ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑι

ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ

ΤΟΜ. ΚΔ'

(ΕΤΗ 1975 - 1976)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1977

ACADÉMIE D'ATHÈNES

ANNUAIRE DU CENTRE DE RECHERCHES DU FOLKLORE HELLÉNIQUE

DIRECTEUR : Dr STEPHANOS IMELLOS

TOM. XXIV (1975 - 1976)

ATHÈNES 1977

Adresse:

Centre de Recherches du Folklore Hellénique,
rue Anagnostopoulou 14
Athènes (136), Grèce

ΤΟ ΑΓΓΕΛΜΑ ΤΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΕΙΣ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ*

ΥΠΟ

ΣΤΕΦ. Δ. ΗΜΕΛΛΟΥ

Εἶναι πανελληνίως γνωστὴ ἡ παράδοσις περὶ τῶν τηγανισμένων ψαριῶν, πού ἀναζοῦν ὡς ἐκ θαύματος καὶ πηδοῦν εἰς τὸ ὕδωρ, διὰ νὰ καταστῇ πιστευτὸν εἰς τοὺς ἀπιστοῦντας καλόγερον, καλόγριαν κ.ἄ. τὸ ἄγγελμα τῆς ἁλώσεως ὑπὸ τῶν Τούρκων τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων[1].

Πολὺ ὀλιγώτερον διαδεδομένον ἀπαντᾷ δημοτικὸν τραγούδι, ἀποδίδον εἰς στίχους τὴν παράδοσιν ταύτην. Τὸ τραγούδι τοῦτο, δημοσιευθὲν τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Σπυρίδωνος Ζαμπελίου τὸ 1852[2], ἐθεωρήθη πολὺ ἀργότερον ὑπὸ τοῦ Γιάννη Ἀποστολάκη διὰ διαφόρους λόγους ὡς κατασκεύασμα τοῦ Ζαμπελίου[3].

Ἡ ἀνακοίνωσίς μου ἔχει ὡς σκοπὸν νὰ παρουσιάσῃ καὶ ἐξετάσῃ θρακικὰς παραλλαγὰς κατὰ τὰ ἄλλα γενικώτερον γνωστοῦ ἀνὰ τὸν ἑλληνικὸν χῶρον τραγουδιοῦ, εἰς τὰς ὁποίας ὄχι μόνον τὸ ἐπεισόδιον τῶν τηγανισμένων ψαριῶν ἀλλὰ καὶ ἕτερον ἐπεισόδιον θαυμασίας ἀναβιώσεως βραστοῦ πετεινοῦ ἀποδίδονται εἰς στίχους, πρὸς πίστωσιν τῆς ἀληθείας τοῦ ὡς ἄνω συμβάντος τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ ὕπαρξις εἰς τὰ τραγούδια καὶ τοῦ τελευταίου θέματος τούτου τοῦ πετεινοῦ ἀποτελεῖ μίαν ἐπὶ πλέον ἰσχυρὰν ἔνδειξιν ὅτι τὰ ὡς ἄνω ὑπὸ τοῦ Ἀποστολάκη ὑποστηριχθέντα ἐν σχέσει μὲ τὸ τραγούδι περὶ τῶν τηγανισμένων ψαριῶν, τὰ ὁποῖα καὶ ἄλλοι ἐδέχθησαν[4], ἀπέχουν, ἐν πολλοῖς τοὐλάχιστον, τῆς πραγματικότητος.

Τὸ κείμενον τοῦ τραγουδιοῦ, ὡς ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Ζαμπελίου, ἔχει ὡς ἑξῆς:

Καλόγρια ἐμαγέρευε ψαράκια 'ς τὸ τηγάνι
καὶ μιὰ φωνὴ ψιλὴ φωνὴ ἀπανωθιὸ τῆς λέγει·
«Πάψε, γριά, τὸ μαγερειὸ κ' ἡ Πόλη θὰ τουρκέψῃ·

---

* Ἀνακοίνωσις ἐνώπιον τοῦ Β' Συμποσίου Λαογραφίας τοῦ Βορειοελλαδικοῦ Χώρου (Ἤπειρος, Μακεδονία, Θράκη), πού ἔλαβε χώραν εἰς Κομοτηνὴν ἀπὸ 19-22 Μαρτίου 1975.

1. Βλ. κυρίως Ν. Γ. Πολίτου, Παραδόσεις 1, 1904, σ. 21, ἀρ. 31 καὶ 32· 2, 1904, σ. 656-657, ἀρ. 1.

2. Σπυρίδωνος Ζαμπελίου, Ἄσματα δημοτικὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκδοθέντα μετὰ μελέτης ἱστορικῆς περὶ μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ, Κέρκυρα 1852, σ. 600, ἀρ. 2.

3. Γιάννη Ἀποστολάκη, Τὸ τραγούδι τῆς Ἁγιᾶ Σοφιᾶς, Θεσσαλονίκη 1939, σ. 13-15.

4. Μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Γ. Α. Μέγας (Οἱ τραπεζουντιακοὶ θρῆνοι ἐπὶ τῇ ἁλώσει τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Ἐπετ. Λαογρ. Ἀρχείου 8 [1953-54], σ. 3).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

—"Οταν τὰ ψάρια πεταχτοῦν καὶ βγοῦν νὰ ζωντανέψουν,
τότε κι ὁ Τοῦρκος θέλει μπῆ κ' ἡ Πόλη θὰ τουρκέψῃ».
Τὰ ψάρια ἐπεταχτήκανε, τὰ ψάρια ζωντανέψαν
κι ὁ 'Αμηρᾶς εἰσέβηκε ἀτός του καβαλλάρης.

Ὁ 'Αποστολάκης, ἀφοῦ χαρακτηρίζῃ ἐν ἀρχῇ τὸ τραγούδι ὡς νεώτερον κατασκεύασμα, ἐπικαλεῖται διάφορα στοιχεῖα ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ κειμένου του πρὸς στήριξιν τῆς ἀπόψεώς του. Συγκεκριμένως ἰσχυρίζεται ὁ συγγρ.: α') ὅτι ὁ δημοτικὸς ποιητὴς θὰ ἔλεγε «τηγάνιζε» κι ὄχι «μαγείρευε στὸ τηγάνι», «πάψε τὸ μαγείρεμα» ἢ καλύτερα «τὸ τηγάνισμα» καὶ ὄχι «πάψε τὸ μαγερειὸ» β') ὅτι «ἀοριστία καὶ μυστήριο ζώνει τὴ φωνή», ἡ ὁποία κατ' αὐτόν, δὲν εἶναι φωνὴ ἐξ οὐρανοῦ, διότι «θὰ ἦταν ἀστεῖο νὰ φανταστῇς τὸ Θεὸ νὰ φροντίζῃ γιὰ τὸ τηγάνισμα τῆς καλογριᾶς, ὅπως φρόντισε γιὰ τὴ λειτουργία τῆς 'Αγιᾶ Σοφιᾶς» καὶ γ') ὅτι «καὶ ὁ τελευταῖος χοντρὸς καὶ ἀκαλαίσθητος στίχος φτειάχτηκε μὲ ὅ,τι χτυπητὸ ὑλικὸ εἶχε πρόχειρο ἀπὸ τὰ διαβάσματά του ὁ κατασκευαστής, ἔτσι μονάχα γιὰ νὰ μπῇ ὅπως ὅπως ἕνα τέλος στὸ τραγούδι. . .».

Εἶναι γεγονὸς ὅτι ὁ 'Αποστολάκης κρίνων μὲ ἀπόλυτα αἰσθητικὰ καὶ λογικὰ κριτήρια φθάνει εἰς ὑπερβολάς, ὅταν θεωρῇ ὡς πλαστά, νεώτερα κατασκευάσματα ἢ συνθέσεις λογίων ὅσα τραγούδια δὲν ἀνταποκρίνονται εἰς τοὺς αὐστηροὺς ποιητικοὺς κανόνας. Ἡ τάσις ὅμως αὕτη ποιητικῆς κατά τινα τρόπον ἐξιδανικεύσεως τῆς δημοτικῆς ποιήσεως παραγνωρίζει, ἂν μή τι ἄλλο, μίαν ἁπλῆν ἀλλὰ βασικὴν λογικὴν ἀρχήν, ὅτι δηλ. τὰ δημοτικὰ τραγούδια εἶναι δημιουργήματα τῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ καὶ ὅπως ὅλα τὰ δημιουργήματα τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι καὶ αὐτὰ πάντοτε ἴσης ἀξίας. Κατ' ἀκολουθίαν τὰ ποιητικῶς κατώτερα τραγούδια δὲν σημαίνει ἀναγκαίως ὅτι δὲν εἶναι πάντοτε γνήσιαι ἐμπνεύσεις καὶ συνθέσεις τοῦ λαοῦ. Ὁ ἔχων βιώματα ἐκ τῆς λαϊκῆς ζωῆς καὶ εἰδικώτερον ἄμεσον ἐμπειρίαν τῆς δημοτικῆς ποιήσεως δύναται εὐκόλως νὰ πιστοποιήσῃ τὴν ἀλήθειαν τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου. Πέρα ὅμως τῆς ἀνωτέρω ἀρχῆς μερικὰ τοὐλάχιστον ἐκ τῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ 'Αποστολάκη εἶναι, κατὰ τὴν γνώμην μου, καὶ ἀμφιβόλου ἀποδεικτικῆς ἀξίας[1].

---

1. Ὡς πρὸς τὸ α' ἐπιχείρημα παρατηρῶ ὅτι τὸ κατ' 'Αποστολάκην νάθον «μαγείρευε 'ς τὸ τηγάνι» ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ «τηγάνιζε» θὰ ἠδύνατο νὰ δικαιολογηθῇ εἰς ποιητικὸν μάλιστα κείμενον. Εἰς ἄλλας παραλλαγὰς τοῦ τραγουδιοῦ, αἱ ὁποῖαι δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν προέλθει, ὅλαι τοὐλάχιστον, ἐκ τοῦ κειμένου τοῦ Ζαμπελίου ἀναφέρεται:

Καλόγρια ἐμαγείρευεν ψαράκια 'ς τὸ τηγάνι

(Κέντρον Λαογραφίας 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν [ἐφεξῆς ΚΛ], χφ. 31, σ. 90, ἀρ. 1α [Πόντος, Τραπεζοῦς; . . .])

Κ' ἡ καλογρὰ μαγέρευγε ψαράκια 'ς τὸ τηγάνι

(ΚΛ, χφ. 1380Α, σ. 150-151 [Τζερμιάδον Λασιθίου, 1939])

Καλούγρια μαγείριβι ψαράκια στοὺ τηγάνι
καὶ μιὰ φωνὴ ἀγγελικὴ ἀπανουθιὸ τῆς λέει·
«Πάψι, κυρά μ', τὰ ψάρια σου, πάψι τοὺ μαγιρειό σου...»

(ΚΛ, χφ. 1445, σ. 20 [Σουφλί, 1940])

Καλόγρια ἐτηγάνιζε ψαράκια στὸ τηγάνι...»
Φωνὴ ἀκούστη ἐξ οὐρανοῦ, ἀπ' ἀρχαγγέλου στόμα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ θέμα μου εἶναι ἄλλο, σπεύδω νὰ ἐξετάσω συναφῆ πρὸς αὐτὸ σημείωσιν τοῦ Ἀποστολάκη διὰ τὸ ἀνωτέρω τραγούδι, τὴν ὁποίαν παραθέτει οὗτος πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἀπόψεώς του. Γράφει ὁ συγγρ.: «Ἄλλη παραλλαγὴ τοῦ τραγουδιοῦ δὲν βρίσκεται· μιὰ ἀπὸ τὸ Χατζηγύρι τῆς Κισσάνης τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου εἶναι κι αὐτὴ ἀποτυχημένη προσπάθεια νὰ μπῆ σὲ στίχους ἡ παράδοση:

Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς καὶ Κωσταντῆς ἀντάμα
μαζ' ἔτρωγαν καὶ ἔπιναν σὲ μιὰ χρυσὴ ταβέρνα,
μαζ' εἶχαν καὶ τ' ἀλόγατα 'ς τὸ πλάγι τους δεμένα
κ' ἕνα μικρὸ παιδόπουλο πηγαίνει καὶ τοὺς λέγει·
«καλὰ τρῶτε καὶ πίνετε κ' οἱ (Τοῦρκοι)[1] *ἂς μᾶς κουρσεύουν.*
Πάτησε ὁ (Τοῦρκος)[1] *τὸ Ρωμιό, πῆρε τ' βασιλωσύνη.*
—Ἂν πάτ'σε ὁ (Τοῦρκος)[1] *τὸ Ρωμιό, πῆρε καὶ τ' βασιλωσύνη,*
τὰ ψάρια ἀπού ψένομεν 'ς τὴν κρύα βρύσ' νὰ πέσαν».

Ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω παρατηρῶ ὅτι: α') ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι παραλλαγαὶ τοῦ τραγουδιοῦ νεώτεραι μὲν ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἀρτιώτεραι[2] β') ἡ παρατιθεμένη ἀπὸ τὸ Χατζηγύρι τῆς Κισσάνης δὲν ἀποτελεῖ παραλλαγὴν τοῦ τραγουδιοῦ ἀλλὰ παραλλαγὴν ἄλλου ἐντελῶς διαφόρου τραγουδιοῦ, τοῦ ἀκριτικοῦ τραγουδιοῦ τοῦ Μικροῦ Βλαχόπουλου, εἰς τὸ ὁποῖον ἔχει συμφυρθῆ τὸ θέμα τῶν τηγανισμένων ψαριῶν καὶ γ') ἂν δεχθῆ κανεὶς ὅτι ἐν προκειμένῳ ἔχομεν κατ' Ἀποστολάκην «ἀποτυχημένη προσπάθεια νὰ μπῆ σὲ στίχους ἡ παράδοση», θὰ διερωτηθῆ ἀμέσως ἀπὸ ποῖον προῆλθεν ἡ προσπάθεια αὕτη καὶ ἡ ἀπάντησις θὰ εἶναι, πάντως ὄχι ἀπὸ τὸν Ζαμπέλιον, ὁ ὁποῖος ἀγνοεῖ τὸ τραγούδι. Τὸ θέμα ὅμως τοῦ ζωντανεύματος τῶν τηγανισμένων ψαριῶν ἀναφέρεται, ὡς ἐν ἀρχῇ

«Πάψε, γριά, τὸ μαγεργειὸ κ' ἡ Πόλη θὰ τουρκέψῃ».
(ΚΛ, χφ. 1768, σ. 91-94 [Πρέβεζα, 1952]).

Πέρα τούτου τὸ τηγανίζω ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ μαγειρεύω καὶ εἰς πεζὰ ἀκόμη κείμενα. Οὕτως εἰς παράδοσιν ἐκ Σκύρου μὲ τὸ αὐτὸ ὡς καὶ τὰ τραγούδια θέμα ἀναφέρεται: «Τὸ τζαιρὸ π' ἔρθανε οἱ Τοῦρτσοι μὲ τὸ Μ'χαμέτη τσαὶ πέρανε τ' Μπόλι, ἔτονε σ' ἕνα μοναστήρζι μιὰ καλογρζὰ τσαὶ τ'γάν'ζε μέσα σ' ἕνα τ'γάνι ψάρζα. Κλεισμένη μέσα στὸ τσελί τ'ς δὲν ἔξερ' ἔda γ'νότανε ὄξου. Τσεῖ π' μαγέρευε, ἀκούει μιὰ φ'νὴ τσαὶ τ'ς λέει: Πάψε τὸ τ'γάν'σμα τσ' ἡ Πόλη θὰ τουρτσέψῃ . . .» (Νίκης Πέρδικα, Σκῦρος 2, Ἀθῆναι 1943, σ. 134, ἀρ. 7).

Ἀναφορικῶς πρὸς τὸν β' ἰσχυρισμὸν τοῦ Ἀποστολάκη ὀφείλω νὰ παρατηρήσω ὅτι δὲν φαίνεται νὰ στηρίζεται εἰς τὰ πράγματα. Ἡ φωνὴ εἶναι «ἀγγελικὴ» ἢ «ἐξ οὐρανοῦ» ὡς εἰς τὰ ἀμέσως ἀνωτέρω παρατεθέντα ἀποσπάσματα τραγουδιῶν, οὐδόλως δὲ εἶναι «ἀστεῖο νὰ φανταστῇς τὸ Θεὸ νὰ φροντίζῃ γιὰ τὸ τηγάνισμα τῆς καλογριᾶς» καὶ νὰ τὴν προειδοποιῇ διὰ τὴν πτῶσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, δοθέντος ὅτι κατ' ἄλλα τραγούδια, τῶν ὁποίων τὰ κείμενα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παρατεθοῦν ἐδῶ, τὸ τελευταῖον τοῦτο γίνεται καὶ διὰ συμβάντα ὀλιγώτερον σημαντικά.

1. Εἰς τὸ κείμενον τοῦ τραγουδιοῦ ἀντὶ τῆς λέξεως Τοῦρκοι, Τοῦρκος, ὑπάρχουν ἀποσιωποιητικὰ μὲ ἑπτὰ τελείας στιγμάς. Εἶναι προφανὲς ὅτι ἔχει παραλειφθῆ ἡ ὡς ἄνω λέξις.

2. Βλ. ἀνωτ. τῆς παρούσης μελέτης σ. 4, σημ. 1. Ἴσως διατυπωθῆ ἡ ἀντίρρησις ὅτι αἱ μνημονευθεῖσαι παραλλαγαὶ εἶναι νεώτεραι. Ἡ περιφρόνησις ὅμως τῶν νεωτέρων παραλλαγῶν, τὴν ὁποίαν ἐπιδεικνύει ὁ Ἀποστολάκης εἰς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος μελέτην του περὶ τοῦ τραγουδιοῦ τῆς Ἁγιᾶ Σοφιᾶς, δὲν εἶναι πάντοτε ἐνδεδειγμένη. Ὡς εἶναι γενικώτερον γνωστόν, εἶναι δυνατὸν νεωτέρα παραλλαγή, διασώζουσα παλαιοτέραν παράδοσιν, νὰ παρέχῃ ἀρτιωτέραν εἰκόνα τοῦ τραγουδιοῦ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ὑπεδηλώθη, καὶ εἰς ἄλλας θρακικὰς παραλλαγὰς τοῦ τραγουδιοῦ τοῦ Μικροῦ Βλαχόπουλου, αἱ ὁποῖαι εἶναι γνωσταὶ εἰς τὴν περιοχὴν Διδυμοτείχου. Πέρα τούτου εἰς τὰς αὐτὰς παραλλαγὰς τοῦ τραγουδιοῦ γίνεται παραλλήλως λόγος καὶ περὶ ζωντανεύματος βραστοῦ πετεινοῦ, πρὸς πίστωσιν τῆς ἀγγελίας τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς ἐλέχθη. Ἰδοὺ τὰ σχετικὰ κείμενα 3 ἐκ τῶν παραλλαγῶν τούτων. Ἐκ τῶν ὑπολοίπων πολυαρίθμων παραλλαγῶν τοῦ τραγουδιοῦ εἰς τὸν σχετικὸν φάκελον τοῦ Κέντρου Λαογραφίας ἐλλείπουν καὶ τὰ δύο ἐπεισόδια.

Α′

Ἀλέξανδρος ὁ βασιλιὰς κι ὁ μικρο-Κωνσταντῖνος
μαζ' ἔτρωγαν, μαζ' ἔπιναν, μαζὶ χαροκοπιοῦνταν.
Ἀκοῦν λαλιὰ ποὺ τὸ Θεό, λαλιὰ ποὺ τὰ οὐράνια.
«Θὰ πάρ' ὁ Τοῦρκος τὸ ψωμί, θὰ σέβῃ μέσ' στὴν Πόλη».
5 *Ἀλέξανδρος δὲν πίστεψε, Ἀλέξης δὲν πιστεύει.*
«Ντὰ βγοῦν τὰ ψάρια π' τοὺν νταβὰ κὶ πετεινὸς στὴ βράση,
τότε κι ὁ Τοῦρκος θὰ γινῇ ἀφέντης μέσ' στὴν Πόλη».
Τὸν λόγο δὲν ἀπόσουσι κὶ γίνηκε τὸ θᾶμα.
Πηδοῦν τὰ ψάρια στοὺ νιρὸ μισοτηγανισμένα
10 *κι οὐ πετεινὸς ἐλάλησε κι ὁ Ἀλέξανδρος πιστεύει*[1].

Β′

ν-Ἀλέξαντρους κὶ βασιλιὰς κὶ μικρου-Κουσταντίνους
μαζὶ ἔτρουαν, μαζὶ ἔπιναν, μαζὶ χαρουκουπιόταν,
κεῖ πὄτρουαν κὶ κεῖ ποὺ ἔπιναν κὶ κεῖ π' χαρουκουπιόνταν
τ'ς 'ρθι λαλιὰ ποὺ τοὺ Θιό, λαλιὰ ποὺ τὰ οὐράνια:
5 *«Θὰ πάρῃ Τούρκους τοὺ ψουμί, θὰ 'σέβῃ κὶ μέσ' στὴν Πόλη».*
—Ντὰ βγῇ τοὺ ψάρ ἀπ' τοὺν ταβὰ κὶ πέτεινους ἀπ' τοὺ τέντζιρ'
θὰ πάρῃ κὶ Τούρκους τοὺ ψουμί, θὰ 'σέβῃ κὶ στὴν Πόλη».
Ρί'θκι τοὺ ψάρ' ἀπ' τοὺν ταβὰ κὶ πέτεινους ἀπ' τοὺν τέντζιρ'
πῆρι κὶ Τούρκους τοὺ ψουμί, σέβκι κὶ στὴν Πόλη[2].

Γ′

Ἀλέξανδρος κὶ βασιλιὰς κὶ μικρου-Κουσταντίνους
μαζ' ἔτρωγαν, μαζ' ἔπιναν, μαζὶ χαρακουπιοῦνταν.
Κειὰ πὄτρουγαν, κεῖ π'ἔπιναν, κεῖ ποὺ χαρακουπιοῦνταν
ν-ἦρθι λαλιὰ ποὺ τὸ Θεό, λαλιὰ ποὺ τὰ οὐράνια.
5 *«Μᾶς πῆρι Τούρκους τὸ ψωμὶ κὶ πάτ'σι μέσ' στὴν Πόλη».*
Κὶ Κώστας δὲν τὸ πίστεψι κὶ Κώστας δὲν τοὺ πιστεύει.

---

1. Πολ. Παπαχριστοδούλου, Εἰσαγωγὲς θρακικῶν ἐκπομπῶν τοῦ ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ Ἀθηνῶν τῶν μουσικῶν κειμένων δημοτικῶν τραγουδιῶν τῆς Θράκης, Ἀρχ. Θρακ. Γλωσσ. Λαογρ. Θησαυροῦ 31 (1965), σ. 96-97 (Καρωτή).

2. ΚΛ, χφ. 3039, σ. 83 (Βρυσικὰ Διδυμοτείχου, 1966).

ν-Εἶχαν ἀρνίθι πὄβραζαν, ψάρι πού τηγανίζαν.
«Ντὰ ρχτῇ τὸ ψάρ' πού τοὺν ταβά, κὶ πέτνους πού τοὺν τζέντζιρ».
Ρίχθκι τὸ ψάρ' πού τοὺν ταβά, κὶ πέτνους πού τοὺν τζέντζιρ,
10 τότε Κώστας τού πίστιψι, τότε Κώστας πιστεύει[1].

Καὶ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ θέμα τῆς θαυμασίας ἀναβιώσεως τῶν τηγανισμένων ψαριῶν, τοῦ ὁποίου παλαιοτάτη ὑποτύπωσις εἶναι ἴσως διοσημεία παρ' Ἡροδότῳ λαβοῦσα χώραν εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἀκτὴν τῆς Θρᾴκης, κατὰ τὴν ὁποίαν ἰχθύες ταριχευμένοι ἤρχισαν νὰ πηδοῦν καὶ νὰ ἀσπαίρουν καθ' ὃν χρόνον εὑρίσκοντο ἐπὶ τῆς πυρᾶς καὶ ἐψήνοντο[2], ἐλέχθη ἤδη ὅτι τοῦτο εἰσῆλθεν εἰς τὰ τραγούδια ἐκ τῶν παραδόσεων, πού ἀναφέρονται συνήθως εἰς τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ σπανίως εἰς τὴν ἅλωσιν ἑνὸς κάστρου[3]. Τοῦτ' αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὅτι συνέβη καὶ μὲ τὸ ἕτερον θέμα τοῦ ζωντανεύματος τοῦ πετεινοῦ. Καὶ τοῦτο δηλ. ἀποτελεῖ θέμα κυρίως παραδόσεων καί, ὅπερ ἐν προκειμένῳ ἐνδιαφέρει, θρᾳκικῶν, εἰδικώτερον μάλιστα τῆς περιοχῆς τοῦ Διδυμοτείχου, ἐκ τῆς ὁποίας προέρχονται καὶ τὰ παρατεθέντα τραγούδια. Εἰς ἐμὲ εἶναι γνωστὴ μία μόνον τοιαύτη παράδοσις, καταγραφεῖσα τὸ 1960 ὑπὸ τοῦ τότε συντάκτου τοῦ Κέντρου Λαογραφίας Δ. Α. Πετροπούλου, δὲν ἀποκλείεται ὅμως νὰ ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι συναφεῖς. Κατὰ τὴν παράδοσιν ταύτην «ὅταν ἦρθαν οἱ ἐχθροὶ νὰ τὸ καταλάβουν [ἐνν. τὸ κάστρον τοῦ Διδυμοτείχου], ὁ βασιλιὰς ἢ ὁ διοικητής, πού λεγόταν Μαργαρίτης, πῆγε ἔξω ἀπὸ τὸ Διδυμότειχο, στὸ *Ταούκγεμὲς* (δὲν φαγώθηκε ἡ κόπτα), ἕνα τέταρτο μακρυὰ ἀπὸ τὸ Διδυμότειχο, γιὰ νὰ διασκεδάσῃ. Ἡ κόρη του ἔμεινε στὸ κάστρο μὲ τὴν ἐντολὴ νὰ μὴν παραδώσῃ τὰ κλειδιὰ τῶν τριῶν πυλῶν τοῦ κάστρου σὲ κανένα. Τὸ ἔμαθαν οἱ ἐχθροὶ πὼς ἔλειπε ὁ βασιλιὰς καὶ θέλησαν νὰ κάμουν ἐπίθεση. Ἕνας ντύθηκε παπᾶς, πῆγε κάτω ἀπὸ τὴ νοτιοδυτικὴ πύλη καὶ παρακάλεσε τὴ βασιλοπούλα ν' ἀνοίξῃ τὴν πύλη, γιὰ νὰ πάῃ νὰ κάμῃ τὴν προσευχή του στὸ παρεκκλήσι τοῦ ἁγίου Δημητρίου. Ἡ βασιλοπούλα τὸν ἄκουσε καὶ ἄνοιξε τὴν πύλη. Ὁ παπᾶς ἔκαμε σῆμα στοὺς ἄλλους καὶ ὅλοι μπῆκαν στὸ κάστρο. Πῆραν τὸ κάστρο. Κατάλαβε ἡ βασιλοπούλα τὸ κακὸ πού ἔκαμε, μετενόησε ἀλλὰ ἦταν ἀργά. Ὁ βασιλιὰς εἰδοποιήθηκε ὅτι ἔπεσε τὸ κάστρο. Εἶχε πεποίθηση στὴ σταθερότητα τῆς κόρης του καὶ εἶπε ὅτι, ἂν σηκωθῇ ὁ κόκορας πού βράζει, τότε θὰ παρθῇ καὶ τὸ κάστρο. Ἄξαφνα σηκώθηκε ὁ κόκορας, τοὺς . . . ρτσάλισε μὲ τὰ φτερά του, λάλησε, καὶ τότε κατάλαβαν ὅτι ἐπάρθη τὸ κάστρο . . . Ἡ βασιλοπούλα . . . ρίχτηκε ἀπὸ τὸ μεγαλύτερο πύργο τοῦ κάστρου καὶ πέθανε . . .»[4].

---

1. ΚΛ, χφ. 1499, σ. 3 (Καρωτή, 1922).

2. *«οἱ τάριχοι ἐπὶ τῷ πυρὶ κείμενοι ἐπάλλοντό τε καὶ ἤσπαιρον ὅκως περ ἰχθύες νεοάλωτοι. καὶ οἱ μὲν περιχυθέντες ἐθώμαζον, ὁ δὲ Ἀρταΰκτης ὡς εἶδε τὸ τέρας, καλέσας τὸν ὀπτῶντα τοὺς ταρίχους ἔφη . . .»* (Ἡ ρ ό δ. 9, 120 [Teubner, Kallenberg]. Πρβλ. Σ τ ί λ π. Κ υ ρ ι α κ ί δ ο υ, Θρᾳκικαὶ παραδόσεις, Ἡμερ. Μεγ. Ἑλλάδος 1922, σ. 251-252 καὶ Ἀ γ α π η τ ο ῦ Γ. Τ σ ο π α ν ά κ η, Βυζαντιακὰ διαλεκτικὰ στοιχεῖα στὴν Κωνσταντινούπολη, Ἐπιστ. Ἐπετ. Φιλοσ. Σχολ. Πανεπ. Θεσσαλονίκης 8 [1960], σ. 4 καὶ 5).

3. Ὡς π.χ. εἰς τὴν ἅλωσιν τοῦ κάστρου τοῦ Γριτζὰν Ἀσάρ, κειμένου ΒΑ τῆς Κομοτηνῆς (Βλ. Σ τ ί λ π. Κ υ ρ ι α κ ί δ ο υ, Θρᾳκικαὶ παραδόσεις, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 250).

4. ΚΛ, χφ. 2343, σ. 266-268.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Καὶ ἡ παράδοσις ὅμως αὕτη, ἡ ὁποία προδήλως συμφύρεται πρὸς ἐκείνην τῆς ἁλώσεως τοῦ Κάστρου τῆς Ὡριᾶς[1] ἔχει ἁπλῶς προσαρμοσθῆ εἰς τὰς τοπικὰς συνθήκας. Τὴν παλαιοτέραν μορφὴν τῆς παραδόσεως δίδουν αἱ κατωτέρω ἓξ παραλλαγαί, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς τὸ γεγονὸς τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Ἐκ τῶν παραλλαγῶν τούτων ἡ πρώτη προέρχεται ἀπὸ τὴν Λέσβον καὶ ἔχει δημοσιευθῆ, αἱ δύο ἑπόμεναι κατεγράφησαν ὑπ' ἐμοῦ τὸ 1959 καὶ 1961 εἰς Φιλώτιον Νάξου καὶ τὰ Ἄβδηρα Ξάνθης ἀντιστοίχως κατὰ τὴν διάρκειαν ἀποστολῶν μου εἰς τὰς περιοχὰς ταύτας διὰ λαογραφικοὺς σκοπούς, ἡ τετάρτη προέρχεται ἐκ Σερβίων Κοζάνης καὶ κατεγράφη τὸ 1953, ἡ πέμπτη ἐκ Βαρελαίων Μαρμαρίου Εὐβοίας (καταγραφὴ 1953) καὶ ἡ ἕκτη ἐκ τοῦ χωρίου Φελλίου Γρεβενῶν (καταγραφὴ 1975).

Κατὰ τὴν πρώτην παραλλαγὴν οἱ Ἑβραῖοι μετὰ τὴν ταφὴν τοῦ Χριστοῦ διεσκέδαζον, ἔχοντες πρὸ αὐτῶν πετεινόν, ποὺ ἔβραζε, καὶ ἄσπρα ἀβγά. Εἰς ἀπορίαν τινός, ἂν ἦτο δυνατὴ ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ, ἀπαντοῦν οἱ λοιποί: «Σὰ γίνιν κότσ'να τ' ἄσπρα τ' ἀβγά, τσὶ σὰν ἔβγ' γή πιτ'νὸς 'πὶ τοὺ τζιτζιρὲ τσὶ φουνάξ' ἄλλου μιὰ φουρὰ "κικιρίκου", τότις θὰ σ'κουθῆ ξαναμπὶρ τσὶ τ'ς Μαριᾶς ἡ γιός. Τότες γίν'τσι πλιὰ τοὺ θάμα. Γιὰ μιὰ τ' ἀβγὰ γινιοῦκαν κότσ'να τσ' ἦβγι πιτ'νὸς πὶ τοὺ τζιτζιρὲ τσὶ φώναξι "κικιρίκου" τσὶ τίναξε τ'ς φτιροῦγις τ' τσὶ πιτάξαν τὰ ρύζα μέσ' στ' Βριγιοῦν τὰ μούτσ'να, τσὶ πέσαν οὔλ' γοὶ Βριγιοὶ μπρόμτ'. Τσ' ἀπὶ τότις γοὶ Οὐβριγιοὶ ἔχιν πανάδις στὰ μούτσ'να dουν»[2].

Κατὰ τὴν δευτέραν «οἱ Ἑβραῖοι ὄντες ἐσταυρῶσαν τὸ Χριστό, σφάξανε ἕνα πετεινὸ καὶ τὸν ἐτρώανε κ' ἐδιασκεδάζανε. Ἐτσιγκουδίζουνταν ὁ πετεινὸς κ' εἴπανε οἱ Ἑβραῖοι: Ἂν ἀνεστηθῆ εὐτὸς ὁ πετεινός, θ' ἀνεστηθῆ καὶ ὁ Χριστός. Τότε ὁ πετεινὸς ἐσηκώθην ἀπάνω κ' ἤκραξενε τρεῖς φορὲς καὶ τῶν ἐπαράτησενε καὶ μιὰ κουτσουλιὰ κ'ἤφυενε»[3]. Κατὰ τὴν τρίτην «οἱ Ἑβραῖοι ἔβραζαν πετεινὸ καὶ κάποιος πῆγε καὶ τοὺς λέει: ὁ Χριστὸς ἀνεστήθηκε. Λέει, ἂν χτυπήση τὰ φτερά του αὐτὸς ὁ πετεινός, ποὺ βράζει καὶ σηκωθῆ, τότε θ' ἀνεστηθῆ κι ὁ Χριστός. Ἐκείνη τὴ στιγμὴ σηκώθηκε ὁ πετεινὸς καὶ ἐκτύπησε τὰ φτερά του καὶ τὶς ράντισε μὲ τὰ ζεματιστὰ νιρὰ καὶ ἔμειναν σημάδια στὰ πρόσωπά τους. Ἀπὸ τότε ὅλοι οἱ Ἑβραῖοι ἔχουν ψιλὰ ψιλὰ σημάδια σὰν εὐλογιά»[4]. Κατὰ τὴν τετάρτην «ὅταν ἀναστήθηκε ὁ Χριστός, εἶπαν σ' ἕναν Ἑβραῖο ὅτι ὁ Χριστὸς ἀναστήθηκε. Ἐκεῖνος εἶπε: Ἂν ὁ κόκκορας ποὺ βράζω ζωντανέψη καὶ γεννήση κόκκινο ἀβγό, τότε θὰ ἀναστηθῆ ὁ Χριστός. Πράγματι ὁ κόκκορας ζωντάνεψε καὶ γέννησε ἕνα κόκκινο ἀβγό. Ἀπὸ τότε βάφομε κόκκινα ἀβγά»[5]. Ἡ

---

1. Βλ. σχετικῶς Ν. Γ. Πολίτου, Παραδόσεις 1, σ. 50-51, ἀρ. 86-88, 2, σ. 716-728 καὶ Γ. Κ. Σπυριδάκη, Τὸ δημῶδες ᾆσμα «τοῦ κάστρου τῆς Ὡριᾶς». Σχέσεις αὐτοῦ πρὸς τὴν ἅλωσιν τοῦ Ἀμορίου τῷ 838 ὑπὸ τῶν Ἀράβων, Ἐπετ. Λαογρ. Ἀρχείου 13-14 (1960-1961), σ. 3-34.

2. Π. Νικήτα, Τὸ Λεσβιακὸ μηνολόγιο, Μυτιλήνη 1953, σ. 180-181 (Λεσβιακά, Δελτίον τῆς Ἑταιρείας Λεσβιακῶν Μελετῶν, τόμ. 1, τεῦχ. 1).

3. ΚΛ, χφ. 2303, σ. 170.

4. Βλ. Στεφ. Δ. Ἡμέλλου, Λαογραφικὴ ἀποστολὴ εἰς τὴν περιοχὴν Ξάνθης Δυτ. Θρᾴκης, Ἐπετ. Λαογρ. Ἀρχείου 13-14, σ. 411.

5. ΚΛ, χφ. 1815, σ. 94-95.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

πέμπτη παραλλαγὴ ὁμοιάζει πολὺ μὲ τὴν τετάρτην[1], ἡ δὲ ἕκτη ἀναφέρει ἁπλῶς περὶ ἀναβιώσεως πετεινοῦ, ποὺ «μία γυναῖκα τηγάνιζε» πρὸς πίστωσιν ἐπίσης, ὡς ἐλέχθη, τοῦ γεγονότος τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ[2].

Αἱ παραλλαγαὶ αὗται μὲ τὴν σειράν των ἔχουν ἀπορρεύσει ἐκ διηγήσεως, ἡ ὁποία ἀναφέρεται εἰς παρεμβληθὲν κείμενον εἰς τὸν κοπτικὸν κώδικα τοῦ ἀποκρύφου Εὐαγγελίου τοῦ Νικοδήμου. Κατὰ τὴν ἀπόκρυφον ταύτην διήγησιν ὁ Ἰούδας μετανοήσας μετὰ τὴν παράδοσιν τοῦ διδασκάλου του εἰς τοὺς Ἰουδαίους καὶ ἐπιστρέψας εἰς αὐτοὺς τὰ ἀργύρια τῆς προδοσίας ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν του, διὰ νὰ προετοιμάσῃ τὸν ἀπαγχονισμόν του *«καὶ εὗρεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καθημένην καὶ (τοῦ) πυρεάζειν ἀλέκτορα ἐν τῇ ἀνθρακιᾷ, ἔστω ἐν τῇ σούβλᾳ . . .»*. Ζητήσας σχοινίον διὰ τὴν ἀγχόνην, δικαιολογεῖ τὴν πρᾶξιν του εἰς τὴν γυναῖκα του ἐκ τοῦ ὅτι ἀδίκως παρέδωσε τὸν διδάσκαλον εἰς τοὺς κακούργους, διότι οὗτος μέλλει τὴν τρίτην ἡμέραν νὰ ἀναστηθῇ. Αὕτη ὅμως ἀπιστοῦσα λέγει *«ὅτι ὥσπερ οὗτος ὁ ἀλέκτωρ πυριαζόμενος ἐν τῇ ἀνθρακιᾷ φωνῆσαι δύναται, οὕτως καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀναστήσεται, ὥσπερ λέγεις. καὶ εὐθὺς ἐν τῷ λόγῳ αὐτῆς ὁ ἀλέκτωρ ἐκεῖνος ἔδωκε τὰς πτέρυγας αὐτοῦ καὶ ἔκραξε τρίτον. εἶτα πεισθεὶς ὁ Ἰούδας ἔτι πλεῖον, καὶ εὐθὺς ἐποίησε τὴν ἀγχόνην διὰ σχοινίου καὶ ἐκρεμάσθη, καὶ οὕτως ἀπήγξατο»*[3].

Τὸ θαῦμα ὅμως τοῦτο ὑπῆρξε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ πρότυπον δημιουργίας συναξαρικῶν καὶ ἄλλων συναφῶν λαϊκῶν διηγήσεων πολλῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν[4]. Αἱ διηγήσεις πάλιν αὗται ἀπετέλεσαν τὸ ἀντικείμενον πολλῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν, κυρίως παραλογῶν ἀλλὰ καὶ ἄλλων, ὅπως καλάντων κλπ. Τὰ τραγούδια ταῦτα μὲ τὸ ἐν λόγῳ θέμα δύνανται εἰδικώτερον νὰ διακριθοῦν εἰς τρεῖς ὁμάδας. Κατὰ τὴν πρώτην, ἡ ὁποία ὡς φαίνεται παρουσιάζει τὴν μεγαλυτέραν διάδοσιν, τὸ γεγονὸς τῆς θαυμασίας ἀναβιώσεως τοῦ πετεινοῦ συνδέεται μὲ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ. Κατὰ τὰ τραγούδια τῆς ὁμάδος ταύτης ὁ Ἡρώδης ἀπιστῶν λέγει εἰς τὸν ἀναγγέλλοντα εἰς αὐτὸν τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ ἅγιον Στέφανον ὅτι θὰ πιστεύσῃ εἰς τὸ γεγονός, μόνον ἐὰν ἀναβιώσῃ ὁ πρὸ αὐτοῦ ψημένος πετεινός. Κατὰ τὴν δευτέραν ὁμάδα ἄρχων, δικαστὴς ἢ κάποιος ἄλλος πείθεται καθ' ὅμοιον τρόπον ὅτι νέος (ἢ νέα) ἀδίκως καταδικασθεὶς εἰς θάνατον δι' ἀγχόνης ἐξακολουθεῖ νὰ ζῇ μετὰ παρέλευσιν μακροῦ χρόνου ἐπὶ τῆς ἀγχόνης. Εἰς τὴν τρίτην ὁμάδα ἀνήκουν τὰ τραγούδια, εἰς τὰ ὁποῖα τὸ ἐπεισόδιον τῆς ἀναβιώσεως τοῦ πετεινοῦ συνδυάζεται μὲ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ. Σημειωτέον

---

1. ΚΛ, χφ. 2042, σ. 111.
2. ΚΛ, χφ. 3802, σ. 209.
3. Evangelia apocrypha, ἔκδ. Constant. Tischendorf, Lipsiae 1853, σ. 269.
4. Βλ. Reinhold Köhler, Zu F. Wolfs Proben portugiesischer und catalanischer Volksromanzen, εἰς Adolf Ebert, Jahrbuch für Romanische und Englische Literatur 3 (1861), σ. 58 κέξ. καὶ F. Wolf, σ. 67-68. Πρβλ. καὶ Leopold Schmidt, Die Volkserzählung. Märchen, Sage, Legende, Schwank. Berlin 1963, σ. 134. Ὁ Wolf (ἔνθ' ἀνωτ., σ. 68) θεωρεῖ πιθανώτατον ὅτι αἱ παραδόσεις αὗται προέρχονται ἀπὸ ἀπόκρυφον Εὐαγγέλιον περὶ τῆς παιδικῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ τὸ κείμενον εἰς τὰς ἐκδόσεις Thilo καὶ Tischendorf.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ὅτι ὑπάρχουν ἐνίοτε καὶ ὁμοιότητες μεταξὺ τῶν ἑλληνικῶν παραδόσεων καὶ τραγουδιῶν καὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν παραλλήλων[1].

Ὁπωσδήποτε ἡ ὕπαρξις τῶν λαϊκῶν τούτων τραγουδιῶν μὲ τὸ ἐν λόγῳ θέμα εἰς τοὺς εὐρωπαϊκοὺς λαοὺς (Ἄγγλους, Ἱσπανούς, Ὁλλανδούς, Σουηδούς, Νορβηγοὺς κ.ἄ.) ἐνισχύει περαιτέρω τὴν ἄποψιν ὅτι καὶ τὰ ἀντίστοιχα ἑλληνικὰ τραγούδια εἶναι λαϊκὰ δημιουργήματα, παρὰ τὰς ἀτελείας τὰς ὁποίας παρουσιάζουν.

Σημειώνω τέλος ὅτι ὑπάρχει δημοσιευμένη βουλγαρικὴ παραλλαγὴ τοῦ παρατεθέντος τραγουδιοῦ τοῦ Ζαμπελίου, εἰς τὴν ὁποίαν, διὰ νὰ καταστῇ ἀκριβῶς πιστευτὴ ἡ ἅλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ψημένος πετεινὸς κράζει καὶ τηγανισμένα ψάρια ἐπανέρχονται εἰς τὴν ζωήν[2]. Ἄλλαι συναφεῖς βουλγαρικαὶ παραλλαγαὶ τοῦ τραγουδιοῦ σχετίζονται ὄχι πλέον μὲ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ μὲ τὴν πτῶσιν τῆς Βουλγαρίας[3].

RÉSUMÉ

L'annonce de la prise de Constantinople dans des chansons de Thrace

par Steph. D. Imellos

L'auteur présente et analyse des variantes de chansons de Thrace qui, par ailleurs, sont connues en d'autres régions de Grèce. Ces variantes font allusion à la résurrection miraculeuse du coq bouilli, qui doit fournir la preuve de la prise de Constantinople par les Turcs.

Ce thème, selon l'auteur, existait déjà dans une légende de Thrace où l'on racontait la prise d'un château-fort. Toutefois cette légende même est analogue à d'autres, connues dans toute la Grèce, où la résurrection du coq fournit la preuve de la Résurrection du Christ. Toutes ces légendes à leur tour proviennent d' un texte apocryphe de l'Evangile de Nicodème, selon lequel Judas veut se pendre lorsqu'il apprend que le Christ va ressusciter; sa femme tente de lui faire comprendre que cela est impossible sauf si le coq en train de rôtir ressuscitait lui aussi; le coq ressuscite et Judas se pend. Le thème du coq ressuscité se retrouve dans de nombreuses chansons (ballades) d'Europe. La source principale de ces chansons est selon toute probabilité le texte apocryphe de Nicodème.

---

1. Βλ. κυρίως Francis James Child, The english and scottish popular ballads, Boston and New York 1882-1888 (φωτ. ἀνατ. New York 1956), 1, σ. 233-242 (22) καὶ 505-6· 2, σ. 501· 3, σ. 502-503· 4, σ. 451-452· 5, σ. 212 καὶ 288 καὶ R. Köhler καὶ F. Wolf, ἔνθ' ἀνωτ. Ὁ Child (ἔνθ' ἀνωτ., σ. 239) γράφει ὅτι παλαιοτάτη πηγὴ τοῦ θαύματος τῆς ἀναβιώσεως τοῦ ψημένου πετεινοῦ, ὅπως ἀπαντᾷ εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς παραλλαγάς, εἶναι τὸ μνημονευθὲν ἀπόκρυφον κείμενον.

2. Βλ. Child 4, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 452. Ὁ Child γνωρίζων τὴν παραλλαγὴν τοῦ Ζαμπελίου τὴν μνημονεύει (1, σ. 241).

3. Child 4, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 452. Αὐτάθι ἀναφέρεται καὶ σχετικὴ βραχεῖα βιβλιογραφία, τὴν ὁποίαν ὅμως παρὰ τὰς προσπαθείας μου δὲν ἠδυνήθην νὰ προμηθευθῶ καὶ ἐλέγξω.

ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ *

ΥΠΟ

ΔΗΜ. Β. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Ὁ W. J. Thoms ὑπὸ τὸν γενικὸν ὅρον folklore περιέλαβε «τὸν τρόπον τοῦ βίου τοῦ λαοῦ, τὰ ἔθιμα, τὰς δοξασίας, τὰς δεισιδαιμονίας, τὰς παροιμίας, τὰ ᾄσματα καὶ ἄλλα στοιχεῖα παλαιᾶς ἐποχῆς»[1]. Τοιουτοτρόπως ἐν τῇ διατυπώσει ταύτῃ διετηρήθη ὁ ἀρχαιολογικὸς τῆς λαογραφίας χαρακτήρ, ὡρίσθη τὸ περιεχόμενον αὐτῆς, ἡ δ' εἰς παλαιοὺς χρόνους ἀναγωγὴ τῶν λαογραφικῶν φαινομένων παρεγνώρισε τὴν σύγχρονον δημιουργικὴν καὶ ζῶσαν τοῦ λαοῦ πραγματικότητα[2].

Ἀνάπτυξιν καὶ διάρθρωσιν τοῦ ὑπὸ τοῦ Thoms περιεχομένου τῆς λαογραφίας ἀπετέλεσεν ἡ ὑπὸ τοῦ G. L. Gromme ἀνάλυσις, ἡ δημοσιευθεῖσα εἰς τὴν πρώτην ἔκδοσιν τοῦ «Ἐγχειριδίου» τῆς κατὰ τὸ 1878 ἱδρυθείσης Ἀγγλικῆς Λαογραφικῆς Ἑταιρείας[3]. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνάλυσις αὕτη ὑπέστη τροποποιήσεις ὑπὸ τῆς Ch. Soph. Burne, ἀφοῦ ἔδωκεν ἔμφασιν εἰς τὴν μελέτην τοῦ ψυχικοῦ βίου τοῦ λαοῦ, ἀποκλείσασα ἐκ τῆς λαογραφικῆς ὕλης τὰς τέχνας καὶ τὰ ἐπαγγέλματα[4].

Πλὴν τοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ περιεχομένου ἐπεδιώχθη ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ὁ καθορισμὸς τῶν ἐπιστημονικῶν τῆς λαογραφίας ὁρίων· τοῦτο δ' ἦτο ἀναγκαῖον, διότι ἡ νέα ἐπιστήμη ἀνεπτύχθη «ἐντὸς πνευματικοῦ πεδίου κατειλημμένου κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ παρεμφερῶν ἐπιστημῶν τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ἡ Κοινωνιολογία, ἡ Κοινωνικὴ Ἀνθρωπολογία, ἡ Φιλολογία κ.ἄ.»[5]. Τοιουτοτρόπως αἱ σχέσεις τῆς λαογραφίας πρὸς τὰς συγγενεῖς αὐτῆς ἐπιστήμας ἐπηρέασαν οὐ μόνον τὸν ὅρον[6], ἀλλὰ καὶ τὸν ὁρισμόν της, τὰς περιπετείας τοῦ ὁποίου εἰς τὰς διαφόρους εὐρωπαϊκὰς χώρας ἐξέθηκεν ὁ Arnold van Gennep[7]. Τὸ περιεχόμενον τῆς λαογραφίας συνέπεσε μὲ τὸ τῆς ἐθνογραφίας,

---

* Ἡ παροῦσα ἐργασία ἀποτελεῖ μέρος εὐρυτέρας μελέτης περὶ τοῦ ὅρου, τοῦ σκοποῦ καὶ τοῦ περιεχομένου τῆς Λαογραφίας.

1. The Athenaeum, ἀριθ. 982, σ. 863, στ. 3.

2. Θ. Παπαδοπούλλου, Τὸ πεδίον καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς λαογραφίας διὰ τοῦ ὁρισμοῦ αὐτῆς. Ἐπετηρὶς Κέντρου Ἐπιστημονικῶν Ἐρευνῶν Κύπρου, III, 1969-1970, Λευκωσία, 1970, σ. 2.

3. The Handbook of Folklore, edited by George Laurence Gromme, London, 1890, σ. 6.

4. Θ. Παπαδοπούλλου, ἔνθ' ἀν., σ. 3.

5. Θ. Παπαδοπούλλου, ἔνθ' ἀν., σ. 4.

6. É. Legros, Sur les noms et les tendances du folklore, Liège, 1962. (Collection d' études publiée par le musée de la vie wallone, 1).

7. Arn. van Gennep, Manuel de Folklore français contemporaine, I. Paris, 1943, σ. 19 κ.ἑξ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἀλλὰ παρὰ τοῦτο μεθοδολογικῶς αἱ μαθήσεις αὗται διεχωρίσθησαν εἰς αὐτονόμους κλάδους. Ἡ ἐθνογραφία, κατὰ τὸν Ν. Γ. Πολίτην, εἶναι ἡ ἐπιστήμη ἡ ἐξετάζουσα τὸν ἄνθρωπον ὡς ζῷον πολιτικόν, ἀπαρτίζον ὁμάδας ἢ ἔθνη, διακρινομένη τῆς ἀνθρωπολογίας, ἥτις ἐξετάζει αὐτὸν ὡς γένος ζῴων, ὡς μεμονωμένον ἄτομον, ἀνεξαρτήτως τῶν κοινωνικῶν ἢ ἐθνικῶν ὁμάδων[1]. Ἡ ἐθνογραφία, ὁριζομένη σήμερον κοινῶς ὡς ὁ περιγραφικὸς κλάδος τῆς γενικωτέρας ἀνθρωπολογικῆς ἐπιστήμης, σπουδάζει τὰς ἐκδηλώσεις τῶν ἀνθρώπων εἰς ὡρισμένον τόπον καὶ χρόνον[2]. (Ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἡνωμέναις Πολιτείαις λέγεται ἀνθρωπολογία, ἐθνολογία δ' ἐν τῇ ἠπειρωτικῇ Εὐρώπῃ). Ἡ ἐθνολογία, ὡς ἐπιστήμη συγκριτικὴ τῶν ἐθνῶν, συνάγει γενικοὺς θεμελιώδεις νόμους, οἱ ὁποῖοι καθορίζουν τὴν ἐξέλιξιν τοῦ πολιτισμοῦ. Μὲ ἄλλας λέξεις αὕτη μελετᾷ τὰς σχέσεις, αἱ ὁποῖαι ἑνώνουν ὅμοια φαινόμενα εἰς ὅλους τοὺς χρόνους καὶ εἰς ὅλους τοὺς τόπους. Καθὼς αὕτη ἐξειλίχθη ἐν Ἀγγλίᾳ, Γερμανίᾳ καὶ Ἡνωμέναις Πολιτείαις ἐξετάζει τὰ φαινόμενα τοῦ βίου, τὰ ὁποῖα πέρα παντὸς ἐθνικοῦ δεσμοῦ ἀνάγονται εἰς τὴν βαθμιαίαν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρώπου εἰς ὅλας τὰς πολιτιστικὰς αὐτοῦ ἐκδηλώσεις, ὡς π.χ. εἰς τὴν γλῶσσαν, τὴν θρησκείαν, τὸν μῦθον, τὴν τέχνην, τὸ δίκαιον κτλ.[3]

Ἀλλ' ἂς ἐξετάσωμεν λεπτομερέστερόν πως τὰ πράγματα:

Ἡ λαογραφία κατὰ τὸν 19ον αἰ. ἐπήγασεν ἀπὸ τὴν φιλολογικὴν ἐπιστήμην τῆς ἐποχῆς καὶ ἠρύσθη τὸ ὑλικόν της ἐκ τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ τῶν προηγμένων εἰς τὸν πολιτισμὸν εὐρωπαϊκῶν λαῶν, τὸν ὁποῖον ἤρχισε νὰ ἐξετάζῃ. Ἡ ἐθνογραφία ἀντιθέτως ἐνδιεφέρετο διὰ τὴν συλλογὴν καὶ μελέτην τῶν πολιτιστικῶν στοιχείων λαῶν κατὰ φύσιν ζώντων (πρωτογόνων) καὶ μακρὰν τῆς Εὐρώπης εὑρισκομένων. Οὕτως ἡ μὲν λαογραφία εἶχεν ὡς ἀντικείμενον τὴν μελέτην τοῦ ἐθνικοῦ λαϊκοῦ πνευματικοῦ φαινομένου τὸ δὲ ἔργον τῆς ἐθνογραφίας συνέπιπτε πρὸς τὸ τῆς ἐθνολογίας. Ὁ ἐπιφανὴς Γάλλος λαογράφος P. Sébillot προσεπάθησε νὰ συνδέσῃ τὰς δύο μαθήσεις, ὁρίσας τὸ περιεχόμενον τῆς λαογραφίας ὡς «παραδοσιακὴν ἐθνογραφίαν»[4]. Ἐν τούτοις εἰς τὰς περισσοτέρας χώρας τὸ περιεχόμενον τῆς μιᾶς διεκρίνετο τοῦ τῆς ἑτέρας. Ἡ λαογραφία ἐξήταζε κυρίως τὸν πνευματικόν, ἡ δ' ἐθνογραφία τὸν ὑλικὸν βίον καὶ πολιτισμὸν τοῦ λαοῦ. Οὕτως ὁ Raffaele Corso, ἐπιδιώξας νὰ καθορίσῃ τὰ ὅρια μεταξὺ τῶν δύο ἐπιστημῶν, ὑπέδειξε τὴν ἀνάγκην τοῦ διαχωρισμοῦ των[5]. Ἀπὸ τὸ σύνολον ἑνὸς ἔθνους πρέπει, κατ' αὐτόν, νὰ διακρίνωνται αἱ ἀγράμματοι καὶ γεωγραφικῶς ἀπομεμονωμέναι τάξεις, τὰ «κατώτερα στρώματα» (vulgus in populo), τῶν ὁποίων τὰς κατὰ παράδοσιν ἐκδηλώσεις ἐρευνᾷ ὁ λαογράφος[6], ἐνῷ ἡ ἐθνο-

1. Βλ. Ν. Γ. Πολίτην, ἐν Λαογραφίᾳ, τόμ. Α', 1909/10, σ. 4, σημ. 4.

2. Th. Gollier, L' Ethnographie et l'expansion civilisatrice, Repports de Congrés international d'expansion oeconomique mondiale, 1905, σ. 23.

3. Βλ. Γ. Ἀ. Μέγαν, ἐν Λαογραφίᾳ, τόμ. ΚΕ', 1967, σ. 41.

4. P. Sébillot, Le Folk-Lore. Littérature orale et ethnographie traditionnelle, Paris, 1913, σ. 6-7. G. Vrabie, Folclorul, Bucuresti, 1970, σ. 72-74.

5. R. Corso, Il folklore, Roma, 1923. Τοῦ αὐτοῦ, Etnografia. Prolegomeni, Napoli, 1947.

6. R. Corso, Etnografia, ἔνθ' ἀν., σ. 19.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

γραφία ἐνδιατρίβει κυρίως εἰς τὴν ἔρευναν τῶν ἐκδηλώσεων τῶν πρωτογόνων[1].

Κατ' ἄλλον ἐρευνητήν, τὸν C. W. von Sydow, ἐνῷ ἡ λαογραφία προσανατολίζεται πρὸς τὰ μνημεῖα τοῦ λόγου καὶ τὴν λαϊκὴν νοοτροπίαν, ἡ ἐθνογραφία ἀσχολεῖται μὲ τοὺς τρόπους καὶ τὰς τεχνικὰς λεπτομερείας τῶν ἀντικειμένων τοῦ ὑλικοῦ βίου[2]. Ἐνταῦθα ὅμως πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι τὸ πεδίον ἐρεύνης λαογραφίας-ἐθνογραφίας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καθορισθῇ ἐπακριβῶς, διότι ἐν τῇ πράξει ἑκάστη ἐπεκτείνει τὰ διαφέροντά της εἰς τὴν περιοχὴν τῆς ἄλλης.

Ἂς σημειωθῇ ἀκόμη ὅτι τόσον ἐν Σουηδίᾳ ὅσον καὶ ἐν Ρωσίᾳ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀποδίδεται μεγαλυτέρα ἔμφασις εἰς τὰ πνευματικὰ στοιχεῖα καὶ τὰ μνημεῖα τοῦ λόγου τοῦ λαοῦ[3]. Τοιουτοτρόπως δὲν ἐφθάσαμεν ἀκόμη εἰς αὐστηρὰν καὶ ὁριστικὴν διασαφήνισιν τῶν ὁρίων λαογραφίας καὶ ἐθνογραφίας, διὰ τὰς ὁποίας ἀρκετὴ ἐπικρατεῖ σύγχυσις, ὡς π.χ. ἐν Ἑλβετίᾳ, ἔνθα τὸ ἐν Γενεύῃ Musée d'Ethnographie οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν μὲ τὴν λαογραφίαν τῆς γαλλοφώνου Ἑλβετίας, ἀλλ' εἶναι σπουδαιότατον ἐθνολογικὸν Μουσεῖον, ὅπου ἔχουν συγκεντρωθῇ ἀξιολογώτατα δείγματα τῆς τέχνης καὶ τοῦ βίου τῶν λαῶν τῆς Ὠκεανίας, τῆς βορείου καὶ νοτίου Ἀμερικῆς, τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας κτλ.[4] Ἐπίσης τὸ κατὰ τὸ 1956 ὑπὸ τοῦ Λαογραφικοῦ Ἰνστιτούτου Βουκουρεστίου ἐκδοθὲν περιοδικὸν Revista de folclor μετωνομάσθη βραδύτερον εἰς Revista de etnografie si folclor (1964).

Ἐνωρὶς ἐπίσης ἐτέθη τὸ πρόβλημα τῆς σχέσεως λαογραφίας καὶ ἐθνολογίας. Ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ G. L. Gomme ὑπεστήριζε τὴν θεωρίαν ὅτι ἡ ὕλη τῆς λαογραφίας εἶναι βασικῶς ἐθνολογική, ἐφ' ὅσον τὰ σύγχρονα λαϊκὰ στρώματα συνδέονται πρὸς προγενέστερα στάδια πολιτισμοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων διάφορα στοιχεῖα ἐπεβίωσαν εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχήν. Τοιουτοτρόπως ὁ ὡς ἄνω πρωτεργάτης τῆς Ἀγγλικῆς Λαογραφικῆς Ἑταιρείας, ὀπαδὸς τῆς θεωρίας τῶν «ἐπιβιώσεων», ἐθεώρει τὴν λαογραφίαν κλάδον τῆς ἐξελικτικῆς ἀνθρωπολογίας. Τὰς ἀντιλήψεις ταύτας συνεμερίσθη ὁ E. S. Hartland, ὅστις μάλιστα περιώριζε τὴν λαογραφικὴν ὕλην εἰς τὴν πνευματικὴν πλευρὰν τῆς ἀνθρωπότητος, ἀποκλείων ἐξ αὐτῆς τὰ στοιχεῖα τοῦ ὑλικοῦ βίου[5]. Ὅπως εἶναι γνωστόν, ἡ θεωρία τῶν «ἐπιβιώσεων» διετυπώθη κατὰ τρόπον συστηματικὸν ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπὸ τοῦ Edward Tylor, ἐπηρεασθέντος πιθανώτατα ὑπὸ τῶν ἀντιλήψεων τοῦ συμπατριώτου του Darwin. Ὑπὸ τὸν ὅρον «survivals in the culture» οὗτος ἐννοεῖ λείψανα προγενεστέρων περιόδων πολιτισμοῦ, τὰ ὁποῖα διεσώθησαν μέχρι τῆς σήμερον καὶ τὰ ὁποῖα ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἐπελθούσας κοινωνικὰς καὶ πολιτιστικὰς μεταβολὰς εἶναι ἀκατανόητα[6]. Σύμφωνος πρὸς τὴν θεωρίαν τοῦ Tylor εἶναι ὁ Andrew Lang, ὁ ὁποῖος διετύπωσε τὴν ἄποψιν ὅτι ἡ λαογραφία ὀφείλει νὰ ἐξετάζῃ τὰ «ἐγκαταλείμ-

1. R. Corso, ἔνθ' ἀν., σ. 16.
2. Βλ. εἰς Kaarle Krohn, Die Folkloristische Arbeitsmethode, Oslo, 1926, σ. 17-18.
3. Θ. Παπαδοπούλλου, ἔνθ' ἀν., σ. 10.
4. Γ. Ἀ. Μέγα, ἔνθ' ἀν., σ. 39.
5. E. S. Hartland, Folklore, London, 1899, σ. 2. Τοῦ αὐτοῦ, Mythology and Folktales, London, 1900, σ. 13-14.
6. E. Tylor, Primitive Culture, I, London, 1871, κεφ. III-IV. Ν. Γ. Πολίτου, Λαογραφία, ἐν Λαογραφίᾳ, τόμ. Α', σ. 9.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ματα» (ἐπιβιώσεις), τὰ ὁποῖα ἀνάγονται εἰς ἐποχὴν πολὺ προγενεστέραν τῆς ἑλληνικῆς καὶ ρωμαϊκῆς[1]. Ἡ ἀνθρωπολογικὴ Σχολὴ τῆς Ἀγγλίας κορυφώνεται εἰς τὸ γιγαντιαῖον ἔργον τοῦ J. Frazer[2]. Οἱ Ἄγγλοι ἔστρεψαν τὴν προσοχήν των εἰς τὰς δοξασίας καὶ συνηθείας λαῶν κατωτέρου πολιτισμοῦ καὶ δι' αὐτῶν ἐζήτησαν νὰ ἑρμηνεύσουν τὰς δεισιδαιμονίας καὶ τὰ ἔθιμα τῶν χωρικῶν τῆς Εὐρώπης[3]. Εἰδικώτερον ὁ Alfr. Nutt περιώριζε τὴν λαογραφικὴν παρατήρησιν ἐντὸς τῶν καθυστερημένων εἰς τὸν πολιτισμὸν λαϊκῶν στρωμάτων[4].

Κρίνων τὴν περὶ ἐπιβιώσεων θεωρίαν τοῦ Tylor καὶ τοῦ Lang ὁ Ν. Γ. Πολίτης γράφει: «Περιλαμβάνει δ' εἰς τὰ ἐγκαταλείμματα πάντα καθόλου τὰ λείψανα παρωχημένων πολιτισμῶν, ἀλλ' ὀρθότερον νομίζομεν εἶναι νὰ διακριθῶσι τούτων καὶ νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς ἄλλην κατηγορίαν ὅσα οὐδὲν ἔχουσι τὸ ἔκτροπον, διατηροῦντα τὸν ἐν ἀρχῇ λόγον καὶ τὴν ἔννοιαν αὐτῶν, καὶ δυνάμενα νὰ θεωρηθῶσιν ὡς μερικὴ ἀλλὰ ἀδιάσπαστος ἐξακολούθησις προτέρου βίου. Διὰ τὴν μεταβολὴν τῶν ὅρων τοῦ βίου καὶ τὴν ἄγνοιαν τοῦ λόγου αὐτῶν, τὰ ἐγκαταλείμματα συνήθως παρουσιάζονται ὑπὸ τύπον διαφέροντά πως τοῦ ἀρχαίου, τὰς δὲ διαφοράς, εἴτε μεταβολαὶ εἴτε παραφθοραὶ τούτου εἶναι, καὶ τὰς αἰτίας ἐξ ὧν προῆλθον, ἀπόκειται εἰς τὴν λαογραφικὴν ἔρευναν νὰ ἐξεύρῃ καὶ καθορίσῃ»[5]. Βραδύτερον ὁ Στίλπων Κυριακίδης διετύπωσε τὴν γνώμην ὅτι «δὲν ὑπάρχει ἐ π ι β ί ω σ ι ς παλαιοτέρων στοιχείων εἰς τὰ νεώτερα στάδια τοῦ πολιτισμοῦ, ὅπως ἐδίδαξεν ὁ Tylor, ἀλλὰ σ υ μ β ί ω σ ι ς παλαιοτέρων καὶ νεωτέρων, τὰ δὲ λεγόμενα ἐ π ι β ι ώ μ α τ α ὀρθότερον δύνανται νὰ ἑρμηνευθῶσι σ υ μ β ι ώ μ α τ α»[6]. Καὶ ὁ M. J. Herskovits δὲν παραδέχεται τὴν ὕπαρξιν οἱασδήποτε ἐπιβιώσεως ἑνὸς π.χ. ἐθίμου διαιωνιζομένου ὑπὸ τῆς συνηθείας, διότι πιστεύει ὅτι κάθε ἔθιμον διατηρεῖ τὴν σημασίαν του ἐντὸς τοῦ συμπλέγματος τῶν κοινωνικῶν λειτουργιῶν, διὸ καὶ προτείνει τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ ὅρου ἐ π ι β ί ω σ ι ς διὰ τοῦ δ ι α τ ή ρ η σ ι ς, δι' οὗ χαρακτηρίζεται ἡ παράδοσις. Πρέπει ὅμως νὰ ἐξετάζεται τὸ νέον κοινωνικὸν περιεχόμενον, τὸ ὁποῖον προσδίδεται εἰς τὴν παλαιὰν τοῦ ἐθίμου μορφήν[7].

---

1. A. L a n g, Custom and Myth, London, 1885, ἔκδ. 2α, σ. 11.

2. J a m e s F r a z e r, The Golden Bough, τόμ. I-XII³, London, 1911-1915.-Totemisme and Exogamy, I-IV, London, 1910. — Folklore in the Old Testament, I-III, London, 1918.

3. Βλ. Γ. Ἀ. Μ έ γ α ν, ἔνθ' ἀν., σ. 14.

4. Βλ. ἐν Folk-Lore, IX, 1898, σ. 31.

5. Βλ. Ν. Γ. Π ο λ ί τ η ν, ἐν Λαογραφίᾳ, τόμ. Α', σ. 9. Παραπλησία πρὸς τὴν ἄποψιν τοῦ Ν. Γ. Πολίτου εἶναι ἡ ἀντίληψις τοῦ R. Marett, κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ λαογράφος ὀφείλει ν' ἀναλύσῃ τὴν ψυχολογικὴν πλευρὰν τῶν ἐπιβιώσεων καὶ νὰ ἐρευνήσῃ τὸν τρόπον καὶ τὰ αἴτια τῆς ὑπὸ νέας μορφὰς ἐπιβιώσεως παλαιῶν φαινομένων. R. R. M a r e t t, Psychology and Folk-lore, London, 1920, σ. 1-2. Βλ. καὶ T h é o d o r e P a p a d o p o u l l o s, Présuppositions historiques d'une ethnographie des peuples du Sud-est européen. (Rapport au IIe Congrès international des études du Sud-est européen), Athènes 1970, σ. 30-31.

6. Σ τ ί λ π. Π. Κ υ ρ ι α κ ί δ ο υ, Ἑλληνικὴ Λαογραφία, μέρ. Α'. Μνημεῖα τοῦ λόγου, ἐν Ἀθήναις, 1965², σ. 18.

7. M. J. H e r s k o v i t s, Folklore after a Hundred Years. A Problem in Redefinition. Journal of American Folkore, LIX, 1946, σ. 89 κ.ἑξ., ἰδίᾳ σ. 97.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Κατὰ τὴν τελευταίαν τριακονταετίαν ἐν Σουηδίᾳ ὁ C. W. von Sydow, ἐλθὼν εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἱστορικὴν θρησκειολογικὴν Σχολὴν τοῦ M. Nilsson, ἐπεδίωξε τὴν ψυχολογικὴν αἰτιολόγησιν τῶν λαϊκῶν ἐκδηλώσεων καὶ ἀπέρριψε τὰς ἀντιλήψεις καθ' ἃς εἰς ὅλα τὰ ἔθιμα τοῦ λαοῦ ἐπεδιώκετο νὰ ἐπισημανθοῦν ἴχνη παλαιῶν μύθων καὶ νὰ συνδεθοῦν πρὸς πανάρχαια μαγικολατρευτικὰ στοιχεῖα, ἐπιβιοῦντα εἰς τὸν σύγχρονον λαϊκὸν πολιτισμόν. Ἀντὶ τῶν θεωριῶν τούτων ὁ C. W. von Sydow ἐδίδαξε τὰς λεγομένας ὑπ' αὐτοῦ «fikte» (ἐπινοήσεις), δημιουργουμένας ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ διὰ ψυχαγωγικοὺς καὶ παιδαγωγικοὺς λόγους. Ὁ μαθητής του A. Eskeröd συνέχισε τὴν θεωρίαν τοῦ διδασκάλου, συνάψας αὐτὴν πρὸς τὴν ἐν τῇ ἐρεύνῃ ἐφαρμοσθεῖσαν «λειτουργικὴν μέθοδον» ὑπὸ τοῦ S. Erixon, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω.

Ἐν Γερμανίᾳ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Herder ἐσημειώθη ἡ προσπάθεια νὰ διαγνωσθοῦν ἐκ τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ βίου τοῦ λαοῦ τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς ψυχῆς του, ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἔθεσεν ὡς τελικὸν σκοπὸν πάσης λαογραφικῆς ἐρεύνης τὴν ἐξακρίβωσιν τοῦ λαϊκοῦ χαρακτῆρος τόσον σαφῶς, ὅσον ὁ W. H. Riehl. Αὐτοεπίγνωσις τῆς ἐθνότητος εἶναι κατ' αὐτὸν ὁ σκοπὸς τῆς λαογραφίας[1]. Οὗτος εἶναι καὶ ὁ εἰσηγητὴς τοῦ ὅρου «Volkskunde».

Τὸ ἔργον ὅμως τοῦ Riehl δὲν ἔσχε μαθητὰς καὶ συνεχιστὰς ἐν Γερμανίᾳ. Μετ' αὐτὸν ἐγένετο στροφὴ πρὸς τὴν ἐθνολογίαν, ἥτις ὑπὸ τοῦ Bastian[2] εἶχεν ἀφιερωθῆ εἰς τὴν ἔρευναν τῆς ψυχικῆς καταστάσεως τοῦ λαοῦ καὶ σὺν τῷ χρόνῳ ἀπέβη ἐπιστήμη περὶ τοῦ ἀνθρώπου, καθὼς καὶ πρὸς τὴν θρησκειολογίαν. Αἱ ἐθνολογικαὶ ἔρευναι τῶν Ἄγγλων Tylor, Lang, Frazer καὶ αἱ θρησκειολογικαὶ τῶν Γερμανῶν E. Rohde, H. Usener, W. Mannhardt, F. Liebrecht, A. Dieterich, R. Köhler κ.ἄ. συνετέλεσαν εἰς τὴν καλυτέραν κατανόησιν τῶν μύθων, τῶν παραμυθίων καὶ παντὸς ἄλλου λαογραφικοῦ φαινομένου[3]. Οὕτω διευρύνεται τὸ πεδίον τῆς λαογραφικῆς ἐρεύνης. Διὰ τοῦ ὅρου «Volkskunde» νοεῖται μὲν ἡ λαογραφία, κατ' ἐπέκτασιν δὲ σχεδὸν καὶ ἡ ἐθνολογία[4]. Κατὰ τὸν A. H. Krappe ἡ «Volkskunde» δὲν δύναται νὰ συνταυτισθῇ πρὸς τὴν «Folklore», διότι αὕτη ἔχει πολὺ εὐρύτερον πεδίον ἐκείνης[5].

Ὁ συστηματικώτερος καθορισμὸς τῆς ἐννοίας τῆς λαογραφίας ἐπετεύχθη ἐν Γερμανίᾳ, ὡς καὶ εἰς ἄλλας χώρας, ἐκτὸς τῆς ἱδρύσεως Λαογραφικῶν Ἑταιρειῶν, διὰ τῆς ἐκδόσεως ἐπιστημονικῶν περιοδικῶν. Οὕτως ὁ ἐν Βερολίνῳ καθηγητὴς K. Weinhold εἰς τὸν πρῶτον τόμον τοῦ περιοδικοῦ «Zeitschrift des Vereins für Volkskunde», ἐν εἰσαγωγικῷ του ἄρθρῳ, ὑπετύπωσε τὰ στάδια τῆς λαογραφικῆς ἐρεύνης τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται α') εἰς τὴν συλλογὴν τῆς ὕλης, β') τὴν ἱστορικὴν ἐξέτασιν αὐ-

1. W. H. Riehl, Die Volkskunde als Wissenschaft, Stuttgart, 1873, σ. 205 κ.ἑξ. Βλ. Γ. Ἀ. Μέγαν, ἔνθ' ἀν., σ. 16 κ.ἑξ.

2. A. Bastian, Ethnische Elementargedanken in der Lehre vom Menschen. Berlin, 1895.

3. Βλ. πλείονα εἰς Γ. Ἀ. Μέγαν, ἔνθ' ἀν., σ. 17-18.

4. Πρβλ. W. Schmidt, The Culture Historical Method of Ethnology, New York, 1939, σ. 306. É. Legros, ἔνθ' ἀν., σ. 15-21.

5. A. H. Krappe, The science of Folklore, London, 1930, σ. IX.

τῆς, καὶ γ') τὴν σύγκρισιν αὐτῆς πρὸς τὰ ὅμοια ἢ ἀνάλογα εἰς ἄλλους λαούς[1]. Ἔργον τῆς λαογραφίας, ὑπεστήριξεν, εἶναι ἡ σπουδὴ τοῦ λαοῦ εἰς πάσας τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ βίου ὡς καὶ ἡ φυσικὴ σύστασις αὐτοῦ. Οὕτω διηύρυνε πολὺ τὴν ἔννοιαν τῆς λαογραφίας, διότι ὑπήγαγεν ὑπ' αὐτὴν καὶ θέματα ἄλλων ἐπιστημῶν, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ὑποκείμενον μελέτης τὸν ἄνθρωπον, ὡς εἶναι π.χ. ὁ σκελετός του μετὰ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ κρανίου, οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου, τὸ χρῶμα τῶν ὀφθαλμῶν κττ.

Ἦτο φυσικὸν νὰ δημιουργηθῇ ἀντίδρασις κατὰ τοῦ λαογραφικοῦ διαγράμματος τοῦ Weinhold. Ὁ A. Hauffen, καθηγητὴς τῆς λαογραφίας εἰς τὸ γερμανικὸν Πανεπιστήμιον τῆς Πράγας, ἔθεσεν ὡς κύριον πρόβλημα τῆς ἐπιστήμης του τὴν διατύπωσιν ἐπιστημονικοῦ ὁρισμοῦ τῆς ἐννοίας «λαϊκὴ ψυχή»[2]. Ἐπηκολούθησαν συζητήσεις περὶ τῶν ψυχικῶν δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι ἐνεργοῦν μορφωτικῶς ἐπὶ τὸν βίον τοῦ λαοῦ. Εἰς αὐτὰς ἔλαβον ἐνεργὸν μέρος ὁ Ed. Hoffmann-Krayer, ὁ A. Strack, ὁ Alb. Dieterich, ὁ E. Mogk καὶ ὁ J. Meier[3].

Ἀπὸ τὰς μελέτας τῶν ἐρευνητῶν τούτων διεπιστώθη ἡ ἀναμφισβήτητος ἀρχὴ ὅτι ὄπισθεν ἀπὸ κάθε λαϊκὸν δημιούργημα ὑπάρχει εἷς προσωπικὸς δημιουργὸς[4] καὶ ὅτι μέσα εἰς τὴν λαϊκὴν παράδοσιν ἀνευρίσκονται «καταπεπτωκότα στοιχεῖα», τὰ ὁποῖα ἦσαν ζωντανὰ εἰς ἓν ἀνώτερον στρῶμα τῆς κοινωνίας. Ὁ J. Meier, ἐπιφανὴς μελετητὴς τῆς δημώδους ποιήσεως τῆς Γερμανίας, διετύπωσε τὰς ἑξῆς ἰδέας: α') μεταξὺ δημώδους ποιήσεως καὶ λογίας ὑπάρχει αὐτονόητος διαφορά, συνισταμένη κυρίως εἰς τὸ ὕφος· β') αὐτὸ τὸ ὁποῖον καθορίζει τὴν δομὴν τοῦ προφορικοῦ ὕφους εἶναι ὁ φυσικὸς μηχανισμὸς τῶν ὁμάδων περὶ τοῦ ὁποίου ἔκαμε λόγον ὁ Wundt καὶ οἱ ἐθνοψυχολόγοι. Ὁ μηχανισμὸς οὗτος εἶναι τόσον ἀποφασιστικός, ὥστε ἡ ποίησις τῶν λογίων ποιητῶν ἅπαξ εἰσελθοῦσα εἰς τὸν λαὸν δέχεται τοὺς ψυχικοὺς νόμους τῶν ὁμάδων· γ') τὸ ὕφος καὶ ἡ δομὴ (κατασκευή, σύνθεσις) εἰς τὰς προφορικὰς ποιητικὰς δημιουργίας λαμβάνει μορφὴν εἰς τὸ μέτρον τῆς ὁμαδικῆς ψυχῆς· δ') τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς δημώδους γερμανικῆς ποιήσεως εἶναι λογίας προελεύσεως[5].

Τοιουτοτρόπως ὁδηγηθεὶς ὁ J. Meier ἐκ τῶν ἰδεῶν τούτων καὶ δὴ ὅτι μέγας ἀριθμὸς ἐκ τῶν τραγουδιῶν τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ ἔχει τὰ πρότυπά του εἰς τὴν λογίαν ποίησιν[6], κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ λαὸς τρέφεται ἀπὸ τὰ ψιχία, ἅτινα

---

1. K. Weinhold, Was soll die Volkskunde leisten? ἐν Zeitschrift des Vereins für Volkskunde, I, 1891, σ. 1-10.

2. Οὕτως ἐπανήρχετο πάλιν ὁ ψυχολογικὸς σκοπὸς τῆς λαογραφίας, ὡς τὸν διετύπωσεν ὁ Riehl. Βλ. Adolf Hauffen, Einführung in die deutschböhmische Volkskunde, Prag, 1896.

3. Βλ. τὰς παραπομπὰς εἰς τὰ ἔργα των εἰς Γ. Ἀ. Μέγα, ἔνθ' ἀν., σ. 19-20.

4. Βλ. Ν. Γ. Πολίτου, Γνωστοὶ ποιηταὶ δημοτικῶν ᾀσμάτων, Λαογραφικὰ Σύμμεικτα, τόμ. Α', ἐν Ἀθήναις, 1920, σ. 211 κ.ἑξ.

5. Βλ. J. Meier, Kunstlied und Volkslied in Deutschland, Halle, 1906. Kunstlied im Volkskunde, Halle, 1906, σ. XIV.

6. Ὁμοίως πολλὰ τῶν ἀντικειμένων τοῦ ὑλικοῦ βίου (ἐνδυμασίαι, ἔπιπλα κ.ἄ.) ἔχουν ὡς πρότυπα προϊόντα τῶν ἀστικῶν κέντρων. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ δι' ὡρισμένα ἔθιμα, ὡς εἶναι π.χ. τὸ τοῦ Χριστουγεννιάτικου δένδρου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

πίπτουν ἀπὸ τὰς τραπέζας τῶν πνευματικῶς πλουσίων[1]. Σημειωτέον ὅμως ὅτι τοῦτο, κατὰ τὸν J. Meier, περιορίζεται εἰς καθαρῶς χρονικὰ ὅρια, μὴ ἔχον γενικὴν ἰσχύν, διότι ὁ λαὸς ὄχι μόνον ἀναπαράγει, ἀλλὰ καὶ παράγει ἐντὸς ὡρισμένων ὁρίων[2].

Ἕτερος ἐρευνητής, ὁ H. Steinthal, εἰς τὸ πρόβλημα: τί εἶναι τὰ δημώδη ᾄσματα καὶ ποῖος τὰ ἐδημιούργησεν, ἀπήντησεν ὅτι ὑπάρχει μία δημώδης ποίησις, τὴν ὁποίαν ἐποίησεν ὁ λαός. Ὁ λαὸς εἶναι ποιητής. Ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη νὰ τεθοῦν αἱ ἐρωτήσεις: Πῶς εἶναι δυνατὸν εἷς λαὸς νὰ δημιουργῇ ποίησιν; Ἔπειτα τί σημαίνει λαός; Διὰ τοῦ λαοῦ ἐννοεῖται ἡ συνείδησις μιᾶς κοινότητος, εὑρισκομένης ἐνώπιον τοῦ πολιτισμοῦ ἢ ὀλιγώτερον ἐκτὸς αὐτοῦ. Κάθε ᾆσμα πρέπει νὰ ἐδημιουργήθη κάπου ἀπὸ ἕνα τραγουδιστήν. Ὅμως, ἀφ' ἧς στιγμῆς συνετέθη, ἀνήκει εἰς ἕκαστον ἐκ τοῦ λαοῦ, διότι τοῦτο ἐτραγουδήθη γεννηθὲν ἀπὸ αὐτὸ τὸ πνεῦμα τοῦ λαοῦ. Ἡ στροφὴ ἀνήκει εἰς ὅλους. Τὸ ὕφος, ὁ λόγος, τὸ μέτρον, πᾶν ὅ,τι κάμνει ἓν ποίημα εἶναι ὅλως ὁμαδικόν. Διὸ ὁ καθεὶς ἰδιοποιεῖται κάθε ποίησιν λαϊκὴν μέχρι τοῦ σημείου νὰ τὴν διεκδικῇ ὡς ἰδικήν του[3].

Μετὰ τὰς ἐρεύνας τοῦ Haymann Steinthal καὶ τοῦ W. Wundt[4] οἱ ὅροι Kunstdichtung καὶ Volksdichtung ὑπέστησαν διαφοροποίησιν. Ὁ πρῶτος σημαίνει τὴν προσωπικὴν γραπτὴν τέχνην (ποίησιν) ἑνὸς δημιουργοῦ, ὁ δὲ δεύτερος τὴν τοῦ λαοῦ διὰ τῆς προφορικῆς παραδόσεως. Ὁ πρῶτος ἔχει σημασίαν λογικήν, περιεχόμενον λογικόν, ὁ δ' ἕτερος εἶναι φύσεως ψυχομηχανικῆς.

Εἰς ἰδίαν μελέτην του ὁ Franz Krejči ἐπεδίωξε νὰ καθορίσῃ τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς δημώδους ποιήσεως οὕτως: 1) Ἡ δημώδης προπορεύεται τῆς λογίας. 2) Ἐκεῖ ὅπου αἱ μορφωμέναι τάξεις ἐδημιούργησαν μίαν λογοτεχνίαν, ἡ λαϊκὴ μοῦσα καταφεύγει εἰς τοὺς κόλπους τῶν τάξεων τούτων, ἤτοι εἰς τοὺς πύργους, εἰς τὰ κάστρα καὶ εἰς τὰς πόλεις καὶ ἀπὸ ἐκεῖ εἰς τὴν ὕπαιθρον. 3) Ἐκεῖ ὅπου σήμερον ὁ πνευματικὸς πολιτισμὸς (Kultur) εἰσέρχεται μέχρι τῶν κατωτέρων κοινωνικῶν τάξεων ἡ λαϊκὴ ποίησις χάνεται. 4) Εἰς τοὺς λαούς, οἱ ὁποῖοι στεροῦνται πάσης λογοτεχνίας, ἡ δημώδης ποίησις εὑρίσκεται εἰς ἄνθησιν[5].

Ἐκ τῶν ἐν λόγῳ συζητήσεων περὶ τῆς λαϊκῆς δημιουργίας καθωρίσθη σαφέστερον ἡ ἐρευνητέα λαογραφικὴ ὕλη ἐν Γερμανίᾳ μὲ ὁριστικὸν ἀποκλεισμὸν τῆς ἐξετάσεως τῶν σωματικῶν ἰδιοτήτων τοῦ λαοῦ καὶ τῶν διαφόρων φυλῶν. Ἡ ἔννοια τοῦ λαοῦ δὲν περιωρίσθη εἰς μίαν τάξιν, τὴν τῶν χωρικῶν, ἔστω καὶ ἂν ἡ τάξις αὕτη

---

1. J. Meier, Wege und Ziele der deutschen Volkskundeforschung, ἐν Deutsche-Forschung. Aus der Arbeit der Notgemeinschaft der deutschen Wissenschaft, Heft 6, Berlin, 1928, σ. 24.

2. Βλ. Γ. Ἀ. Μέγαν, ἔνθ' ἀν., σ. 20.

3. H. Steinthal, Das Epos, ἐν Zeitschrift für Völkkerpsychologie und Sprachwissenschaft, V, 1868, παρὰ G. Vrabie, Folclorul, Bucuresti, 1947, σ. 12-13.

4. Wilhelm Wundt, Elemente der Völkerpsychologie. Grundlinien einer psychologischen Entwicklungsgeschichte der Menschheit, Leipzig, 1912. Τοῦ αὐτοῦ, Völkerpsychologie V, Mythus und Religion, Leipzig, 1903, Μέρ. Β'.

5. F. Krejći, Das charakteristische Merkmal der Volkspoesie, ἐν Zeitschrift für Völkkerpsychologie und Sprachwissenschaft, τόμ. XIX, σ. 115 κ.ἑξ.

διέσωζε καλυτέραν, ἀντιπροσωπευτικωτέραν καὶ πλουσιωτέραν τὴν λαϊκὴν παράδοσιν, οὔτε κατῆλθεν εἰς τὸ κατώτερον στρῶμα τῆς κοινωνίας ἑνὸς ἔθνους, δηλαδὴ τὸν vulgus in populo, ὡς ὑπεστήριξεν ὁ Ἑλβετὸς λαογράφος Eduard Hoffmann-Krayer[1].

Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν θεωριῶν ἐθνολόγων ἐρευνητῶν, ὡς τοῦ Frazer καὶ τοῦ Bastian, σχετικῶν πρὸς τὰς λειτουργίας τῆς ἀρχεγόνου διανοήσεως, ὁ Eugen Mogk διετύπωσε τὴν ἄποψιν ὅτι ὑποκείμενον τῆς λαογραφίας πρέπει νὰ εἶναι αἱ ἐκδηλώσεις τοῦ λαοῦ, αἱ ὁποῖαι ἀπορρέουν ἀπὸ τὸν συνειρμικὸν τρόπον τῆς σκέψεως ἢ μεταπλάσσονται δι' αὐτοῦ. Τοιουτοτρόπως σκοπὸς τῆς λαογραφικῆς ἐρεύνης ἐτέθη ἡ πρωτογονολογία (Primitivenkunde), ἤτοι ἡ ἐξέτασις τῶν ἐν τῷ λαῷ πρωτογενῶν στοιχείων[2].

Τὴν προέλευσιν τῆς ὕλης ἐζήτησε νὰ καταστήσῃ κύριον πρόβλημα τῆς λαογραφικῆς ἐρεύνης ὁ Hans Naumann. Οὗτος ὑπεστήριξε τὴν θεωρίαν, ἡ ὁποία προεκάλεσε πολλὰς ἀντιδράσεις, ὅτι αἱ λαϊκαὶ δημιουργίαι εἶναι ἀγαθὰ «καταπεπτωκότα ἀπὸ τὰς ἀνωτέρας τάξεις». Ταυτοχρόνως ὅμως καὶ ἀπὸ τὰς κατωτέρας τάξεις τῶν ἁπλοϊκῶν ἀνθρώπων, τῶν ἀμορφώτων, ὑψώνεται πρὸς τὰ ἄνω πνεῦμα πρωτόγονον. Οὕτω μεταξὺ τῶν κοινωνικῶν τάξεων ἑνὸς λαοῦ ὑπάρχει ἓν αἰώνιον δοῦναι-λαβεῖν, τὸ ὁποῖον ὑψώνεται καὶ πίπτει, ἀποθνήσκει καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὸ διηνεκές[3].

Ἡ λαογραφία, κατὰ τὸν Naumann, ἀποσκοποῦσα νὰ καθορίσῃ τὴν οὐσίαν τῆς πρωτογόνου κοινωνίας, εὑρίσκεται εἰς ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὰς ἐρεύνας τοῦ Lévy-Bruhl, τὰς ἀναφερομένας εἰς τὴν πνευματικὴν διανόησιν τῶν κατὰ φύσιν ζώντων λαῶν (πρωτογόνων). Ὡς γνωστόν, διὰ τῶν μελετῶν[4] τοῦ σοφοῦ Γάλλου ἐπιστήμονος καθωρίσθη ὅσον τὸ δυνατὸν σαφέστερον ἡ διαφορὰ τῆς περιπλόκου διανοήσεως τῶν κατὰ φύσιν ζώντων λαῶν (Naturvölker) πρὸς τὸν λογικὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι τῶν εἰς τὸν πολιτισμὸν προηγμένων. Οὕτως ὁ Naumann προσεπάθησε νὰ εὕρῃ κατὰ ἀναλογίαν εἰς τὸν γερμανικὸν λαὸν ὑπόστρωμα (substratum) καθαρῶς πρωτογενοῦς συστάσεως, τὸ ὁποῖον ὑπέκειτο ὡς βάσις τῶν λαϊκῶν πολιτιστικῶν ἐκδηλώσεων καὶ δημιουργημάτων του. Τὸ ἐν λόγῳ ὑπόστρωμα νομίζει ὅτι ἐνσωματοῦται εἰς τὴν τάξιν τῶν χωρικῶν, διὸ καὶ τὴν λαογραφίαν ὑπολαμβάνει ὡς σπουδὴν τῆς τάξεως αὐτῶν[5].

Οἱ ἀντίπαλοι τῆς γνώμης τοῦ Hans Naumann, καθ' ἣν τὸ πολιτιστικὸν ἀγαθὸν παρελήφθη ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκ τῆς ἀνωτέρας τάξεως[6], διετύπωσαν τὴν ἄποψιν ὅτι τὸ ζήτημα δὲν ἐξαντλεῖται ἕως ἐδῶ, διότι πρέπει νὰ ἐξετασθῇ κατὰ τίνα τρόπον τὸ ἀγαθὸν

---

1. E. Hoffmann-Krayer, Die Volkskunde als Wissenschaft, Zürich, 1902. Γ. Ἀ. Μέγα, ἔνθ' ἀν., σ. 21.

2. Eugen Mogk, Wesen und Aufgaben der Volkskunde, ἐν Mitteilungen des Verbandes dt. Vereine für Volkskunde (Korrespondenzblatt), 6, Νοέμβριος, 1907, 1-9. Ἀνατύπωσις ἐν Mitteldeutsche Blätter für Volkskunde, I, Leipzig, 1926, σ. 17-24.

3. Hans Naumann, Grundzüge der deutschen Volkskunde, Leipzig, 1929, ἔκδ. 2α, σ. 11 κ.ἑξ.

4. Lévy-Bruhl, Les fonctions mentales dans les sociétés inférieures, 9η ἔκδ., Paris 1951. La morale et la science des moeurs, 15η ἔκδ., Paris, 1953. Die Seele der Primitiven. Düsseldorf-Köln, 1956. La mentalité primitive, 15η ἔκδ. Paris, 1960.

5. Βλ. Γ. Ἀ. Μέγαν, ἔνθ' ἀν., σ. 23.

6. «gesunkenes Kulturgut» (καταπεπτωκὸς πολιτιστικὸν ἀγαθόν).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τοῦτο γίνεται κτῆμα τῆς ὅλης κοινωνίας. Εἰδικώτερον ἐρωτᾶται τί ὁ λαὸς ἐκλέγει ἐκ τοῦ πλήθους τοῦ εἰς αὐτὸν προσφερομένου ὑλικοῦ παρὰ τῆς ἀνωτέρας τάξεως, ποίας μεταβολὰς ὑφίσταται τοῦτο καὶ πῶς ὑπ' αὐτοῦ ἀφομοιοῦται. Ἔπειτα εἰς ποίους ψυχολογικοὺς λόγους ὀφείλονται αἱ μεταβολαὶ αὗται καὶ πῶς θὰ ἑρμηνευθῇ τὸ φαινόμενον τῆς πρὸς τὰ ἄνω καὶ κάτω κινήσεως μεταξὺ ἀνωτέρου καὶ κατωτέρου στρώματος[1]. Εἰς τὴν ἀντίληψιν ὡσαύτως τοῦ Naumann, καθ' ἣν ὁ καθαυτὸ λαὸς δὲν εἶναι ἐθνικῶς διαφοροποιήσιμος, ἀντετάχθη ὁ A. Bach, ὁ ὁποῖος ἀναγνωρίζει βεβαίως ὅτι εἰς ὅλους τοὺς λαοὺς ὑπάρχουν στοιχεῖα πρωτογενοῦς μορφῆς καὶ αὐτὰ ὄχι μόνον εἰς τὰ κατώτατα αὐτῶν στρώματα, ἀλλ' ὅτι ὑπάρχουν καὶ διαφοραὶ ὡς πρὸς τὴν ψυχικὴν ἰδιοσυστασίαν, αἱ ὁποῖαι τοὺς διαφοροποιοῦν. Ἡ λαογραφία, λέγει, ἀποβλέπει πρωτίστως εἰς στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζουν τὴν ἁπλότητα ἑνὸς λαοῦ ἢ τὰς ὀργανικῶς ἀναπτυχθείσας ὁμάδας του, ζητοῦσα νὰ γνωρίσῃ τὴν πνευματικὴν ἰδιοφυΐαν τοῦ ἀγνώστου ἀνθρώπου ἑνὸς ὡρισμένου λαοῦ, ὄχι τὴν τοῦ λαϊκοῦ ἐν γένει ἀνθρώπου[2]. Οὕτως ὁ σκοπὸς οὗτος καθιστᾷ τὴν λαογραφίαν ἐθνικὴν ἐπιστήμην[3]. Ἐπίσης ἡ διάκρισις δύο λαϊκῶν στρωμάτων, ἑνὸς ἀνωτέρου καὶ ἑνὸς κατωτέρου, καὶ ἡ ἰδέα ὅτι τὰ λαϊκὰ δημιουργήματα μόνον εἰς τὸ ἀνώτερον στρῶμα παράγονται, εὗρον σφοδροὺς ἐπικριτάς, διότι ἐθεωρήθησαν ὅτι εἶχον τὴν τάσιν νὰ χωρίσουν τὸν λαὸν εἰς δύο πνευματικῶς ἀνομοίας ὁμάδας[4].

Αἱ θεωρίαι τοῦ Naumann κατεπολεμήθησαν, κυρίως διότι περιώριζον τὴν λαογραφικὴν ἔρευναν εἰς τὰς πρωτογενεῖς τῶν λαῶν παραστάσεις καὶ δὲν ἐλάμβανον ὑπ' ὄψιν τὰς φυλετικάς, τὰς γεωγραφικὰς καὶ τὰς ἐθνικὰς αὐτῶν διαφοράς. Ἐκεῖνο ὅπερ παρέμεινεν ἀπὸ τὰς βασικὰς αὐτοῦ ἀντιλήψεις εἶναι ὅτι κατερρίφθη ἡ ἰδέα περὶ τῆς λαϊκῆς ἰδιοφυΐας, ὅπως αὕτη εἶχε συλληφθῆ ὑπὸ τῶν ρωμαντικῶν. Ἐπηκολούθησε κατόπιν στροφὴ πρὸς τὰ ὀπίσω, στροφὴ πρὸς τὰς ἰδέας τοῦ W. H. Riehl.

Ἀπὸ τοῦ 1924 ὁ Adolf Spamer προσεπάθησε νὰ προσδώσῃ εἰς τὴν λαογραφίαν τὸν χαρακτῆρα ἐθνικῆς ἐπιστήμης, ἐχούσης ὡς ἔργον τὴν ἔρευναν τῆς πνευματικῆς ἰδιοσυστασίας τοῦ ἀνθρώπου τοῦ λαοῦ ἐν τῷ πλαισίῳ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἔθνους. Ὅπως ὁ W. H. Riehl, οὕτω καὶ ὁ A. Spamer θεωρεῖ τὴν δημώδη παράδοσιν μόνον ὡς μέσον, διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ φορέως της, τοῦ ἀνθρώπου τοῦ λαοῦ[5]. Ἡ λ. λαὸς ἔχει, κατ' αὐτόν, δύο ἐκδοχάς: πρῶτον γενικήν, καθ' ἣν ὡς λαὸν ἐννοοῦμεν τὴν ὅλην ἐθνικὴν κοινότητα, τὴν ὁποίαν συνέχουν ἡ συναίσθησις τῆς κοινῆς κατα-

---

1. Βλ. Γ. Ἀ. Μέγαν, ἔνθ' ἀν., σ. 23-24.

2. Adolf Bach, Deutsche Volkskunde. Ihre Wege, Ergebnisse und Aufgaben. Eine Einführung, Leipzig, 1937, σ. 44. Γ. Ἀ. Μέγα, ἔνθ' ἀν., σ. 24-25.

3. Γ. Ἀ. Μέγα, ἔνθ' ἀν., σ. 23-24.

4. R. Wolfram, Volkstanz nur gesunkenes Kulturgut? Zeitschrift für Volkskunde, N. F. III, 1932, σ. 26. Γ. Ἀ. Μέγα, ἔνθ' ἀν., σ. 25.

5. Adolf Spamer, Deutsche Volkskunde als Lebenswissenschaft vom deutschen Volkstum. Sonderausgabe aus: Hofstaetter - Schnabel. Grundzüge der Deutschkunde, II. 1933, σ. 253. Τοῦ αὐτοῦ, Wesen, Wege und Ziele der Volks-Aufgaben der Volkskunde, ἐν Die Deutsche Volkskunde, herausgegeben von Prof. Dr. Adolf Spamer, τόμ. I, Leipzig, 1934, σ. 3 κ.ἑξ. Γ. Ἀ. Μέγα, ἔνθ' ἀν., σ. 26-27.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

γωγῆς, τὰ ὁμότροπα ἤθη καὶ αἱ κοιναὶ παραδόσεις, καὶ δεύτερον μερικωτέραν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐννοοῦμεν τὸ κατώτερον στρῶμα τῆς κοινωνίας ἐντὸς τῶν οὕτω φυλετικῶς καθορισθέντων ὁρίων. Κατ' αὐτὸν αἱ ἔννοιαι τοῦ populus καὶ τοῦ vulgus in populo συνενοῦνται εἰς τὴν λαογραφίαν, ἡ ὁποία δὲν ἐνδιαφέρεται διὰ τὰς προσωπικὰς ἰδέας καὶ τὰ ἀτομικὰ ἐπιτεύγματα, ἀλλὰ διὰ τὴν γενικωτέραν τῆς ψυχῆς διάθεσιν καὶ τὰς ἐκδηλώσεις, τῶν ὁποίων ἡ παρατήρησις κάμνει τὰς διαφόρους λαϊκὰς ὁμάδας, φυλάς, λαοὺς καὶ ἐν γένει τοὺς ἀνθρώπους νὰ φαίνωνται ἡνωμένοι εἰς σαφεῖς πνευματικὰς ἑνότητας[1]. Οὐσιώδης ἐπίσης, κατὰ τὸν Spamer, εἶναι ἡ ἐξέτασις τοῦ λαοῦ ἐν τῇ κοινωνικῇ αὐτοῦ διαρθρώσει. Ὡς πρὸς τὴν μέθοδον ὁ Spamer νομίζει ὅτι ἡ ἀπακρίβωσις τῶν ζητημάτων δύναται νὰ γίνῃ μὲ τὴν οἴγκρισιν αὐτῶν πρὸς ἀναλόγους λοογραφικὰς διαπιστώσεις εἰς ἄλλους λαούς.

Ἀντίθετος πρὸς τὰς περὶ τῆς λαογραφίας ἀντιλήψεις τοῦ Spamer ὑπῆρξεν ὁ Otto Lauffer (1922), ὅστις εἰς τὸν πρυτανικόν του λόγον ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Ἀμβούργου ἐδίδαξεν ὅτι ἡ λαογραφία ὀφείλει ν' ἀποβῇ κάτοπτρον τοῦ λαϊκοῦ βίου, νὰ τὸν ἐξεικονίζῃ οἷος εἶναι καὶ νὰ ἐξακριβώνῃ ἀπὸ πότε καὶ διατί εἶναι τοιοῦτος[2]. Ἡ δὲ διαπραγμάτευσις, κατ' αὐτόν, τοῦ ὑλικοῦ πολιτισμοῦ τοῦ λαοῦ δὲν συμβιβάζεται μὲ τὸ ψυχολογικὸν ἔργον τῆς λαογραφίας[3]. Πρὸς τὴν τελευταίαν ταύτην γνώμην δὲν ἦτο σύμφωνος ἕτερος ἐρευνητής, ὁ Karl Reuschel (1924), ὅστις ὑπεστήριξεν ὅτι ἡ μελέτη τῶν πραγμάτων τοῦ ὑλικοῦ βίου τοῦ λαοῦ ὁδηγεῖ εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ψυχῆς τῶν φορέων των, τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι τὰ ἐδημιούργησαν[4]. Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ψυχολογικοῦ σκοποῦ ὁ K. Reuschel εἰσήγαγε καὶ τὴν φυσικοανθρωπολογικὴν ἐξέτασιν εἰς τὴν λαογραφικὴν ἔρευναν, ἥτις κατεπολεμήθη ὑπὸ τοῦ Hoffmann-Krayer καὶ ἄλλων ἐρευνητῶν.

Ὁ Adolf Bach καὶ ὁ M. Wähler ἐπανῆλθον εἰς τὴν ἄποψιν τοῦ Riehl, τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς λαογραφίας ὡς αὐτοτελοῦς ἐπιστήμης ἐν Γερμανίᾳ. Ἐκ τούτων ὁ πρῶτος προσέδωκε πνευματικὸν περιεχόμενον εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς λαογραφίας καὶ περιέλαβεν εἰς αὐτὸ καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ χώρου, ἡ ὁποία, κατ' αὐτόν, προσδίδει νόημα εἰς πάσας τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ λαϊκοῦ βίου[5]. Ὁ δ' ἕτερος διετύπωσε τὴν γνώμην ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς γερμανικῆς λαογραφίας εἶναι λαοψυχολογικός[6].

Ἀνάλογον γνώμην πρὸς τὴν ἄποψιν τοῦ A. Bach διετύπωσεν ὁ W. R. Bascom, ἀντικαταστήσας τὸν ὅρον λ α ο γ ρ α φ ί α (Volkskunde) διὰ τοῦ ἀ ν θ ρ ω π ο λ ο-

---

1. Βλ. Γ. Ἀ. Μ έ γ α ν, ἔνθ' ἀν., σ. 26-27.

2. O t t o L a u f f e r, Rede über deutsche Altertums-und Volkskunde, ἐν Hamburgische Universität. Reden gehalten zur Feier des Rektoratswechsels 1922, Hamburg, 1923, σ. 21 κ.ἑξ.

3. Γ. Ἀ. Μ έ γ α, ἔνθ' ἀν., σ. 29.

4. K a r l R e u s c h e l, Deutsche Volkskunde im Grundriss, II, Leipzig und Berlin 1924, σ. 9 κ.ἑξ.

5. A d o l f B a c h, Deutsche Volkskunde. Ihre Wege, Ergebnisse und Aufgaben. Eine Einführung, Leipzig 1937, σ. 33, 76.

6. M. W ä h l e r, Volkskunde als Grundwissenschaft, ἐν Niederdeutsches Jahrbuch für Volkskunde, herausgegeben durch H. Tardel, ἔτ. XXI, Bremen, 1947, σ. 111 κ.ἑξ.

γ ί α, ὡς συνήθως ὀνομάζεται αὕτη ἐν Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς. Ἐφ' ὅσον, κατ' αὐτόν, ἡ ὕλη τῆς λαογραφίας ἀποτελεῖ μέρος τῆς πολιτιστικῆς ὕλης, αὕτη ὑπάγεται εἰς τὴν ἐπιστήμην τοῦ πολιτισμοῦ, τὴν ἀ ν θ ρ ω π ο λ ο γ ί α ν[1]. Ἡ ὕλη τῆς λαογραφίας ἀναφέρεται εἰς τὰ μνημεῖα τοῦ λόγου καὶ τὰς τέχνας, πολλαὶ δὲ ἄλλαι ἐκδηλώσεις τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ ὑπάγονται εἰς τὴν ἐ θ ν ο γ ρ α φ ί α ν[2]. Εἰς μεταγενεστέραν μελέτην του ὁ W. Bascom εἰσηγήθη τὸν ὅρον π ρ ο φ ο ρ ι κ ὴ τ έ χ ν η διὰ τὰ ἐν γένει μνημεῖα τοῦ λόγου ἐν ἀντιδιαστολῇ πρὸς τὸν γραπτὸν λόγον, παραδεχόμενος συγχρόνως τὴν διείσδυσιν λογοτεχνικῶν θεμάτων εἰς τὴν δημώδη παράδοσιν καὶ ἀντιστρόφως[3].

Ἐπὶ ἐπιστημονικῆς βάσεως προσπαθοῦν νὰ θεμελιώσουν τὴν σχέσιν λαογραφίας καὶ κ ο ι ν ω ν ι κ ῆ ς ἀ ν θ ρ ω π ο λ ο γ ί α ς νεώτεροι ἐρευνηταί. Ὁ E. J. Lindgren θεωρεῖ ἀναγκαῖον τὸν σύνδεσμον τοῦτον[4], διότι ἡ λαογραφία, περιοριζομένη εἰς τοὺς ἀγροτικοὺς κυρίως τομεῖς τῶν τεχνολογικῶς ἀνεπτυγμένων κοινωνιῶν, πρέπει νὰ συνδεθῇ μὲ τὴν ἀνθρωπολογικὴν ἔρευναν τῶν ἀντιστοίχων φαινομένων τῶν πρωτογόνων κοινωνιῶν καὶ τὴν κοινωνιολογικὴν ἔρευναν τῶν τεχνολογικῶς προηγμένων κοινωνιῶν.

Τὴν συνάρτησιν ταύτην τῆς λαογραφικῆς πρὸς τὴν ἀνθρωπολογικὴν καὶ κοινωνιολογικὴν ἔρευναν ἀναπτύσσουν ὁ Sigurd Erixon[5] καὶ ὁ Stith Thompson[6]. Ἡ ἐθνολογία, ὡς ἀποκαλεῖ τὴν λαογραφίαν ὁ Erixon[7], ἀποσκοπεῖ νὰ γνωρίσῃ «ἀντικειμενικῶς» τὴν ὕλην αὐτῆς, τὰς καταστάσεις καὶ λειτουργίας, αἵτινες συνδέονται μὲ αὐτὴν τὴν ὕλην, ἔπειτα δὲ τὴν παράδοσιν καὶ τὴν καταγωγήν των. Εἰς τὸ κέντρον τοῦ διαφέροντος τῆς ἐπιστήμης ταύτης πρέπει νὰ τοποθετῆται ὁ ἄνθρωπος. Ἡ προετοιμασία τῆς ὕλης, ἡ προεργασία μὲ βάσιν σχετικὰς εἰδικὰς ἐρεύνας, ἡ κριτικὴ τῶν πηγῶν καὶ τῶν βοηθημάτων, ἡ προσφυγὴ εἰς συγγενεῖς βοηθητικὰς ἐπιστήμας καὶ ἡ ἐξ αὐτῶν ἄντλησις ὁμοίων ἢ ἀναλόγων στοιχείων[8], πάντα ταῦτα πρέπει νὰ γίνωνται ἐν σχέσει καὶ ἐν ἀναφορᾷ πάντοτε πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος δὲν πρέπει νὰ ἐξετάζεται ὡς

---

1. W. R. B a s c o m, Folklore and Anthropology, ἐν Journal of American Folklore, LXVI, 1953, σ. 286.

2. Ἔνθ' ἀν., σ. 285.

3. Βλ. τ ο ῦ α ὐ τ ο ῦ ἄρθρον ἐν Journal of American Folklore, LXVIII, 1955, σ. 249.

4. Βλ. The Collection and Analysis of Folk-lore, ἐν The Study of Society, ed. by F. L. B a r l e t t, M. G i n s b e r g, E. J. L i d g r e n and R. H. T h o u l e s s, London, 1939, σ. 238 κ.ἑξ.

5. S. E r i x o n, Regional European Ethnology, Folkliv, 1937, σ. 89-107, αὐτόθι, 1938, σ. 263-294.

6. S t i t h T h o m p s o n, Advances in Folklore Studies, ἐν Anthropology Today, ed. by A. L. K r o e b e r, Chicago, 1953, σ. 587-596.

7. Εἰς τὴν σύγχυσιν τῆς λαογραφικῆς ὁρολογίας συνετέλεσε πολὺ ὁ Erixon.

8. Ἡ συγκριτικὴ αὐτὴ ἔρευνα, κατὰ τὸν Erixon, δύναται νὰ γίνῃ εἴτε μὲ χρησιμοποίησιν στοιχείων ἐκ διαφόρων ἐθνῶν εἴτε μὲ ἀναδρομὴν εἰς τὸ παρελθὸν ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἔθνους. Παρὰ ταῦτα ὁ ἐρευνητὴς οὗτος ἀπέδιδεν εἰς τὴν μέθοδον ταύτην δευτερεύουσαν σημασίαν. Τὴν ἐθεώρει χρήσιμον τότε μόνον, ὅταν δι' αὐτῆς ἐξηκριβοῦτο ποῖα στοιχεῖα τοῦ παράντος προέρχονται ἀπὸ τὸ παρελθὸν καὶ εἶναι ἀποκεκομμένα ἀπὸ τὴν ζωήν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἄτομον, ἀλλ' ὡς κοινωνικὸν ὄν. Ἑκάστη μελέτη πρέπει ν' ἀναχωρῇ ἀπὸ «τὸ νῦν» (τὸ παρόν), τὸ ὁποῖον δύναταί τις μετ' ἀκριβείας νὰ ἐξετάσῃ. Ἡ ἔρευνα τοῦ παρόντος θὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν σύλληψιν καὶ κατανόησιν τῶν τε ὑλικῶν καὶ ψυχολογικῶν παραγόντων, οἱ ὁποῖοι ἀσκοῦν σημαντικὴν ἐπίδρασιν εἰς τὸν σχηματισμὸν καὶ τὴν ἐξέλιξιν ἑνὸς συγχρόνου λαϊκοῦ πολιτισμοῦ.

Αἱ ἀπόψεις αὗται τοῦ Erixon εἶναι συναφεῖς πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Br. Malinowski (1884-1942), ὅστις δὲν ἐλάμβανεν ὑπ' ὄψιν τὴν παράδοσιν (tradition) καὶ τὴν συνέχειαν ἑνὸς πολιτισμοῦ. Αἱ ἐκδηλώσεις τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ πρέπει κατ' αὐτὸν νὰ ἐξετάζωνται ἀπὸ τῆς ἐπόψεως τῆς λειτουργικότητός των. Ὅ,τι ἐπιβιοῖ εἰς τὸν σύγχρονον πολιτισμὸν ἐκ παλαιοτέρων χρόνων, τοῦτο ἔχει μίαν κοινωνικὴν χρησιμότητα καὶ ἐξυπηρετεῖ κάποιαν πρακτικὴν ἀνάγκην, ἔστω καὶ ἂν εἶναι παρηλλαγμένον τὸ ἀρχικόν του περιεχόμενον καὶ παρηλλαγμένη ἡ ἀρχικὴ αὐτοῦ σκοπιμότης. Πρὸς σύλληψιν τῆς ὁλότητος ἑνὸς συγχρόνου λαϊκοῦ πολιτισμοῦ ἡ λαογραφία εἶναι ἀναγκαῖον νὰ καταφεύγῃ εἰς τὴν κοινωνιολογίαν.

Τὸ θέμα τῆς ἀλληλοδιεισδύσεως λαογραφίας καὶ γενικωτέρας κοινωνικῆς ἐπιστήμης ἐπεδίωξε νὰ ἐπιλύσῃ ὁ Βέλγος λαογράφος Albert Marinus διὰ τῆς κοινωνιολογικῆς ἀντιλήψεως τῶν λαογραφικῶν φαινομένων[1], ἐπηρεασθεὶς ὑπὸ τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς νεωτέρας γαλλικῆς κοινωνιολογικῆς Σχολῆς Emile Durkheim. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἀνθρωπολογικὴν Σχολὴν τοῦ Br. Malinowski[2] δύναται νὰ συνδεθῇ ἡ ἀντίληψις τοῦ Marinus, ἐφ' ὅσον οὗτος ὑποστηρίζει τὴν ἄποψιν ὅτι τὰ λαογραφικὰ γεγονότα διαδραματίζουν ἐνεργὸν κοινωνικὸν πρόσωπον καὶ δὲν εἶναι νεκραὶ ἐπιβιώσεις.

Τὴν σχέσιν τῆς λαογραφίας πρὸς τὴν συγκριτικὴν θρησκειολογίαν ἐμελέτησεν ὁ A. Hultkranz[3], ἀναχωρῶν ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι τὸ ὑλικὸν τῆς θρησκειολογίας συμβαίνει νὰ συμπίπτῃ ἐν μέρει πρὸς τὸ λαογραφικόν. Καίτοι δ' ὑφίσταται κοινότης τῆς ὕλης, δυνατὸν καὶ τῆς μεθόδου ἐρεύνης, ἐν τούτοις δὲν τίθεται ζήτημα συνταυτισμοῦ τῶν δύο κλάδων.

Τὴν ἀντίληψιν περὶ τῆς λαογραφίας ὡς ἱστορικῆς ἐπιστήμης δυνάμεθα νὰ ἀναγάγωμεν ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὰς φιλολογικοϊστορικὰς ἀρχὰς τῆς διαμορφώσεώς της, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν νεωτέραν ἀνθρωπολογικὴν θεωρίαν. Οὕτως αἱ λαογραφικαὶ ἐργασίαι τῶν ἀδελφῶν Grimm εἶναι συνδεδεμέναι πρὸς τὴν ἀρχαιότητα τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ, τὴν ὁποίαν ἀπεδείκνυεν ἡ ἀρχαιότης τοῦ λαϊκοῦ του πολιτισμοῦ. Ἐν Γαλλίᾳ ὁ Gaston Paris ἠθέλησε ν' ἀναστηλώσῃ τὸ πνεῦμα τῆς μεσαιωνικῆς Δύσεως διὰ μέσου τῆς ἐπικῆς παραδόσεως[4]. Κατὰ τὸν G. L. Gomme διὰ τῶν λαογραφικῶν φαινομένων

---

1. Albert Marinus, L' importance sociologique du folklore, Bruxelles, 1934, σ. 6-22. — Le folklore dans le conformisme social, Bruxelles, 1934. — Critique, methode et conceptions dans le folklore, Bruxelles, 1935. — Philosophie et l'art populaire, Bruxelles, 1937. — Folklore historique et folklore sociologique, 1935. — Culture et Traditions, 1939.
2. Βλ. B. Malinowski, Myth in primitive psychology, London, 1926.
3. A. Hultkranz, ἐν Ethnos, XXI, 1956, σ. 11-29.
4. Gaston Paris, Les contes orientaux dans la littérature du moyen âge, Paris, 1875. — Histoire poétique de Charlemagne, Paris, 1905.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τοῦ παρόντος δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ τεκμηρίωσις τοῦ παρελθόντος. Οὕτω π.χ. ὁ γεωργικὸς βίος τῆς σήμερον, ὁ μὴ ἐπηρεασθεὶς εἰσέτι ὑπὸ τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ, δύναται νὰ ἀναπαραστήσῃ τὸν ἀνάλογον εἰς παρῳχημένας ἐποχάς. Ὡς κατ' ἐξοχὴν ἀντιπρόσωπος τῆς θεωρίας, καθ' ἣν ἡ λαογραφία θεωρεῖται ἱστορικὴ ἐπιστήμη, εἶναι ὁ Franz Boas. Ἀφοῦ ὁ πολιτισμὸς εἶναι, κατ' αὐτόν, φαινόμενον ἱστορικόν, ἕπεται ὡς ἐκ τούτου ὁ ἱστορικὸς χαρακτὴρ τῆς ἐπιστήμης τῆς ἀσχολουμένης μὲ αὐτόν. Ὁ F. Graebner, διαγράφων τὰ γενικὰ πλαίσια τῆς ἐθνολογικῆς μεθόδου, λέγει ὅτι ἡ λαογραφία εἶναι ἱστορικὴ ἐπιστήμη, διότι συμβάλλει εἰς τὴν ἱστορικὴν διερεύνησιν τοῦ πολιτισμοῦ. Ἕτερος ἐρευνητής, ὁ W. Schmidt, λέγει ὅτι αὕτη χρησιμοποιεῖ τὰ δεδομένα ἐκεῖνα τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ, τὰ ὁποῖα «κεῖνται πέρα τοῦ χρόνου τῆς γραπτῆς παραδόσεως». Τέλος ὁ εἰσηγητὴς τῆς νέας ἱστορικῆς Σχολῆς ἐν τῇ κοινωνικῇ ἀνθρωπολογίᾳ Evans-Pritchard ἤσκησεν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοὺς συγχρόνους λαογράφους, ὡς π.χ. τὸν S. Erixon, ὁ ὁποῖος, υἱοθετήσας τὰς θεωρίας του, νομίζει ὅτι ἡ λαογραφία περιλαμβάνει στοιχεῖα, θεσμοὺς καὶ κοινωνικὰς διαμορφώσεις μὲ μακροχρόνιον παρελθὸν καὶ πλείστας μεταβολάς. Ὡς ἐκ τούτου ἡ κατανόησις τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ εἶναι ἀδύνατος ἄνευ ἱστορικοῦ προσανατολισμοῦ καὶ ἱστορικῆς μεθόδου[1].

Κατὰ τὰ τελευταῖα μετὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον ἔτη ἔκαμε τὴν ἐμφάνισίν της μία νέα θεώρησις, ἀναφερομένη εἰς τὸν λαϊκὸν πολιτισμὸν καὶ ἀντιπροσωπευομένη ὑπὸ τοῦ R. Redfield καὶ τοῦ G. Foster. Κατὰ τὸν πρῶτον ἡ λαϊκὴ κοινωνία, φορεὺς τῶν λαογραφικῶν φαινομένων, ὑφίσταται καὶ ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς ἐξελιγμένης τεχνολογικῆς κοινωνίας, ἀφομοιώνουσα πλεῖστα στοιχεῖα αὐτῆς. Κατὰ τὸν δεύτερον ὁ λαϊκὸς πολιτισμὸς εὑρίσκεται καὶ εἰς τὰ ἀστικὰ στρώματα τῆς κοινωνίας καὶ ἀντιστρόφως ἡ ἀγροτικὴ κοινωνία ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ πολιτισμοῦ ἀποβάλλει ἐν μέρει τὰ λαϊκὰ χαρακτηριστικά της[2]. Ἀναφερόμενος εἰς τὴν συγκεκριμένην περίπτωσιν τοῦ ὑλικοῦ πολιτισμοῦ τῆς λατινικῆς Ἀμερικῆς ὁ Foster τονίζει ὅτι ὁ ἐν λόγῳ πολιτισμὸς δὲν εἶναι δημιούργημα τῶν λαϊκῶν στρωμάτων, ἀλλὰ ἐπίτευγμα, προερχόμενον ἐξ ἀφομοιώσεως παλαιοτέρων προτύπων τῶν προηγμένων ἀστικῶν στρωμάτων[3]. Αἱ ἀπόψεις αὗται ἐνθυμίζουν τὴν θεωρίαν τοῦ Naumann ὡς καὶ τὰς ἀντιλήψεις τοῦ Eugen Fehrle, κατὰ τὰς ὁποίας δὲν ὑπάρχει πρωτοτυπία εἰς τὸ λαϊκὸν πνεῦμα. Ἡ θεωρία τοῦ Fehrle διαφέρει τῆς τοῦ Naumann εἰς τὸ ὅτι τὰ δημιουργήματα τοῦ λαοῦ ἀποδίδονται οὐχὶ εἰδικῶς εἰς τὰ ἀνώτερα στρώματα, ἀλλὰ εἰς τὴν ἀτομικὴν νοημοσύνην καὶ ἐφευρετικότητα. Ὁ Ἄγγλος ἐρευνητὴς R. Gallop ἐκ τῆς μελέτης τῆς πορτογαλικῆς λαογραφίας συνεπέρανεν ὅτι ἡ λαϊκὴ προφορικὴ παράδοσις ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ προῆλθεν ἐκ τῆς πνευματικῆς καλλιεργημένης παραδόσεως, ἡ ὁποία ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐγένετο κτῆμα τοῦ λαοῦ. Εἰς ὅμοια συμπεράσματα κατέληξαν ἄλλοι ἐρευνηταὶ δι' ὡρισμένα στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ τῶν ἀγροτικῶν τάξεων ἐν Ἱσπανίᾳ, Ρωσίᾳ, Γαλλίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ[4].

---

1. Βλ. Θ. Παπαδοπούλλου, ἔνθ' ἀν., σ. 30-34.
2. Ἔνθ' ἀν., σ. 34-35.
3. Ἔνθ' ἀν., σ. 35.
4. Ἔνθ' ἀν., σ. 37-38.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Τὰς ἀπόψεις ταύτας ἐσυστηματοποίησεν ὁ ἐκπρόσωπος τῆς συγχρόνου βρεταννικῆς λαογραφίας L. Raglan[1]. Οὗτος δὲν ἀρνεῖται πνευματικὰς ἱκανότητας εἰς τὸν λαόν, ἀλλ' αὗται συνίστανται, ὡς νομίζει, κυρίως εἰς ἀφομοίωσιν, ἐνδεχομένως δὲ καὶ εἰς διασκευὴν τῶν ὑπ' αὐτοῦ προσλαμβανομένων πολιτιστικῶν στοιχείων. Τὰ στοιχεῖα τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ ἀποτελοῦν ἀπομιμήσεις καὶ ἀφομοιώσεις προηγουμένων προτύπων. Οὕτω π.χ. ἡ λαϊκὴ ἰατρικὴ εἶναι, λέγει, ἡ ἄλλοτε ἐπιστημονικὴ ἰατρικὴ τῶν πεπαιδευμένων τάξεων, οἱ δὲ λαϊκοὶ χοροὶ εἶναι ἀπομιμήσεις χορῶν, οἱ ὁποῖοι συνηθίζοντο εἰς τὰς αὐλὰς καὶ τοὺς οἴκους βασιλέων καὶ εὐγενῶν[2].

Ἐνῷ ὁ Raglan ἑρμηνεύει τὰ φαινόμενα τοῦ λαϊκοῦ ἐν συναρτήσει πρὸς τὸν ἀνώτερον πολιτισμὸν ἀποδίδων αὐτὰ εἰς αὐτόν, ἀντιθέτως ὁ Yuri Sokolov ἀποδίδει ἀπόλυτον δημιουργικότητα εἰς τὸν λαόν, ἀρνούμενος τὴν διοχέτευσιν πολιτιστικῶν στοιχείων ἐκ τῶν ἀνωτέρων τάξεων εἰς αὐτόν[3]. Τὰς ἀντιλήψεις αὐτοῦ παραδέχονται καὶ ἄλλοι Ρῶσοι ἐρευνηταὶ ὡς π.χ. ὁ P. G. Bogatyrev[4].

Εἰς τὴν Γαλλίαν μετὰ τὸν Gaston Paris ὁ J. Bédier ἔθηκε νέα ὁρόσημα εἰς τὴν λαογραφικὴν κίνησιν. Οὗτος ἠρνήθη, ὡς ὁ J. Meier, τὴν δυνατότητα μιᾶς ὁμαδικῆς δημιουργίας. Προφορικὴ ἱστορικὴ παράδοσις, ἔλεγε, δὲν ὑπάρχει παρὰ μόνον διὰ τῆς συγγραφῆς[5]. Ἕτερος συμπατριώτης του, ὁ Julien Tiersot, διετύπωσε τὴν γνώμην ὅτι ὁποιοδήποτε λαϊκὸν ἔργον πρέπει νὰ ἔχῃ ἕνα δημιουργόν, μίαν ἐποχὴν καὶ μίαν πατρίδα[6]. Ὑπάρχουν, λέγει, πνεύματα ἁπλᾶ, γεννημένα εἰς περιβάλλοντα ἀπολίτιστα, ἀρκετὰ πηγαῖα καὶ διαθέτοντα μορφὰς ἁπλᾶς, ὡς τὰς τῆς δημώδους ποιήσεως. . . Αὗται αἱ ἄγνωστοι ἰδιοφυΐαι εἶναι οἱ δημιουργοὶ τῶν δημωδῶν ἀσμάτων[7].

Ἄλλος Γάλλος ἐρευνητής, ὁ P. Sébillot, ὁ ὁποῖος, ὡς εἴδομεν ἀνωτέρω, προσεπάθησε νὰ συνδέσῃ τὴν λαογραφίαν πρὸς τὴν ἐθνογραφίαν, ἐπίστευεν ὅτι ἡ θεωρία τῶν Tylor-Lang περὶ ἐπιβιώσεων δὲν εἶναι ἐντελῶς ἀβάσιμος[8]. Εἶτα ὁ P. Saintyves ὥρισε τὴν λαογραφίαν ὡς ἐπιστήμην τῆς παραδόσεως κυρίως τῶν κατωτέρων στρωμάτων ἑνὸς πολιτισμένου λαοῦ[9] ἢ ἐπιστήμην τοῦ βίου τοῦ λαοῦ εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις αὐτοῦ[10]. Τὴν ἐθνογραφίαν ἐθεώρει ὡς ἐπιστήμην τοῦ ὑλικοῦ καὶ πνευματικοῦ βίου τῶν πρωτογόνων, δηλαδὴ τῶν ἀγνοούντων τὴν γραπτὴν παράδοσιν. Δὲν ἀπέκλειεν ὅμως καὶ τὴν μελέτην τῶν ἀνωτέρων κοινωνικῶν στρωμάτων, διότι τὸ λαογραφικὸν

---

1. Lord Raglan, The Scop of Folklore, Folk-Lore, LVII, 1946, σ. 98-105.-The Origin of Folk-Culture, Folk-Lore, LVIII, 1947, σ. 250-260.

2. Βλ. Θ. Παπαδοπούλλου, ἔνθ' ἀν., σ. 38-39.

3. Ἔνθ' ἀν., σ. 41-42.

4. P. Bogatyrev, Le costume national villeageois du point de vue fonctionnel dans la Slovaquie Morave, ἐν Traveaux du Ier Congrès international de Folklore, Paris, 1938.

5. I. Bédier, Les légendes epiques, τόμ. I-IV, Paris, 1908-1913, τόμ. III, σ. 267.

6. J. Tiersot, La chanson populaire, ἐν Encyclopédie de la Musique, Paris, 1930, σ. 3002.

7. Ἔνθ' ἀν., σ. 3002-3003.

8. P. Sébillot, Le paganisme contemporaine chez les peuples celto-latins, Paris, 1908. Θ. Παπαδοπούλλου, ἔνθ' ἀν., σ. 13.

9. P. Saintyves, Manuel de Folklore, Paris, 1906, σ. 39.

10. Ἔνθ' ἀν., σ. 30-31.

πνεῦμα ἀνευρίσκεται οὐ μόνον εἰς τοὺς χειρώνακτας, ἀλλὰ καὶ τοὺς πλέον μορφωμένους[1]. Πρὸς τούτοις ἐδίδαξεν ὅτι «χωρὶς ἐπιτοπίαν μελέτην τῶν φαινομένων δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ λαογραφία»[2].

Συνεχίζομεν τὴν ἐξέτασιν τῶν περὶ λαογραφίας ἀντιλήψεων ἑτέρου ἐν Γαλλίᾳ ἐπιφανοῦς λαογράφου, τοῦ Arnold van Gennep. Ἀναχωρῶν οὗτος ἀπὸ τὰς βασικὰς ἰδέας τοῦ Auguste Comte καὶ τοῦ H. Spencer θεωρεῖ τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν ὡς ζωντανὸν ὀργανισμὸν καὶ εἰσηγεῖται διὰ τὰς λαογραφικὰς σπουδὰς τὴν βιολογικὴν μέθοδον. «Ὁ θέλων νὰ ἐνδιαφερθῇ, λέγει, διὰ τὴν λαογραφίαν ὀφείλει νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν ἱστορικὴν στάσιν καὶ νὰ παραδεχθῇ τὴν τῶν ζωολόγων καὶ βοτανικῶν, οἵτινες σπουδάζουν τὰ ζῷα καὶ τὰ φυτὰ εἰς τὴν ζωντανήν των ὕπαρξιν, εἰς τὸ ζωντανόν των περιβάλλον· ν' ἀντικαταστήσῃ λοιπὸν τὴν ἱστορικὴν μὲ τὴν βιολογικὴν μέθοδον»[3]. Ἡ λαογραφία εἶναι κατ' αὐτὸν ἐπιστήμη συνθετική, ἰδιαιτέρως ἀσχολουμένη μὲ τὸν ἀγροτικὸν βίον καὶ τοὺς χωρικούς, καθὼς καὶ μὲ τὰ ἐκ τοῦ βίου τῶν χωρικῶν διατηρούμενα εἰς τ' ἀστικὰ κέντρα[4]. Αὕτη ἐπίσης ἐξετάζει τὴν ἱστορίαν τῶν θεσμῶν, τοῦ δικαίου, τῆς λαϊκῆς φιλολογίας, τῆς λαϊκῆς τέχνης καὶ βιοτεχνίας οὐχὶ αὐτὰ καθ' ἑαυτά, ἀλλ' ἐν σχέσει πρὸς τὸ περιβάλλον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐκδηλοῦνται[5]. Ἔπειτα ἡ λαογραφία δὲν ἀποσκοπεῖ μόνον τὴν ἐξέτασιν τῶν ὑπολειμμάτων τῶν παλαιοτέρων θεσμῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν συγχρόνων γεγονότων[6]. Ἐνδιαφέρεται δ' οὐ μόνον νὰ συλλέξῃ καὶ διαφυλάξῃ τὰ τελευταῖα δείγματα τοῦ ἰδιάζοντος εἰς ἕκαστον λαὸν χαρακτῆρος, ὅσα περισώθησαν ἀπὸ τὸ ρεῦμα τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς νέας μορφὰς τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ νὰ μελετήσῃ. Αἱ νέαι αὗται μορφαὶ ἐδημιουργήθησαν ἀπὸ τὰς ἰδίας δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐμφάνισιν τῶν ἐξαλειφθέντων ἢ φθινόντων λαογραφικῶν φαινομένων[7].

Ἀντίθετος ὁ A. v. Gennep πρὸς ὅλους ὅσοι περιώριζον τὸ πεδίον τῆς λαογραφικῆς ἐρεύνης εἰς τὴν μελέτην τῶν λειψάνων τοῦ παρελθόντος ἐπεζήτησε κατ' ἀρχὰς ἐν τῇ ἐθνογραφίᾳ καὶ εἶτα ἐν τῇ λαογραφίᾳ νὰ παρουσιάσῃ τὸ «ζωντανὸν» καὶ τὸ «σύγχρονον».

Ἡ λαογραφία εἶναι διὰ τὸν A. v. Gennep κοινωνικὴ ἐπιστήμη, ἐξετάζουσα τὸν ἄνθρωπον μὲ ἰδίαν μέθοδον καὶ ἰδίους σκοπούς. Οἱ ἄνθρωποι εἶναι διὰ τὴν λαογραφίαν ὑπάρξεις ζωνταναί. Εἶναι λοιπὸν φυσικόν, αἱ πράξεις τῶν ἀνθρώπων καὶ αἱ ποικίλαι ἐκδηλώσεις αὐτῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ νὰ εὑρίσκωνται εἰς συνεχῆ κίνησιν καὶ μεταβολήν. Ὅθεν, διὰ νὰ κατανοήσωμεν τὴν ἀληθῆ αὐτῶν σημασίαν, δὲν πρέπει νὰ τὰς βλέπωμεν κατὰ τρόπον μηχανικὸν — στατικῶς — καὶ ὡς φαινόμενα μεμονωμένα ἢ μόνον ὡς ἱστορικὰ δεδομένα, ἀλλὰ νὰ τὰς τοποθετῶμεν ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ, ἐξετάζοντες καὶ ἐρευνῶντες πλὴν τῶν ἄλλων καὶ τοὺς ζωντανοὺς φορεῖς τούτων. Κατόπιν,

1. Ἔνθ' ἀν., σ. 33 καὶ 34.
2. Ἔνθ' ἀν., σ. 76.
3. A. v. Gennep, Le Folklore, Paris, 1924, σ. 33-34.
4. Ἔνθ' ἀν., σ. 29.
5. Ἔνθ' ἀν., σ. 29-30.
6. Ἔνθ' ἀν., σ. 30.
7. Ἔνθ' ἀν., σ. 33.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

διαχωρίζοντες τὸ «οὐσιαστικὸν» ἀπὸ τὸ «συμπτωματικόν», τὸ «παλαιὸν» ἀπὸ τὸ «νέον» καὶ τοὺς παράγοντας τῆς ζωῆς καὶ ἀνανεώσεως τῶν λαογραφικῶν φαινομένων θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ φθάνωμεν εἰς ἑρμηνείας διαφωτιστικὰς καὶ ἀξιόλογα συμπεράσματα[1].

Μὲ τὸν προσανατολισμὸν τοῦτον τῆς λαογραφίας ὡς ἐπιστήμης, ἐπιδιωκούσης τὴν ἔρευναν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν κοινωνικῶν του σχέσεων, ὁ A. v. Gennep ἀφ' ἑνὸς μὲν τονίζει τὸν ὁμαδικὸν χαρακτῆρα τῶν λαογραφικῶν φαινομένων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀσχολεῖται νὰ καταδείξῃ τὴν μορφὴν τὴν ὁποίαν διαδραματίζει εἰς αὐτὰ τὸ ἄτομον ὡς δύναμις δημιουργικὴ καὶ ἀνανεωτική, ὑφιστάμενον τὴν ἐπίδρασιν τῆς ὁμάδος, ἀλλὰ καὶ ἐπιδρῶν ἀντιστοίχως εἰς αὐτήν. Τοιουτοτρόπως, θέτων τὸ ζήτημα τῆς σχέσεως μεταξὺ ὁμάδος καὶ ἀτόμου ἐν τῇ λαογραφίᾳ, ἐπιτυγχάνει νὰ φθάσῃ εἰς νέαν θεώρησιν παραδόσεως καὶ ἀνανεώσεως, καθορίζων τὴν ἔκτασιν καὶ τὸ περιεχόμενον τοῦ «συγχρόνου» καὶ ἐκείνου, τὸ ὁποῖον διανοίγει ὁδοὺς καὶ δημιουργεῖ προϋποθέσεις διὰ τὸ «μέλλον»[2].

Εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ θεωρητικοῦ του ἔργου ὁ A. v. Gennep φαίνεται νὰ πλησιάζῃ πρὸς τὰς ἀντιλήψεις τοῦ R. Weiss[3]. Σημειωτέον δ' ὅτι τόσον ὁ Γάλλος, ὅσον καὶ ὁ Ἑλβετὸς λαογράφος πιστεύουν ὅτι συνάπτεται ἡ λαογραφία πρὸς τὴν ἐθνογραφίαν. Ἡ συνάντησις, ἐνδεχομένως δὲ καὶ συνταύτισις, αὕτη καθίσταται ἐμφανεστέρα ἐκ τῶν συγχρόνων λαογραφικῶν Ἀτλάντων, οἱ πλεῖστοι τῶν ὁποίων δύνανται νὰ ὀνομασθοῦν καὶ ἐθνογραφικοί[4]. Συμφώνως πρὸς τὰς ὡς ἄνω ἀντιλήψεις, ὁ πολιτισμὸς καὶ ἡ τέχνη τοῦ λαοῦ τῆς ὑπαίθρου δὲν δύνανται πλέον ν' ἀποτελοῦν τὸ μοναδικὸν ἀντικείμενον τῆς λαογραφικῆς σπουδῆς, ἀλλ' ἀναγνωρίζεται καὶ ἡ ὕπαρξις τῆς λαογραφίας τῶν πόλεων μετὰ τῶν ἐν αὐταῖς ἐργαζομένων λαϊκῶν τάξεων. Τοιουτοτρόπως αἱ λαογραφικαὶ σπουδαὶ ἀποκτοῦν μεγαλυτέραν ἢ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔκτασιν. Ἔπειτα, ὅσον καὶ ἂν εἶναι μεθοδικώτερον παρεσκευασμέναι ἢ κατὰ τὸ παρελθόν, ὅμως δὲν ἐπιτρέπεται νὰ γίνωνται μόνον εἰς τὸ γραφεῖον καὶ ἀπὸ τὸ γραφεῖον, ἀλλ' ἐπιτοπίως. Ἡ ἐπὶ τόπου ἄμεσος ἀντίληψις τῶν πραγμάτων δι' ἀμέσου παρατηρήσεως ὑπὸ ὀφθαλμῶν ἐξησκημένων ἐκ τῆς μελέτης καὶ τῆς πείρας, ἡ προσεκτικὴ συγκέντρωσις μαρτυριῶν ἀπὸ στόματος τῶν γνησίων φορέων τῶν λαογραφικῶν πράξεων καὶ φαινομένων, ἡ κριτικὴ τῶν μαρτυριῶν τούτων ἐπαλήθευσις ἐν συσχετισμῷ πρὸς ἀναλόγους μαρτυρίας ἐκ τοῦ ἰδίου ἢ πλησίον εὑρισκομένου τόπου θὰ γίνεται πρὸ πάσης ἄλλης ἐργασίας. Διὰ τοῦτο ὁ ἐρευνητὴς πρέπει νὰ διαθέτῃ ὁλοκληρωμένην προπαρασκευὴν

---

1. A. v. Gennep, Manuel de Folklore Français Contemporain, I, 1, Paris, 1943, σ. 20.

2. Ἔνθ' ἀν., σ. 51.

3. Οὗτος εἰς τὸ πεδίον τῆς λαογραφικῆς ἐρεύνης περιλαμβάνει τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ τε πνευματικοῦ καὶ τοῦ ὑλικοῦ πολιτισμοῦ τοῦ λαοῦ. Βλ. τὴν εἰσαγωγὴν εἰς τὸ ἔργον του Volkskunde der Schweiz. Grundriss, Erlenbach-Zürich, 1946.

4. Ὡς παράδειγμα ἔστω ὁ ἑλβετικὸς λαογραφικὸς Ἄτλας τῶν Paul Geiger καὶ R. Weiss, Atlas der schweizerischen Volkskunde. Atlas der Folklore Suisse. I, Basel, 1951, II, Basel, 1949 κ.ἑξ. Δ. Οἰκονομίδου, Λαογραφικὸς Ἄτλας, Ἀθηνᾶ, τόμ. ΟΓ' - ΟΔ, ἐν Ἀθήναις, 1973/74, σ. 23.

εἰδικότητος καὶ νὰ κοσμῆται μὲ μεγάλην ὑπομονὴν καὶ ἐπιμονήν, διὰ νὰ δύναται νὰ μελετήσῃ ὅσον τὸ δυνατὸν πληρέστερον τὰ ἐρευνώμενα ἀντικείμενα. Κατόπιν ὁ ἐρευνητής, χωρῶν εἰς τὴν κατάταξιν τοῦ συγκεντρωθέντος ὑλικοῦ του, θὰ χρησιμοποιήσῃ κριτήρια κοινωνιολογικά, διὰ τῶν ὁποίων θὰ καταστῇ περισσότερον ἔκδηλος ἡ οὐσία τῶν φαινομένων, ἡ λειτουργία καὶ ὁ φορεὺς αὐτῶν ὡς καὶ τὰ μορφολογικά των στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἀφοροῦν εἰς τὴν ἐσωτερικὴν σύνθεσιν τῶν «λαογραφικῶν πράξεων». Ἀλλ' ἡ ζωὴ τῶν «λαογραφικῶν πράξεων», κατὰ τὸν A. v. Gennep, εἶναι περίπλοκος καὶ καλὸν εἶναι διὰ τὴν κατανόησίν των νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν αἱ ὡς ἄνω προϋποθέσεις. Ὅτι δὲ δὲν ὑπάρχουν κλεῖδες παγκοσμίως ἰσχύουσαι, ἀλλὰ κάθε πρόβλημα χρήζει ἰδίας μεθόδου, ἀγούσης εἰς πλήρη αὐτοῦ κατανόησιν, τυγχάνει αὐτονόητον. Ἡ ἁπλῆ περιγραφὴ τῶν πράξεων καὶ ἐνεργειῶν τοῦ λαοῦ δὲν ἐπαρκεῖ, οὔτε δύναται νὰ ἱκανοποιήσῃ. Ἑκάστη πρᾶξις καὶ ἐκδήλωσις λαϊκὴ μᾶς ὑποχρεώνει νὰ ἑρμηνεύσωμεν αὐτήν. Εἰς τὴν ἑρμηνείαν δὲ ὑποβοηθεῖ φυσικῶς ἡ κατάδειξις τῆς γεωγραφικῆς ἐξαπλώσεως καὶ ὁ καθορισμὸς ἰσχυροτέρων ἢ ἀσθενεστέρων ζωνῶν ἐπικρατήσεως καὶ κυκλοφορίας τῶν φαινομένων. Διὸ αἱ λαογραφικαὶ ἔρευναι ὀφείλουν νὰ προσαρμόζουν τὴν μονογραφικὴν μέθοδον πρὸς τὴν χαρτογραφικὴν καὶ νὰ βαδίζουν μὲ πρόγραμμα τὸν σχηματισμὸν λαογραφικῶν Corpus καὶ Ἀτλάντων[1]. Ὁ R. Weiss[2] ὑπεστήριξεν ὅτι τὸν λαϊκὸν βίον ἀπαρτίζουν αἱ σχέσεις, αἱ συνδέουσαι τὸν λαὸν μετὰ τοῦ πολιτισμοῦ του, ἐφ' ὅσον αἱ ἐν λόγῳ σχέσεις στηρίζονται εἰς τὰ στοιχεῖα τῆς κοινότητος καὶ τῆς παραδόσεως. Σημασίαν δι' αὐτὸν ἔχει ὄχι μόνον αὐτὸ τὸ ὁποῖον ζῇ ἀποκρυσταλλούμενον εἰς τὴν ζωὴν τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτό, τὸ ὁποῖον λ ε ι τ ο υ ρ γ ε ῖ[3] ὡς ἐνέργεια, ὡς δυνατότης νὰ σχηματισθῇ εἰς τὸ μέλλον. Δι' αὐτὸ ἐνόμιζεν ὅτι πρέπει νὰ παραμερισθῇ ἡ τάσις ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι θεωροῦν τὰ στοιχεῖα τοῦ λαϊκοῦ βίου ἀρχαιολογικὰ λείψανα τοῦ παρελθόντος καὶ μεταβάλλουν τὴν λαογραφίαν εἰς ἀρχαιολογίαν. Ἡ λαογραφία εἶναι κατ' αὐτὸν ἐπιστήμη τοῦ παρόντος[4], ὡς ἔλεγε καὶ ὁ A. v. Gennep. Τὴν παράδοσιν δὲν τὴν βλέπει στατικῶς, ἀλλὰ δυναμικῶς. Αὕτη δὲν εἶναι μόνον ἀτομικόν, ἀλλὰ καὶ ὁμαδικὸν φαινόμενον, τὸ ὁποῖον δημιουργεῖται ἀδιακόπως μέσα εἰς τὸν χρόνον. Τοιουτοτρόπως ἡ λαογραφία οὐδέποτε θὰ μείνῃ χωρὶς ἀντικείμενον σπουδῆς, διότι μὲ τὰς ἑκάστοτε δημιουργουμένας νέας κοινωνικὰς καὶ πολιτιστικὰς συνθήκας θὰ ὑπάρχῃ αὐτό, τὸ ὁποῖον προέρχεται ἀπὸ τὴν σύμφυτον καὶ ἀδιάφθορον ἀνθρωπίνην ἰδιότητα[5]. Ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι εἶχον προσανατολίσει τὴν λαογραφίαν εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ζωῆς τῆς ἀγροτικῆς τάξεως, ὅταν ἡ τάξις αὕτη ἦτο ἀκμαία, καὶ ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι σήμερον εἰσηγοῦνται τὴν λεγομένην λαογραφίαν τῶν ἀστικῶν βιομηχανικῶν κέντρων, δὲν διαφέρουν μεταξύ των. Οἱ τελευταῖοι βεβαίως ἔχουν δίκαιον νὰ περιλαμβάνουν εἰς τὰς ἐρεύνας των καὶ τοῦ εἴδους αὐτοῦ τὴν λαογραφίαν, ἀλλὰ

1. Βλ. Δ. Β. Οἰκονομίδου, Arnold van Gennep (1873-1957). Ἀρχεῖον τοῦ Θρακικοῦ Λαογραφικοῦ καὶ Γλωσσικοῦ Θησαυροῦ, τόμ. 24, Ἀθῆναι, 1959, σ. 412-413.

2. Βλ. περὶ τούτου: Δ. Β. Οἰκονομίδου, Richard Weiss (Νεκρολογία), ἐν Λαογραφίᾳ τόμ. ΚΣ', 1963/64, σ. 577-579.

3. R. Weiss, Volkskunde der Schweiz, 1946, σ. 33.

4. R. Weiss, ἔνθ' ἀν., σ. IX.

5. R. Weiss, ἔνθ' ἀν., σ. 15.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

καλὸν εἶναι νὰ ἔχουν ὑπ' ὄψιν των ὅτι μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς τεχνικῆς καὶ τὴν δημιουργίαν μιᾶς μεταβιομηχανικῆς κοινωνίας, ἡ λαογραφία πρέπει ν' ἀναπροσαρμόσῃ τὰ διαφέροντά της πρὸς νέα πεδία ἐρεύνης κ.ο.κ.

Ἀναχωρῶν ἀπὸ τὰς κοινωνιολογικὰς ἀντιλήψεις τοῦ É. Durkheim καὶ τοῦ G. Tarde, διαφόρους πρὸς τὰς τῶν H. Spencer καὶ A. Compte, ὁ ἐπιφανὴς λαογράφος P. Saintyves, ἀντίθετος πρὸς τὴν βιολογικὴν ἐν τῇ λαογραφίᾳ θεωρίαν τοῦ A. v. Gennep, ὑπεστήριξε τὴν ἄποψιν ὅτι ἡ λαογραφία σπουδάζει τὴν πνευματικὴν ζωὴν ἑνὸς λαοῦ καὶ ὄχι τὴν τῶν ζῴων. Διὸ ἡ μάθησις αὕτη πρέπει νὰ θεμελιώνῃ τὴν μέθοδον ἐρεύνης ἐπὶ γεγονότων ψυχολογικῶν-κοινωνιολογικῶν μὲ ἐπιτοπίας παρατηρήσεις καὶ ἐρεύνας[1]. Ἕτερος Γάλλος ἐρευνητής, ὁ André Varagnac, ὅστις εἶναι δυνατὸν νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ὀπαδὸς τοῦ ἀνθρωπολόγου Bronislav Malinowski (1884-1942), ἠσχολήθη εἰδικῶς εἰς τὸν καθορισμὸν τοῦ πεδίου τῆς λαογραφίας καὶ ἐδίδαξεν ὅτι τὰ λαογραφικὰ φαινόμενα ὁρίζονται μὲν ἐν συναρτήσει πρὸς τὸν ἀνώτερον πολιτισμόν, ἀλλὰ «par l'opposition de deux classes sociales»[2]. Ὑποστὰς ἀμέσως ἢ ἐμμέσως τὴν ἐπίδρασιν τῆς λεγομένης «λειτουργικῆς θεωρίας» (fonctionalism) ἐν τῇ λαογραφίᾳ[3], ἀπέρριψε τὴν ἄποψιν ὅτι τὰ λαογραφικὰ φαινόμενα εἶναι αὐθόρμητοι ἐκδηλώσεις. Ἡ μορφὴ ἑνὸς ἐθίμου, κατ' αὐτόν, εἶναι δυνατὸν νὰ διατηρηθῇ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀμετάβλητος, ἀλλ' ἡ τήρησις αὐτοῦ νὰ ἐξυπηρετῇ διαφόρους σκοπούς[4]. Τοιουτοτρόπως διαπιστώνει τὴν λειτουργικὴν σημασίαν τῶν στοιχείων τοῦ λαϊκοῦ βίου καὶ τὴν μεταβολὴν τοῦ περιεχομένου αὐτῶν ἀναλόγως τῶν ἐποχῶν, τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν νοοτροπιῶν. Πρὸς τούτοις τὰ λαογραφικὰ φαινόμενα ἔχουν, κατ' αὐτόν, συλλογικὸν χαρακτῆρα[5], ἀλλ' οὐδεμία ἑρμηνεία εἶναι δυνατὴ νὰ ὁρμᾶται ἐξ ἑνὸς μεμονωμένου γεγονότος[6].

Εἰς τὴν Γαλλίαν ἐπίσης κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀνεπτύχθη ὑπὸ τοῦ ἐπιφανοῦς ἐθνολόγου Lévi-Strauss ἡ θεωρία τῆς λεγομένης δομῆς. Οὗτος εἰς τὸ ἔργον του «Anthropologie structurale, Paris, 1958», ἀναχωρῶν ἀπὸ τὴν ἐξέτασιν πρωτοβαθμίων φαινομένων τῆς ζωῆς τῶν πρωτογόνων φυλῶν, ἐδημιούργησε τὴν δομικὴν μέθοδον, χρησιμοποιουμένην καὶ ἀπὸ τὰς συγχρόνους κοινωνικὰς ἐπιστήμας[7].

Ἡ σύγχρονος ἐπιστήμη, περιφρονοῦσα σχεδὸν τὸ ὑλικόν της, ἄγεται εἰς τὸν σχηματισμὸν ἀφῃρημένων θεωριῶν, αἱ ὁποῖαι ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των δὲν εἶναι κατάλληλοι καὶ δὲν δύνανται νὰ παράσχουν ἀντικειμενικὴν ἑρμηνείαν τῶν ὑπὸ ἐξέτασιν φαινομένων. Εἰς ἕτερον ἔργον του ὑπὸ τὸν τίτλον «Mythologiques, I-III, Paris, 1964-1968»

---

1. P. Saintyves, Manuel de Folklore, Paris, 1936, σ. 76.
2. A. Varagnac, Définition du Folklore, Paris, 1938, σ. 10.
3. A. Varagnac, Civilisation traditionnelle et genres de vie, Paris, 1948, σ. 248. Ἐνταῦθα φαίνεται ἡ ἐνημέρωσις αὐτοῦ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ἔργον τοῦ B. Malinowski.
4. A. Varagnac, Definition du Folklore..., σ. 25.
5. Ἔνθ' ἀν., σ. 18.
6. Ἔνθ' ἀν., σ. 19.
7. Εἶναι ἀναγκαῖον νὰ παρατηρηθῇ ὅτι ὁ ὅρος structure, δομή, παραλλάσσων ἀπὸ ἐπιστήμης εἰς ἐπιστήμην δὲν ἔχει ἀποσαφηνισθῇ εἰσέτι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ὑπεστήριξε τὴν ἄποψιν ὅτι ὁ μῦθος συντίθεται ἐξ ἁπλῶν μονάδων κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῶν γλωσσικῶν προτάσεων[1].

Ἐν Ρουμανίᾳ παρομοίας περίπου πρὸς τὰς τοῦ A. v. Gennep ἀντιλήψεις διετύπωσεν ὁ O. Densusianu[2] κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος μας. Οὗτος εἰς τὴν μελέτην του: Folclorul. Cum trebuie înteles (Ἡ Λαογραφία. Πῶς πρέπει νὰ τὴν ἀντιλαμβανώμεθα), δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸ περιοδικὸν Vieata Nouă (Νέα Ζωή), Bucuresti, 1909, ὑπεστήριξεν ὅτι ἡ λαογραφία περιλαμβάνει πάσας τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ λαοῦ, ἐκφραζομένας διὰ τῆς ζωντανῆς γλώσσης.

Εἰς τὸν καθορισμὸν τοῦ περιεχομένου τῆς λαογραφικῆς ἐρεύνης ὁ Densusianu κατευθύνει τὸ βλέμμα ὄχι μόνον πρὸς τὸ παρελθόν, ἀλλὰ καὶ πρὸς πᾶν ὅ,τι τώρα ζῇ καὶ γεννᾶται εἰς τὸν λαόν. Ὄχι μόνον λοιπὸν τὰ «παλαιὰ» ἀλλὰ καὶ τὰ «σύγχρονα» δημιουργήματα τῆς λαϊκῆς ψυχῆς ἀξίζουν τῆς προσοχῆς καὶ μελέτης τοῦ λαογράφου. Πρέπει, ὑπεστήριξεν ὁ Densusianu, νὰ ἐξετάζωμεν πῶς ἀνταναχλῶνται εἰς τὴν λαϊκὴν ψυχὴν διάφοροι ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς, πῶς αἰσθάνεται καὶ πῶς σκέπτεται ὁ λαὸς ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἰδεῶν, τῶν δοξασιῶν καὶ τῶν δεισιδαιμονιῶν, αἱ ὁποῖαι ἐκληρονομήθησαν ἀπὸ τὸ παρελθὸν ἢ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἐντυπώσεων καὶ συνθηκῶν ἑκάστης ἡμέρας. Ἑκάστη ἐποχὴ χαρακτηρίζεται δι' ἰδίων ἐκδηλώσεων ζωῆς, οἱ δὲ λαογράφοι πάντοτε θὰ ἔχουν ἐνώπιον αὐτῶν ἐκτεταμένον πεδίον ἐρεύνης. Ἡ στάσις τοῦ λαογράφου ἐνώπιον τῶν λαογραφικῶν φαινομένων, πράξεων καὶ δημιουργημάτων, πρέπει νὰ εἶναι πραγματιστική, ἀντικειμενική. Δὲν χρειάζονται τὰ λαογραφικὰ στοιχεῖα ἀπεριόριστον — ρωμαντικὸν — ἔπαινον, συναισθηματικὴν ἢ φιλανθρωπικὴν ἀντιμετώπισιν. Ταῦτα μᾶλλον χρειάζονται μόνον σοβαρὰν ἐπιστημονικὴν διαπραγμάτευσιν. Τὰ στοιχεῖα τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ δὲν εἶναι, κατ' αὐτόν, λείψανα προωρισμένα νὰ ἐξαφανισθοῦν καὶ δὲν νομίζει ὅτι σκοπὸς τῆς λαογραφίας εἶναι ἡ διατήρησις τῶν λειψάνων τούτων[3].

Τελευταίως εἰς τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ Zeitschrift für Volkskunde (τοῦ ἔτους 1969) μετὰ τὴν ὑπὸ H. Bausinger παράθεσιν βραχείας εἰσαγωγῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «Folklorismus in Europa», εἰς τὴν ὁποίαν γίνεται λόγος περὶ ἐγκυκλίου, ἀποσταλείσης εἰς ἐρευνητὰς διαφόρων χωρῶν, ἀναφερομένης δ' εἰς τὴν συγγραφὴν ὑπ' αὐτῶν τῆς ἱστορίας τῶν λαογραφικῶν μελετῶν εἰς τὰς πατρίδας των, δημοσιεύονται ἀξιόλογοι ἐργασίαι, ἐξόχως κατατοπιστικαὶ διὰ τὴν ἀνέλιξιν τῶν ἐν λόγῳ μελετῶν ἐν Πολωνίᾳ ὑπὸ Jozef Burszta (σ. 9-20), ἐν Οὐγγαρίᾳ ὑπὸ Tekla Dömötör (σ. 21-28), ἐν Γιουγκοσλαβίᾳ ὑπὸ Dragoslav Antonijević (σ. 29-39), ἐν Ἑλβετίᾳ ὑπὸ Hans Trümpy (σ. 40-46), ἐν Πορτογαλίᾳ ὑπὸ Jorge Dias (σ. 47-55), ἐν Ἀμερικῇ

1. Περὶ τῶν προδρόμων τῆς δομικῆς μεθόδου καὶ τῶν ἀπόψεων τοῦ Lévi-Strauss βλ. πλείονα ἐν Θ. Παπαδοπούλλου, ἔνθ' ἀν., σ. 49-54.

2. Βλ. Δημ. Β. Οἰκονομίδου, Ὁ Ρουμάνος λαογράφος Ovid Densusianu (1873-1938) καὶ ἡ Σχολή του. Ἀρχεῖον τοῦ Θρακικοῦ Λαογραφικοῦ καὶ Γλωσσικοῦ Θησαυροῦ, τόμ. 27, 1962, σ. 387-394.

3. Δ. Β. Οἰκονομίδου, ἔνθ' ἀν., σ. 390-391. Τοῦ αὐτοῦ, Αἱ λαογραφικαὶ σπουδαὶ εἰς τὴν Ρουμανίαν. Ἀρχεῖον τοῦ Θρακικοῦ Λαογραφικοῦ καὶ Γλωσσικοῦ Θησαυροῦ, τόμ. 48, 1953, σ. 202-203. Βλ. τελευταίως καὶ G. Vrabie, Folklorul, Bucuresti, 1970, σ. 89.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ὑπὸ R. M. Dorson (σ. 56-61) καὶ ἐν Γερμανίᾳ ὑπὸ G. Lutz (σ. 65-80). Ὁ συγγραφεὺς τῆς τελευταίας ταύτης μελέτης πραγματεύεται καὶ τὴν σχέσιν λαογραφίας καὶ ἐθνολογίας ἐν τῇ πατρίδι του Γερμανίᾳ.

Εἶναι γεγονὸς ἀναμφισβήτητον ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα μετὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον ἔτη ἡ λαογραφία ἐν Γερμανίᾳ ὑπέστη τὰς ἐπιδράσεις οὐ μόνον τῆς ἐθνολογίας, ἀλλὰ καὶ τῆς κοινωνιολογίας. Ἤδη ἀπὸ τοῦ 1931 ὁ Max Rumpf[1] ὑπεστήριξεν ὀρθῶς ὅτι ἡ λαογραφία πρέπει νὰ ἐξετάζῃ ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸν βίον καὶ τὸν πολιτισμὸν τῆς φθινούσης ἀγροτικῆς τάξεως καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸν σύγχρονον ἀνθρώπινον τύπον τῶν πόλεων. Ἀκολούθως ὁ κοινωνιολόγος Heinz Maus[2] κατὰ τὸ ἔτος 1946 ὑπεστήριξε τὴν ἄποψιν ὅτι ἡ λαογραφία πρέπει νὰ ἐρευνᾷ τὴν ἱστορίαν τοῦ κοινωνικοῦ γίγνεσθαι καὶ τὸ παρὸν ἀπὸ καθολικῆς πλευρᾶς. Ἀντίθετος πρὸς τὰς ἀντιλήψεις αὐτὰς εἶναι ὁ Will-Erich Peuckert[3], ὁ ὁποῖος νομίζει ὅτι τελικὸς σκοπὸς πάσης λαογραφικῆς ἐρεύνης εἶναι ἡ ἀναζήτησις τῶν γενεσιουργῶν αἰτίων τῶν μορφῶν τοῦ λαϊκοῦ βίου.

Ἕτερος ἐρευνητής, ὁ W. Brepohl, ἐπεδίωξε διὰ τῶν ἔργων του[4] νὰ στρέψῃ τὴν λαογραφικὴν ἔρευναν πρὸς τὸν λαὸν τῆς βιομηχανίας, τὸν λαὸν ὁ ὁποῖος τὸν ἐνδιαφέρει πρὸ πάντων. Μὲ τὴν λαογραφίαν τῶν μεγάλων ἀστικῶν κέντρων ἠσχολήθησαν καὶ ἡ Elisabeth Pfeil καὶ ὁ Willy Hellpach. Ὁ δ' ἐν Τυβίγγῃ καθηγητὴς Hermann Bausinger ὑπεστήριξεν ὅτι ἡ λαογραφία ὀφείλει νὰ ἐξετάζῃ τὰς ἀπηρτισμένας μορφὰς τοῦ πολιτισμοῦ εἰς τὸν σύγχρονον τεχνοκρατικὸν κόσμον, ἐφ' ὅσον μάλιστα αὗται παρουσιάζουν καὶ τὸ στοιχεῖον τῆς ὁμαδικότητος[5].

Ἀντιθέτως πρὸς τοὺς κοινωνιολογοῦντας λαογράφους καὶ τοὺς ἐνδιαφερομένους περισσότερον παντὸς ἄλλου διὰ τὴν ἔρευναν τοῦ παρόντος, ἐν Γερμανίᾳ ἠκούσθησαν καὶ ἄλλων φωναί, ὡς τοῦ Walter Wiora, ὅστις ἐτόνισεν ὅτι ἡ μόνον μὲ τὸ παρὸν ἐνασχόλησις ἄγει εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ φλοιοῦ τῶν πραγμάτων[6], καὶ τοῦ Karl Meisen, ὁ ὁποῖος ὑπεστήριξεν ὅτι τὸ παρὸν κατὰ τὸ πλεῖστον ἔχει τὰς ρίζας του εἰς τὸ ἀπώτερον παρελθόν, ἀλλ' ἡ λαογραφία ὀφείλει ν' ἀσκῆται μὲ τὴν ἱστορικὴν συνείδησιν τοῦ πα-

---

1. M. Rumpf, Die deutsche Volkssoziologie im Rahmen einer sozialen Lebenslehre, Nürnberg, 1931. (Nürnberger-Beiträge zu der Wirtschafts-und Sozialwissenschaften, Heft 28).

2. Heinz Maus, Zur Situation der deutschen Volkskunde, Die Umschau. Internationale Revue, 1, 1946, σ. 349-359.

3. Will-Erich Peuckert, Zur Situation der deutschen Volkskunde. Die Nachbarn. Jahrbuch für vergleichende Volkskunde, 1, 1948, σ. 130-15.

4. Wilhelm Brepohl, Das Soziologische in der Volkskunde. Rheinisches Jahrbuch für Volkskunde, 4, 1953, σ. 245-275. — Industrielle Volkskunde. Soziale Welt, 2, 1950/51, σ. 115-124. — Der Standort der industriellen Volkskunde, ἐν Soziologische Forschung in unserer Zeit. Festschrift für Leopold von Wiest, Köln, 1951, σ. 312-319.—Die Volkskunde der Industriellen Gesellschaft, Westfälische Forschungen, 6, 1952, σ. 203-211. —Industrievolk im Wandel von der agraren zur industriellen Daseinform dargestellt am Ruhrgebiet, Tübingen, 1957 (Soziale Forschung und Praxis, 18).

5. H. Bausinger, Die Volkskultur in der technischen Welt, Stuttgart, 1961.

6. W. Wiora, Die Stellung der Volkskunde im Kreise der Geisteswissenschaften. Bericht über den Allgemeinen Volkskundlichen Kongress. 1951. Stuttgart 1952, σ. 8-21.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ρόντος[1]. Ὁ τελευταῖος οὗτος Γερμανὸς λαογράφος μετὰ τοῦ W.-E. Peuckert ἐπιδιώκει τὴν στροφὴν τῆς ἐρεύνης μιᾶς ὁλοκληρωμένης «εὐρωπαϊκῆς λαογραφίας».

Ἐν Αὐστρίᾳ ὁ Leopold Schmidt τοποθετεῖ τὴν λαογραφίαν παρὰ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν θεωρεῖ ὅτι κατέχει τὴν δευτέραν θέσιν ἐντὸς τῆς σειρᾶς τῶν πνευματικῶν ἐπιστημῶν. Τὰ εἴδη λαογραφικῶν ἐκδηλώσεων, ὅπως εἶναι π.χ. τὸ τραγούδι, ὁ χορός, ὀνομάζει «τάξεις». Εἰς τὴν ἔρευνάν του οὐδόλως λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὰς οἰκονομικὰς καὶ ἱστορικὰς συνθήκας εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῶν λαογραφικῶν στοιχείων οὔτε τὰς ἀρχὰς τῆς ψυχολογικῆς, τῆς κοινωνιολογικῆς καὶ τῆς λειτουργικῆς μεθόδου, ἀλλ' ἀκολουθεῖ ἰδίαν μέθοδον, μὲ τὴν ὁποίαν ἐξετάζει τὸν τρόπον τῆς ἐμφανίσεως, τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν λειτουργίαν τῶν φαινομένων[2]. Ὁ L. Schmidt ἐνδιαφέρεται κυρίως διὰ τὰ πράγματα (realia), τὰ ὁποῖα ἐρευνᾷ χωρὶς νὰ τὸν ἀπασχολοῦν αἱ λύσεις τῶν μετ' αὐτῶν συναπτομένων κοινωνικῶν, ψυχολογικῶν καὶ φιλοσοφικῶν προβλημάτων. Ἀπὸ τοῦ 1940 ὁ αὐστριακὸς οὗτος λαογράφος ἤχθη εἰς τὴν ἔρευναν καὶ τῆς ἐν Βιέννῃ ζωῆς[3], δηλαδὴ ἠσχολήθη μὲ θέματα ἀστικῆς λαογραφίας, ἐν γένει δὲ μὲ τὸ συνολικὸν ἔργον του ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν λαογραφίαν, ὡς ἡμεῖς τὴν ἀντιλαμβανόμεθα ἐν Ἑλλάδι, καὶ ὁδηγεῖται εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ.

* * *

Ὁ παρ' ἡμῖν θεμελιωτὴς τῆς λαογραφίας ὡς ἐπιστήμης Ν. Γ. Πολίτης διετύπωσε κατὰ τὸ 1909 ὡς ἑξῆς τὸν ὁρισμὸν αὐτῆς: «Ἡ λαογραφία ἐξετάζει τὰς κατὰ παράδοσιν διὰ λόγων, πράξεων ἢ ἐνεργειῶν ἐκδηλώσεις τοῦ ψυχικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου τοῦ λαοῦ· τὰς ἐκδηλώσεις δηλαδὴ ἐκείνας, ὧν ἡ πρώτη ἀρχὴ εἶναι ἄγνωστος, μὴ προελθοῦσα ἐκ τῆς ἐπιδράσεως ὑπερόχου τινὸς ἀνδρός, αἵτινες κατ' ἀκολουθίαν δὲν ὀφείλονται εἰς τὴν ἀνατροφὴν καὶ τὴν μόρφωσιν, καὶ ἐκείνας, αἵτινες εἶναι συνέχεια ἢ διαδοχὴ προηγηθείσης κοινωνικῆς καταστάσεως, ἢ εἶναι μεταβολὴ ἢ παραφθορὰ ἄλογος ἐλλόγων ἐκδηλώσεων τοῦ βίου ἐν τῷ παρελθόντι. Συνεξετάζει δ' ἀναγκαίως καὶ τὰς μὴ ἐκπορευομένας μὲν ἀμέσως ἐκ τῆς παραδόσεως ἐκδηλώσεις τοῦ βίου, ἀλλὰ ἀφομοιουμένας ἢ συναπτομένας στενῶς πρὸς τὰς κατὰ παράδοσιν»[4].

Διὰ τοῦ ὁρισμοῦ τούτου ὁ Ν. Γ. Πολίτης ἐκθέτει ὁποῖον εἶναι τὸ ἔργον τῆς λαογραφίας, δίδει δὲ κατόπιν συνοπτικὸν διάγραμμα τῶν λαογραφικῶν θεμάτων[5], ἀλλὰ δὲν ἐκφέρει γνώμην περὶ τοῦ τελικοῦ σκοποῦ τῆς ἐπιστήμης τῆς λαογραφίας. Ἐν τούτοις εἰς τὰ ἀπὸ τοῦ 1907 μαθήματά του ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν καθώριζεν ὅτι «ἡ ἀνάλυσις τῶν ψυχικῶν ἰδιοτήτων τῶν ἐπὶ μέρους λαῶν εἶναι ἔργον οὐχὶ

1. K. Meisen, Europäische Volkskunde als Forschungsausgabe. Rheinisches Jahrbuch für Volkskunde, 3, 1952, σ. 7-40.

2. Leopold Schmidt, Die Volkskunde als Geisteswissenschaft. Mitteilungen der Österreichischen Gesellschaft für Anthropologie, Ethnologie und Prähistorie, 73/77, 1947, σ. 115-117.

3. Leopold Schmidt, Wiener Volkskunde. Ein Aufriss, Wien und Leipzig, 1940.

4. Λαογραφία, τόμ. Α', 1909, σ. 7.

5. Ἔνθ' ἀν., σ. 10-14.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τῆς ψυχολογίας τῶν λαῶν, ὡς ἐνόμιζόν τινες, ἀλλὰ τῆς λαογραφίας» καὶ ὅτι «ἡ κυριωτέρα χρησιμότης αὐτῆς ἔγκειται εἰς τοῦτο, ὅτι καθορίζει τὸν ἰδιάζοντα χαρακτῆρα ἑκάστου λαοῦ καὶ συντελεῖ εἰς τὴν διευκρίνησιν τῆς ἐθνικῆς συστάσεως χώρας τινός»[1]. Γράφων βραδύτερον τὴν εἰσηγητικὴν ἔκθεσιν εἰς τὸν ἱδρυτικὸν τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου νόμον χαρακτηρίζει τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ ψυχικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου τοῦ λαοῦ ὡς «στοιχεῖα χαρακτηριστικὰ τῆς διὰ μέσου τόσων αἰώνων πάλης καὶ δουλείας καὶ ἀπελευθερώσεως πολυτρόπως δοκιμασθείσης καὶ πολυμόρφως, ἀλλ' ἄνευ διασπάσεως τῆς ἀρχικῆς ἑνότητος διαπλασθείσης ἑλληνικῆς ψυχῆς»[2].

Κρίνων ὁ Στίλπων Π. Κυριακίδης τὸν ὡς ἄνω ὑπὸ τοῦ Ν. Γ. Πολίτου διατυπωθέντα ὁρισμὸν τῆς λαογραφίας, λέγει ὅτι ὁ ὁρισμὸς τοῦ διδασκάλου του εἶναι μὲν συγκεκροτημένος μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ περισκέψεως, ἀλλ' ἔχει καὶ μερικὰς ἀτελείας[3]. Ἐν αὐτῷ λέγεται μόνον περὶ τοῦ ψυχικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου τοῦ λαοῦ, ἀποσιωπᾶται δὲ ὁ ὑλικός, ἐνῷ τοῦτον περιλαμβάνει ὁ ἴδιος ὁ Πολίτης εἰς τὸ διάγραμμα τῶν λαογραφικῶν θεμάτων, τὸ ὁποῖον παραθέτει μετὰ τὸν ὁρισμόν. Ἔπειτα, λέγει ὁ Κυριακίδης, ὁ ὅρος ψυχικὸς βίος εἶναι κάτι πολὺ εὐρὺ καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀκαθόριστον, ὑπάρχει δὲ κίνδυνος ἐξ αἰτίας αὐτοῦ ἡ λαογραφία νὰ μετατραπῇ εἰς εἶδος ψυχολογίας. Ὡσαύτως ὁ ὅρος κοινωνικός, ἐξακολουθεῖ ὁ Κυριακίδης, συνετέλεσεν, ὥστε ἡ λαογραφία νὰ ταυτισθῇ ἐσφαλμένως ὑπό τινων πρὸς τὴν κοινωνιολογίαν. Ἐπίσης, ἀκολουθῶν ὁ Πολίτης τὸν περὶ ἐπιβιώσεως νόμον τοῦ Tylor, τονίζει πολὺ τὸ κατὰ παράδοσιν. Δὲν πρόκειται ὅμως περὶ ἐπιβιώσεως, ἀλλὰ περὶ συμβιώσεως παλαιοτέρων καὶ νεωτέρων πολιτιστικῶν στοιχείων. Ὁ αὐτὸς ἐρευνητὴς δέχεται συνύπαρξιν καὶ ἀλληλεπίδρασιν λαϊκοῦ καὶ ἀνωτέρου πολιτισμοῦ. Τὸν πρῶτον χαρακτηρίζει τὸ ὁμαδικὸν πνεῦμα, ἡ προσήλωσις πρὸς τὴν παράδοσιν, ἡ μαγικὴ ἢ συνειρμικὴ διανόησις καὶ ἡ μυθικὴ περὶ τοῦ κόσμου ἀντίληψις. Τὸν ἀνώτερον διακρίνουν τὸ ἀτομικὸν ἢ προσωπικὸν πνεῦμα, τὸ νεωτεροποιὸν ἢ νεωτεριστικόν, ὁ ὀρθολογισμὸς καὶ ἡ φυσικὴ περὶ τοῦ κόσμου ἀντίληψις. Ἔπειτα, λέγει, ἐξαίρεται ὑπὸ τοῦ Πολίτου τὸ ἄγνωστον τῆς ἀρχῆς τῶν λαογραφικῶν φαινομένων, ἐνῷ πολλὰ τούτων εἶναι δημιουργήματα ὑπερόχων ἀνδρῶν, τὰ ὁποῖα συναπαρτίζουν «τὰ καταπεπτωκότα πολιτιστικὰ στοιχεῖα», ὡς ἐδίδαξεν ὁ J. Meier. Ἄλλη ἀτέλεια τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ Πολίτου εἶναι ὅτι εἶναι ἀρκετὰ διεξοδικός[4].

«Ἡ λαογραφία, κατὰ τὸν Στίλπ. Κυριακίδην, ὡς ἔχουσα ὑποκείμενον ἕνα ἐνιαῖον πολιτισμόν[5], ἔχοντα ἴδια χαρακτηριστικὰ καὶ ἀνήκοντα εἰς ἕνα ὡρισμένον λαόν, ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν φιλολογικῶν ἐπιστημῶν, οἷα ἡ κλασσικὴ φιλολογία, ἡ γαλλική, ἡ γερμανική, ἀγγλικὴ κτλ., πρᾶγμα τὸ ὁποῖον παρετήρησεν ἤδη ὁ A. Dieterich, εἶναι δὲ ἐνιαία, διότι ἐνιαία εἶναι καὶ ἡ ζωή, τῆς ὁποίας τὰς ἐκδηλώσεις ἐξε-

1. Βλ. Γ. Ἀ. Μέγαν, ἔνθ' ἀν., σ. 32.
2. Βλ. Ν. Γ. Πολίτην, ἐν Λαογραφίᾳ, τόμ. ΣΤ', 1917/18, σ. 660.
3. Στίλπ. Π. Κυριακίδου, Ἑλληνικὴ Λαογραφία, μέρ. Α', ἔκδ. 2α, ἐν Ἀθήναις, 1965, σ. 16.
4. Στίλπ. Π. Κυριακίδου, ἔνθ' ἀν., σ. 16-19.
5. Στίλπ. Π. Κυριακίδου, Τί εἶναι λαογραφία καὶ εἰς τί δύναται νὰ ὠφελήσῃ ἡ σπουδή της, Λαογραφία, τόμ. ΙΒ', 1938/1948, σ. 139.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τάζει . . . Ἡ κλασσικὴ φιλολογία ἔχει ὡς ὑποκείμενον τὸν κλασσικὸν πολιτισμὸν ἐν γένει, ἀνώτερον καὶ λαϊκόν, ἐνῷ ἡ λαογραφία μόνον τὸν λαϊκὸν τοῦ νέου ἑλληνικοῦ λαοῦ[1]. Ἐπειδὴ δ' ἓν τῶν κυρίων χαρακτηριστικῶν τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ εἶναι τὸ κατὰ παράδοσιν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀρρήκτως συνδεδεμένον πρὸς τὸ παρελθόν, ἡ λαογραφία ἔχει ἀναγκαίως ἱστορικὸν χαρακτῆρα, ὅπως ἄλλως καὶ κάθε φιλολογία»[2].

Ὁ Στίλπων Κυριακίδης εἶναι πρὸς τούτοις ἀντίθετος πρὸς τὰς ἀντιλήψεις τοῦ Spamer. Οὕτω δὲν νομίζει ὀρθὴν τὴν γνώμην τοῦ Γερμανοῦ ἐρευνητοῦ, καθ' ὃν ἡ λαογραφία δὲν δύναται ν' ἀποβῇ αὐτοτελὴς καὶ ἐνιαία ἐπιστήμη, ἐὰν δὲν μεταβληθῇ εἰς ψυχολογικὴν καὶ δὴ εἰς χαρακτηρολογίαν τοῦ λαοῦ, οὔτε ὅτι πρέπει ν' ἀποβληθοῦν ἐκ τῆς λαογραφίας αἱ ἐκδηλώσεις, αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὸν ὑλικὸν βίον τοῦ λαοῦ[3]. Δὲν εἶναι προσέτι σύμφωνος πρὸς τὰς ἀντιλήψεις τοῦ Spamer, διότι, λέγει, αὗται παραγνωρίζουν τὴν σημασίαν τῆς ὀντότητος τοῦ πολιτισμοῦ καὶ διότι ἕνεκα τῆς μετατοπίσεως τῆς λαογραφίας εἰς τὸν ψυχολογικὸν τίτλον, αὕτη ἀντὶ ν' ἀποκτήσῃ ἑνότητα καὶ αὐτοτέλειαν, κινδυνεύει τοὐναντίον νὰ χάσῃ τὴν αὐθυπαρξίαν, τὴν ὁποίαν μετὰ τόσους ἀγῶνας κατώρθωσεν ἐπὶ τέλους ν' ἀποκτήσῃ[4]. Οὕτως, ὑποκείμενον τῆς λαογραφίας, κατὰ τὸν Στίλπ. Κυριακίδην, εἶναι ὁ λαϊκὸς πολιτισμός, ἐπιστημονικὸς δὲ σκοπὸς αὐτῆς ἡ ἑρμηνεία τοῦ πολιτισμοῦ τούτου.

Ἕτερος μαθητὴς τοῦ Ν. Γ. Πολίτου, ὁ Γεώργιος Ἀ. Μέγας, εἰς τὸ ἐναρκτήριον μάθημά του εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν (1947) λέγει: «Βεβαίως ἡ λαογραφία, ὡς ἐξετάζουσα τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ ψυχικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου τοῦ λαοῦ, ἀσχολεῖται μὲ τὸν λαϊκὸν πολιτισμόν, ἀλλὰ μὲ τὴν γνῶσιν τῶν μορφῶν τοῦ πολιτισμοῦ τούτου τὸ ἔργον τῆς λαογραφίας δὲν συμπληροῦται. Ἐφ' ὅσον εἰς τὰ λαογραφικὰ φαινόμενα ἔχομεν τὴν ἀποκάλυψιν ἑνὸς πνευματικοῦ ὄντος, τοῦ ὁποίου τὴν ἀτομικὴν σφραγῖδα φέρουν ἀποτυπωμένην, ταῦτα καὶ πέραν τῆς ἀξίας, τὴν ὁποίαν ἔχουν αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ὡς στοιχεῖα τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ, εἶναι καὶ μέσα διὰ τὴν γνῶσιν τοῦ ψυχικοῦ αὐτοῦ ὄντος, τοῦ δημιουργοῦ καὶ φορέως των, τοῦ ἀνθρώπου τοῦ λαοῦ. Ὅθεν ὀρθῶς ἡ γνῶσις τῆς ψυχικῆς ἰδιοσυστασίας τοῦ λαοῦ τίθεται ὡς ὁ κύριος, ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς λαογραφικῆς ἐρεύνης. Παραιτουμένη τοῦ ψυχολογικοῦ σκοποῦ ἡ λαογραφία θὰ ἔκλειε τρόπον τινὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐμπρὸς εἰς τὸ θέαμα μιᾶς ψυχῆς, ποὺ ἐνεργεῖ καὶ ἀποκαλύπτεται διὰ μέσου τῶν πραγμάτων καὶ τῶν φαινομένων, θὰ ἔθετε τὴν γνῶσιν τῶν φαινομένων καὶ τῶν πραγμάτων ὑπὲρ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ψυχικῆς πηγῆς, ἐξ ἧς ταῦτα ἀναβλύζουν, θὰ παρεγνώριζε τὴν ἀξίαν τοῦ ἀποφθέγματος τοῦ Goethe: ἡ κ α θ' α ὐ τ ὸ σ π ο υ δ ὴ τ ο ῦ ἀ ν θ ρ ώ π ο υ ε ἶ ν α ι ὁ ἄ ν θ ρ ω π ο ς»[5].

Διαφέρει, κατὰ τὸν Γ. Ἀ. Μέγαν, ἡ λαογραφία ἀπὸ τὴν ψυχολογίαν τῶν λαῶν, διότι «αὕτη ἐρευνᾷ τὰ φαινόμενα τοῦ βίου οὐχὶ ὑπὸ τὴν γενικῶς ἀνθρωπίνην μορφήν,

1. Σκοπὸν τῆς λαογραφίας θεωρεῖ τὴν γνῶσιν τῆς ζωῆς τοῦ νεοελληνικοῦ λαοῦ καθ' ἑαυτήν. Σ τ ί λ π. Π. Κ υ ρ ι α κ ί δ ο υ, ἔνθ' ἀν., σ. 133.

2. Σ τ ί λ π. Π. Κ υ ρ ι α κ ί δ ο υ, Ἑλληνικὴ Λαογραφία . . ., σ. 22-23. Βλ. καὶ ἐν Λαογραφία, τόμ. ΙΒ', σ. 145.

3. Σ τ ί λ π. Π. Κ υ ρ ι α κ ί δ ο υ, Ἑλληνικὴ Λαογραφία . . ., σ. 25.

4. Ἔνθ' ἀν., σ. 28. Βλ. καὶ ἐν Λαογραφία, τόμ. ΙΒ', σ. 153-156.

5. Βλ. Γ. Ἀ. Μ έ γ α ν, ἔνθ' ἀν., σ. 34 κ.ἑξ.

ἀλλ' ὑφ' ἣν τάσιν καὶ κρᾶσιν παρουσιάζονται εἰς ἕνα ὡρισμένον λαόν[1] . . . Ἡ λαογραφία διὰ τοῦ ἐθνικοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἔργου της διακρίνεται σαφῶς καὶ ἀπὸ τὴν καθολικὴν ἐπιστήμην τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἀπὸ τὴν ψυχολογίαν τῶν λαῶν καὶ τὴν ἐθνολογίαν οὔτε ὑπηρετοῦσα οὔτε ὑπηρετουμένη, ἀλλ' αὐτονόμως συνεργαζομένη μὲ τὰς συγγενεῖς πρὸς αὐτὴν ἐπιστήμας»[2].

Ἀλλαχοῦ ὁ Γ. Ἀ. Μέγας, ἀναφερόμενος εἰς τὸ λαογραφικὸν ἔργον, λέγει: «Ἡ λαογραφία δὲν εἶναι ἐπιστήμη διὰ περασμένα πράγματα. Ἔργον τῆς λαογραφίας δὲν εἶναι, ὅπως πολλοὶ νομίζουν, ἁπλῶς νὰ συλλέξῃ καὶ διαφυλάξῃ εἰς βιβλία καὶ Ἀρχεῖα τὰ τελευταῖα δείγματα τοῦ ἰδιάζοντος εἰς κάθε λαὸν χαρακτῆρος, ὅσα περιεσώθησαν ἀπὸ τὸ ρεῦμα τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ. Αἱ ἴδιαι δυνάμεις, ποὺ ἐδημιούργησαν ἐκεῖνα τὰ ἐξαλειφθέντα ἢ ὁλονὲν φθίνοντα φαινόμενα ἐνεργοῦν ἀκόμη καὶ δημιουργοῦν παντοῦ νέας μορφὰς λαϊκοῦ βίου. Καὶ αἱ νέαι αὗται μορφαὶ ἐνδιαφέρουν ἐξ ἴσου τὴν ἔρευναν καὶ αὗται συντελοῦν εἰς τὴν γνῶσιν τῆς λαϊκῆς ψυχῆς, ποὺ εἶναι ὁ τελικὸς σκοπὸς πάσης λαογραφικῆς ἐρεύνης»[3].

Ὁ διαδεχθεὶς τὸν Γ. Ἀ. Μέγαν εἰς τὴν ἕδραν τῆς λαογραφίας ἐν τῇ Φιλοσοφικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Γ. Κ. Σπυριδάκης γράφει περὶ τῆς ἑλληνικῆς λαογραφίας: «Τῆς ἑλληνικῆς λαογραφίας ὡς αὐτοτελοῦς ἐπιστήμης ὑποκείμενον ἐρεύνης εἶναι ὁ ἐκ παραδόσεως πολιτισμὸς τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων εἰς τὰς διαφόρους ἐκδηλώσεις του εἰς τὸν φυσικὸν (ὑλικὸν) βίον, τὸν κοινωνικὸν καὶ τὸν πνευματικόν. Μὲ ἄλλας λέξεις αὐτὸς ὁ λαὸς ὡς σύνολον κοινωνικῶς ὀργανωμένον»[4].

Ὁ ἐν Θεσσαλονίκῃ διατελέσας μετὰ τὸν Στίλπ. Π. Κυριακίδην καθηγητὴς τῆς λαογραφίας Δ. Ἀ. Πετρόπουλος δίδει εἰς αὐτὴν τὸ ἑξῆς περιεχόμενον: Ἡ λαογραφία μελετᾷ τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ λαοῦ, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀφ' ἑνὸς μὲν πνευματικαὶ καὶ φυσικαί, ἀφ' ἑτέρου δ' ὑλικαί[5].

Ὁ ἐν Ἰωαννίνοις διατελέσας καθηγητὴς τῆς λαογραφίας Δ. Σ. Λουκᾶτος ἔγραψεν ὅτι αὕτη παρατηρεῖ καὶ ζητεῖ νὰ ἑρμηνεύσῃ τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ λαϊκοῦ βίου (πνευματικάς, κοινωνικὰς καὶ τεχνικάς), αἱ ὁποῖαι σχηματίζουν, συνθέτουν τὸν πολιτισμὸν τοῦ λαοῦ καὶ κατ' ἐπέκτασιν τὸν τοῦ ἔθνους[6]. Ὅπως βλέπομεν, αἱ ἀπόψεις τῶν τριῶν ὡς ἄνω καθηγητῶν συμφωνοῦν πρὸς τὰς ἀντιλήψεις τοῦ Στίλπ. Π. Κυριακίδου καὶ τοῦ Γ. Ἀ. Μέγα ὡς πρὸς τὰς γενικὰς κατευθύνσεις τῆς λαογραφικῆς

---

1. Καὶ ὁ Στίλπων Π. Κυριακίδης (Λαογραφία, τόμ. ΙΒ', σ. 147) ἔγραφεν ὅτι ἡ Λαογραφία μᾶς ἀποκαλύπτει . . . καὶ τὰς δημιουργικὰς ψυχικὰς δυνάμεις (τοῦ λαοῦ) «οὐχὶ ἁπλῶς ὑπὸ τὴν γενικὴν ἀνθρωπίνην μορφήν, ἀλλ' ὑφ' ἣν τάσιν καὶ κρᾶσιν παρουσιάζονται [τὰ στοιχεῖα τοῦ ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ] εἰς ἕνα ὡρισμένον λαόν».

2. Βλ. Γ. Ἀ. Μέγαν, ἔνθ' ἀν., σ. 36-37.

3. Γ. Ἀ. Μέγα, Ἡ λαογραφία καὶ ἡ συμβολὴ τῶν διδασκάλων εἰς τὸ ἔργον αὐτῆς, Λαογραφία, τόμ. ΚΕ', 1967, σ. 44.

4. Γ. Κ. Σπυριδάκη, Σημειώσεις εἰς τὸ μάθημα τῆς Λαογραφίας, τεῦχ. Α', ἐν Ἀθήναις, 1967, σ. 1.

5. Δ. Ἀ. Πετροπούλου, Σημειώσεις, Θεσσαλονίκη, 1965, σ. 1-3.

6. Δ. Σ. Λουκάτου, Σημειώσεις, Θεσσαλονίκη-Ἰωάννινα, 1966, σ. 5. D. Loucatos, État actuel des études folkloriques en Grèce, 1970, σ. 23.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἐρεύνης. Περισσότερον σύμφωνος πρὸς τὰς πεποιθήσεις τοῦ Στίλπ. Π. Κυριακίδου εἶναι ὁ Γ. Κ. Σπυριδάκης. Οὗτος δίδει ἔμφασιν, ὡς καὶ ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὅρον «λαϊκὸς πολιτισμὸς» διακρίνει δ', ὡς ὁ Γ. 'Α. Μέγας, τὸ πεδίον τῆς ἐρεύνης τῆς λαογραφίας διὰ τῆς προσθήκης «τοῦ ὑλικοῦ βίου τοῦ λαοῦ» καὶ προσπαθεῖ ν' ἀποδώσῃ εἰς τὴν ἔρευναν κατεύθυνσιν κοινωνιολογικήν[1]. Σημειωτέον ἀκόμη ὅτι καὶ τῶν τριῶν αἱ ἀπόψεις συμπίπτουν ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν τῆς ἐννοίας λ α ό ς, ἥτις διαφέρει τῆς τοῦ ὄ χ λ ο υ (vulgus). 'Από ἄλλης δ' ἀπόψεως αἱ πραγματεῖαι καὶ τῶν τριῶν τούτων ἐπιστημόνων ἀκολουθοῦν τὴν μέθοδον τῶν προηγουμένων ἐρευνητῶν, ἤτοι τοῦ Ν. Γ. Πολίτου καὶ τῶν μαθητῶν του.

Τέλος ὁ Θ. Παπαδόπουλλος, διευθυντὴς τοῦ Κέντρου 'Επιστημονικῶν 'Ερευνῶν Λευκωσίας Κύπρου, θεωρεῖ ὅτι «ἡ ἐμμονὴ τῆς λαογραφίας εἰς παλαιοτέρας μεθόδους ἐρεύνης καὶ ἡ ἀντιμετώπισις ὑπ' αὐτῆς τῶν μελετωμένων φαινομένων ὑπὸ ἀποκλειστικὴν περιγραφικὴν καὶ συγκριτικὴν ἔποψιν δὲν δύναται νὰ προεικάσῃ εὐνοϊκῶς περὶ τῆς αὐτοτελοῦς αὐτῆς θέσεως ἐν τῷ συστήματι τῶν ἐπιστημῶν τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς μίαν ἐποχὴν ἐντόνου ἀνθρωπίνης προβληματικῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ παγκόσμιος διάδοσις τοῦ τεχνολογικοῦ πολιτισμοῦ τείνει νὰ ἰσοπεδώσῃ τὰς ἐθνικὰς καὶ τὰς τοπικὰς μορφὰς τοῦ λαϊκοῦ παραδοσιακοῦ πολιτισμοῦ, εἶναι φανερὸν ὅτι ἀναγκαιοῦν ριζικαὶ ἀναπροσαρμογαὶ εἰς τὴν θεωρίαν καὶ μέθοδον τῶν ἐπιστημῶν τοῦ ἀνθρώπου... 'Η μέλλουσα θέσις τῆς λαογραφίας ὡς ἐπιστήμης τοῦ ἀνθρώπου θὰ ἐξαρτηθῇ ἐκ τῆς δυνατότητος ἀντιμετωπίσεως ἀπὸ τῆς ἰδικῆς της σκοπιᾶς τῶν ἀνθρωπίνων προβλημάτων ἐντὸς τοῦ ραγδαίως ἐξελισσομένου κοινωνικοῦ περιβάλλοντος καὶ τῆς ἀναπροσαρμογῆς τοῦ θεωρητικοῦ καὶ μεθοδολογικοῦ αὐτῆς ἐξοπλισμοῦ πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς προβληματικῆς ταύτης»[2].

Ὅπως εἴδομεν, πράγματι ὁ Ν. Γ. Πολίτης εἰς τὸν ὁρισμόν του τῆς λαογραφίας παρέλειψε ν' ἀναφέρῃ ὅτι αὕτη ὀφείλει νὰ ἐξετάζῃ καὶ τὸν ὑλικὸν βίον τοῦ λαοῦ, ἀλλά, ὡς παρετήρησαν ἀμφότεροι οἱ μαθηταί του Στ. Κυριακίδης καὶ Γ. Μέγας, οὗτος εἰς τὸ διάγραμμά του τῶν λαογραφικῶν θεμάτων περιέλαβε καὶ τὸν βίον τοῦτον. Ὅτι δ' ἠσπάζετο τὴν περὶ ἐπιβιώσεως θεωρίαν τοῦ Tylor τονίσας τὸ «κατὰ παράδοσιν», τοῦτο νομίζω ὅτι δὲν εἶναι ἀξιοκατάκριτον, διότι εἶναι ἀληθέστατον ὅτι ἀρκετὰ στοιχεῖα παλαιοτέρων περιόδων πολιτισμοῦ παρὰ πάντα λόγον διατηροῦνται ἐντὸς νεωτέρων περιόδων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποδίδεται εἰς τὴν δύναμιν τῆς συνηθείας καὶ τὴν συντηρητικότητα τοῦ λαοῦ[3]. Γεγονὸς ὅμως εἶναι ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ἐπιβιώσεως μόνον, ὡς ὀρθῶς παρετήρησεν ὁ Στίλπ. Κυριακίδης, ἀλλὰ καὶ περὶ ζωντανῶν στοιχείων συμβιούντων μετὰ νεωτέρων. Ἄξιον ἐπίσης ἰδιαιτέρας προσοχῆς, κατὰ τὸν Γ. Μέγαν, εἶναι ὅτι ὁ Ν. Γ. Πολίτης ἐδέχετο ὅτι ἡ λαϊκὴ δημιουργία εἶναι συνεχὴς καὶ ἀδιάκοπος[4].

---

1. Γ. Κ. Σ π υ ρ ι δ ά κ η, ἔνθ' ἀν., σ. 149-215. Βλ. καὶ Θ. Π α π α δ ο π ο ύ λ λ ο υ, ἔνθ' ἀν., σ. 23.
2. Θ. Π α π α δ ο π ο ύ λ λ ο υ, ἔνθ' ἀν., σ. 58-59.
3. Βλ. Σ τ ί λ π. Π. Κ υ ρ ι α κ ί δ η ν, ἐν Λαογραφίᾳ, τόμ. ΙΒ', σ. 134.
4. Βλ. Γ. 'Α. Μ έ γ α ν, ἐν Λαογραφίᾳ, τόμ. ΚΕ', σ. 33.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Γράφων ὁ Στίλπων Κυριακίδης ὅτι διὰ τοῦ ὅρου «ψυχικὸς βίος», ὃν ἐχρησιμοποίησεν ὁ Ν. Γ. Πολίτης, κινδυνεύει ἡ λαογραφία νὰ χάσῃ τὴν αὐτοτέλειάν της καὶ νὰ μεταβληθῇ εἰς ψυχολογικὴν ἐπιστήμην, διὰ τοῦ ὅρου δὲ «κοινωνικὸς» νὰ συμπέσῃ μὲ τὴν κοινωνιολογίαν, ἐκφράζει φόβον ὑπερβολικὸν καὶ ἀδικαιολόγητον, διότι ἡ μελέτη πολλῶν τοῦ λαοῦ ἐκδηλώσεων ὁδηγεῖ ὁπωσδήποτε εἰς τὸν σχηματισμὸν γνώμης περὶ τῆς ψυχικῆς αὐτοῦ ἰδιοσυστασίας, ὡρισμένων δ' ἐξ αὐτῶν, ὅπως π.χ. τῆς κοινωνικῆς ὀργανώσεως μιᾶς κοινότητος, τοῦ ἐθιμικοῦ δικαίου, τοῦ γάμου κ.ἄ. ἡ θέσις εὑρίσκεται εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦ λαϊκοῦ κοινωνικοῦ βίου. Αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἄλλωστε, ὁ Στίλπων Κυριακίδης ἔχει τὴν γνώμην ὅτι διὰ τῆς ψυχολογικῆς ἐρεύνης τῶν λαογραφικῶν φαινομένων ἀποκαλύπτεται αὐτομάτως εἰς τὰ ὄμματα τοῦ λαογράφου ἐρευνητοῦ ἡ ψυχικὴ ἰδιοφυΐα, ἡ ἐθνικὴ ψυχή, τοῦ ἰδίου αὐτοῦ λαοῦ, ὅστις ἀποτελεῖ καὶ τὴν ἀφετηρίαν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἐρεύνης του[1]. «Ἡ λαογραφία πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ της, ἂν κατορθώσῃ νὰ δώσῃ πλήρη εἰκόνα τῆς ζωῆς ἑκάστου λαοῦ, δηλαδὴ τοῦ λαϊκοῦ αὐτοῦ πολιτισμοῦ, καὶ ἐξιχνιάσῃ τὰς ἱστορικὰς καὶ ψυχικὰς πηγὰς αὐτοῦ»[2].

Ἐπιφανειακῶς λοιπὸν ἡ θέσις τοῦ Στίλπ. Κυριακίδου φαίνεται νὰ διαφέρῃ τῆς τοῦ Ν. Γ. Πολίτου, διότι ὁ πρῶτος δίδει ἁπλῶς ἔμφασιν εἰς τὸν ὅρον «λαϊκὸς πολιτισμός». Τοῦτον, λέγει, μελετᾷ ἡ λαογραφία, ἡ ὁποία «βεβαίως γράφει, π ρ έ π ε ι ν ὰ ψ υ χ ο λ ο γ ῇ, ἂν θέλῃ νὰ ἐννοήσῃ βαθύτερον τὰς μορφὰς τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ, τὰς ὁποίας ἔχει νὰ ἐξετάσῃ καὶ αἱ ὁποῖαι ἀνήκουν εἰς τὴν τάξιν τῶν ὁμαδικῶν φαινομένων, ὅπως πρέπει καὶ νὰ συγκρίνῃ καὶ νὰ ἀνατρέχῃ καὶ εἰς τὸ παρελθόν, ἀλλὰ δὲν πρέπει διὰ τοῦτο νὰ μεταβληθῇ εἰς ψυχολογίαν, οὔτε ἀτομικὴν οὔτε ὁμαδικήν, οὐδὲ εἰς ἀρχαιολογίαν ἢ ἱστορίαν ἢ οἱανδήποτε συγκριτικὴν ἐπιστήμην. Ἐὰν θέλῃ νὰ διατηρῇ τὴν αὐτοτέλειάν της, πρέπει νὰ μένῃ στερεῶς προσηλωμένη εἰς τὸ ὑποκείμενόν της, τὸν λαϊκὸν πολιτισμόν, ὁ ὁποῖος εἶναι ἱκανὸς καὶ ἐνότητα εἰς αὐτὴν ἀρτίαν νὰ προσδώσῃ καὶ ἀξίαν σημαντικήν»[3]. Νομίζω ὅτι καὶ ὁ Ν. Γ. Πολίτης τὰς αὐτὰς ἔσχεν ἰδέας, τὰς ὁποίας καὶ ἐφήρμοζεν εἰς τὰς μελέτας του, μετὰ τὰ πρῶτα του ἔργα, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ προσπάθειά του συνίστατο εἰς τὴν ἀνίχνευσιν τῶν ἐν τῷ παρόντι λειψάνων τοῦ παρελθόντος.

Ἐκτὸς τῆς θεωρητικῆς του ἀντιλήψεως διὰ τὸν «λαϊκὸν πολιτισμόν», ὁ Στίλπων Κυριακίδης τονίζει καὶ τὴν στενὴν σχέσιν φιλολογίας καὶ λαογραφίας. Ἀλλ' ὅμως ἡ ἰδέα αὕτη ἀνήκει εἰς τὸν Usener, ὅστις ἔγραψε παλαιότερον: «Σπουδαία μοῖρα τῆς ἱστορίας τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς ὁποίας τμῆμα εἶναι ἡ λαογραφία, ὑπόκειται εἰς τὴν ἔρευναν τῆς φιλολογίας, ἥτις εὑρίσκει ἐν ἑαυτῇ ἀπέραντον, σχεδὸν παρθένον, πεδίον ἐρεύνης, πολλαχῶς ἀμεῖβον τοὺς ἐν αὐτῷ κόπους· διότι τὰ πορίσματα τῆς ἐρεύνης συντείνουν ὄχι μόνον εἰς τὴν πλήρη κατανόησιν τῶν συγγραφέων, ὄχι μόνον εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ἱστορίας τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ καθοδηγοῦν εἰς καθορισμὸν τῶν γενικῶν νόμων τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας εἰς ὃν τείνει πᾶσα ἱστορικὴ ἐργασία»[4].

---

1. Βλ. Σ τ ί λ π. Π. Κ υ ρ ι α κ ί δ η ν, ἔνθ' ἀν., σ. 145-146.
2. Ἔνθ' ἀν., σ. 135.
3. Σ τ ί λ π. Π. Κ υ ρ ι α κ ί δ ο υ, Ἑλληνικὴ Λαογραφία, ἔνθ' ἀν., σ. 30.
4. H. U s e n e r, Vorträge und Aufsätze, 1907, σ. 106 κ.ἑξ. Γ. Ἀ. Μ έ γ α, ἔνθ' ἀν., σ. 34.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Στίλπωνα Κυριακίδην, ὅστις κατεπολέμησε θεωρητικῶς μόνον τὰς ἀντιλήψεις τοῦ Spamer, ὁ Γ. Ἀ. Μέγας δίδει ἔμφασιν εἰς τὸν ψυχολογικὸν καὶ χαρακτηρολογικὸν σκοπὸν τῆς λαογραφίας. Τελικὸς σκοπός, λέγει, πάσης λαογραφικῆς ἐρεύνης εἶναι ἡ γνῶσις τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς τῶν φορέων τῶν λαογραφικῶν φαινομένων. Μὲ τὴν γνῶσιν τῶν μορφῶν τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ τὸ ἔργον τῆς λαογραφίας δὲν συμπληροῦται. Δέχεται λοιπὸν ὁ Γ. Μέγας ὅτι ἡ λαογραφία ἀσχολεῖται μὲ τὸν λαϊκὸν πολιτισμόν, ἀλλὰ προχωρεῖ κατόπιν ὀρθῶς εἰς τὴν διατύπωσιν τοῦ τελικοῦ αὐτῆς σκοποῦ, συνισταμένου εἰς τὴν γνῶσιν τῆς λαϊκῆς ψυχῆς, ἐξ ἧς τὰ πολιτιστικὰ φαινόμενα ἀναβλύζουν. Οὕτως ὁ μὲν Στίλπ. Κυριακίδης δίδει ἔμφασιν εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ὁ δὲ Γεώργ. Μέγας εἰς τὴν τῆς ψυχῆς τοῦ λαοῦ. Ὁ Θ. Παπαδόπουλλος φοβεῖται τὴν ἰσοπέδωσιν, τὴν ὁποίαν ὑφίστανται αἱ ἐθνικαὶ καὶ τοπικαὶ μορφαὶ τοῦ λαϊκοῦ παραδοσιακοῦ πολιτισμοῦ ὑπὸ τῆς ἀναπτυσσομένης τεχνολογίας, ἀμφιβάλλει διὰ τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν μέχρι τοῦδε ἰσχυουσῶν λαογραφικῶν μεθόδων, ἀλλὰ δὲν λέγει διὰ ποίων συγκεκριμένων τρόπων πρέπει ν' ἀντιμετωπισθοῦν τὰ ζητήματα.

Νομίζω ὅτι τόσον ὁ Ν. Γ. Πολίτης, ὅσον καὶ οἱ μαθηταί του Στίλπ. Κυριακίδης καὶ Γ. Μέγας ἠκολούθησαν ἐν τῇ πράξει τὰς ἐνδεδειγμένας μεθόδους εἰς τὰς μελέτας των. Μόνον τὰ λαογραφικὰ αὐτῶν διαφέροντα παρουσιάζουν διαφοράς. Οὕτω π.χ. ὁ Γ. Μέγας, ἐκτὸς τῶν μελετῶν του, τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸν κοινωνικὸν καὶ πνευματικὸν βίον τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, κατέγινε περισσότερον τῶν ἄλλων καὶ εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ ὑλικοῦ βίου καὶ τῶν λαϊκῶν διηγήσεων (παραμυθίων).

Ἡ λαογραφία κατὰ τὸν Ν. Γ. Πολίτην, τὸν Στίλπ. Κυριακίδην καὶ τὸν Γεώργ. Μέγαν ἐρευνᾷ τὸν παραδοσιακὸν πολιτισμὸν ἑνὸς ἱστορικωτάτου λαοῦ, τοῦ νεοελληνικοῦ. Εἶναι φυσικόν, ἡ ἔρευνα τῶν ποικίλων φαινομένων τοῦ βίου τοῦ λαοῦ τούτου μετὰ τὴν παράθεσιν καὶ τὴν περιγραφὴν αὐτῶν ν' ἀνατρέχῃ εἰς τὸ παρελθόν, χρησιμοποιοῦσα τὴν ἱστορικὴν φιλολογικὴν μέθοδον, χωρὶς βεβαίως νὰ μεταβάλῃ τὴν λαογραφίαν εἰς ἱστορίαν. Ἐπίσης φυσικὸν εἶναι νὰ τὰ συγκρίνῃ πρὸς ὅμοια ἢ ἀνάλογα ἄλλων λαῶν. Πρὸς τούτοις διὰ τὴν μελέτην ἀρκετῶν ἐκ τῶν ἐν λόγῳ φαινομένων καταφεύγει εἰς τὴν ψυχολογικὴν μέθοδον. Ἐν τῇ πράξει λοιπὸν οὐδεὶς ἐκ τῶν τριῶν τούτων ἐρευνητῶν μεταβάλλει τὴν λαογραφίαν εἰς ἐπιστήμην ἱστορικήν, ψυχολογικὴν ἢ κλάδον τῆς ἱστορίας τοῦ πολιτισμοῦ. Συχνὰ ἡ ἔρευνα, ὡς εἶναι φυσικόν, καταλήγει εἰς πορίσματα, χρήσιμα διὰ τὴν καλυτέραν γνῶσιν τοῦ ἐθνικοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς ψυχῆς τοῦ λαοῦ, τοῦ δημιουργοῦντος ἢ διατηροῦντος κατὰ παράδοσιν τὰ στοιχεῖα τοῦ ὑλικοῦ, κοινωνικοῦ καὶ πνευματικοῦ βίου[1]. Ἐκεῖνο τώρα, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ τονισθῇ ἰδιαιτέρως, εἶναι ὅτι ἀπαραίτητος εἶναι ἡ εὕρεσις τῆς προελεύσεως καὶ ἡ ἑρμηνεία τῶν στοιχείων τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ὡς καὶ ὁ συνδυασμὸς τοῦ «συγχρόνου» πρὸς τὸ

---

1. Βλ. π.χ. τὰς μελέτας. Ν. Γ. Πολίτου, Βούλγαροι κλέφταις κατὰ τὰ δημώδη βουλγαρικὰ ᾄσματα. Λαογραφικὰ Σύμμεικτα, Α', 1920, σ. 287-296. Γ. Ἀ. Μέγα, Ἔχουν οἱ Βούλγαροι ἐθνικὸν ἔπος; Ἀθῆναι, 1946. Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ λεγόμενος κοινὸς βαλκανικὸς πολιτισμός. Ἡ δημώδης ποίησις. Ἑλληνικὴ Δημιουργία, τόμ. Ε', Ἀθῆναι, 1950, σ. 747-750. Ἐπετηρὶς Λαογραφικοῦ Ἀρχείου, τόμ. ΣΤ' (1950/51), σ. 297-324.

«παλαιὸν» καὶ ἡ ἐπὶ πλέον χρησιμοποίησις ὅπου δεῖ τῆς λειτουργικῆς καὶ δομικῆς μεθόδου. Ἐπίσης ὅτι τὴν λαογραφίαν σήμερον δὲν ἐπιτρέπεται ν' ἀπασχολῇ μόνον ὁ ἀγροτικός, ἀλλὰ καὶ ὁ εἰς τὰς πόλεις καὶ ὁ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν διαβιῶν λαός. Ἀκόμη, νομίζω, ὅτι οὐδέποτε ὁ λαὸς θὰ παύσῃ, παρ' ὅλας τὰς μεταβολὰς ἐκ τῆς ἁλματώδους ἀναπτύξεως τοῦ «ἀνωτέρου» πολιτισμοῦ, νὰ δημιουργῇ νέας πολιτιστικὰς μορφάς, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐνδιαφέρουν τὴν ἔρευναν. Τέλος ὁ ἐρευνητὴς τῶν λαογραφικῶν φαινομένων πρέπει ν' ἀντιμετωπίζῃ αὐτὰ ἀντικειμενικῶς, χωρὶς ρωμαντισμὸν καὶ ὑποκειμενικὴν συναισθηματικὴν διάθεσιν. Μὲ τὴν σκέψιν ὅτι τὰ λαογραφικὰ φαινόμενα δὲν εἶναι «στατικά», ἀλλ' ὅτι ἐξελίσσονται, μεταβάλλονται ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ, κάποτε ἀποθνήσκουν, ἀλλὰ καὶ ἀναβιοῦν, δὲν θὰ φθάνῃ ποτὲ ὁ ἐρευνητὴς νὰ θρηνῇ διὰ τὴν μεταβολὴν ἢ ἀπώλειαν. Βεβαίως θὰ περισώζῃ ὅ,τι εἶναι ὑπόλειμμα παλαιοτέρων μορφῶν βίου, ἀλλ' οὔτε τὸ «νέον» θὰ περιφρονῇ οὔτε θὰ καταλαμβάνεται ἀπὸ ἀπαισιοδοξίαν, ἐφ' ὅσον ὁ φορεὺς τῶν λαογραφικῶν φαινομένων, ὁ λαός, θὰ εὑρίσκεται εἰς τὴν ζωήν.

Εἶναι γεγονὸς ἀναμφισβήτητον, ἐξ ὅσων εἴδομεν, ὅτι διὰ τὸ πεδίον ἐρεύνης καὶ τὸν σκοπὸν τῆς λαογραφίας συναντῶμεν διαφορετικὰς ἀντιλήψεις οὐ μόνον ἀπὸ χώρας εἰς χώραν, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν μελετητῶν μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς χώρας. Τοῦτο ὀφείλεται α') εἰς τὴν ἔκτασιν τῶν λαογραφικῶν διαφερόντων, β') εἰς τὴν στενὴν σχέσιν τῆς λαογραφίας πρὸς τὰς συγγενεῖς της ἐπιστημονικὰς ἐπιδόσεις, γ') εἰς τὴν διάφορον κατὰ χώρας προέλευσιν αὐτῆς καὶ τὴν εἰς αὐτὰς ἀνισομερῆ καὶ ἀνισόχρονον ἀνάπτυξίν της, δ') εἰς τὴν διάφορον ἐπιστημονικὴν συγκρότησιν καὶ τὰ διαφορετικὰ ἐνδιαφέροντα τῶν μελετητῶν, ε') εἰς τὴν ἔλλειψιν συνεννοήσεως μεταξὺ των διὰ τὴν ἔρευναν κοινῶν θεμάτων, καὶ ς') εἰς τὴν ἔλλειψιν ἑνὸς διεθνοῦς κέντρου λαογραφικῆς συνεννοήσεως, προγραμματισμοῦ καὶ ἐνημερώσεως[1].

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

RÉSUMÉ

Signification et objectif des études folkloriques

par D. B. Oikonomidis

Dans cet article, l'auteur tente de définir le contenu et les limites des études folkloriques au sein des sciences humaines, ainsi que les objectifs qu'elles se proposent. Il expose tout d'abord les idées développées par les Anglais W. Thoms, G. Gomme, Ch. Burne et E. Hartland au milieu du siècle dernier sur la signification des études folkloriques (*folklore*), sur les liens qu'elles entretiennent avec les sciences qui leur sont apparentées et sur les buts principaux qu' elles se donnent.

L'auteur souligne la confusion, existant toujours dans certains pays, au sujet de la délimitation entre études folkloriques, ethnographie et ethnologie.

1. Βλ. Ε. Μαζαράκη, Ἡ λαογραφικὴ ἔρευνα καὶ ἡ συστηματικὴ ὀργάνωσή της, Ἀθῆναι, 1964, σ. 2-28.

En ce qui concerne la signification des études folkloriques, il s'appesantit sur la théorie des «survivances» de traits culturels anciens dans les cultures modernes, théorie avancée par les Anglais E. Tylor et A. Lang; il mentionne et critique la théorie sur les observations folkloriques de A. Nutt; puis il insiste sur les progrès de l'école anthropologique anglaise avec son principal représentant G. J. Frazer et expose les critiques faites à la théorie des «survivances» par les folkloristes grecs N. G. Politis et St. Kyriakides.

Il mentionne ensuite les points de vue exprimés en Allemagne à l'époque de Herder mais surtout à celle de Riehl, soulignant le fait que c'est dans ce pays qu'est mise au point la définition la plus précise du terme «études folkloriques» (*Volkskunde*).

A ce propos, il expose notamment les théories de K. Weinhold, de A. Hauffen, de E. Hoffmann-Krayer, de A. Stack, de A. Dieterich, de E. Mogk, de J. Meier, de H. Steinthal, de H. Naumann, de A. Bach, de E. Fehrle et de A. Spamer. Il ne manque pas non plus d'exposer les théories avancées dans d'autres pays, par d'autres chercheurs jusque dans la dernière décennie, comme par exemple, celles de W. Bascom, S. Erixon, St. Thompson, E. Lindgren, A. Marinus, F. Boas, E. Evans-Pritchard, R. Redfield, G. Foster et de Br. Malinowski.

Plus loin il consacre un long développement aux débats qui se sont déroulés en France depuis le siècle dernier sur le contenu et les objectifs des recherches folkloriques. Sont évoquées les vues de J. Bédier, de P. Sébillot, de A. van Gennep et d'autres chercheurs, ainsi que celles de Cl. Lévi-Strauss. Suit l'exposé des opinions du folkloriste suisse R. Weiss et tout ce qui concerne la représentation cartographique des données folkloriques (Atlas ethnographique).

L'auteur poursuit avec l'exposé des idées concernant le folklore et l'ethnographie développées en Roumanie et partir de 1909 par O. Densusianu, idées qui rejoignent celles d'A. van Gennep; puis sont examinées les dernières théories sur le «fonctionnement» et la «structure» des phénomènes folkloriques, ainsi que sur les recherches de folklore «sociologisantes».

Enfin, l'auteur développe largement les théories des folkloristes grecs comme N. G. Politis, St. Kyriakides, G. Mégas et d'autres chercheurs plus jeunes, qui ne s'intéressent pas seulement aux études de folklore proprement dites, mais aussi aux problèmes théoriques plus généraux qui s'y rapportent.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Η ΡΙΜΑ ΤΟΥ ΜΑΝΕΤΤΑ

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓ. ΣΤΥΛ. ΑΜΑΡΓΙΑΝΑΚΗ

Ἡ ρίμα αὕτη, εἰς τὴν ὁποίαν ἐξιστορεῖται ἡ ἄδικος θανάτωσις ὑπὸ τοῦ καπετὰν Μανέττα τῆς συκοφαντηθείσης ὡραίας καὶ τιμίας γυναικός του, ἀπαντᾷ εἰς πολλὰς νήσους καθὼς καὶ εἰς παραλιακὰς περιοχὰς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Μ. Ἀσίας.

Μὲ τὴν ἐν λόγῳ ρίμαν ἠσχολήθη ὁ ἐπίτιμος ἐκπαιδευτικὸς σύμβουλος Ἀντώνιος Φλ. Κατσουρὸς εἰς ἐκτενῆ μελέτην του[1], εἰς τὴν ὁποίαν παραπέμπομεν τὸν ἐνδιαφερόμενον διὰ λεπτομερείας σχετικὰς πρὸς τὸ περιεχόμενον καὶ τὰ πρόσωπα τῆς ρίμας, τὸν ποιητήν, τὸν τόπον προελεύσεως, τὴν διάδοσίν της κλπ.

Εἰς τὴν παροῦσαν μελέτην ἐξετάζεται ἡ ρίμα ἐξ ἐπόψεως μόνον στιχουργικῆς καὶ μουσικολογικῆς[2]. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν ὅλαι αἱ δημοσιευμέναι παραλλαγαί, καθὼς καὶ αἱ ἀνέκδοτοι, αἱ ἀποθησαυρισμέναι εἰς τὰ Κέντρα Λαογραφίας (ΚΛ) καὶ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ (ΚΙΛ) τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Ἐκ τῆς ἁπλῆς ἀναγνώσεως τῶν παραλλαγῶν τούτων σχηματίζει κανεὶς τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἡ ρίμα ἐποιήθη ἐξ ἀρχῆς εἰς ἰαμβικὰ δίστιχα. Δύο ὅμως διαπιστώσεις, ἤτοι: α) ὅτι οἱ στίχοι τῶν διστίχων δὲν συμφωνοῦν μεταξύ των ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν συλλαβῶν καὶ τὴν ὁμοιοκαταληξίαν, καὶ β) ὅτι ποικιλία στίχων ἐξ ἐπόψεως μέτρου καὶ ἀριθμοῦ συλλαβῶν ἐντὸς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς παραλλαγῆς δὲν εἶναι ἐπιτρεπτή, ὁδηγοῦν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ κείμενον τῆς ρίμας μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου ὑπέστη σοβαρὰς ἀλλοιώσεις. Οὕτως εἰς τὴν παραλλαγὴν π.χ. ἐκ Κιμώλου, ἡ ὁποία σύγκειται ἐκ 55 στίχων, ἀπαντοῦν στίχοι ὡς ἀκολούθως: 8/σύλλαβοι (=1), 9/σύλλαβοι (=3), 10/σύλλαβοι (=14), 11/σύλλαβοι (=9), 12/σύλλαβοι (=7), 13/σύλλαβοι (=7) καὶ 14/σύλλαβοι (=2)· ἐπίσης ὑπάρχουν καὶ 12 ἄλλοι στίχοι, οἱ ὁποῖοι εἴτε εἶναι ἐντελῶς παρεφθαρμένοι, εἴτε προῆλθον ἐκ συμπτύξεως δύο στίχων, εἴτε τέλος ἀποτελοῦν ἀφήγησιν εἰς πεζὸν λόγον τμήματος τῆς ρίμας. Πρὸς

---

1. Ἀντων. Φλ. Κατσουροῦ, Ἡ ρίμα τοῦ καπετὰν Μανέττα, Λαογρ. 18 (1959), σ. 432 - 468 (= Κιμωλιακὰ 7[1977], σ. 97 - 143 μὲ βελτιώσεις).

2. Ἀφορμὴν διὰ τὴν συγγραφὴν τῆς μελέτης ἀπετέλεσε παράκλησις τοῦ κ. Ἀντ. Κατσουροῦ, νὰ καταγράψω τὴν μελῳδίαν τῆς παραλλαγῆς ἐκ Κιμώλου, διὰ νὰ δημοσιευθῇ εἰς τὰ Κιμωλιακά. Τότε παρετήρησα ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν στιχουργικὴν ποικιλίαν τῆς ρίμας, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸν ἰδιόμορφον τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον ἡ τραγουδίστρια προσήρμοζε τοὺς ποικίλους μετρικῶς καὶ εἰς ἀριθμὸν συλλαβῶν στίχους εἰς ἓν συγκεκριμένον μελῳδικὸν μοτίβον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

πληρεστέραν ἐνημέρωσιν δημοσιεύεται πίναξ τῶν ἀνωτέρω παραλλαγῶν τῆς ρίμας, μὲ τὰ διάφορα εἴδη στίχων ἐντὸς αὐτῶν (βλ. σ. 42)[1].

Ποία ὅμως ἦτο ἡ ἀρχικὴ στιχουργικὴ μορφὴ τῆς ρίμας;

Ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ ἀνωτέρω ἐρώτημα προϋποθέτει ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἔρευναν τῶν ποιητικῶν κειμένων, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν μουσικολογικὴν ἀνάλυσιν τῶν ὀλίγων, δυστυχῶς, ἠχογραφημένων παραλλαγῶν.

Α'. **Ποιητικὸν κείμενον**

1) Στίχοι μὲ περιττὸν ἀριθμὸν συλλαβῶν.

Ἐκ τῶν στίχων μὲ περιττὸν ἀριθμὸν συλλαβῶν ἀπαντοῦν αἱ ἑξῆς μορφαί: 7/σύλλαβος, 9/σύλλαβος, 11/σύλλαβος, 13/σύλλαβος καὶ 15/σύλλαβος. Ἐκ τούτων οἱ 7/σύλλαβος καὶ 9/σύλλαβος, εὑρισκόμενοι εἰς λίαν περιωρισμένον ἀριθμὸν περιπτώσεων (0,2% καὶ 2,8% ἀντιστοίχως), δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ὡς προελθόντες ἐκ παραφθορᾶς κανονικῶν στίχων. Ἡ ἄποψις αὕτη ἐνισχύεται ἐκ τῆς συγκριτικῆς ἐξετάσεως τῶν ἐν λόγῳ στίχων πρὸς ἀντιστοίχους ἄλλων παραλλαγῶν.

Παράδειγμα:

παίρνει χαρτὶ καὶ καλαμάρι — Κιμ. 20.
παίρνει πέννα, χαρτὶ καὶ καλαμάρι — Αἰγ. 18, Τήν.[1] 18, Τήν.[2] 15.
παίρνει χαρτί, πέννα καὶ καλαμάρι — Ἰθ.[1] 20.
παίρνει χαρτί, χαρτὶ καὶ καλαμάρι — Θήρ.[2] 18.

Ἐκ τοῦ παραδείγματος φαίνεται ὅτι ὁ 9/σύλλαβος στίχος τῆς παραλλαγῆς ἐκ Κιμώλου ὑπολείπεται κατὰ δύο συλλαβάς, τὰς ὁποίας πιθανῶς ἡ τραγουδίστρια εἴτε δὲν ἐγνώριζεν εἴτε ἐλησμόνησε νὰ ὑπαγορεύσῃ εἰς τὸν συλλογέα. Ὁ στίχος κατὰ ταῦτα ἔπρεπε νὰ εἶναι ἰαμβικὸς 11/σύλλαβος.

Ὁ 13/σύλλαβος στίχος ἀπαντᾷ εἰς μεγαλύτερον ἀριθμὸν περιπτώσεων (12,2%). Ἡ διαπίστωσις ὅμως ὅτι οὐδεμία ἐκ τῶν παραλλαγῶν εἶναι συντεθειμένη εἰς μόνον 13/συλλάβους στίχους, ἢ τοὐλάχιστον περιέχει ὑπέρτερον ἀριθμὸν 13/συλλάβων ἔναντι ἄλλων στίχων, δεικνύει ὅτι καὶ ὁ στίχος οὗτος προῆλθεν ἐκ παραφθορᾶς ἄλλων στίχων διὰ προσθήκης συλλαβῶν.

Ὁ περιωρισμένος ἀριθμὸς 15/συλλάβων στίχων (1,6%) προέρχεται ἀναμφιβόλως ἐκ δανείων ἀπὸ ἄλλα στιχουργήματα.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν 11/σύλλαβον, οὗτος ἀφ' ἑνὸς μὲν συγκεντρώνει τὸν μεγαλύτερον ἀριθμὸν περιπτώσεων (35,2%), ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀπαντᾷ εἰς παραλλαγὰς συντεθειμένας ἐξ ὁλοκλήρου — πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων — εἰς 11/συλλάβους στίχους (Κρ., Ἰθ.[1], Ἰθ.[2], Κεφ.[2]) ἢ εἰς παραλλαγάς, εἰς τὰς ὁποίας ἡ ὑπεροχὴ τοῦ 11/συλλάβου

1. Εἰς τὴν πρώτην κάθετον στήλην ἐτέθησαν κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν τόπου προελεύσεως ὅλαι αἱ παραλλαγαί. Οἱ ἀριθμοὶ εἰς τὰς ἑπομένας 9 στήλας δεικνύουν τὰ εἴδη τῶν στίχων εἰς αὐτάς. Εἰς τὴν προτελευταίαν στήλην μὲ ἐρωτηματικὸν δεικνύεται ὁ ἀριθμὸς τῶν στίχων, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἀλλοιωθῆ εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε νὰ μὴ εἶναι δυνατὴ ἡ κατάταξίς των εἰς μίαν ἐκ τῶν προηγουμένων κατηγοριῶν. Εἰς τὰς τελευταίας δύο ὁριζοντίας στήλας φαίνεται τὸ ἄθροισμα τῶν στίχων κατὰ κατηγορίας καὶ ἡ ἑκατοστιαία ἀναλογία των ὡς πρὸς τὸ σύνολον τῶν στίχων. Συντομογραφίας παραλλαγῶν βλ. εἰς σ. 57-59.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Πίναξ στιχουργικῶν μορφῶν

Παραλλαγαὶ	7/ σύλλ.	8/ σύλλ.	9/ σύλλ.	10/ σύλλ.	11/ σύλλ.	12/ σύλλ.	13/ σύλλ.	14/ σύλλ.	15/ σύλλ.	;	Σύνολον
Ἀγχ.					6	9	6	1			22
Αἰγ.	2	3	2	8	45	10			4		74
Αἴν.					2	61	1				64
Ἀστ.[1]			1	1	14	58	7	1			82
Ἀστ.[2]			1		10	35	13			1	60
Ἀστ.[3]					6	4					10
Β.	1		2	10	60	9	9				91
Βιθ.			1	2	12	16	8	3	3	2	47
Θήρ.[1]	2			8	17	59	9	2		3	100
Θήρ.[2]			1	1	8	4	1	4		5	24
Θυμ.			2	1	5	18	6				32
Ἰθάκ.[1]					20	4	1				25
Ἰθάκ.[2]					14	2					16
Ἰκαρ.		1	2	15	17	22	8			2	67
Καρπ.						2					2
Καρ.				1	3	12	5	3		7	31
Κεφ.[1]				1	8	39	11	1			60
Κεφ.[2]					6						6
Κεφ.[3]				2	11	2	1				16
Κιμ.		1	3	14	9	7	7	2		12	55
Κρ.					93	3	1				97
Κυζ.			2	5	3	22	9			1	42
Κυθ.		1	4	7	32	16	11	1		12	84
Κύμ.			1	8	29	23	10	1			72
Λέρ.				1	5	8	4	1		1	20
Λέσβ.		3	7	12	31	18	9	6		1	87
Μ.Ἀ.			2	6	13	24	14	2	2	4	67
Μεσ.[1]			9	10	16	22				2	59
Μεσ.[2]				1	6	5	10	2	1	1	26
Μήλ.[2]				1	28	24	4			3	60
Μήλ.[4]				8	10	23	19	5		5	70
Μήλ.[5]				5	38	36	11	2		1	93
Μυκ.[1]		4	3	5	23	7	9	5		5	61
Μυκ.[2]		1	3	5	9	10	4	5		7	44
Μυκ.[3]		1	9	18	23	17	8			4	80
Νάξ.[2]			3	5	63	10	20		6	5	112
Νάξ.[3]				4	35	7	10			8	64
Νάξ.[4]			1	7	39	14	10	1	3	3	78
Νηλ.		2		5	11	75	3	2	1	2	101
Π.				6	101	30	7	2		1	147
Πάρ.			1	6	10	19	8			2	46
Ρόδ.[1]				3	18	4	3				28
Ρόδ.[2]		1		5	3	4			10	2	25
Σερ.					13	17	13	1		4	48
Σκ.		1	1	11	9	44	8		1	3	78
Σωζ.[1]					2	16	7				25
Σωζ.[2]					4	9	7				20
Τήν.[1]		1	1	1	18	23	15	1	1	9	70
Τήν.[2]		1	6	11	23	8	9	3		6	67
Τήν.[4]		2	2	1	3	3	4	5	4	5	29
Χί.				5	10	8	6		9	3	41
Σύνολον	5	23	70	226	994	922	346	62	45	132	2825
%	0,2	0,8	2,5	8	35,2	32,6	12,2	2,2	1,6	4,7	

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἔναντι ἄλλων στίχων εἶναι καταφανὴς (Αἰγ., Β., Κυθ., Νάξ.[2], Νάξ.[3], Νάξ.[4], Π., Ρόδ[1]., Τήν.[2]).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται ὅτι ἐκ τῶν στίχων μὲ περιττὸν ἀριθμὸν συλλαβῶν, ὁ 11/σύλλαβος παρουσιάζει τὰς μεγαλυτέρας πιθανότητας νὰ εἶναι ὁ στίχος, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου συνετέθη ἡ ρίμα.

2) Στίχοι μὲ ἄρτιον ἀριθμὸν συλλαβῶν (8/σύλλαβοι, 10/σύλλαβοι, 12/σύλλαβοι καὶ 14/σύλλαβοι).

Ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν ἐν λόγῳ στίχων προκύπτει ὅτι πάντες εἶναι παροξύτονοι, ὡς ἐκ τούτου δὲ πρέπει νὰ θεωρηθοῦν τροχαϊκοί, ἀφοῦ οἱ ἀντίστοιχοι ἰαμβικοὶ εἶναι εἴτε ὀξύτονοι εἴτε προπαροξύτονοι. Ἐκ τῆς ἐξετάσεως πάλιν τῆς ἐσωτερικῆς δομῆς τῶν στίχων, προκύπτει ὅτι οἱ τόνοι τῶν λέξεων πίπτουν εἰς τὰς ἀρτίας συλλαβάς, ὡς ἐκ τούτου δὲ πρέπει νὰ θεωρηθοῦν ἰαμβικοί.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται ὅτι οἱ ἐν λόγῳ στίχοι ὡς πρὸς τὸν τελευταῖον τονισμὸν ἐμφανίζουν τὰ γνωρίσματα τοῦ τροχαϊκοῦ στίχου, ὡς πρὸς τοὺς ἐσωτερικοὺς ὅμως τονισμοὺς τὰ γνωρίσματα τοῦ ἰαμβικοῦ. Ἐὰν δὲν πρόκειται περὶ παρεφθαρμένων στίχων διὰ προσθήκης ἢ ἀφαιρέσεως συλλαβῶν, τότε πρέπει νὰ θεωρηθοῦν οὗτοι ὡς ἀποτελοῦντες ἰδιοτύπους στιχουργικὰς μορφάς.

Ἐκ τῶν ὡς ἄνω στίχων οἱ 8/σύλλαβοι καὶ 14/σύλλαβοι ἀπαντοῦν ἐντὸς τῶν παραλλαγῶν εἰς πολὺ περιωρισμένον ἀριθμὸν περιπτώσεων (0,8% καὶ 2,2% ἀντιστοίχως), ὡς ἐκ τούτου δὲ πρέπει νὰ θεωρηθοῦν ὡς προελθόντες ἐκ παραφθορᾶς ἄλλων στίχων.

Ὁ 10/σύλλαβος μὲ τομὴν παύσεως στίχος ἀπαντᾷ εἰς ἱκανὸν ἀριθμὸν περιπτώσεων ἐντὸς τῶν παραλλαγῶν (8%). Ἐν τούτοις δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ οὗτος ὡς προελθὼν ἐκ παραφθορᾶς 11/συλλάβων στίχων.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν 12/σύλλαβον στίχον ὅστις ἐμφανίζεται εἰς ἴσον σχεδὸν ἀριθμὸν περιπτώσεων πρὸς τὸν 11/σύλλαβον, ἤτοι ποσοστὸν 32,6%, ἀξίζει νὰ ἐρευνηθῇ διεξοδικώτερον λόγῳ τοῦ ἰδιαιτέρου ἐνδιαφέροντος τὸ ὁποῖον παρουσιάζει.

Στίχος δωδεκασύλλαβος. Παραδείγματα:

υ —|υ — | υ —|υ || υ —|υ —|υ
α) Ποιὸς θέλει νὰ τ' ἀκούσῃ καὶ νὰ τὸ μάθῃ — Αἴν., 1

υ —|υ — | υ —|υ— ||—| υ — | υ
β) μὴ βάλω καὶ σοῦ κόψουνε τὰ μαλλιά σου — Ἀστ.[2], 18.

υ —|υ — | υ— ||—|υ — | υ — | υ
γ) σοῦ λέω, βρὲ παπᾶ, ἄντε στὴ δουλειά σου — Κυμ., 19

υ —| υ —|υ || υ —|υ—| υ —|υ
δ) καὶ ὁ Μανέτας νὰ ταξιδεύσῃ θέλει — Αἰγ., 7.

— υ|— υ |— υ|— υ |— υ |—υ
ε) Μήνυμα τοῦ στείλανε ἀπ' τὴ Ρωσία — Βιθ., 4.

Εἰς τὸ παράδειγμα ε ὁ στίχος εἶναι παροξύτονος μὲ ἐσωτερικοὺς τονισμοὺς

εἰς τὰς περιττὰς συλλαβάς· εἶναι ἑπομένως κανονικὸς τροχαϊκὸς 12/σύλλαβος. Ὅμοιοι στίχοι ἀπαντοῦν ἐντὸς τῶν παραλλαγῶν περὶ τοὺς 60 μόνον. Εἶναι φανερὸν κατόπιν τούτου ὅτι ἡ ἐν λόγῳ στιχουργικὴ μορφὴ εἴτε εἶναι συμπτωματικὴ εἴτε προέρχεται ἐκ παραφθορᾶς ἰαμβικῶν στίχων. Ἡ τελευταία ἄποψις ἐνισχύεται ἐκ τῆς συγκριτικῆς ἐξετάσεως τοῦ ἀνωτέρω (ε) στίχου πρὸς ἀντιστοίχους ἄλλων παραλλαγῶν.

Ἕνα φερμάνι τοῦ 'ρθε ἀπ' τὴ Ρωσία	Αἴν. 12.
Ψ'ηλὴ γραφὴ τὸν ἦρθε ἀπ' τὴ Ρωσία	Θυμ. 7, Σωζ.[1] 11.
Γράμμα γραφὴ τὸν ἦρθε ν-ἀπ' τὴ Ρωσία	Σωζ.[2] 7.
Γράμμα τὸν ἦρθε ἀπὸ τὴ Ρωσία	Μ.'Α. 7
Μία γραφὴ τοῦ στέλ' ἀπ' τὴ Ρουσία	Μυκ.[1] 7.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω παραδειγμάτων καταφαίνεται ὅτι τὸ μέτρον τοῦ στίχου ἦτο ἰαμβικὸν καὶ ὄχι τροχαϊκόν.

Εἰς τὰ παραδείγματα α, β, γ καὶ δ οἱ στίχοι εἶναι παροξύτονοι μὲ ἐσωτερικοὺς τονισμοὺς εἰς τὰς ἀρτίας συλλαβάς. Δὲν δύναται ἑπομένως ὁ στίχος νὰ θεωρηθῇ οὔτε ὡς τροχαϊκὸς οὔτε ὡς ἰαμβικὸς κανονικὸς 12/σύλλαβος. Περὶ ποίας λοιπὸν στιχουργικῆς μορφῆς πρόκειται; Δύο εἶναι αἱ πιθαναὶ ἀπαντήσεις:

1) Ἡ ἐν λόγῳ στιχουργικὴ μορφὴ προῆλθεν ἐξ 11/συλλάβου ἰαμβικοῦ στίχου διὰ προσθήκης μιᾶς συλλαβῆς, ὅπως:

μὴ βάλω καὶ σοῦ κόψουνε τὰ μαλλιά σου (=μὴ βάλω καὶ σοῦ κόψουν τὰ μαλλιά σου).
ψηλὴ γραφὴ τὸν ἦρθε ἀπ' τὴ Ρωσία (=ψηλὴ γραφὴ τὸν ἦρθ' ἀπ' τὴ Ρωσία).

2) Τὸ εἶδος τοῦ στίχου τούτου ἀποτελεῖ ἰδιότυπον μορφὴν 12/συλλάβου ἰαμβικοῦ στίχου μὲ τομὴν μετὰ ἀπὸ τὴν 5ην, ἢ 6ην, ἢ 7ην, ἢ 8ην συλλαβήν. Συνηθεστέρα ἐξ αὐτῶν εἶναι ἡ τομὴ μετὰ τὴν 7ην συλλαβὴν (83%). Ἡ ἰδιοτυπία τοῦ στίχου ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι οὗτος ὁμοιάζει πρὸς 13/σύλλαβον ἰαμβικὸν στίχον, τοῦ ὁποίου ἐλλείπει μία συλλαβὴ εἰς τὴν θέσιν τῆς τομῆς[1]. Καὶ ἐὰν μὲν ἡ τομὴ γίνεται μετὰ ἀπὸ περιττὴν συλλαβὴν (5 ἢ 7) ἡ ἐλλείπουσα συλλαβὴ εἶναι μακρὰ (=τονιζομένη), ἐὰν δὲ μετὰ ἀπὸ ἀρτίαν συλλαβὴν (6 ἢ 8), εἶναι βραχεῖα (=ἄτονος).

Τὸ φαινόμενον τοῦτο παρατηρεῖται ἐπίσης τόσον εἰς τὸν 13/σύλλαβον ὅσον καὶ εἰς τὸν 10/σύλλαβον στίχον.

Παραδείγματα:

1) 13/σύλλαβος

|υ —| υ —|υ —| υ ‖υ — | υ — | υ—|[2]

Κάτω στὸν Ἅγιο Γιώργη, κάτω στὸ Κρύο νερὸ

---

1. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς τομῆς, πρὸς διάκρισιν ἐκ τῆς συνήθους τομῆς, θὰ ὀνομάζωμεν ἐφεξῆς τομὴν μετὰ παύσεως, ἀσχέτως ἂν ἡ ἐλλείπουσα συλλαβὴ εἶναι τονιζομένη ἢ ἄτονος.

2. Γ. Σπυριδάκη - Σ. Περιστέρη, Ἑλληνικὰ Δημοτικὰ Τραγούδια, τόμ. Γ', Ἀθῆναι 1968, σ. 20. Βλ. ἐπίσης αὐτόθι σ. 37, 48, 147-152, 263-265, καὶ S. Baud - Bovy, Τραγούδια τῶν Δωδεκανήσων, τόμ. Α', Ἀθῆναι 1935, σ. 100, 102, 105, 199, 201, 295, 326, καὶ τόμ. Β', σ. 138, 220, 387.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

2) 10/σύλλαβος

|υ — | υ —|υ || υ —|υ —|υ[1]

α) Κάτω στὴ Ρόδο στὸ Ροδονήσι

— υ | — υ |— υ || υ|— υ|—[2]

β) Ὅλα τὰ πουλάκια ζυγὰ ζυγὰ

|—υ|— υ|—υ|—||—υ |—[3]

γ) Ἅγι ε Βασίλει ε ὅσι ε

Ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν ἀνωτέρω 10/συλλάβων, 12/συλλάβων καὶ 13/συλλάβων στίχων προκύπτει ὅτι ἡ ἐν λόγῳ τομὴ μετὰ παύσεως συμβαίνει εἰς ὅσας περιπτώσεις ὁ τονισμὸς τῶν συλλαβῶν τοῦ στίχου ἔρχεται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὸν τελευταῖον τονισμὸν αὐτοῦ.

Ἡ τομὴ μετὰ παύσεως δὲν ἦτο ἄγνωστος εἰς ποιητικὰ κείμενα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ποιητῶν. Ὁ Ἀνδρέας Σκιᾶς, ἀναφερόμενος εἰς τὸ ἐλεγειακὸν μέτρον, παρατηρεῖ τὰ ἀκόλουθα: «Οἱ ἓξ πόδες τοῦ ἐλεγειακοῦ μέτρου διαιροῦνται εἰς δύο ἴσα κῶλα, ἤτοι τριποδίας, ἑκάστη δὲ τριποδία ἔχει τὸν τρίτον πόδα καταληκτικόν, ὥστε ὁ ὅλος στίχος εἶναι δακτυλικὸν ἑξάμετρον δικατάληκτον, ἔχον τὴν ἑξῆς μορφήν:

— υυ | — υυ | — Λ || — υυ | — υυ | —

... ἡ ἐλλείπουσα ἄρσις τοῦ καταληκτικοῦ ποδὸς ἀναπληροῦται διὰ δισήμου λείμματος, ἢ διὰ δισήμου τονῆς, ὅταν τὸ ἐλεγεῖον ᾄδετο»[4].

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ 12/σύλλαβος μὲ τομὴν παύσεως στίχος ἀποτελεῖ ἰδιότυπον μορφὴν δικαταλήκτου ἰαμβικοῦ στίχου.

Τὸ περίεργον εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν εἶναι ὅτι οὐδὲν δημοτικὸν ᾆσμα, ἐξ ὅσων τοὐλάχιστον κατέστη δυνατὸν νὰ διαπιστωθῇ, ἁπαντᾷ συντεθειμένον ἐξ ὁλοκλήρου εἰς ἰαμβικοὺς 12/συλλάβους μὲ τομὴν παύσεως στίχους· ἀντιθέτως ἁπαντᾷ ἱκανὸς ἀριθμὸς ᾀσμάτων μὲ 13/συλλάβους καὶ 10/συλλάβους[5]. Ἐὰν ἡ ἔρευνα δὲν ἀποκαλύψῃ τὴν ὕπαρξιν δημοτικῶν τραγουδιῶν, συντεθειμένων ἐξ ὁλοκλήρου εἰς 12συλλάβους στίχους μὲ τομὴν παύσεως, πρέπει νὰ δεχθῶμεν εἴτε ὅτι ὁ στίχος οὗτος προῆλθεν ἐκ παραφθορᾶς ἄλλων στίχων, εἴτε ὅτι ἀποτελεῖ ἰδιότυπον στιχουργικὴν μορφήν, ἡ ὁποία ἐμφανίζεται εἰς ᾄσματα συντεθειμένα εἰς 11/συλλάβους ἰαμβικοὺς στίχους, δημιουργουμένης οὕτω μιᾶς μεικτῆς μορφῆς αὐτῶν.

Ἐπανερχόμενοι εἰς τὰς παραλλαγὰς τῆς ρίμας τοῦ Μανέττα, παρατηροῦμεν τὰ ἀκόλουθα ἐν σχέσει πρὸς τὸν 12/σύλλαβον μὲ τομὴν παύσεως στίχον:

α) Ὑπάρχουν παραλλαγαί, εἰς τὰς ὁποίας οὗτος ὑπερτερεῖ καταφανῶς ἔναντι τοῦ 11/συλλάβου ἢ ἄλλων στίχων (Αἴν., Ἀστ.[1,2], Θήρ.[1], Θυμ., Κεφ.[1], Κυζ., Νηλ.,

---

1. Γ. Σπυριδάκη - Σ. Περιστέρη, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 144 καὶ 159.
2. Γ. Σπυριδάκη - Σ. Περιστέρη, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 257 καὶ 259 (Β).
3. Γ. Σπυριδάκη - Σ. Περιστέρη, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 170 καὶ 172, 173.
4. Ἀνδρ. Ν. Σκιᾶ, Στοιχειώδης μετρικὴ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ποιήσεως, Ἀθῆναι 1931, σ. 126.
5. Βλ. ἀνωτέρω. σ. 44.

Πάρ., Σκ., Σωζ.[1,2]) καὶ παραλλαγαὶ μὲ ἱκανὸν ἀριθμὸν 12/συλλάβων στίχων (Ἀγχ., Ἰκαρ., Καρ., Μ. Ἀ., Μεσ.[1,2]).

β) Ἐκ τῶν ἀνωτέρω παραλλαγῶν, ἂν ἐξαιρεθοῦν αἱ Θήρ.[1] καὶ Πάρ., αἱ λοιπαὶ προέρχονται ἐκ περιοχῶν ἐκτὸς τῶν Κυκλάδων καὶ κυρίως ἐκ περιοχῶν τῶν παραλίων τῆς ἠπειρωτικῆς Ἑλλάδος καὶ Μ. Ἀσίας.

γ) Ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν 12/συλλάβων στίχων πρὸς ἀντιστοίχους ἄλλων παραλλαγῶν προκύπτει ὅτι ἱκανὸς ἀριθμὸς αὐτῶν προῆλθεν ἐξ 11/συλλάβων διὰ προσθήκης μιᾶς συλλαβῆς. Τοῦτο φαίνεται ἰδιαιτέρως εἰς τὴν παραλλαγὴν Α ἴ ν., ὅπου ἡ προσπάθεια μεταβολῆς τοῦ 11/συλλάβου εἰς 12/σύλλαβον εἶναι καταφανής.

δ) Ἐντὸς τῶν παραλλαγῶν ἀπαντοῦν στίχοι 12/σύλλαβοι, οἱ ὁποῖοι φαίνεται ὅτι δὲν προῆλθον ἐξ 11/συλλάβων, ἀλλ' ὅτι ἐποιήθησαν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν ἐν λόγῳ μορφήν.

Κατόπιν τῶν ὡς ἄνω διαπιστώσεων, τῶν σχετικῶν πρὸς τὸ ποιητικὸν κείμενον τῶν παραλλαγῶν, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἡ ρίμα συνετέθη κατ' ἀρχὴν εἰς 11/συλλάβους ἰαμβικοὺς στίχους· ὅτι ἀργότερον ἐκ τῆς ἀρχικῆς ρίμας προῆλθεν ἄλλη (ἢ ἄλλαι) μὲ 12/συλλάβους στίχους κυρίως εἰς περιοχὰς εὑρισκομένας ἐκτὸς Κυκλάδων, εἰς τὰς ὁποίας πιθανῶς ὁ 11/σύλλαβος στίχος δὲν ἦτο συνήθης στιχουργικὴ μορφή· καὶ ὅτι τέλος διὰ λόγους ὀφειλομένους εἰς τὴν μουσικήν, περὶ τῶν ὁποίων θὰ γίνῃ λόγος κατωτέρω, ἢ εἰς ἀδυναμίαν τοῦ ποιητοῦ νὰ σχηματίσῃ 11/σύλλαβον στίχον, ἐντὸς τῶν παραλλαγῶν ἁπαντᾷ ἱκανὸς ἀριθμὸς 12/συλλάβων, δημιουργουμένης οὕτω μιᾶς μεικτῆς μορφῆς στιχουργήματος.

Β'. Ἡ μουσικὴ τῶν ἠχογραφημένων παραλλαγῶν

Ἠχογραφημέναι μελῳδίαι τῆς ρίμας ὑπάρχουν εἰς τὸ Κέντρον Λαογραφίας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν πέντε, ἤτοι δύο ἐκ Κεφαλληνίας (ἐκ τῶν χωρίων Τσαρκασιᾶνος[1] καὶ Βαλσαμᾶτα[2]), μία ἐξ Ἀστυπαλαίας[3], μία ἐκ Σερίφου[4] καὶ μία ἐκ Κιμώλου[5]. Εἰς ταύτας προσθετέα καὶ μία ἐκ Καρπάθου, δημοσιευμένη ὑπὸ τοῦ Samuel Baud - Bovy[6].

Πρὸς εὐχερεστέραν παρατήρησιν λεπτομερειῶν, σχετικῶν πρὸς τὰς μελῳδικὰς παραλλαγὰς καὶ τὸν τρόπον προσαρμογῆς τοῦ ποιητικοῦ κειμένου εἰς τὴν μελῳδίαν

---

1. ΚΛ, ἀρ. εἰσ. μουσ. 14813, ταιν. 1102Α6, χφ. 3191, σ. 81 (συλλ. Σταύρου Καρακάση, 1967).
2. ΚΛ, ἀρ. εἰσ. μουσ. 14749, ταιν. 1095Β9, χειρ. 3191, σελ. 19 (συλλ. Σταύρου Καρακάση, 1967).
3. ΚΛ, ἀρ. εἰσ. μουσ. 1995, ταιν. 133Α9, χειρ. 2248, σελ. 375 (συλλ. Γ. Κ. Σπυριδάκη, 1957).
4. ΚΛ, ἀρ. εἰσ. μουσ. 14692, ταιν. 1091 Α2, χειρ. 3190, σελ. 114 (συλλ. Στεφ. Ἠμέλλου, 1967).
5. ΚΛ, ἀρ. εἰσ. μουσ. 7299, ταιν. 500Α2, χειρ. 2758, σελ. 401 (συλλ. Γ. Κ. Σπυριδάκη, 1963).
6. Samuel Baud - Bovy, Τραγούδια τῶν Δωδεκανήσων, τόμ. Β', Ἀθῆναι 1938, σ. 255.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

κατεγράφησαν ὅλοι οἱ ἠχογραφημένοι στίχοι ἑκάστης παραλλαγῆς[1], πλὴν τῆς μελῳδίας ἐκ Τσαρκασιάνου Κεφαλληνίας, ἡ ὁποία ἀφ' ἑνὸς μὲν δὲν παρουσιάζει ἀξιολόγους μελῳδικὰς διαφοροποιήσεις, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ κείμενον αὐτῆς εἶναι ἐξ ὁλοκλήρου συντεθειμένον εἰς ἰαμβικοὺς 11/συλλάβους στίχους.

A) Μελῳδίαι ἐκ Κεφαλληνίας.

Αἱ δύο ἐκ Κεφαλληνίας μελῳδίαι, ἤτοι ἡ ἐκ τοῦ χωριοῦ Τσαρκασιᾶνος (=Τ) καὶ ἡ ἐκ τοῦ χωρίου Βαλσαμᾶτα (=Β), μολονότι κατὰ βάσιν ὅμοιαι, κατεγράφησαν ἀμφότεραι, διότι αἱ ἐμφανιζόμεναι διαφοραὶ ἐξ ἐπόψεως μελῳδίας καὶ προσαρμογῆς τοῦ κειμένου πρὸς τὴν μελῳδίαν ἐξυπηρετοῦν τὸν σκοπὸν τῆς παρούσης μελέτης.

Καὶ αἱ δύο μελῳδίαι εἶναι ἔρρυθμοι (4/8) καὶ συνοδεύουν τὸν χορόν, ὁ ὁποῖος εἰς τὰ βόρεια μέρη τῆς νήσου λέγεται «σαρτικὸς» δηλ. πηδηκτός, εἰς δὲ τὰ νότια «τσῆ Βλάχας» ἢ «Μοσκοποῦλες»[2].

Ἐκ τῆς ἀκροάσεως τῶν μελῳδιῶν διαπιστοῦται ὅτι αὗται διατηροῦν σταθερὰν μελῳδικὴν καὶ ρυθμικὴν μορφήν. Τοῦτο ὀφείλεται ἀναμφιβόλως εἰς τὸ ὅτι αὗται εἶναι χορευτικαί, συνοδευόμεναι συνήθως ὑπὸ λαϊκῶν ὀργάνων, ὡς ἐκ τούτου δὲ δὲν ἦτο εὐχερὲς νὰ δεχθοῦν σοβαρὰς ἀλλοιώσεις, ὡς συμβαίνει εἰς μελῳδίας τύπου recitativo, εἰς τὰς ὁποίας ἡ δεξιότης, ἡ φωνητικὴ ἱκανότης, ἡ τάσις πρὸς αὐτοσχεδιασμὸν καὶ ἡ ἐλευθερία κινήσεως — λόγῳ ἐλλείψεως ὀργάνων — τοῦ τραγουδιστοῦ δίδουν τὴν εὐχέρειαν πρὸς δημιουργίαν ποικίλων μελῳδικῶν παραλλαγῶν. Διὰ τὸν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Μελῳδία ἐκ τοῦ χωρίου Τσαρκασιᾶνος Κεφαλληνίας:

Τρόπ. fa (re=fa) Τραγ.: Βασίλ. Παυλᾶτος
Παῦλος Παυλᾶτος (βιολί)

1. Κατεγράφη πλήρως ἡ μελῳδία τῆς πρώτης μουσικῆς στροφῆς, ἐνῷ ἐκ τῶν λοιπῶν στροφῶν κατεγράφησαν τὰ μέρη μόνον ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὁποῖα ὑφίστανται μελῳδικαὶ παραλλαγαί. Αὐτονόητον ὅτι τὰ ὑπάρχοντα εἰς τὰς ἐν λόγῳ στροφὰς κενὰ συμπληροῦνται ὑπὸ τῆς μελῳδίας τῆς πρώτης στροφῆς.

2. Βλ. Δημ. Λουκάτου, Ἡ ρίμα τοῦ Μανέτα, Ἰόνιος Ἀνθολογία, ΙΒ' (1938), σ. 158, καὶ ΚΛ, χφ. 3191, σ. 19.

Μελῳδία ἐκ τοῦ χωρίου Βαλσαμᾶτα Κεφαλληνίας:

Τρόπ. fa (mi=fa) Τραγ.: Ἀνδρ. Μαυροειδὴς (73)

Μελωδία ἐξ 'Αστυπαλαίας:

Τρόπ. re (sol=re) Τραγ.: Βιργινία Κ. Σταυλᾶ (70)

♩ ~ 104

1 'Α - φέν.τη μου, χρι - στέ μου, πα - ρα - κα - λῶ σε

A.5 Ὁ. ποιος δέ.λει ν'ἀ - κού - σῃ καὶ νὰ μά - δῃ

9 μὰ 'χεν καὶ μιὰ γυ - ναῖ - κα 'πὸ τὰ κά - οτρη

2 μέ - τρα καὶ νοῦν καὶ φρό - νε - σιν μοῦ δῶ - σε

B.6 τὸ ρί - μα τοῦ Μα - νέτ - τα μας πῶς ἐ - στά - δῃ

10 πού 'λαμ.πε σὰν τὸν οὐ - ρα - νὸ μὲ τ'ἄ - οτρη

3 νὰ πῶ 'να τρα.γου - δά - κι πο - λὰ θλιμ - μέ - νο

Γ. 7 ὅ - που 'ταν εἰς τὴ - Μῆ - λον πον - τρε - μέ - νος

4 ὅ - που 'ναι λί - γα χρό - νια κα - μω - μέ - νο

B 8 ἦ - ταν καὶ κα - πε - τά - νιος ἐ - ξα - κου - σμέ - νος

Τον

Μελῳδία ἐκ Σερίφου:

Τρόπ. re (la=la) Τραγ.: Γεώργ. Ἀχιλ. Δρογώσης (84)

Μελῳδία ἐκ Κιμώλου:

Τροπ. re (do³=re³) Τραγ.: Δέσποινα Λογοθέτη (78)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

λόγον τοῦτον αἱ δύο αὗται μελῳδίαι δύναται νὰ χρησιμοποιηθοῦν ὡς ἀξιόλογον ὑλικὸν πρὸς ἐξαγωγὴν χρησίμων συμπερασμάτων.

Ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῆς παραλλαγῆς Τ προκύπτουν τὰ ἀκόλουθα:

α) Οἱ ἠχογραφημένοι καὶ καταγεγραμμένοι (ἓξ μόνον, δυστυχῶς) στίχοι εἶναι ὅλοι 11/σύλλαβοι ἰαμβικοί.

β) Ἡ μελῳδία συνίσταται ἐκ τριῶν μοτίβων, συνδεδεμένων μεταξύ των μὲ τὴν ἑξῆς σειράν: Α + Β + Γ + Γ.

γ) Ἕκαστον μοτίβον περιλαμβάνει 4 μέτρα τῶν 4/8, τὰ ὁποῖα καλύπτουν ἕνα 11/σύλλαβον στίχον, ἤτοι:

δ) Ἡ μελῳδία καλύπτει τὸ ποιητικὸν κείμενον 4 στίχων, εἰς τὴν πραγματικότητα ὅμως ἑνὸς διστίχου, τὸ ὁποῖον εἰς τὸ δεύτερον μέρος τῆς μελῳδίας ἐπαναλαμβάνεται μὲ ἀνεστραμμένην σειρὰν στίχων, δηλαδή:

μοτίβα: Α + Β + Γ + Γ

στίχοι: 1 + 2 + 2 + 1

Συγκρίνοντες τὴν ἀνωτέρω μελῳδίαν Τ πρὸς τὴν ὁμοίαν αὐτῆς Β παρατηροῦμεν τὰ ἀκόλουθα:

α) Εἰς τὴν Β ἡ μελωδία καλύπτει 4 στίχους, ἤτοι δύο δίστιχα ἀντὶ ἑνὸς τῆς Τ.

β) Ὁ φθόγγος mi εἰς τὸ δεύτερον μέτρον τοῦ Γ μοτίβου εἰς μὲν τὴν μελῳδίαν Τ ἐκτελεῖται ἐν ὑφέσει, εἰς δὲ τὴν Β φυσικός.

γ) Εἰς τὴν Τ ὅλοι οἱ στίχοι εἶναι 11/σύλλαβοι ἰαμβικοί, ἐνῷ εἰς τὴν Β ἀπαντοῦν στίχοι ὡς ἀκολούθως: 11/σύλλαβοι ἰαμβικοὶ (=11), 10/σύλλαβοι τροχαϊκοὶ (=2), 12/σύλλαβοι ἰαμβικοὶ μὲ τομὴν παύσεως (=2), 13/σύλλαβοι τροχαϊκοὶ μὲ τομὴν παύσεως (=1).

Εἰς τὸ κατωτέρω διάγραμμα φαίνεται ὁ τρόπος προσαρμογῆς τῶν ὡς ἄνω στίχων εἰς τὴν μελῳδίαν:

Ἐκ τοῦ διαγράμματος φαίνεται ὅτι ὑφίσταται μία σταθερὰ ρυθμικὴ μορφή, ἤτοι | —υυ | ⌟ υ | υ υ υ υ | — — | , ἡ ὁποία εἰς ὅλα τὰ μοτίβα εἶναι ἡ αὐτή, ἰδιαιτέρως ἁρμόζουσα εἰς 11/σύλλαβον ἰαμβικὸν στίχον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Εἰς περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας προσαρμόζεται εἰς αὐτὴν στίχος μὲ ὀλιγωτέρας τῶν 11 συλλαβὰς (παραδ. 3 καὶ 4), πρὸς κάλυψιν τοῦ κενοῦ γίνεται ἐπανάληψις δύο ἢ τριῶν συλλαβῶν τοῦ κειμένου. Εἰς περιπτώσεις πάλιν κατὰ τὰς ὁποίας αἱ συλλαβαὶ τοῦ προσαρμοζομένου στίχου εἶναι περισσότεραι τῶν 11, γίνεται ἀνάλυσις μακρῶν (μελῳδικῶς) φθόγγων, ὥστε νὰ καλύπτωνται αἱ ἐπὶ πλέον συλλαβαὶ (παραδ. 2 καὶ 5).

Ἐξ ὅσων ἐλέχθησαν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι εἰς τὰς ἐκ Κεφαλληνίας μελῳδίας ἁρμόζει περισσότερον παντὸς ἄλλου ὁ 11/σύλλαβος ἰαμβικὸς στίχος, χωρὶς ν' ἀποκλείωνται καὶ ἄλλοι στίχοι κατ' ἐξαίρεσιν, οἱ ὁποῖοι προσαρμόζονται καθ' ὃν τρόπον ἐλέχθη ἀνωτέρω.

B) Μελῳδία ἐξ Ἀστυπαλαίας.

Εἰς τὴν μελῳδίαν ἐξ Ἀστυπαλαίας ἔχουν προσαρμοσθῇ 11/σύλλαβοι ἰαμβικοὶ στίχοι (=6) καὶ 12/σύλλαβοι μὲ τομὴν παύσεως (=4). Ἡ μελῳδία σύγκειται ἐκ τριῶν μοτίβων Α,Β,Γ διατεταγμένων μὲ τὴν σειράν: Α + Β + Γ + Β. Ἕκαστον ἐξ αὐτῶν δύναται νὰ ὑποδιαιρεθῇ εἰς δύο μικρότερα, ἤτοι Α (= α + β) + Β(= γ + δ) + Γ(= ε + ζ) + Β(= γ + δ). Ταῦτα καλύπτουν τὸ ποιητικὸν κείμενον 4 στίχων, ἤτοι δύο διστίχων. Ἡ ὡς ἀνωτέρω μελῳδικὴ διαίρεσις συνεπάγεται καὶ διαίρεσιν τῶν στίχων, ἀνεξαρτήτως ἂν οὗτοι ἔχουν τομὴν ἢ ὄχι. Εἶναι ἄξιον προσοχῆς ὅτι ἡ τομὴ εὑρίσκεται πάντοτε μετὰ τὴν 7ην συλλαβήν. Οὕτω τὰ α, γ, ε καλύπτουν 7 συλλαβάς, ἐνῷ τὰ β, δ, ζ ἄλλοτε 4 καὶ ἄλλοτε 5 συλλαβάς.

Ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῆς πρώτης μελῳδικῆς στροφῆς, ἥτις καλύπτει τοὺς στίχους 1 - 4, προκύπτει ὅτι οἱ στίχοι 1 καὶ 3 εἶναι ἰαμβικοὶ 12/σύλλαβοι μὲ τομὴν παύσεως, ἐνῷ οἱ 2 καὶ 4 ἰαμβικοὶ 11/σύλλαβοι. Παρατηρεῖται δηλ. ὅτι ἡ μελῳδία καλύπτει δύο δίστιχα, ἑκάστου τῶν ὁποίων ὁ πρῶτος στίχος εἶναι 12/σύλλαβος μὲ τομὴν παύσεως καὶ ὁ δεύτερος 11/σύλλαβος στίχος. Ὑπὲρ τούτου συνηγορεῖ ἡ παρατήρησις ὅτι εἰς τὸ τρίτον μέτρον, εἰς μὲν τὰ μοτίβα Α καὶ Γ ὁ ρυθμὸς εἶναι 3/4 ἐνῷ εἰς τὸ μοτίβον Β εἶναι 2/4. Συνάγεται ἑπομένως ὅτι ἡ ρίμα σύγκειται ἐκ διστίχων, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἔχει τὸν πρῶτον στίχον 12/σύλλαβον μὲ τομὴν παύσεως καὶ τὸν δεύτερον 11/σύλλαβον.

Πρὸς τὸ συμπέρασμα τοῦτο εἶναι ἀντίθετος ἡ διαπίστωσις, ἐκ τῆς ἐρεύνης τῶν λοιπῶν στροφῶν, ὅτι εἰς θέσιν 12/συλλάβου στίχου εἶναι δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ 11/σύλλαβος καὶ ἀντιστρόφως. Ἡ δυσκολία προσαρμογῆς αἴρεται, εἰς μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν διὰ τῆς μακρύνσεως μιᾶς συλλαβῆς ἤτοι διὰ τῆς προσθήκης εἰς αὐτὴν τῆς χρονικῆς ἀξίας τῆς ἐλλειπούσης συλλαβῆς, εἰς δὲ τὴν δευτέραν περίπτωσιν διὰ τῆς ἀναλύσεως ἑνὸς μακροῦ φθογγοσήμου εἰς δύο ἄλλα μικροτέρας ἀξίας, ὥστε νὰ καλυφθοῦν δύο συλλαβαί. Παραδείγματα:

Εἰς τὸ 1 παράδειγμα ἡ συλλαβὴ (ἀκού)σ η μακρύνεται, διὰ νὰ καλύψῃ τὴν ἀξίαν τῆς ἐλλειπούσης συλλαβῆς (βλ. καὶ στίχους 7 καὶ 9), ἐνῷ εἰς τὸ 2 παράδειγμα ἡ ἐπὶ πλέον συλλαβὴ (Μανέττα) μ α ς καλύπτεται δι' ἀναλύσεως τοῦ μακροῦ φθογγοσήμου τῆς προηγουμένης συλλαβῆς εἰς δύο ἄλλα μικροτέρας ἀξίας.

Δυστυχῶς οἱ ἠχογραφημένοι στίχοι εἶναι μόνον 10 καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν δυνάμεθα νὰ διαπιστώσωμεν τὸν τρόπον προσαρμογῆς εἰς τὴν μελῳδίαν τυχὸν 10/συλλάβων καὶ 13/συλλάβων στίχων.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω φαίνεται ὅτι τὸ διατυπωθὲν προηγουμένως συμπέρασμα, ὅτι δηλ. ἡ ρίμα σύγκειται ἐκ διστίχων τῶν ὁποίων ὁ πρῶτος στίχος εἶναι 12/σύλλαβος καὶ ὁ δεύτερος 11/σύλλαβος, δὲν εὐσταθεῖ.

Ποία λοιπὸν εἶναι τότε ἡ στιχουργικὴ μορφὴ τῆς ρίμας;

Ὡς πιθανωτέρα ἐκδοχὴ φαίνεται ἐκείνη, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ρίμα συνετέθη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰς μεικτὴν μορφήν, δηλ. εἰς 11/συλλάβους καὶ 12/συλλάβους στίχους ἄνευ καθωρισμένης διαδοχῆς αὐτῶν. Ποῖοι ὅμως λόγοι ὤθησαν τὸν ποιητὴν εἰς τὴν σύνθεσιν στιχουργήματος μὲ μεικτὴν μορφὴν στίχων;

Ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα δύναται νὰ στηριχθῇ εἰς στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα προκύπτουν ἐκ τῆς ἐρεύνης τῶν ἠχογραφημένων στίχων τῆς ὑπὸ ἐξέτασιν παραλλαγῆς.

Παραδείγματα :

	1ον ἡμίστιχον								2ον ἡμίστιχον				
	3/4					4/4			3/4			4/4	
	1	2	3	4	5	6	7		5	4	3	2	1
1)	ἀ -	φέν -	τη	μου,	Χρι-	στέ μου,			πα -	ρα -	κα -	λῶ	σε
2)	νὰ	πῶ	'να	τρα -	γου-	δά - κι			πολ -	λὰ	θλι-	μέ -	νο
3)	ὅ -	ποιος	θέ -	λει	ν' ἀ-	κού - σῃ	ἡ			καὶ	νὰ	μά -	θῃ
4)	μέ -	τρα	καὶ	νοῦ	καὶ	φρό -	νε-	μου		σι	μοῦ	δῶ -	σε
5)	τὸ	ρί -	μα	τοῦ	Μα-	νέτ -	τα		μας	πῶς	ἐ-	στά -	θη
6)	ἦ -	ταν	καὶ	κα -	πε-	τά -	νιος		ἐ-	ξα -	κου-	σμέ -	νος

Εἰς τὰ παραδείγματα 1 καὶ 2 οἱ στίχοι εἶναι 12/σύλλαβοι ἰαμβικοὶ μὲ τομὴν παύσεως, χωρισμένοι εἰς δύο ἡμίστιχα μὲ 7 καὶ 5 συλλαβὰς ἀντιστοίχως. Ἡ δυσκολία συνθέσεως ἐνταῦθα 11/συλλάβων στίχων προέρχεται προφανῶς ἐκ τῆς ἀδυναμίας νὰ γίνουν 4/σύλλαβα τὰ δεύτερα ἡμίστιχα, τὰ ὁποῖα ὡς ἐκ τούτου ἀφίνονται 5/σύλλαβα, δημιουργουμένων οὕτω 12/συλλάβων στίχων μὲ τομὴν παύσεως. Ἡ δυσκολία προσαρμογῆς αὐτῶν εἰς τὴν μελῳδίαν αἴρεται μὲ μέσα, περὶ τῶν ὁποίων θὰ γίνῃ λόγος κατωτέρω.

Εἰς τὸ παράδειγμα 1 ὁ στίχος θὰ ἠδύνατο κάλλιστα νὰ μετασχηματισθῇ εἰς 11/σύλλαβον διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τῆς συλλαβῆς μ ο υ εἰς τὴν 7ην θέσιν, ὡς ἑξῆς: Ἀ φ έ ν τ η μ ο υ Χ ρ ι σ τ έ, π α ρ α κ α λ ῶ σ ε. Ἐν τούτοις προτιμᾶται ἡ μορφὴ τοῦ 12/σύλλαβου μὲ τὴν συλλαβὴν μ ο υ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ποία ἀνάγκη συνετέλεσεν εἰς τὴν παρεμβολὴν τῆς ἐν λόγῳ συλλαβῆς καὶ τῆς μετατροπῆς τοῦ στίχου εἰς 12/σύλλαβον;

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι εἰς τοῦτο συνετέλεσεν ἡ μουσικὴ τομή. Ὡς ἐλέχθη, ἡ μελῳδία ζητεῖ τομὴν εἰς ὅλους τοὺς στίχους μετὰ τὴν 7ην συλλαβήν. Ἀφαιρουμένης ὅμως τῆς συλλαβῆς μ ο υ ἡ τομὴ θὰ συνέβαινε μετὰ τὴν 6ην συλλαβήν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, κατὰ τὴν προσαρμογὴν τοῦ κειμένου εἰς τὴν μελῳδίαν, εἴτε ἔπρεπε νὰ μακρυνθῇ ἡ 6η συλλαβὴ προσλαμβάνουσα τὴν ἀξίαν τῆς ἐλλειπούσης συλλαβῆς εἴτε ἔπρεπε νὰ δημιουργηθῇ τομὴ μετὰ τὴν 5ην συλλαβὴν τοῦ δευτέρου ἡμιστίχου, μεταφερομένης ταυτοχρόνως εἰς τὴν θέσιν τῆς συλλαβῆς μ ο υ, ὅπως εἰς τὸ παράδειγμα 4, οὕτω:

Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν διὰ τῆς μακρύνσεως τῆς 6ης συλλαβῆς δημιουργεῖται ἀποτέλεσμα ἀκουστικῶς ἀπαράδεκτον. Εἰς τὴν δευτέραν πάλιν περίπτωσιν διὰ τῆς μεταθέσεως καὶ μακρύνσεως τῆς 5ης συλλαβῆς τοῦ δευτέρου ἡμιστίχου διασπᾶται κατὰ τρόπον ἀνεπίτρεπτον ἡ ἑνότης τοῦ δευτέρου ἡμιστίχου.

Εἰς τὸ παράδειγμα 4, παρὰ τὴν ὁμοιότητά του πρὸς τὴν ἐν λόγῳ περίπτωσιν, δὲν προκύπτει τὸ αὐτὸ ἀπαράδεκτον ἀποτέλεσμα διὰ δύο λόγους: α) διότι ἡ μελῳδία κινουμένη ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω ἐπιτρέπει τὴν τομὴν χωρὶς νὰ δημιουργῆται δυσάρεστον ἄκουσμα, καὶ β) διότι διὰ τῆς μεταβολῆς τοῦ ρυθμοῦ εἰς τὸ τρίτον μέτρον ἐκ 3/4 εἰς 2/4 ἀποφεύγεται ἡ μεγένθυσις τῆς ἀξίας τῆς 7ης συλλαβῆς, ἥτις θὰ διέσπα τὴν ἑνότητα τοῦ δευτέρου ἡμιστίχου.

Εἰς τὸ παράδειγμα 3 τὸ πρῶτον ἡμίστιχον ἔχει ἑπτὰ συλλαβὰς καὶ ὡς ἐκ τούτου προσαρμόζεται ἀπολύτως πρὸς τὴν μελῳδίαν. Πρόβλημα δημιουργεῖται εἰς τὸ δεύτερον ἡμίστιχον, ὅπου ἡ μελῳδία ἀπαιτεῖ 5 ἀντὶ 4 συλλαβάς. Ἡ δυσκολία αἴρεται διὰ τῆς μακρύνσεως τῆς 7ης συλλαβῆς, ὥστε νὰ καλύψῃ τὴν χρονικὴν ἀξίαν τῆς 5ης συλλαβῆς (ἥτις ἐλλείπει) τοῦ δευτέρου ἡμιστίχου. Παρατηρεῖται δηλ. ἐνταῦθα τὸ φαινόμενον τῆς τονῆς, γνωστὸν τόσον εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ὅσον καὶ τὴν βυζαντινὴν μουσικήν. Ἐξ ἄλλου ἡ μάκρυνσις τῆς 7ης συλλαβῆς δὲν κρίνεται ἐνταῦθα ἀπαράδεκτος, διότι δὲν διασπᾷ τὴν ἑνότητα ἡμιστίχου, ἀφοῦ συμβαίνει εἰς τὴν τελευταίαν συλλαβὴν τοῦ πρώτου ἡμιστίχου καὶ οὐχὶ εἰς τὴν πρώτην τοῦ δευτέρου.

Εἰς τὸ παράδειγμα 5 ὁ στίχος θὰ ἠδύνατο νὰ εἶναι 11/σύλλαβος, ἂν ἔλλειπε ἡ συλλαβὴ (Μανέττα) μ α ς. Ἡ ἐν λόγῳ συλλαβὴ προῆλθεν προφανῶς ἐκ τῆς τάσεως τοῦ ποιητοῦ — ἢ πιθανῶς μεταγενεστέρως τοῦ τραγουδιστοῦ — νὰ δείξῃ ὅτι ὁ Μανέττας προέρχεται ἐκ τοῦ περιβάλλοντός του καὶ ὅτι συμμετέχει ἀπολύτως εἰς τὴν θλῖψιν του. Εἰς τὴν ἐν λόγῳ περίπτωσιν ἡ προσαρμογὴ τοῦ κειμένου εἰς τὴν μελῳδίαν ἐπιτυγχάνεται δι' ἀναλύσεως τοῦ μακροῦ φθογγοσήμου τῆς 7ης συλλαβῆς εἰς δύο

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἄλλα μικροτέρας ἀξίας, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ δεύτερον καλύπτει τὴν ἐν λόγῳ συλλαβήν.

Τὰ αὐτὰ δύνανται νὰ λεχθοῦν καὶ περὶ τοῦ παραδείγματος 6, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἡ προσθήκη τῆς συλλαβῆς ἐ(ξακουσμένος) δὲν ὀφείλεται εἰς λόγους, οἱ ὁποῖοι ἀνεφέρθησαν προηγουμένως, ἀλλὰ εἰς ἄλλους ἔχοντας σχέσιν πιθανῶς πρὸς τὰς ἰδιωματικὰς λεκτικὰς συνηθείας τοῦ τόπου προελεύσεως τῆς ρίμας ἢ πρὸς τὴν τάσιν χρησιμοποιήσεως λογίων στοιχείων.

Κατόπιν ὅσων ἐλέχθησαν ἀνωτέρω, ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἐκδοχὴ περὶ μεικτῆς στιχουργικῆς μορφῆς τῆς ρίμας ἐξ Ἀστυπαλαίας δύναται ἀρκούντως νὰ ὑποστηριχθῇ.

Γ) Μελῳδία ἐκ Σερίφου.

Ἡ μελῳδία ἐκ Σερίφου ἀποτελεῖται ἐκ δύο μοτίβων Α καὶ Β, δυναμένων νὰ ὑποδιαιρεθοῦν εἰς δύο μικρότερα, ἤτοι $A(=\alpha+\beta)+B(=\gamma+\delta)$, καλύπτει δὲ ποιητικὸν κείμενον ἑνὸς διστίχου.

Ἐκ τῶν ἠχογραφημένων στίχων τέσσαρες εἶναι 11/σύλλαβοι ἰαμβικοὶ καὶ ἓξ 12/σύλλαβοι ἰαμβικοὶ μὲ τομὴν παύσεως.

Ἡ μελῳδία ἀπαιτεῖ τομὴν μετὰ τὴν 7ην συλλαβήν, εἴτε οἱ στίχοι χωρίζονται εἴτε ὄχι. Οὕτως οἱ μὲν 11/σύλλαβοι χωρίζονται εἰς ἡμίστιχα μὲ 7 καὶ 4 συλλαβὰς ἀντιστοίχως, οἱ δὲ 12/σύλλαβοι εἰς ἡμίστιχα μὲ 7 καὶ 5 συλλαβάς.

Ἡ δυσκολία προσαρμογῆς τοῦ κειμένου εἰς τὴν μελῳδίαν αἴρεται καθ' ὃν τρόπον καὶ εἰς τὴν μελῳδίαν ἐξ Ἀστυπαλαίας, ἤτοι: ἐὰν μὲν ὁ στίχος εἶναι 11/σύλλαβος, μακρύνεται ἡ τελευταία συλλαβὴ τοῦ πρώτου ἡμιστίχου ἢ προστίθεται ἓν μονοσύλλαβον τσάκισμα «βρέ», ὅπως εἰς τὸν στίχον 1· ἐὰν πάλιν ὁ στίχος εἶναι 12/σύλλαβος, ἀναλύεται τὸ φθογγόσημον τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ πρώτου ἡμιστίχου, καλυπτομένης οὕτω τῆς ἐπὶ πλέον συλλαβῆς.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ ἐν ἀρχῇ τῶν στροφῶν τσακίσματα «ὤχ, βρέ, μωρὲ» δὲν θὰ γίνῃ ἰδιαίτερος λόγος, διότι ὁ τραγουδιστὴς χρησιμοποιεῖ ταῦτα χωρὶς νὰ ἀκολουθῇ ὡρισμένον σύστημα.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται ὅτι καὶ εἰς τὴν ἐκ Σερίφου μελῳδίαν ἁρμόζει ἰδιαιτέρως ὁ 11/σύλλαβος ἰαμβικὸς στίχος, χωρὶς ὅμως νὰ ἀποκλείεται ἡ χρησιμοποίησις καὶ τοῦ 12/συλλάβου μὲ τομὴν παύσεως στίχου. Ἑπομένως ἡ μεικτὴ ἐξ 11/συλλάβων καὶ 12/συλλάβων στίχων μορφὴ τῆς ρίμας φαίνεται καὶ εἰς τὴν ἐν λόγῳ παραλλαγὴν ὡς ἡ πιθανωτέρα.

Δ) Μελῳδία ἐκ Κιμώλου.

Αὕτη ἀποτελουμένη ἐκ δύο μοτίβων Α καὶ Β δυναμένων νὰ ὑποδιαιρεθοῦν εἰς δύο μικρότερα, ἤτοι $A(=\alpha+\beta)+B(=\gamma+\delta)$, καλύπτει ποιητικὸν κείμενον δύο στίχων, ἤτοι ἑνὸς διστίχου.

Ἡ ἀνωτέρω διαίρεσις ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν διαίρεσιν τῶν στίχων εἰς ἡμίστιχα. Ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν ἡμιστίχων τούτων προκύπτει ὅτι εἰς τὰ μοτίβα α καὶ γ ἀντιστοιχοῦν τέσσαρα 5/σύλλαβα, τρία 6/σύλλαβα, τέσσαρα 7/σύλλαβα καὶ δύο 8/σύλλαβα ἡμίστιχα, ἐνῷ εἰς τὰ μοτίβα β καὶ δ ἓν 4/σύλλαβον, ἐννέα 5/σύλλαβα καὶ δύο 7/σύλλαβα ἡμίστιχα. Παρατηρεῖται δηλ. ὅτι εἰς τὰ μοτίβα α καὶ γ ἔχουν

προσαρμοσθῇ ποικίλα ἡμίστιχα ἀπὸ 5/συλλάβων μέχρις 8/συλλάβων, ἐνῷ εἰς τὰ μοτίβα β καὶ δ ἐπικρατοῦν τὰ 5/σύλλαβα ἡμίστιχα. Ἡ δυσκολία προσαρμογῆς τοῦ κειμένου εἰς τὴν μελῳδίαν αἴρεται εἴτε διὰ τῆς παραλείψεως τμήματος τῆς μελῳδίας, εἴτε διὰ τῆς μακρύνσεως φθόγγων, εἴτε διὰ τῆς ἀναλύσεως μακρῶν φθογγοσήμων. Ἡ παρατηρουμένη ποικιλία δὲν βοηθεῖ εἰς τὴν ἐξαγωγὴν συμπερασμάτων ὡς πρὸς τὴν στιχουργικὴν δομὴν τῆς ρίμας. Τὸ μόνον θετικὸν στοιχεῖον εἶναι ἡ εἰς τὰ μοτίβα β καὶ δ παρατηρουμένη ὑπεροχὴ τοῦ 5/συλλάβου ἡμιστίχου (9 περιπτώσεις). Τὸ στοιχεῖον τοῦτο, ἐν συνδυασμῷ πρὸς ὅσα ἐλέχθησαν προηγουμένως διὰ τὰς ἄλλας μελῳδίας, δεικνύει ὅτι οἱ στίχοι τῆς ρίμας ἐκ Κιμώλου, παρὰ τὰς σοβαρὰς ἀλλοιώσεις ποὺ ἔχουν ὑποστῇ, αἱ ὁποῖαι ἄλλωστε φαίνονται ἐκ τῆς συγκριτικῆς ἐξετάσεως τῶν στίχων πρὸς τοὺς ἀντιστοίχους ἄλλων παραλλαγῶν, θὰ ἦσαν ἀρχικῶς 11/σύλλαβοι ἢ 12/σύλλαβοι μὲ τομὴν παύσεως στίχοι.

Ἐκ τῆς ὡς ἄνω ἐξετάσεως τοῦ ποιητικοῦ κειμένου τῶν παραλλαγῶν τῆς ρίμας καὶ τῆς μουσικολογικῆς ἀναλύσεως τῶν ἠχογραφημένων μελῳδιῶν προκύπτουν σοβαραὶ ἐνδείξεις ὅτι ἡ στιχουργικὴ μορφὴ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας συνετέθη ἀρχικῶς ἡ ρίμα ἦτο τὸ δίστιχον ἐκ δύο ὁμοιοκαταλήκτων ἰαμβικῶν 11/συλλάβων στίχων.

Πιθανῶς ἐκ τῆς ἀρχικῆς συνθέσεως προῆλθεν ἄλλη παραλλαγὴ (ἢ ἄλλαι) εἰς ἰαμβικοὺς 12/συλλάβους μὲ τομὴν παύσεως στίχους, μὲ διάδοσιν κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς περιοχὰς τῶν παραλίων τῆς ἠπειρωτικῆς Ἑλλάδος καὶ Μ. Ἀσίας.

Ὁ ἰαμβικὸς μὲ τομὴν παύσεως 12/σύλλαβος στίχος, ἐμφανιζόμενος εἰς ἱκανὸν ἀριθμὸν περιπτώσεων ἐντὸς τῶν παραλλαγῶν, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἀποτελεῖ, ὅταν οὗτος δὲν προέρχεται ἐκ παραφθορᾶς 11/συλλάβων στίχων, ἰδιότυπον στιχουργικὴν μορφὴν ἥτις, διὰ λόγους ἔχοντας σχέσιν πρὸς τὴν μελῳδίαν ἢ ὀφειλομένους εἰς δυσκολίαν σχηματισμοῦ 11/συλλάβου στίχου, ἀνεπτύχθη παραλλήλως πρὸς τοὺς 11/συλλάβους στίχους, δημιουργηθείσης οὕτω μεικτῆς μορφῆς παραλλαγῶν ἐξ 11/συλλάβων καὶ 12/συλλάβων στίχων. Πᾶσαι αἱ ἐντὸς τῶν παραλλαγῶν ἐμφανιζόμεναι ἄλλαι στιχουργικαὶ μορφαὶ προέρχονται, ὅπως διαπιστοῦται ἐκ τῆς συγκριτικῆς ἐξετάσεώς των πρὸς ἀντιστοίχους στίχους ἑτέρων παραλλαγῶν, ἐκ παραφθορᾶς 11/συλλάβων στίχων.

Συντομογραφίαι παραλλαγῶν τῆς ρίμας τοῦ Μανέττα

(Ἐκ τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν μελέτην τοῦ Ἀντ. Κατσουροῦ παραλλαγῶν παρελείφθησαν αἱ πεζαὶ καὶ αἱ ἀνήκουσαι εἰς τὸ προσωπικόν του ἀρχεῖον, ἤτοι Μάν.[1], Μήλ.[3], Νάξ.[1] καὶ Τσεσ. καθὼς καὶ ἡ Μήλ.[1] ἐπειδὴ δὲν κατέστη δυνατὴ ἡ ἀνεύρεσις τοῦ σχετικοῦ ἐντύπου. Ἀντιθέτως προσετέθησαν τρεῖς νέαι, ἤτοι Κεφ.[2], Κεφ.[3] καὶ Σερ.).

Ἀγχ. : ΚΛ, χφ. 1104 Β, σ. 58, ἐξ Ἀγχιάλου. Συλλ. Γ. Α. Μέγας, 1937. Στίχοι 22.

Αἰγ. : Μαρίνου Βρετοῦ, Τοῦ Μανέτα τὸ τραγούδι. Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον Η' (1868), σ. 10 - 12. Στίχοι 74.

Αἴν. : Συμ. Μανασείδου, Δημώδη ᾄσματα Αἴνου. Ἀρχεῖον Θρακικοῦ Λαογραφικοῦ καὶ Γλωσσικοῦ Θησαυροῦ, τ. 3 (1936 - 37), σ. 67-68. Στίχοι 64.

Ἀστ.[1] : ΚΛ, χφ. 2248, σ. 33 - 36, ἐξ Ἀστυπαλαίας. Συλλ. Γ. Κ. Σπυριδάκης, 1957. Στίχοι 82.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

'Αστ.² : ΚΛ, χφ. 2248, σ. 60 - 62 ἐξ 'Αστυπαλαίας. Συλλ. Γ. Κ. Σπυριδάκης, 1957. Στίχοι 60.

'Αστ.³ : ΚΛ, χφ. 2248, σ. 375 ἐξ 'Αστυπαλαίας. Συλλ. Γ. Κ. Σπυριδάκης, 1957. Στίχοι 10.

Β. : ΚΙΛ, χφ. 97, σ. 29-32 (18ου αἰ.). Συλλ. Ν. Βέης. Βλ. καὶ Α. Φ. Κ α τ σ ο υ ρ ο ῦ, Ἡ ρίμα τοῦ καπετὰν Μανέττα. Λαογραφία, τ. 18 (1959), σ. 440 - 442, καὶ Κιμωλιακά, τ. 7 (1977), σ. 107-110.

Βιθ. : ΚΛ, χφ. 1148, σ. 17-18 ἐξ 'Αρετσοῦς Βιθυνίας. Συλλ. Μ. Λιουδάκη, 1938. Στίχοι 47.

Θήρ.¹ : Ἡ συκοφαντία. Νεοελληνικὰ 'Ανάλεκτα Παρνασσοῦ, τ. Β' (1871), σ. 426 - 429. Στίχοι 100.

Θήρ.² : ΚΛ, χφ. 1109γ, σ. 21 ἐκ Μεγαλοχωρίου Θήρας. Συλλ. Η. L ü d e k e, 1936. Στίχοι 24.

Θυμ. : ΚΛ, χφ. 2502, σ. 83 ἐκ Θυμαριῶν Κοζάνης. Συλλ. Χρ. 'Αγερίδης, 1962. Στίχοι 32.

'Ιθάκ.¹ : ΚΛ, χφ. 2194, σ. 396 - 397 ἐκ Σταυροῦ 'Ιθάκης. Συλλ. Δ. Σ. Λουκᾶτος, 1956. Στίχοι 25.

'Ιθάκ.² : ΚΛ, χφ. 2194, σ. 346-347 ἐκ Σταυροῦ 'Ιθάκης. Συλλ. Δ. Σ. Λουκᾶτος, 1956. Στίχοι 16.

'Ικαρ. : 'Α λ. Π ο υ λ ι α ν ο ῦ, Λαϊκὰ τραγούδια 'Ικαρίας, 'Αθῆναι 1964, σ. 121 - 124. Στίχοι 67. (Ἡ ρίβα τοῦ Μανέττα).

Καρ. : ΚΛ, (ὕλη τετραδίων Ν. Γ. Πολίτου, ἀρ. 822) ἐκ Καρυταίνης. Συλλ. Κων. Κασιμάτης, 1894. Στίχοι 31.

Καρπ. : S. B a u d - B o v y, Τραγούδια τῶν Δωδεκανήσων, τ. 2, 'Αθῆναι 1938, σ. 255. Στίχοι 2.

Κεφ.¹ : Δ. Σ. Λ ο υ κ ά τ ο υ, Ἡ ρίμα τοῦ Μανέττα. Κεφαλονίτικη παραλλαγή. 'Ιόνιος 'Ανθολογία, τ. ΙΒ' (1938), σ. 155 - 160. Στίχ. 60.

Κεφ.² : ΚΛ, χφ. 3191, σ. 81 ἐκ Τσαρκασιάνου Κεφαλληνίας. Συλλ. Στ. Καρακάσης, 1967. Στίχοι 6.

Κεφ.³ : ΚΛ, χφ. 3191, σ. 19 ἐκ Βαλσαμάτων Κεφαλληνίας. Συλλ. Στ. Καρακάσης, 1967. Στίχοι 16.

Κιμ. : ΚΛ, χφ. 2758, σ. 17-19 ἐκ Κιμώλου. Συλλ. Γ. Κ. Σπυριδάκης, 1963. Στίχοι 55.

Κρ. : Α. J e a n n a r a k i, Ἄσματα Κρητικά, Leipzig 1876, σ. 15 - 18 καὶ 'Α. Κ ρ ι ά ρ η, Κρητικὰ ἄσματα, ἐν Χανίοις 1909, σ. 22 - 26. Στίχοι 97.

Κυζ. : ΚΛ, χφ. 54, σ. 35 ἐκ Κυζίκου. Συλλ. ἀνώνυμος, 1904. Στίχοι 42.

Κυθ. : ΚΙΛ, χφ. 685, σ. 101-103 ἐκ Κυθήρων. Συλλ. Ι. Κασιμάτης, 1955. Στίχοι 84.

Κύμ. : Κ α λ ῆ ς Μ. Κ α λ ύ β η, Λαογραφικὰ Κύμης Εὐβοίας, 'Αθῆναι 1938, σ. 30 - 32. Στίχοι 72.

Λέρ. : ΚΛ, χφ. 2279, σ. 205 - 206 ἐκ Λέρου. Συλλ. Γ. Κ. Σπυριδάκης, 1958. Στίχοι 20.

Λέσβ. : Σ π. 'Α ν α γ ν ώ σ τ ο υ, Λεσβιακά, ἐν 'Αθήναις 1903, σ. 235 - 237. Στίχοι 87.

Μ.'Α. : Γ. Π α χ τ ί κ ο υ, 260 δημώδη ἄσματα, 'Αθῆναι 1905, σ. 83-86 ἐκ Μ. 'Ασίας. Στίχοι 67.

Μεσ.¹ : ΚΛ, χφ. 1104 Α, σ. 128 ἐκ Μεσημβρίας. Συλλ. Γ. Μέγας, 1937. Στίχοι 59.

Μεσ.² : ΚΛ, χφ. 1104 Α, σ. 10 ἐκ Μεσημβρίας. Συλλ. Γ. Μέγας, 1937. Στίχοι 26.

Μήλ.² : E m i l e L e g r a n d, Recueil de chansons populaires Grecques, Paris 1873, σ. 296 - 300 ἐκ Μήλου. Στίχοι 60.

Μήλ.⁴ : ΚΛ, χφ. 2304, σ. 30-32. Συλλ. Γ. Κ. Σπυριδάκης, 1959. Στίχοι 70.

Μήλ.⁵ : 'Α ν τ. Φ λ. Κ α τ σ ο υ ρ ο ῦ, Ἡ ρίμα τοῦ καπετὰν Μανέττα. Κιμωλιακὰ 7 (1977), σ. 140-142.

Μύκ.¹ : L o u i s R o u s s e l, Contes de Mycono, Leopol 1929, σ. 115-116. Στίχοι 61.

Μύκ.² : L o u i s R o u s s e l, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 116 - 117. Ἡ ἀρχὴ εἶναι πεζή. Στίχοι 44.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Μύκ.[3] : ΚΛ, (ὕλη τετραδίων Ν. Γ. Πολίτου, ἀρ. 3144) ἐκ Μυκόνου. Συλλ. Ι. Μ. Βενιέρης, 1888. Στίχοι 80.

Νάξ.[2] : Ἀντ. Φλ. Κατσουροῦ, Ἡ ρίμα τοῦ καπετὰν Μανέττα, Λαογραφία 18 (1959), σ. 437 - 440 ἐξ Ἀπεράθου Νάξου. Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ ρίμα τοῦ καπετὰν Μανέττα, Κιμωλιακὰ 7 (1977), σ. 104 - 107. Στίχοι 112.

Νάξ.[3] : Ν. Β. Σφυρόερα, Ἀπεραθίτικα δημοτικὰ τραγούδια. Κυκλαδικὰ 1958, σ. 137. Στίχοι 64.

Νάξ.[4] : ΚΛ, χφ. 1585, σ. 54 - 56 ἐξ Ἀπεράθου Νάξου. Συλλ. Δ. Οἰκονομίδης, 1934. Στίχοι 78.

Νηλ. : ΚΛ, (ὕλη τετραδίων Ν. Γ. Πολίτου, ἀρ. 168) ἐξ Ἁγίου Γεωργίου Νηλείας. Συλλ. Π. Βογιατζῆς, 1888. Στίχοι 101.

Π. : Ἀντ. Φλ. Κατσουροῦ. Ἡ ρίμα τοῦ καπετὰν Μανέττα, Λαογραφία 18 (1959), σ. 443 - 447. Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ ρίμα τοῦ καπετὰν Μανέττα. Κιμωλιακὰ 7 (1977), σ. 110 - 115. Στίχοι 147.

Πάρ. : ΚΛ, (ὕλη τετραδίων Ν. Γ. Πολίτου, ἀρ. 601) ἐκ Πάρου. Συλλ. Ἀντ. Μαυρογένης, 1888. Στίχοι 46.

Ρόδ.[1] : Παύλου Γνευτοῦ, Τραγούδια δημοτικὰ τῆς Ρόδου, Ἀλεξάνδρεια 1926, σ. 92. Στίχοι 28.

Ρόδ.[2] : Ἀν. Βρόντη, Δημοτικὰ τραγούδια Ρόδου. Δωδεκανησιακὸν Ἀρχεῖον Β' (1956 - 57), σ. 269. Στίχοι 25.

Σερ. : ΚΛ, χφ. 3190, σ. 114 ἐκ Σερίφου. Συλλ. Στ. Ἥμελλος, 1967. Στίχοι 48.

Σκ. : Γ. Ρήγα, Σκιάθου λαϊκὸς πολιτισμός, Α', Θεσσαλονίκη 1958, σ. 285. Στίχοι 78.

Σωζ.[1] : Κ. Παπαϊωαννίδου, Ἄσματα δημοτικὰ Σωζοπόλεως. Λαογραφία 1 (1909), σ. 635 - 636. Στίχοι 25.

Σωζ.[2] : Ι. Ρήγα Πανέρη, Τραγούδια Σωζοπόλεως, Λαογραφία 18 (1960), σ. 533. Στίχοι 20.

Τήν.[1] : ΚΛ, χφ. 1402 ΙΖ', σ. 113 ἐκ Τήνου. Συλλ. Ἀδαμ. Ἀδαμαντίου, 1895. Στίχοι 70.

Τήν.[3] : ΚΛ, χφ. 1400 σ. 13, ἐκ τοῦ χωρίου Κτικᾶδος Τήνου. Συλλ. Ἀδαμ. Ἀδαμαντίου, 1895. Στίχοι 67.

Τήν.[4] : ΚΛ, χφ. 1402 ΙΖ', σ. 51 ἐκ Τήνου. Συλλ. Ἀδαμ. Ἀδαμαντίου, 1895. Στίχοι 29.

Χί. : Philip Argenti and H. Rose, The Folk - lore of Chios, vol. II, Cambridge 1949, σ. 826. Στίχοι 41.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

RÉSUMÉ

La chanson de Manétta

par Georges S. Amargianakis

La chanson de Manétta dans laquelle nous est contée en détails l'acte ignominieux du capitaine Manetta qui met à mort sa femme, victime de calomnie, est examinée par G. S. Amargianakis au niveau de la versification et de la musique.

L'auteur de cette étude soutient la thèse que la structure initiale des vers était vraisemblablement le distique d'endécasyllabes iambiques de rimes identiques.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΓΙΩΝ ΔΕΣΜΕΥΟΜΕΝΑΙ

ΥΠΟ

ΣΤΕΦ. Δ. ΗΜΕΛΛΟΥ

Ὁ εὐσεβὴς ἑλληνικὸς λαὸς ἔχει, ὡς γνωστόν, ἀποδώσει εἰς εἰκόνας τῆς Παναγίας ἢ ἁγίων τῆς ἐκκλησίας πλεῖστα θαύματα — τοῦτο βεβαίως ἰσχύει καὶ δι' ἄλλους χριστιανικοὺς λαούς — τὰ ὁποῖα ἔχουν παραδοθῆ καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ παραδίδωνται μέχρι σήμερον ὑπὸ μορφὴν δημωδῶν διηγήσεων.

Εἰς τὰς εὐρέως διαδεδομένας σχετικὰς διηγήσεις πρέπει νὰ ὑπαχθῆ κατηγορία ἐλαχίστων μὲν ἀλλ' ἐνδιαφερουσῶν παραδόσεων μὲ θέμα τὴν θαυμασίαν μετακίνησιν εἰκόνων καὶ τὴν ἐν συνεχείᾳ δέσμευσίν των δι' ἁλύσεως ἢ ἄλλως πως ὑπὸ τῶν κατοίκων ἑνὸς τόπου, διὰ νὰ ἐξαναγκασθοῦν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ παραμείνουν ἐκεῖ ὅπου οὗτοι ἐπιθυμοῦν, καὶ τοῦτο πρὸς μείζονα προστασίαν των.

Παραδόσεις τῆς κατηγορίας ταύτης κατώρθωσα νὰ συγκεντρώσω τὰς ἑξῆς.

1. Περὶ τῆς Παναγίας τῆς Καρδιώτισσας διηγοῦνται οἱ κάτοικοι τοῦ νομοῦ Λασιθίου Κρήτης ὅτι «δὲν θέλησε νὰ μείνῃ στὴν ἐκκλησιὰ καὶ ξαναγύρισε στὸ βράχο, ὅπου τὴν εἶχαν πρωτοβρεῖ τὰ τσοπανόπαιδα. Οἱ καλόγεροι ξανάφεραν τὴν εἰκόνα στὸ μοναστήρι καὶ γιὰ νὰ μὴ φύγῃ κουβάλησαν τὴν πέτρινη κολώνα — δυὸ μέτρα ψῆλος — πού εἶχε φέρει ἀπὸ τὴν Πόλη ἡ ἴδια ἡ Παναγιὰ καὶ τὴν δέσανε ἐκεῖ μὲ ἁλυσίδα. Πάνω της (τῆς κολώνας) εἶναι περασμένη ἡ ἁλυσίδα μὲ κρίκους, μὲ τὴν ὁποία δέσανε οἱ καλόγεροι τὴν Παναγιά. . . Ἡ Παναγιὰ ἔσπασε τὶς ἁλυσίδες κ' ἔφυγε σὲ ἄγνωστους τόπους»[1].

2. Εἰς τὸν νομὸν Ἡρακλείου ἀναφέρεται ὅτι «φορητὴ εἰκόνα τοῦ ἁγίου Φανουρίου ἔφυγε ἀπὸ τὴ θέσι της, πού τὴν εἶχαν προκώσει οἱ παλιοὶ καλόγεροι, καὶ ἐπήγαινε στὰ ψηλά, γιατὶ ἤθελε ὁ ἅγιος νὰ εἶναι ἀπέναντι τῆς μικρῆς τοιχογραφημένης ἐκκλησιᾶς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Ἀπὸ τὶς πολλὲς φορὲς πού ὁ ἅγιος ἔφευγε καὶ πήγαινε ἀπέναντι στοῦ Σταυρωμένου καὶ οἱ καλόγεροι τὸν μπρόκωναν, τοῦ βάζανε τὶς βίδες καὶ τὸν βιδώνανε γερὰ μὲ μεγάλα γυφτόκαρφα»[2]. Κατ' ἄλλην παραλλαγὴν «γιὰ νὰ μὴ φεύγῃ, τὴν ἔχουνε στὸν τοῖχο (τέμπλον) δεμένη»[3].

3. Οἱ κάτοικοι Φαναρίου Καρδίτσης ἔδεσαν τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας «σ' ἕνα δέντρου μὲ τριχιά, γιὰ νὰ μὴ τ'ς φεύγ', ἀλλὰ κόπ'καν οἱ τριχὲς κ' ἔφυγι». Ἡ εἰκὼν

---

1. Ἀλεξ. Κ. Χατζηγάκη, Ἐκκλησίες Κρήτης. Παραδόσεις. Ρέθυμνο 1954, σ. 163, ἀρ. 165. Πρβλ. καὶ ΚΛ, χφ. 3633, σ. 5 - 6 (1972).

2. Ἀλεξ. Κ. Χατζηγάκη, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 153, ἀρ. 156.

3. Γεωργ. Ν. Αἰκατερινίδου, Ὁ ἅγιος Φανούριος εἰς τὴν λαϊκὴν παράδοσιν τῆς Κρήτης, Κρητικὴ Πρωτοχρονιὰ 5 (1965), σ. 165 - 166.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

μεταφερθεῖσα ἐδέθη ἐκ νέου, πάλιν ὅμως «κόπ'καν τὰ σκοινιὰ κὶ ἡ Παναγία πῆγε ἀπάν' σ' ἕνα ξυλικό, τὴν κάρφουσαν ἀπάν' στὸ ξυλ'ικό, γιὰ νὰ δοῦν, ἂν θὰ φύγ', ἀλλὰ ἡ Παναγία ἰκεῖ ἤθελι φαίνεται νὰ κάτσ' κ' ἔκατσι»[1].

4. Τέλος «μιὰ εἰκόνα τῆς Παναγιᾶς τῆς Λάσδας στὴν Κερασιὰ 'Αγράφων βρέθηκε πάνω στὴν καρυδιά. Οἱ κάτοικοι τὴν ἔφεραν πίσω στὴ Λάσδα. Μάλιστα γιὰ περισσότερη ἀσφάλεια τὴν κάρφωσαν στὴν ἐκκλησία... Ἡ εἰκόνα καὶ πάλι χάθηκε καὶ βρέθηκε ξανὰ στὸ ἴδιο μέρος»[2].

Ὅπως φαίνεται, αἱ ἀνωτέρω παραδόσεις ἀποτελοῦνται ἀπὸ δύο ἐπὶ μέρους θέματα, τὸ θέμα τῆς θαυμαστῆς μετακινήσεως τῶν εἰκόνων καὶ τὸ θέμα τῆς δεσμεύσεώς των, ποὺ εἶναι βεβαίως ἀπόρροια τοῦ πρώτου.

Τὸ πρῶτον θέμα μεμονωμένον ἀποτελεῖ τὸν βασικὸν πυρῆνα παραδόσεων, διαδεδομένων εὐρύτερον εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαόν. Κατὰ τὰς παραδόσεις ταύτας εἰκὼν ἁγίου μετακινεῖται, ἐγκαθισταμένη κατ' ἰδίαν ἐκλογὴν εἰς τόπον, ὅπου κτίζεται ἐκκλησία ἢ μονὴ πρὸς τιμὴν τοῦ ἁγίου[3].

Αἱ παραδόσεις τοῦ τύπου τούτου δύνανται νὰ ὑπαχθοῦν πάλιν εἰς πολὺ εὐρύτερον κύκλον διηγήσεων, γνωστῶν εἰς ὅλα τὰ χριστιανικὰ δόγματα, κατὰ τὰς ὁποίας εἰκόνες ἁγίων, ἀγάλματα κλπ. τραυματιζόμενα ἢ καθ' οἱονδήποτε τρόπον βλαπτόμενα ὑπὸ ἱεροσύλων ἢ ἐξ ἄλλης αἰτίας ὠχριοῦν, αἱματώνονται, κλαίουν, ἱδρώνουν, ἀνταποδίδουν κτυπήματα ἢ κατ' ἄλλον τρόπον τιμωροῦν ἐπὶ τόπου τοὺς ἀσεβεῖς, ὡς ἐὰν ἦσαν ζῶντα πρόσωπα[4]. Αἱ ἐξεταζόμεναι παραδόσεις διακρίνονται ἀκριβῶς τῶν ἀνωτέρω ἐκ τοῦ ὅτι αἱ εἰκόνες πέρα τούτου ἀλυσοδένονται, ὡς ἐλέχθη, ἢ ἄλλως πως ἐμποδίζονται μὲ δεσμὰ νὰ μετακινηθοῦν.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι εἰς τὴν δημιουργίαν τῶν ἀνωτέρω ὀλίγων διηγήσεων, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν συναφῶν πρὸς αὐτάς, συνετέλεσαν νόμοι παγκοσμίως ἰσχύοντες τῆς φαινομενολογίας τῆς θρησκείας περὶ ἐμψυχώσεως ἢ ἐνσωματώσεως τῶν λατρευτικῶν εἰκόνων ἢ ἀγαλμάτων, κατὰ τοὺς ὁποίους ἡ ἄψυχος εἰκὼν ἰσχύει ἀντὶ τοῦ εἰς αὐτὴν παρισταμένου ἁγίου[5].

---

1. ΚΛ, χφ. 2960, σ. 339 - 340 (1965).

2. Κανάλια Καρδίτσης, 'Ενθύμημα συγγραφὲν μὲ τὴν συνεργασίαν ὁμάδος Καναλιωτῶν, Βόλος 1976, σ. 248.

3. Βλ. σχετικῶς Στεφάνου Δ. 'Ημέλλου, Λαογραφικαὶ εἰδήσεις ἐκ χειρογράφου τοῦ Κιμωλίου διδασκάλου Μάρκου Βεντούρη, Κιμωλιακά 3 (1973), σ. 122, ἰδίως σημ. 2, ὅπου σχετικὴ βιβλιογραφία.

4. Πρβλ. Leopold Kretzenbacher, Kulturbedingungen und Funktionen der mittelalterlichen Legende, Ethnologia Europaea 9, 1 (1976), σ. 57 - 58. Βλ. προχείρως μερικὰ παραδείγματα εἰς Στεφάνου Δ. 'Ημέλλου, 'Η περὶ πειρατῶν λαϊκὴ παράδοσις, ἐν 'Αθήναις 1968, σ. 82 κέξ., 101 κ.ἀ. σποραδικῶς. 'Ενδεικτικῶς ἐκ τῆς ἀρχαίας γραμματείας Λουκιανοῦ, Περὶ τῆς Συρίης θεοῦ 10 (p. 457) *«ἱδρώει γὰρ δὴ ὧν παρὰ σφίσι τὰ ξόανα καὶ κινέεται καὶ χρησμογορέει»*. Πλείονα παρὰ Hans Dieter Betz, Lukian von Samosata und das Neue Testament, Berlin 1961, σ. 42 - 43 (Texte und Untersuchungen zur Geschichte der Altchristlichen Literatur 76).

5. Βλ. Leopold Kretzenbacher, ἔνθ' ἀνωτ. καὶ G. van der Leeuw, Phänomenologie der Religionen², Tübingen 1956, σ. 515. Εἰς τὴν αὐτὴν ἀρχὴν στηρίζεται καὶ ἡ δημιουργία μικροῦ κύκλου παραδόσεων, ἑλληνικῶν καὶ ξένων, κατὰ τὰς ὁποίας εἰκὼν ἁγίου δέ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Τοῦτο φαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν κατωτέρω ἱστορικὴν ἑρμηνείαν τῶν νεοελληνικῶν θρησκευτικῶν διηγήσεων, ἐκ τῆς ὁποίας προκύπτει ὅτι αὗται ἔχουν προχριστιανικὴν παράδοσιν, ἀφοῦ συναφεῖς διηγήσεις καὶ εἰς αὐτὰς τὰς λεπτομερείας ἀναφέρονται εἰς γραπτὰς πηγὰς τῆς ἀρχαιότητος.

Παρατίθενται αἱ σχετικαὶ ἀρχαῖαι διηγήσεις, ὅσαι τοὐλάχιστον μοῦ εἶναι γνωσταί, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τῶν πλέον χαρακτηριστικῶν.

1. Ἐπικειμένης τῆς ἁλώσεως τῆς Τύρου ὑπὸ τοῦ πολιορκοῦντος αὐτὴν Ἀλεξάνδρου, ὡς παραδίδει ὁ Διόδωρος Σικελιώτης, *«Ἐγίνετο δὲ καὶ ἄλλα σημεῖα παράδοξα, δυνάμενα διατροπὴν καὶ φόβον τοῖς ὄχλοις παρασχέσθαι . . . ἑωρακέναι δέ τις ἔφησεν ὄψιν καθ' ἣν ὁ Ἀπόλλων ἔλεγε μέλλειν ἑαυτὸν ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν. Τοῦ δὲ πλήθους ὑπονοήσαντος ὅτι πεπλακὼς εἴη τὸν λόγον χαριζόμενος Ἀλεξάνδρῳ καὶ διὰ τοῦτο τῶν νεωτέρων ὁρμησάντων ἐπὶ τὸ λιθοβολῆσαι τὸν ἄνθρωπον οὗτος μὲν. . . διέφυγε τὴν τιμωρίαν . . . οἱ δὲ Τύριοι δεισιδαιμονήσαντες χρυσαῖς σειραῖς προσέδησαν τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ξόανον τῇ βάσει, ἐμποδίζοντες, ὡς ᾤοντο, τοῦ θεοῦ τὸν ἐκ τῆς πόλεως χωρισμόν»*[1].

Κατὰ τὸν Πλούταρχον οἱ Τύριοι *«ὥσπερ ἄνθρωπον αὐτομολοῦντα πρὸς τοὺς πολεμίους ἐπ' αὐτοφώρῳ τὸν θεὸν εἰληφότες σειράς τε τῷ κολοσσῷ περιέβαλλον αὐτοῦ καὶ καθήλουν πρὸς τὴν βάσιν, Ἀλεξανδριστὴν καλοῦντες»*[2], κατὰ δὲ τὸν Κόϊντον Κούρτιον Ροῦφον «aurea catena devinxere simulacrum, araeque Herculis, cujus numini urbem dicaverant inseruere vinculum, quasi illo deo Apollinem retenturo»[3]. Κατὰ τὸν Αἰλιανὸν τέλος, παραλείποντα τὴν εἴδησιν περὶ τῆς δεσμεύσεως τοῦ ἀγάλματος *«οἱ Τύριοι σχοινίον τε ἐφοίνιξαν μίλτῳ, καὶ ἔπαιον τὸ ἄγαλμα, Ἀλεξανδριστὴν καλοῦντες»*[4].

2. Συμφώνως πρὸς τὰ ἀρχαῖα σχόλια εἰς Πίνδαρον *«Πολέμων μὲν γάρ φησι παρὰ Χίοις μὲν τὸν Διόνυσον δεδέσθαι, καὶ παρ' Ἐρυθραίοις δὲ τὸ ἔδος τῆς Ἀρτέμι-*

ρεται ἢ ἄλλως πως ἀπειλεῖται, διὰ νὰ ἐξαναγκασθῇ ἔτσι ὁ ἅγιος νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀπειλοῦντος, ὅπερ καὶ συμβαίνει (Ἀλεξ. Κ. Χατζηγάκη, Ἐκκλησίες Κρήτης, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 32, ἀρ. 21, ΚΛ, χφ. 1105, σ. 225 - 226 [περ. Μεραμβέλλου καὶ Ἱεραπέτρας Κρήτης, 1937], χφ. 3026, σ. 97 [ἐπαρχ. Καρδίτσης, 1966], χφ. 3453, σ. 42 [Κρανούλα Ἰωαννίνων, 1969], χφ. 3453, σ. 32 [Χρυσὴ Καστορίας, 1969], Giuseppe Cocchiara, Immagine del folklore siciliano, Λαογρ. 17 (1957), σ. 15. Πρβλ. καὶ τὴν κοινὴν παροιμίαν «καὶ ὁ ἅγιος φοβέρα θέλει», εἰς τὴν ὁποίαν συνάπτεται συνήθως διήγησις μᾶλλον ὅμως εὐτραπέλου περιεχομένου [βλ. σχετικῶς Γ. Κ. Σπυριδάκη, Βυζαντιναὶ παραδόσεις, Ἐπιστ. Ἐπετ. Φιλοσ. Σχολ. Πανεπ. Ἀθηνῶν 5, 1954 - 55, σ. 363 - 64]).

1. Διοδ. Σικ., Βιβλ. 17, 41, 7 - 8 (Vogel - Fischer, Teubn.). Πρβλ. κυρίως καὶ Charly Clerc, Les théories relatives au culte des images chez les auteurs Grecs du IIme siècle après J. - C., Paris 1915, σ. 29. Αὐτόθι, σ. 29 - 30 καὶ ἄλλαι σχετικαὶ διηγήσεις, περὶ τῶν ὁποίων ὁ λόγος κατωτέρω.

2. Πλουτ., Ἀλέξανδρος 24. Ὁ Πλούταρχος γενικεύων τὰ ἀνωτέρω παραδίδει ὅτι οἱ *«Τύριοι δεσμοὺς ἀγάλμασι λέγονται περιβαλεῖν»* (Ἠθικ. p. 279, Ζητ. Ρωμ. 61 [Loeb]).

3. Q. Curti Rufi, Histor. 4, 3, 21 - 22 (Budé).

4. Αἰλ. ἀπόσπ. 59 (Hercher). Ἡ εἴδησις αὕτη εἶναι ἐνδιαφέρουσα ὡς συναφὴς τῶν νεοελληνικῶν παραδόσεων περὶ δαρμοῦ τῶν εἰκόνων ἁγίων (ἀνωτ., σ. 61, σημ. 5).

δος, καὶ ὅλως πολὺν κατεσπάρθαι λόγον περὶ τῶν ἀγαλμάτων ὡς μὴ μενόντων, ἀλλὰ πορευομένων ἄλλοσε πολλάκις»[1].

3. Κατὰ τὸν Παυσανίαν πάλιν εἰς τὴν Σπάρτην *«τοῦ ναοῦ δὲ ἀπαντικρὺ πέδας ἐστὶν ἔχων Ἐνυάλυος, ἄγαλμα ἀρχαῖον. γνώμη δὲ Λακεδαιμονίων τε ἐς τοῦτό ἐστιν ἄγαλμα καὶ Ἀθηναίων ἐς τὴν Ἄπτερον καλουμένην Νίκην, τῶν μὲν οὔποτε τὸν Ἐνυάλιον φεύγοντα οἰχήσεσθαί σφισιν ἐνεχόμενον ταῖς πέδαις, Ἀθηναίων δὲ τὴν Νίκην αὐτόθι ἀεὶ μενεῖν οὐκ ὄντων πτερῶν»*[2].

Αἱ ἀνωτέρω ἀρχαῖαι παραδόσεις ἦσαν, φαίνεται, ἀφ' ἑνὸς μὲν λαϊκαὶ ἀφ' ἑτέρου δὲ εὐρύτερον γνωσταί. Ὑπὲρ τῆς ἐν λόγῳ ἀπόψεως συνηγοροῦν σαφεῖς ἐνδείξεις εἰς τὰ κείμενα. Οὕτως ὁ Διόδωρος ἐπισημαίνει τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ Τύριοι προέβησαν εἰς τὴν δέσμευσιν *«δεισιδαιμονήσαντες»*, ὁ δὲ Πολέμων ὅτι ἡ αὐτόματος μετακίνησις τῶν ἀγαλμάτων ἀπετέλει πίστιν τῶν πολλῶν *(«πολὺν κατεσπάρθαι λόγον περὶ τῶν ἀγαλμάτων ὡς μὴ μενόντων, ἀλλὰ πορευομένων ἄλλοσε πολλάκις»)*. Ὁ Πλούταρχος ἐξ ἄλλου ἀναφέρει ρητῶς, ὅ,τι οἱ λοιποὶ συγγραφεῖς ἀφίνουν νὰ ὑπονοηθῇ, ὅτι δηλ. τὰ ὁμοιώματα τῶν θεῶν εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν ἐδένοντο, ὡς νὰ ἦσαν ζῶντα *(«ὥσπερ ἄνθρωπον αὐτομολοῦντα πρὸς τοὺς πολεμίους ἐπ' αὐτοφώρῳ τὸν θεὸν εἰληφότες»)*. Ἐξ ἄλλου ὁ σκοπὸς τῆς δεσμεύσεως, τοῦ ἐξαναγκασμοῦ δηλ. παραμονῆς τοῦ ὁμοιώματος τοῦ θεοῦ εἰς τὴν θέσιν του, διὰ νὰ ἐξακολουθῇ νὰ παρέχῃ τὴν προστασίαν του εἰς τοὺς ἀνθρώπους, γίνεται διαφανὴς εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ξόανου τοῦ Ἀπόλλωνος τῆς Τύρου καὶ τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ἐνυαλίου τῆς Σπάρτης.

Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἐκ τῆς ἀρχαιότητος παραδίδονται καὶ ἄλλαι μαρτυρίαι περὶ δεσμεύσεως καθ' ὅμοιον τρόπον ὁμοιωμάτων θεῶν, ἀλλ' ὁ σκοπὸς τῆς δεσμεύσεως καὶ αὐτὴ αὕτη ἡ ἐνέργεια θὰ ἠδύναντο διαφοροτρόπως νὰ ἑρμηνευθοῦν.

Οὕτως ὁ Παυσανίας εἶδε, κατὰ τὴν μαρτυρίαν του, εἰς τὸν Ὀρχομενὸν *«δεδεμένον ἄγαλμα»* τοῦ Ἀκταίωνος, περὶ τοῦ ὁποίου *«λεγόμενα ἦν Ὀρχομενίοις λυμαίνεσθαι τὴν γῆν πέτρας ἔχον εἴδωλον»*. Τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν ἔδωσε χρησμὸν εἰς τοὺς Ὀρχομενίους *«ἀνευρόντας εἴ τι ἦν Ἀκταίωνος λοιπὸν κρύψαι γῇ, κελεύει δὲ καὶ τοῦ εἰδώλου χαλκῆν ποιησαμένους εἰκόνα πρὸς πέτρᾳ σιδήρῳ δῆσαι»*[3].

Ὅπως ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Nilsson, ἡ πίστις ὅτι ἡ εἰκὼν ἠδύνατο νὰ μετακινηθῇ, δὲν φαίνεται τόσον βεβαία. Ἐδῶ πρόκειται συνήθης μαγικὴ πρᾶξις, κατὰ τὴν ὁποίαν δεσμεύεται τὸ εἰκονιζόμενον πρόσωπον διὰ τῆς εἰκόνος του, δεδομένης τῆς ἀπολύτου εἰς τὰς μαγικὰς πράξεις συνδέσεώς των[4].

Ὁ Παυσανίας μᾶς πληροφορεῖ περαιτέρω περὶ τῆς λατρευομένης εἰς Φιγαλίαν Ἀρκαδίας Ἀρτέμιδος Εὐρυνόμης ὅτι, ὡς εἶχεν ἀκούσει ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς πε-

---

1. Ἔκδ. Drachmann, τ. 1, scholia in olympionikas, Lipsiae 1903 (φωτ. ἀνατ. Amsterdam 1964), Ὀλυμπ. 7, 95α. Πρβλ. καὶ Martin P. Nilsson, Geschichte der Griechischen Religion 1³, München 1967, σ. 82.

2. Παυσ. 3, 15, 7 (Spiro, Teubn.). Πρβλ. καὶ Erwin Rohde, Psyche 1², 1897, σ. 190, σημ. 3.

3. Παυσ. 9, 38, 5.

4. Martin P. Nilsson, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 83 - 84.

ριοχῆς, *«χρυσαῖ τε τὸ ξόανον συνδέουσιν ἁλύσεις»*[1], περὶ δὲ τῆς Ἀφροδίτης Μορφοῦς εἰς Λακωνίαν ὅτι *«κάθηται δὲ καλύπτραν τε ἔχουσα καὶ πέδας περὶ τοῖς ποσί»*[2]. Αἱ χρυσαῖ ἁλύσεις ὅμως θὰ ἠδύναντο νὰ εἶναι καὶ ἁπλῶς διακοσμητικαί[3], ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει ἡ ὅλη ἐνέργεια τῆς δεσμεύσεως θὰ ἠδύνατο νὰ ἑρμηνευθῇ ἄλλως ἢ καὶ ἄλλως[4].

Ἂς μνημονευθῇ τέλος καὶ ἡ πίστις τῶν ἀρχαίων περὶ τῆς ἱκανότητος τοῦ Δαιδάλου νὰ ἐμψυχώνῃ τὰ ἀγάλματά του, ἐξ οὗ καὶ κατὰ Πλάτωνα *«ἐὰν μὲν μὴ δεδεμένα ᾖ, ἀποδιδράσκει καὶ δραπετεύει, ἐὰν δὲ δεμένα, παραμένει»*[5].

RÉSUMÉ

Icônes liées

par Steph. D. Imellos

De nombreuses légendes grecques — assez semblables — rapportent que certaines icônes de la Vierge ou des Saints se déplacent toutes seules. Pour les empêcher de quitter l'emplacement qui leur avait été choisi, les paroissiens les ont enchaînées ou liées par n'importe quel moyen.

Selon l'auteur, ces légendes, et les autres qui leur sont apparentées, sont nées dans l'esprit du peuple qui croit que les icônes des Saints acquièrent une âme, d'après la phénoménologie de la religion. L'étude historique des légendes néohelléniques met aussi en évidence ce fait. De plus, elle fait ressortir que des légendes apparentées aux légendes chrétiennes se trouvent déjà chez les Anciens.

---

1. Παυσ. 8, 41, 6. Πρβλ. Martin P. Nilsson, Griechische Feste von religiöser Bedeutung 1906 (φωτ. ἀνατ. 1957), σ. 230, ὅπου καὶ περαιτέρω βιβλιογραφία.

2. Παυσ. 3, 15, 11.

3. Βλ. Martin P. Nilsson, Geschichte der Griechischen Religion, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 83.

4. Βλ. Charly Clerc, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 30 καὶ Chr. Aug. Lobeck, Aglaophamus, sive de theologiae mysticae Graecorum causis 1, 1829, σ. 275.

5. Πλάτ., Μέν. 97d (Burnet, Oxon.). Πρβλ. Εὐθύφρ. 11c καὶ 15b καὶ Charly Clerc, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 95. Πρβλ. καὶ ὅσα περὶ τῆς τέχνης τῶν Ροδίων ἀγαλματοποιῶν λέγονται εἰς τὰ σχόλια εἰς Πίνδ. (ἔνθ' ἀνωτ.) *(«τὰ γὰρ ὑπ' αὐτῶν δημιουργούμενα καὶ ἐργαζόμενα τοιαῦτα καὶ ὀφθῆναι ἐπὶ τῆς γῆς, οἷα καὶ αὐτὰ τὰ ἔμψυχα κινούμενα»)*, ὡς καὶ ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου (Ἰλ. Σ, 373) *(«διὸ καὶ ἁλύσεσιν ἐξεδέσμουν αὐτά, ἵνα δῆθεν μὴ κινηθέντα φύγοιεν...»)*.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1972 - 1975

ΥΠΟ
ΓΕΩΡΓ. Ν. ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΙΔΟΥ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΕΡΕΥΝΗΘΕΝΤΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΝ ΚΑΙ ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΑΙ ΑΥΤΩΝ

Ἀθηνᾶ Σύγγραμμα περιοδικὸν τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρείας. Ἐν Ἀθήναις, τόμ. 73 - 74 (1972 - 73) (Λειμωνάριον, Τιμητικὴ προσφορὰ τῷ καθηγητῇ Ν. Β. Τωμαδάκῃ), 75 (1974 - 75).

Ἀθηναϊκὰ Τὰ Ἀθηναϊκά. Περιοδικὴ ἔκδοσις τοῦ Συλλόγου τῶν Ἀθηναίων. Ἀθῆναι, τεύχη 51 (1972) — 62 (1975).

Αἰολ Γράμμ Αἰολικὰ Γράμματα. Δίμηνη ἐπιθεώρηση τῆς Λεσβιακῆς τέχνης. Διευθυντής: Π. Βαλέτας. Χρόν. Α' (1971) — Ε' (1975).

Ἀμάλθεια Τριμηνιαῖον ἱστορικὸν - λαογραφικὸν περιοδικὸν τῆς Ἱστορικῆς - Λαογραφικῆς Ἑταιρείας νομοῦ Λασιθίου. Διευθ. συντάξεως Ν. Ζερβογιάννης. Ἅγιος Νικόλαος Κρήτης, ἔτη Γ' (1972) - Ϛ' (1975), τεύχη 10 - 25.

Ἄνθρωπος Ὄργανο τῆς Ἀνθρωπολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος. Ἱδρυτὴς - διευθυντὴς σύνταξης Ἄρης Ν. Πουλιανός. Ἀθήνα, τόμ. Ι, τεῦχ. 1 (1974), τόμ. ΙΙ, τεῦχ. 1 (1975).

Ἀρχ Εὐβ Μελ Ἀρχεῖον Εὐβοϊκῶν Μελετῶν (Ἑταιρεία Εὐβοϊκῶν Μελετῶν). Ἀθῆναι, τόμ. 18 (1972) — 20 (1975).

Ἀρχ Θεσσ Μελ Ἀρχεῖον Θεσσαλικῶν Μελετῶν. Περιοδικὴ ἔκδοσις τῆς Ἑταιρείας Θεσσαλικῶν Ἐρευνῶν. Βόλος, τόμ. Α' (1972) — Γ' (1974).

Ἀρχ Θρ Θησ Ἀρχεῖον τοῦ Θρακικοῦ λαογραφικοῦ καὶ γλωσσικοῦ θησαυροῦ. Βλ. Ἀρχ Θράκης.

Ἀρχ Θράκης Ἀρχεῖον Θράκης (πρώην Ἀρχεῖον τοῦ Θρακικοῦ λαογραφικοῦ καὶ γλωσσικοῦ θησαυροῦ). Ἱδρυτής: Πολύδωρος Παπαχριστοδούλου. Περίοδος τρίτη, ἐν Ἀθήναις, τόμ. 34 (1969) — 38 (1975) (Ἑταιρεία Θρακικῶν Μελετῶν).

Ἀρχ Πόντ Ἀρχεῖον Πόντου. Σύγγραμμα περιοδικὸν ἐκδιδόμενον ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς Ποντιακῶν Μελετῶν. Ἀθῆναι, τόμ. 31 (1971 - 72) — 33 (1975 - 76).

BNJB Byzantinisch - Neugriechische Jahrbücher. Internationales Wissenschaftliches Organ unter Mitwirkung zahlreicher Fachgenossen begründet von Prof. Nicos A. Bees (Βέης), hrsg. von E. Bees - Seferli. Bd. 21 (1971 - 76).

Γορτυνιακὰ Τόμ. Α', Ἑόρτιος τῆς Παλιγγενεσίας. Ἀθῆναι 1972. Ἐκδόσεις τῆς Δημοσίας Βιβλιοθήκης τῆς Σχολῆς Δημητσάνης, ἀρ. 1.

Δελτ Ἀν Ἑτ Κερκ Δελτίον Ἀναγνωστικῆς Ἑταιρείας Κερκύρας. [Κέρκυρα], ἀρ. 9 (1972) — 12 (1975).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Διαγώνιος Τετράμηνο λογοτεχνικὸ καὶ καλλιτεχνικὸ περιοδικό. Θεσσαλονίκη, τεύχη 1 (1972) — 12 (1975).

Δωδεκ 'Αρχ Δωδεκανησιακὸν 'Αρχεῖον. Σύγγραμμα περιοδικόν, ἐκδιδόμενον ὑπὸ τῆς ἐν 'Αθήναις Δωδεκανησιακῆς 'Ιστορικῆς καὶ Λαογραφικῆς 'Εταιρείας. Τόμ. 5 (1970).

Δωδεκ Χρον Δωδεκανησιακὰ Χρονικά. 'Ετησία περιοδικὴ ἔκδοσις. Στέγη Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν Δωδεκανήσου. Τόμ. Α' (1972) — Β' (1973).

Δωδώνη 'Επιστημονικὴ 'Επετηρὶς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου 'Ιωαννίνων. 'Ιωάννινα, τόμ. Α' (1972) — Δ' (1975).

'Εδεσσ Χρον 'Εδεσσαϊκὰ Χρονικά. Ἔκδοση τοῦ Φιλοπροόδου συλλόγου 'Εδέσσης «Μέγας 'Αλέξανδρος». Ἔδεσσα, τεύχη 2 (1972) — 9 (1975).

'Ελλ Τέχνη 'Ελληνικὴ Λαϊκὴ Τέχνη. Χειροτεχνία - καλλιτεχνία - λαογραφία - ἱστορία - ἀρχαιολογία. Ἔκδοση 'Εθνικοῦ 'Οργανισμοῦ 'Ελληνικῆς χειροτεχνίας. Διεθυντὴς συντάξεως: Κλ. Μαρμαρινός. 'Αθῆναι, τεύχη 6 (1972) — 14 (1974).

'Ελλην Ψυχὴ 'Ελληνικὴ Ψυχή. Τριμηνιαία λαογραφικὴ ἐπιθεώρηση. 'Ιδιοκτήτης, ἐκδότης καὶ διευθυντής: Διαμαντὴς Α. Δογάνης. 'Αθῆναι, τεύχη 2 - 5 (1972).

'Ελληνικὰ Φιλολογικόν, ἱστορικὸν καὶ λαογραφικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα. (Δημοσιεύματα τῆς 'Εταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν). Διευθυνταὶ συντάξεως: Ν. Π. 'Ανδριώτης, Α. Ε. Βακαλόπουλος, Λ. Πολίτης. Θεσσαλονίκη, τόμ. 25 (1972) — 28 (1975).

'Επ Βυζ Σπ 'Επετηρὶς 'Εταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν. 'Αθῆναι, τόμ. 39-40 (1972 - 73) (Λειμών, τιμητικὴ προσφορὰ τῷ καθηγητῇ Χ. Β. Τωμαδάκῃ), 41 (1974).

'Επ ΚΛ 'Επετηρὶς τοῦ Κέντρου 'Ερεύνης τῆς 'Ελληνικῆς Λαογραφίας (πρῴην 'Επετηρὶς Λαογραφικοῦ 'Αρχείου) τῆς 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν, ἐκδιδομένη ἐπιμελείᾳ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Κέντρου. 'Εν 'Αθήναις, τόμ. ΚΒ' (1969 - 72) — ΚΓ' (1973 - 74).

'Επ Κύπρου 'Επετηρὶς Κέντρου 'Επιστημονικῶν 'Ερευνῶν Κύπρου. Λευκωσία, τόμ. V (1971 - 72) - VII (1973 - 75).

'Επ Στερ Μελ 'Επετηρὶς 'Εταιρείας Στερεοελλαδικῶν Μελετῶν. 'Αθῆναι, τόμ. Γ' (1971 - 72· διευθυντής: Γ. Ταξ. Κόλιας) — Δ' (1973· διευθυντής: Παναγ. Φ. Χριστόπουλος).

'Επ Φιλ Σχ 'Αθ 'Επιστημονικὴ 'Επετηρὶς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν. 'Εν 'Αθήναις, τόμ. ΚΒ' (1971 - 72) — ΚΔ' (1973-74).

'Επ Φιλ Σχ Θεσ/νίκης 'Επιστημονικὴ 'Επετηρὶς ἐκδιδομένη ὑπὸ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ 'Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. 'Εν Θεσσαλονίκῃ, τόμ. 12 (1973) — 14 (1975).

'Επετ Καλαβρ 'Επετηρὶς τῶν Καλαβρύτων. 'Ετησία περιοδικὴ ἔκδοσις τῆς Παγκαλαβρυτινῆς 'Ενώσεως. 'Αθῆναι, ἔτη 4 (1972) — 6 (1974).

'Επετ Κυκλ Μελ 'Επετηρὶς 'Εταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν. 'Εν 'Αθήναις, τόμ. Θ' (1971 - 73).

'Επετ Λευκ 'Επετηρὶς 'Εταιρείας Λευκαδικῶν Μελετῶν. 'Αθῆναι, τόμ. Β' (1972) — Γ' (1973).

'Επετ Πολυτεχν 'Επιστημονικὴ 'Επετηρὶς τῆς Πολυτεχνικῆς Σχολῆς 'Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Διευθυντής: καθηγ. Νικόλ. Κ. Μουτσόπουλος. Θεσσαλονίκη, τόμ. Γ' (1967 - 68) — Ϛ' (1973 - 74, τμῆμα ἀρχιτεκτόνων).

'Επταν Φύλλα 'Επτανησιακὰ Φύλλα. Φιλολογικὴ - λαογραφικὴ καὶ ἱστορικὴ ἔκδοση. Συντάκτης καὶ ἐκδότης: Ντῖνος Κονόμος. 'Αθήνα, τόμ. Η' (1973).

'Ερανιστὴς 'Εκδότης: «Ὅμιλος Μελέτης τοῦ 'Ελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ». 'Αθήνα, ἔτ. Ι'- ΙΑ' (1972 - 73), τεύχη 55-60, ἔτ. ΙΓ' (1975), τεύχη 67-71.

Ζεὺς 'Ομαγύριος Δελτίον τοῦ Γυμνασίου 'Αρρένων Αἰγίου. Αἴγιον, τεῦχ. 1 (σχολ. ἔτος 1971 - 72).

Ζυγὸς Διμηνιαῖο περιοδικὸ τέχνης. Νέα περίοδος. 'Αθήνα, ἀρ. 1 (1973) — 17 (1975).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἤπειρ Ἑστ Ἠπειρωτικὴ Ἑστία. Μηνιαία ἐπιθεώρησις ἐν Ἰωαννίνοις. Ἰδιοκτῆται - διευθυνταί: Μ. Χ. Μάνος, Δ. Κόκκινος. Ἔτ. ΚΑ' (1972) — ΚΓ' (1975), τεύχη 237 - 284.

Ἤπειρ Χρον Ἠπειρωτικὰ Χρονικά. Περιοδικὸν σύγγραμμα. Ἐν Ἰωαννίνοις, περίοδ. Β', ἔτ. πρῶτον (ΙΖ'), 1973, δεύτερον (ΙΗ'), 1974.

Θέατρο Δίμηνη θεατρικὴ ἐπιθεώρηση. Ἐκδότης - διευθυντής: Κ. Νίτσος. Περίοδος Β', τόμ. Ϛ' (1973) — Η' (1975), τεύχη 31-48.

Θεολογία Σύγγραμμα περιοδικὸν ἐκδιδόμενον κατὰ τριμηνίαν. Ἐν Ἀθήναις, τόμ. 43 (1972) — 46 (1975).

Θησαυρίσματα Περιοδικὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν. Βενετία, τόμ. 9 (1972) — 12 (1975).

Θρακ Χρον Θρακικὰ Χρονικά. Ἔρευνα -Ἐπιστήμη - Τέχνη. Ἐτήσια ἔκδοση. Ἔκδοση - διεύθυνση: Στέφανος Ἰωαννίδης. Ξάνθη, περίοδος Β', ἀρ. 29 (1972) — 31 (1974).

Θρακικὰ Σύγγραμμα περιοδικὸν ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις «Θρακικοῦ Κέντρου». Ἀθῆναι, τόμ. 46 (1972-73) — 47 (1974).

Καλυμν Παλμὸς Καλυμνιακὸς Παλμός. Ἱστορικὸ - λαογραφικὸ καὶ λογοτεχνικὸ περιοδικό. (Περίοδος Β'). Κάλυμνος, τεύχη 1 (1972) — 10 (1973).

Κερκυρ Χρον Κερκυραϊκὰ Χρονικά. Ἐκδότης: Κώστας Δαφνῆς. Κέρκυρα, τόμ. XVI (1972) — XIX (1974).

Κεφαλον Πρόοδος Ἡ Κεφαλονίτικη Πρόοδος. Μηνιαῖο περιοδικὸ ποικίλης ὕλης. Διεύθυνσις - ἰδιοκτησία: Ἀμαλία Βουτσινᾶ. Ἀργοστόλι, ἔτ. Α' (1972) — Δ' (1975), τεύχη 1 - 48.

Κιμωλιακὰ Βιβλιοθήκη Ἀφεντακείου Κληροδοτήματος. Ἐν Ἀθήναις, τόμ. Β' (1972) — Ε' (1975) (Ἐπιμελείᾳ Ἰω. Σπ. Ῥάμφου, πρωτοπρεσβυτέρου).

Κρητ Γράμμ Κρητικὰ Γράμματα. Μηνιαῖο περιοδικὸ Γραμμάτων καὶ Τέχνης. Ἱδρυταὶ - ἰδιοκτῆται: Ἀλέξ. Κ. Δρουδάκης, Γεώργ. Δ. Καψωμένος. Χανιά, τεῦχ. 1 (Ὀκτ. 1972) — 12 (Αὔγ. - Σεπτ. 1973).

Κρητ Ἑστ Κρητικὴ Ἑστία. Παγκρήτιο ἱστορικολαογραφικὸ καὶ λογοτεχνικὸ περιοδικό. Ὑπεύθυνος - ἰδιοκτήτης - διευθυντής: Ἐμμαν. Ἰδομ. Παπαγρηγοράκης. Ἀθῆναι, περ. Β', τεύχη 196 - 201 (1972).

Κρητ Χρον Κρητικὰ Χρονικά. Ἐκδότης: Ἀνδρέας Γ. Καλοκαιρινός. Ἡράκλειον Κρήτης, τόμ. ΚΔ' (1972) —ΚΕ' (1973).

Κρητολογία Περιοδικὴ ἐπιστημονικὴ ἔκδοσις. Μελέται ἀφορῶσαι εἰς τὴν Κρήτην. Ἐκδίδεται ὑπὸ Ἐλευθερίου Κ. Πλατάκη, φυσικοῦ. Ἡράκλειον Κρήτης, τεῦχ. 1 (1975).

Κυκλ Ἐπιθ Κυκλαδικὴ Ἐπιθεώρησις. Μηνιαῖο παγκυκλαδικὸ περιοδικό. Ἀθῆναι, τεύχη 1 (1970) — 26 (1972).

Κυπρ Λόγος Κυπριακὸς Λόγος. Διμηνιαῖο ἐπιστημονικὸ περιοδικὸ μελέτης, ἐρεύνης, δοκιμίου καὶ τέχνης. Λευκωσία, ἔτη 4 (1972) — 7 (1975), ἀρ. 19 - 42.

Κυπρ Σπ Κυπριακαὶ Σπουδαί. Δελτίον τῆς Ἑταιρείας Κυπριακῶν Σπουδῶν. Λευκωσίᾳ Κύπρου, τόμ. ΛϚ' (1972) (ἀφιέρωμα εἰς Ἰωάννην Συκουτρῆν) — ΛΘ' (1974 - 75).

Λαβύρινθος Περιοδικὸ σύγγραμμα λαογραφίας. Διευθυντὴς - ἐκδότης: Κώστας Ρωμαῖος. Ἀθήνα, τόμ. 1 (1973 - 74).

Λακων Σπ Λακωνικαὶ Σπουδαί. Περιοδικὸν σύγγραμμα τῆς Ἑταιρείας Λακωνικῶν Σπουδῶν. Διευθυντής: Δ. Β. Βαγιακάκος. Ἐν Ἀθήναις, τόμ. Α' (1972) — Β' (1975).

Λακωνικὰ Διμηνιαία ἐπιθεώρησις. Ὄργανον τοῦ Συνδέσμου τῶν ἐν Ἀττικῇ Λακεδαιμονίων. Ἀθῆναι, ἔτη Θ' (1972) — ΙΒ' (1975), τεύχη 67-72.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Λαογρ Λαογραφία. Δελτίον τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφικῆς Ἑταιρείας. Ἐν Ἀθήναις, τόμ. ΚΗ' (1972), ΚΘ' (1974), Λ' (1975).

Λαογρ Κυπρ Λαογραφικὴ Κύπρος. Τετραμηνιαῖο λαογραφικὸ περιοδικό. (Γενικὸς ὑπεύθυνος Χρύσανθος Στ. Κυπριανοῦ). Χρον. Β' (1972) — Ε' (1975), τεύχη 4 - 15.

Λεσβιακὰ Δελτίον τῆς Ἑταιρείας Λεσβιακῶν Μελετῶν. Μυτιλήνη, τόμ. 5' (1973).

Μαθ Ἑστ Μαθητικὴ Ἑστία. Ἐκφραστικὸν ὄργανον τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου καὶ τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου θηλέων Φανερωμένης. Λευκωσία Κύπρου, ἔτη ΚΓ' (1972 - 73) — ΚΕ' (1974 - 75), ἀρ. 53 - 56.

Μακεδ Ζωὴ Μακεδονικὴ Ζωή. Μηνιαῖον εἰκονογραφημένον περιοδικὸν ἐκδιδόμενον ἐν Θεσσαλονίκῃ. Ἱδρυτής: Κλ. Τσούρκας. Τεύχη 68 (1972) — 115 (1975).

Μακεδονικὰ Σύγγραμμα περιοδικὸν τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν. Ἐπιμελείᾳ Δ. Κανατσούλη - Σ. Παπαδοπούλου - Φ. Πέτσα. Ἐν Θεσσαλονίκῃ, τόμ. ΙΒ' (1972) — 14 (1974)· τόμ. ΙΕ' (1975), ἐπιμελείᾳ Γ. Θεοχαρίδη - Ἀ. Κανατσούλη - Σ. Παπαδοπούλου - Φ. Πέτσα.

Μικρ Χρον Μικρασιατικὰ Χρονικά. Σύγγραμμα περιοδικὸν ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ τμήματος Μικρασιατικῶν Μελετῶν τῆς Ἑνώσεως Σμυρναίων. Ἀθῆναι, τόμ. 15 (1972) — 16 (1975).

Μικρασιατικὰ Λόγος. Τέχνη. Δράση. Ἐκδότρια - διευθύντρια: Ἰσαβέλλα Μαλόβρουβα. Ἀθήνα, τόμ. 2 (1972 - 73).

Μνημ Ἀντωνιάδη Μνημόσυνον Σοφίας Ἀντωνιάδη. Βενετία 1974. (Βιβλιοθήκη τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βενετίας Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν, ἀρ. 6).

Μνημοσύνη Ἐτήσιον περιοδικὸν τῆς Ἑταιρείας Ἱστορικῶν Σπουδῶν ἐπὶ τοῦ Νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ. Ἐν Ἀθήναις, τόμ. Δ' (1972 - 73) — Ε' (1974 - 75).

Μνήμων Ἐκδίδεται ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Παλαιογραφικὴ Ἑταιρεία. Διευθύνεται ἀπὸ συντακτικὴ ἐπιτροπή. Ἀθήνα, τόμ. 1 (1971) — 4 (1974). — Ἐκδίδεται ἀπὸ τὴν Ἑταιρία Μελέτης Νέου Ἑλληνισμοῦ. Διευθ. ἀπὸ συντακτικὴ ἐπιτροπή. Τόμ. 5 (1975).

Μόρφωσις Παγκύπριον ἐκπαιδευτικὸν περιοδικόν. Λευκωσία - Κύπρος. Ἔτη ΚΖ' (1972) — Λ' (1975), τεύχη 320 - 347, 349 - 363, 365 - 367.

Ν Ἑστ Νέα Ἑστία. Κυκλοφορεῖ τὴν 1 καὶ στὶς 15 κάθε μηνός. Διευθυντὴς καὶ ἐκδότης: Πέτρος Χάρης. Ἀθῆναι, τόμ. 91 - 92 (1972) — 97 - 98 (1975).

Νισυριακὰ Ἔκδοσις τῆς Ἑταιρείας Νισυριακῶν Μελετῶν. Ἀθῆναι, τόμ. 4 (1972).

Ξένιον Festschrift für Pan. J. Zepos. Band I - III, Athen - Freiburg / Br. - Köln 1973.

Ὀλυμπ Χρον Ὀλυμπιακὰ Χρονικά. Ἔκδοσις Συλλόγου Ὀλυμπίων. Διευθυντὴς συντάξεως: Γεώργ. Κανελλάκης. Ἀθῆναι, τόμ. Α' (1970) — Δ' (1973).

Πανσερρ Ἡμερολ Πανσερραϊκὸ Ἡμερολόγιο. Ἐτήσια ἔκδοση ἱστορικῆς - λαογραφικῆς - πολιτιστικῆς καταγραφῆς καὶ ἔρευνας ὡς καὶ ἀγροτοοικονομοτεχνικῆς κλπ. δραστηριότητας στὸ νομὸ Σερρῶν. Ἐκδότης: Σταῦρος Κοταμανίδης. Σέρρες, τόμος πρῶτος (1975).

Παρνασσὸς Περιοδικὸν σύγγραμμα κατὰ τριμηνίαν ἐκδιδόμενον. Ἀθῆναι, περίοδος δευτέρα, τόμ. ΙΔ' (1972) — ΙΖ' (1975).

Πελοποννησιακὰ Ἐκδίδονται ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἑταιρείας Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν. Ἀθῆναι, τόμ. $Θ_1$ (1972) — ΙΑ' (1975).

Πεπραγμ Γ' Κρητολ Συν Πεπραγμένα τοῦ Γ' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου (Ρέθυμνον, 18 - 23 Σεπτεμβρίου 1971). Τόμ. Γ', Νεώτεροι χρόνοι. Ἐν Ἀθήναις 1975. (Ἐπιμελείᾳ Γεωργ. Δ. Μπαμπινιώτη).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Περραιβία Δίμηνη ἔκδοση θεμάτων τῆς ἐπαρχίας Ἐλασσόνος. Ἱδρυτὴς - ἰδιοκτήτης: Ἀθαν. Φουστάνος. Θεσσαλονίκη, τεύχη 1 (1973) — 8 (Ἰαν. - Φεβρ. 1975).

Πλάτων Δελτίον τῆς Ἑταιρείας Ἑλλήνων Φιλολόγων. Ἀθῆναι, ἔτη ΚΔ' (1972) — ΚΖ' (1975).

Ποντ Στ Ποντιακὴ Στοά. Ἔκδοσις Παμποντιακῆς Ἑνώσεως. Ἀθῆναι 1972 - 1974.

Πρακτ Α' Κυπρ Συνεδρ Πρακτικὰ τοῦ Πρώτου Διεθνοῦς Κυπρολογικοῦ Συνεδρίου (Λευκωσία, 14 - 19 Ἀπριλίου 1969). Τόμ. Γ', Νεώτερον τμῆμα, Μέρος Β' Φιλολογία - Λαογραφία. Ἐπιμελείᾳ Θ. Παπαδοπούλλου - Μεν. Χριστοδούλου. Λευκωσία 1973 (Ἑταιρεία Κυπριακῶν Σπουδῶν).

Πρακτ Α' Συμπ Λαογρ ΒΕχώρ Πρακτικὰ Α' Συμποσίου Λαογραφίας τοῦ Βορειοελλαδικοῦ χώρου (Ἤπειρος - Μακεδονία - Θράκη) (Θεσσαλονίκη, 18-20 Ἀπριλίου 1974). Θεσσαλονίκη 1975 (ΙΜΧΑ, 153).

Πρακτ Α' Συν Ἀχαϊκῶν Σπ Πρακτικὰ τοῦ Α' ἐν Πάτραις τοπικοῦ Συνεδρίου Ἀχαϊκῶν Σπουδῶν. Παράρτημα Γ' τόμου (1974) «Πελοποννησιακῶν».

Πρακτ Α' Συν Κορ Ἐρ Πρακτικὰ τοῦ Α' τοπικοῦ Συνεδρίου Κορινθιακῶν Ἐρευνῶν (Κόρινθος 27 - 28 Ἀπριλίου 1974). Παράρτημα ΙΑ' τόμου (1975) «Πελοποννησιακῶν».

Proverbium Bulletin d'informations sur les recherches parémiologiques. Helsinki. 18-25 (1972 - 1975) [καὶ τεῦχος 15 (1970)].

Σερρ Χρον Σερραϊκὰ Χρονικά. Σύγγραμμα περιοδικὸν τῆς Ἱστορικῆς καὶ Λαογραφικῆς Ἑταιρίας Σερρῶν - Μελενίκου. Ἀθῆναι, τόμ. Ζ' (1973).

Σιατιστέων Μνήμη Λεύκωμα συλλόγου Σιατιστέων Θεσσαλονίκης γιὰ τὰ ἑξηντάχρονα τῆς δράσεώς του. Θεσσαλονίκη 1972.

Στασῖνος Δελτίον τοῦ Συνδέσμου Ἑλλήνων Φιλολόγων Κύπρου «Στασῖνος». Ἐν Λευκωσίᾳ Κύπρου, τόμ. Γ' (1966 - 67) — Δ' (1968 - 72).

Συμαϊκὰ Τὰ Συμαϊκά. Σύγγραμμα περιοδικόν. Ἐπιτροπὴ Συμαϊκῶν Ἐκδόσεων. Διευθυντὴς τῆς ἐκδόσεως: Ἀλέξ. Σ. Καρανικόλας. Ἀθῆναι, τόμ. Α' (1972) — Β' (1974).

Συμπ Λαογρ Συμπόσιον Λαογραφίας τοῦ περιοδικοῦ «Λαογραφικὴ Κύπρος». Ἐπιμελεῖται ὁ φιλόλογος Χρύσ. Στ. Κυπριανοῦ, γυμνασιάρχης τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου. Λευκωσία - Κύπρος 1972.

Τεχν Χρονικὰ Τεχνικὰ Χρονικά. Μηνιαία ἔκδοσις τοῦ Τεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου τῆς Ἑλλάδος. Τεύχη 1 - 12 τῶν ἐτῶν 1972 - 1975.

Φιλ Πρωτοχρ Φιλολογικὴ Πρωτοχρονιά. Ἐτησία λογοτεχνικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ ἔκδοση. Διευθυντής: Ἀριστ. Ν. Μαυρίδης. Ἀθῆναι, χρόν. 29 (1972) — 32 (1975).

Φρουρ Χρον Φρουριακὰ Χρονικά. Ἀθῆναι, τεῦχ. 1 (1973). (Τεχνικὸν Ἐπιμελητήριον τῆς Ἑλλάδος. Ἑλληνικὸν Ἰνστιτοῦτον Φρουρίων καὶ Πύργων).

Χιακὴ Ἐπιθεώρ Χιακὴ Ἐπιθεώρησις. Περιοδικὴ ἔκδοσις. Ἐκδότης: Κ. Δ. Φαφαλιός. Τόμ. 10 (1972) — 13 (1975), τεύχη 28 - 38.

Χρον Λαπήθου Χρονικὰ τῆς Λαπήθου. Ἑξαμηνιαία περιοδικὴ ἔκδοσις τῆς κοινότητος Λαπήθου Κύπρου. Τόμ. ΙΙ - ΙΙΙ (1972 - 74).

Χρον Τσακ Χρονικὰ τῶν Τσακώνων. Σύγγραμμα περιοδικὸν τοῦ «Ἀρχείου τῆς Τσακωνιᾶς». Ἀθῆναι, τόμ. Δ' (1974).

Χρον Χαλκ Χρονικὰ τῆς Χαλκιδικῆς. Περιοδικὴ ἔκδοσις Ἱστορικῆς - Λαογραφικῆς Ἑταιρείας Χαλκιδικῆς. Θεσσαλονίκη, τεύχη 19 (1970) — 28 (1975).

Zeitschrift für Balkanologie, herausgegeben von Franz Dölger - Günter Reichenkron - Alois Schmaus. Jahrgang IX (1973) — XI (1975).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Α'. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. **Μαυρῆς Ν. Γ.** Δωδεκανησιακὴ Βιβλιογραφία. Τόμ. Α', Ἀθῆναι 1965. [Βλ. Ἐπ ΚΛ ΙΗ'- ΙΘ' (1965 - 66), σ. 121, ἀρ. 11].
   Κρίσις: Δωδεκ Ἀρχ 5 (1970) 174 - 76 (Δ. Β. Βαγιακάκος).
2. Βιβλία καὶ δημοσιεύματα σχετικὰ μὲ τὴν Δωδεκάνησο. Δωδεκ Ἀρχ 5 (1970) 177 - 185.
3. **Λάππας Κ. Θ.** Συμβολὴ στὴν Καλαβρυτινὴ βιβλιογραφία. Μνήμων 1 (1971) 197 - 213.
   Ἐν σελ. 205 - 208: Λαογραφία - περιηγήσεις - μελετήματα.
4. **Αἰκατερινίδης Γεώργ. Ν. - Δευτεραῖος Ἄγγ. Ν.** Βιβλιογραφία τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας τῶν ἐτῶν 1968 - 1971. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72) 135 - 246.
5. **Βαγιακάκος Δικ. Β.** Γλῶσσα καὶ λαογραφία τῆς Γορτυνίας. Γορτυνιακὰ Α' (1972) 41 - 69.
   Ὑλικὸν ἀνεκδότων συλλογῶν 1894 - 1971, ἀποκειμένων εἰς τὰ Κέντρα Ἐρεύνης τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ εἰς τὸ Σπουδαστήριον Λαογραφίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.
6. **Γιαννακοπούλου Ἑλένη - Γιαννακόπουλος Ἀνδρ.** Βιβλιογραφία Στερεᾶς Ἑλλάδος. Ἐπ Στερ Μελ Γ' (1971 - 72) 509 - 538.
   Ἐν σελ. 515 - 16: Λογία καὶ δημώδης Φιλολογία, 516: Γλῶσσα, 534-35: Λαογραφία.
7. **Κυπριανοῦ Χρύσ. Στ.** «Ἑλληνικὴ Ψυχή». Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 4 - 5, σ. 12 - 14.
8. **Κύρρης Κ. - Γεωργαλλίδης Γ. - Χριστοδούλου Μ.** Κυπριολογικὴ βιβλιογραφία τοῦ ἔτους 1971 καὶ συμπληρώματα προηγουμένων ἐτῶν. Ἐπ Κύπρ V (1971 - 72) 435 - 531.
   Σελ. 503 - 531: Γλωσσολογία - Λαογραφία.
9. **Μέγας Ἀναστ. Χ.** Συμβολὴ στὴν βιβλιογραφία τῆς Σιάτιστας. Σιατιστέων Μνήμη (1972) Β1 - Β24.
10. **Μηλίγγου - Μαρκαντώνη Μαρία** Κατάλογος χειρογράφων συλλογῶν λαογραφικῆς ὕλης ἐκ Στερεᾶς Ἑλλάδος (1968 - 1972) τοῦ Σπουδαστηρίου Λαογραφίας καὶ τῆς Λαογραφικῆς Συλλογῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ἐπ Στ Μελ Γ' (1971 - 72) 397 - 437.
11. **Μπουμπουλίδης Φαίδων Κ.** Βιβλιογραφία Νεοελληνικῆς Φιλολογίας τῶν ἐτῶν 1968 - 1969. Ἐπ Φιλ Σχ Ἀθ ΚΒ' (1971 - 72) 34 - 136.
   Ἐν σελ. 59 - 63: Δημώδη ᾄσματα - μνημεῖα λαϊκοῦ λόγου, σ. 121 - 125: Βιβλιογραφίαι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

12. **Οἰκονομίδης Δημ. Β.** Προσθήκη εἰς τὰς σελ. 79 καὶ 95 τοῦ 9/10 τόμου τῆς Ἐπετ. τοῦ Λαογρ. Ἀρχ. (1955 - 57). Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72) 111 - 112.
Προσθήκη βιβλιογραφίας εἰς παραδόσεις καὶ λατρευτικὰ ἔθιμα περὶ ἁγίας Παρασκευῆς.

13. Παράρτημα Εὐβοϊκῆς βιβλιογραφίας. Ἀρχ Εὐβ Μελ (1972) 231 - 347.
Ἐν σελ. 287 - 322: Λαογραφία, ὑπὸ Χ α ρ. Δ. Φ α ρ ά ν τ ο υ.

14. **Φαράντος Χαρ. Δ.** Ἐπιλογὴ λαογραφικῆς βιβλιογραφίας, ἀπὸ τὸν ἡμερήσιο καὶ περιοδικὸ τύπο τῶν ἐτῶν 1961 - 1962. Ἕλλην Ψυχὴ 5 (1972) 72 - 77.

15. **Φωτόπουλος Ἀθ. Θ.** Γορτυνιακὴ Βιβλιογραφία. Γορτυνιακὰ Α' (1972) 419 - 482.

16. **Αἰκατερινίδης Γεώργ. Ν.** Λαογραφικὴ καὶ γλωσσικὴ βιβλιογραφία νομοῦ Σερρῶν. Σερρ Χρον Ϛ' (1973) 161 - 232.
Κ ρ ί σ ι ς: Λαογρ Λ' (1975) 425 - 26 (Μ. Γ. Μ ε ρ α κ λ ῆ ς).

17. **Κύρρης Κ. - Παπαδόπουλλος Θ. - Χριστοδούλου Μεν.** Κυπριολογικὴ βιβλιογραφία τοῦ ἔτους 1972 καὶ συμπληρώματα προηγουμένων ἐτῶν. Ἐπ Κύπρ VI (1972 - 73) 471 - 537.
Ἐν σελ. 524 κέξ.: Γλωσσολογία - Λαογραφία.

18. **Loukatos Dém.** Publications folkloriques et ethnologiques effectuées par —, en langues autres que le grec; français, anglais, allemand (1950 - 1973). Athènes 1973, 8ον, σελ. 6.

19. **Μηλίγκου - Μαρκαντώνη Μαρία** Κατάλογος λαογραφικῶν συλλογῶν ἐκ Κύπρου ἐν τῷ Σπουδαστηρίῳ Λαογραφίας Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ἐπ Κύπρ VI (1972 - 73) 457 - 462.

20. **Μπουμπουλίδης Φαίδων Κ.** Βιβλιογραφία Νεοελληνικῆς Φιλολογίας τοῦ ἔτους 1970. Ἐπ Φιλ Σχ Ἀθ ΚΓ' (1973) 300 - 371.
Ἐν σελ. 315 - 17: Δημώδη ᾄσματα - Μνημεῖα λαϊκοῦ λόγου, σ. 360 - 61: Βιβλιογραφίαι.

21. **Φωτόπουλος Ἀθ.** Συλλογαὶ λαογραφικοῦ ὑλικοῦ ἐκ τῆς ἐπαρχίας Καλαβρύτων ἐν τῷ Σπουδαστηρίῳ Λαογραφίας τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ἐπετ Καλαβρ 5 (1973) 162 - 175.

22. **Babiniotis G.** Δελτίον βιβλιογραφίας τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης διὰ τὸ ἔτος 1973. (Bibliographical Bulletin of the Greek Language for the year 1973). Edited by —. Athens 1974, 8ον, σελ. 67. (Σπουδαστήριον Γλωσσολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν).
Ἐνδιαφέρει καὶ τὴν παροῦσαν βιβλιογραφίαν. Τὰ εἰς ἑλληνικὴν λήμματα δίδονται καὶ ἀγγλιστί.

23. **Βαγιακάκος Δικ. Β.** Γλωσσικαὶ καὶ λαογραφικαὶ σπουδαὶ περὶ Ἀχαΐας. Πρακτ Α' Συν Ἀχαϊκῶν Σπ (1974) 74 - 114.

24. **Λαμψίδης Ὀδ. - Ραζῆ Ἀριάδνη** Πίναξ περιεχομένων τοῦ περιοδικοῦ «Ποντιακὰ Φύλλα» (1936 - 1940). Ἀρχ Πόντ 32 (1973 - 74) 43 - 125.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

24α. **Μηλίγκου - Μαρκαντώνη Μαρία** Κατάλογος λαογραφικῶν συλλογῶν ἐκ Κρήτης ἀπὸ τοῦ ἔτους 1965 - 1972 ἀποκειμένων ἐν τῷ Σπουδαστηρίῳ τῆς Λαογραφίας. Ἐπ Φιλ Σχ Ἀθ ΚΔ $_2$(1973 - 74) 1057 - 1100.

25. **Μαυρῆς Ν. Γ.** Δωδεκανησιακὴ Βιβλιογραφία ὑπὸ —. Τόμος δεύτερος, Ἀθῆναι 1974, 8ον, σελ. ιε' + 252. (Δωδεκανησιακὴ Ἱστορικὴ καὶ Λαογραφικὴ Ἑταιρεία, δημοσίευμα ἀρ. 3).

Κρίσις: Δωδεκ Χρον 2 (1973) 379 - 81 (Ι. Μ. Χατζηφώτης) = Συμαϊκὰ Β' (1974) 303 - 305.

26. **Μουτσόπουλος Ν. Κ.** Μιὰ πρώτη συμβολὴ εἰς τὴν βιβλιογραφία τῆς Ἑλληνικῆς λαϊκῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Τεχν Χρονικὰ 2/1974, σ. 171 - 180.

27. Οἱ λαογραφικὲς ἐργασίες τοῦ Χρυσάνθου Στ. Κυπριανοῦ. Λαογρ Κύπρ Δ' (1974), τεῦχ. 11 - 12, σ. 89 - 95.

28. **Οἰκονομίδης Δημ. Β.** Βιβλιογραφία τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας τῶν ἐτῶν 1800 - 1906. Ἐπ ΚΛ ΚΓ' (1973 - 74) 63 - 270.

29. **Χατζηφώτης Ι. Μ.** Σύντομη ἐπισκόπηση τῶν Συμαϊκῶν μελετῶν. Συμαϊκὰ Α' (1972) 104 - 115, Β' (1974) 187 - 199.

30. **Χρυσάκη Τ. - Κονιδάρη Μ.** Βυζαντινὴ καὶ Μεταβυζαντινὴ βιβλιογραφία. Ἐπ Βυζ Σπ 41 (1974) 528 - 556.

Ἐν σελ. 553 - 54: Λαογραφία.

31. Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία 1972. Ἐπιμέλεια: Βιβλιογραφικὴ Ἑταιρεία τῆς Ἑλλάδος. Ἀθῆναι 1975, 8ον, σελ. 686.

Περιλαμβάνει καὶ λαογραφικὰ λήμματα.
Κρίσις: Ν Ἑστ 98 (1975) 1408 - 9 (Θ. Ξύδης).

32. Ἡ «Βαλκανικὴ Βιβλιογραφία» τοῦ ΙΜΧΑ σὲ χίλιες σελίδες. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 113 (1975), σ. 8 - 10. [Γενικὴ σύντομος παρουσίασις].

33. **Κυπριανοῦ Χρύσανθ. Στ.** Εὑρετήριον τῶν πέντε πρώτων τόμων (1971 - 1975) τῆς «Λαογραφικῆς Κύπρου». Λαογρ Κύπρ Ε' (1975), τεῦχ. 14 - 15, σ. 80 - 92.

Εὑρετήριον τῶν τόμων 1970 - 71 εἰς τεῦχ. 6 (1972), σ. 151 - 156.

34. **Μάργαρης Β.** Τὰ Γιάννινα καὶ τὰ βιβλία τους κατὰ τὸ 1974. Ἠπειρ Ἑστ ΚΔ' (1975), τεῦχ. 273 - 74, σ. 104 - 108.

35. **Μηλιώρης Ν.** Οἱ Μικρασιατικὲς σπουδές. Μικρ Χρον 16 (1975) 185 - 317.

Ἀπὸ σελ. 213 κέξ.: Βιβλιογραφικὸς κατάλογος κειμένων μὲ θέματα τῶν Μικρασιατικῶν σπουδῶν.

35α. —— Μικρασιατικὴ βιβλιογραφία. Μικρ Χρον 16 (1975) 382 - 409.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

36. Παράρτημα Εὐβοϊκῆς Βιβλιογραφίας. Προσθῆκαι, διορθώσεις καὶ συμπληρώματα εἰς τὴν «Εὐβοϊκὴν Βιβλιογραφίαν» Γ. Ι. Φουσάρα. Ἀρχ Εὐβ Μελ 20 (1975) 467 - 541.

Εἰς τὰς σελ. 521 - 24: «Εἰδολογικὸν εὑρετήριον λαογραφίας», ὑπὸ Χ α ρ. Δ. Φ α ρ ά ν τ ο υ, καὶ σ. 530 εἰς κεφ. Σύμμικτα, συνταχθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ, 6 λαογρ. ἄρθρα.

Β'. ΓΕΝΙΚΑ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ

α') Γενικά.

37. Νισυριακὰ Χρονικά. Ἀθῆναι, τόμ. 1 (1963), 2 (1965), 3 (1969).

Κ ρ ί σ ι ς: Λαογρ ΚΘ' (1974) 390 - 92 (Γ. Α. Μ έ γ α ς).

38. Τὸ πνευματικὸν μνημόσυνον Πολυδώρου Παπαχριστοδούλου. Ἀρχ Θράκης 34 (1969) 337 - 364.

39. **Μαμέλης Γεώργ.** Στίλπων Κυριακίδης ὁ Θρᾷξ καὶ τὸ πνευματικόν του μνημόσυνον. Ἀρχ Θράκης 35 (1970) 7 - 26.

40. **Γκαρτζονίκας Δημ.** «Μπουρτζόβλαχοι». Ἰωάννινα 1971. [Βλ. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72), σ. 146, ἀρ. 85].

Κ ρ ί σ ε ι ς: Ἠπειρ Ἑστ ΚΒ' (1973), τεῦχ. 447 - 48 (Τ. Σ ι ω μ ό π ο υ λ ο ς)· αὐτόθι, τεῦχ. 261 - 62, σ. 120 (Δ. Κ ό κ κ ι ν ο ς).

41. **Loukatos Dém.** Sujets folkloriques á comparer pris dans la vie et la littérature populaires balkaniques. Balcanica, Annuaire de l' Institut des Études Balkaniques II, Beograd 1971, σ. 433 - 436. (Académie Serbe des Sciences et des Arts).

42. **Βοῦρνος Μιχ.** Ἡ διατήρησις τῆς Χιακῆς λαϊκῆς τέχνης. Χιακὴ Ἐπιθεώρ 10 (1972), τεῦχ. 30, σ. 230 - 233.

43. Διαγωνισμός. Προκήρυξις παγκυπρίου διαγωνισμοῦ συγγραφῆς τοπικῆς μελέτης. Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 6, σ. 131 - 134.

44. [**Δογάνης Δ. Α.**] Θὰ ἱδρυθοῦν στὸν τόπο μας λαογραφικὰ μουσεῖα. Ἕλλην Ψυχὴ 5 (1972) 1 - 2.

45. **Δράκος Γ.** Τὸ Μουσεῖον λαϊκῆς τέχνης τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου. Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 4 - 5, σ. 77 - 80.

46. Ἐκθέσεις πεπραγμένων τοῦ Κέντρου Ἐρεύνης τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας κατὰ τὰ ἔτη 1969 - 1972. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72) 268 - 277.

47. 11ο Διεθνὲς Συνέδριο Ὀνοματολογικῶν Ἐπιστημῶν. Ἑλληνικὰ 25 (1972) 261.

48. **Ἤ[μελλος] Στ. Δ.** Ἐκθέσεις λαογραφικῶν ἀποστολῶν κατὰ τὰ ἔτη 1969 - 1972. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72) 247 - 251. — Τιμητικαὶ διακρίσεις εἰς συλλογεῖς λαογραφικῆς ὕλης κατὰ τὰ ἔτη 1969 -72. Αὐτόθι, σ. 278 - 284.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

49. **Ἰωαννίδου - Μπαρμπαρίγου Μαρία** Γενικὸν εὑρετήριον [Λαογραφίας] τῶν τόμων Α'- Κ': 1909 - 1962. [Βλ. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72), σ. 144, ἀρ. 70].

Κρίσεις: Συμαϊκὰ Α' (1972) 233 - 36 (Ἀν. Μ. Καρανασταστάσης). Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 4 - 5, σ. 28 - 29 (Κύπρος Χρυσάνθης).

50. Καταστατικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφικῆς Ἑταιρείας. Λαογρ ΚΗ' (1972) 390 - 395. [Καὶ αὐτοτελῶς, ἐν Ἀθήναις 1972, 8ον, σελ. 8].

51. **Κόκκινος Δ.** Λαϊκὴ τέχνη. Ἠπειρ Ἑστ ΚΑ' (1972), τεῦχ. 239-40, σ. 261 - 262.

52. **Κοντοσόπουλος Νικ. Γ.** Ὁ γλωσσικὸς ἄτλας τῆς Κρήτης. Κρητ Ἑστ τεῦχ. 200 (1972), σ. 194 - 197.

53. Λαογραφικαὶ συλλογαὶ κατατεθεῖσαι εἰς τὸ Κέντρον Ἐρεύνης τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας κατὰ τὰ ἔτη 1969 - 1972. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72) 252 - 267.

54. Λαογραφικὸ Μουσεῖο. Ἐδεσσ Χρον 2 (1972) 38 - 39. — Συλλογὴ λαογραφικοῦ ὑλικοῦ. Αὐτόθι 3 (1972) 37.

55. **Λουκᾶτος Δημ. Σ.** Ἐλπινίκη Σταμούλη - Σαραντῆ (1882 - 1971). Ἑλληνικὰ 25 (1972) 508 - 510. [Νεκρολογία].

56. **Loukatos Dém.** État actuel des études folkloriques en Grèce. Actes du IIe Congrès International des Études du Sud - Est Européen, τ. I, Athènes 1972, σ. 551 - 582.

57. **Μέγας Γεώργ. Α.** Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Λαογραφίαν. Ἔκδοσις δευτέρα, ἐπηυξημένη. Ἀθῆναι 1972, 8ον, σελ. 264.

58. **(Μέγας Γ. Α.)** Ἑλληνικὴ Λαογραφικὴ Ἑταιρεία. Πεπραγμένα τοῦ ἔτους 1971. Λαογρ ΚΗ' (1972) 396 - 399. — Ἔκθεσις τῶν πεπραγμένων κατὰ τὸ ἔτος 1972. Αὐτόθι. σ. 399 - 401.

59. **Μερακλῆς Μιχ. Γ.** Τί εἶναι ὁ Folklorismus. Λαογρ ΚΗ' (1972) 27 - 38.

60. ——— Ἡ μηχανὴ καὶ ὁ λαϊκὸς ἄνθρωπος. Λαογρ ΚΗ' (1972) 115 - 124.

61. **Μοσχόπουλος Γεώργ.** Ἕνας τομέας τοῦ Ἱστορικοῦ καὶ Λαογραφικοῦ Μουσείου Ἀργοστολίου. Κεφαλ Πρόοδος Α' (1972), τεῦχ. 11, σ. 9, 11.

62. **Παρασκάκη Στέλλα** Ἡ λαϊκὴ τέχνη στὴ λογοτεχνία μας. Λαογραφικὴ μελέτη. Ἀθήνα 1972, 8ον, σελ. 46.

Κρίσεις: Λαογρ ΚΘ' (1974) 402 - 403 (Γ. Α. Μέγας). Αἰολ Γράμμ Γ' (1973) 79 (Γ. Βαλ[έτας]). Κρητ Γράμμ τεῦχ. 9 (1973), σ. 39 (Γ. Δ. Καψωμένος).

63. Προκήρυξις διαγωνισμοῦ [τῆς ἐν Ἀθήναις Γλωσσικῆς Ἑταιρείας]. Κρητ Ἑστ τεῦχ. 198 (1972), σ. 98, καὶ τεῦχ. 201, σ. 224.

64. **Προυσῆς Κ.** Λαογραφία καὶ Κύπρος. Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 4 - 5, σ. 1 - 11.

65. **Σακελλῆς Ἰω.** Τὸ ἔργον τοῦ λαογραφικοῦ ὁμίλου Πάφου. Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 4 - 5, σ. 60 - 61.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

66. **Σπαθαράκη Μαρία** Ὁ Γρυπάρης καὶ ἡ λαϊκὴ παράδοση. Ζεὺς Ὁμαγύριος 1 (1971 - 72) 27 - 31.

67. **Σπυρόπουλος Ἀπόστ.** Οἱ γνωστοὶ Καραγκούνηδες τῆς Ἀκαρνανίας. Ἑλλην Ψυχὴ 2 (1972) 19-21.

68. Συμπόσιο Λαογραφίας στὴν Κύπρο. Ἑλληνικὰ 25 (1972) 261.

69. Συμπόσιον Λαογραφίας (ἐν τῇ Σεβερείῳ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου). Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 4 - 5, σ. 98.

70. **Χριστοδούλου Μενέλ. Ν.** Περὶ τῶν Λινοβαμβάκων. Συμπ Λαογρ (1972) 105 - 115.

Γενικὰ περὶ τῶν Λινοβαμβάκων, ποὺ εἶναι «ἰδιότυπος ἑλληνόφωνος κυρίως πληθυσμὸς τῆς Κύπρου, ὁ ὁποῖος ἐμφανίζεται ὡς τουρκικός, ἀλλ' ἐν τῷ κρυπτῷ καὶ ἐνίοτε καὶ ἐν τῷ φανερῷ θέτει ἑαυτὸν καὶ ἐν τῇ χριστιανικῇ θρησκείᾳ».

71. Χρονικὰ τῆς Χαλκιδικῆς. Θεσσαλονίκη 1960 - 72, τεύχη 1 - 22.

Κρίσις: Λαογρ ΚΘ' (1974) 392 - 93 (Γ. Α. Μέγας).

72. **Χρυσάνθης Κύπρ.** Ὁ Ἰωάννης Συκουτρῆς καὶ ἡ Κυπριακὴ Λαογραφία. Συμπ Λαογρ (1972) 19 - 21.

73. **Ἀγγελόπουλος Ἰω.** Τὰ λαϊκά μας πανηγύρια. Ὀλυμπ Χρον Δ' (1973) 107 - 117.

74. Ἀποτελέσματα Παγκυπρίου διαγωνισμοῦ Λαογραφίας σχολικοῦ ἔτους 1972 - 1973. Μαθ Ἑστ ΚΓ' (1972 - 73), ἀρ. 53, σ. 115.

75. **Βάλβης Κ.** Μεταστέγαση τοῦ Μουσείου ἑλληνικῆς λαϊκῆς τέχνης. Ἑλλ Τέχνη 13 (1973) 252 - 254.

76. **Γιαννακόπουλος Τάκ.** Οἱ γύφτοι στὴν ἐπαρχία μας. Ἐπετ Καλαβρ 5 (1973) 100 - 108.

77. **Γκίζας Γ.** Ἡ κιβωτὸς τῆς ἐθνικῆς μας μουσικῆς. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 90 (1973), σ. 48 - 50.

Περὶ τοῦ «Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῆς Ἐθνικῆς Μουσικῆς».

78. **Γκιζέλης Γρηγ.** Ἐθνοεπιστήμη καὶ Λαογραφία. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περιοδ. «Ἀνθρώπινες σχέσεις», τόμ. ΙΙ, τεῦχ. 1, Ἀθῆναι 1973, 8ον μικρ., σελ. 14.

79. [**Διαμάντης Α.**] Τὸ Μουσεῖο λαϊκῆς τέχνης Κύπρου. Ἡ ἵδρυση, τὸ κτίριο, τὸ περιεχόμενο. Ἄ.τ., 1973, 8ον, σελ. 17.

80. **Ζαφείρης Χρ.** Ὁδηγίες γιὰ τὴ συλλογὴ λαογραφικοῦ ὑλικοῦ. Περραιβία 2 (1973) 19 - 21.

81. [**Ζερβογιάννης Ν.**] Λαογραφία. Ἀμάλθεια Δ' (1973), τεῦχ. 15, σ. 176 - 184.

82. **Ἰωαννίδου Θ.** Ὁ χρόνος σταμάτησε στὸ Ἐθνολογικὸ Μουσεῖο Μακεδονίας. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 84 (1973), σ. 14 - 18 + εἰκ. 4.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

83. Κανονισμὸς συστάσεως καὶ λειτουργίας Κρητικῶν χορευτικῶν συγκροτημάτων τῆς Ἱ[στορικῆς] Λ[αογραφικῆς] Ἑ[ταιρείας] Ν[ομοῦ] Λ[ασιθίου]. Ἀμάλθεια Δ' (1973), τεῦχ. 15, σ. 113 - 116.

84. Καταστατικὸν Ἱστορικῆς καὶ Λαογραφικῆς Ἑταιρίας Σερρῶν - Μελενίκου. Σερρ Χρον Ϛ' (1973) 347 - 356.

85. **Κυπριανοῦ Χρύσανθος** Ἡ ἔκθεση ἔργων λαϊκῆς τέχνης καὶ βιοτεχνίας τοῦ Γυμνασίου Λύσης. Ὁμιλία τοῦ κ. — κατὰ τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐκθέσεως... Λαογρ Κύπρος Γ' (1973), τεῦχ. 9, σ. 133 - 134.

Ἐν σελ. 135 - 39 : Κατάλογος ἐκθεμάτων.

85α. Λαογραφικὸ Μουσεῖο. Ἐδεσσ Χρον 4(1973) 34.

86. **Μακρῆς Κίτσ.** Τὸ Μουσεῖο Λαϊκῆς Τέχνης. Ζυγὸς 5 (1973) 73 - 75.

87. **Μερακλῆς Μ. Γ.** Ὁ σύγχρονος ἑλληνικὸς λαϊκὸς πολιτισμός. Καλλιτεχνικὸ πνευματικὸ κέντρο «Ὥρα». Ἀθήνα 1973, 8ον, σελ. 126.

Κρίσις: Λαογρ ΚΘ' (1974) 394 - 97 (Γ. Ἀ. Μέγας).

88. **Μουτσόπουλος Νικ. Κ.** Τὸ Ἐθνολογικὸ Μουσεῖο τῆς Μακεδονίας. Ζυγὸς 1 (1973) 29 - 37.

89. **Οἰκονομίδης Δημ. Β.** Λαογραφικὸς Ἄτλας. Ἀθηνᾶ 73 - 74 (1972 - 73) 20 - 26.

90. **Παραφεντίδου Ἀλεξάνδρα** Σύντομη ἀναφορὰ τῆς συμβολῆς τῶν ξερριζωμένων στὴ σύγχρονη Ἑλλάδα... Μικρασιατικὰ 2 (1972 - 73) 141 - 147.

Περὶ τῆς διασώσεως ὑπὸ τῶν προσφύγων πλείστων στοιχείων τοῦ κατὰ παράδοσιν λαϊκοῦ πολιτισμοῦ τῆς γενέτειράς των.

91. Πεπραγμένα τοῦ Μουσείου λαϊκῆς τέχνης Κύπρου κατὰ τὸ 1973. Κυπρ Σπ ΛΖ' (1973) 300 - 301.

92. Προκήρυξις διαγωνισμοῦ [τῆς ἐν Ἀθήναις Γλωσσικῆς Ἑταιρείας]. Ἀμάλθεια Δ' (1973), τεῦχ. 15, σ. 162.

93. Τὸ Λαογραφικὸ καὶ Ἐθνολογικὸ Μουσεῖο [Μακεδονίας]. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 83(1973), σ. 10 - 11.

94. Τὸ νέον καταστατικὸν τῆς Ἱστορικῆς Λαογραφικῆς Ἑταιρείας νομοῦ Λασιθίου. Ἀμάλθεια Δ'(1973), τεῦχ. 15, σ. 97 - 105.

95. **Φαλτάιτς Μ.** Τοπικὰ νεοελληνικὰ μουσεῖα. Ἑλλ Τέχνη 12 (1973) 129 - 140.

96. **Φλωράκης Ἀλ. Ε.** Προσδιοριστικοὶ παράγοντες τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ τῆς Τήνου. Παρνασσὸς ΙΕ' (1973) 313 - 320.

96α. **Χατζηϊωάννου Κυρ.** Ἀνάλυσις ἠθῶν καὶ ἐθίμων. Λαογρ Κύπρος Γ'(1973), τεῦχ. 9, σ. 117 - 125.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

97. **Ἀθανασιάδης Π. Σ.** Ὁ λαϊκός μας πολιτισμὸς στὸν Ἄτλαντα τῆς Εὐρώπης. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ Κέντρου Λαογραφίας. Ραδιο - Τηλεόραση, ἀρ. 252 (8 - 14 Δεκ. 1974), σ. 18.

98. **Ἀλατᾶς Χαράλ.** Τὸ Λαογραφικὸ Μουσεῖο τῆς Ξάνθης. Θρακ Χρον 31 (1974) 37 - 38.

99. **Γκιζέλης Γρηγ.** Ἡ ρητορικὴ τοῦ ἐνδύματος. Ἀθῆναι 1974, 8ον, σελ. 67.

100. **Ἤμελλος Στέφ. Δ.** Ἔκθεσις λαογραφικῶν ἀποστολῶν κατὰ τὸ ἔτος 1973. Ἐπ ΚΛ ΚΓ' (1973 - 74) 271 - 272. — Ἐκθέσεις πεπραγμένων τοῦ Κέντρου Ἐρεύνης τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας κατὰ τὰ ἔτη 1973, 1974. Αὐτόθι, σ. 279 - 282.

101. —— 5ον Διεθνὲς συνέδριον πρὸς ἔκδοσιν Ἐθνολογικοῦ Ἄτλαντος τῆς Εὐρώπης εἰς Visegrád Οὐγγαρίας (23 - 28 Σεπτ. 1974). Λαογρ ΚΘ' (1974) 371 - 373.

102. **Θρακιώτης Κ.** Γιὰ μιὰ διάσωση τοῦ πνευματικοῦ λαϊκοῦ θησαυροῦ στὴ Θράκη. Θρακ Χρον 31 (1974) 34 - 35.

103. ΙΜΧΑ: Συμπόσιο Λαογραφίας. Μακεδ Ζωή τεῦχ. 92 (1974), σ. 8.

104. **Καραγιώργης Ἀνδρ.** Λαογραφικὸς Ὅμιλος. Μαθ Ἑστ ΚΔ' (1974), ἀρ. 55, σ. 84.

105. Λαογραφικαὶ συλλογαὶ κατατεθεῖσαι εἰς τὸ Κέντρον Ἐρεύνης τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας κατὰ τὰ ἔτη 1973, 1974. Ἐπ ΚΛ ΚΓ' (1973 - 74) 273 - 278.

106. **Λουκᾶτος Δημ.** Συμπόσιον παροιμιολογίας εἰς Helsinki Φιλλανδίας (19 - 21 Ἰουνίου 1974). Λαογρ ΚΘ' (1974) 369 - 371.

107. —— 6ο Διεθνὲς Συνέδριο Λαϊκῶν Διηγήσεων καὶ 1ο Συμπόσιο Παροιμιολογίας. Ἑλληνικὰ 27 (1974) 439.

108. **(Μέγας Γ. Α.)** Ἑλληνικὴ Λαογραφικὴ Ἑταιρεία. Ἔκθεσις πεπραγμένων ἔτους 1973. Λαογρ ΚΘ' (1974) 361 - 362.

109. **Μέγας Γ. Α.** Διεθνὲς συνέδριον διὰ τὴν ἔρευναν τῶν λαϊκῶν διηγήσεων εἰς Helsinki τῆς Φιλλανδίας (16 - 21 Ἰουνίου 1974). Λαογρ ΚΘ' (1974) 363 - 369. — Συμπόσιον Λαογραφίας τῶν Βορειοελλαδικοῦ χώρου εἰς Θεσσαλονίκην (18 - 20 Ἀπριλίου 1974). Αὐτόθι, σ. 373 - 379. — Ἐγκαίνια Μουσείου Ἑλληνικῆς λαϊκῆς τέχνης (12 Δεκεμβρίου 1973). Αὐτόθι, σ. 379 - 381. — Ὁ καθηγητὴς Stith Thompson ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Αὐτόθι, σ. 381 - 382. — Archer Taylor [νεκρολογία]. Αὐτόθι, σ. 383 - 385.

110. **Μερακλῆς Μ. Γ.** Ὁ ἄνθρωπος τῆς πόλεως. Λαογρ ΚΘ' (1974) 71 - 84.

111. —— Διαβρώσεις καὶ ἐπιβιώσεις στὸν λαϊκὸ πολιτισμὸ τῆς Βορείου Ἑλλάδος. Λαογρ ΚΘ' (1974) 85 - 92.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

112. **Μουσόπουλος Θαν.** Σκέψεις γιὰ μιὰ λαογραφικὴ ἑταιρεία στὴ Θράκη. Θρακ Χρον 31 (1974) 36.

113. Οἱ λαϊκοὶ θησαυροὶ τῆς Β. Ἑλλάδος. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 96 (1974), σ. 19.

114. Οἱ πρωταγωνισταὶ θὰ γίνουν τελικῶς ἀμέτοχοι θεαταί; Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 95 (1974), σ. 13.

Περὶ νοθεύσεως τῆς λαϊκῆς παραδόσεως κατὰ τὰς ἀποκριάτικας ἐκδηλώσεις εἰς Νάουσαν καὶ Σοχόν.

115. **Ρωμαῖος Κ.** Λαογραφία καὶ Γεωγραφία. Λαβύρινθος 1 (1973 - 74) 76 - 79.

116. ——— Μουσεῖα Ἑλληνικῆς λαϊκῆς τέχνης. Λαβύρινθος 1 (1973 - 74) 157 - 160 (= Ἑλληνικὰ Θέματα, ἔτ. 17, περ. Β', ἀρ. 200, Ὀκτ. 1972, σ. 543 - 545).

117. **Σπινέλλη Κ. Δ. - Εὐαγγελινίδου Β. Α.** Σκῦρος. Ἡ κοινωνιολογικὴ κάτοψη τοῦ νησιοῦ. Ἔκδοση Ἐκπαιδευτικοῦ Ἱδρύματος Deree Pierce Colleges. Ἀθήνα 1974, 8ον, σελ. 108.

118. **Σπυριδάκης Γ. Κ.** Ἕδρα Λαογραφίας. Σπουδαστήριον Λαογραφίας μετὰ προσηρτημένης Λαογραφικῆς Συλλογῆς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Σύντομον χρονικόν: 1964 - 1972. Ὑπὸ —. Ἐν Ἀθήναις 1974, 8ον, σελ. 23.

119. Τὰ Συμαϊκά. Ἀθῆναι, τόμ. Β' (1974).

Κρίσις: Λαογρ Λ' (1975) 432 - 34 (Μ. Γ. Μερακλῆς).

120. Τιμητικαὶ διακρίσεις εἰς συλλογεῖς λαογραφικῆς ὕλης κατὰ τὰ ἔτη 1973, 1974. Ἐπ ΚΛ ΚΓ' (1973 - 74) 283 - 285.

121. **Τσιώλη Ζωὴ** Στοιχεῖα ἔρευνας σ' ἕνα θέμα φυλοτυπολογίας. (Σύγκριση Καραγκούνηδων καὶ Βλάχων). Ἄνθρωπος I_1 (1974) 29-32.

122. **Τωμαδάκης Νικ. Β.** Γεώργιος Κ. Σπυριδάκης (1906 - 1975). Ἐπ Βυζ Σπ 41 (1974) 451 - 454 + 1 πίν. [Νεκρολ.].

123. Φιλοπροοδευτικὸς - Λαογραφικὸς Σύλλογος Δράμας «Οἱ Κομνηνοί». Ποντ Στ 1972 - 74, σ. 322 - 323.

124. **Αἰκατερινίδης Γεώργ. Ν.** Γιώργιος Κ. Σπυριδάκης. Ἐφημ. «Ἀνατολὴ» Ἁγ. Νικολάου Κρήτης, 2 Ἰουλ. 1975. [Νεκρολ.].

125. **Ἀνδρεάδης Χρ. Γ.** Ὁ Γεώργιος Βιζυηνὸς ὡς πρόδρομος λαογράφος. Ἀρχ Θράκης 38 (1975) 101 - 112.

126. **Β[αγιακάκος] Δ. Β.** Α' Διεθνὲς Συνέδριον Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν εἰς Σπάρτην (7 - 14 Σεπτεμβρίου 1975). Λακων Σπ Β' (1975) 496 - 500.

127. Γεώργιος Σπυριδάκης. Μικρ Χρον 16 (1975) 370 - 371. [Νεκρολ.].

128. **Γκιζέλης Γρ.** Β' Συμπόσιον Λαογραφίας τοῦ Βορειοελλαδικοῦ χώρου. Ἐπιθεώρησις Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν, τεῦχ. 23 (1975), σ. 175 - 176.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

129. **Γρ[ιτσόπουλος] Τ. 'Αθ.** Α' Διεθνὲς Συνέδριον Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν. Πελοποννησιακὰ ΙΑ' (1975) 173 - 176.

130. **Διαμάντης Α.** Τὰ πεπραγμένα τοῦ Μουσείου Λαϊκῆς Τέχνης Κύπρου κατὰ τὸ 1974. Κυπρ Σπ ΛΗ'- ΛΘ' (1974 - 75) 197 - 198.

131. **Ἥμελλος Στ. Δ.** Γεώργιος Κ. Σπυριδάκης (1906 - 1975). 'Αθηνᾶ 75 (1974 - 75) 387 - 390. [Νεκρολ.].

132. **Θωμόπουλος Ι. Α.** Τὸ Α' Διεθνὲς Συνέδριο Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν. Ν 'Εστ 98(1975) 1334 - 36.

133. **Καραγεώργης 'Ανδρ.** Λαογραφικὸς Ὅμιλος. Μαθ 'Εστ ΚΕ'(1974 - 75) 77.

134. **Λουκάτος Δημ. Σ.** Λαογραφικοὶ ἀπολογισμοί. 'Εφημ. «Τὸ Βῆμα», 5 'Ιαν. 1975, σ. 4.

135. **Μέγας Γεώργ. Α.** Ζητήματα 'Ελληνικῆς Λαογραφίας. 'Αθῆναι 1975, 8ον, σελ. 99 - 206 + 77 - 124 + 102.

Φωτομηχανικὴ ἀνατύπωσις τῶν τριῶν τευχῶν εἰς ἕνιαῖον.

136. **(Μέγας Γ. Α.)** 'Ελληνικὴ Λαογραφικὴ 'Εταιρεία. Ἔκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἔτους 1974. — τοῦ ἔτους 1975. Λαογρ Λ' (1975) 385 - 388.

137. Μουσεῖον λαϊκῆς τέχνης. Λακωνικὰ ΙΒ' (1975), τεῦχ. 70, σ. 97.

138. 'Ο «ἄγνωστος Βορρᾶς». Οἱ ἀνακοινώσεις στὸ δεύτερο λαογραφικὸ συμπόσιο τῆς Κομοτινῆς. Ζυγὸς 13 (1975) 62.

139. **Π. Β.** Τὸ Α' Συνέδριο Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν (Σπάρτη, 7-14 Σεπτ. 1975). 'Ερανιστὴς ΙΓ' (1955) 219 - 220.

140. **Παπαζήσης Δημ.** Βλάχοι (Κουτσόβλαχοι). 'Ηπειρ 'Εστ ΚΓ' (1974), τεῦχ. 271 - 72 σ. 606 - 621, ΚΔ'(1975), τεῦχ. 273 - 74 σ. 3 - 18, τεῦχ. 275 - 76 σ. 150 - 161, τεῦχ. 277 - 78 σ. 295 - 305, τεῦχ. 279 - 80 σ. 433 - -452, τεῦχ. 281 - 82 σ. 628 - 646.

141. **Σαράντης Θεόδ. Κ. Π.** Οἱ Βλαχόφωνοι τοῦ 'Ελληνικοῦ χώρου. 'Ηπειρ 'Εστ ΚΔ'(1975), τεῦχ. 281 - 82, σ. 577 - 603.

142. Τὰ Πεπραγμένα τῆς 'Ιστορικῆς - Λαογραφικῆς 'Εταιρείας Ν. Λασιθίου κατὰ τὴν διετίαν 1973 - 74. 'Αμάλθεια Ϛ' (1975), τεῦχ. 22 - 23, σ. 3 - 8.

Γίνεται μνεία καὶ περὶ χορευτικοῦ συγκροτήματος καὶ ἱστορικοῦ - λαογραφικοῦ μουσείου.

143. **Τέντας Ν.** 'Ο Δ' Πανθεσσαλικὸς διαγωνισμὸς ποιήματος - διηγήματος - λαογραφίας. 'Ηπειρ 'Εστ ΚΔ' (1975), τεῦχ. 275 - 76, σ. 247 - 248.

144. **Τζοάννος Στ.** Οἱ Γιουροῦκοι. Αἰολ Γράμμ Ε' (1975) 317 - 320.

145. Τὸ Α' Διεθνὲς Συνέδριον Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν. Παρνασσὸς ΙΖ' (1975) 476 - 478.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

146. Τὸ Λαογραφικὸ Μουσεῖο. Ἐδεσσ Χρον 9(1975) 3.

Εἰκὼν τοῦ Μουσείου εἰς τὴν δ' σελ. τοῦ ἐξωφ.

147. **Τσελέκας Κ.** Ὁ Ἐφταλιώτης λαογράφος. Αἰολ Γράμμ Ε' (1975) 447.

148. **Χατζ[ηφώτης] Ι. Μ.** Γεώργιος Κ. Σπυριδάκης. Ν Ἑστ 98 (1975) 1053. [Νεκρολ.].

149. **Χρυσάνθης Κύπρος** Δυὸ ἐπιστολὲς τῆς Λύντεκε πού σχετίζονται μὲ τὴν Κύπρο. Λαογρ Κύπρ Ε' (1975), τεῦχ. 13, σ. 27 - 30.

Εἰς τὰς σελ. 29-30: «Κατάλογος τῶν ἔργων τῆς κας Hed. Lüdeke πού εἶναι ἕτοιμα γιὰ τύπωμα».

β') Σύμμεικτα.

1. Συλλογαί.

150. **Χιωτάκης Γιάνν.** Τὸ χωριό μου ὁ Κουκλουτζᾶς. Ἱστορία - λαογραφία - ἡ ζωή του - ἡ καταστροφή. Ἀθήνα, ἄ.ἔ., 8ον, σελ. 418.

Τοπωνύμια, ἀσχολίαι κατοίκων, ἐνδυμασία, μαγεία, δεισιδαιμονίαι, παροιμίαι, λατρεία, ᾄσματα, γάμος, μαντική, τελευτή, κοινωνικὴ ὀργάνωσις, κύρια ὀνόματα κ.ἄ.

151. **Παπαχρυσάνθου Γεώργ. Κ.** Κάτω Κλειτορία Καλαβρύτων. Ἀθῆναι 1964. [Βλ. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72), σ. 148, ἀρ. 111].

Κρίσις: Ἑλληνικὰ 28 (1975) 223 - 24 (Δ. Σ. Λουκᾶτος).

152. **Μαγκριώτης Ἰω.** Πολιτιστικαὶ σημειώσεις νομοῦ 40 Ἐκκλησιῶν. Ἀρχ Θράκης 34 (1969) 227 - 278.

Τοπωνύμια, κύρια ὀνόματα, εἰδήσεις περὶ κοινων. ὀργανώσεως, λατρείας, ἀσχολιῶν τῶν κατοίκων κ.ἄ.

153. **Σεϊτανίδης Δημ.** Λαογραφικὰ Σουφλίου. Ἀρχ Θράκης 34 (1969) 315 - 336.

Α' Λαϊκοὶ χοροὶ καὶ λαϊκὰ τραγούδια [22]. Β' Τοπικὴ ἐνδυμασία καὶ καλλωπισμός. Γ' Ἡ «χαρὰ» (γάμος). Λεξιλόγιον.

154. **Ἀγγελόπουλος Ἰω.** Ἡ ἀρχαία Ἀλίφειρα καὶ ἡ νέα (πόλη τῆς Τριφυλιακῆς Ἀρκαδίας). Μυθολογία - ἱστορία - λαογραφία. Ὀλυμπ Χρον Α' (1970) 59 - 75.

Παραδόσεις 2, εἰδήσεις λατρείας.

155. **Βατίδου Ὄλγα** Ὁ ἀριθμὸς ἑπτὰ καὶ στὴ Μικρασιατικὴ Λαογραφία. Ἀθήνα 1970, 8ον, σελ. 128.

Δεισιδαιμονίαι, μαγεία, παραδόσεις καί τινα ἄλλα δημώδη στοιχεῖα μετὰ πλείστων λογίων.

156. **Κουλερῆς Ἀριστοφ. Π.** Ἤθη καὶ ἔθιμα τοῦ χωριοῦ Ἄμφια τοῦ νομοῦ Ροδόπης. Ἀρχ Θράκης 35 (1970) 151 - 218.

Πληροφορίαι περὶ ἐνδύματος, καλλωπισμοῦ, τροφῶν, ἀσχολιῶν τῶν κατοίκων, γεννήσεως, γάμου, λατρείας, μαντικῆς, δεισιδαιμονίας, ἰατρικῆς, ἔτι δὲ αἰνίγματα 14, παραμύθια 2, ᾄσματα 5, παιδιαὶ 2, εὐτράπ. διηγήσεις 11, τοπωνύμια 4.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

157. **Κωνσταντινίδης Γεώργ. Κ.** Λαογραφικὰ Ἀδριανουπόλεως καὶ περιχώρων. Ἀρχ Θράκης 35 (1970) 71 - 150.

Παροιμίαι μεθ' ἑρμηνείας αὐτῶν 143, παραμύθια (εἰς τοπικὸν ἰδίωμα) 5, γλωσσάρια, παράδοσις 1, ἐπῳδαί 2, ὀνομασίαι ἀνθρώπου καὶ μερῶν ἀνθρ. σώματος, ἐνδυμάτων, μερῶν οἰκίας, οἰκοσκευῆς, ζώων κλπ., ἔτι δ' εἰδήσεις περὶ λατρείας καὶ δεισιδαιμονίας κ.ἄ.

158. **:Μάκιστος (Παπαχαραλάμπους) Κώστ.** Ἡ Σελλάδα τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς Λέσβου. Ἀθῆναι 1970. [Βλ. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72), σ. 156, ἀρ. 178].

Κρίσεις: Αἰολ Γράμμ Α' (1971) 84 - 86 (Γ. Β[αλέτας]). Λαογρ ΚΗ' (1972) 416 (Γ. Α. Μέγας).

159. **Παπαγεράκης Ἰω.** Ἄσματα, τοπωνύμια καὶ ἤθη καὶ ἔθιμα Βάβδου καὶ Βραστῶν. Χρον Χαλκ 19 - 20 (1970) 47 - 107.

Ἄσματα 90, παραδόσεις 2, τοπωνύμια, εἰδήσεις περὶ λατρείας, γάμου, μαγείας.

160. **Παπαγεωργίου Ἀντ. Θ.** Ἀνδρίτσαινα. Ὀλυμπ Χρον Α' (1970) 249 - 309.

Τοπωνύμια, κύρια ὀνόματα, ἓν ᾆσμα.

161. **Παπαθανασίου Εὐάγγ. Α.** Ἱστορία τῆς Νιγρίτης καὶ τῆς ἐπαρχίας Βισαλτίας. Νιγρίτα 1970, 8ον, σελ. 170.

Εἰδήσεις περὶ ἐνδυμασίας, λατρείας ὡς καὶ τινα ᾄσματα.
Κρίσις: Σερρ Χρον Ϛ' (1973) 341-43 (Π. Θ. Πέννας).

162. **Παπαρρηγόπουλος Πάνος** Λαογραφικὰ Καλαβρύτων. Ἀθῆνα 1970. [Βλ. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72), σ. 157, ἀρ. 190].

Κρίσεις: Λαογρ ΚΗ' (1972) 415-16 (Γ. Α. Μέγας). Ἑλληνικὰ 28 (1975) 224 - 25 (Δ. Σ. Λουκᾶτος).

163. **Ψαθᾶς Ἀπόστ. Δ. — Ψαθᾶ - Μητρακλῆ Βασιλικὴ** Ὁ Σκοπὸς Ἀνατολικῆς Θράκης. Ἀρχ Θράκης 35 (1970) 219 - 376.

Ὀνόματα, ᾄσματα, δίστιχα 16, παιδιαὶ 6, 1 παραμύθι, τοπωνύμια, παροιμίαι, λεξιλόγιον, μαγικαὶ καὶ δεισιδαίμονες συνήθειαι, εἰδήσεις περὶ οἰκίας, οἰκοσκευῆς, βαπτίσεως, γάμου, λατρείας, μαντικῆς, μετεωρολογίας, λαϊκῆς ἰατρικῆς κ.ἄ.

164. **Ζούρου Φρόσω** Τοὺ χουγιὲλ τσ' ἡ χούγιαρους. Αἰολ Γράμμ Α' (1971) 71 [1 εὐτρ. διήγ., 2 παροιμ.].— Πατέρας, πιδὶ τσ' ἀγγόνι. Αὐτόθι, σ. 76 [1 παράδ., 2 παροιμ.].

165. **Μπακάκου - Μοσχούλα Καλλιόπη** Ἡ Ἀγουλινίτσα. . . Ὀλυμπ Χρον Β' (1971) 85 - 100.

Κυνήγι, ἀμπελουργία, τροφαί, λατρεία.

166. **Νάστος Κλεάνθης** Καταφύγι Πιερίων - Κοζάνης. Θεσσαλονίκη 1971. [Βλ. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72), σ. 159, ἀρ. 208].

Κρίσις: Λαογρ ΚΗ' (1972) 418 (Γ. Α. Μέγας).

167. **Παγώνης Π.** Λαογραφικὰ ἀπὸ τὸ χωριὸ Πέτρα (Δέλγα). Ὀλυμπ Χρον Β' (1971) 114 - 126.

Ἄσματα 13, γλωσσοδέτες 8, ἀνέκδοτα 3, αἰνίγματα 28, ἀσχολίαι κατοίκων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

168. **Parkins Alta Ann** Εἰκόνες τῆς Μάνης. Ἀθῆναι 1971. [Βλ. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72), σ. 159, ἀρ. 213].

Κρίσις: Ἑλλ Τέχνη 9 (1972) 255 (Κλ. Μαρμαρινός).

169. **Ροῦσσος Μάρκ. Ἀβ.** Λαογραφικὰ τῆς Σαντορίνης. Ἀθῆναι 1971, 8ον, σελ. 176.

Τοπωνύμια, ὀνόματα, τετράστιχα 46, διηγήσεις λογοτεχνικαὶ μὲ λαογρ. στοιχεῖα 36, εἰδήσεις περὶ οἰκίας, σκευῶν, ἐνδύματος, λατρείας, ἰατρικῆς, γεννήσεως, γάμου, ἀμπελουργίας κ.ἄ.

170. **Σιταρᾶς Ἀπόστ.** Ἡ Μάδυτος. Ἀθῆναι 1971. [Βλ. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72), σ. 160, ἀρ. 216].

Κρίσις: Ἑλλ Τέχνη 9 (1972) 254 (Κλ. Μαρμαρινός).

171. Τὸ Ἡράκλειον καὶ ὁ νομός του. Ἔκδοσις Νομαρχίας Ἡρακλείου. (Ἀθῆναι) 1971, 8ον, σελ. 608.

Εἰς τὰς σελ. 227 - 64: Λαογραφικὰ στοιχεῖα τοῦ νομοῦ Ἡρακλείου, ὅπου εἰδήσεις περὶ μουσικῆς, χορῶν καὶ ᾀσμάτων, λαϊκῆς τέχνης, ἐνδύματος, γεννήσεως, βαπτίσεως, τελευτῆς, γάμου. Πολλαχοῦ ἐπίσης δημοσ. καὶ πολλὰ τοπωνύμια.

172. **Φλωράκης Ἀλ. Ε.** Τῆνος. Λαϊκὸς πολιτισμός. Ἀθήνα 1971, 8ον, σελ. 733.

Οἰκία, ἐνδυμασία, τροφαί, γεωργικός, ἀμπελουργικὸς καὶ κτηνοτροφικὸς βίος, μελισσοκομία, κυνήγι, βιοτεχνία, λατρεία, εὐχαί, ἀραί, ὅρκοι, ὕβρεις, γέννησις, γάμος, τελευτή, παραδόσεις, ἐπῳδαί, μουσική, ᾄσματα, παροιμίαι, αἰνίγματα, παραμύθια, τοπωνύμια κ.ἄ.

Κρίσις: Λαογρ ΚΗ' (1972) 412 - 14 (Γ. Α. Μέγας).

173. **Χαλκιάδης Ζαχ.** Λαογραφία Κάσου. Ἀθῆναι 1971, 8ον, σελ. 192.

Εἰδήσεις περὶ λατρείας, γεννήσεως, γάμου, τελευτῆς, παροιμίαι, λεξιλόγιον κ.ἄ.

Κρίσεις: Δωδεκ Χρον 1 (1972) 354 - 55 (Ι. Μ. Χατζηφώτης). Λαογρ ΚΗ' (1972) 420 (Γ. Α. Μέγας).

174. **Βαμβακούδης Ἀχ.** Βασιλικά. Ἱστορία - λαογραφία. Χρον Χαλκ 21 - 22 (1972) 5 - 197.

Εἰς τὸ β' μέρος (Λαογραφία, σ. 65 - 192) δημοσ.: Ἄσματα 102, παροιμ. 40, αἰνίγματα 8, ἀνέκδοτα 6, παιδιαὶ 9, τοπωνύμια, γλωσσάριον, ἐπίσης δὲ εἰδήσεις περὶ οἰκίας καὶ οἰκοσκευῆς, τροφῶν, ἐνδύματος, λαϊκ. τέχνης, γεννήσεως, γάμου, λαϊκ. λατρείας καὶ δεισιδαιμονίας, γεωργίας κ.ἄ.

175. **Γιανναροπούλου Ἰωάννα** Ποικίλα σημειώματα ἐκ Γορτυνιακῶν κτητορικῶν κωδίκων. Γορτυνιακὰ Α' (1972) 303 - 400 + πίν. ΚΘ' - ΛΒ' ἐκτ. κειμ.

Τοπωνύμια, κύρια ὀνόματα, κοινων. ὀργάνωσις, λαϊκ. δίκαιον.

176. **Γκιάλας Ἰω. Μ.** Τὰ Μεστὰ τῆς Χίου. Ἱστορικὰ - λαογραφικά. Ἀθῆναι 1972, 8ον, σελ. 108.

Τοπωνύμια, εἰδήσεις κοινων. ὀργανώσεως, λαϊκῆς λατρείας κ.ἄ.

Κρίσις: Χιακὴ Ἐπιθ 10 (1972), τεῦχ 28, σ. 83 (Δ. Α. Μ[αγγανᾶς]).

177. **Γκόρπας Θωμ. - Γκόρπας Βησσ.** Τὸ πανηγύρι τ' Ἅη Συμιοῦ. (Μιὰ μεσολογγίτικη λαογραφία). Ἀθήνα 1972, 8ον μικρ., σελ. 63.

Ἄσματα 14, κύρια ὀνόματα, εἰδήσεις περὶ μουσικῶν ὀργάνων, ἐνδύματος κ.ἄ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

178. **Γρῖσπος Π.** Δασικὴ λαογραφία. Ἠπειρ Ἑστ ΚΑ' (1972), τεῦχ. 237 - 38 σ. 57 - 66, τεῦχ. 239 - 40 σ. 160 - 168, τεῦχ. 241 - 42 σ. 291 - 299.

Ποικίλαι λαογραφικαὶ πληροφορίαι.

179. **Ζησόπουλος Κ. Α.** Ἀνθήλη Φθιώτιδος. Ἱστορική, κοινωνιολογική, λαογραφικὴ μελέτη. Ἔκδοσις Κοινότητος Ἀνθήλης, 1972, 8ον, σελ. 105.

Εἰδήσεις περὶ κοινων. ὀργανώσεως, γάμου καὶ λαϊκῆς λατρείας.
Κρίσις: Λαογρ. ΚΘ' (1974) 398 - 99 (Γ. Α. Μέγας).

180. **Καλλιγιάννη Θάλεια** Τὸ νερό... Κρητ Ἑστ τεῦχ. 199 (1972), σ. 167 - 171, 192, τεῦχ. 200, σ. 215 - 224.

Ἄσματά τινα, 1 παραμύθι, δίστιχα, παραδόσεις κ.ἄ.

181. **Καρτσωνάκης - Νάκης Ν.** Θυμᾶμαι τὴ Σμύρνη. (Ἀθήνα 1972), 8ον, σελ. 95.

Ποικίλαι λαογραφικαὶ εἰδήσεις εἰς λογοτεχνικὴν μορφήν.

182. **Κεφαλληνιάδης Νικ.** Ἡ λατρεία τῆς Παναγίας στὰ ἑλληνικὰ νησιά. (Τραγούδια, θρῦλοι καὶ παραδόσεις). Ἑλλ Τέχνη 8 (1972) 156 - 168.

Ἄσματα 5, ἐπίθετα Παναγίας, παραδόσεις 14.

183. **Κορομήλης Ἀνδρ. Δ.** Τὸ Βογατσικόν (ἱστορία - λαογραφία). Θεσσαλονίκη 1972, 8ον, σελ. 256. (Σύνδεσμος τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ Βογατσιωτῶν «Ὁ Ἅγιος Κωνσταντῖνος»).

Εἰδήσεις περὶ κοινων. ὀργανώσεως, ἀμπελουργίας, λ. ἰατρικῆς, ἐνδύματος, γάμου, γεννήσεως, λατρείας, μαγείας καὶ δεισιδαιμονίας, τελευτῆς, ἐπίσης παραδόσεις τινές, ἄσματα, παραμύθια, αἰνίγματα, παροιμίαι, γλωσσάριον κ.ἄ.

184. **Κυριακίδης Θωμ.** Κακοκαιρία στὸ Παλαιχώρι. Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 4 - 5, σ. 62 - 63.

Μία παράδοσις καὶ ἓν παιδικὸν ᾄσμάτιον.

185. **Κώνστας Κ. Σ.** Λαογραφικὰ τοῦ Ρουμελιώτικου Ἀρματολισμοῦ. Παροιμίες [24], παρωνύμια [29], ἔθιμα [ἀρματολῶν], ἐνθυμήσεις [13], παραδόσεις [6], ἱστορικὰ τοπωνύμια [23], δημοτικὰ τραγούδια [5]. Ἑλλην Ψυχὴ 2 (1972) 4 - 18. —Τὸ Διάστημα στὴν Αἰτωλικὴ λαογραφία. Αὐτόθι 3 (1972) 2 - 11. [Ἄσματα, παραδόσεις, παροιμίαι, δεισιδαιμονίαι, μετεωρ. παρατηρήσεις κ.ἄ.].

186. **Λαμπαδαρίδης Νικ. Σωτ.** Ἑορταστικὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν νησιῶν τοῦ Μαρμαρᾶ (Πρωτοχρονιὰ - Θεοφάνεια - Ἀποκριά). Ἑλλ Τέχνη 6(1972) 30 - 46.

Εἰδήσεις περὶ λ. λατρείας, τροφῶν, παραδόσεις 4, προλήψεις, 2 παραλλαγαὶ καλάντων, 8 ἀποκριάτικα τραγούδια κ.ἄ.

187. **Μιχαλαριᾶ - Βογιατζῆ Μαρία** Νανουρίσματα [11] - εὐχὲς [20] - ποιήματα. Συμαϊκὰ Α' (1972) 203 - 209.

Ἐν σελ. 208 - 209 γλωσσάριον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

188. **Μουσελίμης Σπ.** Ἱστορικοὶ περίπατοι ἀνὰ τὴν Θεσπρωτίαν. Ἠπειρ Ἐστ ΚΒ' (1972), τεῦχ. 252 - 53 σ. 291 - 301, τεῦχ. 256 - 58 σ. 581 - 587, τεῦχ. 259 - 60 σ. 656 - 670.

Τοπωνύμια, 1 ᾄσμα καὶ εἰδήσεις περὶ κοινων. ὀργανώσεως.

189. **Μπερερῆς Διον. Σπ.** Λαογραφικὰ τῆς Δυτικῆς Ρούμελης. Οἱ Καραγκούνηδες τῆς Ἀκαρνανίας. Ἕλλην Ψυχὴ 2 (1972) 21 - 27, 3 (1972) 16 - 28.

Γενικαὶ πληροφορίαι, ᾄσματα τινα, τοπωνύμια, λεξιλόγιον, εἰδήσεις περὶ κατοικίας, ἐνδύματος, γεωργικοῦ καὶ ποιμενικοῦ βίου, βιοτεχνίας, κυνηγίου, γάμου, τελευτῆς κ.ἄ.

190. **Νεαμονιτάκης Χρυσόστ.** Πῶς εἶδον τὴν Κίμωλον οἱ περιηγηταὶ κατὰ τὸν ΙΖ' καὶ ΙΗ' αἰῶνα. Κιμωλιακὰ Β' (1972) 54 - 71.

Εἰδήσεις περὶ κοινων. ὀργανώσεως, τροφῶν, ἐνδύματος, ἰατρικῆς, ἀσχολιῶν τῶν κατοίκων κ.ἄ.

191. **Παναγιωτάκης Ἀριστ. Ε.** Ἡ ζωὴ τοῦ χωριοῦ μου. Τὰ Ρούστικα. (Ἤθη - ἔθιμα - ἑορταὶ - πανηγύρια - ἱστορία). Ἀθῆναι 1972, 8ον, σελ. 158.

Τοπωνύμια, κύρια ὀνόματα, δίστιχα, εἰδήσεις περὶ ἀσχολιῶν τῶν κατοίκων, γάμου, λατρείας κ.ἄ. ὕλη κυρίως ἱστορική.

192. **Πανάρετος Ἄνθ.** Τὰ μανιτάρια καὶ οἱ καραόλοι τοῦ τόπου μας. Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 4 - 5, σ. 35 - 55.

Δημώδεις ὀνομασίαι κατὰ τόπους, σχετικαὶ φράσεις, λέξεις καὶ γνωμικά.

193. **Παπαϊωάννου Σωτ.** Ἀπὸ τὴν ζωὴν τῶν γύφτων τῆς Λαμίας καὶ Σπερχιάδος. Ἐπ Στερ Μελ Γ' (1971 - 72) 321 - 337.

Γενικαὶ πληροφορίαι, εἰδήσεις περὶ γάμου καὶ γλώσσης.

194. **Παπαντωνίου Γεώργ. Ἀντ.** Τὸ Ἑλληνικὸν (Μουλάτσι) τῆς Γορτυνίας νομοῦ Ἀρκαδίας. Ἀθῆναι 1972, 8ον, σελ. 164.

Τοπωνύμια, τραγούδια, παροιμίαι, συνθημ. γλωσσάριον, παιγνίδια, ὁμόλογα, εἰδήσεις περὶ κοινων. ὀργανώσ., γάμου, λ. λατρείας κ.ἄ.

Κρίσις: Πελοποννησιακὰ Γ' (1974) 201 - 202 (Τ. Ἀθ. Γρ[ιτσόπουλος]).

195. **Παπασιώτης Λεων. Ι.** Ἡ παλιὰ ἡ Κοζάνη. Ποιήματα γραμμένα στὸ Κοζανίτικο γλωσσικὸ ἰδίωμα (μὲ λαογραφικὲς καὶ γλωσσολογικὲς παρατηρήσεις). Θεσσαλονίκη 1972, 8ον, σελ. 167. (Σύνδεσμος Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν νομοῦ Κοζάνης).

Ποικίλαι λαογραφικαὶ εἰδήσεις.

196. **Περάκης Γεώργ. Ἰ.** Ραντολόγια. Συλλογὴ λαογραφικῶν σημειώσεων τῆς περιοχῆς Κριτσᾶ Μιραμπέλλου Κρήτης. Ἀθήνα 1972, 8ον, σελ. 197 + 1 χάρτ. ἐκτ. κειμ.

Ἐπῳδαὶ 126, κατάδεσμοι 3, ᾄσματα διάφορα 33, παραδόσεις 24, παροιμίαι 260, «καθαρογλωσσίδια» 19, διηγήσεις διάφοροι 8, μῦθοι 2, τοπωνύμια, γλωσσάριον, εἰδήσεις περὶ ἰατρικῆς, μαγικῶν καὶ δεισιδαιμόνων ἐνεργειῶν κ.ἄ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

197. **Πλατάρης Γεώργ.** Τὸ Σημειωματάρι ἑνὸς Μετσοβίτη (1871 - 1943). Ἐπιμέλεια καὶ προλεγόμενα —. Ἀθήνα 1972, 8ον, σελ. 319.

Ποικιλίαι ἱστορικαὶ πληροφορίαι ἔτι δὲ καὶ τοπωνύμια, ᾄσματά τινα, εἰδήσεις περὶ κοινων. ὀργανώσεως κ.ἄ. λαογραφικὰ στοιχεῖα.
Κρίσεις: Ἤπειρ Ἑστ ΚΑ' (1973), τεῦχ. 245 - 46, σ. 648 - 49 (Γ. Μουγογιάννης). Λαογρ. ΚΘ' (1974) 397 - 98 (Γ. Α. Μέγας).

198. **Προυσῆς Κ.** Ὁ Διγενὴς Ἀκρίτας στὴν Κύπρο. Παρνασσὸς ΙΔ' (1972) 192 - 214.

Ἓν ᾆσμα (ἀναδημοσίευσις ἀπὸ τὴν ἐκλογὴ Πολίτου 1925, σ. 289 - 93), στίχοι ᾀσμάτων ἐξ ἀναδημοσιεύσεως καί τινες παραδόσεις.

199. **Ράμφος Ι. Σ. - Παπαδόπουλος Κ. Ι.** Λαογραφικὰ καὶ ἀνέκδοτα τῆς Κιμώλου. Κιμωλιακὰ Β' (1972) 311 - 349.

Λογοτεχνικαὶ διηγήσεις μὲ λαογραφικὰ στοιχεῖα, ἤτοι παραδόσεις 6, τραγούδια 3, δίστιχα 6, ἐπῳδαὶ 2, εἰδήσεις λαϊκῆς λατρείας κ.ἄ.

200. **Σακελλαρόπουλος Ν. Π.** Τὸ Βερσίτσι [Σειραὶ Καλαβρύτων] καὶ τὰ μνημεῖα του. (Τοπωνύμια, ὀνόματα, ἐπώνυμα, παρεπώνυμα, ἔγγραφα). Ἀθήνα 1972, 8ον, σελ. 109.

Κρίσις: Ἑλληνικὰ 28 (1975) 225 (Δ. Σ. Λουκᾶτος).

201. ***Στούπης Σπ.** Βήσσανη. (Ἱστορικά. Ὀνοματολογικά. Λαογραφικά). Κέρκυρα 1972, 8ον, σελ. 378.

Κρίσις: Ἤπειρ Ἑστ ΚΒ' (1973), τεῦχ. 249 - 51, σ. 182 (Κ. Λαζαρίδης).

202. **Σωτηράκης Ν. Δ.** Ἡ Μόστρα στὸ Νεχώρι. Χιακὴ Ἐπιθ 10 (1972), τεῦχ. 28, σ. 2 - 6.

Εἰδήσεις κυρίως περὶ λατρείας καὶ χορῶν.

203. Τὰ πενηντάχρονα τοῦ ξερριζωμοῦ 1922 - 1972. Ἔκδοσις τῆς Ἑνώσεως Κάτω Παναγιᾶς. Ἀθῆναι (1972), 8ον, σελ. 180.

Τοπωνύμια, ὀνόματα, εἰδήσεις περὶ λατρείας, κοινων. ὀργανώσεως κ.ἄ.
Κρίσις: Χιακὴ Ἐπιθ 10 (1972), τεῦχ. 30, σ. 250 (Δ. Α. Μ[αγγανᾶς]).

204. **Ταουσιάνης Χρ.** Λαογραφικὰ Ριζοκαρπάσου. Μόρφωσις ΚΗ' (1972), ἀρ. 323, σ. 16.

Διηγήσεις 2, νανούρισμα 1, παροιμίαι 4.

205. **Τοπάλης Ἀναστ.** Τὰ χωριὰ Ἄνω καὶ Κάτω Μπεάλα. Λιμνολεκάνη Στρούγας - Ἀχρίδος. Μακεδονικὰ ΙΒ' (1972) 424 - 491.

Ἄσματα 13, ὀνόματα, τοπωνύμια, εἰδήσεις περὶ ἐνδύματος, λατρείας, γεννήσεως, γάμου, τελευτῆς, κοινων. ὀργανώσεως κ.ἄ.

206. **Τσαλίκογλου Ἐμμ.** Λαογραφικὰ τῶν Φλαβιανῶν (Ζιντζίντερε) Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας. Μικρ Χρον 15 (1972) 123 - 159 [συνεχίζεται].

Ἄσματα 2, παιδιαὶ 2, ἀνέκδ. 1, εἰδήσεις περὶ γλώσσης, λατρείας, μαντικῆς κ.ἄ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

207. **Τσίγκος Στυλ. — Σαριταμλάκου - Τσίγκου Εὐφρ.** Ἱστορικὰ καὶ λαογραφικὰ στοιχεῖα Νυμφῶν Κερκύρας. Κέρκυρα 1972, 8ον, σελ. 59.

Παραδόσεις 4, δίστιχα, τοπωνύμια, παροιμίαι 12, ἐπῳδαὶ (ξόρκια) 4, εἰδήσεις περὶ λαϊκ. λατρείας, κοιν. ὀργανώσεως κ.ἄ.

208. **Τσιρπανλῆς Κ. Ν.** Λαογραφικὰ τῆς Κῶ. Λαογρ ΚΗ' (1972) 353 - 364.

Εἰδήσεις ποιμενικοῦ καὶ γεωργικοῦ βίου, λαϊκῆς λατρείας καὶ δεισιδαιμονίας, μαγείας, δίστιχα διάφορα 160, ᾄσματα 2, ἐξορκισμὸς 1.

209. **Τσοῦχλος Κ.** Λαογραφικὰ τῆς Τσακωνιᾶς. Ἕλλην Ψυχὴ 2 (1972) 51 - 52.

Μία εὐτράπ. διήγησις, εἰδήσεις μαγείας.

210. **Φίλη - Μπεσίου Γαρυφαλλιὰ** Ὁ Ἀμπελώνας Φιλιατῶν. (Λαογραφικὰ σύμμεικτα). Ἰωάννινα 1972, 8ον, σελ. 92.

Εἰδήσεις περὶ οἰκίας, ἐνδύματος, τροφῶν, κυνηγίου, κτηνοτροφίας, ἀμπελουργίας, λατρείας, μαγείας, δεισιδαιμονίας, γεννήσεως, γάμου, τελευτῆς κ.ἄ. Δημοσιεύονται ἐπίσης εὐχαί, ὅρκοι, παραδόσεις τινες, ᾄσματα κ.ἄ.

211. **Χασιακὸς Γεώργ. Α.** Γλωσσικὰ μνημεῖα τῆς Ρούμελης. Ἀθήνα 1972, 8ον, σελ. 159. (Ρουμελιώτικη Βιβλιοθήκη, ἀρ. 3).

Περιέχει: Α') Γλωσσάριο καὶ ἰδιωματικὲς φράσεις τῆς Ρούμελης. Β') Λαογραφικά. (Τοπωνύμια, Διάλογος τῶν χωρικῶν στὴν ἐργασία τους ἢ στὶς ἐκδηλώσεις τῆς κοινωνικῆς ζωῆς). Γ') Γεωργικὰ καὶ ποιμενικὰ τῆς Ρούμελης. Δ') Τραγούδια [18], παροιμίες [54].

212. **Χατζηϊωσὴφ Χριστόδ.** Σιμηλὶς καὶ Σιμηλλούδιν. (Ἕνα ἐπίθετο τῆς θεᾶς τῆς Γεωργίας, ποὺ ἐπέζησε σ' ἕνα Κυπριακὸ φυτωνύμιο). Συμπ Λαογρ (1972) 71 - 75.

Εἰδήσεις λαϊκῆς λατρείας καὶ 2 ᾄσματα.

213. **Χατζιωνᾶς Στυλ.** Μῆνες καὶ μέρες τῆς Ἀλώνας. Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 4 - 5, σ. 24 - 25.

Παροιμίαι, εἰδήσεις γεωργίας καὶ λατρείας, 1 ἐπῳδή.

214. **Ἀμοργιανὸς Ἰω.** Σύμμεικτα λαογραφικά. Καλυμν Παλμὸς 7 (1973) 36 - 39.

«Ἡ πίτθα τοῦ ἄη Φανούρη· Τοῦ πισσίτη τὸ (μ)μάτι· Τὸ φαΐ· Πρόχειρα φαγητὰ τῶν παππούδων μας· Παροιμίες».

215. —— Λαογραφικὰ σύμμεικτα. Καλυμν Παλμὸς 10 (1973) 30 - 31.

Προλήψεις. Γιατροσόφια.

216. **Ἀναστασόπουλος Πλ.** Λαογραφικὰ σταχυολογήματα ἀπὸ τὸ Αἴγιον. Ἀθήνα 1973, 8ον, σελ. 191.

6 διηγήσεις εἰς λογοτεχνικὸν ὕφος μὲ παρεμβολὴν λαογραφικῶν στοιχείων.
Κρίσις: Ἕλλην Τέχνη 11 (1973) 127 (Κλ. Μαρμαρινὸς).

217. **Βασιλάκης Βάσ. Ν.** Τὸ Μεσοχώρι τῆς Καρπάθου. Τόμ. Α', Ἀθήνα 1973, 8ον, σελ. 177.

Εἰδήσεις περὶ κοινων. ὀργανώσεως, οἰκίας, ἐνδύματος, ἀσχολιῶν τῶν κατοίκων, λατρείας, μουσικῆς καὶ χορῶν, γεννήσεως, γάμου κ.ἄ.· δημοσ. προσέτι καὶ τινα ᾄσματα, τοπωνύμια καὶ ὀνόματα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

218. **Βεῖκου - Σεραμέτη Κατίνα** Ἐπιβάτες. Εἰκόνες πού δὲν σβήνουν. Ἱστορία - ἤθη καὶ ἔθιμα - γλωσσάριο. Θρακ Χρον 30 (1973) 98 - 112.

Δοξασίαι 29, παιδιαὶ 15, σκωπτικὸν ᾆσμα 1, ἀνέκδοτον 1, παραμύθια 3, γλωσσάριον (λέξεις καὶ παροιμ. φράσεις).

219. **Γερμίδης Ἄγγ.** Τὰ Γανοχώρια τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης. Πόνημα ἱστορικό, γεωγραφικὸ καὶ λαογραφικό. Θρακικὰ 46 (1972 - 73) 179 - 288.

Κοινωνικὴ ὀργάνωσις, λαϊκὴ λατρεία, παραδόσεις, τοπωνύμια, κύρια ὀνόματα κ.ἄ.

220. **Γεωργούλας Σωκρ.** Πλατανοῦσσα. (Λαογραφία. Ἱστορία. Ὁμόλογα). Ἠπειρ Ἐστ ΚΒ' (1973), τεῦχ. 256 - 58 σ. 500 - 510, τεῦχ. 259 - 60 σ. 684 - 696 [συνεχίζεται].

Πληροφορίαι περὶ κοινων. ὀργανώσεως, τοπωνυμιῶν, ἀγροτικοῦ καὶ ποιμενικοῦ βίου κ.ἄ.

221. **Ζούρου Φρόσω** Λαογραφικὰ τῆς Πέτρας. Λεσβιακὰ Ϛ' (1973) 59 - 61.

Παροιμίαι 19, τετράστιχα 10.

222. **Καζαδέλλης Τιμόθ.** Λαογραφικὲς σελίδες. Κυδωνιὲς - Ἀϊβαλί. Ἀθῆναι 1973, 8ον, σελ. 148.

Ποικίλαι λαογραφικαὶ κ.ἄ. εἰδήσεις, σχετικαὶ ἰδίᾳ μὲ τὴν λ. λατρείαν καὶ τὴν κοινωνικὴν ὀργάνωσιν.

223. **Καλλιάνης Δ.** Λαογραφικά. Λακωνικὰ Γ' (1973), τεῦχ. 55, σ. 17.

Παροιμίαι τινὲς καὶ παροιμ. φράσεις, 2 ᾄσματα κ.ἄ.

224. **Καπόγλου Ἑσπερία** Οἱ ἑλληνόφωνοι τῆς Κάτω Ἰταλίας. (Ἡ ζωή, τὰ ἔθιμα καὶ ἡ λαϊκὴ τέχνη τους). Ἑλλ Τέχνη 13 (1973) 194 - 207.

6 ᾄσματα, 4 δίστιχα, 10 παροιμίαι καὶ γενικαὶ πληροφορίαι.

225. I. **Καφταντζῆς Γ.** Ἡ ἱστορία τῆς Ἡρακλείας νομοῦ Σερρῶν [σ. 9 - 248]. II. **Τενεκετζῆς Θωμ.** Λαογραφικὰ Ἡρακλείας [σ. 249 κέξ.]. Ἔκδοση Δήμου Ἡρακλείας, 1973, 8ον, σελ. 298.

Ἄσματα 40, τοπωνύμια, κύρια ὀνόματα, εἰδήσεις περὶ ἀσχολιῶν κατοίκων, κοινωνικῆς ὀργανώσεως, οἰκίας, οἰκοσκευῆς, ἐνδύματος, καλλωπισμοῦ, γάμου, τελευτῆ, λατρείας, μετεωρολογίας, μαντικῆς κ.ἄ.

226. **Κεφαλληνιάδης Νικ.** Ἡ μονὴ Ἁγίου Γεωργίου Γρόττας. Ἐπετ Κυκλ Μελ Θ' (1971 - 73) 470 - 572.

Δημοσιεύονται καί τινες παραδόσεις, ἓν ᾆσμα ὡς καὶ διάφορα ἔγγραφα (διαθῆκαι, συμφωνητικά, ἀφιερωτικὰ κ.ἄ.).

227. **(Κόκκαλης Παντ.)** Καρδαμυλίτικα. Χιακὴ Ἐπιθεώρ 11 (1973), τεῦχ. 32, σ. 139 - 142.

Ἓν ᾆσμα καὶ ἀνέκδοτά τινα.

228. **Κώνστας Κ. Σ.** Λαογραφικὰ τῶν «Ἐλευθέρων Πολιορκημένων». Ν Ἑστ 93 (1973) 523 - 529.

Παροιμίαι καὶ παροιμ. φράσεις 33, παρωνύμια 21, προλήψεις, ἱστορικὰ τοπωνύμια 2, ἀνέκδοτα 5.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

229. **Λαζόγκας Εὐθ. Ζ.** Ἡ Γαλατινή. Τραγούδια - ἔθιμα - λαϊκὴ δημιουργία. Λάρισα 1973, 8ον, σελ. 113.

Εἰδήσεις περὶ λ. τέχνης, συνθηματικῆς γλώσσης (κουδαρίτικα), γάμου, λατρείας, τροφῶν, λ. ἰατρικῆς, γεωργίας κ.ἄ., ἔτι δ' ᾄσματά τινα.

230. **Μάτσας Νέστορας** Τὸ περιβόλι μὲ τὰ χαμένα παραμύθια. Ἑλληνικὸς λαϊκὸς πολιτισμὸς καὶ παράδοση, τόμ. Α'. (Ἀθήνα 1973), 8ον, σελ. 147 + 19 εἰκ. ἐκτ. κειμ.

Ποικίλαι λαογραφικαὶ εἰδήσεις ὑπὸ λογοτεχνικὴν μορφὴν ὡς καὶ τινα ᾄσματα.
Κρίσεις: Λαογρ ΚΘ' (1973) 399 - 400 (Γ. Α. Μέγας). Ν Ἑστ 96 (1974) 1267 (Γ. Χατζίνης).

231. **Mercati Silvio Gius.** Δημοτικὰ κείμενα ἐκ τῶν χειρογράφων τοῦ Ἀλλατίου. Παρνασσὸς ΙΕ' (1973) 489 - 498. [Καὶ αὐτοτελῶς, Ἀθῆναι 1973, 8ον, σελ. 14. (Κείμενα καὶ Μελέται Νεοελλ. Φιλολογίας, 86)].

10 παροιμίαι καί τινα ᾄσματα.

232. **Μιτσὸς Μαρκέλλος Θ.** Βορειοχωρούσικα πανηγύρια καὶ Παντελῆς Μπουρνιᾶς. Χιακὴ Ἐπιθεώρ 11 (1973), τεῦχ. 32, σ. 115 - 119.

Εἰδήσεις περὶ κοινων. ὀργανώσεως, οἰκίας, λατρείας, χορῶν καὶ λαϊκῶν ποιητῶν.

233. **Μποσινάκος Γ. Α.** Στ' ἀπόσκια τῆς Ἀράχοβας. Μελέτη ἱστορική, γεωγραφική, κοινωνική, λαογραφικὴ τοῦ χωριοῦ μου Ἀράχοβας Ναυπακτίας. Ἀθήνα 1973, 8ον, σελ. 832.

Τοπωνύμια, ᾄσματα, ὀνόματα (κύρια, ἐπώνυμα, ζώων, φυτῶν), παιδιαὶ 14, συνθηματικαὶ γλῶσσαι ραφτάδων καὶ κραβαριτῶν ζηπιάνων, διηγήσεις, εὐχαί, ἀραί, εἰδήσεις περὶ κοινων. ὀργανώσεως, λατρείας, μαγείας, δεισιδαιμονίας, κατοικίας, σκευῶν, ἐνδύματος, τροφῶν, ἀλληλοβοηθείας, ἰατρικῆς, γεωργίας, ἁλιείας, κτηνοτροφίας, γεννήσεως, γάμου, τελευτῆς, δικαίου κ.ἄ.
Κρίσις: Λαογρ ΚΘ' (1974) 409 - 10 (Γ. Α. Μέγας).

234. **Μπουγάνης Σωτ.** Λαογραφικὰ τῆς ἐπαρχίας Βάλτου. Ἑλλην Ψυχὴ 6 (1973) 1 - 39.

Παραδόσεις τινες, ᾄσματα 43, 1 προσυμβόλαιον, δεισιδαιμονίαι καὶ προλήψεις 52, εἰδήσεις περὶ γάμου.

235. **Παπαδάκη Ἐλευθερία** Λαογραφικὰ τῆς Σιάτιστας ἀπὸ τὰ τετράδια καὶ τὶς ἀφηγήσεις τοῦ Νέστορα Τσιρλιγκάνη. Θεσσαλονίκη 1973, 8ον, σελ. 35 + 4 πίν.

Εἰδήσεις περὶ λαϊκ. δικαίου, λατρείας, γάμου, ἐνδύματος, τέχνης καί τινα λατρευτικὰ καὶ γαμήλια ᾄσματα.
Κρίσις: Ἑλλην Τέχνη, τεῦχ. 11 (1973), σ. 126 (Κλ. Μαρμαρινός).

236. **Παπαϊωάννου Λαζ. Ἀθ.** Ἡ Κορυφὴ Βοΐου. (Τὸ χωριό μου). Θεσσαλονίκη 1973, 8ον, σελ. 80.

Τοπωνύμια, κοινων. ὀργάνωσις, ἔθιμα γεννήσεως, γάμου, λατρείας, γαμήλια τινὰ ᾄσματα, γλωσσάριον κ.ἄ.

237. **Παπανδρέου Ἀνδρ. Σπ.** Λυνίσταινα. Ὀλυμπ Χρον Δ' (1973) 269 - 279.

Παράδοσις 1, εἰδήσεις λατρείας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

238. **Παρασκευαΐδης Παν.** Οἱ περιηγηταὶ γιὰ τὴ Λέσβο. Ἀθῆναι 1973, 8ον, σελ. 173.

Δημοσ. καί τινες δεισιδαίμονες συνήθεια, ὡς καὶ εἰδήσεις περὶ λαϊκοῦ δικαίου, καλλωπισμοῦ, γάμου.

Κρίσεις: Λαογρ ΚΘ' (1974) 410 - 11 (Γ. Α. Μέγας). Αἰολ Γράμμ Γ' (1973) 334 (Γ. Βαλ[έτας]).

239. **Ράμφος Ἰω. Σπ.** Σύμμεικτα Κιμωλιακά. Κιμωλιακὰ Γ' (1973) 297 - 375.

Κυρίως εἰδήσεις περὶ κοινων. ὀργανώσεως καὶ τοπωνύμια Κιμώλου καὶ Πολυαίγου (σ. 371 - 75).

240. **Ροντογιάννης Παν. Γ.** Ἡ χριστιανικὴ τέχνη στὴ Λευκάδα. Ἐπετ Λευκ Γ' (1973) κε' + 623 [499 κέξ. πίν.].

Πληροφορίαι καὶ περὶ λ. ἀρχιτεκτονικῆς (σ. 4 - 15), διακοσμητικῆς, κοινων. ὀργανώσεως καὶ λαϊκοῦ δικαίου, κύρια ὀνόματα, τοπωνύμια κ.ἄ. λαογραφικὰ στοιχεῖα.

241. **Σκλεπάρης Δημ.** Ντεντὲ κάμπους. Λεσβιακὰ Ϛ' (1973) 171.

Α'. Ἕνα τοπωνύμιο γιουρούκηδων στὴν περιοχὴ τῆς Ἁγιάσου. Ζωὴ - ἤθη γιουρούκηδων. Β' Ἤθη, ἔθιμα, δοξασίες γιουρούκηδων. Γ' Τοποθεσίες ποὺ ἔμειναν γιουρούκηδες.

242. **Σωτηράκης Ν.** Ἡ χιακὴ λαϊκὴ μούσα στὰ Κάλαντα. Παραδόσεις καὶ ἔθιμα τοῦ Δωδεκαημέρου. Χιακὴ Ἐπιθεώρ 11 (1973), τεῦχ. 31, σ. 1 - 30.

243. **Τατσιόπουλος Λ.** Λαογραφικὰ Κομποτίου Ἄρτης. Ἠπειρ Ἑστ ΚΒ' (1973), τεῦχ. 256 - 58, σ. 511 - 515.

Πληροφορίαι περὶ γεωργίας, κτηνοτροφίας καὶ λατρείας εἰς λογοτεχνικὸν ὕφος.

244. **Ψαθᾶς Ἀπόστ. Δ. — Ψαθᾶ - Μητρακλῆ Βασιλικὴ** Τὸ Σκούταρι Ἀδριανουπόλεως Ἀνατολικῆς Θράκης. Ἀρχ Θράκης 36 (1973) 227 - 296.

Εἰδήσεις περὶ γεννήσεως, γάμου, τελευτῆς, λατρείας, μαντικῆς, ἀσχολιῶν κατοίκων, δεισιδαιμονίας, ᾄσματα καὶ δίστιχά τινα, παροιμίαι 16, γλωσσάριον.

245. **Ἀρχέλαος Σαραντίδης Ι.** Ἡ Σινασός... Ἐν Ἀθήναις (1974), 8ον, σελ. 287. (Φωτοτυπ. ἀνατύπωσις τῆς ἐκδόσεως τοῦ 1899, διὰ τὴν ὁποίαν βλ. Ἐπ ΚΛ ΚΓ', 1972 - 74, σ. 99, ἀρ. 264).

246. **Βαφειάδου Βαλασία** Ἤθη καὶ ἔθιμα Σωζοπόλεως. Λαογρ ΚΘ' (1974) 115 - 225.

Εἰδήσεις περὶ λαϊκ. λατρείας καὶ δεισιδ., μαντικῆς, τροφῶν, ἁλιευτικοῦ βίου, κοινων. ὀργαν., παραμυθιῶν καὶ ᾀσμάτων, ἔτι δὲ ᾄσματα ἰδίᾳ λατρευτικὰ 16, δίστιχα 41, παιδιαὶ 7, αἰνίγματα 17, ὡς καὶ παραδόσεις τινὲς καὶ παροιμίαι.

247. **Βλαχόπουλος Γ.** Αὔγουστος... Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 99 (1974), σ. 26 - 27.

Εἰδήσεις λαϊκῆς λατρείας καί τινες παροιμίαι.

248. **Δούφλιας Κ.** Ἀπρίλης, μήνας τῆς ὀμορφιᾶς καὶ τ' ἅη Γιώργη. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 95 (1974), σ. 14 - 15. —Πάσχα στὴν Μακεδονία. Αὐτόθι, σ. 31 - 33. — Ὁ Μάης στὰ χείλη τοῦ λαοῦ. Αὐτόθι, τεῦχ. 96 (1974), σ. 22 - 23.

Εἰδήσεις λατρείας καί τινα ᾄσματα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

249. **Εὐπραξιάδης Λάζ.** Τὸ Προκόπι, ἡ πατρίδα μου. (Ἱστορία καὶ λαογραφία). Θεσσαλονίκη 1974, 8ον, σελ. 397.

Κοινωνικὴ ὀργάνωσις, τοπωνύμια, λατρεία, δεισιδαιμονία, γάμος, τελευτή, οἰκία - οἰκοσκευή, τροφαί, ἔνδυμα καὶ καλλωπισμός, γέννησις, βάπτισις, παιδιαί, μαντική, παροιμίαι, εὐχαί, ἀραί, ὕβρεις, ἄσματα κ.ἄ. ὕλη.
Κρίσις: Λαογρ Λ' (1975) 397 - 98 (Γ. Α. Μέγας).

250. **Θρακιώτης Κ.** Ἐθιμικὲς ἐκδηλώσεις στὴ Θράκη. Θρακ Χρον 31 (1974) 38 - 46.

Εἰδήσεις λατρείας, μαντικῆς, μαγείας καὶ δεισιδαιμονίας, λατρευτικά τινα ἄσματα.

251. **Καδιανάκης Ἐμμ.** Ἀπὸ τοὺς θρύλους τῆς Βιάννου. Τ' Ἀπαλέτι (ἢ Ἀμάδα). Οἱ θρύλοι της. Αὐτὴ ὡς σημεῖον ἐνάρξεως καὶ λήξεως ὡραρίου ἁλωνισμάτων κλπ. Ἀμάλθεια Ε' (1974), τεῦχ. 18 - 19, σ. 63 - 64.

Παραδόσεις 2, τοπωνύμια 4, μία παιδιά, παροιμίαι 2, ἀστρολογικαὶ εἰδήσεις.

252. **Καμπασακαλῆς Δημ. Ι.** Ἱστορία τῆς Μπάλτζας (Μελισσοχώρι Θεσσαλονίκης). Θεσσαλονίκη 1974, 8ον, σελ. 249.

Εἰδήσεις περὶ λατρείας, κοινων. ὀργανώσεως, κατοικίας, οἰκοσκευῆς, ἐνδυμασίας, ποιμενικοῦ βίου, λ. ἰατρικῆς, λ. τέχνης, γεννήσεως, γάμου, μαγείας, δεισιδαιμονίας, ἀστρολογίας καὶ μετεωρολογίας, ἐπίσης δὲ ἄσματα 30, τοπωνύμια καὶ λεξιλόγιον.

253. Κάρπαθος. Εἰκόνες - λαϊκὴ τέχνη - πολιτισμός. Ἔκδοσις τῆς ἐν Πειραιεῖ Ἑνώσεως Μεσοχωριτῶν Καρπάθου «Παναγία ἡ Βρυσιανή». (Ἐπιμέλεια ἐκδόσεως **Βάσος Ν. Βασιλάκης**). Πειραιεὺς 1974, 8ον μεγ. [σελ. 89].

Λεύκωμα ἐξ 166 εἰκόνων, πολλαὶ τῶν ὁποίων ἀναφέρονται εἰς τὴν λαϊκὴν οἰκίαν, τὸ ἔνδυμα, τὴν τέχνην κλπ.

254. **Κεφαλληνιάδης Ν.** Χρονικὸν τῶν κατὰ τῆς Κιμώλου (Argentiera) πειρατικῶν ἐπιδρομῶν κατὰ τὸν 17ον - 19ον αἰῶνα. Κιμωλιακὰ Δ' (1974) 71 - 110.

Δημοσ. καὶ 4 παραδ., 3 ἄσματα, εἰδήσεις κοινων. ὀργανώσεως.

255. **Κονταξῆς Κ. Δ.** Τῆς προσφυγιᾶς ἡ μοῖρα. (Ἱστορικὴ καὶ λαογραφικὴ μελέτη τῆς Κεπέκκλησες τοῦ Πόντου, τῆς περιοχῆς της καὶ τοῦ Μπαμπαλιοῦ Αἰτωλοακαρνανίας). Γιάννινα 1974, 8ον, σελ. 143.

Ἄσματα 6, δίστιχα 33, παραδ. 3, ἀνέκδ. 13, τοπωνύμια, εἰδήσεις περὶ κοινων. ὀργανώσεως, γεννήσεως, γάμου, τελευτῆς, λ. λατρείας.
Κρίσις: Λαογρ Λ' (1975) 398 - 99 (Γ. Α. Μέγας).

256. **Κοσκινᾶς Νικ. Σπ.** Κέρκυρα. Λαϊκὴ πνευματικὴ ἀνταύγεια. Ἱστορία. Ἀνέκδοτα. Ἰδιωματισμοί. Τοπωνύμια. Παρωνύμια. Ἀθῆναι [1974], 8ον μικρ., σελ. 62.

257. **Κρικέλλης Κ. Σ.** Μολόχα. Δολόπια. Ἄγραφα (καὶ ἡ Παλιαπιδιά). Γεωγραφία. Ἱστορία. Οἰκονομία. Ἀθήνα 1974, 8ον, σελ. 316.

Τοπωνύμια, παραδόσεις, εἰδήσεις κοιν. ὀργανώσεως, κύρια ὀνόματα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

258. **Κύρρης Λεων.** Ἀναμνήσεις ἀπὸ τὴν Λάπηθο τῶν ἀρχῶν τοῦ Κ' αἰῶνος. Χρον Λαπήθου II - III (1972 - 74) 74 - 77.

Εἰδήσεις τινὲς περὶ τροφῶν, λαϊκ. ἰατρικῆς, δικαίου καὶ λατρείας.

259. **Λάττας Χρ. Π.** Ἡ λαογραφία τοῦ τόπου μου. Ἀθῆναι 1974, 8ον, σελ. 248.

Εἰς λογοτεχνικὴν μορφὴν δίδονται πλεῖσται λαογραφικαὶ εἰδήσεις ἀναφερόμεναι εἰς τὴν λατρείαν, κοινων. ὀργάνωσιν, μαγείαν, δεισιδαιμονίαν, μαντικήν, γεωργίαν, κτηνοτροφίαν κ.ἄ.

260. **Λογκάκης Ἀνδρ.** Λαογραφικὰ σύμμεικτα Γυμνασίου Ἁγίου Νικολάου Κρήτης. Ἐπιμέλεια —. Τεῦχ. 1, Ἅγιος Νικόλαος Κρήτης 1974, 16ον, σελ. 48, τεῦχ. 2, αὐτόθι 1974, 16ον, σελ. 48.

Ἄσματα 38, δίστιχά τινα, παραδόσεις 13, παροιμίαι 74, ἐπῳδαὶ (γηθειὲς) 17, καθαρογλωσσίδια 3, αἴνιγμα 1, εἰδήσεις περὶ μαγείας, λεξιλόγιον.

261. **Ματαυτσῆς Βασ.** Ἱστορικὲς ἀφηγήσεις καὶ πληροφορίες ἀπὸ τὴν Κασσάνδρα (1821 - 1912). Χρον Χαλκ 25 - 26 (1974) 3 - 123.

Παραδόσεις καὶ ἄσματα.

262. ***Μιχαηλίδου Ἁγνὴ** Λάρνακα, ἡ παλιὰ Σκάλα. Λευκωσία 1974, 8ον, σελ. 195, εἰκ. 38.

Κρίσις: Λαογρ ΚΘ' (1974) 411 - 12 (Γ. Α. Μέγας).

263. **Μιχαλόπουλος Μιχ.** Μαυρίκιον Λίγιαλείας. Οἰκισμοὶ καὶ μετανάστεις ἐν Ἀχαΐᾳ ἐπὶ Βενετῶν (1691). Καταγωγὴ πατριῶν. Ἱστορικὴ - λαογραφικὴ μελέτη. Ἀθῆναι 1974, 8ον, σελ. 174.

Παραδόσεις τινές, κύρια ὀνόματα, προικοσύμφωνα, πωλητήρια κ.ἄ. δικαιοπρακτικὰ ἔγγραφα. Ἐν σελ. 81 - 86: Συνθήματα συνεννοήσεως κατὰ τὴν ἐπανάστασιν (συνθηματικὸν γλωσσάριον).

Κρίσεις: Λαογρ ΚΘ' (1974) 410 (Γ. Α. Μέγας). Πελοποννησιακὰ Γ' (1974) 199 - 201 (Τ. Ἀθ. Γρ[ιτσόπουλος]).

264. **Μπενέκος Πέτρ. Κ.** Χουλιαράδων ἅπαντα. Ἰωάννινα 1974, 8ον, σελ. 468.

Τοπωνύμια, παραδόσεις, κύρια ὀνόματα, τραγούδια, διηγήσεις, εἰδήσεις περὶ κατοικίας, οἰκοσκευῆς, ἀσχολιῶν κατοίκων, ἐνδυμασίας, κοιν. ὀργανώσεως, τροφῶν, λ. λατρείας, δικαίου, γάμου, μαγείας - δεισιδαιμονίας, μαντικῆς, ἰατρικῆς, τελευτῆς κ.ἄ.

265. **Πανάρετος Ἄνθ.** Ἄγρια ζῶα τῆς Κύπρου. Λαογρ Κύπρ Δ' (1974), τεῦχ. 11 - 12, σ. 69 - 75.

Δημώδη ὀνόματα ἑρπετῶν, σαυροειδῶν κλπ. ἀγρίων ζώων, εἰδήσεις λαϊκ. ἰατρικῆς, δίστιχα 3, σχετικαί τινες προλήψεις, ἐπῳδαὶ καὶ παροιμίαι.

266. **Παπαδάκη Εἰρήνη** Βιτζέντζος Κορνάρος. Περιοδικὴ ἔκδοση ἱστορίας - λαογραφίας - λογοτεχνίας. (Τόμ. Α'). Σητεία Κρήτης 1974, 8ον, σελ. 165.

Ἄσματα ποικίλα, δίστιχα, παραμύθια, εὐτράπ. κλπ. διηγήσεις, σκώμματα, κύρια ὀνόματα, παρωνύμια, τοπωνύμια, λεξιλόγιον κ.ἄ.

267. **Πλάτανος Βασ.** Τὸ μαγιοστέφανο στὴν ἑλληνικὴ παράδοση. Ζυγὸς 7 (1974) 103 - 106.

Εἰδήσεις λατρείας καὶ δεισιδαιμονίας, 6 ἄσματα, δίστιχα 5 καί τινες στίχοι ἀσμάτων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

268. **Πλάτανος Βασ.** Τὰ σκιάχτρα. Ἡ μορφή, ἡ σημασία καὶ ἡ προέλευσή τους. Ζυγὸς 8 (1974) 75 - 84.

Δημοσ. καὶ εἰδήσεις περὶ λ. λατρείας καὶ δεισιδαιμονίας.

269. **Ρουσουνίδης Ἀνδρ.** Ἡ περὶ Λαζάρου λαϊκὴ παράδοσις ἐν Κύπρῳ. Κυπρ Λόγος 6(1974), ἀρ. 32, σ. 106 - 108.

Εἰδήσεις λαϊκ. λατρείας, παραδόσεις 2, ᾄσματα 2.

270. **Σακελλαρόπουλος Ν.** Λαογραφικὰ Βερσιτσίου Καλαβρύτων. Ἀθήνα 1974, 8ον, σελ. 146.

Ἐπῳδαὶ 36, αἰνίγματα 16, παιδικὰ ᾀσμάτια 31, νανουρίσματα 3, παροιμίαι καὶ παροιμ. φράσεις, εὐχαί, ἀραί, ὅρκοι, προλήψεις, παραδόσεις τινές, εἰδήσεις περὶ ἐνδύματος, κτηνοτροφικοῦ βίου κ.ἄ.

Κρίσεις: Λαογρ ΚΘ' (1974) 412 (Γ. Α. Μέγας). Ἑλληνικὰ 28 (1975) 226 (Δ. Σ. Λουκᾶτος).

271. **Σαρλῆς Βασ. Π.** Ἡ Γκούρα Κορινθίας. . . Ἀθήνα 1974, 8ον, σελ. 255.

Εἰδήσεις περὶ κατοικίας, ἐνδυμασίας, λατρείας κ.ἄ.

272. **Στυλιανοῦ Π.** Ὁ Ἰανουάριος εἰς τὴν Κυπριακὴν λαογραφίαν. Κυπρ Λόγος 5 (1973), ἀρ. 25 - 26, σ. 21 - 28. — Ὁ Φεβρουάριος καὶ ὁ Μάρτιος. . . Αὐτόθι, ἀρ. 27 - 28, σ. 127 - 131. — Ὁ Ἀπρίλιος. . . Αὐτόθι, ἀρ. 29 - 30, σ. 196 - 210. — Ὁ Μάιος. . . Αὐτόθι 6 (1974), ἀρ. 31, σ. 38 - 39. — Ὁ Ἰούνιος. . . Αὐτόθι, ἀρ. 32, σ. 110 - 112. — Ὁ Ἰούλιος. . . Αὐτόθι, ἀρ. 33, σ. 169 - 172. — Ὁ Αὔγουστος. . . Αὐτόθι, ἀρ. 36, σ. 318 - 321.

Λατρευτικαὶ καὶ δεισιδαίμονες συνήθειαι, παραδόσεις, ᾄσματα, παροιμίαι κ.ἄ.

273. **Τατσιόπουλος Λ.** Λαογραφικὰ Κομποτίου Ἄρτης. Ἠπειρ Ἑστ ΚΒ' (1974), τεῦχ. 261 - 62 σ. 50 - 54, τεῦχ. 263 - 65 σ. 198 - 211, τεῦχ. 266 - 68 σ. 412 - 416, τεῦχ. 269 - 70 σ. 524 - 529.

Εὐχαὶ 89, ἀραὶ 76, «ρεμέντια» 110, εἰδήσεις περὶ τελευτῆς, μετεωρολογίας κ.ἄ. ὕλη.

274. **Τροῦλλος Ἀντ. Γ.** Σίφνος. Ἱστορία - λαογραφία - ξενάγησις. Ἀθήνα 1974, 8ον, σελ. 232.

Τοπωνύμια, παραδόσεις τινές, ἰδίᾳ ἁγιολογικαί, εἰδήσεις λαϊκῆς λατρείας.
Κρίσις: Ἐφημ. «Σιφνιακὴ Φωνή», ἀρ. 126 (Ἰούν. 1975), σ. 2 (Γ. Ν. Αἰκατερινίδης).

275. **Τσιρώνης Δημ.** Ἤθη καὶ ἔθιμα τοῦ ἀγροτικοῦ βίου τοῦ χωρίου Πελεκάνου (Πέδεια) ἐπαρχίας Σιατίστης. Λαογρ ΚΘ' (1974) 329 - 336.

Εἰδήσεις περὶ ἀγροτικοῦ καὶ ποιμενικοῦ βίου, λατρείας, δεισιδαιμονίας, μαγείας.

276. **Βλάχος Σπ.** Συλλογὴ ζώντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ τῆς Χηλῆς. Μικρ Χρον 16 (1975) 9 - 84.

Εἰδήσεις περὶ γάμου μετὰ γαμηλίων ᾀσμάτων, συλλογὴ κυρίων ὀνομάτων, αἰνίγματα 58, μοιρολόγια 4, δίστιχα μοιρολ. 10, λοιπὰ τραγούδια 15, δίστιχα καὶ πολύστιχα βαυκαλήματα 40, παιδικὰ τραγούδια 9, παροιμίαι 149, καθαρογλωσσήματα 9, δίστιχα διάφορα 71.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

277. **Βλάχου Ἑλένη** Λαογραφία καὶ ἱστορία τῆς Ἴμβρου. Ἀρχ Θράκης 38 (1975) 227 - 274.

Ποικίλαι εἰδήσεις καὶ δὴ περὶ ἐνδυμασίας, οἰκίας, τροφῶν, λατρείας, ἀσχολιῶν κατοίκων, γάμου, γεννήσεως, βαπτίσεως, τελευτῆς, κοινων. ὀργανώσεως, ἐπίσης παραδόσεις, τραγούδια κ.ἄ.

278. **Βούρδας Γ.** Ὁ δρόμος τῶν ξενιτεμένων Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 110 (1975), σ. 9 - 11.

Εἰδήσεις λ. λατρείας καὶ χορῶν, 3 τραγούδια.

279. **Γεωργιάδης Θεόφρ.** Μοσχόπολις. Ἔκδοσις Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων. Ἀθῆναι 1975, 8ον, σελ. 142 + 31 εἰκ. ἐκτ. κειμ. + 2 χάρται.

Ἀπὸ τῆς σελ. 101 κέξ. εἰδήσεις περὶ κατοικίας, οἰκισμῶν, κοινων. ὀργανώσεως, ἀσχολιῶν τῶν κατοίκων, κτηνοτροφίας, ἐνδύματος, γάμου, γεννήσεως, βαπτίσεως, τελευτῆς, λ. λατρείας κ.ἄ. ὡς καί τινες παραδόσεις καὶ ὀνόματα διάφορα.

280. **Ἐξάρχου Νικόλ. Ἀθ.** Τὸ Βρυσοχώρι (Ζαγόριον). Ἱστορία - λαογραφία - ἤθη - ἔθιμα. Ἰωάννινα 1975, 8ον, σελ. 228.

Ἄσματα τινα καὶ παραδόσεις, κύρια ὀνόματα, τοπωνύμια, εἰδήσεις περὶ οἰκοσκευῆς, ἐνδύματος, κοινων. ὀργανώσεως καὶ δικαίου, λ. λατρείας καὶ δεισιδαιμονίας, τελευτῆς, γάμου κ.ἄ.

281. **Κανελλόπουλος Παν. Θεμ.** Καραμούσταφα, Τρουκάκι, Σκλαβέικα. (Ἱστορία - λαογραφία). Ἀθήνα 1975, 8ον, σελ. 367.

Εἰδήσεις καὶ περὶ κοινων. ὀργαν., δικαίου, γάμου, λατρείας, τελευτῆς, γεωργ. βίου, ἐπίσης τοπωνύμια, ὀνόματα, τραγούδια, παραδόσεις, παροιμίαι κ.ἄ.

282. **Λιάπης Γιάνν.** Ταξιδεύοντας μὲ τὸν Ἑλληνισμὸ μέσα στὸν «Χωροχρόνο». Μὲ ἀφορμὴ τὰ δύο λαογραφικὰ συνέδρια. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 107 (1975), σ. 17 - 21.

Ἀποσπάσματα ἀπὸ ἀνακοινώσεις εἰς τὰ Α' καὶ Β' Συμπόσια Λαογραφίας τοῦ Βορειοελλαδικοῦ χώρου εἰς Θεσσαλονίκην (1974) καὶ Κομοτηνὴν (1975).

283. **Λίβας Χρ.** Κυπριακὴ λαογραφία. Μόρφωσις Λ' (1975), τεῦχ. 358 - 60, σ. 61, ΛΑ' (1975), τεῦχ. 365, σ. 13.

Παροιμίαι, δίστιχα, στίχοι ᾀσμάτων.

284. **Μάτσας Νέστορας** Ὁ σπόρος τοῦ σταριοῦ. Ἑλληνικὸς λαϊκὸς πολιτισμός, τόμ. Β'. (Ἀθήνα 1975), 8ον, σελ. 193 + 38 εἰκ. ἐκτ. κειμ.

Ποικίλαι λαογραφικαὶ εἰδήσεις ὑπὸ λογοτεχνικὴν μορφὴν ὡς καί τινα ᾄσματα.

285. **Πανάρετος Ἄνθ.** Λαογραφικὰ περὶ ἀγρίων πτηνῶν τῆς Κύπρου. Λαογρ Κύπρ Ε' (1975), τεῦχ. 14 - 15, σ. 41 - 60.

Δημώδεις ὀνομασίαι, εἰδήσεις περὶ κυνηγίου, τροφῶν, δεισιδαιμονίας, στίχοι ᾀσμάτων, διηγήσεις κ.ἄ.

286. **Παπασταύρου Σταῦρ.** Ἱστορίες τῆς Χαλκιδικῆς. (Χρονογραφία - λαογραφία). Χρον Χαλκ 27 - 28 (1975) 3 - 191.

Εὐτράπελοι διηγήσεις, ἔθιμα λ. λατρείας, ᾄσματα διάφορα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

287. **Παραφεντίδου Ἀλεξάνδρα** Λητή: Παραδόσεις καὶ ἔθιμα αἰώνων. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 114 (1975), σ. 25 - 27.

Ποικίλαι λαογρ. κ.ἄ. πληροφορίαι.

288. **Περπερῆς Θεόδ.** Σαρακατσάνοι: ἡ περήφανη καὶ ἀμόλυντη ράτσα. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 115 (1975), σ. 24 - 25.

Γενικαὶ πληροφ., ὀνόματα, τραγούδια.

289. **Σαμαρᾶς Ἠλ.** Λαογραφικὰ τοῦ Κλειστοῦ Εὐρυτανίας. Λαογρ Λ' (1975) 314 - 342.

Κατοικία καὶ αὐλή. Γεωργικὴ ζωή. Ποιμενικὴ ζωή. Κτηνιατρική. Χειρουργική. Μελισσοκομικά. Μαγεία καὶ δεισιδαιμονία. Μαντική. Ὀνειρομαντεία. Πρόγνωση καιροῦ.

290. **Σιμόπουλος Κυρ.** Ξένοι ταξιδιῶτες στὴν Ἑλλάδα. Δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς βίος, λαϊκὸς πολιτισμός, Ἐκκλησία καὶ οἰκονομικὴ ζωή, ἀπὸ τὰ περιηγητικὰ χρονικά. Τόμ. Α' 333 μ.Χ. - 1700, Ἀθήνα 1970 (1972²), 8ον, σελ. 766. — Τόμ. Β' 1700 - 1800, Ἀθήνα 1973, 8ον, σελ. 839. —Τόμ. Γ'₁ 1800 - 1810, Ἀθήνα 1975, 8ον, σελ. 582. —Τόμ. Γ'₂ 1810 - 1821, Ἀθήνα 1975, 8ον, σελ. 662.

Κρίσεις: Λαογρ ΚΗ' (1972) 407 - 10 (Γ. Α. Μέγας). Ἠπειρ Ἐστ ΚΑ' (1972), τεῦχ. 241 - 42, σ. 387 - 88 (Ι. Γ. Θεοχάρης). Μνημοσύνη Δ' (1972 - 73) 253 - 63 (Τ. Ἀθ. Γρ[ιτσόπουλος]). Ἠπειρ Ἐστ ΚΒ' (1973), τεῦχ. 256 - 58, σ. 617 (Δ. Κόκκινος). Ν Ἑστία 93 (1973) 823 - 25 (Γ. Χατζή-νης). Αἰολ Γράμμ Γ' (1973) 333 - 34 (Π. Βαλ[έτας]). Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 115 (1975), σ. 53.

291. **Σκανδαλίδης Μιχ.** Λαογραφικὰ τῆς νήσου Χάλκης τῶν Δωδεκανήσων. Λαογρ Λ' (1975) 343 - 352.

Εἰδήσεις λ. λατρείας, ἀγροτικῶν ἐθίμων, παιδιαὶ 5, 1 τραγούδι.

292. **Στυλιανοῦ Π.** Ὁ Σεπτέμβριος εἰς τὴν Κυπριακὴν λαογραφίαν. Κυπρ Λόγος 7(1975), ἀρ. 37, σ. 53 - 54. — Οἱ μῆνες Ὀκτώβριος καὶ Νοέμβριος. . . Αὐτόθι, ἀρ. 38, σ. 130 - 132. — Ὁ Δεκέμβιος. . . Αὐτόθι, ἀρ. 39, σ. 224 - 225.

Παροιμίαι, μετεωρ. παρατηρήσεις, εἰδήσεις λ. λατρείας κ.ἄ.

293. **Φιλιππόπουλος Τάσ. Μ.** Λαογραφικὰ Τρικόρφου Δωρίδος. Πάτραι 1975, 8ον, σελ. 160.

Εἰδήσεις περὶ γεννήσ., βαπτίσεως, γάμου, τελευτῆς, λ. λατρείας, μετεωρολογίας, λ. ἰατρικῆς, μαγείας καὶ δεισιδαιμ., ἄσματα, εὐχαί, παροιμίαι, αἰνίγματα κ.ἄ.

293α. **Χασιακὸς Γεώργ.** Ρουμελιώτικοι παλμοί. Ἀθήνα (1975), 8ον, σελ. 160. (Ρουμελιώτικη Βιβλιοθήκη, ἀρ. 4).

Εἰς τὰς σ. 86 - 132 κ.ἀ. ποικίλαι λαογραφικαὶ εἰδήσεις.

2. Μελέται

294. **Χατζηϊωάννου Κυρ. Π.** Τὰ ἐν διασπορᾷ. Τόμος τιμητικός. Λευκωσία, Κύπρος 1969. [Βλ. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72), σ. 161, ἀρ. 227).

Κρίσις: Κυπρ Λόγος 2 (1970), ἀρ. 7, σ. 47 (Νάγια Ρούσου).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

295. **Κωστάκης Θαν. Π.** Ματιὲς στὸν πολιτισμό μας. Ἀθήνα 1970, 8ον, σελ. 193. (Δημοσιεύματα Λαογραφικοῦ Ἰνστιτούτου Ἑλληνικῆς Περιηγητικῆς Λέσχης, ἀρ. 3).

Ἐνδιαφέρουν κυρίως τὰ κεφάλαια: Μαγικὲς τελετὲς γιὰ τὴν πρόκληση βροχῆς (σ. 14 - 19). Ἕνας θαλασσινὸς ἅγιος κι ἕνας βουνήσιος (σ. 19 - 23). Ἡρόδοτος. . . (σ. 23 - 27). Λαϊκὲς παραδόσεις γιὰ τὴ μάχη τοῦ Μαραθώνα (σ. 51 - 54). Οἱ ἀκρίτες τοῦ Βυζαντίου. . . (σ. 60 - 64). Ἐμεῖς καὶ τὰ πουλιὰ (σ. 69 - 74). Τί εἶναι οἱ συνθηματικὲς γλῶσσες (σ. 83 - 87). Ἡ γιορτὴ τῶν Βαΐων στὸ Τρίκερι (σ. 98 - 101). Ἀρχαῖοι μύθοι ποὺ σώζονται καὶ σήμερα (σ. 113 - 117). Παιγνίδια ποὺ ἔρχονται ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα (σ. 125 - 129). Χριστούγεννα στὸ Μιστὶ (σ. 133 - 137). Οἱ Καππαδόκες παπλωματάδες (σ. 137 - 139). Οἱ καλικάντζαροι (σ. 148 - 150). Τ' Ἀναστενάρια (σ. 155 - 160). Τὰ δημοτικά μας τραγούδια (σ. 187 - 191).

Κρίσις: Λαογρ Λ' (1975) 400 (Δ. Α. Πετρόπουλος).

296. **Σαμσάρης Δημ. Κ.** Ἡ κοινότης τοῦ Ἁγίου Πνεύματος Σερρῶν ἐπὶ τουρκοκρατίας. Ἱστορία - τοπογραφία - κοινοτικὸς βίος - γλωσσικὰ καὶ ἱστορικὰ μνημεῖα - ἀνέκδοτα ἔγγραφα. Θεσσαλονίκη 1971, 8ον, σελ. 159 + πίν. 12 ἐκτ. κειμ.

Τοπωνύμια, κοινων. ὀργάνωσις, γεωργικὸς βίος, 1 ἆσμα, λαϊκ. δίκαιον.

Κρίσεις: Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 67 (1971), σ. 32. Ἠπειρ Ἑστ ΚΑ' (1971), τεῦχ. 235 - 36, σ. 1003 - 4 (Παν. Καραγιώργος). Μακεδονικὰ 12 (1972) 578 - 40 (Δέσποινα Γιαραλῆ - Παπαδοπούλου).

297. **Γριτσόπουλος Τάσ. Ἀθ.** Σημμεικτὰ Ἀρκαδικά. Γορτυνιακὰ Α' (1972) 143 - 290 + πίν. Ε' - ΚΗ' ἐκτ. κειμ.

Ἐν σελ. 143 - 162, 164 - 217, 274 - 290 ἐκδίδονται 119 δικαιοπρακτικὰ ἔγγραφα. Ἐν σελ. 162 - 163, 217 - 226 πίνακες ὀνομάτων καὶ τοπωνυμίων. Ἐν σελ. 238 - 242 τοπωνύμια ἐκ τῆς Γορτυνιακῆς Τρεστένας.

298. † **Θεόφιλος,** μητρ. Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως, Τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα τοῦ Γορτυνιακοῦ λαοῦ. Γορτυνιακὰ Α' (1972) 1 - 30.

Τοπωνύμια, κοινων. ὀργάνωσις, 1 ἆσμα.

299. **Οἰκονομίδης Δημ. Β.** Ἡ τύχη εἰς τὴν προφορικὴν παράδοσιν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Λαογρ ΚΗ' (1972) 3 - 26.

Παραδόσεις, δεισιδαιμονίαι, παροιμίαι, δίστιχα, εὐχαί, χαιρετισμοί.

300. **Ράμφος Ἰ. Σ.** Τὰ χριστιανικὰ μνημεῖα τῆς Κιμώλου καὶ τῶν πέριξ νησίδων. Κιμωλιακὰ Β' (1972) 183 - 299.

Τοπωνύμια, ἐπώνυμα, «ἐνθυμίσεις», παραδόσεις 6, εἰδήσεις λαϊκ. ἀρχιτεκτονικῆς, δικαιοπρακτικὰ καὶ ἄλλα ἔγγραφα 29.

301. **Σπυριδάκης Γ. Κ.** Λαογραφικὰ τῆς Κιμώλου. Κιμωλιακὰ Β' (1972) 22 - 39.

Ἀναδημοσίευσις ἐκ τῆς Ἐπ ΚΛ ΙΕ' - Ιϛ' (1962 - 63) 304 - 318, μετὰ τινων προσθηκῶν.

302. **Ἥμελλος Στέφ. Δ.** Λαογραφικαὶ εἰδήσεις ἐκ χειρογράφου τοῦ Κιμωλίου διδασκάλου Μάρκου Βεντούρη. Κιμωλιακὰ Γ' (1973) 119 - 138.

Παραδόσεις, παροιμίαι, λατρευτικὰ καὶ ἄλλα ἔθιμα, μαντική, λαϊκὸν δίκαιον, ἀλληλοβοήθεια, γέννησις, γάμος, τελευτή, λέξεις καὶ φράσεις.

Κρίσις: Λαογρ Λ' (1975) 424 - 25 (Μ. Γ. Μερακλῆς).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

302α. **Jochalas Titos P.** Albanologische Nachrichten von N. Politis und T. Neroutsos aus dem Nachlass G. Meyers. Μνημοσύνη Δ' (1972 - 73) 198 - 220.

303. **Παπαχαραλάμπους Γ. Χ.** Ὁμηρικὰ ἔθιμα ἐν Κύπρῳ. Κυπρ Σπ ΛΖ' (1973) 157 - 162.

1. Αἱ περὶ τῶν νεκρῶν φροντίδες. 2. Ἀπόθεσις τῆς κόμης ἐπὶ τῶν νεκρῶν. 3. Περίδειπνα. 4. Λύσις τῆς παρθενικῆς ζώνης. 5. Μοῖραι. 6. Κλήδονας. 7. Πτάρνισμα. 8. Λάϊνοι πλυνοί. 9. Θαλύσια.

304. **Ἥμελλος Στέφ. Δ.** Παρατηρήσεις ἐξ ἐπιτοπίου ἐρεύνης εἰς τὸν λαϊκὸν πολιτισμὸν τῶν Νοτίων Κυκλάδων. Ἀθῆναι 1974, 8ον, σελ. 54.

305. **Χυτήρης Γερ.** Ἡ ἔννοια τοῦ δικαίου στὶς λαϊκὲς δοξασίες. Κερκυρ Χρον XIX (1974) 23 - 37.

306. **Ρωμαῖος Κ.** Οἱ ποταμοί. Λαβύρινθος 1 (1973 - 74) 94 - 103.

Τὸ «σιγαλὸ ποτάμι» καὶ ἄλλες παροιμίες. Τὸ Στοιχειὸ τοῦ ποταμοῦ. Χοροὶ ἀφιερωμένοι στὸ ποτάμι. Ποτάμι καὶ ὄνειρα. Τὰ ποτάμια τοῦ Κάτω κόσμου. Εἰδύλλια στὴν ὄχθη. Κεντήματα ποὺ μιλοῦν.

307. —— Λίμνες, Δρακολίμνες καὶ Καταβόθρες. Λαβύρινθος 1 (1973 - 74) 104.

Παραδόσεις, στίχοι τραγουδιῶν κ.ἀ.

308. **Γιαγκούλλης Κωνστ.** Βιαιότητες τῶν Τούρκων ἐπὶ τουρκοκρατίας στὴν Κύπρο (1570 - 1878). Κυπρ Λόγος 7 (1977), ἀρ. 39, σ. 151 - 163.

Μελέτη κυρίως παραδόσεων καὶ τραγουδιῶν.

309. **Κεφαλᾶς Κωνστ.** Γεώργιος Παπούλιας: Πηγὴ στοιχείων λαογραφίας καὶ τοπικοῦ ἰδιώματος τῆς Θεσσαλονίκης κατὰ τὸν 19ο αἰώνα. Πρακτ Α' Συμπ Λαογρ ΒΕ χώρ (1975) 133 - 146.

310. Κύπρος '74. Τὸ ἄλλο πρόσωπο τῆς Ἀφροδίτης. Ἀφιέρωμα τοῦ περιοδικοῦ «Συνεργασία», Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος. Ἀθήνα 1975, διαστ. 0.25 × 0.20 μ., σελ. 280.

Ἐν σελ. 127 - 128: Ἡ Κυπριακὴ Λαογραφία, ὑπὸ Δημ. Σ. Λουκάτου, σ. 137 - 140: Τὸ ἀρχαιότατο ἔθιμο τοῦ «Κατακλυσμοῦ» στὶς παραθαλάσσιες πολιτεῖες, ὑπὸ Ἀθηνᾶς Ταρσούλη, σ. 141 - 144: Ἡ τέχνη στὴν Κύπρο. Λαογραφικῶς ἐπίσης ἐνδιαφέρουν καὶ πολλαὶ εἰκόνες, ἀναφερόμεναι εἰς τὴν λαϊκὴν τέχνην, ἔνδυμα, βίους κ.ἀ.

311. **Κυριακίδου - Νέστορος Ἄλκη** Λαογραφικὰ Μελετήματα. Ἀθήνα 1975, 8ον, σελ. 265.

Κρίσις: Λαογρ Λ' (1975) 421 - 24 (Μ. Γ. Μερακλῆς).

312. **Κωστάκης Θαν. Π.** Θρακικὲς ἐπιδράσεις στὰ Τσακωνοχώρια τῆς Προποντίδας. Πρακτ Α' Συμπ Λαογρ ΒΕ χώρ (1975) 161 - 170.

313. **Μηνᾶς Κωνστ.** Λαογραφικὲς παρετυμολογίες. Λαογρ Λ' (1975) 17 - 30.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

314. **Παπαχαραλάμπους Γ. Χ.** Ἀπὸ τὴν κοινωνικὴν ζωὴν εὐτυχῶν ἡμερῶν τῆς Κύπρου. Συμπόσια καὶ γεύματα. Λαογρ Λ' (1975) 302 - 313.

Εἰδήσεις λατρείας, τροφῶν, παιδιαὶ 5, εὐχαί, προσφωνήσεις, ἀντιφωνήσεις κ.ἄ.

315. **Σπυριδάκης Γεώργ. Κ.** Ἐπιβιώσεις λαϊκῆς πίστεως, λατρείας καὶ τέχνης ἐκ τῆς βυζαντινῆς περιόδου εἰς τὴν Βόρειον Ἑλλάδα. Πρακτ Α' Συμπ Λαογρ ΒΕ χώρ (1975) 235 - 262.

Γ'. ΥΛΙΚΟΣ ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

1. Συνοικισμός, οἰκία, αὐλή. Ἔπιπλα καὶ σκεύη.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθ. 157. 163. 169. 172. 174. 189. 210. 217. 225. 232. 233. 249. 253. 264. 271. 277. 279. 280. 289. 355. 406. 450. 490. 504]

316. **Αἰκατερινίδης Γεώργ. Ν.** Τὰ «καμαρόσπιτα» τοῦ Καρυδίου Σητείας. Συμβολὴ εἰς τὴν μελέτην τῆς λαϊκῆς οἰκίας τῆς Κρήτης. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72) 27 - 56.

Κρίσις: Λαογρ Λ' (1975) 426 - 27 (Μ. Γ. Μέρακλῆς).

317. **Κοντόβερος Λάζ. - Φραντζῆς Ἐμμ.** Νισυριακὰ οἰκιακὰ σκεύη καὶ γεωργικὰ ἐργαλεῖα. Νισυριακὰ 4 (1972) 307 - 321.

318. **Κυθρεώτης Ἰάκ.** «Πηλίνια» καὶ «βοῦφες» (σὲ σπίτια καὶ χωράφια). Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 4 - 5, σ. 22 - 23.

319. **Ξυστούρης Σάββ.** Τὰ πηλίνια. Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 6, σ. 140 - 141.

Σχετικὸν μὲ τὸ προηγούμενον λῆμμα.

320. **Φαλτάιτς Μ.** Ἡ «ἁλώνη» τοῦ σκυριανοῦ σπιτιοῦ. (Διακοσμητικὰ ἀντικείμενα). Ἑλλ Τέχνη 8 (1972) 146 - 155.

321. **Χαβιαρᾶς Δημοσθ.** Περιγραφὴ Συμαϊκῆς οἰκίας. Συμαϊκὰ Α' (1972) 181 - 190.

322. **Καπελλᾶ Θεμελίνα** Ἡ στίβη. Καλυμν Παλμὸς 9 (1973) 43 - 48.

323. **Κούντουρας Ἀργ.** Τὰ ζευγιτόσπιτα Κρανιᾶς Ἐλασσόνας. Περραιβία 1 (1973) 14 - 20.

324. **Κύρρης Κ. Π.** Ἀλευρόμυλοι καὶ ἀξιόλογοι οἰκίαι τῆς Λαπήθου [κατάλογος]. Χρον Λαπήθου ΙΙ - ΙΙΙ (1972 - 74) 86 - 87.

325. **Πανάρετος Ἄνθ.** Τὸ ἀγροτικὸ σπίτι Λύσης Μεσαορίας - Κισσόνεργας Πάφου. Λαογρ Κύπρ Δ' (1974), τεῦχ. 10, σ. 1 - 7.

326. **Φαλτάιτς Μ.** Τὰ διακοσμητικὰ ἀντικείμενα τοῦ σκυριανοῦ σπιτιοῦ ἀπὸ ἱστορικὴ καὶ κοινωνιολογικὴ ἄποψη. Ἀρχ Εὐβ Μελ 19 (1974) 58 - 96.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

327. **Φλωράκης Ἀλ.** Τὸ σπίτι τοῦ Νικολάου Γύζη στὸ Σκλαβοχώρι τῆς Τήνου. Λαογρ Λ' (1975) 279 - 301.

328. **Χατζηγεωργίου Γεώργ.** Πηλίνια στὸ Λευκόνοικο. Λαογρ Κύπρ Ε' (1975), τεῦχ. 14 - 15, σ. 73.

2. Ἐνδύματα. Καλλωπισμὸς

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθ. 99. 150. 153. 156. 157. 169. 171. 172. 174. 177. 183. 189. 190. 205. 210. 217. 225. 233. 235. 238. 249. 252. 253. 264. 270. 271. 277. 279. 280. 310. 419. 440. 473. 1158. 1160]

329. **Καπελλᾶ Θεμελίνα** Τὸ τσεμπέρι. Καλυμν Παλμὸς 4 (1972) 33 - 36.

330. **Παραφεντίδου Ἀλεξάνδρα** Ἡ Καταφυγιώτικη λαϊκὴ γυναικεία φορεσιά. Ἑλλ Τέχνη 7 (1972) 80 - 84.

331. **Φωκᾶς - Κοσμετᾶτος Κοσμᾶς** Ἡ Κεφαλονίτικη φορεσιά. Κεφαλ Πρόοδος Α' (1972), τεῦχ. 10, σ. 3 - 4.
Ἀναδημοσίευσις ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ συγγρ. «Κεφαλληνιακὰ Α', Φορεσιές», Ἀθῆναι 1953, σ. 13 - 16.

332. **Αἰκατερινίδης Γεώργ. Ν.** «Γεραχῖνες» [εἰκών]. Σερρ Χρον Ϛ' (1973) 262.

333. **Οἰκονομίδου Φωτεινὴ** Βλάχικη γυναικεία φορεσιὰ ἀπὸ τὸ Χιονοχώρι Σερρῶν. Μακεδονικὰ 13 (1973) 341 - 364.

334. **Παραφεντίδου Ἀλεξάνδρα** Ἡ γυναικεία φορεσιὰ τοῦ χωριοῦ Γαλατάδες. Ἑλλ Τέχνη 13 (1973) 244 - 247.

335. —— Λαϊκὲς φορεσιές: μιὰ μόδα αἰώνια. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 82 (1973), σ. 35 - 36, 4 ἔγχρ. εἰκόνες.

336. ***Φαλτάιτς Μ.** Οἱ σκυριανὲς φορεσιὲς ἀπὸ κοινωνιολογικὴ ἄποψη. Ἀθήνα 1973, 8ον, σελ. 14.
Κρίσις: Ἑλλ Τέχνη 14 (1974) 63 (Κλ. Μαρμαρινός).

337. **Κεφαλληνιάδης Ν.** Ἡ παλαιὰ γυναικεία φορεσιὰ τῶν Κυκλάδων. Μιὰ συμβολὴ στὴν πληρέστερη ἔρευνά της. Ἑλλ Τέχνη 14 (1974) 24 - 44.

338. **Κορρὲ Αἰκατερίνη Γ.** Ἐπιβιώσεις τινὲς εἰς τὴν λαϊκήν μας τέχνην. Ἐνδυμασία. Ἐπ Φιλ Σχ Ἀθ $ΚΔ_2$ (1973 - 74) 1112 - 1135 [μὲ 10 πίν. ἐντὸς κειμ.].

339. —— «Κορώνη» - Παραμπύκια - Φλόκος. Ἐπ Βυζ Σπ 41 (1974) 128 - 135.

339α. —— Περὶ τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν κόμμωσιν. Κεφαλόδεσμος. Πλάτων ΚϚ' (1974) 191 - 206.

340. **Παπαντωνίου Ἰωάννα** Φορεσιὲς τῆς Μακεδονίας. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 96 (1974), σ. 24 - 31. — Οἱ φορεσιὲς Ἀλώνων καὶ Ἀνταρτικοῦ. Αὐτόθι, τεῦχ. 99, σ. 36-39.— Οἱ τοπικὲς φορεσιὲς Φλωρίνης. Αὐτόθι, τεῦχ. 100, σ. 26-30. — Ἀνδρικὲς φορεσιὲς τῆς Βορείου Ἑλλάδος. Αὐτόθι, τεῦχ. 102 (1974), σ. 24-31.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

341. **Ρωμαῖος Κ.** Ἡ πορφυρὴ ταινία στὶς ἐπιτύμβιες «Γραπτὲς στῆλες» τοῦ Μουσείου Βόλου. Λαβύρινθος 1 (1973 - 74) 207 - 214. —Ἡ σημερινὴ φουστανέλλα καὶ ὁ ἀρχαῖος Μακεδονικὸς χιτώνας. Αὐτόθι, σ. 214 - 224.

342. [Γυναικεῖες ἐνδυμασίες]. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 107 (1975), σ. 1, 3, 4 ἐξωφ.
Ὁλοσέλιδοι ἔγχρωμοι πίνακες μὲ γυναικείας ἐνδυμασίας ἀπὸ Μπλάτσι καὶ Πεντάλοφον Κοζάνης.

343. [Θρακικαὶ γυναικεῖαι ἐνδυμασίαι]. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 104 (1975), σ. 1, 3, 4 ἐξωφ. [Ἔγχρ. πίν.].

344. **Καρασταμάτη Ἑλένη** Ἐθνικὲς φορεσιὲς στὸν Βορειοελλαδικὸ χῶρο. Πρακτ Α΄ Συμπ Λαογρ ΒΕ χώρ (1975) 125 - 131.

345. **Κορρὲ Αἰκατερίνη Γ.** Νεοελληνικαὶ γαμήλιοι ζῶναι. Ἀθηνᾶ 75 (1974 - 75) 180 - 190.
Δημοσ. καὶ 6 ὁλοσέλ. εἰκ. ἐντὸς κειμένου.

346. **Κυπριανοῦ Χρύσανθ. Στ.** Ἡ Χολλά. Λαογρ Κύπρ Ε΄ (1975), τεῦχ. 13, σ. 23 - 24.

347. **Παπαντωνίου Ἰωάννα** Φορεσιὲς τῆς Θράκης. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 104 (1975), σ. 26 - 31, 29 - 32.— Θρακιώτικες φορεσιές. Αὐτόθι, τεῦχ. 105 (1975), σ. 26 - 31.— Σαρακατσάνοι. Φορεσιὲς καὶ στολίδια. Αὐτόθι, τεῦχ. 109 (1975) σ. 26 - 33.

348. —— Οἱ φορεσιὲς τοῦ Σουφλίου. Ζυγὸς 13 (1975) 72 - 77.

349. Σαρακατσάνοι Θράκης. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 109 (1975), σ. 1, 3, 4 ἐξωφ. [Ἔγχρ. εἰκ.].

350. **Φιλιππίδη Ἑλένη** Ἡ λατρευτικὴ ἀφετηρία τῆς Θρακιώτικης Σαρακατσάνικῆς ποδιᾶς. Πρακτ Α΄ Συμπ Λαογρ ΒΕ χώρ (1975) 263 - 267.

3. Τροφαὶ καὶ ποτά.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 156. 165. 172. 174. 186. 190. 192. 210. 214. 229. 233. 246. 249. 258. 264. 277. 285. 314. 368]

351. Ἀντριώτικα γιορτινὰ τραπέζια. Κυκλ Ἐπιθ τεῦχ. 23 - 24 (1971), σ. 13 - 14.

352. **Μελίδου Γλυκερία** Τὸ ψωμὶ στὴν Χαλκιδική. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 74 (1972), σ. 6 - 15. [Καὶ αὐτοτελῶς, Θεσσαλονίκη 1972, 8ον, σελ. 23].

352α. **Πάνος Δημ. Ἀθ.** Τὰ τρόφιμα τοῦ ἀγῶνος: Ἡ «Ἱερὰ Φλὸξ» τῆς Παλιγγενεσίας. Τεχν Χρονικὰ 4/1972, σ. 297 - 307.

353. **Λουκᾶτος Δημ. Σ.** Ἡ κεφαλονίτικη ρομπόλα. (Γλωσσικὴ καὶ λαογραφικὴ συμβολή). Κεφαλον Πρόοδος Β΄ (1973), τεῦχ. 23 - 24, σ. 227 - 230.

354. **Τσελέκας Κ.** Τοὺ κισκέκ'. Αἰολ Γράμμ Γ΄ (1973) 340 - 342.
Εἰδικὸ φαγητὸ εἰς πανηγύρεις καὶ γάμους.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

355. **Κυπριανοῦ Χρύσ. Σ.** Τροφαὶ τοῦ χωρίου Τσακκίστρα τῆς Κύπρου. Λαογρ ΚΘ' (1974) 295 - 310.

Ἐν σελ. 306 κέξ.: Μερικὰ σκεύη μαγειρικῆς καὶ τυροκομίας τῆς Κύπρου (9 εἰκ.).

356. **Στουγιαννάκης Ἰω.** Διαιτολογικαὶ ἀντιλήψεις τοῦ λαοῦ μας. Ἐδεσσ Χρον 8 (1975) 24 - 27.

4. Βίοι.

(Γεωργικός, ποιμενικός, μελισσοκομικός, κυνηγετικός, ἁλιευτικὸς κλπ.)

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 165. 169. 172. 174. 183. 189. 193. 208. 210. 211. 213. 217. 220. 225. 229. 233. 241. 243. 244. 246. 252. 259. 264. 270. 275. 277. 279. 281. 285. 289. 291. 295. 296. 302. 310. 317]

357. **Κωνσταντινόπουλος Χρ. Γ.** Οἱ Λαγκαδηνοὶ μαστόροι... Ἀθήνα 1970. [Βλ. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72), σ. 166, ἀρ. 279].

Κρίσις: Πελοποννησιακὰ Γ' (1974) 202 - 6 (Τ. Αθ. Γρ[ιτσόπουλος]).

358. **Κλουκίνας Γ.** Ποιμενικὰ Ὀλυμπίας. Ὀλυμπ Χρον Β' (1971) 127 - 136.

359. **Ἀμοιραλῆς Γεώργ.** Ἀγροτικὰ ἔθιμα τῆς Τήνου. Λαογρ ΚΗ' (1972) 375 - 380.

360. **Ἀποστολάκης Σταμ. Α.** Ἀγροτικὰ ἔθιμα τῆς Κρήτης. Τὰ ἔθιμα τῆς σπορᾶς (περιοχῆς Ἀνατολικοῦ Σελίνου Χανίων). Ἕλλην Ψυχὴ 2 (1972) 29 - 34.

Δημοσ. καί τινα ᾄσματα, ἐπίσης δὲ καὶ λεξιλόγιον καὶ εἰδήσεις περὶ γεωργικῶν ἐργαλείων.

361. **Ἀρσενίου Λάζ. Ἀρσ.** Οἱ ἄτυποι συνεταιρισμοὶ τῶν ὀρεινῶν κτηνοτρόφων. Τὰ Τσελιγγᾶτα. Στὴν εἰρηνικὴ παραγωγὴ καὶ τοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνες. Ἀθῆναι 1972, 8ον, σελ. 67.

362. **Γιαννακόπουλος Βλ.** Ποιμενικὸς βίος τῶν κατοίκων Πραστοῦ Κυνουρίας. Ἕλλην Ψυχὴ 3 (1972) 12 - 13.

363. **Ζαχαρίου Κ.** «Τὸ θιλημονιὸ» (ὁ γυρισμὸς τῶν σφουγγαράδων). Καλυμν Παλμὸς 4 (1972) 39 - 41.

364. **Imellos Steph. D.** Kurger Kommentar zu den Jahresfeuern und dem hölzernen Pflug des Atlasses der Griechischen Volkskunde (AHL). (Βραχὺ ὑπόμνημα περὶ τῶν περιοδικῶν πυρῶν καὶ τοῦ ξυλίνου ἀρότρου τοῦ Ἄτλαντος τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας). Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72) 17- 26.

365. **Καραγιαννάκος Ἀπόστ.** Οἱ καμινιάρηδες. Λακωνικά Θ' (1972), τεῦχ. 53, σ. 169 -170.

366. **Κωνσταντινόπουλος Χρ. Γ.** Οἱ Καλαβρυτινοὶ μαστόροι. Ἐπετ Καλαβρ 4 (1972) 111 - 122.

Δημοσ. καὶ 10 ᾄσματα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

367. **Λεονάρδος Ἀντ.** Ἀπὸ τὴ ζωὴ τῶν ψαράδων τοῦ Μεσολογγιοῦ. Τὰ καμάκια. Ἕλλην Ψυχὴ 2 (1972) 27 - 28.— Πρυὲς στὸ Μεσολόγγι. Αὐτόθι 3 (1972) 14 - 16.

368. **Μπέντας Κωνστ.** Πῶς ἔβγαινε ἡ ρακή. Σιατιστέων Μνήμη (1972) Α66 - Α67.

369. **Πανάρετος Ἄνθ.** Τὸ κυπριακὸν ξύλινον ἄροτρον. Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 6, σ. 118 - 120.

370. **Σορδίνας Αὔγ.** Τὰ λουτρουβιὰ τῆς Κερκύρας. Δελτ Ἀν Ἑτ Κερκ 9 (1972) 7 - 16 + 7 πίν. ἐκτ. κειμ.

371. **Στυλιανοῦ Π.** Τὸ κυπριακὸν ξύλινον ἄροτρον. Κυπρ Λόγος 4 (1972), ἀρ. 21 - 22, σ. 128 - 131.

372. —— Τὸ κυπριακὸν ξύλινον ἄροτρον. Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 4 - 5, σ. 81 - 83.

373. —— Κυπριακὰ καλλιεργητικὰ καὶ μεταφορικὰ μέσα ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν ἀγροτικὴν οἰκονομίαν τῆς νήσου. Συμπ Λαογρ (1972) 45 - 49.

374. **Χατζηκωστῆς Νικόλ.** Ὁ ληνός. Συμπ Λαογρ (1972) 33 - 38.

375. **Ἀρχιγένης Δημ. Ι.** Τὰ ψάρια στὴ Σμύρνη. Μικρασιατικὰ 2 (1972 - 73) 184 - 194.

376. **Καπελλᾶ Θεμελίνα** Κλαοφόρες. Καλλιμν Πάλμος 6 (1973) 28 - 31.

377. **Λαμνᾶτος Βασ.** Ἡ ζωὴ στὰ χειμαδιά. Ἀθήνα 1973, 8ον, σελ. 153.
Κρίσις: Λαογρ ΚΗ' (1972) 419 - 20 (Γ. Α. Μέγας).

378. **Λαμπαδαρίδης Νικ. Σ.** Ἡ ψαρικὴ στὰ Μαρμαρονήσια. (Τεχνική, σύνεργα καὶ ἐθιμογραφία της). Ἑλλ Τέχνη 11 (1973) 110 - 121.
Δημοσ. καὶ 10 δίστιχα ὡς καὶ ἓν ἐργατικὸν ᾆσμα («βαρκαρόλα»).

378α. **Πανάρετος Ἄνθ.** Τὸ κυπριακὸν ἀγρινόν. Λαογρ Κύπρος Γ' (1973), τεῦχ. 9, σ. 127 - 132.

379. **Παραφεντίδου Ἀλεξάνδρα** Τρύγος καὶ χαρὰ στὴν Μακεδονία. Νάουσα, Καστοριά, Θεσσαλονίκη. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 87 (1973), σ. 24 - 25.

380. **Παυλίδης Βασ. Π.** Πρόβατα καὶ γίδια, γάλα καὶ τυρὶ στὴ λαογραφία τοῦ τόπου μας. Ἠπειρ Ἑστ ΚΑ' (1972), τεῦχ. 245 - 46 σ. 582 - 589, τεῦχ. 247 - 48 σ. 719 - 729, ΚΒ' (1973), τεῦχ. 254 - 55 σ. 365 - 374, τεῦχ. 256 - 58 σ. 516 - 524, τεῦχ. 259 - 60 σ. 671 - 683 [συνεχίζεται].

381. **Σπανάκης Στέργ. Γ. - Calvert N. C.** Τὸ Λασίθι καὶ οἱ μύλοι του. Ἀμάλθεια Δ' (1973), τεῦχ. 16 - 17, σ. 257 - 273.

382. **Τζημουράκας Χρ.** Οἱ στροῦγγες τῶν Γρεβενῶν. Στὰ Κοπατσιαροχώρια. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 87 (1973), σ. 50 - 52.
Δημοσ. καὶ τινα ᾄσματα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

383. **Imellos Steph. D.** Die Erntegeräte in Griechenland. (Τὰ ἐργαλεῖα θερισμοῦ ἐν Ἑλλάδι). Ἐπ ΚΛ ΚΓ' (1973 - 74) 10 - 16.

384. **Καλλιάνης Δημ.** Σκαφιδάδες καὶ ἀδραχτάδες τοῦ βορεινοῦ Ταϋγέτου. Ἑλλ Τέχνη 14 (1974) 45 - 46.

385. **Καραγιαννάκος Ἀπόστ.** Μύλοι καὶ μυλωνάδες. Λακωνικὰ ΙΑ' (1974), τεῦχ. 61, σ. 19 - 21.

386. **Κυπριανοῦ Χρύσ.** Ἀποστάξεις. Λαογρ Κυπρ Δ' (1974), τεῦχ. 11 - 12, σ. 79 - 84.

387. **Κωτσέλης Ἀριστ.** Γεωργικὰ ἔθιμα τοῦ χωρίου Ἁρμόλια τῆς Χίου. Λαογρ ΚΘ' (1974) 352 - 355.

Εἰδήσεις γεωργικοῦ βίου καὶ λαϊκῆς κτηνιατρικῆς.

388. **Μαραγκὸς Δημ.** Ἀγροτικὰ ἔθιμα τοῦ χωρίου Σύβρος τῆς Λευκάδος. Λαογρ ΚΘ' (1974) 350 - 352.

389. **Μαρκόπουλος Μάρκ.** Ἔθιμα ἀγροτικῆς ζωῆς τοῦ χωρίου Καστανιὰ Κατερίνης. Λαογρ ΚΘ' (1974) 347 - 350.

Εἰδήσεις περὶ ἀγροτικοῦ βίου καὶ λατρείας.

390. **Μυλωνᾶς Ἀντ.** Ἀγροτικὰ ἔθιμα τέως δήμου Ὀφιονείας τῆς ὀρεινῆς Ναυπακτίας. Λαογρ ΚΘ' (1974) 323 - 328.

391. **Παπαθανασόπουλος Θαν.** Ἀπὸ τὴν φοιτητικὴ ζωή. Λαογρ ΚΘ' (1974) 355 - 356.

392. **Παρασκευαΐδης Γ. Ε.** Οἱ τσουκαλάδες. Αἰολ Γράμμ Δ' (1974) 388 - 393.

393. **Σωτηράκης Ν.** Τὸ ἁλώνι. Χιακὴ Ἐπιθεώρ 12 (1974), τεῦχ. 36, σ. 133 - 137.

394. **Τσελέκας Κ.** Ὁ ζευγᾶς. Αἰολ Γράμμ Δ' (1974) 121 - 123.

395. **Χατζηγεωργίου Γ.** Γλωσσικὰ καὶ λαογραφικὰ Νέου Χωρίου Κυθραίας. Λαογρ Κύπρ Δ' (1974), τεῦχ. 10, σ. 25 - 30.

Εἰδήσεις περὶ γεωργ. βίου.

396. **Καραπατάκης Κ.** Ὁ δράκος. Παλιὸ ἀγροτικὸ ἔθιμο Δυτ. Μακεδονίας. Πρακτ Α' Συμπ Λαογρ ΒΕ χώρ (1975) 79 - 124.

397. **Κωστάκης Θαν. Π.** Τὰ ποιμενικὰ τῆς Τσακωνιᾶς. Λαογρ Λ' (1975) 45 - 160.

398. **Πανάρετος Ἄνθ.** Ἀπὸ τὴν ποιμενικὴ ζωή. Λαογρ Κύπρ Ε' (1975), τεῦχ. 13, σ. 17 - 18.

α' Κουδούνια - καμπανέλλες. β' Λέξεις

399. **Παπαθανασόπουλος Ἠλ.** Τὸ μύρωμα τῶν βαγενιῶν. Λακωνικὰ ΙΒ' (1975), τεῦχ. 71, σ. 149 - 151.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

400. **Χατζηγεωργίου Γεώργ.** Γλωσσικὰ καὶ λαογραφικὰ Νέου Χωρίου Κυθραίας. Λαογρ Κύπρ Ε' (1975), τεῦχ. 13, σ. 19 - 22.
Εἰδήσεις περὶ ἐλαιοκομίας.

401. **Χατζηκώστας Λεόντιος** Πογγουρτζῆ(δ)ες ἢ πογκλωγιάρη(δ)ες. Λαογρ Κύπρ Ε' (1975), τεῦχ. 14 - 15, σ. 61 - 63.
Ἐνδιαφέρει καὶ τὸ λαϊκὸν δίκαιον.

5. Βιοτεχνία καὶ λαϊκὴ τέχνη.

(Ἀρχιτεκτονική, χειροτεχνία, ὑφαντική, κεντητική, ξυλογλυπτική, ἀγγειοπλαστική, μεταλλουργική, λαϊκὰ ἐπιτηδεύματα).

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθ. 26. 42. 44. 45. 51. 54. 62. 75. 79. 82. 85. 86. 88. 91. 93. 95. 96α. 98. 109. 116. 130. 137. 146. 171. 172. 174. 189. 229. 235. 240. 252. 253. 295. 300. 306. 310. 370. 381. 392. 398]

402. **Μαμμόπουλος Ἀλέξ. Χ.** Ἀγγελικὴ Χατζημιχάλη καὶ ἡ Ἠπειρωτικὴ λαϊκὴ τέχνη. Ἐν Ἀθήναις 1967, 8ον, σελ. 47. (Βιβλιοθήκη Ἠπειρωτικῆς Ἑταιρείας Ἀθηνῶν, ἀρ. 16).

403. **Δανὸς Μάνος** Ἡ τεχνικὴ τῆς κεραμικῆς. (Ἐθνικὸς Ὀργανισμὸς Ἑλληνικῆς Χειροτεχνίας). Ἔκδοσις δευτέρα. Ἀθῆναι 1969, 8ον, σελ. 173.
Ἀναφέρεται καὶ εἰς τὴν παραδοσιακὴν κεραμικήν.

404. **Χατζημιχάλη Ἀγγελική** Ὑποδείγματα ἑλληνικῆς διακοσμητικῆς. (Patterns of Greek dekorative art). Ἔκδοσις δευτέρα. Ἀθῆναι 1969, 4ον, σελ. 97.
Σελ. 11 - 26 κείμενον ἑλληνιστί, σελ. 27 - 38 κείμ. ἀγγλιστί, σελ. 39 κέξ. πίνακες (29).

405. **Κονταξάκης Γεώργ. Γ.** Ταξινομημένα στοιχεῖα ἀπὸ τὴν χρωματικὴ ὀργάνωση τῆς ἀνώνυμης ἀρχιτεκτονικῆς τῆς Αἴγινας, τοῦ Πόρου καὶ τῆς Ὕδρας. Ἐπετ Πολυτεχν Δ' (1969 - 70) 21 - 46 + 1 πίν. ἐκτ. κειμ. [καὶ ἀγγλιστὶ αὐτόθι, σελ. 47 - 59].

406. **Λειμώνα - Τρεμπέλα Ἑλένη** Τὸ λαϊκὸ Καρπάθικο σπίτι. Θεσσαλονίκη 1970. [Βλ. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72), σ. 164, ἀρ. 248].
Κρίσεις: Ἑλληνικὰ 25 (1972) 257-59 (Θ. Π. Κωστάκης). Δωδεκ Χρον 1 (1972) 355 - 56 (Ι. Μ. Χατζηφώτης).

407. Μουσεῖον Μπενάκη. Κεντήματα Ἠπείρου καὶ Ἑπτανήσου [καὶ ἀγγλιστί]. Ἀθῆναι 1965, 16ον, σελ. 4, πίν. 27.— Κεντήματα Σκύρου [ὁμοίως]. Ἀθῆναι 1965, 16ον, σελ. 3, πίν. 29.— Κρήτη. Δωδεκάνησα. Κυκλάδες. Κεντήματα [ὁμοίως]. Ἀθῆναι 1966, 16ον, σελ. 4, πίν. 30.— Ἀσημικὰ [ὁμοίως]. Ἀθῆναι 1967, 16ον, σελ. 4, πίν. 32.— Κεραμικὰ Μικρᾶς Ἀσίας [ὁμοίως]. Ἀθῆναι 1909, 16ον, σελ. 4, πίν. 31.— Χρυσαφικὰ [ὁμοίως]. Ἀθῆναι 1970, 16ον, σελ. 4, πίν. 48.

408. **Τζελέπης Πάνος - Νικολὴς** Λαϊκὴ ἑλληνικὴ ἀρχιτεκτονική. Ἀθήνα 1971, 4ον, σελ. 17 + πίν. 30 ἐκτ. κειμ.
Κρίσις: Ν Ἑστ 91 (1972) 405 - 6 ([Γ.] Χατζ[ίνης]).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

409. **Βασιλειάδης Δ.** Μάνη. Ν Ἑστ 91 (1972) 75 - 85.

410. —— Τὸ νησὶ τῶν θαυμάτων. Αἰολ Γράμμ Β' (1972) 227 - 231.

411. **Βεΐκου - Σεραμέτη Κατίνα** Ὁ ἄδραχτος. Ἑλλην Τέχνη 7 (1972) 120 - 123.

412. **Boser - Sarivaxévanis Renée** Anciennes techniques textiles artisanales de la Thrace et de la Macédoine. Compte rendu d'un voyage d'étude en Grèce du Nord. Separatum, Verhandl. Naturf. Ges. Basel, τ. 82, ἀρ. 2 (1972), σ. 230 - 241.

413. **Δημητρίου Νικ.** Ἡ ὑφαντικὴ τέχνη στὴ Σάμο. Λαογρ ΚΗ' (1972) 125 - 158 + πίν. 2 ἐκτ. κειμ.

414. **Διδασκάλου Ἰφιγένεια** Ἕνα σκίτσο τοῦ παλαιοῦ Καστοριανοῦ γουναράδικου. Ἑλλ Τέχνη 8 (1972) 188 - 192.

415. **Ἐγγονόπουλος Ν.** «Ἑλληνικὰ σπίτια». Ἐθν. Μετσόβιον Πολυτεχνεῖον. 1972, 4ον, σελ. 10 + πίν. 18.

Κρίσις: Λαογρ ΚΘ' (1974) 400 - 2 (Γ. Α. Μέγας).

416. **Ζώρα Πόπη** Δυὸ μεγάλοι μαστόροι τοῦ ἀσημιοῦ. Ἀθανάσιος Τζημούρης. Γεώργιος Διαμαντῆς Μπάφας. (Ἀθῆναι) 1972, 4ον, σελ. 64.

Κρίσις: Ἑλλ Τέχνη 14 (1974) 62 (Κλ. Μαρμαρινός).

417. Ἡ τέχνη στὸν ἀργαλειὸ τοῦ ἑλληνικοῦ χωριοῦ. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 79 (1972), σ. 34.

418. **Θεοδωρακάκου - Βαρελίδου Πόπη** Κάστρο Γρηγοράκηδων εἰς Ἀγερανὸ Μάνης. Τεχν Χρονικὰ 4/1972, σ. 309 - 326 + 1 πίν. ἐκτ. κειμ.

Σελ. 309 - 13 κείμενον, 314 - 15 κατόψεις καὶ τομαί, 316 - 26 εἰκόνες 34.

419. **Καλογεροπούλου Ἑλένη** Ἡ τεχνικὴ τοῦ τσεβρέ. Ἑλλ Τέχνη 8 (1972) 135 - 145.

420. **Καραγιαννάκος Ἀπ.** Τὰ λιοτριβιὰ καὶ ὁ σπαῆς. Λακωνικὰ Θ' (1972), τεῦχ. 51, σ. 104, 107.

Εἰδήσεις περὶ βιοτεχνίας καὶ κοινων. ὀργανώσεως.

421. **Καχραμάνος Χάρ.** Ἐκφραστικοὶ τρόποι καὶ μέσα τῶν χειροποίητων ταπήτων. Ἑλλ Τέχνη 7 (1972) 66 - 75.— Τὰ ἀργαλειά. Αὐτόθι 9 (1972) 211 - 225.

422. **Κεφαλληνιάδης Νικ.** Ἡ μαρμαρογλυφικὴ στὴ Νάξο. (Τέμπλα, φεγγίτες, ὑπέρθυρα, οἰκόσημα, δάπεδα, βρύσες). Ἑλλ Τέχνη 6 (1972) 47 - 56.

423. **Κόκκινος Δημοσθ.** Ἔκθεση ὑφαντῶν λαϊκῆς τέχνης. Ἠπειρ Ἑστ ΚΑ' (1972), τεῦχ. 245 - 46, σ. 653 - 654.

424. **Κονταξάκης Γεώργ.** Ταξινομημένα στοιχεῖα ἀπὸ τὴν χρωματικὴ ὀργάνωση τῆς λαϊκῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῆς Ἀρναίας, τῆς Γαλάτιστας καὶ τοῦ Πολυγύρου. Ἐπετ Πολυτεχν Ε' (1971 - 72) 319 - 349.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

425. **Κωνσταντινίδης Δημ.** Μνημειακὴ καὶ λαϊκὴ ἀρχιτεκτονικὴ τῆς Κύπρου. Ἑλλ Τέχνη 9 (1972) 193 - 210. [Καὶ αὐτοτελῶς, Ἀθῆναι 1972, 8ον, σελ. 20].

426. **Μαρμαρινὸς Κλ.** Θάλασσα καὶ χειροτεχνία. Ἑλλ Τέχνη 8 (1972) 129 - 134.

427. **Μέγας Γεώργ. Α.** Τὰ ἀρχοντικὰ τῆς Σιατίστης. (Ἀπὸ τὸ «Ἡμερολόγιον Ἰονικῆς καὶ Λαϊκῆς Τραπέζης» τοῦ 1965 καὶ 1966). Σιατιστέων Μνήμη (1972) Α80 - Α83.

428. **Μηλιατζίδου - Ἰωάννου Εὐδοκία** Οἱ καμπάνες τῆς Θεσσαλονίκης. Πληροφορίες γιὰ τοὺς τεχνίτες καὶ τὴν τέχνη τους. Μακεδονικὰ 12 (1972) 234 - 263.

429. —— Τὰ κουδούνια καὶ ἡ τέχνη τους. Ἠπειρ Ἑστ ΚΑ' (1972), τεῦχ. 239 - 40, σ. 176 - 189.

430. **Μουτσόπουλος Ν. Κ. κ.ἄ.** Καστοριά. Λεύκωμα. Ἱστορικὴ - χωροταξικὴ - πολεοδομικὴ - μορφολογικὴ μελέτη Καστοριᾶς. Θεσσαλονίκη 1972, διαστ. 0.48 × 0.57 μ., φύλλα 139. Ἔκδοση Ἐργαστηρίου Ἀρχιτεκτονικῆς Μορφολογίας καὶ Ρυθμολογίας Πολυτεχνικῆς Σχολῆς Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου.
Ἐνδιαφέρει καὶ λαογραφικῶς.

431. **Μπούρας Χαρ.** Ξυστὰ - sgraffiti στὴν ἀνώνυμη ἀρχιτεκτονικὴ τῆς Χίου. Ἐπετ Πολυτεχν Ε' (1971 - 72) 1 - 16 + πίν. I - IV ἐκτ. κειμ.
Κρίσις: Ἑλληνικὰ 25 (1972) 488 - 89 (Ἐλεονώρα Σκούτερη).

432. Νεοελληνικὴ Χειροτεχνία. Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος. Ἀθῆναι 1969 [Βλ. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72), σ. 169, ἀρ. 318].
Κρίσις: Λαογρ ΚΘ' (1974) 462 - 67 (Μ. Γ. Μερακλῆς).

433. **Ξυδᾶ Μαρία** Ἡ χρήση τῆς πέτρας στὰ Νένητα. Χιακὴ Ἐπιθεώρ 10 (1972), τεῦχ. 28, σ. 29 - 35.

434. **Παραφεντίδου Ἀλεξάνδρα** Ἡ τέχνη τῶν Σαρακατσάνων τῆς Θράκης. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 69 (1972), σ. 26.
Ἀναφέρεται εἰς σχετικὴν διάλεξιν τῆς Ἑλένης Φιλιππίδου.

435. Πεπραγμένα τοῦ Μουσείου λαϊκῆς τέχνης Κύπρου κατὰ τὸ 1972. Κυπρ Σπ ΛΣ' (1972) 245 - 252 [247 - 250 πίνακες].

436. **Στεφάνου Ἰωσ.** Χαρακτηρισμός, ἀξιολόγησις καὶ καθορισμὸς βαθμοῦ προστασίας τῶν ἱστορικοπαραδοσιακῶν οἰκισμῶν. Ἄνω Σύρος. Τεχν Χρονικὰ 8/1972, σ. 719 - 746.

437. **Τσαγκάρη Στέλλα** Ὑφαντὰ τῆς Ἀρναίας. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 72 (1972), σ. 27 - 34.

438. **Τσαούσης Παναγ.** Οἱ Σιατιστινοὶ στὰ παζάρια. Σιατιστέων Μνήμη (1972) Α160.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

439. **Τσιτρούλη Αἰκατερίνη** Κεντήματα τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 73 (1972), σ. 27 - 29.

440. **Φιλιππίδης Δημ.** Μερικὲς σκέψεις γιὰ τὸ λαϊκὸ πολιτισμό. Ἡ ὑποδηματοποιία τῆς Ὀλύμπου στὴν Κάρπαθο. Λαογρ ΚΗ' (1972) 39 - 65.

441. **Φωκᾶς - Κοσμετᾶτος Νικόλ.** Ξυλογλυπτικὴ τέχνη. Τὰ τέμπλα ἐν Κεφαλληνίᾳ. Κεφαλον Πρόοδος Α' (1972), τεῦχ. 5, σ. 4 - 5.

442. **Βασιλειάδης Δ.** Ὁδοιπορία στὶς μορφὲς καὶ τὸ ὕφος τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου. Ἀθήνα 1973, 8ον, σελ. 272.

Κρίσεις: Δωδεκ Χρον 2 (1973) 389 (Ι. Μ. Χατζηφώτης). Συμαϊκὰ Β' (1974) 299 - 301 (Ἀντ. Φ. Κατσουρός). Κυπρ Λόγ 6 (1974), ἀρ. 32, σ. 132 - 34 (Κ. Π. Κύρρης). Ἠπειρ Ἑστ ΚΓ' (1974), τεῦχ. 269 - 70, σ. 574 - 76 (Γ. Γ. Μουγογιάννης)· αὐτόθι, τεῦχ. 271 - 72, σ. 247 - 48 (Δ. Κόκκινος). Αἰολ Γράμμ Δ' (1974) 154 - 55 (Γ. Βαλ[έτας]).

443. Ἐξώπορτα στὴν παλιὰ Ξάνθη. Θρακ Χρον 30 (1973) 47, 65, 97. [Εἰκόνες].

444. **Ζέρβας Γεώργ.** Τὸ σπίτι τῶν Ζερβαίων στὸ Δολό. Φρουριακὰ Χρονικὰ 1 (1973) 127 - 150.

Σελ. 130 κέξ. εἰκόνες, κατόψεις, ὄψεις, ἀξονομετρικόν, προβολαὶ κ.ἄ. ἀρχιτεκτονικὰ στοιχεῖα.

445. **Ζωγραφάκης Γ.** Τὰ ἀρχοντικὰ τῆς Σιάτιστας. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 89 (1973), σ. 40 - 41.

445α. **Κάσης Μιχ.** Πύργοι καὶ ἀρχοντικὰ τῆς Μάνης. Περιοδ. Φύσις καὶ ζωή, τεῦχ. 10 (1973), σ. 14 - 16.

446. **Κεφαλᾶς Κ.** Χαλκιάδες καὶ χαλκώματα στὴν Θεσσαλονίκη. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 84(1973), σ. 21 - 25.

447. **Κεφαλληνιάδης Ν.** Ὑφαντικὴ καὶ κέντημα στὴ Νάξο. Ἑλλ Τέχνη 11(1973) 66 - 79, 12 (1973) 175 - 184.

Δημοσ. καὶ ἀπόσπασμα ἀπὸ ἓν παραμύθι, ἐπίσης δὲ παραδόσεις καὶ στίχοι ᾀσμάτων, δίστιχα, παροιμίαι καὶ αἰνίγματα.

448. **Κωνσταντινίδης Δημ.** Πρυσκυνητάρια. (Μία μορφὴ τῆς λαϊκῆς μας τέχνης). Ἑλλ Τέχνη 13 (1973) 208 - 225.

449. **Λειμώνα - Τρεμπέλα Ἑλένη** Πεταλόσχημοι ἀνεμόμυλοι Κρήτης καὶ Καρπάθου. Ζυγός, ἀρ. 2 (1973), σ. 63 - 67.

449α. **Λυγίζος Γ.** Ἡ Κυκλαδίτικη ἀρχιτεκτονική. Περιοδ. Φύσις καὶ ζωή, τεῦχ. 11 (1973), σ. 8 - 14.

450. **Λώλης Ν. Β.** Παραδοσιακὰ στοιχεῖα καὶ ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ λαϊκοῦ ἠπειρωτικοῦ σπιτιοῦ. Ἠπειρ Ἑστ ΚΒ' (1973), τεῦχ. 256 - 58, σ. 496 - 499.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

451. Μακεδονικὸ χωριὸ μὲ ἀρχιτεκτονικὰ μνημεῖα στὴν Θεσσαλονίκη. Μιὰ συζήτηση μὲ τὸν καθηγητὴ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς κ. Ν. Μουτσόπουλο. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 86 (1973), σ. 22 - 25.

Εἰκόνες 7 προπλασμάτων λαϊκῶν οἰκιῶν.

452. ***Μαμμόπουλος Ἀλέξ. Χ.** Λαϊκὴ ἀρχιτεκτονική. Ἠπειρῶτες μαστόροι καὶ γεφύρια. Ἀθήνα 1973.

Κρίσις: Ἠπειρ Ἑστ ΚΓ' (1974), τεῦχ. 271 - 72, σ. 748 (Δ. Κόκκινος).

453. **Μουτσόπουλος Ν.** Ἡ ἐπίδραση τῆς μορφολογίας τῶν πύργων στὴν ὀχυρὴ κατοικία τοῦ ἑλλαδικοῦ χώρου τοῦ XVI - XVIII αἰῶνος. Φρουρ Χρον 1 (1973) 35 - 108.

Σελ. 35 - 40 κείμενον. 41 κέξ. εἰκόνες, ὄψεις, τομαί, κατόψεις κ.ἄ. ἀρχιτεκτονικὰ στοιχεῖα.

454. ——— Παραδοσιακὰ σπίτια τῆς Μακεδονίας. Περιοδ. Φύσις καὶ ζωή, τεῦχ. 10 (1973), σ. 6-8.

455. **Μπάμιος Κ.** Τὸ μαλλί, ὅπως τὸ ἐπεξεργάζονται εἰς τὸ Σουφλί. Ἀρχ Θράκης 36 (1973) 165 - 198.

Δημοσιεύονται καί τινες σχετικαὶ παροιμίαι καὶ προλήψεις, ἐπίσης δὲ καὶ λεξιλόγιον.

456. **Νομικὸς Θεοφ.** Ἀπὸ τὴν παράδοση στὴ σύγχρονη ἀνάπτυξη τῆς ξυλογλυπτικῆς. Ἑλλ Τέχνη 12 (1973) 149 - 152.

457. **Παρασκάκη Στέλλα** Ἐγχειρίδιον τῆς ἑλληνικῆς λαϊκῆς τέχνης. Ἀθῆναι 1973, 8ον, σελ. 88 + 16 πίν.

458. **Πασαδαῖος Ἀριστ.** Ἡ λαϊκὴ ἀρχιτεκτονικὴ τῆς Ἴμβρου. Ἀθῆναι 1973, 8ον μέγα, σελ. 78 + πίν. 22 ἐκτ. κειμ. (Ἀκαδημία Ἀθηνῶν. Δημοσιεύματα τοῦ Κέντρου Ἐρεύνης τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας, ἀριθμ. 12).

Ἐν σελ. 56 - 76 περίληψις γαλλιστί.

459. ——— Τὸ λαϊκὸ σπίτι τῆς Ἴμβρου. Ζυγὸς 4 (1973) 81 - 85.

460. **Σορτικοῦ - Τεντοκάλη Μάγδα** Κασελάκια χρυσοχόων ἀπὸ τὸ Νυμφαῖο τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας. Ζυγὸς 3 (1973) 75 - 77.

461. **Σπυριδάκης Γεώργ. Κ.** Ὁ δικέφαλος ἀετὸς ἰδίᾳ ὡς σύμβολον ἢ ὡς θέμα κοσμήσεως κατὰ τὴν βυζαντινὴν καὶ μεταβυζαντινὴν μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων περίοδον. Ἐπ Βυζ Σπ 39 - 40 (1972 - 73) 162 - 174.

Κρίσις: Λαογρ Κύπρ Δ' (1972), τεῦχ. 11 - 12, σ. 85 - 86 (Ν. Ὀρφανίδης).

462. **Σταμέλος Δημ.** Τὸ τέμπλο τοῦ Ἅη - Νικόλα στὸ Γαλαξείδι κι' ὁ τεχνίτης του. Ἀθήνα (1973), 8ον, σελ. 15.

Κρίσεις: Ν Ἑστ 94 (1973) 1186 ([Γ.] Χατζ[ίνης]). Ἑλλ Τέχνη 14 (1974) 62 - 63 (Κλ. Μαρμαρινός).

463. ——— Ἀρχοντικὰ καὶ ἱστορικὰ σπίτια τῆς Ἠπείρου. Περιοδ. Φύσις καὶ ζωή, τεῦχ. 10 (1973), σ. 9 - 11.

464. **Φαλτάιτς Μ.** Σκυριανὴ ξυλοτεχνία. Ἑλλ Τέχνη 10 (1973) 33 - 43.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

465. **Φαρμακίδης Κωνστ.** Ἡ τέχνη καὶ οἱ Συμαῖοι τεχνίτες. Δωδεκ Χρον 2 (1973) 346 - 351.

466. **Ἀστεριάδης Ἀγήνωρ** Τὸ σπίτι τοῦ Σβάρτς στ' Ἀμπελάκια. Ἐπανέκδοση 1974, 8ον, σελ. 30 + εἰκ. 33 - 73. [Βλ. ΕΛΑ Θ' - Ι' (1955 - 57), σ. 173, ἀρ. 337].

467. **Wagner Friedrich Christoph** Die Töpfersiedlungen der Insel Siphnos. Ein Beispiel anonymer Architektur als Ausdruck von Umwelt, Lebensweise, Wirtschaftsweise und Siedlungsform. Karlsruhe 1974, διαστ. 0.21 × 0.21 μ., 8ον, σελ. 546, πίν. 76, εἰκ. 308 ἐντ. κειμ.

Κρίσις: Λαογρ ΚΘ' (1974) 412 - 17 (Γ. Α. Μέγας).

468. **Βακιρτζῆς Γ. - Γράββαλος Π. - Τζιμούτης Κ.** Ἡ λαϊκὴ ἐπιγραφὴ στὴν Ἑλλάδα. Ἔκδοση «Παπαστράτος ΑΒΕΣ». Ἀθήνα 1974, 8ον μέγα, σελ. 399.

Κρίσις: Ἠπειρ Ἐστ ΚΓ' (1974), τεῦχ. 271 - 72, σ. 738 - 39 (Γ. Γ. Μουγογιάννης).

469. **Βασιλειάδης Δημ.** Συμιακὰ ἀρχοντικά. Συμαϊκὰ Β' (1974) 33 - 58.

470. —— Αἰολικὴ στιγμή. Λέσβος. Αἰολ Γράμμ Δ' (1974) 209 - 221.

471. **Βουνᾶς Χρ.** Οἱ «τζελουτζίες» [= ἀκρόπρωρα] τῶν καραβιῶν. Κεφαλον Πρόοδος Γ' (1974), τεῦχ. 31, σ. 160 - 161.

472. Γιὰ τοὺς συλλέκτες ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ τὰ λαϊκὰ ἀναθήματα. Ζυγὸς 10 - 11 (1974) 15 - 17.

Γενικαὶ πληροφορίαι καὶ εἰκόνες ἀναθημάτων.

473. **Δημητριάδης Εὐάγγ.** Ἡ Μόλιστα τῆς Ἠπείρου. Ἱστορία - Πολεοδομικὴ διάρθρωση - Ἡ πλατεία τοῦ Γαναδιοῦ - Μορφολογία - Πολεοδομικὴ μελέτη. Ἐπετ Πολυτεχν Ϛ' (1974) 109 - 230. [Σελ. 199 - 212 περίλ. ἀγγλιστί, σελ. 215 - 224 Παράρτημα: Τοπωνύμια περιοχῆς Μολίστας (215 - 23). Ἐπώνυμα οἰκογενειῶν κατὰ οἰκισμοὺς (224)].

Παρέχονται καὶ πολλαὶ λαογραφικαὶ εἰδήσεις ἀναφερόμεναι ἰδίᾳ εἰς τὴν κοινων. ὀργάνωσιν, τὸ ἔνδυμα, καὶ τὰς ἀσχολίας τῶν κατοίκων.

474. **Δημητρίου Ἑλένη** Ἡ νεώτερη ἀγγειοπλαστικὴ τῆς Λαπήθου. Χρον Λαπήθου ΙΙ - ΙΙΙ (1972 - 74) 11 - 30 + πίν. 25 (σελ. 31 - 55).

475. **Ἰ(ωαννίδου) Θ.** Τὸ κέντημα σὰν ἔκφραση τῆς τέχνης. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 98 (1974), σ. 18.

476. **Ζουρούδης Γεώργ.** Ἡ ναυπηγικὴ στὴ Σύμη. Συμαϊκὰ Β' (1974) 157 - 186.

477. **Κορρὲ Κατερίνα** Μιὰ νεοελληνικὴ παράσταση Ἀθηνᾶς. Ζυγὸς 8 (1974) 74 - 75.

478. **Κυριαζόπουλος Βασ. Δ.** Σιδεριὲς καὶ κάγκελλα ἀπὸ τὴν Μύκονο. Ἀντιπροσωπευτικὰ δείγματα λαϊκῆς τέχνης. Ζυγὸς 10 - 11 (1974) 115 - 117.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

479. **Κύρρης Λεων.** Πέντε ἐπαγγέλματα στὴ Λάπηθο τοῦ τέλους τοῦ ΙΘ' καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ Κ' αἰώνα. Χρον Λαπήθου II - III (1972 - 74) 84 - 86.

1. Βλότομος. 2. Οἱ κτιστάδες. 3. Οἱ δουκανάρηδες. 4. Οἱ στρατουράδες. 5. Οἱ μικρέμποροι.

480. **Λειμώνα - Τρεμπέλα Ἑλένη** Αἰγαιοπελαγίτικοι ἀνεμόμυλοι. Τεχν Χρονικὰ 4/1974, σ. 319 - 338.

481. **Λώλης Ν.** Τὸ γιοφύρι. Ἀρχιτεκτονικὸ στοιχεῖο τοῦ Ἠπειρωτικοῦ χώρου. Ἠπειρ Ἑστ ΚΒ' (1974), τεῦχ. 261 - 62, σ. 49.

481α. **Μάτσας Νέστορας** Λαϊκὴ τέχνη καὶ μύστες. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 99 (1974), σ. 40 - 43.

482. **Μεργιανοῦ Ἄνζελ** Ἀπὸ τὴν ἀρχαία καλλιτεχνία στὴ νεώτερη χειροτεχνία μας. Διαμόρφωση καὶ ἐξέλιξη διαφόρων κλάδων της. Ἑλλ Τέχνη 14 (1974) 10 - 18.

483. **Μουσόπουλος Θαν.** Θησαυροὶ τῆς Κύπρου. (Συνοπτικὴ εἰκόνα τῆς Κυπριακῆς τέχνης). Θρακ Χρον 31 (1974) 54 - 57.

484. **Μπότσαρης Μάρκ.** Ἡ ἑλληνικὴ ἀργυροχοΐα καὶ τὸ σαβάτι. Ζυγὸς 7 (1974), 80 - 102.

485. **Προβατάκης Θωμᾶς Μ.** Τέχνη καὶ παράδοσις τῶν προσφορικῶν σφραγίδων τοῦ Βορειοελλαδικοῦ χώρου. Πρακτ Α' Συμπ Λαογρ ΒΕ χώρ (1974) 219 - 234.

486. **Ρωμαῖος Κ.** Ἰσορροπία καὶ συμμετρία στὴ λαϊκὴ τέχνη. «Νόμος τῶν τριῶν», ὁ μεγάλος ρυθμιστής. Λαβύρινθος 4 (1973 - 74) 189 - 193.

487. **Σορτικοῦ - Τεντοκάλη Μάγδα** Κασελάκια χρυσοχόων ἀπὸ τὸ Νυμφαῖον. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 95 (1974), σ. 19 - 21.

488. **Σταματόπουλος Τ.** Ἡ βιοτεχνία καὶ ἡ χειροτεχνία στὴν Ἑλλάδα πρὶν ἀπὸ τὸ 1821. Ἑλλ Τέχνη 14 (1974) 1 - 5.

489. **Φραγκάκι Εὐαγγελία Κ.** Ἡ λαϊκὴ τέχνη τῆς Κρήτης. 3) Ὑφαντικὴ καὶ Βαφική. Ἀθῆναι 1974, 8ον μέγα, σελ. 108 + 15 πίν. ἐκτ. κειμ.

Κρίσις: Ἀμάλθεια Ϛ' (1975), τεῦχ. 24 - 25, σ. 191 - 93 (Γ. Ν. Αἰκατερινίδης).

490. **Χολέβας Νικ. Θ.** Τὸ λαϊκὸ σπίτι στὴν περιοχὴ τῆς Κυρηνείας. Ζυγὸς 9 (1974) 12 - 16.

491. †**Ἀθανάσιος Παπᾶς,** ἐπίσκοπος Ἑλενουπόλεως, Ποιμαντικὴ ράβδος τοῦ μητροπολίτου Λέρου καὶ Καλύμνου Χρυσάνθου. Θεολογία 46 (1975) 198 - 203.— Ἀνέκδοτά τινα ἄμφια τοῦ ἱ.ν. προφήτου Ἠλιοῦ Χρυσουπόλεως. Αὐτόθι, σ. 368 - 391 + πίν. σ. 392 - 404.— Ξυλόγλυπτα ἑξαπτέρυχγα τοῦ ἱ.ν. προφήτου Ἠλιοῦ Χρυσουπόλεως. Αὐτόθι, σ. 740 - 745 + πίν. σ. 746 - 748.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

492. **Ἀρναούτογλου Χρυσαυγὴ** Σκῦρος. Ἡ μορφὴ τοῦ παραδοσιακοῦ οἰκισμοῦ καὶ τῆς κατοικίας σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸ εἶδος καὶ τὴν ὀργάνωση τῆς ζωῆς. Ζυγὸς 15 - 17 (1975) 131 - 138.

492α. **Βάος Ζαφείριος - Νομικὸς Στέφ.** Ὁ ἀνεμόμυλος τῶν Κυκλάδων (Προανακοίνωση). Ἄνθρωπος II_1 (1975) 91 - 114.

493. **Βασιλειάδης Δ.** Θεώρηση τῆς αἰγαιοπελαγίτικης ἀρχιτεκτονικῆς ὑπὸ ἀνήσυχη ὀπτικὴ γωνία. Ἀθήνα 1971 (α' ἔκδ.), 1972 (β', γ' ἔκδ.), 1975 (δ' ἔκδ.), 4ον, σελ. 227. [Εἰκόνες 188 ἐντὸς καὶ ἐκτὸς κειμ.].

Κρίσεις: Κυπρ Λόγος 4 (1972), ἀρ. 21 - 22, σ. 168 - 75 (Κ. Π. Κ[ύρρης]). Αἰολ Γράμμ Β' (1972) 83 (Γ. Βαλ[έτας]).

494. **Καλλιάνης Δ. Γ.** Ἡ ἐκκλησία τῆς Καστανιᾶς μουσεῖο τέχνης. Λακωνικὰ ΙΒ' (1975), τεῦχ. 72, σ. 174.

Περὶ ξυλογλύπτου τέμπλου.

495. **Κοκκίνης Σπύρ.** Φωτογραφικὸ ἀρχεῖο λαϊκῆς καὶ νεοκλασικῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Ἀρχ Εὐβ Μελ 20 (1975) 319 - 326.

496. **Κουφουδάκης Νικ.** Μεθοδολογία διατηρήσεως τῶν οἰκισμῶν τῆς Χαλκιδικῆς. Τὸ παράδειγμα τῶν Πυργαδικίων. Πρακτ Α' Συμπ Λαογρ ΒΕ χώρ (1975) 147 - 160.

496α. **Κυριαζόπουλος Βασίλ. Δ.** Αἱ ἐπαναστάσεις τῆς Κρήτης εἰς τὸ λαογραφικὸν Μουσεῖον Μυκόνου. Πεπραγμ Γ' Κρητολ Συν τόμ. Γ' (1975) 187 - 198 + πίν. 19 - 22 ἐκτ. κειμ.

496β. **Κωνσταντινίδης Δημ. Ἠλ.** Λαϊκὰ ἀρχιτεκτονικὰ στοιχεῖα τῆς Κρήτης. Πεπραγμ Γ' Κρητολ Συν τόμ. Γ' (1975) 199 - 206 + πίν. 23 - 28 ἐκτ. κειμ.

497. **Κωνσταντουδάκη Μαρία** Μαρτυρίες ζωγραφικῶν ἔργων στὸ Χάνδακα σὲ ἔγγραφα τοῦ 16ου καὶ 17ου αἰώνα. Θησαυρίσματα 12 (1975) 35 - 136.

Δημοσιεύονται καὶ πολλὰ δικαιοπρακτικὰ ἔγγραφα.

498. **Λεωνιδοπούλου - Στυλιανοῦ Ρέα** Τὸ «Ἑλληνομουσεῖο» στὴ Ζαγορὰ τοῦ Πηλίου. Τεχν Χρονικὰ 6 - 7/1975, σ. 339 - 366.

Εἰδήσεις καὶ κοινων. ὀργανώσεως.

498α. Μακεδονικὴ ἀρχιτεκτονική. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 112 (1975), σ. 21 - 25.

499. **Μακρῆς Κίτσος Α.** Οἱ φεγγίτες τῶν ἀρχοντικῶν. Ἀπὸ τὸ Βυζάντιο στὸ Μπαρόκ. Πρακτ Α' Συμπ Λαογρ ΒΕ χώρ (1975) 177 - 182.

500. —— Ἡ λαϊκὴ τέχνη στὴ σύγχρονη κοινωνία. Ζυγὸς 13 (1975) 60 - 61.

501. **Μέρτζος Νικ.** Οἱ χρυσικοὶ καὶ ἡ παράδοση τῆς τέχνης στὴν Μακεδονία. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ 114 (1975), σ. 47.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

502. **Μουτσόπουλος Νικόλ. Κ.** Μελέτη καταγραφῆς καὶ ἀναβιώσεως τῶν παραδοσιακῶν οἰκισμῶν τῆς χώρας. Προβληματισμὸς καὶ μεθοδολογία. Πρακτ Α' Συμπ Λαογρ ΒΕ χώρ (1975) 191 - 208.

503. —— Ὁ λαϊκὸς γλύπτης Ζαφείρης Μωραΐτης. Ζυγὸς 12 (1975) 59 - 61.

504. **Πετρονώτης Ἀργύρης** Οἰκισμοὶ καὶ ἀρχιτεκτονικὰ μνημεῖα στὴν ὀρεινὴ Γορτυνία (Ἀρκαδία). Ἀθήνα 1975, 4ον, σελ. 177. (Ἔκδοση Τ.Ε.Ε.).

Εἰς τὰς σελ. 73 - 78: Τὸ λαϊκὸ σπίτι. Οἱ κρῆνες. Δημοσιεύεται ἐπίσης πλῆθος τοπωνυμίων.

505. **Pieridou Angeliki G.** Cyprus embroidery. Ἐπ Κύπρου VII (1973 - 75) 277 - 303 + πίν. XLVIII.

506. **Πλάτανος Β.** Ἡ κεραμικὴ τῆς Ἁγιάσου. Αἰολ Γράμμ Ε' (1975) 297 - 299.

507. **Σκοπελίτης Στέλ.** Νεοκλασσικὰ σπίτι τῆς Ἀθήνας καὶ τοῦ Πειραιᾶ. Ἀθήνα 1975, 8ον μέγα, φωτογραφίαι 273.

Κρίσεις: Λαογρ Λ' (1975) 399 (Γ. Α. Μέγας). Ν Ἑστ 97 (1975) 760 - 62 (Ἀριστ. Προβελέγγιος).

508. **Σταμέλος Δημήτρ.** Νεοελληνικὴ λαϊκὴ τέχνη. Πηγές, προσανατολισμοὶ καὶ κατακτήσεις ἀπὸ τὸν 16ον αἰώνα ὡς τὴν ἐποχή μας. Ἀθήνα 1975, 8ον, σελ. 192 + 20 εἰκ. ἐκτ. κειμ.

Κρίσις: Λαογρ. Λ' (1975) 427 - 29 (Μ. Γ. Μερακλῆς).

509. Χαλκωματάδες. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 112 (1975), σ. 40 - 41.

510. **Χαριτωνίδη Ἀγγελικὴ** Θεόφιλος. Ζυγὸς 13 (1975) 79 - 83.

511. **Χιόνης Κων.** Ἡ λαϊκὴ ξυλογλυπτικὴ στὴν Θάσο. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 106 (1975), σ. 52 - 53.

512. **Χονδρὸς Κυρ. Μιχ.** Βρύσες καὶ συντριβάνια τῆς Ρόδου. Μελέτη ἔργων λαϊκῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Ἀθήνα 1975, 8ον, σελ. 31.

513. **Χατζόπουλος Γ.Κ.** Ἡ ἅμαξα εἰς τὸν Πόντον. Ἀρχ Πόντ 33 (1975 - 76) 36 - 50.

Δ'. ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΒΙΟΣ

1. Λαϊκὴ πίστις.

α') Θρησκευτικαὶ καὶ δεισιδαίμονες συνήθειαι τοῦ λαοῦ.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 157. 163. 183. 186. 196. 208. 210. 215. 218. 228. 233. 234. 238. 244. 246. 249. 250. 252. 259. 264. 265. 267. 268. 270. 272. 275. 285. 289. 293. 299. 305. 313. 454. 535. 543. 570.1124. 1161]

514. **Γιαννακόπουλος Τ.** Τὸ μοναστήρι τῶν Ἁγίων Θεοδώρων Ἀροανείας καὶ τὸ θρυλικὸ κούτσουρο. Ἐπετ Καλαβρ 4 (1972) 72 - 86.

Δεισιδαίμων δοξασία περὶ ἰάσεως ψυχοπαθῶν διὰ βασανισμοῦ των δι' εἴδους φάλαγγος καί τινες σχετικαὶ παραδόσεις.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

515. **Καραβαλάκης Ἰ. Μ.** Ἡ λιτανεία στὸ Λασίθι. Ἀμάλθεια Γ' (1972), τεῦχ. 13, σ. 251 - 259.

516. **Χαραλάμπους Γεώργ. Χ.** Τὸ σπάσιμο τῶν πιάτων κατὰ τὰ συμπόσια. Συμπ Λαογρ (1972) 23 - 27.

517. **Χατζηκωστὴς Γ.** Πῶς γίνεται τὸ νέον προζύμι. Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 6, σ. 108.

518. **Βροκίνης Λαυρέντιος** Περὶ τῶν ἐτησίως τελουμένων ἐν Κερκύρᾳ λιτανειῶν τοῦ θ. λειψάνου τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος. . . Κερκυρ Χρον XVII (1973) 283 - 318.

Ἀναδημοσίευσις ἐκ μελέτης τοῦ συγγρ. ἐκδοθείσης τὸ πρῶτον ἐν Κερκύρᾳ τὸ 1893.

519. **Θηλυκὸς Ἀστέρ.** Δυὸ παλαιὰ ἔθιμα τῆς Νιγρίτας. Σερρ Χρον Ϛ' (1973) 289 - 292.

α' Τοῦ τζίρκ' τοὺ κ'λίκ' (πρωταρχαί), β' Ὁ ντουντουλὲς (μαγεία).

520. **Κοντοσόπουλος Νικ. Γ.** Ἡ ἐπίκλησις τῶν ὑπερφυσικῶν δυνάμεων. (Νεοελληνικαὶ ἐπικλήσεις ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἀντιστοίχους ἰταλικάς). Ἀθηνᾶ 73 - 74 (1972 - 73) 104 - 126.

521. **Λουκᾶτος Δημ. Σ.** Οἱ ἀνοιξιάτικες ἐθιμικὲς λιτανεῖες. Κεφαλον Πρόοδος Β' (1973), τεῦχ. 17, σ. 99 - 100.

522. **Πανάρετος Ἄνθ.** Δενδρολατρία στὴν Κύπρο. Πρακτ Α' Κύπρ Συνεδρ τόμ. Γ' (1973) 261 - 264.

523. **Παπαχαραλάμπους Γεώργ. Χ.** Ἐπιβιώσεις ἀρχαίων ἐθίμων ἐν Κύπρῳ. Τὸ σκλάβωμα. Πρακτ Α' Κυπρ Συνεδρ τόμ. Γ' (1973) 265 - 269.

524. **Ρουσουνίδης Ἀ. Χ.** Ἡ Πέτρα τοῦ Ρηοῦ. Κυπρ Λόγος 5 (1973), ἀρ. 27 - 28, σ. 132.

Μαγικαὶ ἐνέργειαι πρὸς ἀπαλλαγὴν ἐκ νόσου.

525. **Γιαννακόπουλος Τ.** Τὸ λιόκρινο τοῦ μοναστηριοῦ τῶν Ἁγίων Θεοδώρων Ἀροανείας. Ἐπετ Καλαβρ 6 (1974) 111 - 114.

526. **Ἥμελλος Στέφ. Δ.** Θρᾳκικὸν πασχαλινὸν ἔθιμον μαγικοῦ περιεχομένου. Ἐπ ΚΛ ΚΓ' (1973 - 74) 3 - 9.

527. **Λεμοναρῆς Εὐρ.** Προλήψεις ἀπὸ τὴν Τσακίστρα. Μαθ Ἑστ ΚΔ' (1974), ἀρ. 55, σ. 74.

528. **Νατσούλης Τ.** Προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίες. Ἀθήνα 1974, 8ον, σελ. 254.

Μαγεία, δεισιδαιμονίαι, παραδόσεις τινές.

529. **Πολυμέρου Αἰκατερίνη** Δημώδεις δοξασίαι περὶ χαλάζης καὶ τρόποι πρὸς ἀποτροπὴν ἢ κατάπαυσίν της. Ἐπ ΚΛ ΚΓ' (1973 - 74) 50 - 62.

530. **Γκλέκας Γ. Δ.** Πυρολατρεία στὰ χρόνια μας. Λακωνικὰ ΙΒ' (1975), τεῦχ. 68, σ. 38.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

531. **Δημάκης Χρ.** Θρῦλοι καὶ παραδόσεις γιὰ τοὺς καλλικατζάρους. Λακωνικὰ ΙΒ' (1975), τεῦχ. 68, σ. 52.

532. **Κυθρεώτης Ἰάκ.** Ἀγροτικὲς συνήθειες καὶ προλήψεις. Λαογρ Κύπρ Ε' (1975), τεῦχ. 14 - 15, σ. 71 - 72.

533. **Σιδηρόπουλος Ν.** Παλιὰ ἔθιμα στὴν Ἔδεσσα. Ἐδεσσ Χρον 9 (1975) 53 - 54.

534. **Χατζιωνᾶς Στυλ.** Προλήψεις τῆς Ἄλωνας [40]. Λαογρ Κύπρ Ε' (1975), τεῦχ. 13, σ. 26.

β') Μαγεία. Ἐπῳδαί.

1. Μαγεία.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 150. 155. 159. 183. 196. 208. 209. 210. 233. 250. 252. 259. 260. 264. 275. 289. 293. 295. 519. 528. 540. 1134]

535. **Ἥμελλος Στέφ. Δ.** Τὸ περὶ ζῴων ἰδιότητος ἔργου τοῦ Αἰλιανοῦ ὡς πηγὴ εἰδήσεων περὶ μαγικῶν καὶ δεισιδαιμόνων δοξασιῶν καὶ συνηθειῶν. Ἐν Ἀθήναις 1972, 8ον, σελ. 164. Διατριβὴ ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ. (Ἐθνικὸν καὶ Καποδιστριακὸν Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν. Φιλοσοφικὴ Σχολή. Βιβλιοθήκη Σοφίας Ν. Σαριπόλου, 19).

Α' Λαοὶ ἐπιδιδόμενοι εἰς τὴν μαγείαν καὶ τέχναι αὐτῶν. Β' Μαγικὰ μέσα καὶ τρόποι. Γ' Θεραπευτικαὶ μέθοδοι. Δ' Διάφοροι προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίαι. Ε' Μαντική. Κρίσις: Λαογρ ΚΘ' (1974) 433 - 35 (Δ. Α. Πετρόπουλος).

536. **Κουμπαρίδου Ἀναστασία** Συμβολὴ εἰς τὴν ἔρευναν περὶ τῶν ἐπιδράσεων τοῦ Καββαλισμοῦ ἐν Κύπρῳ. (Ὁ Σταυρὸς τοῦ χωρίου Ποταμιὰ καὶ ἀνάλυσις τῶν ἐπ' αὐτοῦ Καββαλιστικῶν σημείων). Συμπ Λαογρ (1972) 39 - 44.

537. **Μιχαὴλ (Στάμης) Στ.** Τὸ κόσκινον. Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 6, σ. 135.

538. **Ρωμαῖος Κ.** Οἱ αἰνιγματικοὶ «ἀργυράσπιδες» τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Λαβύρινθος 1 (1973 - 74) 224 - 230.

539. **Papamichael Anna J.** Birth and plant symbolism. Symbolic and magical uses of plants in connection with birth in modern Greece. Athens 1975, 8ον, σελ. 372.

2. Ἐπῳδαί.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 157. 172. 196. 199. 207. 208. 213. 260. 265. 270. 549. 560]

540. **Κρεκούκιας Δημ. Α.** Ἐπῳδὲς καὶ κατάδεσμοι Τριφυλίας μὲ συσχετισμὸ πρὸς ἀρχαῖα, μεσαιωνικὰ καὶ ἄλλα νεώτερα στοιχεῖα. Ἀθήνα 1971, 8ον, σελ. 55.

541. **Ἀντωνίου Ἀντ.** Γηθκειὲς [4]. Μαθ Ἑστ ΚΔ' (1972 - 73), ἀρ. 53, σ. 123 - 124.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

542. **Εὐαγγελινάκη Μαρία** Δημώδης ἰατρικὴ (γηθειὲς) [6]. Ἀμάλθεια Δ' (1973), τεῦχ. 14, σ. 4 - 5.

543. **Κλουκίνας Γ.** Λαογραφικὰ ἐπαρχίας Ὀλυμπίας. Ὀλυμπ Χρον Δ' (1973) 139 - 148.

Δεισιδαιμονίαι καὶ 2 ἐπῳδαί.

544. **Ταουσιάνης Χρ. Ν.** Γητειὲς (ἀπὸ τὸ Ριζοκάρπασον). Μόρφωσις ΚΘ' (1973), ἀρ. 332 - 33, σ. 21.

Ἐπῳδαὶ 4, νανουρίσματα 2.

545. **Ἀνδρέου Χαρ.** Γηθκειὲς [2]. Μαθ Ἑστ ΚΔ' (1974), ἀρ. 55, σ. 75 - 76.

546. **Βογιατζῆ - Μιχαλαριᾶ Μαρία** Ξόρκια [12] - κατάρες [41]. Συμαϊκὰ Β' (1974) 287 - 298.

547. **Ἰωσὴφ Σάββ.** Γηθκειὲς [2]. Μαθ Ἑστ ΚΔ' (1974), ἀρ. 55, σ. 75.

548. **Παπαδόπουλλος Θεόδ.** Κυπριακαὶ ἐπῳδαὶ [18]. Κυπρ Σπ ΛΗ'- ΛΘ' (1974 - 75) 167 - 181.

Εἰς τὰς σελ. 177 κέξ. Γλωσσάριον, συνταχθὲν ὑπὸ Μ ε ν. Ν. Χ ρ ι σ τ ο δ ο ύ λ ο υ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

γ') Μαντική.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 150. 156. 163. 206. 214. 225. 244. 246. 249. 259. 264. 289. 302. 303. 306. 535].

549. **Λυκάκη Ἑλένη** Μαντικαὶ συνήθειαι εἰς τακτὰς ἡμέρας ἐξ Ἀρκαδίας. Λαογρ ΚΗ' (1972) 365 - 367.

Δημοσ. καὶ ἐπῳδαὶ 2, δίστιχα 3.

550. **Παραφεντίδου Ἀλεξάνδρα** Ἀναβίωσις τοῦ Κλήδωνα εἰς Θεσσαλονίκην. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 74 (1972), σ. 33.

551. **Τζημούρακας Χρ.** Ὁ κλήδωνας. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 73 (1972), σ. 25 - 26.

552. **Βάρδα Μαρία** Παλιὰ ἔθιμα πού ξαναζωντανεύουν. Ὁ Κλήδονας. Ἀμάλθεια Δ' (1973), τεῦχ. 15, σ. 200 - 205.

553. **Σαριγιόλης Θεόδ.** Λαογραφικά. Μαντική. Ἐδεσσ Χρον 4 (1973) 36 - 37.

553α. **Βίττης Φ.** Ὁ Κλήδονας στὴν Δυτικὴ Μακεδονία. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 97 (1974), σ. 39.

554. **Παραφεντίδου Ἀλεξάνδρα** Ἑρμηνεία ὀνείρου πού συμπίπτει μὲ ἀρχαιοελληνικὲς μυθολογικὲς παραδόσεις. Πρακτ Α' Συμπ Λαογρ ΒΕ χώρ (1975) 209 - 217.

2. Λαϊκὴ κοσμοθεωρία καὶ ἐπιστήμη.

α') Κοσμογονικοὶ καὶ ἀστρολογικοὶ μῦθοι. Μετεωρολογία.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 163. 185. 225. 251. 252. 273. 289. 292. 293. 886]

555. **Ἀμοργινὸς Ἰω.** Λαϊκὴ μετεωρολογία. Καλυμν Παλμὸς 5 (1973) 46.

556. **Παράσογλου Γεώργ. Μ.** Βραχέα προγνωστικά. Παρνασσὸς ΙΕ' (1973) 83 - 91.

Μετεωρολογικὰ προγνωστικά, βροντολόγια καὶ σεισμολόγια.

557. **Κυπριανοῦ Χρύσ.** Πρόβλεψη τοῦ καιροῦ στὸ χωριὸ Τσακκίστρα. Λαογρ Κύπρ Δ' (1974), τεῦχ. 10, σ. 32 - 38.

558. **Γκλέκας Γ. Δ.** Ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ χρόνου καὶ ἡ πρόβλεψις τοῦ καιροῦ. Λακωνικὰ ΙΒ' (1975), τεῦχ. 70, σ. 103 - 104, 115.

559. **Μιχαὴλ (Στάμης) Σταῦρ.** Μερικὰ γιὰ τὸν καιρό. Λαογρ Κύπρ Ε' (1975), τεῦχ. 14 - 15, σ. 74.

β') Δημώδης ἰατρικὴ - κτηνιατρική.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 156. 163. 169. 183. 190. 196. 215. 229. 233. 252. 258. 264. 265. 273. 289. 293. 387. 535]

560. **Ἀσημακόπουλος Παν.** Λαϊκὴ ἰατρική. Ὄλυμπ Χρον Β' (1971) 154 - 164.

Δημοσ. καί τινες ἐπωδαί.

561. **Βαβαρέτος Γεώργ. Ἀχ.** Κομπογιαννῖτες, Ματσουκᾶδες, οἱ ξακουσμένοι αὐτοδίδακτοι γιατροὶ ἀπ' τὸ Ζαγόρι τῆς Ἠπείρου. Ἀθῆναι 1972, 8ον, σελ. 50. (Βιβλιοθήκη Ἠπειρωτικῆς Ἑταιρίας Ἀθηνῶν, ἀρ. 35).

562. **Γκανιάτσας Κ.** Βότανα - Γιατροσόφια - Κομπογιαννῖται. Πρόδρομος ἀνακοίνωσις. Ἠπειρ Ἑστ ΚΑ' (1972), τεῦχ. 243 - 44, σ. 445 - 463.

563. **Δογάνης Διαμαντ.** Λαϊκὴ ἰατρική. Ἕλλην Ψυχὴ 3 (1972) 45.

564. **Κεφαλληνιάδης Νικ.** Γιατροσόφια λαϊκὰ ἀπὸ παλαιοὺς κώδικες τῆς Νάξου. Ἑλλ Τέχνη 9 (1972) 234 - 244.

565. **Θανασούλια Βούλα** Ὁ πρακτικὸς γιατρὸς καὶ τὰ βότανα... Ἀθῆναι 1973, 8ον, σελ. 287.

566. **Κ[αψωμένος] Δ. Κ.** Τὸ πολύτιμο χειρόγραφό μας [ἰατροσόφιον]. Κρητ Γράμμ τεῦχ. 2 (1972) σ. 26 - 27, 35, τεῦχ. 3 (1972) σ. 8, 33 - 34, τεῦχ. 4 (1973) σ. 26 - 28, τεῦχ. 5 (1973) σ. 36 - 38, τεῦχ. 6 (1973) σ. 36 - 37, τεῦχ. 7 - 8 (1973) σ. 88, τεῦχ. 9 (1973) σ. 37, τεῦχ. 10 (1973) σ. 34 - 35, τεῦχ. 11 - 12 (1973) σ. 44.

567. **Κρεκούκιας Δημ. Α.** Ἕνα παλιὸ ζαγορήσιο γιατροσόφι. Ἠπειρ Ἑστ ΚΒ' (1973), τεῦχ. 252 - 53, σ. 237 - 249.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

568. **Γκανιάτσας Κ.** Ἔρευνα ἐπὶ τῶν φαρμακευτικῶν φυτῶν τῆς χαράδρας τοῦ Βίκου. Ἠπειρ Ἑστ ΚΓ' (1974), τεῦχ. 263 - 65 σ. 212 - 229, τεῦχ. 266 - 68 σ. 393 - 411.

569. **Λεμοναρῆς Εὐρ.** Λαϊκὴ ἰατρική. Μαθ Ἑστ ΚΔ' (1974), ἀρ. 55, σ. 75.

570. **Παϊδούσης Μικὲς** Τὸ αἷμα στὶς δεισιδαίμονες συνήθειες καὶ τὴν δημώδη ἰατρικὴ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Λαογρ ΚΘ' (1974) 249 - 290.

571. **Ταβλᾶς Γ.** Ἀπὸ τὰ παλιὰ συνταγολόγια ἀγνώστου. Ἀμάλθεια Ε' (1974), τεῦχ. 18 - 19, σ. 70 - 73.

572. **Φαρμάκης Ν.** Ἕνας καλόγηρος - γιατρὸς στὴν Ἐλασσόνα τοῦ ΙΗ' αἰώνα. Περραιβία 3 (1974) 18 - 20.

573. **Βιβιλάκης Γ.** Τὰ μακεδονικὰ βότανα, ἕνα μεγάλο φαρμακεῖο τοῦ Θεοῦ στὰ χωράφια. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 112 (1975), σ. 18 - 20.

3. Δημώδης φιλολογία καὶ γλῶσσα.

α') Ἄσματα.

1. Συλλογαί.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 150. 153. 156. 159. 160. 161. 163. 167. 171. 172. 174. 177. 180. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 194. 196. 197. 198. 199. 204. 205. 206. 208. 210. 211. 212. 217. 218. 221. 223. 224. 225. 226. 227. 229. 230. 231. 233. 234. 235. 236. 242. 244. 246. 248. 249. 250. 252. 254. 255. 260. 261. 266. 267. 269. 270. 272. 276. 277. 278. 280. 281. 283. 284. 285. 286. 288. 291. 293. 296. 298. 302α. 307. 360. 366. 378. 382. 447. 544. 705. 725. 728. 731. 732. 733. 739. 878. 1091. 1121. 1124. 1127. 1128. 1133. 1134. 1135. 1139. 1140. 1141. 1144. 1145. 1156. 1164. 1165. 1170. 1171. 1174. 1184. 1186. 1188. 1192. 1207. 1217. 1218. 1219. 1237. 1310]

574. **Παπαχαραλάμπους Γ. Χ.** Ἀπὸ τὰ δημοτικά μας τραγούδια. Ὁ Κοντὸς [1]. Στασῖνος Γ' (1966 - 67) 71 - 76.

575. **Ἰωάννου Γ.** Τὸ δημοτικὸ τραγούδι. Παραλογές. Ἐπιμέλεια —. (Ἐκδόσεις Ἑρμῆς, Νέα Ἑλληνικὴ Βιβλιοθήκη 1). Ἀθήνα 1970, 16ον, σελ. 208.
Κρίσις: Ἑλληνικὰ 25 (1972) 251 - 56 (Ἀλ. Πολίτης).

576. (**Ζαμπούνη Αἰκατερίνη**) Τραγούδια Πολυγύρου [35]. Χρον Χαλκ 19 - 20 (1970) 108 - 123.

577. **Καμμᾶς Γεώργ.** Δημοτικὰ ἄσματα τῆς νήσου Τήλου [16]. Δωδεκ Ἀρχ 5 (1970) 151 - 162.

578. **Κοσμόπουλος Ἰ.** Δημοτικὸ τῆς Βερβίτσας [1]. Ὀλυμπ Χρον Α' (1970) 124.

579. **Δαράκη Πέπη** Ἡ Ἀνδρονίκη. Αἰολ Γράμμ Α' (1971) 428.

580. Δημοτικὰ τραγούδια τῆς Ὀλυμπίας. Κλέφτικο. Τοῦ γάμου [2]. Ὀλυμπ Χρον Α' (1970) 110.— Τῆς ἀγάπης [1]. Αὐτόθι, σ. 166.— Δημοτικὰ τραγούδια [7]. Αὐτόθι Β' (1971) 176 - 178.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

581. Ἕνα Λεσβιακὸ δημοτικὸ τραγούδι. Ὁ καταραμένος ναυαγός. Αἰολ Γράμμ Α′(1971) 372.

Αὐτόθι, σ. 373, σχετικὸν σημείωμα ὑπὸ Κ. Μάκιστου (Παπαχαραλάμπους).

582. **Ζούρου Φρόσω** Ὁ Κωνσταντὴς κι ἡ Μιρλαγιουπούλα. Ἡ ἀπαρνημένη. Αἰολ Γράμμ Α′(1971) 360.

583. **Ἀγγελινάρας Γ.** Σαμιακὰ τραγούδια. Λαογρ ΚΗ′ (1972) 367 - 372.

Δίστιχα 52, τετράστιχα 13, ἄλλα ᾄσμ. 4.

584. **Ἀθανασάκου Παρασκευὴ** Ὁ ἔρως εἰς τὴν Μάνην. Λαογρ ΚΗ′ (1972) 328 - 336 [11 μοιρολόγια].

585. **Βάμβουκας Μιχ.** Γιάννης Κοῦβος ἢ Σωπασῆς; Κρητ Ἑστ τεῦχ 199(1972), σ. 163 - 166.

Δημοσ. καὶ 2 ᾄσματα.

586. **Γιαγκουλλῆς Κ. Γ.** Βιβλιογραφικὰ στοὺς Κυπρίους ποιητάρηδες. Κυπρ Σπ ΛϚ′ (1972) 139 - 148.

Βιβλιογραφικὴ παρουσίασις 48 ποιημάτων μετὰ συντόμου περιλήψεως τῆς ὑποθέσεώς των.

587. ——— Ὁ ποιητάρης Ἰωάννης Κυριακόπουλλος ἢ Κυριακίδης. Συμπ Λαογρ (1972) 77-81.

588. **Γιαννακόπουλος Βλ.** Τὰ κάλαντα τῶν Χριστουγέννων εἰς τὴν τσακωνικὴν διάλεκτον. Ἑλλην Ψυχὴ 3 (1972) 31. — Τὰ κάλαντα τοῦ ἁγίου Βασιλείου εἰς τὴν τσακωνικὴν διάλεκτον. Αὐτόθι.

589. **Δαράκη Πέπη** Τραγούδια τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς Λέσβου. Συλλογή. Ἀθήνα 1972, 8ον, σελ. 72.

590. Δημώδη τραγούδια τῆς περιοχῆς Λελόβων Θεσπρωτίας [23]. Ἠπειρ Ἑστ ΚΑ′(1972), τεῦχ. 241 - 42, σ. 300 - 309.

591. **Δ[ρουδάκης] Α.** Ὁ Αἴγαγρος. Κρητ Γράμμ τεῦχ. 3 (1972), σ. 21 - 23.

Εἰς τὴν σ. 23 δημοσ. ἕνα ριζίτικο τραγούδι.

592. **Κακούτης Στ.** Ἡ ἀπελευθέρωση τῆς Ἀρκαδιᾶς. Δημοτικὰ τραγούδια τῆς Τριφυλίας. Ἔκδοσις Συλλόγου Κυπαρισσίων. Ἀθήνα 1972, 8ον σελ. 64.

Ἐν σελ. 11 - 30 δημοσ. 18 ᾄσματα μετὰ τινων σχολίων.

593. **Κανακάρης Ἀντών. Σ.** Δημοτικὰ τραγούδια ἀπὸ τὴν Κάρυστο καὶ τὴν περιοχή της [43]. Ἀρχ Εὐβ Μελ 18 (1972) 167 - 194.

594. **Κουμέντος Νικήτ. Ι.** Μοιρολόγια Νισυρικά. Νισυριακὰ 4 (1972) 239 - 306.

Εἰδήσεις περὶ τελευτῆς καὶ 88 μοιρολόγια, ἐπίσης λεξιλόγιον.

595. **Κυθρεώτης Ἰάκ.** Ὁ Χριστοφῆς τζ' ἡ Ἐμινὲ [1]. Λαογρ Κύπρ Β′ (1972), τεῦχ. 6, σ. 121 - 123.

596. ——— Τ' ἄη Χρυσοστόμου. Δημοτικὸ κυπριακό. Κυπρ Λόγος 4 (1972), ἀρ. 21 - 22, σ. 140.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

597. **Λογκάκης Ἀνδρ.** Δημοτικὸν τραγούδι τῆς τάβλας. Ἀμάλθεια Γ' (1972), τεῦχ. 11, σ. 142 - 143.

598. **Μάνος Σπ. - Ραφτόπουλος Κων.** Δημοτικὰ τραγούδια Ἠπείρου [145]. Ἀθῆναι 1972, 8ον, σελ. 64.

599. **Μαν[ουσάκης] Γ.** Τὸ ριζίτικο τραγούδι. Μάνα κι ἂν ἔρθου οἱ φίλοι μας... Κρητ Γράμμ τεῦχ. 1 (1972), σ. 17.

600. **Μενάρδος Γεώργ. Σ.** Κυπριακὰ δημοτικὰ τραγούδια ἐκ τῶν καταλοίπων Σίμου Μενάρδου [14]. Λαογρ ΚΗ' (1972) 275 - 315.

601. **Μπουγάνης Σωτ.** Κλέφτικα τραγούδια τῆς ἐπαρχίας Βάλτου Αἰτωλοακαρνανίας [2]. Ἕλλην Ψυχὴ 4 (1972) 32.

602. **Νάθενας Ἀνδρ.** Ἡ μάχη Τυλισσοῦ - Καμαριώτη... Κρητ Ἑστ τεῦχ. 199 (1972), σ. 156 - 162.

Ἐν σ. 156 μία ρίμα.

603. Ὁ ἑορτασμὸς τῆς 100ετηρίδος τοῦ ἥρωος τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος Παύλου Μελᾶ. Ἀθῆναι 1972, 8ον, σελ. 29. (Ἐθνικὴ Ἕνωσις Βορείων Ἑλλήνων - Ἠπειρωτῶν. Μακεδόνων. Θρακῶν).

Δημοσ. καὶ 5 δημοτικὰ τραγούδια τοῦ Παύλου Μελᾶ.

604. **Οὐσταγιαννάκη - Ταχατάκη Εἰρήνη** Τὰ παλιὰ πρωτοχρονιάτικα κάλαντα τοῦ χωριοῦ Πατσιδὰ Κρήτης. Ἕλλην Ψυχὴ 3 (1972) 29 - 30. —Νυφιάτικα τραγούδια τῶν νομῶν Ἡρακλείου καὶ Λασιθίου Κρήτης. Αὐτόθι 4 (1972) 55 - 62.

605. **Πακτίτης Ν.** Ἀποκριάτικα τραγούδια τοῦ χωρίου Σιναριάδες Κερκύρας [8]. Ἕλλην Ψυχὴ 3 (1972) 46 - 51.

606. **Παντελοδῆμος Δημήτρ. Ν.** Δημοτικὰ τραγούδια τοῦ Πηλίου. Ἀρχ Θεσσ Μελ Α' (1972) 159 - 190.

Δίστιχα 162, πολύστιχα ᾄσματα 25.

607. **Πετρὼφ Ἰω.**, τοῦ ἐκ Μόσχας Φιλέλληνος, Περίδοξος κλεφτουριὰ τῆς Μακεδονίας. Βιογραφίαι 28 κλεφταρματολῶν της. Εἰσαγωγή, μετὰ καταλόγου τῶν ἀνεκδότων ἔργων τοῦ Πετρώφ, προσθῆκαι καὶ ἐπιμέλεια Γ. Χ. Χιονίδη. Θεσσαλονίκη 1972, 8ον, σελ. 220 + 10 εἰκ. ἐκτ. κειμ.

Λεπτομερὴς ἐξιστόρησις τῆς ζωῆς καὶ τῶν ἀγώνων τῶν κλεφταρματολῶν βάσει τῶν σχετικῶν ᾀσμάτων.

Κρίσεις: Λαογρ ΚΗ' (1972) 422 - 23 (Δ. Πετρόπουλος). Μακεδονικὰ 12 (1972) 525 - 28 (Ζαχ. Ν. Τσιρπανλῆς). Ἑλληνικὰ 25 (1973) 352 - 56 (Γ. Τσάρας).

Βιβλιογρ. σημείωμα: Μνημοσύνη Δ' (1972 - 73) 310 (Τ. Ἀθ. Γριτσόπουλος).

608. **Ρότσκος Κωνστ.** Τρεῖς ἐποχὲς στὰ Κάλαντα [1]. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ 79 (1972), σ. 20.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

609. **Συμιγδαλᾶς Ἀντ. Ν.** Κεφαλονίτικα δημοτικὰ τραγούδια [3]. Κεφαλ Πρόοδος Α' (1972), τεῦχ. 10, σ. 12.

610. **Σχισμένος Δ.** Τὸ τραγούδι τῶν Κολοκοτρωναίων [1]. Ἕλλην Ψυχὴ 5 (1972) 68.

611. **Σωτηράκης Ν.** Ἀνέκδοτα Χιακὰ δημοτικὰ [τραγούδια] [19]. Χιακὴ Ἐπιθεώρ 10 (1972), τεῦχ. 29, σ. 106 - 117.

612. **Ταουσιάνης Χρ.** Τάξιμο μὲ τραγούδια (ἀπὸ τὸ Ριζοκάρπασο). Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 4 - 5, σ. 26 - 27.

10 ᾄσμάτια χρησιμοποιούμενα ὑπὸ τῶν παιδιῶν κατὰ τὰ παιγνίδια των προκειμένου νὰ ἐκλέξουν τὸν ἀρχηγὸν ἢ τὸ παιδὶ τὸ ὁποῖον θὰ ἀρχίσῃ τὸ παιγνίδι.

613. **Τόλης Δημ.** Δημοτικὰ τραγούδια τῶν Ἀγράφων [32]. Διαγώνιος 3 (1972) 234 - 241.

Ἀναδημ. ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ συγγρ.: Τὸ χωριὸ Καροπλέσι καὶ ἡ περιοχὴ Ἀγράφων, Θεσσ.1969.

614. **Τσιγκάνου - Δούσμανη Χαρὰ** Τὰ παθήματα τῆς Βοστίτσας τὸ 1821 [1]. Ζεὺς Ὁμαγύριος 1 (1971 - 72) 45 - 50.

615. **Τσοῦχλος Κ.** Λαογραφικὰ τῆς Τσακωνιᾶς. Τιμὴ - ἀπιστία [2]. Ἕλλην Ψυχὴ 4 (1972) 23 - 24.

616. **Φάκαλος Δημοσθ.** Τραγούδια τοῦ Χάρου καὶ μοιρολόγια ἐκ τοῦ χωρίου Καλύδωνα Ἠλείας [7]. Ἕλλην Ψυχὴ 2 (1972) 57 - 59.

617. **Φωτόπουλος Ἀθαν. Θ.** Σύμμεικτα ἱστορικὰ καὶ λαογραφικὰ Καλαβρύτων. Ἐπετ Καλαβρ 4 (1972) 87 - 110.

Παραδόσεις 3, ᾄσματα ἀκριτικὰ 2, μοιρολόγια 35, ἐν «ἀλφαβητάριον».

618. **Χαραλαμπόπουλος Παν.** Δημοτικὰ Ὀλυμπίας. Ὀλυμπ Χρον Γ' (1972) 277 - 288.

Πολύστιχα 6, δίστιχα 18, μοιρολόγια 11.

619. **Χατζηκωστῆς Γ.** Κυπριακὰ δημοτικὰ τραγούδια [10]. Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 4 - 5, σ. 65 - 76.

620. **Χριστοδούλου Μενέλ. Ν.** Τὸ τραούιν τοῦ Κωνσταντᾶ [1]. Λαογρ ΚΗ' (1972) 388 - 389.

621. **Ψάνη Πηνελόπη** Πολυχνιάτικα δημοτικὰ τραγούδια [2]. Αἰολ Γράμμ Β' (1972) 223.

622. **Ἀντωνίου Ἀντών.** Στίχοι γιὰ τὴν ἀγάπη [7]. Μαθ Ἑστ ΚΔ' (1972 - 73), ἀρ. 53, σ. 120.

623. **Ἀντωνουδίου Νικ.** Μαρία ἡ Παρθένη [1]. Μαθ Ἑστ ΚΔ' (1972 - 73), ἀρ. 53, σ. 119.

624. **Γκίκας Γ.** Ἀρβανίτικα τραγούδια [3]. Διαγώνιος 4 (1973) 43.

Τῆς περιοχῆς «Κάβο ντ' Ὄρο» Νοτ. Εὐβοίας κατὰ μετάφρασιν τοῦ ἀνθολόγου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

625. **Δαφναῖος Ἀ.** Ἡ σάτιρα στὴ Δάφνη (Στρέζοβα) Καλαβρύτων. Ἐπετ Καλαβρ 5(1973) 197.

Τοπικὰ σατιρικὰ ᾄσματα, τὰ περισσότερα ἐπώνυμα.

626. **Διδασκάλου Ἰφιγένεια** Ἡ γυναικεία κόμη ποιητικὴ ἔμπνευση τῆς λαϊκῆς μούσας. Ἑλλ Τέχνη 11 (1973) 122 - 125.

Στίχοι ᾀσμάτων.

627. **Δούφλιας Κ.** Τραγούδια τοῦ Ἀγώνα. Ἡ ζωντανὴ μνήμη τῶν Μακεδονομάχων [7]. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 88 (1973), σ. 41 - 42. — Ἡ λαϊκὴ μοῦσα γιὰ τὸν θάνατο τοῦ Παλληκαριοῦ [10]. Αὐτόθι, τεῦχ. 91 (1973), σ. 42 - 45.

628. **Ἐλευθεριάδης Ἀλέξ.** Ἀκριτικὰ ᾄσματα ἐξ ἀνεκδότου συλλογῆς. Κυπρ Σπ ΛΖ′ (1973) 15 - 30.

629. **Ζαμπούνη Εὐθυμία** | Δημοτικὰ τραγούδια Πολυγύρου [60]. Χρον Χαλκ 23 - 24 (1973) 101 - 123.

630. [**Ζερβογιάννης Νικ.**]. Τὰ κάλαντα. Ἀμάλθεια Δ′ (1973), τεῦχ. 16 - 17, σ. 213 - 217.

Κάλαντα Πρωτοχρονιᾶς καὶ Χριστουγέννων.

631. **Ἰγνατίου Ἀνδρ.** Ὁ Μωρογιαννάκης [1]. Μαθ Ἑστ ΚΔ′ (1972 - 73), ἀρ. 53, σ. 117 - 118. — Μαυρόπουλλος [1]. Αὐτόθι, σ. 118.

632. **Κ[αψωμένος] Γ. Δ.—Δ[ρουδάκης] Α. Κ.** Σφακιὰ [3]. Κρητ Γράμμ τεῦχ. 5(1973), σ. 23 - 27.

633. **Λίβας Χρ.** Μοιρολόγια [1]. Μόρφωσις ΚΘ′ (1973), ἀρ. 339 - 40, σ. 15.

634. Μοιρολόι τῆς Παναγίας [1]. Λακωνικὰ Γ′ (1973), τεῦχ. 56, σ. 74 - 75.

635. **Παπαδομῆτσος Χ.** Διάφορα δημοτικὰ τραγούδια [2]. Ἕλλην Ψυχὴ 6 (1973) 52.

636. **Ρίτσος Γρ.** Κλέφτικα τραγούδια [2]. Λακωνικὰ Γ′ (1973), τεῦχ. 58, σ. 138.

Ἀναδημοσίευσις ἀπὸ τὸ Σπαρτιατικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ 1910.

637. **Σάββας Μιχ.** Τραγούδια τοῦ τραπεζιοῦ [1]. Μόρφωσις ΚΘ′ (1973), ἀρ. 339 - 40, σ. 15.

638. **Σαμαρᾶς Τ.** Μακεδονικὰ τραγούδια. Ἅγιε μου Γιώργη, ἀφέντη μου [1]. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 85 (1973), σ. 33.

639. **Σπανὸς Κ.** Δημοτικὰ τραγούδια τῆς Δεσκάτης (18). Διαγώνιος 6 (1973) 214 - 219.

639α. **Στυλιανοῦ Θεόδ.** Τὸ τραγούδι τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ καὶ ἡ παράδοσή του στὴν περιοχὴ τῆς Λύσης [8]. Λαογρ Κύπρ Γ′ (1973), τεῦχ. 9, σ. 105 - 116.

640. **Συμιγδαλᾶς Ἀντ.** Ποντιακὲς φωνὲς [6]. Μικρασιατικὰ 2 (1972 - 73) 180 - 181.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

641. **Συμιγδαλᾶς Ἀντ.** Ἑφτανησιώτικες ρίμες. Μόρφωσις ΚΘ' (1973), ἀρ. 339 - 40, σ. 14 - 15.— Θρακικὴ λαϊκὴ μοῦσα. Αὐτόθι, ἀρ. 341, σ. 18 - 19.— Ἐδῶ Κοζάνη. Αὐτόθι, ἀρ. 342 - 43, σ. 25 - 26.

642. **Ταουσιάνης Χρ.** Ἡ Λυερὴ [1]. Μόρφωσις ΚΘ' (1973), ἀρ. 341, σ. 19.

643. Τοῦ Χριστοῦ τὰ πάθη. Ὅπως ψάλλονται στὴ Λακωνία [1]. Λακωνικὰ Ι' (1973), τεῦχ. 56, σ. 74 - 75.

644. **Φλῶρος Π. Γ.** Τραγούδια τοῦ λαοῦ [2]. Λακωνικὰ Ι' (1973), τεῦχ. 55, σ. 31.

645. **Φραγκάκι Εὐαγγελία** Ἕνα δημοτικὸ τραγούδι στὴν Κρήτη γιὰ τὴν ἐξορία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου. Πρακτ Α' Κυπρ Συνεδρ τόμ. Γ' (1973) 289 - 294.

Δημοσ. 3 δημοτικοφανῆ κρητικὰ ᾄσματα.

646. **Χαλλᾶ Μαρία** Ὁ Διγενῆς [1]. Μαθ Ἑστ ΚΓ' (1972 - 73), ἀρ. 53, σ. 117.

647. **Ἁγιομαμίτης Ἀντών.** Τὰ βάσανα τῆς Κύπρου ἐπὶ τουρκοκρατίας [1]. Μόρφωσις ΚΘ' (1974), ἀρ. 346 - 47, σ. 20 - 21.

648. **Ἀλεξίου Ἀλέξ.** Στὰ Ἱεροσόλυμα [1]. Μαθ Ἑστ ΚΔ' (1974), ἀρ. 55, σ. 69 - 70.

649. **Βασιλάκης Ν.** Δημοτικὰ τραγούδια τῆς Χαλκιδικῆς [21]. Διαγώνιος 8 (1974) 147 - 154.

650. **Γεωργίου Ἀνδρονίκη** Παιδικὸ νανούρισμα [1]. Μόρφωσις ΚΘ' (1974), ἀρ. 346 - 347, σ. 21.

651. **Γιαγκουλλῆς Κ.** Ἐπιστροφὴ στὸν ποιητάρη Χριστόδουλο Τζιαπούρα. Κυπρ Λόγ 6 (1974), ἀρ. 32, σ. 88 - 94.

652. **Δάμος Στ.** Κουτσοβλάχικα τραγούδια (ἀπὸ τὸ Ἀνατολικὸ Ζαγόρι) [2]. Διαγώνιος 7 (1974) 74.

653. **Δούφλιας Κ.** Τὰ παλληκάρια τῆς Μακεδονίας στὰ χείλη τοῦ ἀνώνυμου λαοῦ [5]. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 98 (1974), σ. 44 - 45. —Ὁ θρῆνος τοῦ λαοῦ γιὰ τὸν νεκρὸ καπετὰν Φούφα [5]. Αὐτόθι, τεῦχ. 101, σ. 42 - 43. —Ὁ Ὄλυμπος στὰ τραγούδια τοῦ λαοῦ [4]. Αὐτόθι, τεῦχ. 102, σ. 40 - 41. —Κόλιντα στὰ βουνὰ τῆς Δυτ. Μακεδονίας. Αὐτόθι, τεῦχ. 103, σ. 22 - 24.

654. Ἡ λαϊκὴ μοῦσα ψάλλει τὴν Γέννηση. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 103 (1974), σ. 16 - 17.

655. Μανιάτικο μοιρολόγι [1]. Μικρασιατικὰ 2 (1973 - 74) 122.

656. **Μερικάκης Στυλ.** Προσφορὰ καὶ δρᾶσις τῶν Τσακώνων κατὰ τὴν ἐπανάστασι τοῦ εἰκοσιένα [4]. Χρον Τσακ Δ' (1974) 80 - 99.

657. **Μιχαὴλ (Στάμης) Στ.** Τρία τραγούδια τῆς Χλώρακας. Λαογρ Κύπρ Δ' (1974), τεῦχ. 10, σ. 13 - 14.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

658. **Νικολάου Κυρ.** Τῆς Παραδείσου τὰ κλειθκιὰ [1]. Μαθ Ἑστ ΚΔ' (1974), ἀρ. 55, σ. 69. —Νανούριστα. Αὐτόθι, σ. 70.

659. **Ξενῆ Χριστίνα** Παιδικὸ νανούρισμα [1]. Μόρφωσις ΚΘ' (1974), ἀρ. 346 - 347, σ. 21.

660. Ὁ βερεμιάρης [1]. Χρον Τσακ Δ' (1974) 22.

661. **Πατεράκης Μιχ.** Ἀπὸ τὴ λαϊκὴ ποίηση. Ἀμάλθεια Ε' (1974), τεῦχ. 20 - 21, σ. 244 - 246.

2 θρησκευτικὰ ᾄσματα.

662. **Περάνθης Μιχ.** Ἑλληνικὰ δημοτικὰ τραγούδια. Ἀνθολογία. (Ἀθήνα 1974), 16ον, σελ. 319.

663. **Ρουσσουνίδης Ἀ. Χ.** Τὸ ᾆσμα τοῦ Κωσταντᾶ. Κυπρ Λόγ 6 (1974), ἀρ. 31, σ. 33 - 37.

664. ——Ἄσματα τοῦ Δωδεκαημέρου ἐν Κύπρῳ [6]. Μόρφωσις ΚΘ' (1974), ἀρ. 344, σ. 18 - 21.

665. **Ρωμαῖος Κ.** Ἀνάγλυφα τοῦ «νόμου τῶν τριῶν». Λαβύρινθος 1 (1973 - 74) 48. 57. 64. 75. 79. 93. 103. 112. 124. 133. 148. 181. 188. 198. 206.

666. **Συμιγδαλᾶς Ἀντ.** Ρουμελιώτικα τραγούδια [7]. Μόρφωσις ΚΘ' (1974), ἀρ. 346 - 347, σ. 19.

667. **Ταουσιάνης Χρ.** Δημώδη ᾄσματα Ριζοκαρπάσου [3]. Λαογρ Κυπρ Δ' (1974), τεῦχ. 11 - 12, σ. 76 - 78.

668. **Τζαφερόπουλος Ἀπ.** Ἡ Βέροια στὸ δημοτικὸ τραγούδι ἄλλων περιοχῶν. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 98 (1974), σ. 36 - 37.

669. Τῆς Λυγερῆς (Βρονταδούσικη παραλλαγὴ) [1]. Χιακὴ Ἐπιθεώρ 12 (1974), τεῦχ. 35, σ. 98 - 99.

670. Τοῦ κυρ-Δημάκη τὰ παιδιὰ. . . [1]. Χρον Τσακ Δ' (1974) 115.

671. **Τσιρώνης Δημ.** Τραγούδια Πελεκάνου (Πέλκας) ἐπαρχίας Σιατίστης [10]. Λαογρ ΚΘ' (1974) 341 - 343.

672. **Χασιώτης Ζήσης** Οἱ γιορτὲς στὴν Ἀσπρούλα τοῦ Βοΐου. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 103 (1974), σ. 33.

673. **Βαγιακάκος Δ. Β.** Ἠλίας Πετρόμπεη Μαυρομιχάλης. Λακων Σπ Β' (1975) 223 - 243.

Εἰς σελ. 233 - 42: Μοιρολόγια καὶ ᾄσματα. (Α' Εἰς Ἠλίαν Μαυρομιχάλην. Β' Εἰς Κυριακούλην Μαυρομιχάλην).

674. **Βέλκος Γ.** Τοῦ Νικοτσάρα [1]. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 114 (1975), σ. 30.

675. **Γκριζιώτης Ἀχ.** Τὸ πάθεμα τῆς Παναγιώτας [1]. Περραιβία 8 (1975) 23 - 25.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

676. **Γορούβας Νῖκ.** Τρία λαϊκὰ τραγούδια Πενταπόλεως. Πανσερρ Ἡμερολ 1 (1975) 79 - 81.

677. **Δούφλιας Κ.** Τραγούδια τοῦ λαοῦ γιὰ τὸν Ἀγώνα [11]. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 104 (1975), σ. 17 - 19. —Τραγούδια χωρισμοῦ καὶ ξενιτειᾶς [4]. Αὐτόθι, τεῦχ. 105, σ. 32 - 35. —Ὁ λαὸς ψάλλει τὸν χαμὸ καὶ τὴν ἀντρειωσύνη τῆς Νιάουστας [1]. Αὐτόθι, τεῦχ. 107, σ. 8 - 9. —Τὸ μοιρολόι γιὰ τὰ παλληκάρια πού σκοτώθηκαν [15]. Αὐτόθι, σ. 40 - 43. —Τὰ κλέφτικα τραγούδια τοῦ Ὀλύμπου [6]. Αὐτόθι, τεῦχ. 109, σ. 18 - 21. —Ὁ παπα-Θύμιος Βλαχάβας. . .[3]. Αὐτόθι, τεῦχ. 115, σ. 15 - 17. —Γλέντια καὶ κάλαντα γιὰ τὸ Νέο Ἔτος. Αὐτόθι, τεῦχ. 115, σ. 40 - 42.

677α. **Ἑξαδακτύλου Ἀνδρούλα** Δημοτικό. Μόρφωσις ΛΑ′ (1975), τεῦχ. 364, σ. 13.

678. **Λίβας Χρ.** (**Ἑξαδάκτυλος Χρ.**) Νανουρίσματα [ἐκ Καραβᾶ]. Λαογρ Κύπρ Ε′ (1975), τεῦχ. 13, σ. 24.

679. —— Τραγούδια τοῦ γάμου [4]. —Ὁ πραματευτής. Μόρφωσις ΛΑ′ (1975), τεῦχ. 356 - 57, σ. 12 - 13. —Δευτέρα μέρα τοῦ Χριστοῦ. Αὐτόθι, τεῦχ. 364, σ. 13. —Τὰ λιλλέτσια. Αὐτόθι. —Τὸ τρα(γ)ούδιν τῆς Μαρουλλοῦς. Αὐτόθι, τεῦχ. 366 - 67, σ. 27.

680. **Μεγγρέλης Θ.** Ἡ γλωσσικὴ ἑνότης τοῦ λαοῦ μέσα ἀπὸ τὰ τραγούδια του. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 105 (1975), σ. 34 - 35.

681. **Ὀρφανίδης Γ.** Ἡ Ρήγαινα. Δημιουργία. Ἀριθμητικόν. Μαθ Ἐστ ΚΕ′ (1974 - 75) 71 - 75.

682. **Παπαθανασίου Εὐάγγ.** Τὰ δημοτικὰ τραγούδια μας [1]. Πανσερρ Ἡμερολ 1 (1975) 179.

683. **Παπαθανασόπουλος Ἠλ.** «Ἦλθαν τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὴν Μάνη» [1]. Λακωνικὰ ΙΒ′ (1975), τεῦχ. 68, σ. 39.

684. Σερραϊκὰ δημοτικὰ τραγούδια. . . [2]. Πανσερρ Ἡμερολ 1 (1975) 263.

685. **Σκοτεινιᾶς Φ.** Λακεδαιμονικὰ μοιρολόγια [2]. Λακωνικὰ ΙΒ′ (1975), τεῦχ. 71, σ. 138.

686. **Συμιγδαλᾶς Ἀντ.** Πῶς τραγουδᾶ ἡ Καστοριά. Μόρφωσις Λ′ (1974), τεῦχ. 349 - 50, σ. 22. —Ἐδῶ Μοριᾶς. Αὐτόθι, τεῦχ. 351 - 55, σ. 23 - 24. —Ἑλλαδικὴ λαογραφία. Αὐτόθι, ΛΑ′ (1975), τεῦχ. 358 - 60, σ. 59 - 60.

2. Μελέται.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 295. 308. 1316. 1349]

687. **Κομνηνὸς Μιχ.** Τὰ μοιρολόγια τοῦ Καστελλόριζου. Ἀθήνα 1971. (Βλ. Ἐπ ΚΛ ΚΒ′ (1969 - 72), σ. 190, ἀρ. 642].

Κρίσεις: Λαογρ ΚΗ′ (1972) 418 - 19 (Γ. Α. Μέγας). Δωδεκ Χρον 1 (1972) 349 (Ι. Μ. Χατζηφώτης).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

688. **Μέγας Γ. Α.** Τὸ τραγούδι τοῦ γεφυριοῦ τῆς Ἄρτας. Λαογρ ΚΖ' (1970) 23 - 212. [Βλ. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969-72), σ. 190, ἀρ. 645].
Κρίσις: Ν Ἑστ 91 (1972) 485 - 86 (Ἀνδρ. Καραντώνης).

689. **Βέης Ν.** Ὀλυμπιακὰ γλωσσικὰ μνημεῖα. Δημώδη ᾄσματα Φιγαλείας μεθ' ὑπομνημάτων [19]. Ὀλυμπ Χρον Α' (1970) 167 - 168, Β' (1971) 67 - 71, Γ' (1972) 29 - 44.

690. **Γιαγκουλλῆς Κων. Γ.** Ὁ Χριστοφὴς τζι' ἡ Ἐμινέ. Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 4 - 5, σ. 15 - 21.

691. **Κακριδῆς Φ. Ἰ.** Μῆλο δαγκωμένο. Ἑλληνικὰ 25 (1972) 189 - 192.

692. **Καραμεσίνης Μεν.** Ἕνα δημοτικὸ τραγούδι τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας ποὺ θυμίζει τὴν Ἄλκηστη τοῦ Εὐριπίδη. Ἕλλην Ψυχὴ 4 (1972) 11 - 20. —Ὁ Παῦλος Μελᾶς στὴ δημοτικὴ καὶ στὴν ἔντεχνη ποίηση. Αὐτόθι, 5 (1972) 18-39.

693. **Κατσουρὸς Ἀντ. Φλ.** Τὸ τραγούδι τοῦ Νικοτσάρα. Φιλ Πρωτ 1972, σ. 96 - 18.

694. **Κεφαλληνιάδης Νικ.** Ἡ ἐπιβίωση ἑνὸς ἀρχαίου μύθου σὲ ἀκριτικὸ ᾆσμα καὶ σὲ παράδοση. (Ἡ Ἄλκηστη τοῦ Πόντου καὶ τῆς Νάξου). Ἕλλην Τέχνη 7 (1972) 110 - 117.

695. **Λουκᾶτος Δημ. Σ.** Προοίμια καὶ ἐναρκτικὲς συγγένειες τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν. Ἡ σημασία τῶν εὑρετηρίων «incipit». Δωδώνη Α' (1972) 265 - 278.

696. ——Ἡ στιχουργικὴ καταγραφὴ τῶν δημοτικῶν μας τραγουδιῶν. Ἠπειρ Ἑστ ΚΑ' (1972), τεῦχ. 245 - 46, σ. 590 - 594.

697. **Μενάρδος Σίμ.** Περὶ τῆς πρώτης ἐκδόσεως τῶν δημοτικῶν μας τραγουδιῶν. Παρνασὸς ΙΔ' (1972) 181 - 191.

698. **Παπαδάκη Εἰρήνη** Τὸ δημοτικὸ τραγούδι τῆς Κρήτης. Ἀμάλθεια Γ' (1972), τεῦχ. 11 σ. 133 - 36, τεῦχ. 12 σ. 167 - 172.

699. **Παπαδάκη Ἐλευθερία** Ὁ ἀγώνας τοῦ εἰκοσιένα στὸ δημοτικό μας τραγούδι. Ἑλλ Τέχνη 7 (1972) 93 - 102.

700. **Παπαδόπουλλος Θεόδ.** Νέα θρησκευτικὰ ποιήματα ἐκ κυπριακοῦ χειρογράφου. Κυπρ Σπ ΛΣ' (1972) 83 - 119.

701. **Παπαθανασόπουλος Θαν.** Τὸ τραγούδι τοῦ Δασκαλογιάννη. Ἀμάλθεια Γ' (1972), τεῦχ. 13, σ. 291 - 294.

702. **Saunier G.** Le combat avec Charos dans les chansons populaires Grecques. Formes originelles et formes derivées. Ἑλληνικὰ 25 (1972) 119 - 152, 335 - 370.

703. **Σκοπετέα Σοφία** Τὰ Μανιάτικα μοιρολόγια. Ἀνάγνωση καὶ (ἐξ ἀποστάσεως) περιγραφή. Ἀθήνα 1972, 8ον, σελ. 118.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

704. **Τριανταφύλλου Παντ.** Τὸ δημοτικό μας τραγούδι. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 68 (1972), σ. 24 - 26.

705. **Φαράντος Χαρ. Δ.** Τὰ «τραγούδια τῆς τούρνας» ἐξ Ἀστυπαλαίας Δωδεκανήσου. Ἕλλην Ψυχὴ 4 (1972) 33 - 54. [Καὶ αὐτοτελῶς, Ἀθῆναι 1972, 8ον, σελ. 22].

Δημοσ. καὶ συλλογὴ 81 σχετικῶν ᾀσμάτων.

Κρίσεις: Δωδεκ Χρον 1 (1972) 353 (Ι. Χατζηφώτης). Ἑλλ Τέχνη 10 (1973) 64 (Κλ. Μαρμαρινός).

706. **Baud-Bovy S.** Ἡ ἐπικράτηση τοῦ δεκαπεντασύλλαβου στὸ ἑλληνικὸ δημοτικὸ τραγούδι. Ἑλληνικὰ 26 (1973) 301 - 313.

707. **Γκιζέλης Γρηγ.** Ἦταν μιὰ σκύλα πεθερά. Λαογραφικὴ ἀνάλυσις ἑνὸς δημοτικοῦ τραγουδιοῦ. Ἠπειρ Ἐστ ΚΒ' (1973), τεῦχ. 249 - 51, σ. 67 - 79.

708. **Γριτσόπουλος Τ. Ἀθ.** Ὀλίγα περὶ τῆς ζωῆς τῶν κλεφτῶν. Ἀπὸ δημοτικὰ τραγούδια τῆς Ἀνδριτσαίνης. Ὀλυμπ Χρον Δ' (1973) 93 - 97.

709. **Οἰκονομίδης Δημ. Β.** Ἀκρῖται - ἀκριτικὰ ᾄσματα - ἀκριτικὸν ἔπος. Ἐπ Φιλ Σχ Ἀθ ΚΓ' (1972 - 73) 132 - 153.

710. **Παπαδογιάννης Μαν.** Ὁ Χάρος καὶ ὁ κάτω κόσμος στὰ δημοτικὰ τραγούδια τῆς Κρήτης. Ἀμάλθεια Δ' (1973), τεῦχ. 15, σ. 129 - 139.

711. ——— Ἑτέρα παραλλαγὴ ἱστορικοῦ ᾄσματος. Ἐπ Κύπρου VI (1972 - 73) 417 - 446.

Νέα παραλλαγὴ τοῦ ἱστορικοῦ ᾄσματος περὶ τοῦ Διερμηνέως τῆς Κύπρου Χατζηγεωργάκη Κορνεσίου.

712. **Παπαδόπουλλος Θεόδ.** Τὸ ᾆσμα τῶν πνιγέντων προσκυνητῶν. Κυπρ Σπ ΛΖ' (1973) 103 - 152.

713. **Πολίτης Ἀλέξ.** Τὸ δημοτικὸ τραγούδι. Κλέφτικα. Ἐπιμέλεια —. Νέα Ἑλληνικὴ Βιβλιοθήκη. Ἀθήνα 1973, 8ον μικρ., σελ. ξγ' +159.

Κρίσις: Ἑλληνικὰ 27 (1974) 427 - 31 (Σπ. Ι. Ἀσδραχᾶς).

714. **Ρουσουνίδης Ἀ. Χ.** Ἓν ἱστορικὸν ᾆσμα ἀναφερόμενον εἰς ἐκλιπόντα συνοικισμὸν τῆς ΒΔ Πάφου. Κυπρ Λόγος 5 (1973), ἀρ. 25 - 26, σ. 34 - 37.

715. ——— Τὰ «τσιαττίσματα». Μόρφωσις ΚΘ' (1973), ἀρ. 336 σ. 18, ἀρ. 337 - 83 σ. 25.

716. **Σταυρινίδης Νικ.** Ὁ θάνατος τοῦ Κερὴμ Μπέη στὴ λαϊκὴ μοῦσα. Ἀμάλθεια Δ' (1973), τεῦχ. 16 - 17, σ. 281 - 289.

716α. **Herzfeld M.** «The Siege of Rhodes» and the ethnography of Greek oral tradition. Κρητ Χρον ΚΕ' (1973) 413 - 440.

717. **Ἀσιατίδης Ἀθαν.** Τὸ μέτρο τῶν Ποντιακῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν. Ἀρχ Πόντ 32 (1973 - 74) 355 - 358.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

718. **Baud-Bovy S.** Τῆς Σούσας τὸ τραγούδι. Μνημ 'Αντωνιάδη (1974) 284 - 287 +1 πίν. (ΜΕ').

719. **Γιαγκουλλῆς Κ. Γ.** Ἕνας κοντὸς κοντούτσικος. Μόρφωσις ΚΘ' (1974), ἀρ. 345, σ. 17 - 18, 20.

720. **Καράμπαλης Χρ.** Θρησκευτικὰ καὶ μεταφυσικὰ στοιχεῖα στὴ δημοτικὴ ποίηση. 'Ηπειρ 'Εστ ΚΒ' (1973), τεῦχ. 259 - 60 σ. 702 - 717, τεῦχ. 261 - 62 (1974) σ. 70 - 83, ΚΓ' (1974), τεῦχ. 263 - 65 σ. 230 - 251.

721. **Παπαθωμόπουλος Μ.** Διορθώσεις σὲ κείμενα τῆς δημώδους λογοτεχνίας. Παρνασσὸς ΙϚ' (1974) 464 - 468.
'Εν σελ. 466: Τὸ ᾆσμα τοῦ 'Αρμούρη.

722. **Ρωμαῖος Κ.** Δημοτικὰ τραγούδια καὶ ἀρχαία ἑλληνικὴ τέχνη. Λαβύρινθος 1 (1973 - 74) 28 - 48 (= Πεπραγμ. 9ου Διεθν. Βυζ. Συνεδρ., τόμ. 3, σ. 46 - 64). —Τὸ τραγούδι τοῦ «Γιοφυριοῦ τῆς Ἄρτας». Αὐτόθι, σ. 65 - 75. —Τὰ ὄρη τῆς 'Ελλάδας. Αὐτόθι, σ. 80 - 90. —Οἱ ποταμοί. Αὐτόθι, σ. 91 - 93. —«Τὸ Γεφύρι τοῦ Μανόλη» τοῦ Κώστα Κρυστάλλη. Αὐτόθι, σ. 161 - 165. —'Ο νέος καὶ τὸ δέντρο. Αὐτόθι, σ. 194 - 198 (=Νέα 'Εστία τόμ. 61, 1957, τεῦχ. 15ης Φεβρ.). —«'Ανάγλυφα» τοῦ νόμου τῶν τριῶν. Αὐτόθι, σ. 251 - 253. —'Ο νόμος τῶν τριῶν καὶ τὸ ἀνθρώπινο «συλλογικὸ ἀσυνείδητο». Αὐτόθι, σ. 253 - 255.

723. **Σπυριδάκης Γεώργ. Κ.** Περὶ τὴν μελέτην τῆς δημώδους μουσικῆς τῆς Κρήτης. 'Αμάλθεια Ε' (1974), τεῦχ. 20 - 21, σ. 217 - 226.

724. **Σταύρου Θρασύβ.** Νεοελληνικὴ μετρική. Δεύτερη ἔκδοση. Θεσσαλονίκη 1974, 8ον, σελ. 136. ('Αριστοτέλειον Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης. 'Ινστιτοῦτον Νεοελληνικῶν Σπουδῶν. Ἵδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη).
'Αναφέρεται καὶ εἰς τὴν δημώδη ποίησιν.

725. **Τσαγγαλᾶς Κ.** 'Ο Διγενὴς βοσκὸς στὰ τραγούδια τῆς Θεσσαλίας. Λαογρ ΚΘ' (1974) 231 - 248.
Δημοσ. καὶ 8 ἀνέκδ. ᾄσματα.

726. **'Αλεξιάδης Μηνᾶς 'Αλ.** Συμβολὴ στὴν ἔρευνα τοῦ Καρπαθιακοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ. 'Ανέκδοτες παραλλαγές. 'Αθήνα 1975, 8ον, σελ. 48.
Κρίσις: Πλάτων ΚΖ' (1975) 360 (Παν. Γ. Γεωργοῦντζος).

727. **Παπαδόπουλλος Θεόδ.** Δημώδη Κυπριακὰ ᾄσματα ἐξ ἀνεκδότων συλλογῶν τοῦ ΙΘ' αἰῶνος ἐκδιδόμενα ὑπὸ —. Λευκωσία 1975, 8ον, σελ. 375. (Δημοσιεύματα τοῦ Κέντρου 'Επιστημονικῶν 'Ερευνῶν, V).
'Εν τέλει δημοσ. γλωσσάριον (σ. 275 - 348), πίναξ κυρίων ὀνομάτων (σ. 349 - 365) καὶ πίναξ τοπωνυμίων (σ. 366 - 372) ὑπὸ Μενελ. Ν. Χριστοδούλου.

728. **Τσαγγαλᾶς Κ. Δ.** 'Ακριτικὰ τραγούδια στὴ Θεσσαλία. Λαογρ Λ' (1975) 161 - 231.
Δημοσ. καὶ 9 μουσικαὶ καταγραφαὶ ὑπὸ S. Baud-Bovy.

729. **Χρυσάνθης Κύπρος** 'Η στιχουργικὴ τοῦ Κυπριακοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ. Λαογρ. Κύπρ Ε' (1975), τεῦχ. 14 - 15, σ. 65 - 70.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

β') Δίστιχα.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 163. 180. 191. 199. 207. 208. 246. 255. 260. 265. 266. 267. 276. 283. 299. 378. 447. 549. 583. 606. 1126. 1130. 1134. 1310]

730. **'Αναγνώστης Χρ.** Τραγούδια τῆς ἀγάπης. Αἰολ Γράμμ Β' (1972) 257.

731. **Μαμαλίγκα - Ζαχαρίου 'Ελένη** Οἱ καημοὶ τῆς θάλασσας στὸ δωδεκανησιακὸ δημοτικὸ τραγούδι. Καλυμν Παλμὸς 3 (1972) 17 - 24.
Στίχοι ᾀσμάτων καὶ δίστιχα.

732. **Καλλιγιάννη Θάλεια** 'Ο κατακλυσμός... Κρητ 'Εστ τεῦχ. 201 (1972), σ. 246 - 253.
Ἄσματά τινα καὶ δίστιχα.

733. **Ταουσιάνης Χρ. Ν.** Τραγούδια τῆς ἀγάπης. Μόρφωσις ΚΗ' (1972), ἀρ. 325 - 26 σ. 23 - 24, ἀρ. 329 σ. 19.
Δίστιχα 20, τετράστιχα 8, ἓν πολύστιχον.

734. **Φραγκεδάκης 'Εμμ.** Κρητικὲς μαντινάδες. 'Η ζωὴ στὸ χωριό. 'Απ' ὅσες ἄκουσα μὲ τ' αὐχιά μου κι ἔγραψα μὲ τὰ γέρια μου. 'Αθῆναι 1972, 8ον, σελ. 365.

735. **'Αντωνουδίου Νικ.** Δίστιχα τῆς ἀγάπης [10]. Μαθ 'Εστ ΚΔ' (1972 - 73), ἀρ. 53, σ. 119.

736. Δίστιχα τῆς ἀγάπης. Καλυμν Παλμὸς 5 (1973) 34.

737. **Κόρφης Τάσος** Λαϊκὰ δίστιχα. Διαγώνιος 5 (1973) 135 - 138.
Δίστιχα μπαγλαμᾶ, μαχαιριῶν, φυλακισμένων, ναυτικῶν, εὐτράπελα ἐρωτικά, ἐρωτικά.

738. Μαντινάδες [6]. Κρητ Γράμμ τεῦχ. 2 (1972), σ. 40. —Μαντινάδες τοῦ κρασιοῦ [4]. Αὐτόθι, τεῦχ. 3 (1972), σ. 39. —Μαντινάδες τῶν ἀμαθιῶ [6]. Αὐτόθι, τεῦχ. 4 (1973), σ. 44. —Μαντινάδες [4]. Αὐτόθι, τεῦχ. 5 (1973), σ. 44. —Κυπριακοὶ ἀντίλαλοι. 'Ερωτικὰ δίστιχα [8]. Αὐτόθι, τεῦχ. 6 (1973), σ. 42. —Μαντινάδες [3]. Αὐτόθι, σ. 44. —Μαντινάδες ἡρωϊκὲς [6]. Αὐτόθι, τεῦχ. 7 - 8 (1973), σ. 96. —Μαντινάδες τῆς καρδιᾶς [6]. Αὐτόθι, τεῦχ. 10 (1973), σ. 44.

739. **Μπιλλήρης Δημ.** Καλύμνικες στιχοπλοκιές. Καλύμν Παλμὸς 2 (1972) 38 - 41, 3 (1972) 24 - 36, 4 (1972) 50 - 54, 5 (1973) 35 - 38, 8 (1973) 46 - 53,
Δίστιχα, στίχοι τραγουδιῶν, τραγούδια.

740. **Περάκης Γεώργ.** Νανουρίσματα [62]. 'Αμάλθεια Δ' (1973), τεῦχ. 16 - 17, σ. 218 - 224.

741. **Ρουσουνίδης 'Α. Χ.** Κυπριακὰ δίστιχα [7]. Μόρφωσις ΚΘ' (1973), ἀρ. 342 - 43, σ. 26.

742. **Χριστιανόπουλος Ντ.** Στιχάκια τοῦ στρατοῦ. Διαγώνιος 5 (1973) 139 - 146.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

743. **Ἐφραιμίδης - Σανταῖος Ἰω.** Ὁ ἐκτοπισμὸς τῶν κατοίκων τῆς ἡρωικῆς Σάντας καὶ ἡ καταστροφὴ αὐτῆς. Ποντ Στ 1972 - 74, σ. 271 - 281.

Ἐν σελ. 279 - 81 δημ. 10 δίστιχα μετὰ λεξιλογίου.

744. **Λεμοναρᾶς Εὐρ.** Δίστιχα τοῦ γάμου [6]. Μαθ Ἑστ ΚΔ' (1974), ἀρ. 55, σ. 71.

745. **Μιχαὴλ (Στάμης) Στ.** Παφίτικα ἐρωτικὰ δίστιχα [22]. Λαογρ Κύπρ Δ' (1974), τεῦχ. 11 - 12, σ. 61 - 62.

746. **Παπαλεξάνδρου Ἀνδρούλα** Δίστιχα τῆς ἀγάπης [15]. Μαθ Ἑστ ἀρ. 55 (1974), σ. 70 - 71.

747. **Ταουσιάνης Χρ.** Τραγούδια τῆς ἀγάπης ἀπὸ τὸ Ριζοκάρπασον. Λαογρ Κύπρ Δ' (1974), τεῦχ. 10, σ. 8 - 10.

Δίστιχα 42, τετράστιχα 5, πολύστιχον ἕν.

γ') Ἐπῳδαί. (Βλ. Μαγεία).

δ') Μῦθοι ζῴων.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 196. 295]

748. **Δαράκη Πέπη** Λεσβιακὰ παραμύθια. Λεσβιακὰ Ϛ' (1973) 51 - 53.

Μῦθοι 2, 1 διήγησις.

749. **Δρανδάκης Ν. Β.** Ἀνάγλυπτος παράστασις βυζαντινοῦ μύθου. Ἐπ Βυζ Σπ 39 - 40 (1972 - 73) 659 - 674 + 12 πίν. ἐκτ. κειμ. [Μελέτη].

750. **Κληρίδης Νέαρχ.** Κυπριακὸ χιοῦμορ. Πρακτ Α' Κυπρ Συνεδρ τόμ. Γ' (1973) 165 - 197.

24 μῦθοι, εὐτράπελοι διηγήσεις καὶ παραδόσεις.

ε') Παραμύθια.

1. Συλλογαί.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 156. 157. 163. 172. 180. 183. 218. 246. 266. 447. 860]

751. **Βαρίκα - Μοσκόβη Εὔρη** Δύο Καρπαθιακὰ παραμύθια. Δωδεκ Ἀρχ 5 (1970) 163 - 168.

1. Τὸ Δαφνοκούτσι, 2. Ἡ Κατσὴ (γ)γειτόνισ-σα.

752. **Ἀμπατζῆ Μαρία** Παραμῦθι Μικρασιατικό. «Οὔτε καλὸ οὔτε κακό». Λαογρ ΚΗ' (1972) 381 - 383.

753. **Ζερβὸς Γιάνν. Σκ.** Τὸ Γιαννάκι. Καλύμνικο παραμύθι. Καλυμν Παλμὸς 1 (1972) 44 - 46, τεῦχ. 2 σ. 44 - 46, τεῦχ. 3 σ. 53 - 55.

754. **Ζερζελίδης Γ.** Παραμύθια τῆς Ἄνω Ματσούκας. Συλλογὴ —. Ἀφήγηση: Εὐστρ. Χριστοφορίδη. Ἀρχ Πόντ 31 (1971 - 72) 341 - 369.

Δημ. ἓν παραμύθι εἰς τὸ Ποντιακὸν γλωσσικὸν ἰδίωμα (Ὁ Κολσού'ης καὶ ὁ Κιάλ'τς).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

755. **Καραναστάσης Ἀναστ. Μ.** Ὁ Κυργιαλεθινός. (Παραμύθι). Συμαϊκὰ Α' (1972) 191 - 197.

756. **Καρανικόλα - Χριστοφῆ Ἄννα** Ἡ πετ-τ'εργιά. Συμαϊκὰ Α' (1972) 198-202.

Ἐν σελ. 201 - 202 σημείωσις ὑπὸ Γ. Α. Μέγα περὶ τοῦ τύπου καὶ τῶν παραλλαγῶν τοῦ παραμυθίου.

757. **Πάφιος Χρ.** Ὁ τεμπέλης. Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 4 - 5, σ. 31 - 33.

758. **Χριστοδούλου Μενέλ. Ν.** Κυπριακὸ παραμύθι. Τὸ βασιλόπουλο πεζούνι. Λαογρ ΚΗ' (1972) 385 - 388.

759. **Ἀλεξίου Ἀλέξ.** Ὁ Ρουβιθᾶς [1]. Μαθ Ἑστ ΚΔ' (1972 - 73), ἀρ. 53, σ. 122 - 123.

760. **Δημητρίου Γεώργ.** Τὸ παραμύθι τοῦ λεβέντη [1]. Μαθ' Ἑστ ΚΔ' (1972 - 73), ἀρ. 53, σ. 121 - 122.

761. **Ζερβὸς Γιάνν. Σκ.** Καλύμνικα παραμύτσια. Καλυμν Παλμὸς 7 (1973) 43 - 48.

1. Οἱ τζυὸ ματσάγκοι (ἀπατεῶντες). 2. Οἱ ὀχτὼ ἀντρειωμένοι καὶ ἡ βασιλοπούλα.

762. —— Καλύμνικα παραμύτσια. Καλυμν Παλμὸς 8 (1973) 54 - 56.

Τὸ βασιλόπουλο καὶ ἡ δούλα. Ὁ Χριστὸς καὶ τὰ παλληκάρτζια.

763. Παραμύθια τοῦ λαοῦ μας. Ἐπιμέλεια **Γιῶργος Ἰωάννου.** Εἰκονογράφηση **Ράλλης Κοψίδης.** Ἑρμῆς, Ἀθήνα 1973, 8ον, σελ. 378.

764. **Πέτροβιτς - Ἀνδρουτσοπούλου Λότη κ. ἄ.** 17 Ἑλληνικὰ λαϊκὰ παραμύθια. Διασκευασμένα γιὰ παιδιά. Ἀθήνα 1973, 8ον, σελ. 83.

765. **Ρουσουνίδης Ἀ. Χ.** Ὁ πραματευτὴς τζ' οἱ τρεῖς του κόρες [1]. Μόρφωσις ΚΘ' (1973), ἀρ. 342 - 43, σ. 26.

766. **Καρανικόλα - Χριστοφῆ Ἄννα** Ὁ Μοσκάμπαρης. Συμαϊκὰ Β' (1974) 259 - 264.

Εἰς σελ. 262-63 σημείωσις περὶ τοῦ τύπου τοῦ παραμυθιοῦ ὑπὸ Γ. Α. Μέγα καὶ σ. 264 ψυχολογικὴ ἑρμηνεία ὑπὸ Σ[οφίας] Μ. Γ[εδεών].

767. **Παπαγεωργίου Λ.** Δυὸ παραμύθια ἀπὸ τὸ χωριὸ Περίθεια Κερκύρας. Ἠπειρ Ἑστ ΚΓ' (1974), τεῦχ. 271 - 72, σ. 648 - 650.

768. **Τζιρτζιπῆ Κυριακὴ** Ἡ τύχη τοῦ νέου. Μαθ Ἑστ ΚΔ' (1974), ἀρ. 55, σ. 74.

769. **Παπαδόπουλλος Θεόδ.** Κυπριακὰ παραμύθια ἐκ τῆς συλλογῆς Γεωργίου Λουκᾶ [12]. Κυπρ Σπ ΛΗ'- ΛΘ' (1974 - 75) 111 - 166.

Εἰς τὰς σ. 153 κέξ. Γλωσσάριον, συνταχθὲν ὑπὸ Μεν. Ν. Χριστοδούλου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

2. Μελέται.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 756. 766]

770. **Μέγας Γ. Α.** Σημείωσις εἰς τὸ ἀνωτέρω [Μικρασιατικὸ] παραμύθι. Λαογρ ΚΗ' (1972) 383 - 384. [Βλ. ἀνωτέρω λ. ἀρ. 752].

Ἀνάλυσις τοῦ παραμυθιοῦ, κατάταξις αὐτοῦ, παραλλαγαὶ ἐκδεδομέναι καὶ ἀνέκδοτοι.

771. ——— Αἱ κυπριακαὶ παραλλαγαὶ τοῦ περὶ Ἔρωτος καὶ Ψυχῆς παραμυθίου. Πρακτ Α' Κυπρ Συνεδρ τόμ. Γ' (1973) 211 - 219.

772. **Ρωμαῖος Κ.** Τὸ παραμύθι μὲ τὸ κιτρολείμονα. Λαβύρινθος 1 (1973 - 74) 166 - 181 (= Ἐγκυκλ. «Ἑλλάς», ἔκδ. Χρ. Γιοβάνη, τόμ. Α', 1969, σ. 111 - 127). —Ὁ «νόμος τῶν τριῶν» μέσα στὰ ἑλληνικὰ παραμύθια. Αὐτόθι, σ. 182 - 188.

773. **Spyridakis Georgios** Sur la formation des versions grecques du conte AaTh 611 en relation avec de récits légendaires de Saint Nicolas. Ἐπ Βυζ Σπ 41 (1974) 77 - 87.

774. **Konstantinou Evang.** Eine neue albanogriechische Version des «Kaufmanns von Venedig» aus Boötien - Griechenland. Zeitschrift für Balkanologie, Jahrg. XI (1975), Heft 1, σ. 41 - 50, καὶ Heft 2, σ. 40 - 52.

775. **Μερακλῆς Μ. Γ.** Ὁ ὀρθολογισμὸς στὸ ἑλληνικὸ παραμύθι. Λαογρ Λ' (1975) 11 - 16.

776. ***Ranke Kurt** Enzyclopädie des Märchens, Handwörterbuch zur historischen und vergleichenden Erzählforschung, hrsg. von — Band 1, Lieferung 1, 2, Walter de Gruyter - Berlin - New York 1975.

Κρίσις: Λαογρ Λ' (1975) 435 (Μ. Γ. Μερακλῆς).

777. **Λαμψίδης Ὀδ.** Ὁ Ὀρφεὺς εἰς Ποντικὸν παραμύθιον. Ἀρχ Ποντ 33 (1975 - 76) 54 - 92.

Ϛ') Εὐτράπελοι διηγήσεις. Ἀνέκδοτα. Περιπαίγματα.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 156. 164. 167. 174. 196. 204. 206. 207. 227. 228. 233. 255. 256. 264. 266. 286. 748. 750. 791. 800. 860]

778. ***Βουνᾶς Χρ.** 2 ὧρες χορτάτοι μὲ κεφαλονίτικα γέλια. Πάτρα 1970, 8ον, σελ. 95. (Ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις τοῦ περιοδικοῦ «Ὁ Φανὸς τῆς Κεφαλονιᾶς»).

779. Κεφαλονίτικες ἱστορίες καὶ ἀνέκδοτα. Κεφαλον Πρόοδος Α' (1972), τεῦχ. 1, σ. 5, 14. —Κεφαλονίτικοι διάλογοι. Αὐτόθι, σ. 6, 14. — Κεφαλονίτικες ἱστορίες καὶ ἀνέκδοτα. Αὐτόθι, τεῦχ. 2, σ. 7, τεῦχ. 3, σ. 8.

780. **Μπόντας Γ.** Σιατιστικὰ ἀνέκδοτα. Τὸ σαραϊλί. Ἑλλην Ψυχὴ 3 (1972) 45.

781. ***Σταυρογιαννόπουλος Βασ.** Ἀνέκδοτα τοῦ χωριοῦ καὶ τοῦ στρατώνα. Ἀθῆναι 1972, 8ον, σελ. 85.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

782. **Φραγκεδάκης Ἐμμ.** «Ἐγέλασεναι τὸ Θεὸ» [1]. Ἀμάλθεια Γ' (1972), τεῦχ. 13, σ. 297.

783. **: Ε. ὁ Παληὸς** Εὔθυμες ἱστορίες τῆς Ἀγόριανης. Λακωνικὰ Γ' (1973), τεῦχ. 58, σ. 143.

784. **Κακαδέλλης Γ.** Λαογραφικὰ Λέσβου. Ἡ Προυκόπς ἡ Μ'λάρας. —Ἡ μπάρμπα Φώτ'ς. Λεσβιακὰ Ϛ' (1973) 62 - 64.

785. **Κριάρης Ἀριστ. Ι.** Ἀθιβολές. Κρητικὰ ἀνέκδοτα. Ἀθῆναι (1973), 8ον, σελ. 240.

786. **Μακριδάκης Ἀνέστης** Κρητικὰ ἀνέκδοτα [4]. Κρητ Γράμμ τεῦχ. 9 (1973), σ. 25 - 26.

787. **Ἀθανασιάδης Στάθ.** Ἀνέκδοτα Σάντας [12]. Ἀρχ Πόντ 32 (1973 - 74) 350 - 354.

788. **Βιολάρης Γλαῦκος** Λαϊκὰ ἀνέκδοτα κλεφτῶν [7]. Λαογρ Κύπρ Δ' (1974), τεῦχ. 10, σ. 21 - 24.

788α. **Οἰκονομίδης Δημ. Β.** Ἱερεμίας ὁ Κακαβέλας ἐν τῇ προφορικῇ παραδόσει τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Πεπραγμ Γ' Κρητολ Συν τόμ. Γ' (1975) 249 - 257.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ζ') Παροιμίαι καὶ γνῶμαι. Παροιμιώδεις ἐκφράσεις.

1. Συλλογαί.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 150. 157. 164. 172. 173. 174. 183. 185. 192. 194. 195. 204. 207. 211. 213. 214. 221. 223. 224. 228. 231. 244. 246. 247. 249. 251. 260. 265. 270. 272. 279. 281. 283. 292. 299. 447. 454. 918]

789. **Μηνᾶς Κ.** Παροιμίες Ἐλύμπου Καρπάθου. Δωδεκ Ἀρχ 5 (1970) 99 - 134.

Συλλογὴ κατὰ τὸ λημματοθετικὸν σύστημα, «κυρίων παροιμιῶν» καὶ «γνωμικῶν παροιμιῶν». Δίδεται καὶ ἡ ἑρμηνεία ἑκάστης.

790. **Καμηλάκης Λυκοῦργος** Κρητικὲς λαϊκὲς παροιμίες. Κίσαμος Κρήτης 1971, 8ον μικρ., σελ. 87.

791. **Βιολάρης Γλαῦκ.** Ἐννέα λαϊκοὶ κυπριακοὶ μῦθοι. Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 4 - 5, σ. 124 - 126.

Εὐτράπελοι διηγήσεις καὶ μῦθοι, ἐξ ὧν προῆλθον παροιμίαι.

792. **(Καλλιάνης) Δ.** Λέγονται κι αὐτά, στὸν τόπο μας [10]. Λακωνικὰ Θ' (1972), τεῦχ. 52, σ. 171.

793. **Κοτσόβολης Νίκων,** ἱερομόναχος, Λαογραφία ἐνορίας Ὑψηλῶν Ἁλωνίων Κορινθίας. [Ἀθῆναι] 1972, 8ον, σελ. 180.

Εἰς τὰς σελ. 105 - 180 συλλογὴ παροιμιῶν κατατεταγμένων κατὰ τὸ ἀλφαβητικὸν σύστημα.

794. **Λεοντῆς Δ.** Λεσβιακὲς παροιμίες [43]. Αἰολ Γράμμ Β' (1972) 322.

795. **Νατσούλης Τ.** Παροιμιώδεις ἐκφράσεις. (Πῶς προῆλθαν). Ἀθήνα 1972, 8ον, τ. Α', σελ. 256, τ. Β', σελ. 254.

796. **Παναγιώτου Ν.** Κυπριακὲς παροιμίες [38]. Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 4 - 5, σ. 64.

797. Παροιμίες [15]. Καλυμν Παλμὸς 1 (1972) 46.

798. **Σιέττος Γ.** Λαογραφία. (Παροιμίες - παροιμιώδεις φράσεις). Τόμος πρῶτος, Ἀθήνα 1972, 8ον, σελ. 270.

799. **Χατζηθεοδούλου Ἰάκ.** Παροιμίες ἀπὸ τὴν Ἁλώνα [7]. Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 6, σ. 108.

800. **Χατζηϊωάννου Κυρ.** Συμπλήρωμα τῶν «Κυπριακῶν μύθων» Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 6, σ. 101 - 107.

Εὐτράπελοι διηγήσεις καὶ μῦθοι ἐξ ὧν προῆλθον παροιμίαι.

801. **Ζερβὸς Γιάνν. Κλ.** Παροιμίες τοῦ λαοῦ μας. Καλυμν Παλμὸς 8 (1973) 57 - 59.

Ἑρμηνεία καὶ ὑπομνηματισμὸς ὑπὸ Μ. Γ. Σωτηρίου.

802. **Καμπούρης Τζανῆς** Λεσβιακὲς παροιμίες [30]. Αἰολ Γράμμ Β' (1972) 234.— Λεσβιακὲς παροιμίες [46]. Αὐτόθι, Γ' (1973) 448. —Παροιμίες [22]. Λεσβιακὰ Ζ' (1973) 65.

803. **Καρανικόλας Ἀλέξ. Σ.** Παροιμίες ἀπὸ τὴ Σύμη. Δωδεκ Χρον 2 (1973) 20 - 69. [Καὶ ἀνάτυπον, Ἀθήνα 1974, 8ον, σελ. 50].

Ἐκδίδονται 190 παροιμίαι (37 μετεωρολογικαί, 153 θρησκευτικοῦ περιεχομένου). Τῆς συλλογῆς προηγεῖται εἰσαγωγὴ (σ. 20 - 25) καὶ ἐπιτάσσεται ἀλφαβητικὸν εὑρετήριον τῶν παροιμιῶν (σ. 63 - 69).

Κρίσις: Λαογρ Λ' (1975) 420 - 21 (Μ. Γ. Μερακλῆς).

804. **Καρεφυλλίδης Στυλ.** Παροιμίες ἀπὸ τὸ Ἀγριδάκι [14]. Μαθ Ἑστ ΚΔ' (1972 - 73), ἀρ. 53, σ. 124.

805. **Μάλαμας Λ.** Λαοσοφία. (Ἀπανθίσματα παροιμιακά, μῦθοι, γνωμικά). Ἀθῆναι 1973, 8ον, σελ. 463.

Κρίσεις: Λαογρ ΚΘ' (1974) 406 - 7 (Γ. Α. Μέγας). Ἠπειρ Ἑστ ΚΓ' (1974), τεῦχ. 263 - 65, σ. 322 - 23 (Γ. Καραβίδας).

806. **Νομικὸς Ἀνδρ.** Παροιμίες καὶ ρητὰ τοῦ λαοῦ τῆς Θήρας. Ἑλλ Τέχνη 11 (1973) 85 - 101.

Παρέχεται καὶ ἑρμηνεία ἑκάστης παροιμίας.

807. **Πάλλαρης Κυρ.** Παροιμίες ἀπὸ τὴ Γιαλοῦσα [48]. Μαθ Ἑστ ΚΔ' (1972 - 73), ἀρ. 53, σ. 124 - 125.

808. **Παπαναγιώτου Ἰω. Δημ.** Εὔοσμα ἄνθη ἀπὸ τὸν λειμῶνα τῆς σοφίας τοῦ λαοῦ μας. Ἐν Ἀθήναις 1973, 8ον, σελ. 95.

Συλλογὴ 2000 παροιμιῶν κατεταγμένων εἰδολογικῶς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

809. **Σωτηρίου Μιχ.** Παροιμίες τοῦ λαοῦ μας. Καλυμν Παλμὸς 9 (1973) 62 - 64.

810. **'Αρναουτάκη Μαρία** 'Η παράδοσι καὶ ὁ θησαυρός της. Κρητικὲς παροιμίες [37]. 'Αμάλθεια Ε' (1974), τεῦχ. 18 - 19, σ. 115 - 118.

811. **Παπαθανασόπουλος Θαν.** Παροιμίαι τῶν Κραβάρων [11]. Λαογρ ΚΘ' (1974) 346 - 347.

812. Χιώτικες παροιμίες [4]. Χιακὴ 'Επιθεώρ 12 (1974), τεῦχ. 34, σ. 22. —Χιακὴ παροιμία [1]. Αὐτόθι, τεῦχ. 35, σ. 99.

813. **'Αρναουτάκη Μαρία** Κρητικὲς παροιμίες. 'Αμάλθεια Ϛ' (1975), τεῦχ. 22 - 23, σ. 126 - 128.

'Επεξήγησις παροιμιῶν τινων δημοσιευθεισῶν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 18 - 19 τεῦχος τοῦ αὐτοῦ περιοδικοῦ. [Βλ. ἀν. λ. 810].

813α. **Λίβας Χρ.** Κυπριακαὶ παροιμίαι. Μόρφωσις ΛΑ' (1975), τεῦχ. 364, σ. 13 [4 ἔμμετροι].

814. **Πέτροβιτς Νατάλης** Παροιμιώδεις φράσεις μὲ τὸ χρῶμα τῆς Σερραϊκῆς διαλέκτου [14]. Πανσερρ 'Ημερολ 1 (1975) 147.

815. **Τατσιόπουλος Λ.** Λαογραφικὰ Κομποτίου Ἄρτης. 'Ηπειρ 'Εστ ΚΔ' (1975), τεῦχ. 277 - 78, σ. 326 - 341.

Συλλογὴ παροιμιῶν μὲ ἐννοιολογικὸν εὑρετήριον.

816. **Φιλίππου Π.** Κυπριακὲς παροιμίες [137]. Λαογρ Λ' [1975] 380 - 383.

817. **Φουφόπουλος Π.** Παροιμίες ἀπὸ τὸ Λαμπέτι 'Ηλείας [45]. Λαογρ Λ' (1975) 383 - 384.

2. Μελέται.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 106. 302. 306. 1316]

818. **Loukatos Dém. S.** Que Dieu nous garde de.... Proverbium 15 (1970) 72 (488) - 74 (490).

819. **Kakridis Ph. J. - Jannakis G.** Πάντα λίθον κινεῖν. Proverbium 18 (1972) 685 - 686.

820. **Κύρρης Κ. Π.** Γλωσσικά. Κυπρ Λόγος 4 (1972), ἀρ. 21 - 22, σ. 167.

Περὶ μιᾶς παροιμ. ἐκφράσεως.

821. **Loukatos Dém. S.** «Citations proverbiales» plutôt que «wellerismes latents» (Mais le terme «latent» reste en partie vallable). Proverbium 20 20 (1972) 759.

822. **Λουκᾶτος Δημ. Σ.** Νεοελληνικοὶ παροιμιόμυθοι. 'Επιμέλεια —. 'Αθήνα 1972, 8ον μικρ., σελ. μη' +183. (Νέα 'Ελληνικὴ Βιβλιοθήκη).

Κρίσις: Λαογρ ΚΗ' (1972) 410 - 11 (Γ. Α. Μέγας).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

823. **Πίγγουρας Χριστόδ.** [64] Κυπριακαὶ παροιμίαι προελθοῦσαι ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τῆς Θείας Λειτουργίας καὶ ἄλλων Ἐκκλησιαστικῶν Ἀκολουθιῶν. Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 4 - 5, σ. 87 - 97.

824. **Σαββαντίδης Γεώργ. Π.** Οἱ παροιμίες τοῦ Παρθενίου Κατζιούλη. Δωδώνη Α' (1972) 143 - 200.

825. **Σχίζας Θεοχ. Ε.** Ἡ ἐπίδραση τῆς Ὀρθοδόξου λατρείας στὶς παροιμίες καὶ τὶς παροιμιώδεις ἐκφράσεις τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ. Συμπ Λαογρ (1972) 67 - 70.

826. **Χατζιωνᾶς Στυλ.** Συσχετισμὸς Κυπριακῶν καὶ ἀρχαίων Ἑλληνικῶν γνωμικῶν. Συμπ Λαογρ (1972) 83 - 96.

827. **Ἥμελλος Στέφ. Δ.** Περὶ τῆς προελεύσεως μιᾶς παροιμίας. Ἀθηνᾶ 73 - 74 (1972 - 73) 355 - 359.

828. **Λουκᾶτος Δημ. Σ.** Σχετικὰ μὲ τὶς «δημώδεις παροιμίες» τοῦ Παρθενίου Κατζιούλη. Ἠπειρ Ἐστ ΚΒ' (1973), τεῦχ. 252 - 53, σ. 234 - 236.

829. **Χ[ριστόπουλος] Π. Φ.** Πάντα λίθον μὴ κίνει. Ἐπ Στερ Μελ Δ' (1973) 262.

830. **Loukatos Dém.** L' utilité des classements alphabétiques aux études comparatives et structurales des proverbes. Proverbium 23 (1974) 884 - 887.

831. ——— L' Évangile de Saint Luc dans le parler proverbial du peuple grec. Μνημ Ἀντωνιάδη (1974) 41 - 57.

832. **Σαλαμάγκας Δημήτρ.** (1894 - 1965) Γιαννιώτικες παροιμίες καὶ φράσεις. Ἐπιμέλεια **Δημ. Σ. Λουκάτου.** Ἠπειρ Χρον 2 (1974) 1 - 168.

Ἐκδίδονται 1400 παροιμ. καὶ φράσεις ἀπὸ κατάλοιπα χειρόγραφα τοῦ συλλ. εἰς χεῖρας κυρίας Ἠλέκτρας Δ. Σαλαμάγκα, μὲ τὴν συνεργασίαν φοιτητῶν καὶ ἀποφοίτων τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Παν/μίου Ἰωαννίνων. Ἡ ἔκδοσις βάσει τοῦ λημματοθετικοῦ συστήματος μὲ ἐκτενῆ εἰσαγωγὴν τοῦ ἐπιμελητοῦ καὶ μὲ παραπομπὰς εἰς ὁμοίας παροιμίας ἄλλων συλλογῶν. Ἐν τέλει παρατίθεται ἀλφαβητικὸς πίναξ τῶν παροιμιῶν τῆς συλλογῆς εἰς κοινὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν.

833. **Δετοράκης Θεοχ. Ε.** Στεφάνου Ξανθουδίδου, ἀνέκδοτος συλλογὴ παροιμιῶν. Κρητολογία 1 (1975) 91 - 166.

η') Παραδόσεις.

1. Συλλογαί.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 154. 155. 157. 159. 164. 172. 180. 182. 183. 184. 185. 186. 196. 198. 199. 207. 210. 219. 226. 234. 237. 242. 246. 251. 254. 255. 257. 260. 261. 263. 264. 269. 270. 272. 274. 277. 279. 280. 281. 295. 299. 300. 305. 447. 514. 528. 531. 617. 750. 1007. 1161. 1164]

834. Λαϊκὰ παραδοσιακὰ ἀφηγήματα. Κυκλαδίτισσες Παναγίες [4]. Κυκλ Ἐπιθ τεῦχ. 9 - 10 (1970), σ. 11 - 14.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

835. **Σιμεωνίδης Σῖμ. Μ.** Θαύματα τῆς Χρυσοπηγῆς [2]. Κυκλ 'Επιθ τεῦχ 23 - 42 (1971), σ. 9 - 10.

836. **'Αποστολάκης Στ. Α.** 'Ο ἅγιος Παῦλος εἰς τὸ ἀνατολικὸν Σέλινον. Κρητ 'Εστ τεῦχ. 197 (1972), σ. 77 - 80, γ' ἐξωφ.

837. **Δογάνης Δ. Α.** 'Από τὶς παραδόσεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. "Αγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός. 'Ελλην Ψυχὴ 4 (1972) 63 - 66.

838. **Ζαφειρόμητσος Μ.** 'Ο σημαδιακὸς πλάτανος. 'Ελλην Ψυχὴ 2 (1972) 59 - 60. —'Η σπηλιὰ τῆς κυρὰ 'Αγγέλους. Αὐτόθι 5 (1972) 42 - 52.

839. Θρῦλοι καὶ παραδόσεις (3). Καλυμν Παλμὸς 5 (1972) 19 - 22.

840. **Καραμεσίνης Μεν.** "Αη - Γιάννης Καστοῦ [6]. 'Ελλην Ψυχὴ 3 (1972) 61 - 64.

841. **Κ[ελαϊδῆς] Πάρις** Δροσουλῖτες. . . 'Η λαϊκὴ καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ ἐξήγησις. Κρητ 'Εστ τεῦχ. 198 (1972), σ. 134 - 135.

842. **Λιάπης Κ.** Οἱ καλικάντζαροι στὸ Πήλιο. 'Ελλην Ψυχὴ 2 (1972) 52 - 54.

843. **Μέλλου 'Ερατὼ - Αἰκατερίνη** Θρῦλοι καὶ θαύματα. Τὸ μοναστήρι τῆς Παναγιᾶς Κεχριῶνος Κεφαλληνίας. Κεφαλον Πρόοδος Α' (1972), τεῦχ. 7, σ. 8 - 9.

844. **Μιτάκης Διον.** Ναυπακτιακαὶ παραδόσεις [2]. 'Επ Στερ Μελ Γ' (1971 - 72) 479 - 481.

845. **Μπριλλάκη - Καβακοπούλου Εἰρήνη** 'Ο ἅγιος Στέφανος ὀνειρεύει Τοῦρκο. Κρητ 'Εστ τεῦχ. 199 (1972), σ. 178 - 181, 192.

846. **Παπαδογιάννης Μαν.** Παραδόσεις 'Ανατολικῆς Κρήτης, ἐπαρχίας Μιραμπέλλου [4]. 'Αμάλθεια Γ' (1972), τεῦχ. 11, σ. 73 - 74.

847. **Παπαδομαρκάκης Δημ.** Σαμαριὰ καὶ αἴγαγρος ὑπὸ προστασία. Θρῦλοι μὲ νεράιδες ἀμαζόνες. Κρητ 'Εστ τεῦχ. 196 (1972), σ. 23 - 24.

848. **Πεδιαδίτης Μιχ.** 'Ο Γεροντογιάννης [6]. 'Αμάλθεια Γ' (1972), τεῦχ. 11, σ. 78 - 80.

849. (**Ράμφος 'Ι. Σ.**) Προσθῆκαι καὶ συμπληρώσεις. Κιμωλιακὰ Β' (1972) 305 - 307.
'Ενθυμίσεις 2, 1 παράδοσις.

850. **Ρουσουνίδης Α. Χ.** Κυπριακὴ παράδοσις. 'Η ἀρκόλοττα τοῦ Φοινιτζιοῦ. Λαογρ ΚΗ' (1972) 381.

851. **Σταυρούλλας Γεώργ.** 'Εκκλησία ἅη Λουκᾶ Παλαιοχωρίου [4]. Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 4 - 5, σ. 56 - 59.

852. **Ταρσούλη 'Αθηνᾶ** Θρῦλοι καὶ παραδόσεις γιὰ τοῦ Μιστρᾶ τὸ κάστρο [2]. 'Ελλ Τέχνη 7 (1972) 118 - 119.

853. **Φραγκάκι Εὐαγγελία** Κρητικὴ παράδοσις. Τὸ φεγγάρι. Λαογρ ΚΗ' (1972) 380.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

854. **Φραγκινέας Ν.** Ἡ Τσικνοπέμπτη καὶ ἡ πικροδάφνη [2]. Λακωνικὰ Η' (1972), τεῦχ. 49, σ. 3.

855. **Χριστινίδης Νικ.** Ὁ Νεραϊδόσπηλιος [1]. Ἑλλην Ψυχὴ 3 (1972) 54 - 56.

856. **Ἀντωνιάδης Δημ.** Οἱ ἐξισλαμισμοὶ καὶ ἡ παράδοση τοῦ Γραμματικοῦ. Ἐδεσσ Χρον 5 (1973) 19 - 20.

857. **Γεωργίου Γεώργ.** Παραδόσεις ἀπὸ τὴν Τύμπου [3]. Μαθ Ἑστ ΚΔ' (1972 - 73), ἀρ. 53, σ. 120 - 121.

858. **Γκριζιώτης Ἀχ.** Παναγία ἡ Κυραντσίνα ἀπὸ τὴν Σαμαρίνα [1]. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 87 (1973), σ. 34.

859. ——— Ἡ Βλάχα τῆς Τσαρίτσαινης. Περραιβία 1 (1973) 23 - 24.

860. Καλύμνικα παραμύτσια. Καλυμν Παλμὸς 10 (1973) 37 - 41.
8 παραδόσεις, 1 παροιμ., 1 διήγησις.

861. **Κοσμετᾶτος - Φωκᾶς Νικόλ.** Μιὰ παλαιὰ παράδοσις περὶ τοῦ κάστρου «Ἁγίου Γεωργίου» Κεφαλληνίας. Φρουρ Χρον 1 (1973) 171 - 173.

862. Λαογραφικὰ τῆς Καλύμνου. Θρῦλοι καὶ παραδόσεις. Καλυμν Παλμὸς 5 (1973) 19 - 22.

863. **Μαγγανᾶς Δημ.** «Ὁ ἅγιος Γιώργης τῶν Κοίλων» [1]. Χιακὴ Ἐπιθεώρ 11 (1973), τεῦχ. 32, σ. 120 - 121.

864. **Παπαμηνᾶς Μην.** Παραδόσεις ἀπὸ τὸ χωριὸ Μεσημέρι [2]. Ἐδεσσ Χρον 4 (1973) 37 - 38.

865. **Ρωμαῖος Κ.** Ἑλληνικοὶ θρῦλοι [15]. Ἑλλ Τέχνη 13 (1973) 226 - 236.

866. **Ἀλεξίου Ἀλ.** Ἡ ἱστορία τοῦ χωριοῦ Λυθροδόντας. Μαθ Ἑστ ΚΔ' (1974) ἀρ. 55, σ. 72.

867. **Ἀναγιῶτος Ἀνδρ.** Ἕνα θαῦμα τοῦ ἁγίου Γεωργίου [1]. Μαθ Ἑστ ΚΔ' (1974), ἀρ 55, σ. 72.

868. **Ἀντωνίου Παν.** Ἡ ἱστορία τῆς Κώμης Κεπὴρ [1]. Μαθ Ἑστ ΚΔ' (1974), ἀρ. 55, σ. 71 - 72.

869. **Βίττης Φ.** Θρῦλοι καὶ παραδόσεις στὴν Ἐορδαία. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 102 (1974), σ. 44 - 45.

870. **Βράχας Π.** Λαογραφικὰ τῆς Κερύνειας. Λαογρ Κύπρ Δ' (1974), τεῦχ. 10, σ. 31.
Τρεῖς αἰτιολ. παραδόσεις ἰσαρίθμων τοπωνυμίων.

871. **Γιαγκόπουλλος Ἀνδρ.** Ἡ λατρεία τοῦ ἁγίου Κουρνούτα στὴ Λάπηθο [1]. Χρον Λαπήθου II - III (1972 - 74) 100 - 102.

872. **Γκλέκας Γ. Δ.** Τὸ μποτσίκι [1]. Λακωνικὰ ΙΑ' (1974), τεῦχ. 66, σ. 168.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

873. **Ζωγραφάκης Γ.** Θρῦλοι γιὰ τὴν Καμάρα. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 93 (1974), σ. 26 - 27.

874. **Καραγιώργης Ἀνδρ.** Ἡ ἱστορία τῆς Δυστυχίας. Μαθ Ἑστ ΚΔ' (1974), ἀρ. 55, σ. 72 - 73.

875. **Ξυστούρης Σάββ.** Ἡ ἐπίδραση τῶν εὐχῶν. Λαογρ Κύπρ Δ' (1974), τεῦχ. 11 - 12, σ. 58.

876. Ὁ Ἀλέξανδρος στὰ λαϊκὰ παραμύθια. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 98 (1974), σ. 11.

877. **Παπαθανασόπουλος Θαν.** Παραδόσεις τῶν Κραβάρων [4]. Λαογρ ΚΘ' (1974) 345 - 346.

878. **Παπαχαραλάμπους Γ. Χ.** Παραδόσεις διὰ τὴν Παναγίαν τῆς Κύκκου. Λαογρ Κύπρ Δ' (1974), τεῦχ. 11 - 12, σ. 45 - 56.

Δημοσ. καὶ ἓν ᾆσμα.

879. **Πετρόχειλος Μιχ.** Οἱ δράκοι τῆς Κεφαλονιᾶς. Κεφαλον Πρόοδος Γ' (1974), τεῦχ. 33, σ. 209 - 210.

880. **Ρουσουνίδης Α. Χ.** Οἱ κορυφαῖοι ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος εἰς τὴν Κυπριακὴν λαογραφίαν. Κυπρ Λόγ 6 (1974), ἀρ. 33, σ. 167 - 168.

881. **Φωκᾶς - Κοσμετᾶτος Νικόλ.** Παλαιὰ παράδοσις περὶ τοῦ Κάστρου «Ἁγίου Γεωργίου» Κεφαλληνίας. Κεφαλον Πρόοδος Γ' (1974), τεῦχ. 32, σ. 179 - 180.

Ἀναδημοσίευσις ἀπὸ τὰ «Φρουριακὰ Χρονικὰ 1 (1973)». [Βλ. ἀνωτέρω ἀρ. 861].

882. **Ζεγκίνης Ἰω.** Μῦθοι περὶ τῶν λουτρῶν τοῦ Καϊάφα. Παρνασσὸς ΙΖ' (1975) 309 - 315.

Δημοσ. καὶ μία νεωτέρα παράδοσις.

883. **Νικολάου Δημ.** Παναγία Σουμελᾶ, ἡ καταφυγὴ τῶν ἀδελφῶν Ποντίων [1]. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 111 (1975), σ. 11.

884. **Ξυστούρης Σάββας Κ.** Ἐπιδροῦν οἱ κατάρες; Λαογρ Κύπρ Ε' (1975), τεῦχ. 14 - 15, σ. 64.

885. **Πανταζῆς Π.** Ὁ Ταξιάρχης στὴ Λεσβιακὴ λαογραφία. Αἰολ Γράμμ Ε' (1975) 300 - 304.

886. **Παπαχαραλάμπους Γ. Χ.** Μῦθοι ζῴων [12]. Κυπρ Σπ ΛΗ' - ΛΘ' (1974 - 75) 19 - 30.

887. Στὴν Ἔδεσσα. Ἡ Παναγία ἡ Ἐλεοῦσα τῶν θρύλων [1]. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 109 (1975), σ. 11.

888. **Φλῶρος Ζ.** Θαμμένοι θησαυροί. Λακωνικὰ ΙΒ' (1975), τεῦχ. 70, σ. 108.

889. **Φυτίδης Μιχ.** Τὸ μέγαρον Χατζησάββα στὴ Λευκωσία καὶ ἡ ἱστορία του. Λαογρ Κύπρ Ε' (1975), τεῦχ. 14 - 15, σ. 75 - 77.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

2. Μελέται.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 12. 295. 299. 302. 306. 307. 308. 694]

890. **Κατσουρὸς Ἀντ. Φλ.** Σχόλια σὲ δυὸ ποιήματα τοῦ Γ. Βιζυηνοῦ. Ἀρχ Θράκης 34 (1969) 305 - 314.

891. **Ἤμελλος Στέφ. Δ.** Ὄνος, αἶξ καὶ κλάδευσις τῆς ἀμπέλου. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72) 3 - 16, 288.

892. **Κακριδῆς Φ. Ι.** Τὸ ἁμάρτημα τοῦ πετεινοῦ. Ἕνα λαϊκὸ θέμα στὸν Ἀριστοφάνη (Ὄρνιθες 489 - 498). Ἑλληνικὰ 25 (1972) 185 - 189.

893. **Κουτσαντωνάκης Ἐμμ. Γ.** Οἱ Σκαλιῶται ἐν Σητείᾳ, καὶ ἡ δρᾶσις αὐτῶν. Ἀμάλθεια Γ' (1972), τεῦχ. 10, σ. 64 - 72, τεῦχ. 11 (1972), σ. 81 - 90, 144.

894. **Loukatos Dém.** Le motif de la chèvre découvrant des lieux sacrés en Grèce. (Sonderdruck: Festschrift Matthias Zender. Studien zur Volkskultur, Sprache und Landesgeschichte). Bonn 1972, 8ον, σ. 465 - 469.

895. **Μέγας Γ. Α.** Ἡ περὶ μετανοίας τοῦ Λῶτ ἀπόκρυφος παράδοσις καὶ αἱ σχετικαὶ μὲ αὐτὴν λαϊκαὶ διηγήσεις (ΑΤh 756c). Λαογρ ΚΗ' (1972) 337 - 352.

896. **Σπυριδάκης Γ. Κ.** Περὶ τὴν λατρείαν τοῦ ἁγίου Παύλου ἐν Κρήτῃ. Ναὸς παρὰ τὸ Σταυροχώριον Σητείας. Ἀμάλθεια Γ' (1972), τεῦχ. 10, σ. 53 - 56.

897. **Σπυρόπουλος Ἀπόστ.** Ὁ Γήταυρος τοῦ Λεσινιοῦ. Ἑλλην Ψυχὴ 3 (1972) 56 - 61. —Λαογραφικὰ Αἰτωλοακαρνανίας. Αὐτόθι 5 (1972) 53 - 65.

898. **Φαράντος Χαράλ.** Ἡ Αἰδηψὸς καὶ αἱ περὶ αὐτὴν λαϊκαὶ παραδόσεις. Ἀρχ Εὐβ Μελ 18 (1972) 129 - 153. [Καὶ αὐτοτελῶς, Ἀθῆναι 1973, 8ον, σελ. 25].
Κρίσις: Ἑλλην Τέχνη, τεῦχ. 12(1973), σ. 192 (Κλ. Μαρμαρινός).

899. **Κουτσαντωνάκης Ἐμμ. Γ.** Τὸ Ἀπάνω Καστέλλι [Mon(te) Forte] καὶ ὁ ἅη Γιώργης ὁ Ἀπανωκαστελλίτης εἰς τὴν περιοχὴν Κρυῶν Σητείας. Ἀμάλθεια Δ' (1973), τεῦχ. 14, σ. 43 - 69.
Πλὴν τῆς ἱστορικῆς ὕλης μελετῶνται καί τινες δημώδεις παραδόσεις.

900. **Οἰκονομίδης Δημ. Β.** Δημώδεις παραδόσεις περὶ κερασφόρων ὄφεων. Πρακτ Α' Κυπρ Συνεδρ τόμ. Γ' (1973) 241 - 248.

901. **Spyridakis G.** Die Volksüberlieferung über Alexander der Grossen in Nordgriechenland (Makedonien und Thrakien). Zeitschrift für Balkanologie, Jahrg. IX (1973), σ. 187 - 193.

902. **Σπυρόπουλος Ἀπόστ.** Ἐνδιαφέρουσες ἀρχαιολογικὲς παραδόσεις στὴν Ἀκαρνανία. Ἑλλην Ψυχὴ 6 (1973) 41 - 51.

903. **Ἤμελλος Στέφ. Δ.** Δύο λαϊκαὶ διηγήσεις ἐκ Σύμης καὶ Μεγίστης. Συμαϊκὰ Β' (1974) 98 - 104.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

904. **Κατσουρὸς Ἀντ.** Ἡ Παναγία ἡ Κουνιστριώτισσα. Παρνασσὸς ΙϚ' (1974) 568 - 580.

Μελετᾶται καὶ τὸ τοπων. Κουνίστρα.

905. **Ἥμελλος Στέφ. Δ.** Ἱστορικαὶ παραδόσεις περὶ ἁλώσεως ὠχυρωμένων θέσεων. Λαογρ ΚΘ' (1974) 291 - 294.

906. **Οἰκονομίδης Δημ. Β.** Αἱ περὶ Νεράιδων δοξασίαι καὶ παραδόσεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἐπ Φιλ Σχ Ἀθ $ΚΔ_1$ (1973 - 74) 337 - 355.

907. **Ρωμαῖος Κ.** Τὸ «Φίδι τοῦ σπιτιοῦ»: νεοελληνικὴ ἐπιβίωση τῆς λατρείας τοῦ οἰκουροῦ ὄφεως. Λαβύρινθος 1 (1973 - 74) 58 - 64.

908. **Boyle J. A.** (μετάφρ. **Κάλλιας Καλλιατάκη**) Ὁ μῦθος τοῦ Ἀλεξάνδρου στὴν κεντρικὴ Ἀσία. Λαογρ Λ' (1975) 357 - 368.

909. **Θωμᾶς Γ.** Τοῦ «Παπᾶ ἡ λίμνη» στὴ Β. Εὔβοια. Ἕνας ἄγνωστος αἰτιολογικὸς θρύλος. Ἀρχ Εὐβ Μελ 20 (1975) 75 - 93.

910. **Κρεκούκιας Δημ. Α.** Τὰ στοιχεῖα εἰς τὰς ἀργολιδοκορινθιακὰς παραδόσεις. Πρακτ Α' Συν Κορ Ἐρ (1975) 147 - 152.

911. **Οἰκονομίδης Δημ. Β.** Ἡ Γελλὼ εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ ρουμανικὴν λαογραφίαν. Λαογρ Λ'(1975) 246 - 278.

912. **Imellos St. D.** Neugriechische und antike Erzählungen über den Betrug von Feinden durch eine List. BNJb 21 (1971 - 75) 1 - 9.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

θ') Αἰνίγματα - Λογοπαίγνια.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 156. 167. 172. 174. 183. 196. 260. 270. 276. 293. 447]

913. **Καββαδᾶς Στέφ. Δ.** Αἰνίγματα ἐκ χωρίων τῆς Χίου [47]. Χιακὴ Ἐπιθεώρ 10 (1972), τεῦχ. 30, σ. 234 - 240.

914. **Χατζηγεωργίου Γεώργ. Ι.** Αἰνίγματα γιὰ τὸν ἄνθρωπο [68]. Συμπ Λαογρ (1972) 117 - 127.

915. ——— Κυπριακὰ αἰνίγματα γιὰ τροφὲς [83]. Ἑλλην Ψυχὴ 4 (1972) 67 - 76.

916. **Νικολάου Κυρ.** Αἴνιγμα. Μαθ Ἑστ ΚΔ' (1974), ἀρ. 55, σ. 76.

917. **Στάθης Προκ.** Αἰνίγματα (ἀπεικαστὰ) [22] καὶ παιδικὰ ᾀσμάτια [3] Καταφυγίου Καρδίτσης. Λαογρ ΚΘ' (1974) 343 - 345.

ι') Εὐχαί. Χαιρετισμοί. Ἀραί. Ὅρκοι. Βλασφημίαι. Προσφωνήσεις.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 172. 187. 210. 233. 249. 270. 273. 293. 299. 314. 546]

918. **Καρανικόλας Ἀλέξ. Σ.** Συμαϊκοὶ θεοφυλαγμοί. Δωδεκ Χρον 1 (1972) 50 - 53.

919. **Προμπονᾶς Ἰω. Κ.** Ἡ ἐπιβίωσις τοῦ ὀνόματος τοῦ Διὸς εἰς ὅρκον καὶ ἐπίκλησιν ἐν Κρήτῃ. Πλάτων 24 (1972) 66 - 75.

920. **Σακελλαρίδης Γεώργ.** Νισυρικὲς εὐχὲς [2]. Νισυριακὰ 4 (1972) 331-332.

921. **Μακρῆς Εὐάγγ.** Κεφαλονίτικες κατάρες [35]. Κεφαλον Πρόοδος Δ' (1975), τεῦχ. 45 - 46, σ. 182.

922. **Μιχαὴλ (Στάμης) Σταῦρ.** Κατάρες τῆς Χλώρακας [20]. Λαογρ Κύπρ Ε' (1975), τεῦχ. 13, σ. 18.

ια') Γλῶσσα.

1. Συνθηματικαὶ γλῶσσαι. Ὀνόματα: κύρια, ἐπώνυμα, παρωνύμια κλπ.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 150. 160. 163. 169. 175. 177. 182. 185. 191. 194. 203. 205. 217. 219. 225. 228. 229. 233. 240. 256. 257. 263. 264. 266. 276. 279. 280. 281. 288. 295. 297. 298. 300. 473. 727. 1004. 1270. 1330. 1343]

923. **Μιτσοτάκης Θεμ.** Μητρῶον τῶν ἀρρένων τοῦ δήμου Νάξου καταρτισθὲν ἐν ἔτει 1879. Κυκλ Ἐπιθ τεῦχ. 1 - 2 (1970) σ. 21 - 22, τεῦχ. 3 σ. 17 - 18, τεῦχ. 4 σ. 20 - 21, τεῦχ. 5 - 6 σ. 16 - 17, τεῦχ. 7 - 8 σ. 15 - 17.

924. **Σφυρόερας Βασ. Βλ.** Κρητικὰ ἐπώνυμα εἰς τὰς Κυκλάδας. Κυκλ Ἐπιθ τεῦχ. 4 (1970), σ. 1-3.

Ἀναδημοσίευσις. Βλ. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969-72), σ. 206, ἀρ. 884.

925. **Καρανικόλας Σωτ. Ἀλ.** Συμαϊκὸν ὀνοματολόγιον... Ἀθῆναι 1971. [Βλ. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72), σ. 208, ἀρ. 901].

Κρίσεις: Συμαϊκὰ Α' (1972) 223 - 26 (Στ. Μάνεσης). Δωδεκ Χρον 1 (1972) 351 - 52 (Ι. Μ. Χατζηφώτης).

926. **Αἰκατερινίδης Γεώργ. Ν.** Ἡ συνθηματικὴ γλῶσσα τῶν κτιστῶν τοῦ Ρεκουνίου (Λευκοχωρίου) Γορτυνίας. Γορτυνιακὰ Α' (1972) 106 - 123 + 2 πίν. ἐκτ. κειμ.

927. **Ἀλεξόπουλος Πολυχρ.** Συμβολὴ τῶν Ὀλυμπίων στὶς μάχες τοῦ Λάλα. Ὀλυμπ Χρον Γ' (1972) 197 - 215. [Κύρια ὀνόματα].

928. **Θωμόπουλος Ι. Α.** Τὰ ἐπώνυμά μας. Τὸ ὄνομα Ἀβέρωφ. Ν Ἑστ 92 (1972) 1686 - 87.

929. ——— Τὸ ὄνομα Βαλλιάνος. Κεφαλ Πρόοδος Α' (1972), τεῦχ. 11, σ. 10 - 11. [Ἀναδημοσίευσις].

930. **Λουκᾶτος Δημ. Σ.** Σύγχρονα γλωσσολαογραφικά. Τιτλωνυμίες ἐργαστηρίων καὶ μαγαζιῶν στὴν Ἑλλάδα. (Ἀθῆναι) 1972, 8ον, σελ. 7. (Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περιοδ. «Ὀνόματα»).

931. **Νικολαΐδης Ἀντών. Π.** Συλλογὴ ὀνομάτων ἀπονεμομένων ἐν Κύπρῳ εἰς τὰ ζῷα. Κυπρ Σπ ΛΣ' (1972) 121 - 137.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

932. **Ξηραδάκη Κούλα** Ἠπειρῶτες δάσκαλοι τοῦ ὑποδούλου Ἑλληνισμοῦ. (Στοιχεῖα ἀπὸ τὰ Ἀρχεῖα τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου). Ἠπειρ Ἑστ ΚΑ′ (1972) 290, ΚΒ′ (1973) 224 - 227.

933. —— Κύπριοι δάσκαλοι καὶ καθηγητὲς στὰ ἀρχεῖα τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου τῆς Ἑλλάδος. Κυπρ Λόγος 4 (1972), ἀρ. 21 - 22, σ. 132 - 137 [σελ. 135 κέξ. σημειώσεις ὑπὸ Κ. Π. Κύρρη], 5 (1973) ἀρ. 25 - 26, σ. 49 - 50.

934. **Παπαθανασόπουλος Ἠλ.** Νοσηλεία τραυματιῶν (1821 - 1825) καὶ Λάκωνες αἰχμάλωτοι κατὰ τὰς ἐπιδρομὰς τοῦ Ἰμπραὴμ (1825 - 1826). Λακων Σπ Α′ (1972) 292 - 327. [Κύρια ὀνόματα καὶ τοπωνύμια].

935. —— Ἐκ μέρους Λακώνων πρὸ 140 περίπου ἐτῶν συγχαρητήριος ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Καποδίστρια. Λακωνικὰ Θ′ (1972), τεῦχ. 52, σ. 131 - 133. [Ὀνόματα].

936. **Πεντόγαλος Γερ.** Πεντόγαλοι Σητείας. (Γενεαλογικὰ καὶ ἄλλα). Κρητ Χρον ΚΔ′ (1972) 177 - 207.

Δημοσιεύονται καὶ 5 ἔγγραφα ἀπὸ τὸ Κρατικὸν Ἀρχεῖον Βενετίας τῶν ἐτῶν 1543, 1609, 1615. 1618 καὶ 1640 μὲ εἰδήσεις κοινῶν, ὀργανώσεως καὶ λαϊκοῦ δικαίου.

937. **Πετρόπουλος ἢ Σαγιᾶς Γ.** Οἱ Ἀρβαλαῖοι τῆς Λάστας. Παρνασσὸς ΙΔ′ (1972) 466 - 475.

938. **Σπανὸς Γ.** Τὰ νεοελληνικὰ ἐπώνυμα στὴ Δεσκάτη. Μακεδονικὰ ΙΒ′ (1972) 123 - 130.

939. **Τσικριτσῆ - Κατσανάκη Χρυσούλα** Κρητικὰ ὀνόματα ἀπὸ παρωνύμια. Μέρ. Α′, Α - Μ, Ἀθήνα 1972, 8ον, σελ. 80.

Κρίσις: Πλάτων 24 (1972) 396 (Π. Κ. Γεωργοῦντζος)

940. **Χιονίδης Γ. Χ.** Οἱ εἰς τὰ μητρῶα τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ 1821 ἀναγραφόμενοι Μακεδόνες. Μακεδονικὰ ΙΒ′ (1972) 34 - 65.

941. **Θωμόπουλος Ι. Α.** Τὰ κρητικὰ οἰκογενειακὰ ὀνόματα. Ἀμάλθεια Δ′ (1973), τεῦχ. 16 - 17, σ. 290 - 292.

942. **Κώντσας Κ. Σ.** Αἰτωλοακαρνάνες Φιλικοί. Ἠπειρ Ἑστ ΚΒ′ (1973), τεῦχ. 254 - 55, σ. 327 - 343.

943. **Limona Dumitru** Ἡ ἐξέγερσις τοῦ Μετσόβου τὸ ἔτος 1854. Ἠπειρ Ἑστ ΚΒ′ (1973), τεῦχ. 249 - 51, σ. 54 - 66. [Ὀνόματα].

944. **Πλουμίδης Γ.** Κατάλογος στρατευσίμων Χανίων καὶ Ἀποκορώνου στὴν ἔκθεση τοῦ ρέκτορα Μ. Δ. Bernardo (1536). Κρητ Χρον ΚΕ′ (1973) 290 - 351.

945. **Σωτηρίου Μιχ.** Ψήφισμα τοῦ λαοῦ τῆς Καλύμνου. Καλυμν Παλμὸς 5 (1973) 39 - 42.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

946. **Δημητροκάλλης Γεώργ.** Παναγία ἡ Ἀρκουλιώτισσα. Παρνασσὸς ΙϚ' (1974) 532 - 535.

947. **Κατσουρὸς Ἀντ. Φλ.** Σκιαθιτῶν παρεγκώμια στὰ διηγήματα τοῦ Ἀλ. Παπαδιαμάντη. Λαογρ ΚΘ' (1974) 19 - 70.

948. **Παπαστάθης Χαράλ.** Οἱ Ἕλληνες τῆς Ρέσνης κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 20οῦ αἰῶνος. Μακεδονικὰ 14 (1974) 13 - 38.

Εἰς τὰς σελ. 30 - 38: Κατάλογος τῶν ἀπὸ 25 μέχρι τῶν 100 ἐτῶν ἡλικίας ἀρρένων.

949. **Ἀβούρης Σπυρ. Ν.** Ὀνομασίες τῆς Παναγίας στὴ Ζάκυνθο. Λαογρ Λ' (1975) 353 - 356.

950. **Ἀνδριώτης Ν. Π.** Συμβολὴ στὴ μελέτη τῶν νεοελληνικῶν ἐπωνύμων. Ἑλληνικὰ 28 (1975) 394 - 400.

951. **Βαγιακάκος Δ. Β.** Οἱ Μανιᾶται τῆς Κορσικῆς. Β', Ληξιαρχικὰ βιβλία τῶν βαπτίσεων. Λακων Σπ Α' (1972) 369 - 480 + 1 πίν., Β' (1975) 305 - 416.

1. Ἐκ τοῦ Βιβλίου τῶν βαπτισμένων 1683 - 1712.

952. ——— Οἱ Μανιᾶται τῆς Κορσικῆς. Μνημοσύνη Ε' (1974 - 75) 366 - 393.

Δημοσ. τὸ ΙΙΙ αὐτοτελὲς τμῆμα τοῦ «Βιβλίου τῶν βαφτισμένων», τῶν ἐτῶν 1786 - 1799.

953. ——— Οἱ Μανιᾶται τῆς Κορσικῆς. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν 300 χρόνων τῆς ἀποικίας των. Πελοποννησιακὰ ΙΑ' (1975) 80 - 123.

ΙΙ. Βιβλίον τῶν Βαπτισμένων 1768 - 1785.

954. **Δοκανάρης Ναπ.** Κρητικὴ ἡ καταγωγὴ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου Κρητικὰ - Λευκίμμης Κερκύρας. Ἠπειρ Ἑστ ΚΔ' (1975), τεῦχ. 283 - 84, σ. 750 - 756.

955. **Κ[οταμανίδης] Σ.** Ἀπὸ ποῦ προῆλθε ἡ ὀνομασία «Δαρνάκης» καὶ «Δαρνακοχώρια». Πανσερρ Ἡμερολ 1 (1975) 133.

956. **Κουδουνάρης Α. Λ.** Ἡ οἰκογένεια τῶν Θησέων. Κυπρ Σπ ΛΗ' - ΛΘ' (1974 - 75) 77 - 92.

956α. **Κουρμούλης Γ. Ι.** Περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ἐπωνύμων τῶν Ρεθυμνίων. Πεπραγ Γ' Κρητολ Συν τόμ. Γ' (1975) 153 - 186.

957. **Μαλτέζου Χρύσα Α.** Κρητοκυθηραϊκά. Ἡ κρητικὴ οἰκογένεια Κλαδούρη καὶ τὸ συμβούλιο τῶν εὐγενῶν στὰ Κύθηρα. Θησαυρίσματα 12 (1975) 257 - 291 + πίν. Η' - ΙΑ'.

Δημοσ. καί τινα δικαιοπρακτικὰ ἔγγραφα (πωλητήρια κ.ἄ.). Παρέχοντα καὶ εἰδήσεις κοινων. ὀργανώσεως.

958. **Πεντόγαλος Γερ. Η.** Οἰκογένεια Λάσκαρη Μεγαδούκα στὴν Κεφαλληνία. Θησαυρίσματα 12 (1975) 203 - 217.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

2. Τοπωνύμια.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 150. 152. 156. 159. 160. 163. 169. 171. 172. 174. 175. 176. 185. 188. 189. 191. 194. 196. 197. 203. 205. 207. 211. 217. 219. 220. 228. 233. 236. 239. 240. 241. 249. 251. 252. 255. 256. 257. 264. 266. 274. 280. 281. 196. 297. 300. 473. 504. 727. 870. 1004. 1104. 1263. 1343]

959. **Κρητικὸς Παν. Γ.** Πατμιακὰ τοπωνύμια. (Γεωγραφία, ἱστορία, ἐτυμολογία, παραδόσεις). Ἀθῆναι 1961, 8ον, σελ. 180 + 1 χάρτ.

Ἀνάτυπον ἀπὸ τοὺς 1, 2 καὶ 4 τόμ. τοῦ Δωδεκαννησιακοῦ Ἀρχείου, μὲ ἰδίαν ἀρίθμησιν.
Κρίσις: Δωδεκ Ἀρχ 5 (1970) 169 - 74 (Ι. Ν. Καλλέρης).

960. **Georgacas Dem. J.** and **McDonald Will. A.** Place names of Southwest Peloponnesus, 1967. [Βλ. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72), σ. 210, ἀρ. 924].

Κρίσεις: Ἑλληνικὰ 25 (1972) 246 - 49 (Α. Ι. Θαβώρης). Ὀλυμπ Χρον Δ' (1973) 90 - 92 (Δ. Α. Πετρόπουλος).

961. **Βρανούσης Λ.** Ἱστορικὰ καὶ τοπογραφικὰ τοῦ μεσαιωνικοῦ Κάστρου τῶν Ἰωαννίνων. Ἀθῆναι 1968. [Βλ. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72), σ. 209, ἀρ. 923].

Κρίσις: Ἠπειρ Ἐστ ΚΒ' (1973) 179 - 180 (Δ. Μάλαμας).

962. **Ζαγκλῆς Δημ. Διον.** Ὅρια καὶ πόλεις τῆς ἀρχαίας Θράκης. Ἀρχ Θράκης 34 (1969) 9 - 116.

963. **Θωμόπουλος Ι. Α.** Τοπωνύμια τοῦ Καστελλόριζου. Δωδεκ Ἀρχ 5 (1970) 19 - 42.

Κρίσις: Δωδεκ Χρον 1 (1972) 350 - 51 (Ι. Μ. Χατζηφώτης).

964. **Βασιλείου Πᾶνος** Τουριστικὸς ὁδηγὸς Εὐρυτανίας. Ἔκδοση Νομαρχίας Εὐρυτανίας. (Ἀθῆναι) 1971, 8ον, σελ. 184 + 1 χάρτ. ἐκτ. κειμ.

965. **Γιαννουλίδου Καλλιόπη Μ.** Ἱστορικὰ σπήλαια τῆς ἀρχαιότητος. Πλάτων 24 (1972) 130 - 156 [β' μέρος]. [Συνεχίζεται].

966. **Γιαννόπουλος Ἰω.** Παλαιότερα ὀνόματα τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος. Ἐπ Στερ Μελ Γ' (1971 - 72) 17 - 20.

967. **Δημητρακόπουλος Γ. Ν.** Συμβολὴ στὴν ἀναζήτηση τῶν ἐξαφανισθέντων χωριῶν τῆς ἐπαρχίας μας. Ὀλυμπ Χρον Γ' (1972) 45 - 57.

968. **Θεοδωρίδης Θεόδ.** Τοπωνύμια καὶ λαογραφικὰ τῶν Φαράσων τῆς Καππαδοκίας. Μικρ Χρον 15 (1972) 191 - 222 [ἐκ συνεχείας].

Δημοσ. καὶ 9 παραδ.

969. **Καρατζᾶς Σταμ.** Τὸ τοπωνύμιο τοῦ Δύστου Τσακόνι καὶ οἱ Βυζαντινοὶ στρατιῶτες «Τσάκονες» στὴ Ν. Εὔβοια. Ἀρχ Εὐβ Μελ 18 (1972) 37 - 44.

970. **Κώνστας Κ. Σ.** Ριχάρδου Τσὼρτς ἔγγραφα... Ἐπ Στερ Μελ Γ' (1971 - 72) 261 - 293.

Ἐν σελ. 290 - 93: Πίναξ τοπωνυμίων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

971. **Ξανθούλης Ναπολ.** Σύστασις καὶ ἐξέλιξις τοῦ νομοῦ Εὐβοίας καὶ τῶν δήμων καὶ κοινοτήτων αὐτοῦ. Ἀρχ Εὐβ Μελ 18 (1972) 77 - 128.

Βον μέρος. Ὄνομα - ἐτυμολογία - συνοικισμοὶ - μετονομασίαι.

972. **Παζαρᾶς Θεοχ.** Ἐπανομή. (Συμπληρωματικὰ στὴν ἐτυμολογία τοῦ Χ. Π. Συμεωνίδη). Μακεδονικὰ ΙΒ' (1972) 495 - 496.

973. **Παναγόπουλος Δ.** Ἡ τύχη τῆς ἐπαρχίας Καλαβρύτων καὶ τῆς ὀρεινῆς κυρίως ὑπαίθρου σὺν τῇ παρελεύσει τοῦ χρόνου καὶ ἡ ζωὴ καὶ ἡ μορφὴ τῶν σημερινῶν μεγαλοπόλεων. Ἐπετ Καλαβρ 4 (1972) 5 - 32.

Ἐν σελ. 27 - 31 τοπωνύμια.

974. **Παπάγγελος Ἰωακ. Ἀθ.** Συμβολὴ εἰς τὴν ἐτυμολογίαν τοῦ ὀνόματος τοῦ χωρίου Νικήτη τῆς Χαλκιδικῆς. Μακεδονικὰ ΙΒ' (1972) 303 - 316.

975 **Παπαδόπουλλος Θεόδ.** Συνοπτικὸν διάγραμμα τοπωνυμικῆς μεθοδολογίας. Ἐπ Κύπρ V (1971 - 72) 1 - 28.

976. **Παπατρέχας Γερ. Ἡρ.** Τοπωνυμικὰ Ἠπειρομέρου. Μέρ. Β'. Ἐπ Στερ Μελ Γ' (1971 - 72) 373 - 395. [Βλ. καὶ Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72), σ. 213, ἀρ. 974].

977. **Παπαχριστοδούλου Χ. Ι.** Τοπωνύμια Σύμης. Συμαϊκὰ Α' (1972) 32 - 66.

978. **Πετρόπουλος Δ. Α.** Τοπωνυμικὰ καὶ ἱστορικὰ Ὀλυμπίας. Ὀλυμπ Χρον Γ' (1972) 15 - 28.

979. **Πλατάκης Ἐλευθ. Κ.** Παλαιὲς ἐκκλησίες στὸ Βραχάσι. Ἀμάλθεια Γ' (1972), τεῦχ. 11 σ. 97 - 120, τεῦχ. 12 σ. 149 - 166.

980. **Προμπονᾶς Ἰ.** Εἶναι Κρητικὸν τὸ ἐν Κεφαλληνίᾳ τοπωνύμιον Δίας; Παρνασσὸς ΙΔ' (1972) 609 - 611.

981. Συμβολὴ στὸ τοπωνυμικὸ τῆς Σιάτιστας. Σιατιστέων Μνήμη (1972) Α161 - Α 171.

982. **Συμεωνίδης Χαράλ. Π.** Οἱ Τσάκωνες καὶ ἡ Τσακωνιά. Συμβολὴ στὴν ἑρμηνεία τῶν ὀνομάτων καὶ τοῦ ὁμωνύμου βυζαντινοῦ θεσμοῦ τῶν καστροφυλάκων. Θεσσαλονίκη 1972, 8ον, σελ. 188. (Κέντρον Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν. Βυζαντινὰ κείμενα καὶ μελέται, 5).

Κρίσεις: Λαογρ ΚΗ' (1972) 441 - 46 (Θ. Κωστάκης). Ἑλληνικὰ 26 (1973) 370 - 76 (Σταμ. Κ. Καρατζᾶς).

983. **Sfondouris Helen - Sfondouris John** Ἑλληνικὰ τοπωνύμια στὶς Η.Π.Α. Μετάφραση: Π. Καραγιώργου. Ἠπειρ Ἐστ ΚΑ' (1972), τεῦχ. 239 - 40, σ. 196 - 199.

984. **Faure P.** Νέα ἀνάγνωσις τῆς ἐπιγραφῆς τῆς στήλης ὑπ' ἀριθμ. 207 τοῦ Μουσείου Ἁγίου Νικολάου: τὰ σύνορα τῆς πόλεως Λατοῦς περὶ τὸ 110 π.Χ. Ἀμάλθεια Γ' (1972), τεῦχ. 13, σ. 227 - 240.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

985. **Χριστοδούλου Μενέλ. Ν.** Μικρὰ συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορικὴν τυποποίησιν καὶ μεταγραφὴν Ἑλληνικῶν τοπωνυμίων. Ἐπ Κύπρ V (1971 - 72) 79 - 144.

986. **Ψημμένος Νικόλ.** Τὸ τοπωνύμιον «Σιάτιστα». Προσπάθεια ἐτυμολογήσεως. Σιατιστέων Μνήμη (1972) Α60 - Α64.

987. **Ἀβτζῆς Γεώργ. Κ.** Τὸ Ροδολίβος καὶ ἄλλα τοπωνύμια. Σερρ Χρον Ϛ' (1973) 263 - 288.

988. **Ἀλεξίου Στυλ.** Χριστιανικαὶ ἐπιγραφαὶ καὶ τοπωνύμια ἐκ Κρήτης. Ἐπ Βυζ Σπ 39 - 40 (1972 - 73) 451 - 456.

989. **Γιαλούρης Νικ.** Ὁδηγὸς ἀρχαιοτήτων ἀρχαίας Τριφυλίας, νῦν Ὀλυμπίας. Ὀλυμπ Χρον Δ' (1973) 149 - 182.

990. **Γκλέκας Γ. Δ.** Οἱ συνοικισμοὶ Σερβαίικα καὶ Δημητσαναίικα. Λακωνικὰ Ι' (1973), τεῦχ. 58, σ. 144 - 145.

991. **Ζωγραφάκης Γ.** Θεσσαλονίκη. Ὀνόματα καὶ ἐπίθετα γιὰ τὴν θεόσωστη πολιτεία. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 84 (1973), σ. 28 - 29.

992. **Κανελλάκης Χαρίλ.** Περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἐπαρχίας Ὀλυμπίας (1689 - 1971). Ὀλυμπ Χρον Δ' (1973) 184 - 195.

993. **Καρατζᾶς Σταμ.** Γύρω ἀπὸ τρία νεοελληνικὰ τοπωνύμια. (Χαβουτσί, Δάκωνες, Ἔλουνη). Ἑλληνικά 26 (1973) 97 - 106.

994. **Καψῆς Ἀντ. Β.** Αἷμος ἀντὶ τοῦ ἐσφαλμένου «Μπαλκάν». Ἀρχ Θράκης 36 (1973) 83 - 122.

995. **Κουτσανδρέας Ἀντ. Δ.** Πανωχῶρι - Πανωχωρῖται. Ὀλυμπ Χρον Δ' (1973) 247 - 268.

996. **Κουτσιλιέρης Ἀνάργ. Γ.** Πάτρη - Πάτραι. Πλάτων ΚΕ' (1973) 196 - 203.

997. **Κριάρης Ἀριστ.** Τοπωνύμια περιοχῶν ἐλαιοφυτειῶν. Κρητ Γράμμ τεῦχ. 9(1973), σ. 35 - 36, τεῦχ. 10 (1973), σ. 20, τεῦχ. 11 - 12 (1973), σ. 38 - 39.

998. **Μπάμιος Κ.** Ὀνόματα Σουφλίου. Ἀρχ Θράκης 36 (1973) 59 - 72.

999. **Παπαδόπουλος Ν. Γ.** Τοπωνύμια Σελιοῦ Βεροίας. Μακεδονικὰ 13 (1973) 365 - 376.

1000. **Παπαθανασόπουλος Ἠλ.** Τὰ Λακωνικὰ μοναστήρια. Λακωνικὰ Ι' (1973), τεῦχ. 56, σ. 63 - 65.

1001. **Παρλαμᾶς Μ. Γ.** Συμβολὴ εἰς τὴν ἐτυμολόγησιν ἐνίων κρητικῶν λέξεων. Ἀθηνᾶ 73 - 74 (1972 - 73) 281 - 289.

1001α. **Πετρονώτης Ἀργ.** Ἀρχιτεκτονικὰ καὶ οἰκιστικὰ μνημεῖα καὶ ἱστορικὲς θέσεις τοῦ νομοῦ Φωκίδος. Ἐπ Στερ Μελ Δ' (1973) 93-132, 496.

1002. **Πλατάκης Ἐλευθ. Κ.** Ὀνόματα σπηλαίων τῆς Κρήτης δηλωτικὰ τῶν διαστάσεων αὐτῶν. Ἀθηνᾶ 73 - 74 (1972 - 73) 267 - 280.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1003. **Προμπονᾶς Ἰ. Κ.** Περὶ τοῦ ἐν Κρήτῃ τοπωνυμίου Σελινάρι. Ἀμάλθεια Γ' (1973), τεῦχ. 13, σ. 289.

1004. **Στυλιανοῦ Π.** Τὰ Κυπριακὰ τοπωνύμια. Κυπρ Λόγος 5 (1973), ἀρ. 27 - 28, σ. 80 - 81.

1005. **Βαγενᾶς Θ.** Ἡ συλλογὴ τσακωνικῶν τοπωνυμίων. Χρον Τσακ Δ' (1974) 155 - 156.

1006. **Βαγιακάκος Δικ. Β.** Πάτραι - Πάτρα. (Ἀρόη - Ἄνθεια - Μεσάτις). Πρακτ Α' Συν Ἀχαϊκῶν Σπ (1974) 223 - 234.

1007. **Γιούργαλις Ἰω.** Τοπωνύμια καὶ μαρτυρίαι περὶ τῆς ἀρχαιότητος τῆς Πισπιλοῦντος. Χιακὴ Ἐπιθεώρ 12 (1974), τεῦχ. 34, σ. 36 - 47.
Δημοσ. καὶ μία παράδοσις.

1008. **Δημάκης Χρ.** Ἱστορικὰ τοπωνύμια στὸ Λογγανῖκο. Λακωνικὰ ΙΑ' (1974), τεῦχ. 61, σ. 25.

1009. **Θεοχαρίδης Νικηφ.** Τοποθεσίαι τοῦ χωρίου Φλαμουδιοῦ. Λαογρ Κύπρ Δ' (1974), τεῦχ. 10, σ. 15 - 20.

1010. **Κύρρης Κ. Π.** Περιουσιακὰ στοιχεῖα τῆς μονῆς Ἁγίου Παντελεήμονος Μύρτου ἐν Λαπήθῳ κατὰ τὰ μέσα τοῦ Γ' αἰῶνος. Χρον Λαπήθου ΙΙ - ΙΙΙ (1972 - 74) 78 - 83.

1011. **Κωστάκης Θαν. Π.** Τσακώνικα. Λαογρ ΚΘ' (1974) 227 - 230.
Ἐξετάζεται τὸ τοπων. Ἀνάβολος καὶ ἡ σημασία τῆς λ. βάτα.

1012. **Λαζάρου Ἀχ.** Ἡ ἱστορία τοῦ τοπωνυμίου Βαρόσι. Περραιβία 6 (1974) 9 - 16.

1013. **Μπακιρτζῆς Χ.** Ἡ ἐτυμολογία τῆς πόλης Βαρώσι. [Ἐπιστολή]. Κυπρ Λόγ 6 (1974), ἀρ. 33, σ. 193.

1014. **Πλατάκης Ἐλευθ. Κ.** Τὰ τοπωνύμια Τριβαξώνας, Σελλινάρι καὶ Ψεῖρα. Ἀμάλθεια Ε' (1974), τεῦχ. 18 - 19, σ. 3 - 14.

1015. **Στυλιανοῦ Π.** Ἡ ἐτυμολογία τῆς πόλεως Βαρώσι. Κυπρ Λόγ 6 (1974), ἀρ. 31, σ. 58 - 59.

1016. **Τουσίμης Γεώργ.** Ἱστορικὴ θεώρηση τοῦ τοπωνυμίου Κουτούγερι. Ἐδεσσ Χρον 7 (1974) 25 - 28.

1017. **Τριανταφύλλου Κ.** Τὰ τοπωνύμια Καλάβρυτα - Καλάβριτο, Νεζερὸν - Νεζερά. Πρακτ Α' Συν Ἀχαϊκῶν Σπ (1974) 61 - 65.

1018. **Φραγκάκι Εὐαγγελία Κ.** Τὸ χωριό μου οἱ Σκυλλοί. Ἀθῆναι 1974, 8ον, σελ. 54 + 8.

1019. **Φωτόπουλος Ἀθαν. Θ.** Ἀπόπειρα ἐτυμολογίας τῆς τοπωνυμίας Κερπινή. Πρακτ Α' Συν Ἀχαϊκῶν Σπ (1974) 181 - 193.
Ἐν σελ. 192 - 93 παρατηρήσεις ὑπὸ Τ. Ἀθ. Γριτσοπούλου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1020. **Χαβιαρᾶς Νικ.** Συμαϊκὰ ἀνάλεκτα. Συμαϊκὰ Β' (1974) 130 - 134.

1021. **Χατζηϊωσὴφ Χριστόδ.** Τοπωνύμια τῆς περιοχῆς Παλαιοχωρίου. Λαογρ Κύπρ Δ' (1974), τεῦχ. 11 - 12, σ. 63 - 66.

1022. **'Αβραμέα Ἄννα** 'Απογραφὴ πληθυσμοῦ Κερκύρας (1812), σὲ χειρόγραφο χάρτη τῆς 'Εθνικῆς Βιβλιοθήκης Παρισίων. 'Ερανιστὴς ΙΓ' (1975) 181 - 194.

1023. **Βαγιακάκος Δ. Β.** Γλωσσικαὶ - λαογραφικαὶ - τοπωνυμικαὶ ἔρευναι περὶ Κορινθίας. Πρακτ Α' Συν Κορ 'Ερ (1975) 47 - 91.

1024. **Γιαννουλέλλης Γ.** Οἱ δυσκολίες στὴν ἔρευνα τῆς σημασίας τῶν τοπωνυμίων. Αἰολ Γράμμ Ε' (1975) 134 - 135.

1025. **Δημητριάδης Βασ.** Οἱ συνοικίες καὶ οἱ δρόμοι τῶν Γενιτσῶν κατὰ τὰ τέλη τοῦ 19ου αἰώνα. Μακεδονικὰ 15 (1975) 160 - 169.

1026. **Δημητροκάλλης Γ.** 'Η λατρεία τοῦ ἁγίου Φωκᾶ στὴ βυζαντινὴ Νάξο. Λαογρ Λ' (1975) 373 - 374.

1027. **Θωμόπουλος 'Ιω.** Τὸ ὄνομα Λασίθι. 'Αμάλθεια Ϛ' (1975), τεῦχ. 22 - 23, σ. 137 - 143.

1028. **Κατσουρὸς 'Αντ. Φ.** Τοπωνύμια Κιμώλου καὶ Ἡπολήβου. Κιμωλιακὰ Ε' (1975) 305 - 325.

1029. **Κουτσιμανῆς Στ.** 'Ο Σοχὸς. . . Μακεδ Ζωὴ τεῦχ 104 (1975), σ. 34 - 35.

1030. **Μουσελίμης Σπ.** Τοπωνύμια τῆς Λάκκας Σουλίου. 'Ηπειρ 'Εστ ΚΔ' (1975), τεῦχ. 283 - 84, σ. 810 - 825.

1031. **Μπελιᾶ 'Ελένη** Εἰδήσεις περί τινων Κορινθιακῶν μοναστηρίων κατὰ τὴν Καποδιστριακὴν περίοδον. Πρακτ Α' Συν Κορ 'Ερ (1975) 92 - 102.

1032. **Παπαδόπουλος Κων. Μ.** Τοπωνυμικὸν τοῦ τέως Δήμου Τριπύλης Τριφυλίας. 'Αθῆναι 1975, 8ον, σελ. 59.

1033. **Παπαϊωάννου Γ. Ι.** Τοπωνύμια Παπίγγου Ζαγορίου. 'Ηπειρ 'Εστ ΚΔ' (1975), τεῦχ. 281 - 82, σ. 655 - 659, τεῦχ. 263 - 84, σ. 796 - 809.

1034. **Πιλαβάκης Κ. Α.** Συναγωγὴ Κυπριακοῦ τοπωνυμικοῦ ὑλικοῦ. Κυπρ Σπ ΛϚ' (1972), παράρτημα, σελ. 32, ΛΖ' (1973), παράρτημα, σελ. 33 - 64 [συνεχίζεται].—Προσθῆκαι καὶ διορθώσεις εἰς τὴν συναγωγὴν Κυπριακοῦ τοπωνυμικοῦ ὑλικοῦ. Κυπρ Σπ ΛΖ' (1973) 285 - 286. —Συναγωγὴ Κυπριακοῦ τοπωνυμικοῦ ὑλικοῦ. Αὐτόθι ΛΗ' - ΛΘ' (1974 - 75), παράρτημα, σ. 65 - 96 [συνεχίζεται].

1035. ——— Κυπριακὰ τοπωνύμια. Λαογρ Κύπρ Ε' (1975), τεῦχ. 13 σ. 9 - 16, τεῦχ. 14 - 15. σ. 33 - 40 [συνεχίζεται].

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1036. **Ταουσιάνης Χρ.** Τοπωνύμια Αἰγιαλούσης καὶ Ἁγ. Τριάδος (Αἰγιαλούσης). Μόρφωσις ΛΑ' (1975), τεῦχ. 356 - 57, σ. 14.

1037. **Τσικριτσῆ - Κατσανάκη Χρυσούλα** Συμβολὴ στὴ μελέτη τῶν τοπωνυμίων τῆς Κρήτης. Τοπωνύμια ἀπὸ οἰκογενειακὰ ὀνόματα. Ἀμάλθεια Ϛ' (1975), τεῦχ. 22 - 23, σ. 25 - 98.

Κρίσις: Πλάτων ΚΖ' (1975) 382 (Π. Κ. Γ[εωργοῦντζος]).

1038. **Τωμαδάκης Ν. Β.** Ὁ Ἀθανάσιος Πικρὸς (καὶ οὐχὶ Σκληρὸς) ὡς γεωγράφος. Ἀθηνᾶ 75 (1974 - 75) 3 - 48.

3. Γλωσσάρια. Λέξεις καὶ φράσεις λαογραφικῆς σημασίας.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 153. 157. 163. 173. 174. 183. 187. 189. 192. 196. 211. 218. 236. 244. 252. 256. 260. 265. 266. 285. 302. 309. 360. 398. 454. 548. 594. 727. 743. 769. 904. 1343]

1039. **Κ[όλιας] Γ. Τ.** Λιβυκὸν ὄρνεον. Ἐπ Στερ Μελ Γ' (1971 - 72) 294. — Μαρτυρίαι ἀπὸ τὸν ποιμενικὸν βίον. Αὐτόθι, σ. 320. — Πραιδάρις. Αὐτόθι, σ. 364.

1040. **Μηλιώρης Νικ. Ε.** Στοιχεῖα τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος τῶν Βουρλῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Μικρ Χρον 15 (1972) 223 - 312.

Γλωσσάριον εἰς σελ. 286 κέξ.

1041. **Μιχαηλίδης - Νουάρος Μιχ. Γ.** Λεξικὸν τῆς Καρπαθιακῆς διαλέκτου. Ἀθῆναι 1972, 8ον, σελ. ις' + 431.

Κρίσεις: Μικρ Χρον 15 (1972) 453 - 55 (Γ. Κ. Συριδάκης). Δωδεκ Χρον 1 (1972) 346 - 47 (Ι. Μ. Χατζηφώτης). Ἑλληνικὰ 26 (1973) 163 - 70 (Χ. Π. Συμεωνίδης).

1042. Ὀλυμπιακὸ λεξιλόγιο. Ὀλυμπ Χρον Α' (1970) 239 - 40, Γ' (1972) 289 - 91.

1043. **Παπαδημητρακόπουλος Πάν.** Ἡ χλωρὶς τῆς Δάφνης Καλαβρύτων. Ἐπετ Καλαβρ 4 (1972) 208 - 209.

Δημώδη ὀνόματα φυτῶν.

1044. **Σαμψὼν Ἀδαμ.** Τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα Σκοπέλου καὶ Γλώσσης. Ἀρχ Θεσσ Μελ Α' (1972) 94 - 123.

Ἀνθρωπωνύμια (σ. 101 - 105), τοπωνύμια (σ. 105 - 107), λεξιλόγιον (σ. 107-123).

1045. **Φιλιππάκης Ἰω. Κ.** Μαριόλος, κατεργάρης, λεβέντης. (Μιὰ νέα ἐτυμολογία). Κρητ Ἑστ τεῦχ. 198 (1972), σ. 119 - 122. — Μαλοτήρα - Κυδωνία - ροδίκιο κτλ. (Ἄλλη νέα ἐτυμολογία). Αὐτόθι, τεῦχ. 201, σ. 279 - 282.

1046. **Βαγιακάκος Δικ. Β.** Γλωσσικὸς ἔρανος. Ἀρχαῖα καὶ νέα σημασιολογικά. Ἀθηνᾶ 73 - 74 (1972 - 73) 1 - 19.

1047. **Βαφείδης Κωνστ.** Γλωσσάριον Καλλιπόλεως. Θρακικὰ 46 (1972 - 73) 311 - 343.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1048. **Κουτσανδρέας Δημ.** Ὀλυμπιακὸ λεξιλόγιο. Ὀλυμπ Χρον Δ' (1973) 297 - 302.

1049. **Κριαρᾶς Ἐ.** «Ζούρα» καὶ παράγωγα. Σημασιολογικὰ καὶ ἐτυμολογικά. Ἀθηνᾶ 73 - 74 (1962 - 73) 96 - 103.

1050. **Παπατρέχας Γερ. Ἡρ.** Ἰδιωματικὸ καὶ λαογραφικὸ γλωσσάρι Ξηρομέρου. Ἐπ Στερ Μελ Δ' (1973) 263 - 316.

1051. **Σαλιάρης Α. Γ.** Ἰταλικῆς καταγωγῆς λέξεις τῆς Χίου. Χιακὴ Ἐπιθεώρ 11 (1973), τεῦχ. 32, σ. 122 - 134.

1052. ***Andriotis Nik.** Lexikon der Archaismen in neugriechischen Dialekten. (Österreich. Akad - der Wissenschaften. Philos. - Hist. Klasse. Schriften der Balkankomission, Linguist. Abt. XXII). Wien 1974, 8ον, σελ. 705.

Κρίσις: Λαογρ ΚΘ' (1974) 386 - 88 (Γ. Α. Μέγας).

1053. **Βαφειάδου Βαλασία** Γλωσσάριον τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος Σωζοπόλεως Βορειοανατολικῆς Θράκης. Ἀρχ Θράκης 37 (1974) 107 - 176, 38 (1975) 139 - 184.

1054. **Βεῖκου - Σεραμέτη Κατίνα** Μερικὲς ἀκόμη λέξεις, γιὰ τὸ «γλωσσάριο τῆς παληᾶς Ξάνθης». Θρακ Χρον 31 (1974) 48 - 49.

1055. **Γκλέκας Γ. Δ.** Κοσμητικὰ ἐπίθετα κατάλοιπα τῆς Φραγκοκρατίας. Λακωνικὰ ΙΑ' (1974), τεῦχ. 61, σ. 5.

1056. **Γιαταγάνας Ἀγ.** Ἀθησαύριστ λέξεις. Παρνασσὸς ΙΖ' (1975) 312 - 313.

Περὶ τῆς λ. κορδομίρη. (Βλ. ἀρ. 1059).

1057. **Κονομῆς Ν.** Ψωμόλινο ἢ ψομόλινο (= ψουμόλινο - ψ'μόλ(ι)νου); Λαογρ Λ' (1975) 369 - 372.

1058. **Κοντοσόπουλος Νικ.** Κρητικὰ ἐτυμολογικά. Τὸ κουράδι καὶ τὸ νάκλι. Κρητολογία 1 (1975) 177 - 180.

1059. **Μακρυμίχαλος Στέφ.** Καὶ ἄλλη ἀθησαύριστος λέξις. Παρνασσὸς ΙΖ' (1975) 66 - 67.

Περὶ τῆς λ. «κορδομίρι» ἐν Τσακωνιᾷ, σημαινούσης τὴν ἀμπάρα ποὺ ἀσφαλίζει ἐσωτερικῶς τὴν ἐξώπορτα. (Βλ. καὶ ἀρ. 1056).

ιβ') Θέατρον.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 1213. 1215. 1235]

1060. **Εὐαγγελάτος Σπ. Α.** Ἱστορία τοῦ θεάτρου ἐν Κεφαλληνίᾳ. 1600 - 1900. Διατριβὴ ἐπὶ διδακτορίᾳ. Ἐν Ἀθήναις 1970, 8ον, σελ. 263 + ΙΘ' πίν.

1061. **Ἰωάννου Γ.** Ὁ Καραγκιόζης. Ἐπιμέλεια —. Ἐκδόσεις Ἑρμῆς. Νέα Ἑλληνικὴ Βιβλιοθήκη. Ἀθήνα 1971, 16ον, τόμ. Α', σελ. 191, τόμ. Β', σελ. 247.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1062. **Pecoraro V.** Contributi allo studio del teatro Cretese. 1ο. I prologhie gli intermezzi. Κρητ Χρον ΚΔ' (1972) 367 - 413.

1063. **Θωμαδάκη Κατερίνα** Φεστιβὰλ Νανσὺ 1973. Θέατρο ἀρ. 33 (1973) 63 - 76.

Ἐν σελ. 65 - 67: «Θέατρο λαϊκῆς παράδοσης».

1064. **Σαμουηλίδης Χρ.** Οἱ Μωμόγεροι τοῦ Πόντου. Ἕνα παραδοσιακὸ λαϊκὸ θέατρο. Θέατρο ἀρ. 33 (1973) 36 - 40.

1065. **Θεοτοκᾶς Γ.** Ὁ ἑλληνικὸς Καραγκιόζης. Φιλ Πρωτοχρ 1974, σ. 47 - 48.

1066. **Παπαγεωργίου Λέανδρ.** Ἀλφάβητος. Διάλογος Σατανᾶ μὲ Γέροντα. Λαογρ ΚΘ' (1974) 357 - 358 (= Ἠπειρ Ἑστ ΚΒ' (1974), τεῦχ. 261 - 62, σ. 47 - 48).

1067. Ἀκριτικῶν Μωμόγερων ἀνάσταση. Θέατρο ἀρ. 43 (1975) 13. —Οἱ Μωμόγεροι τοῦ Πόντου ξὰν ἐφάνθαν. Παραστάσεις στὴν Ἀθήνα, τὴν Ἔδεσσα καὶ τὰ Γιαννιτσά. Αὐτόθι, σ. 64 - 65. — Ὁ Καραγκιόζης νὰ μείνη στὴν παράδοση. Αὐτόθι, σ. 66 - 67.

1068. **Ζώρας Γ. Θ.** Πανάρατος. Νέα λαϊκὴ διασκευὴ τῆς Ἐρωφίλης. Παρνασσὸς ΙΖ' (1975) 435 - 445.

1069. **Κοκκίνης Σπ.** Καραγκιόζης πρὶν 100 χρόνια. Θέατρο ἀρ. 44 - 45 (1975) 51 - 56.

1070. **Σαμουηλίδης Χρ.** «Τὸ δικαστήριον» τῶν Μωμόγερων. Παραλλαγὴ τῆς «Παντοδυναμίας τοῦ Ντερέμπεη». Καταγραφὴ ἀπὸ τὸν —. Θέατρο ἀρ. 43 (1975) 50 - 58.

1071. **Φωτιάδης Θαν.** Ἑλληνικὸ θέατρο σκιῶν. (Στοιχεῖα γιὰ τὴν προέλευση τοῦ Καραγκιόζη). Ἄνθρωπος Π_1 (1975) 69 - 90 + 4 πίν. ἐκτ. κειμ.

ιγ') Δημώδη βιβλία.

1072. **Πλατάκης Ἐλευθ. Κ.** Μιὰ ἔκδοση τῆς Θυσίας τοῦ Ἀβραὰμ τοῦ «1386». Ἀμάλθεια Δ' (1973), τεῦχ. 15, σ. 117 - 120.

1073. **Τωμαδάκης Βασ. Φρ.** Ἄγνωστος παράφρασις τοῦ Ἐρωτοκρίτου. Ἀθηνᾶ 73 - 74 (1972 - 73) 661 - 671.

1074. **Holton Dav.** Ἡ ἑλληνικὴ παράδοση τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ἡ συνέχεια καὶ ἡ ἐξέλιξή της. Ἀθῆναι 1973, 8ον, σελ. 23. (Κείμενα καὶ Μελέται Νεοελλ. Φιλολογίας, 83).

1075. **Μέγας Γεώργ. Ἀ.** Γεωργίου Χούμνου, ἡ Κοσμογέννησις. Ἀνέκδοτον στιχούργημα τοῦ ΙΕ' αἰῶνος. Ἔμμετρος παράφρασις τῆς Γενέσεως καὶ Ἐξόδου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Κριτικὴ ἔκδοσις ὑπὸ —. Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, Κέντρον Ἐρεύνης τοῦ Μεσαιωνικοῦ καὶ Νέου Ἑλληνισμοῦ. Ἀθῆναι 1975, 8ον, σελ. 222 + ΙΔ' πίν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

4. Μουσικὴ καὶ χοροί.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 77. 83. 142. 153. 171. 172. 177. 202. 217. 232. 278. 306. 728. 1207. 1240. 1243]

1076. **Σπυριδάκης Γεώργ. Κ. — Περιστέρης Σπυρ. Δ.** Ἑλληνικὰ δημοτικὰ τραγούδια, τόμ. Γ'. Ἐν Ἀθήναις 1968. [Βλ. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72), σ. 218, ἀρ. 1041].

Κρίσεις: Ἑλληνικὰ 25 (1972) 485 - 87 (Δημ. Γ. Θέμελης). Λαογρ Λ' (1975) 449 - 55 (N. Radulesku).

1077. **Μηνδρινὸς Ματθ.** Οἱ λαϊκοὶ χοροὶ τῆς Θήρας «μπάλλος» καὶ «συρτός». Κυκλ Ἐπιθ τεῦχ. 9 - 10 (1970), σ. 17 - 18.

1078. **Ἀνδρέου Χρ.** Πῶς πρέπει νὰ παρουσιάζεται ὁ κυπριακὸς λαϊκὸς χορός. Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 4 - 5, σ. 84 - 86.

1079. —— Ὁ χορὸς τοῦ δρεπανιοῦ. Συμπ Λαογρ (1972) 97 - 104.

Δημοσ. καὶ μία μουσικὴ καταγραφὴ («Χορὸς τοῦ παλιώματου»).

1080. **Ἀνωγειανάκης Φοῖβ.** Νεοελληνικὰ χορόδρωνα. Τὸ λαγοῦτο. Λαογρ ΚΗ' (1972) 175 - 240 + XXI πίν. ἐκτ. κειμ.

Δημ. καὶ 10 μουσικὰ παραδείγματα εἰς εὐρωπαϊκὴν μουσικὴν γραφήν.

1081. **Baud - Bovy S.** Chansons populaires de Crète Occidentale, recueillies avec le concours de Aglaia Ayoutanti et Despina Mazaraki, transcrites et publiées avec une indroduction et de notes par —. (Archives Musicales de Folklore de Madame Merlier). Editions Minkoff, Genève 1972, σελ. XII + 310 + 1 δίσκος.

Ἀνάλυσις: Λαογρ ΚΗ' (1972) 423 - 28 (Δέσποινα Μαζαράκη).
Κρίσις: Ἑλληνικὰ 26 (1973) 364 - 66 (Δ. Γ. Θέμελης).

1082. **Ζώρας Λεων.** Μουσικὴ καὶ μουσικοὶ τῆς Κρήτης. Κρητ Γράμμ τεῦχ 1 (1972), σ. 30 - 32.

1083. **Θέμελης Δ.** Μουσικοποιητικὴ δομὴ στὸ ἑλληνικὸ δημοτικὸ τραγούδι. Μιὰ χαρακτηριστικὴ περίπτωση. Λαογρ ΚΗ' (1972) 66 - 80.

1084. **Ἰωαννίδης Κ. Δ.** Τέσσαρες κυπριακαὶ φωναί. Ἐπ Κύπρ V (1971 - 72) 241 - 255.

1085. —— Δημώδης μελῳδία διὰ τὴν Παναγίαν. Συμπ Λαογρ (1972) 29 - 32.

1086. **Κ[αψωμένος] Γ. Δ.** Ὁ Χανιώτης μουσικὸς Μιχάλης Βλαζάκης. Κρητ Γράμμ τεῦχ. 2 (1972), σ. 15 - 16.

Παρατίθεται ἡ μουσικὴ καταγραφὴ ἑνὸς ριζίτικου τραγουδιοῦ.

1087. **Μαζαράκη Δέσποινα** Ὁ αὐλὸς τῆς συλλογῆς Καραπάνου καὶ ἡ σύγχρονη μουσικὴ πράξη. Λαογρ ΚΗ' (1972) 241 - 274 + πίν. V ἐκτ. κειμ.

1088. —— Τὸ κλαρίνο στὴ Σιάτιστα. (Ἀπὸ τὸ βιβλίο: Τὸ λαϊκὸ κλαρίνο στὴν Ἑλλάδα, Ἀθήνα 1959). Σιατιστέων Μνήμη (1972) Α 146.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1089. **Μπουσιώτης Ἀνδρ.** Ἡ ἱστορικὴ ἐξέλιξις καὶ ἡ σύγχρονος διδασκαλία τοῦ χοροῦ. Ἀθῆναι 1972, 8ον, σελ. 202.
Δημοτικοὶ χοροὶ (σελ. 25 - 28)· δημοτικὸ τραγούδι (29 - 31)· μουσικὰ ὄργανα (32 - 33)· ὀρχήστρα δημοτικῶν χορῶν καὶ τραγουδιῶν (33). Περιγραφὴ δημοτικῶν χορῶν (40 - 105).

1090. **Νίκολς Κ.** Ὁ χορός. Ἑλλ Τέχνη 7 (1972) 76 - 79.

1091. **Περιστέρης Σπ. - Μέγας Γ. Α.** Ἑλληνικὰ δημοτικὰ τραγούδια. Μουσικὴ ἀνθολογία ἐκδιδομένη ἐπὶ τῷ ἑορτασμῷ τῆς 150τηρίδος ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀγῶνος τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνεξαρτησίας. Ἀθῆναι 1972, 8ον, σελ. 45 + 3 δίσκοι μουσ. LP. [Καὶ ἀγγλιστί]. (Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, Δημοσιεύματα τοῦ Κέντρου Ἐρεύνης Ἑλλην. Λαογραφίας, ἀρ. 11).

1092. **Πιπῆς Χριστόδ.** Μουσικὰ ὄργανα τοῦ κυπριακοῦ γάμου εἰς τὴν περιοχὴν Μόρφου. Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 4 - 5, σ. 59.

1093. **Ἀμαργιανάκης Γεώργ. Στ.** Λαϊκὸς θρῆνος εἰς τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ. Ἀμάλθεια Δ' (1973), τεῦχ. 15, σ. 155 - 161.

1094. **Ἀνωγειανάκης Φοῖβος** Ἡ ἔρευνα γιὰ τὰ ἑλληνικὰ μουσικὰ ὄργανα. Ἀνάτυπον ἀπὸ τὸ περιοδικὸν «Νεοελληνικὸς λόγος». Ἀθῆναι 1973, 8ον, σελ. 22.

1095. **Ioannides C. D.** Folk intonation formulae. Ἐπ Κύπρ VI (1972 - 73) 447 - 456.

1096. ——— Singing games [17]. Κυπρ Σπ ΛΖ' (1973) 31 - 60.

1097. **Καραρᾶς Ν.** Λαογραφικὸ διήγημα. Τὸ τουμπελέκι. Μικρασιατικὰ 2 (1972 - 73) 103 - 104.

1098. **Κ(αψωμένος) Γ. Δ. - Δ(ρουδάκης) Κ. Δ.** Ἡ κρητικὴ λύρα. Κρητ Γράμμ τεῦχ. 11 - 12 (1973), σ. 35 - 37.

1099. **Παλλάντιος Μεν.** Ἡ ἑλληνικὴ μουσική. (Ἀρχαία, βυζαντινή, δημώδης). Ἑλλ Τέχνη 10 (1973) 1 - 9.

1100. **Παπαδημητρακόπουλος Πάν.** Λαϊκοὶ ὀργανοπαῖκτες στὴ Δάφνη Καλαβρύτων. Ἐπετ Καλαβρ 5 (1973) 176 - 184.

1101. **Σφακιανάκης Κωνστ.** Ἡ σημασία τῆς κρητικῆς μουσικῆς. Κρητ Γράμμ τεῦχ. 11 - 12 (1973), σ. 9-11.

1102. **Ἀνωγειανάκης Φ.** Τὸ γενεαλογικὸ δέντρο ἑνὸς λαϊκοῦ μουσικοῦ. Λαογρ ΚΘ' (1974) 93 - 113.

1103. **Γκριζιώτης Ἀχ.** Πασχαλινοὶ χοροὶ καὶ τραγούδια στὴν παλιὰ Τσαρίτσανη. Περραιβία 4 (1974) 18 - 20.

1104. **Θέμελης Δημήτρ. Γ.** Τὸ «κανονάκι», ἕνα λαϊκὸ μουσικὸ ὄργανο. Ἔρευνα γιὰ τὴν προέλευσή του. Πρακτ Α' Συμπ Λαογρ ΒΕ χώρ (1974) 35 - 54.

1105. **Καβακόπουλος Παντ.** Τέσσερα βασικὰ ποιοτικὰ ρεύματα στὰ δημοτικὰ τραγούδια τῆς Θράκης. Πρακτ Α' Συμπ Λαογρ ΒΕ χώρ (1974) 55 - 70.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1106. **Περιστέρης Σπύρ. Δ.** Ὁ ἑπτάσημος ρυθμὸς εἰς τὰ ἑλληνικὰ δημοτικὰ τραγούδια. Ἐπ ΚΛ ΚΓ' (1973 - 74) 17 - 49.

1107. **Ρωμαῖος Κ.** Ἑλληνικοὶ χοροὶ καὶ ἰδιαίτερα ὁ Καλαματιανός. Λαβύρινθος 1 (1973-74) 49 - 57.

1108. —— «Καρπαία, ὄρχησις Μακεδονική». Λαβύρινθος 1 (1973 - 74) 230 - 235. — «Τελεσιάς, Μακεδονικὴ ὄρχησις». Αὐτόθι, σ. 237 - 243.

Ἐνδιαφέροντα καὶ διὰ τὴν λαϊκὴν λατρείαν.

1109. ***Ἀθανασιάδης Δημ. Ἀθ.** Ὁ πυρρίχιος χορὸς (σέρα - τρομαχτός). (Ἱστορικὴ ἀνάλυσις - Συμβολὴ εἰς τὴν Λαογραφίαν). Ἔδεσσα 1975, σελ 7.

Κρίσις: Ἀρχ Πόντ 33 (1975 - 76) 283 - 84 (Ο. Λ [αμψίδης]).

1110 **Ἀποστολάτος Διον.** Ἡ παραδοσιακὴ μουσικὴ τοῦ τόπου μας. Κεφαλον Πρόοδος Δ' (1975), τεῦχ. 41 - 42, σ. 11 - 114.

Συνέντευξις γύρω ἀπὸ τὴν παραδοσιακὴ μουσικὴ τῆς Κεφαλληνίας.

1111. **Γεωργίου Τ.** Ἡ βυζαντινὴ μελωδία στὰ κάλαντα. Φιλολ Πρωτ 32 (1975) 297 - 298.

1112. **Γκίκας Γιάννης Π.** Μουσικὰ ὄργανα καὶ λαϊκοὶ ὀργανοπαῖκτες στὴν Ἑλλάδα. Α' Νότια Εὔβοια καὶ Σκῦρος. (Ἀθήνα 1975), 4ον, σελ. 96 + 82 πίν. ἐκτ. κειμ.

1113. —— Δίσκος μὲ τραγούδια τῆς Δυτ. Μακεδονίας καὶ τῶν τριῶν νησιῶν. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 111 (1975), σ. 52 - 53.

1114. **Δραγούμης Μάρκ Φ.** Μὲ τὸ μαγνητόφωνο στὴ Σαλαμίνα, Λευκάδα καὶ Ἤπειρο. Λαογρ Λ' (1975) 235 - 245.

Δημοσ. καὶ 8 μουσικαὶ καταγραφαί.

1115. **Zarmas Pieris** Studien zur Volksmusik Zyperns. Mit 60 Notenbeispielen und 46 Abbildungen. Collection d'études musicolociques. Sammlung Musikwissenschaftlicher Abhandlungen. Band 60. Verlag Valentin Koerner. Baden - Baden 1975, 8ον σελ. 404.

1116. **Μαγκούτης Πέτρ.** Δημοτικοὶ χοροὶ τῆς Ἐδέσσης καὶ τῆς περιοχῆς. Ἐδεσσ Χρον 9 (1975) 20 - 44.

1117. **Μαζαράκη Δέσποινα Β.** Ἡ τζαμάρα. Μιὰ ἠπειρώτικη φλογέρα. Πρακτ Α' Συμπ Λαογρ ΒΕ χώρ (1975) 171 - 175.

1118. **Στάθης Γρηγ. Θ.** Τὰ χειρόγραφα Βυζαντινῆς Μουσικῆς. Ἅγιον Ὄρος. Κατάλογος περιγραφικὸς τῶν χειρογράφων κωδίκων βυζαντινῆς Μουσικῆς τῶν ἀποκειμένων ἐν ταῖς Βιβλιοθήκαις τῶν ἱερῶν Μονῶν καὶ Σκητῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ὑπὸ —. Τόμος Α', Ἀθῆναι 1975, 8ον, σελ. οη' + 723 + πίν. κδ'. (Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἵδρυμα Βυζαντινῆς Μουσικολογίας).

Κρίσις: Θεολογία 46 (1975) 672 - 75 (Κ. Γ. Μπόνης).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ε'. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΒΙΟΣ

1. Οἱ κύριοι σταθμοὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Γέννησις, γάμος, τελευτή.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 150. 153. 156. 159. 163. 169. 171. 172. 173. 174. 179. 183. 189. 191. 193. 194. 205. 210. 217. 225. 229. 233. 234. 235. 236. 238. 244. 249. 252. 255. 263. 264. 273. 276. 277. 279. 280. 281. 293. 302. 303. 345. 354. 584. 594. 616. 617. 618. 633. 655. 673. 677. 679. 685. 703. 710. 1092. 1305. 1306. 1308. 1313. 1314. 1322. 1324. 1326. 1332. 1333. 1336. 1338. 1343. 1346]

1119. **Ζαράκας Νικόλ.** Ὁ γάμος στὸ Πυλὶ τῆς Κῶ. Δωδεκ Ἀρχ 5 (1970) 135 - 150.

1120. **Ἀγγελόπουλος Ἰω.** Τὰ ἔθιμα τοῦ γάμου στὴν Ὀλυμπία. Ὀλυμπ Χρον Β' (1971) 31 - 48.

1121. **Τσολομήτης Δημ. Γ.** Ὁ Κοσμίτικος γάμος. Λαογραφικό. Ἀθήνα 1971, 8ον, σελ. 51.

Δημοσ. καὶ γαμήλια ᾄσματα ὡς καὶ ἐν προικοσύμφωνον.

1122. **Κοντομίχης Πανταζῆς** Ὁ Λευκαδίτικος γάμος. Ἐπετ Λευκ Α' (1971 - 72). [Βλ. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72), σ. 222, ἀρ. 1085].

Κρίσις: Ν Ἑστ 92 (1972) 1396 (Π. Γλέζος).

1123. **Ἀλεξάκης Μιχ.** «Γύρω ἀπὸ τὸ θάνατο» στὸ νομὸ Ἡρακλείου Κρήτης. Ἕλλην Ψυχὴ 3 (1972) 51 - 53.

Δίστιχα 8, μοιρολόγια 3, προγνωστικά.

1124. **Γκιάτης Ἀπ.** Τὰ ἔθιμα τοῦ γάμου τοῦ Νεοχωρίου Ὑπάτης. Λαογρ ΚΗ' (1972) 316 - 327.

Δημοσ. καὶ 18 γαμήλια ᾄσματα.

1125. **Ἑξαδακτύλου Ἀνδρούλα** Ἤθη καὶ ἔθιμα τοῦ γάμου στὴν ἐπαρχία Κυρηνείας. Μόρφωσις ΚΗ' (1972), ἀρ. 329, σ. 16 - 18.

1126. **Λαμπιθιανάκη - Παπαδάκη Εὐαγγελία** Ὁ σεβντὰς τοῦ ντελῆκανῆ. Τὸ προξενειό, ὁ ἀρραβώνας καὶ ὁ γάμος σ' ἕνα χωριὸ τσῆ Κρήτης. Ἡράκλειον 1972, 8ον, σελ. 63.

Περιγραφὴ εἰς τὸ κρητικὸν ἰδίωμα. Δημοσιεύεται καὶ πλῆθος γαμηλίων διστίχων.

1127. **Μπαλάσκα - Κουστογιάννου Γεωργία** Ὁ γάμος εἰς τὸ χωρίον Ἐμπεσὸς Βάλτου τῆς Αἰτωλοακαρνανίας. Ἕλλην Ψυχὴ 5 (1972) 13 - 17.

Δημοσ. καί τινα γαμήλια ᾄσματα.

1128. **Ξύστρος Ν.** Ἤθη καὶ ἔθιμα τοῦ γάμου εἰς Ἀρναίαν Χαλκιδικῆς. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 71 (1972), σ. 19 - 21.

Δημοσ. καί τινα ᾄσματα ὡς καὶ ἐν προικοσύμφωνον.

1129. **Οὐσταμανωλάκη - Δουνδουλάκη Ἑλένη** Ἔθιμα τοῦ γάμου στὴν περιοχὴ τῆς ὑπαίθρου Λευκωσίας Κύπρου. Ἕλλην Ψυχὴ 2 (1972) 44 - 46.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1130. **Πάγκαλος Γεώργ. 'Ι.** Κρητικὸς γάμος. 'Αμάλθεια Γ' (1972), τεῦχ. 12, σ. 190 - 212.

Δημοσ. καὶ 14 γαμήλ. δίστιχα.

1131. **Παπαδάκη 'Ελευθερία** Ἤθη καὶ ἔθιμα τοῦ γάμου εἰς τὴν περιοχὴν Γρεβενῶν. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 68 (1972), σ. 16 - 17.

1132. **Τσαρτσάρας 'Ιω.** Ἔθιμα τοῦ γάμου τοῦ χωρίου Φωλεὰ Παγγαίου - Καβάλας. Ἕλλην Ψυχὴ 2 (1972) 43 - 44.

1133. **Τσῶλος Κων.** Ἔθιμα γάμου τοῦ χωρίου 'Ανάληψις Τριχωνίδος. Ἕλλην Ψυχὴ 2 (1972) 34 - 43.

Δημοσ. καί τινα ᾄσματα.

1134. **Ὑφαντῆς Νικ. Θ.** Ὁ Πωγωνήσιος γάμος. (Ἤθη καὶ ἔθιμα - προλήψεις - δεισιδαιμονίες - μάγια - ἀμποδέματα - προικοσύμφωνα κλπ.). Τραγούδια: Νυφιάτικα, στολιστικά, καθεστικά, τάβλας, ντολιῶν, λιανοτράγουδα, χορευτικά. Λαογραφικὲς συλλογὲς 'Αριστ. Ν. Ζωίδη. 'Αθήνα 1972, 8ον, σελ. 417.

Κρίσεις: 'Ηπειρ Ἑστ ΚΑ' (1972), τεῦχ. 247 - 48, σ. 803 - 4 (Δ. Κόκινος). Λαογρ ΚΘ' (1974) 407 - 8 (Γ. Α. Μέγας).

1135. **Βετσόπουλος Βασ. Γ.** Ὁ γάμος στὴν Πυρσόγιαννη τὰ παλιὰ τὰ χρόνια. 'Αθῆναι 1973, 8ον, σελ. 54.

Δημοσ. καὶ γαμήλια ᾄσματα.

1136. **Γκιάλας 'Αθαν.** Ἡ διαδικασία τοῦ τακετοῦ εἰς τὴν Χίον κατὰ τὸν 18ον αἰώνα. Χιακὴ 'Επιθεώρ 11 (1973), τεῦχ. 31, σ. 54 - 59.

1137. **Κ(αψωμένος) Δ. Κ. — Δ(ρουδάκης) Α. Κ.** Ὁ γάμος. Κρητ Γράμμ τεῦχ. 9 (1973), σ. 23 - 24.

1138. **Κιάος Γεώργ.** Νεκρικὰ ἔθιμα στὸ χωριὸ Καρυδιά. 'Εδεσσ Χρον 4 (1973) 38 - 40.

1139. **Μέλλου Αἰκατερίνη - 'Ερατὼ** Γάμος στὴν Κασσάνδρα τῆς Χαλκιδικῆς. Χρον Χαλκ 23 - 24 (1973) 95 - 100.

Δημοσ. καί τινα γαμήλια ᾄσματα.

1140. **Πανταζῆς Στάικος Γ.** Τὰ ἔθιμα γιὰ τοὺς πεθαμένους στὰ Φιγαλικὰ χωριά. 'Ολυμπ Χρον Δ' (1973) 119 - 138.

Δημοσ. καὶ 19 μοιρολόγια.

1141. **Παπανδρέου Παναγιώτα** Ἔθιμα γάμου Κάτω Φιγαλίας. 'Ολυμπ Χρον Δ' (1973) 227 - 232.

Δημοσ. καί τινα ᾄσματα.

1142. **Σαμαρᾶς Τ.** Τὰ λογοδοσίματα. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 82 (1973), σ. 51 - 52.

1143. **Σεραφεὶμ Κωνστ.** Ἔθιμα τοῦ γάμου στὸ χωριὸ Κάτω Γραμματικό. 'Εδεσσ Χρον 4 (1973) 40 - 41.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1144. **Σιόντης Κ.** Ὁ Ἠπειρώτικος γάμος (παληότερα). Ἀνάτυπον ἀπὸ τὸ περιοδικὸν «Δωδώνη» τῆς Νομαρχίας Ἰωαννίνων 1970 - 73. Γιάννινα 1973, 8ον, σελ. 88.

Δημοσ. καὶ πολλὰ γαμήλια ᾄσματα.

1145. **Τριγκατζῆς Κ.** Λαογραφικὰ τῆς Μαγνησίας. Μικρασιατικὰ 2 (1972 - 73) 132 - 134.

Εἰδήσεις περὶ γάμου. Δημοσ. καὶ 4 γαμήλια τετράστιχα.

1146. **Τσακιρίδου Ἑλένη** Ὁ «κρητικὸς γάμος». Ἀμάλθεια Δ' (1973), τεῦχ. 16 - 17, σ. 374 - 398.

Περιγραφὴ τοπικοῦ, παραδοσιακοῦ, γάμου.

1147. **Φωκίδου Λίτσα** Ἀρραβῶνες, γάμος καὶ «πιστρόφια». Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 85 (1973), σ. 35 - 39, ἔγχρ. εἰκ. 2.

1148. **Alexiou Margaret** The ritual lament in Greek tradition. Cambridge University Press 1974, 8ον, σελ. 274.

1149. **Ζούρου Φρόσω** Ὁ γάμος στὴ βόρεια Λέσβο. Ἀπὸ τὴ γέννηση ἕως τὸν ἀντίγαμο. (Ἀθῆναι) 1974, 8ον, σελ. 165.

Κρίσις: Αἰολ Γράμμ Δ' (1974) 316 (Γ. Βαλέτας).

1150. **Κυθρεώτης Ἰάκ.** Ἡ γέννα στὴν Κύπρο. Λαογρ Κύπρ Δ' (1974), τεῦχ. 11 - 12, σ. 59 - 60.

1151. **Λώλης Ν.** Ταφικὰ ἔθιμα καὶ ἐπικήδειοι τελεταὶ εἰς τὴν Ἤπειρον καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὴν ἐπαρχίαν Πωγωνίου. Ἤπειρ Ἔστ ΚΓ' (1974), τεῦχ. 271 - 72, σ. 640 - 647.

1152. **Μακρῆς Κων. Ν.** Ἐθιμικὴ οἰκογενειακὴ ζωὴ κοινότητος Σισανίου Βοΐου ν. Κοζάνης. Ἔθιμα στὴ γέννηση, στὸ γάμο καὶ στὸ θάνατο. Ἀθήνα 1974, 8ον, σελ. 160.

1153. **Ρωμαῖος Κ.** Ἄγνωστο ἀρχαϊκὸ «δρώμενο» τελευτῆς. Λαβύρινθος 1 (1973 - 74) 199 - 206 (= Πρακτικὰ Συνεδριῶν Ἑλλην. Ἀνθρωπολογικῆς Ἑταιρείας 1966, σ. 28 - 35).

1154. **Σαμαρινιώτης Δημ.** Ἕνας γάμος τοῦ παληοῦ καιροῦ στὴν Σαμαρίνα. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 103 (1974), σ. 8 - 9.

1155. **Σιγαλὸς Τάσ.** Ὁ τοκετὸς εἰς τὴν Πελλάνα. Λακωνικὰ ΙΑ' (1974), τεῦχ. 66, σ. 171.

1156. **Δημητράκος Πέτρ.** Νεκρικὰ ἔθιμα τῆς Μάνης. Λαογρ Λ' (1975) 31-44.

Δημοσ. καί τινα μοιρολόγια.

1157. **Κλώντζας Μαν.** Ὁ Κρητικὸς γάμος. Ἀμάλθεια Ϛ' (1975), τεῦχ. 24 - 25, σ. 225 - 248.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

158. Μὲ τὸ φλάμπουρο πρὶν 50 χρόνια. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 107 (1975), σ. 161.
Ἐνδιαφέρουσα εἰκὼν ἀπὸ βλάχικον γάμον εἰς τὴν περιοχὴν Σερρῶν.

1159. **Τσίτσας Α.** Περιπλάνηση στὰ ταφολόγια. Δελτ Ἀν Ἐτ Κερκ 12 (1975) 5 - 42.

1160. **Τσομπάνογλου Πηνελόπη** Γάμος στὴν Κλεισούρα. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 108 (1975), σ. 39.
Εἰς τὴν σ. 38 ἐνδιαφέρουσα παλαιὰ φωτογρ. νεανίδων μὲ τοπικὰς ἐνδυμασίας.

1161. **Φαράντος Χαράλ. Δ.** Τὰ νεκροταφεῖα καὶ τὰ νεκρικὰ ἔθιμα τῆς περιοχῆς Κάβο Ντόρο τῆς Εὔβοιας. Ἀρχ Εὐβ Μελ 20 (1975) 95 - 123.
Δημοσ. καί τινες παραδόσεις καὶ δεισιδαιμονίαι.

1162. **Ψάλτης Ἐλ.** Ὁ θρακιώτικος γάμος. Γάμος Ἀνατολικῆς Θράκης, πού μεταφυτεύτηκε στὴν Ξυλαγανὴ Κομοτηνῆς τῆς Δυτικῆς Θράκης. Ἀρχ Θράκης 38 (1975) 275 - 281.

2. Θρησκευτικὴ ζωή. Λαϊκὴ λατρεία.

α') Συλλογαί.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 73. 114. 150. 152. 154. 156. 157. 159. 161. 163. 165. 169. 172. 173. 174. 176. 179. 183. 186. 191. 194. 199. 202. 203. 205. 206. 207. 208. 210. 212. 213. 217. 219. 222. 225. 229. 232. 233. 235. 236. 237. 242. 243. 244. 246. 247. 248. 249. 250. 252. 255. 258. 259. 264. 267. 268. 269. 271. 272. 274. 275. 277. 278. 279. 280. 281. 286. 291. 292. 293. 351. 354. 389. 515. 518. 519. 521. 588. 604. 605. 630. 634. 638. 643. 654. 661. 672. 1103]

1163. **Μοσχόπουλος Μόσχ.** Ἤδη καὶ ἔθιμα τοῦ χωρίου Γοματίου. Χρον Χαλκ 19 - 20 (1970) 44 - 46.

1164. **Πετρόπουλος Δημ. - Ἀνδρεάδης Ἑρμόλ.** Ἡ θρησκευτικὴ ζωὴ στὴν περιφέρεια Ἄκσεραϊ - Γκέλβερι. Μὲ πρόλογο καὶ γαλλικὴ ἀνάλυση Μέλπως Μερλιὲ καὶ Ὀκταβίου Μερλιέ. Ἀθήνα 1970-71, 8ον, σελ. 195+77 εἰκ. ἐκτ. κειμ. + 1 χάρτ. (Ἐκδόσεις τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν. Διεύθυνση Μέλπως Μερλιέ. Καππαδοκία, 12).
Ἐκκλησίαι, παρεκκλήσια, θρησκευτικαὶ καὶ λατρευτικαὶ δοξασίαι, ἔθιμα. Ἐπίσης τοπωνύμια, πλῆθος παραδόσεων καί τινα θρησκευτικὰ ἄσματα. Ἐν σελ. 9 - 52 ἀνάλυσις γαλλιστί.
Κρίσις: Λαογρ ΚΗ' (1972) 411 - 12 (Γ. Α. Μέγας).

1165. **Καραπατάκης Κ.** Τὸ Δωδεκάμερο τῶν Χριστουγέννων. (Λαογραφικό). (Ἀθήνα 1971), 8ον, σελ. 304.
Πλὴν τῶν ἐθίμων δημοσιεύονται καὶ τινα λατρευτικὰ ἄσματα.
Κρίσις: Λαογρ ΚΗ' (1972) 416 - 17 (Γ. Α. Μέγας).

1166. **Ἀβράμης Β.** Χριστούγεννα καὶ Πρωτοχρονιὰ στὸ Τορόντο [τῶν αὐτόθι ὁμογενῶν]. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 69 (1972), σ. 41 - 42.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1167. **Βρατσίστας Ἠλ.** Ὁ Καρνάβαλος (εἰς Κέρκυραν). Ἕλλην Ψυχὴ 3 (1972) 33 - 38.

1168. **Γλύκας Ἀντ.** Οἱ λαμπριάτικες ρουκέτες στὸ Βροντᾶδο [ἐπιστολή]. Χιακὴ Ἐπιθεώρ 10 (1972), τεῦχ. 29, σ. 164 - 165.

1169. **Δημόπουλος Χαρίλ.** Τὰ Λαζάρια στὴ Ματαράγκα τῆς Αἰτωλοακαρνανίας. Ἕλλην Ψυχὴ 4 (1972) 25 - 31.

1170. **Ζιώτας Παν.** «Μὲ πόνο τὸν ξεπροβοδῶ, μὲ δάκρυα τὸν στέλνω...». Ἤθη καὶ ἔθιμα τῆς Πασχαλιᾶς τῶν χωρίων ἐπαρχίας Βοΐου. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 71 (1972), σ. 42 - 43.

Δημοσ. καὶ ἓν ᾄσμα.

1171. **Καραμεσίνης Μενέλ.** Πρωτοχρονιὰ στὸν Ἅγιο Γεώργιο Γρεβενῶν. Ἕλλην Ψυχὴ 2 (1972) 55 - 57.

Δημοσ. καί τινα ᾄσματα.

1172. **Κασσωτάκης Ἀνδρ.** Ἔθιμα τοῦ λαϊκοῦ ἑορτολογίου τοῦ χωρίου Γρηγορίας Ἡρακλείου Κρήτης. Ἕλλην Ψυχὴ 2 (1972) 32 - 33.

1173. **Κουμέντος Νικήτας** Τὸ Σάββατο τοῦ Λαζάρου στὴ Νίσυρο. Δωδεκ Χρον 1 (1972) 266 - 270.

1174. ——— Ἡ Καλαντήρα. Νισυριακὰ 4 (1972) 322 - 328.

Δημοσ. καὶ ἓν λατρευτικὸν ᾄσμα.

1175. **Κωνσταντινόπουλος Β.** Ἑλληνικὴ Πασχαλιά. Χαλκούνια, τρακατροῦκες, βαρελότα... Ἀθηναϊκά, τεῦχ. 51 (1972), σ. 41 - 42.

1176. **Κώνστας Κ. Σ.** Οἱ «κουτσοῦνες» τοῦ ἅη - Βασίλη. Ἕνα πρωτοχρονιάτικο ἔθιμο στὴ ΝΔ Ρούμελη. Ἕλλην Ψυχὴ 5 (1972) 3 - 5.

1177. **Λαζαρίδης Κ. Π.** Ἀπὸ τὴ λαϊκὴ λατρεία τοῦ ἁγίου Νικολάου στὸ Κεντρικὸ Ζαγόρι Ἠπείρου. Λαογρ ΚΗ' (1972) 373 - 375.

1178. **Λιάπης Κ.** Οἱ Μάηδες τοῦ Πηλίου. Ἕλλην Ψυχὴ 3 (1972) 39 - 41.

1179. **Λουκᾶτος Δημ. Σ.** Μικρασιασικὰ Θεοφάνια. Ν Ἑστ 92 (1972), τεῦχ. 1091 (Χριστούγεννα 1972, Μνήμη Μικρᾶς Ἀσίας), σ. 168 - 171.

1180. ——— Χριστούγεννα, Πρωτοχρονιὰ καὶ Φῶτα στὴν Κεφαλονιά. Κεφαλ Πρόοδος Α' (1962), τεῦχ. 12, σ. 3 - 8.

Ἀναδημοσίευσις ἀπὸ τὸ «Ἑπτανησιακὸ Ἡμερολόγιο» τοῦ 1961, σελ. 133 - 45.

1181. **Μπόντας Γεώργ. Μ.** Ἡ γιορτὴ τῆς Παναγίας στὴ Σιάτιστα. Ἕλλην Ψυχὴ 3 (1972) 42 - 44.

1182. **Νομικὸς Ἀνδρ.** Ἔθιμα τοῦ Δεκαπενταύγουστου στὰ χωριὰ τῆς Σαντορίνης. (Ὁ Ἐπιτάφιος τῆς Παναγίας). Ἑλλ Τέχνη 8 (1972) 169 - 178. — Ἐφήμερη χειροτεχνία. (Ἡ ἀρτοπλαστικὴ τῶν γιορτῶν). Αὐτόθι 9 (1972) 226 - 233.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1183. Ὁ Δεκαπενταύγουστος στὴ Σιάτιστα. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 76 (1972), σ. [26α - 26δ] [ἔγχρ. εἰκ. 5].

1184. **Παγώνης Π.** Ἀποκριάτικα ἔθιμα ἀπὸ τὸ χωριὸ Πέτρα (Δελγά). Ὀλυμπ Χρον Γ' (1972) 153 - 166.

Δημοσ. καί τινα ἄσματα.

1185. **Παπαδάκη Ἐλευθερία** Ἔθιμα τοῦ Μάρτη στὴν Μακεδονία. Τὰ χελιδονίσματα στὴν Βλάστη. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ 70 (1972), σ. 26.

1186. **Παπαφωτίου Κ.** Ἡ Πρωτομαγιὰ στὴ Δυτικὴ Μακεδονία. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 68 (1972), σ. 22.

Δημοσ. καί τινα ἄσματα.

1187. **Ρουσουνίδης Α. Χ.** Ἔθιμα Δωδεκαημέρου ἐν Κύπρῳ Μόρφωσις ΚΗ' (1972), ἀρ. 330 - 31, σ. 12 - 13.

1188. **Σιαμπανόπουλος Κ.** Τὰ κάλαντα στὸ Χρώμιο Κοζάνης. Ἑλλὴν Ψυχὴ 5 (1972) 6 - 12, 80.

1189. **Σπανὸς Κ. Β.** Τὰ ρουγκατσιάρια. Ἕνα λησμονημένο ἔθιμο τῆς Δεσκάτης. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 68 (1972), σ. 21.

1190. **Στυλιανοῦ Π.** Λαογραφικὸν μηνολόγιον. Κύπρ Λόγος 4 (1972), ἀρ 19 - 20, σ. 77 - 82.

1191. **Φωκίδου Λίτσα** Χριστούγεννα... Ἔθιμα, συνήθειες, παραδόσεις. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 79 (1972), σ. 41.

1192. **Χαλέμης Θεοφ.** Ἀρχαῖον ἔθιμον εἰς τὸ Νέον Σούλι Σερρῶν. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 71 (1972), σ. 27 - 30.

Περὶ λαϊκῆς πανηγύρεως τοῦ ἁγίου Γεωργίου. Δημοσ. καὶ 4 σχετικὰ ἄσματα.

1193. **Ἀναστασέλλης Στρ.** Ἁγιασιώτικο καρναβάλι. Λεσβιακὰ Ϛ' (1973) 23 - 36. (Καὶ αὐτοτελῶς, Μυτιλήνη 1973, 8ον, σελ. 20).

1194. **Γερουλάνος Μαρ.** Χριστούγεννα καὶ Δωδεκαήμερο στὸ Ληξούρι. Κεφαλον Πρόοδος Β' (1973), τεῦχ. 23 - 24, σ. 261.

1195. **Γκριζιώτης Ἀχ.** Ὅταν ὁ Χριστὸς κατεβαίνει στὴν κορυφὴ τῆς Πίνδου. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 91 (1973), σ. 26.

1196. ——— Χριστουγεννιάτικες παλιὲς συνήθειες. Περραιβία 2 (1973) 16 - 18.

1197. **Δεμπόνος Ἄγγ.- Διον.** Τὰ λαμπριάτικα «σμπάρα» στὴν Κεφαλονιά. Παρνασσὸς ΙΕ' (1973) 556 - 567.

1198. **Ἑξαδακτύλου Ἀνδρούλα** Λαμπριάτικα ἔθιμα. Μόρφωσις ΚΘ' (1973), ἀρ. 334 - 35, σ. 22.

1199. Καρναβάλια τῆς Πρωτοχρονιᾶς [στὰ Κομνηνὰ Πτολεμαΐδος καὶ Νικήσιανη Καβάλας]. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 83 (1973), σ. 44.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1200. **Κόκκαλης Παντελ.** Ἀπόκρεω ἐπὶ τουρκοκρατίας εἰς τὴν Χίον. Χιακὴ Ἐπιθεώρ 11 (1973), τεῦχ. 32, σ. 135 - 139.

1201. **Μέλλου Ἐρατὼ - Αἰκατερίνη** Ἡ βασιλόπιττα. Κεφαλ Πρόοδρος Β' (1973), τεῦχ. 1 (=13), σ. 16 - 17. —Βαγιοκυριακὴ στὴν Κεφαλονιά. Αὐτόθι, τεῦχ. 16, σ. 85 - 86.

1202. **Παναγίου Νίτσα** Πασχαλινὰ ἔθιμα. Ἀθηναϊκά, τεῦχ. 54 (1973), σ. 15-18.

1203. **Παπᾶ Ρένα** Τὰ Λαγγατζιάρια στὸν Ἅγιο Δημήτριο. Περραιβία 2 (1973) 4 - 11.

1204. **Παρασκευαΐδης Γ.** «Οἱ Κουτσκοῦδες». Αἰολ Γράμμ Γ' (1973) 148 - 149.

1205. **Παραφεντίδου Ἀλεξάνδρα** Οἱ «Κουντουνάδες» τῆς Πρωτοχρονιᾶς [στὸ Λιτόχωρο]. Συναυλία μὲ κυπριὰ καὶ μὲ κουδούνια. [Γίνεται λόγος καὶ διὰ Χριστουγεννιάτικον ἔθιμον («δένδρο τῆς ἐκκλησίας»)]. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 80 (1973), σ. 24 - 25. — Πασχαλιάτικα ἔθιμα τῆς Μακεδονίας. Αὐτόθι, τεῦχ. 83 (1973), σ. 36, 39.

1206. **Περραιβὸς** Κ. Τὸ Γαϊτανάκι στὴν παλιὰ Ἐλασσόνα. Περραιβία 2 (1973) 12 - 15.

1207. **Σιαμπανόπουλος Κων. Εὐαγγ.** Οἱ Λαζαρῖνες. Ἕνα ἔθιμο τῆς Αἰανῆς καὶ τῆς περιοχῆς Τσιαρσιαμπᾶ νομοῦ Κοζάνης. Θεσσαλονίκη 1973, 8ον, σελ. 152. (Σύνδεσμος Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν ν. Κοζάνης, 6).

Δημοσ. ἐντὸς κειμένου καὶ πολλὰ σχετικὰ πρὸς τὸ ἔθιμον ᾄσματα, τινὰ καὶ μετὰ τῆς μουσικῆς καταγραφῆς των, ἐν παραρτήματι δὲ (σ. 71 κέξ.) δημοσιεύονται ἄλλα 176 διάφορα ᾄσματα.

Κρίσις: Ἑλλ Τέχνη 12 (1973) 192 (Κλ. Μαρμαρινός).

1208. **Σιβενᾶς Κ. Ι.** Χριστουγεννιάτικα καὶ Πρωτοχρονιάτικα ἔθιμα στὴν Ἔδεσσα ἐπὶ τουρκοκρατίας. Ἐδεσσ Χρον 6 (1973) 32 - 34.

1209. **Τζημούρακας Χρ.** Χριστούγεννα στὴν Δυτικὴ Μακεδονία. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 91 (1973), σ. 32 - 35.

1210. **Τσακνάκης Ἀθ.** Καρναβάλια στὸ βυζάντιο καὶ σήμερα. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 83 (1973), σ. 42 - 43. — Πασχαλινὰ βυζαντινὰ ἔθιμα. Αὐτόθι, τεῦχ. 84 (1973), σ. 39 - 40.

1211. **Φωκίδου Λίτσα** Ἔθιμα [Πασχαλινά]. Ἰδοὺ ὁ Νυμφίος ἔρχεται. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 83 (1973), σ. 34 - 35. — Τὸ παραμύθι τῆς Παναγίας. Ἡ Παναγία στὴν λαϊκὴ παράδοση. Αὐτόθι, τεῦχ. 87 (1973), σ. 35. — Τὰ Χριστούγεννα ἀπὸ τὰ πρῶτα Χριστιανικὰ χρόνια ὡς σήμερα. Αὐτόθι, τεῦχ. 91 (1973), σ. 30 - 31.

1212. Γενίτσαροι καὶ Μποῦλες στὴν ὡραία Νάουσα. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 93 (1974), σ. 44 - 45.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1213. **Ζαχαρίου Κ.** Συμαϊκὴ ἐθιμογραφία. Ἀπὸ τὶς Ἀποκριές. Συμαϊκὰ Β' (1974) 265 - 286.

Ἐνδιαφέρει καὶ τὸ λαϊκὸν θέατρον.

1214. **Ἰγνατίου Μεν.** Ἔθιμα κατὰ τὶς γιορτὲς στὴν Παναγία. Μαθ Ἑστ ΚΔ' (1974), ἀρ. 55, σ. 73.

1215. **Κακούρη Κατερίνα Ι.** Προϊστορία τοῦ Θεάτρου. Ἀθῆναι 1974, 4ον, σελ. 480. (Ἔκδοσις Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν).

Περιλαμβάνει καὶ εἰδήσεις λ. λατρείας ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸ χῶρο. Ἡ ἔκδοσις μὲ 418 ἐγχρ. καὶ κοινὰς εἰκόνας.

Κρίσις: Ν Ἑστ 98 (1975) 916 - 17 (Γ. Χατζίνης).

1216. **Κυπριανοῦ Στέφ.** Ἡ γιορτὴ τοῦ Κατακλυσμοῦ στὰ Βαρώσια τὰ παλιὰ χρόνια. Λαογρ Κύπρ Δ' (1974), τεῦχ. 11-12, σ. 57 - 58.

1217. **Λεμοναρῆς Εὐρ.** Ἔθιμα τῶν Καλάντων. Μαθ Ἑστ ΚΔ' (1974), ἀρ. 55, σ. 74.

1218. **Μέλλιος Λάζ.** Τὰ κάλαντα στὴν Φλώρινα. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 103 (1974), σ. 18 - 21.

1219. **Νομικὸς Ἀνδρ. - Ζώντου Σοφία** Ὁ τροπαιοφόρος ἅγιος Γεώργιος. (Ἱστορικὰ γιὰ τὸν βίο, λαογραφικὰ καὶ ἑορταστικὰ ἔθιμα τῆς μνήμης του). Ἑλλ Τέχνη 14 (1974) 47 - 59.

Κυρίως εἰδήσεις λατρείας καὶ ἄσματα.

1220. **Περραιβὸς Κ.** Οἱ μεγάλες Ἀποκριὲς στὴν παλιὰ Ἐλασσόνα. Περραιβία 3 (1974) 15 - 17. — Ἄνοιξη καὶ Πάσχα. Αὐτόθι 4 (1974) 8 - 11.

1221. **Σιβενᾶς Κ.** Χριστουγεννιάτικα καὶ πρωτοχρονιάτικα ἔθιμα στὴν Ἔδεσσα. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 103 (1974), σ. 29 - 31.

1222. Τὰ πανηγύρια τοῦ νησιοῦ μας. Κεφαλον Πρόοδος Γ' (1974), τεῦχ. 32, σ. 190 - 192.

1223. **Τζημουράκα Χρ.** Πασχαλιάτικα ἔθιμα στὰ χωριὰ τῶν Γρεβενῶν. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 96 (1974), σ. 34 - 35.

1224. **Τσακνάκης Ἀθ.** Παληὲς γιορτὲς γιὰ τὸν Μάη. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 96 (1974), σ. 43.

1225. **Αἰκατερινίδης Γεώργ. Ν.** Ἔθιμα τῆς πρώτης Μαρτίου. Ραδιοτηλεόραση, ἀρ. 266 (16 - 22 Μαρτ. 1975), σ. 8 - 9, 66.

1226. —— Πασχαλινὰ ἔθιμα. Ἑλληνο - Βελγικὴ Ἐπιθεώρησις, ἀρ. 9 - 11 (1975), σ. 42 - 45.

1227. **Ζιώγας Κ.** Ἡ γυναικοκρατία στὴ Μονοκκλησιὰ (ἢ «ἡ γιορτὴ τῆς Μπάμπως»). Πανσερρ Ἡμερολ 1 (1975) 102 - 105.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1228. **Δεμπόνος Ἅγγ. - Διονύσ.** Ἡ Βάφτιση στὴ Σισιώτισσα. Κεφαλον Πρόοδος Δ' (1975), τεῦχ. 37 - 38, σ. 4 - 6.

1229. **Διδασκάλου Ἰφιγένεια** Τὸ «χασήλι». Πανσερρ Ἡμερολ 1 (1975) 83 - 84.
Λατρευτικὸν ἔθιμον Μ. Παρασκευῆς ἐν Σέρραις («Κῆποι Ἀδώνιδος»).

1230. Οἱ ἄνθρωποι - τράγοι βγῆκαν πάλι στὸν Σοχό. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 106 (1975), σ. 15.

1231. **Παγώνης Π.** Ἡ πανήγυρις τοῦ χωριοῦ Πέτρα Τριφυλίας. Λαογρ Λ' (1975) 380.

1232. **Παρασκευαΐδης Γ. Ε.** Οἱ πιστολάδες. Αἰολ Γράμμ Ε' (1975) 131 - 133.

1233. **Πλάτανος Β.** Ἑλληνικὰ καρναβάλια. Ζυγὸς 12 (1975) 81 - 86. — Τὸ πανηγύρι τοῦ Ταύρου καὶ ὁ χορὸς τῶν ἀλόγων. Αὐτόθι 14 (1975) 86 - 91.

1234. **Σιέττος Γ.** Ἔθιμα στὶς γιορτές. Πειραιὰς 1975, 8ον, σελ. 511.

1235. **Στυλιανοῦ Π.** Στοιχεῖα λειτουργικοῦ δράματος εἰς Ἅγιον Ἡρακλείδιον τῆς Λευκωσίας (Κύπρου). Κυπρ Λόγος 7 (1975), ἀρ. 38, σ. 125 - 127.

1236. Τὰ Καρναβάλια ἔχουν πολὺ βαθειὲς ρίζες. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 105 (1975), σ. 12.

1237. Τὰ πανηγύρια στὰ χωριὰ τοῦ νομοῦ Γρεβενῶν. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 109 (1975), σ. 22 - 25.
Δημοσ. καὶ 2 ᾄσματα.

1238. **Χαλούλης Κωνστ.** Ἔθιμα τῶν Ἀπόκρεω ἀπὸ τὸν Ζάρκο Τρικάλων.— Μεταμφιέσεις κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Φώτων εἰς Ζάρκο Τρικάλων. Λαογρ Λ' (1975) 295 - 379.

β') Μελέται.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 295. 302. 303. 310. 313. 314. 350. 364. 485]

1239. **Παπαμιχαὴλ Ἄννα Ἰ.** Ἀγερμοὶ κατὰ τὴν 1ην τοῦ νέου ἔτους εἰς Κρανέαν Ἐλασσόνος. Ἀρχ Θεσ Μελ Α' (1972) 32 - 39.

1240. **Σπυριδάκης Γεώργ. Κ.** Περὶ τῆς κατὰ τὸ ἔαρ αἰώρας εἰς τὸν ἑλληνικὸν καὶ τοὺς λοιποὺς λαοὺς τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἵμου. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72) 113 - 134.
Δημοσ. καὶ ἡ μουσικὴ καταγραφὴ 2 παραλλαγῶν ὑπὸ Σπ. Περιστέρη.

1241. **Φαλτάϊτς Μ.** Τὸ καρναβάλι τῆς Σκύρου καὶ ἡ καταγωγὴ τῶν Ἀπόκρεω. Ἑλλ Τέχνη 6 (1972) 20 - 29.

1242. **Herzfeld Mich.** Προφορικὴ παράδοση καὶ κοινωνικὴ συνέχεια στὶς ἀνοιξιάτικες τελετὲς τῶν νοτιοροδίτικων χωριῶν. Δωδεκ Χρον 2 (1972) 270 - 288.
Μελέτη γύρω ἀπὸ τὸ «Χελιδόνισμα».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1243. **Αἰκατερινίδης Γεώργ. Ν.** Ἔθιμα τῆς πρώτης Μαρτίου. Ἀμάλθεια Δ' (1973), τεῦχ. 14, σ. 37 - 42.

Δημοσ. καὶ ἡ μουσικὴ καταγραφὴ ὑπό Γ. Ἀμαργιανάκη μιᾶς ἐμμελῶς ἐκφερομένης ἐπῳδῆς.

1244. **Δέδε - Μιχαὴλ Μαρία** Τὸ Ἀναστενάρι. (Ψυχολογικὴ καὶ κοινωνιολογικὴ θεώρηση). Θρακικὰ 46 (1972 - 73) 23 - 178 [153 - 168 περίλ. ἀγγλιστί, 169 - 178 εἰκ.).

1245. **Θρακιώτης Κ.** Πανάρχαιες πολιτιστικὲς μορφὲς καὶ παραδόσεις στὴ Θράκη. Θρακ Χρον 30 (1973) 4 - 12.

1246. **Καλοκύρης Κων. Δ.** Τὰ ἱερὰ δένδρα καὶ τὸ ἐξ Ἀνατολῆς καταγόμενον δένδρον τῶν Χριστουγέννων. Θεσσαλονίκη 1973, 8ον, σελ. 25 + πίν. 18 ἐκτ. κειμ. (Ἀνάτυπον ἀπὸ τὸν ΙΗ' τόμ. τῆς Ἐπιστημ. Ἐπετηρ. τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Παν. Θεσσαλονίκης).

1247. **Loukatos Dém.** La «Saint Nicolas de mai» en Grèce ou: Reminiscences culturelles de la translation des reliques de Saint Nicolas de Myra à Bari (1087) à travers les eaux helléniques. Estratto da La Chiesa Greca in Italia dall' VIII al XVI Secolo. Padova 1973 (Italia Sacra, 20 - 22), 8ον, σελ. 1307 - 1317.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1248. **Ρουσουνίδης Α. Χ.** Κυπριακαὶ πανηγύρεις. Κυπρ Λόγος 5 (1973), ἀρ. 29 - 30, σ. 192 - 195.

Ποῦ καὶ πότε γίνονται. Προϊόντα τῆς πανηγύρεως. Κύρια χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς Κυπριακῆς πανηγύρεως ἐν συσχετισμῷ πρὸς τὰ τῆς Ἑλληνικῆς.

1249. **Χατζηιωάννου Κυρ.** Ἡ καταγωγὴ τῶν Καλικαντζάρων. Πρακτ Α' Κυπρ Συνεδρ τόμ. Γ' (1973) 295 - 303.

1250. **Γουὴλ Ἄννα Ἰω.** Περὶ τὴν λαϊκὴν λατρείαν τῆς ἁγίας Μαρίνης. Ἐπ Φιλ Σχ Ἀθ ΚΔ'$_2$ (1973 - 74) 1101 - 1111.

1251. **Μέγας Γ. Α.** Ἡ ἔννοια καὶ ὁ χαρακτὴρ τῶν Ἀναστεναρίων. Ν Ἑστ 95 (1974) 85 - 95 = Λαογρ ΚΘ' (1974) 3 - 18.

1252. —— Ἐπιστολὴ Ν. Γ. Πολίτου περὶ τῶν Ἀναστεναρίων. Λαογρ ΚΘ' (1974) 337 - 340.

Ἡ ἐπιστολὴ δημοσ. ἐν φωτοτυπίᾳ εἰς τὰς σελ. 338 - 40.

1253. **Πάροικος Ν. Κ.** Οἱ ρίζες τῆς κωμωδίας. Ἄνθρωπος Ι$_1$ (1974) 89 - 103.

Κυρίως περὶ τῶν μεταμφιέσεων κατὰ τὴν Ἀποκριὰ εἰς Σκῦρον.

1254. **Ρωμαῖος Κ.** Λαϊκὴ λατρεία. Λαβύρινθος 1 (1973 - 74) 113 - 119. —Ὁ Ἐπιτάφιος. Αὐτόθι, σ. 120 - 124. —«Ἀνάστα ὁ Θεός»: Ἡ δάφνη τοῦ Ἀπόλλωνος στὰ ἔθιμα τοῦ Πάσχα. Αὐτόθι, σ. 125 - 128. — Τὸ Πάσχα τῶν Ἑλλήνων. Αὐτόθι, σ. 129 - 133. —Ἁγιολατρεία. Αὐτόθι, σ. 134 - 148 (= Λεξικὸ Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν Α', 1958, σ. 95 - 101). — «Ἡ ἡμέρα

τῆς Λαμπρῆς», τοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ. Αὐτόθι, σ. 149 - 156. — Ὁ ἀρχαῖος ὕμνος Σιτάλκας καὶ ὁ ὁμώνυμος Ἀπόλλων. Αὐτόθι, σ. 235 - 237.

1255. **Αἰκατερινίδης Γεώργ. Ν.** Ἐαρινὰ ἔθιμα λαϊκῆς λατρείας ἀπὸ τὴν περιοχὴν Σερρῶν. Πρακτ Α' Συμπ Λαογρ ΒΕ χώρ (1975) 11 - 20.

1256. **Γκιζέλης Γρηγ.** Ἠπειρωτικαὶ θρησκευτικαὶ πανηγύρεις. Πρακτ Α' Συμπ Λαογρ ΒΕ χώρ (1975) 21 - 33.

1257. **Κωστελίδης Φώτ.** Γιὰ τ' «Ἀναστενάρια»: Θεωρεῖται ἀντιχριστιανικὸ ἔθιμο καὶ κατάλοιπον εἰδωλολατρείας. Πανσερρ Ἡμερολ 1 (1975) 130 - 133.

1258. **Λασκαράτος Ἀνδρ.** Τί εἶναι Σαρακοστή; Κεφαλον Πρόοδος Δ' (1975), τεῦχ. 37 - 38, σ. 11 - 13.

Εἰσαγωγὴ καὶ σημειώσεις ὑπὸ Ν. Δ. Τζουγανάτου.

1259. **Μέγας Γεώργ. Α.** Οἱ Ἀδώνιδος κῆποι τῶν Σερρῶν. Πρακτ Α' Συμπ Λαογρ ΒΕ χώρ (1975) 183 - 189.

1559α. **Σπυριδάκης Γ. Κ.** Ἡ λαϊκὴ ἐν Κρήτῃ λατρεία τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Πεπραγμ Γ' Κρητολ Συν τόμ. Γ' (1975) 272 - 284 + πίν. 37 - 40 ἐκτ. κειμ.

1260. **Τσακουμακᾶς Προκ.** Οἱ ἐν Κορινθίᾳ τιμώμενοι ἅγιοι Νικόλαοι. Πρακτ Α' Συν Κορ Ἐρ (1975) 103 - 115.

Εἰς τὰς σελ. 113 - 15 παρατηρήσεις ὑπὸ Τ. Γριτσόπουλου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

3. Κοινωνικὴ ζωή.

α') Κοινωνικὴ ὀργάνωσις.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 150. 152. 175. 176. 179. 183. 188. 190. 194. 197. 203. 205. 207. 217. 219. 220. 222. 225. 232. 233. 236. 239. 240. 246. 249. 252. 254. 255. 257. 259. 264. 277. 279. 280. 281. 296. 298. 305. 420. 438. 473. 498. 936. 1342]

1261. **Σαμσάρης Δημ. Κ.** Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς κοινότητος Ἐμμανουὴλ Παππᾶ. Σέρραι 1970, 8ον, σελ. 86.

Κρίσις: Μακεδονικὰ 12 (1972) 541 - 42 (Γ. Π. Παπαγεωργίου).

1262. **Καρανικόλας Ἀλέξ. Σ.** Νότιες Σποράδες... Παρνασσὸς ΙΓ' (1971) 423 - 449. [Βλ. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72), σ. 229, ἀρ. 1181].

Κρίσις: Δωδεκ Χρον 1 (1972) 353 (Ι. Μ. Χατζηφώτης).

1263. **Γιαννόπουλος Ἰω. Γ.** Τὰ τσιφλίκια τοῦ Βελῆ πασᾶ υἱοῦ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ. Μνήμων 2 (1972) 135 - 158.

Κοινων. ὀργάνωσις, τοπωνύμια.

1264. **Γκανούλης Γεώργ.** Ἡ διοικητικὴ ὀργάνωσις τῆς Σιατίστης κατὰ τὴν τουρκοκρατία. Σιατιστέων Μνήμη (1972) Α78 - Α79.

1265. **Γριτσόπουλος Τάσ. Ἀθ.** Περιπέτειαι Κιμωλιάτου αἰχμαλώτου κατὰ τὸν ἑνετο-τουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1715. Κιμωλιακὰ Β' (1972) 40 - 53.

1266. **Καββαδᾶς Στέφ.** Συμβολὴ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τῆς Χίου. Χιακὴ Ἐπιθεώρ 10 (1972), τεῦχ. 29, σ. 118 - 143.

1267. **Καλινδέρης Μ. Α.** Τέσσαρες οἰκισμοὶ περὶ τὴν Σιάτισταν. Αἱ συντροφίαι των εἰς πραγματείας 1688 - 1700. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 72 (1972), σ. 25 - 26, τεῦχ. 73 (1972), σ. 22 - 24.

1268. **Οἰκονομίδης Δημ. Β.** Ἡ κοινωνικὴ θέσις τῆς Ἑλληνίδος κατά τινα ἔθιμα τοῦ λαοῦ. Ἐπ ΚΛ ΚΒ′ (1969 - 72) 75 - 111.

1269. **Παπαζήσης Δημ.** Μισθοὶ διδασκάλων ἐπὶ τουρκοκρατίας. Ἠπειρ Ἑστ ΚΑ′ (1972), τεῦχ. 243 - 44, σ. 413 - 421.

1270. **Πουρναρᾶς Ν. Κ.** Τὰ κληροδοτήματα τῆς Δημητσάνης. Γορτυνιακὰ Α′ (1972) 401 - 418 + 1 πίν. (ΛΓ′) ἐκτ. κειμ.

Κύρια ὀνόματα, κοινων. ὀργάνωσις.

1271. **Σκιαθίτης Παν.** Δημογεροντία καὶ δημογέροντες ἐν Σύμῃ. Συμαϊκὰ Α′ (1972) 7 - 19.

1272. **Φραγκινέας Νικ.** Ὁ ντελάλης. Λακωνικὰ Θ′ (1972), τεῦχ. 50, σ. 59.

1273. **Τσέλεκας Κ.** Τὸν παράκα'. Αἰολ Γράμμ Α′ (1971) 69 - 71. —Οἱ δαν'καριές. Αὐτόθι, σ. 150 - 152. —Τοῦ σέργιασμα. Αὐτόθι Β′ (1972) 43 - 45.

Ἔθιμα συνεργασίας καὶ ἀλληλοβοηθείας.

1274. **Σταλίδης Κ. Γ.** Ἡ δημογεροντία στὴν Ἔδεσσα κατὰ τὴν περίοδο τῆς τουρκοκρατίας. Κανονισμὸς τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Κοινότητος Βοδενῶν. Ἐδεσσ Χρον 3 (1972) 5 - 12.

1275. **Φραγκινέας Νικόλ.** Ἡ αὐτονομία τῆς Μάνης καὶ οἱ Μπέηδες. Λακωνικὰ Θ′ (1972), τεῦχ. 53, σ. 158 - 160.

1276. **Χιδίρογλου Παῦλ.** Τὸ ἀνέκδοτον φερμάνιον προνομίων τοῦ σουλτάνου Abd al-Megid πρὸς τὸν πατριάρχην Γερμανὸν Δ′ τοῦ ἔτους 1853 καὶ αἱ πρὸς τὴν Κύπρον προνομιακαὶ παραχωρήσεις τοῦ ΙΘ′ αἰῶνος. Κυπρ Σπ ΛΣ′ (1972) 59 - 82.

1277. **Φωκᾶς - Κοσμετᾶτος Νικόλ.** Συντεχνίαι. Κεφαλ Πρόοδος Α′ (1972), τεῦχ. 11, σ. 3, 23. [Ἀναδημοσίευσις].

1278. **Γεωργαντῆ Μαριάννα** Καφενεῖα - καφενεδάκια καὶ καφὲ ἀμὰν στὴν Ἀθήνα τὴν παλιά. Ἀθηναϊκά, τεῦχ. 55 (1973), σ. 47 - 51.

1279. **Καλινδέρης Μιχ. Ἀθ.** Αἱ συντεχίαι καὶ ἡ Ἐκκλησία ἐπὶ τουρκοκρατίας. Ἐκκλησιαστικαὶ ἐκδόσεις Ἐθνικῆς Ἑκατονπεντηκονταετηρίδος, ἀρ. 12. Ἐν Ἀθήναις 1973, 8ον μικρόν, σελ. 181.

Κρίσις: Πλάτων ΚΣ′ (1974) 355 - 56 (Παν. Κ. Γεωργοῦντζος).

1280. **Κουτρούμπας Δημ. Γ.** Ἡ ληστεία εἰς τὴν Στερεὰν κατὰ τὸ 1854. Ἐπ Στερ Μελ Δ′ (1773) 133 - 138.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1281. **Kykkotes Hierotheos** The Peculiarities of the Cypriot Communities in Great Britain. Πρακτ Α' Κυπρ Συνεδρ τόμ. Γ' (1973) 205 - 210.

1282. **Κωνσταντινόπουλος Β.** Οἱ «κουτσαβάκηδες» στὴν παλιὰ Ἀθήνα. Ἀθηναϊκά, τεῦχ. 55 (1973), σ. 35 - 37.

1283. **Λίβας Χρ.** Ἡ ἐκπαίδευσις ἐν Κύπρῳ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς τουρκοκρατίας. Μόρφωσις ΚΘ' (1973), ἀρ. 332 - 33 σ. 11 - 13, ἀρ. 334 - 35 σ. 5 - 8. — Ἡ ἐκπαίδευσις ἐν Κύπρῳ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀγγλοκρατίας. Αὐτόθι, ἀρ. 336 σ. 5 - 6, ἀρ. 337 - 38 σ. 6 - 8, ἀρ. 339 - 40 σ. 5 - 6, ἀρ. 341 σ. 9 - 10, ἀρ. 342 - 43 σ. 12 - 14 [συνεχίζεται].

1284. **Παπαζήσης Δημ.** Τιμαὶ ἀγαθῶν καὶ ἀμοιβαὶ ἐργασίας ἐπὶ τουρκοκρατίας (εἰς τὸν ἑλληνικὸν χῶρον). Ἠπειρ Ἑστ ΚΒ' (1973), τεῦχ. 252 - 53, σ. 204 - 218.

1285. **Σταύρου Τατιάνα** Ἡ ἐκπαίδευσή μας ἄλλοτε. . . Ν Ἑστ 93 (1973), τεῦχ. 1094, σ. 146 - 152, τεῦχ. 1095, σ. 247 - 253.

1286. **Ἀγαπητίδης Σωτ.** Θεσμοὶ καὶ ἐξελίξεις εἰς τὴν Σύμην κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἀκμῆς της. Συμαϊκὰ Β' (1974) 17 - 32.

1287. **Βάλβης Κ.** Πρὶν ἀστράψῃ τὸ Εἰκοσιένα. . . Ἑλλ Τέχνη 14 (1974) 6 - 9. Δημοσ. τρία ἔγγραφα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ τρίτον ἀναφέρεται εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῆς συντεχνίας τῶν γουναράδων Κοζάνης.

1288. **Βεργωτῆς Γ. Θ.** Τὸ κοινὸν τῆς Σύμης καὶ τὰ προβλήματα τῶν ἐτῶν 1862 - 1882. Συμαϊκὰ Β' (1974) 142 - 156.

1289. **Δασκαλάκης Ἀπόστ. Β.** Ὁ θεσμὸς τῆς σύγκριας εἰς τὴν Μάνην. Πελοποννησιακὰ Ι' (1974) 80 - 102.

1290. **Δούφλιας Κ.** Ὁ κῶδιξ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου στὴν Δοβίστα. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 100 (1974), σ. 44 - 46.

1291. **Κλαδάκης Π.** Τὸ προνομιακὸν καθεστὼς ἐν Σύμῃ. Συμαϊκὰ Β' (1974) 5 - 16.

1292. **Μαχαλλεκίδης Πολύκ.** Κοινωνία, οἰκονομία καὶ ζωὴ Λαπήθου ἐπὶ τουρκοκρατίας καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀγγλοκρατίας. Χρον Λαπήθου ΙΙ - ΙΙΙ (1972 - 74) 67 - 70.

1293. **Παντελοδῆμος Δημ.** Ἡ αὐτοδιοίκησις τοῦ Πηλίου κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον τῆς τουρκοκρατίας. Ἀρχ Θεσσ Μελ Γ' (1974) 117 - 148.

1294. **Παπαθανάση - Μουσιοπούλου Καλλιόπη** Οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ ζωὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Θράκης κατὰ τὴν τουρκοκρατίαν. Θρακικὰ 47 (1974) 3 - 275. [Καὶ αὐτοτελῶς : Ἀθῆναι 1974, 8ον, σελ. 275].

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1295. **Σταλίδης Κων. Γ.** Οἱ συντεχνίες καὶ τὰ ἐπαγγέλματα στὴν Ἔδεσσα τὴν περίοδο τῆς τουρκοκρατίας. Ἔδεσσα 1974, 8ον, σελ. 165 + πίν. 63 ἐκτ. κειμ. (Φιλοπρόοδος σύλλογος Ἐδέσσης «Μέγας Ἀλέξανδρος», 6).

Κρίσεις: Ἐδεσσ Χρον 7 (1974) 36 - 37 (Δ. Γένης). Μνημοσύνη Ε' (1974 - 75) 441 - 43 (Τ. Ἀθ. Γρ[ιτσόπουλος]).

1296. **Τσάρας Γιάνν.** Ἐκλογὲς γιὰ μουχταροδημογεροντία στὸ Μπλάτσι τῆς Κοζάνης (1888). Μακεδονικὰ 14 (1974) 50 - 54.

1297. **Ἀλεξάκης Ἐλ. Π.** Ἡ δομὴ τῆς ἑλληνικῆς οἰκογένειας στὴ Θράκη. Μνήμων Ε' (1975) 49 - 80.

1298. **Ἀργυρὸς Παν.** Δομὴ καὶ λειτουργία τῆς Ἑφτανησιώτικης κοινωνίας (ἀπὸ τὸν 16ο ὡς τὸν 19ο αἰώνα). Δελτ Ἀν Ἑτ Κερκ 12 (1975) 133 - 164.

1299. **Κεφαλληνιάδης Ν.** Ἡ παιδεία εἰς Νάξον. (Φραγκοκρατία - τουρκοκρατία - νεώτεροι χρόνοι). Μνημοσύνη Ε' (1974 - 75) 73 - 114.

1300. **Παπαδόπουλος Σ. Ι.** Ἡ κατάσταση τῆς παιδείας τὸ 1906 στὴν ὕπαιθρο τοῦ Καζᾶ Θεσσαλονίκης. Μακεδονικὰ 15 (1975) 114 - 146.

1300α. **Τουσίμης Γεώργ.** Ἀπόπειρες ἰουδαϊκῆς ἐγκαταστάσεως στὰ Βοδενὰ τῆς τουρκοκρατίας. Ἐδεσσ Χρον 8 (1975) 4 - 9.

1301. **Φωτόπουλος Ἀθ.** Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς λῃστείας κατὰ τὴν καποδιστριακὴν περίοδον. Πρακτ Α' Συν Κορ Ἐρ (1975) 213 - 238.

1302. **Χιδίρογλου Π.** Διοικητικοί τινες θεσμοὶ ἐπὶ τουρκοκρατίας ἐν Κύπρῳ. Κυπρ Σπ ΚΗ' - ΛΘ' (1974 - 75) 93 - 110.

1303. **Λαμψίδης Ὀδ.** Ἡ τουρκοκρατία στὸν Μικρασιατικὸ Πόντο, 1463 - 1922. Ἀρχ Πόντ 33 (1975 - 76) 115 - 208.

β') Λαϊκὸν δίκαιον.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 175. 194. 226. 233. 234. 235. 238. 240. 258. 263. 264. 280. 281. 296. 297. 300. 302. 305. 401. 497. 936. 1121. 1128. 1134]

1304. Δύο πωλητήρια συμβόλαια τῶν ἐτῶν 1758 καὶ 1776. Ὀλυμπ Χρον Α' (1970) 233 - 234.

1305. **Μακρυμίχαλος Στέφ.** Τσακώνικα προικοσύμφωνα τοῦ 18ου καὶ 19ου αἰῶνος. Πελοποννησιακὰ Η' (1971) 277 - 410. [Βλ. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72), σ. 231, ἀρ. 1213].

Κρίσις: Ἠπειρ Ἑστ ΚΒ' (1972), τεῦχ. 252 - 53, σ. 313 - 4 (Δ. Θ. Κόκκινος).

1306. **Μιτσοτάκης Θεμ. Κ.** Ναξιακὸ προικοσύμφωνο τοῦ 1830. Κυκλ Ἐπιθ τεῦχ. 17 - 19 (1971), σ. 6 - 7.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1307. **Κωνσταντινόπουλος Χρ. Γ.** Ἀνέκδοτα γορτυνιακὰ ἔγγραφα (1871 - 1839). Γορτυνιακὰ Α' (1972) 70 - 105.
Ἐκδίδονται 16 ἔγγραφα δικαιοπρακτικοῦ κυρίως περιεχομένου.

1308. **Κώνστας Κ. Σ.** Τρία αἰτωλοακαρνανικὰ προικοσύμφωνα. Ἕλλην Ψυχὴ 4 (1972) 3 - 8.

1309. **Μιχαηλίδης - Νουάρος Γ.** Δίκαιον καὶ κοινωνικὴ συνείδησις. Ὀκτὼ μελέται κοινωνιολογίας καὶ φιλοσοφίας τοῦ δικαίου. Ἀθῆναι 1972, 8ον, σελ. 349.
Ἐν σελ. 16 - 43: Λαϊκὸν καὶ ἐπίσημον δίκαιον εἰς τὴν νομικὴν ζωήν. Ἐν σελ. 281 - 344: Περὶ τῆς ἀδελφοποιΐας ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι καὶ ἐν τῷ βυζαντίῳ. (Ἀπὸ σελ. 326 κέξ.: Πόθεν παρέλαβον τὸ ἔθιμον τῆς ἀδελφοποιήσεως οἱ Βυζαντινοὶ καὶ οἱ Νεοέλληνες).
Κρίσις: Λαογρ ΚΗ' (1972) 437 - 40 (Δ. Β. Οἰκονομίδης).

1310. ——— Τὸ κληρονομικὸν ἔθιμον τῶν Κανακάρηδων ἐν Δωδεκανήσῳ. Λαογρ ΚΗ' (1972) 161 - 174.
Δημ. καὶ 32 δίστιχα ὡς καὶ ἓν νανούρισμα.

1311. **Παπαθανασόπουλος Θαν.** Θέματα Ρουμελιώτικου λαϊκοῦ δικαίου. Λαογρ ΚΗ' (1972) 81 - 114.

1312. **Παυλίδης Βασ.** Μισιακὰ καὶ μεσουλιάρικα στὴν περιοχὴ Παραμυθιᾶς. Ἠπειρ Ἑστ ΚΑ' (1972), τεῦχ. 239 - 40, σ. 169 - 175.

1313. **Πιλαβάκης Κ.** Τρία κυπριακὰ προικοσύμφωνα τοῦ ΙΘ' αἰ. Λαογρ Κύπρ Β' (1972), τεῦχ. 6, σ. 116 - 117.

1314. **Ρούζιος Ναοὺμ** Τὰ προικοσύμφωνα κατὰ τὴν τουρκοκρατίαν. Σιατιστέων Μνήμη (1972) Α75.

1315. **Σακελλαρόπουλος Νώντας** Σελίδες τοπικοῦ λαϊκοῦ δικαίου ἀπὸ τὴν τουρκοκρατία καὶ λίγο μετὰ τὴν Ἐπανάσταση. Ἀνέκδοτα ἔγγραφα 1756 - 1846. Ἐπετ Καλαβρ 4 (1972) 55 - 59.

1316. **Τουρτόγλου Μενέλ. Α.** Στοιχεῖα οἰκογενειακοῦ δικαίου εἰς τὰς παροιμίας καὶ τὰ ᾄσματα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἐπ ΚΛ ΚΒ' (1969 - 72) 57 - 74.

1317. **Τσοπανάκης Ἀγαπητὸς Γ.** Λίγο φῶς στὴν ἰδιωτικὴ ζωὴ τῶν χωριῶν τῆς Ρόδου κατὰ τὴν μέση τουρκοκρατία. Δωδεκ Χρον 1 (1972) 7 - 37.
Ἀπὸ τῆς σελ. 27 κέξ. 6 πωλητήρια.

1318. **Ἀβούρης Μαρ.** Τὸ ξυλόγλυπτο τέμπλο τοῦ ναοῦ τῆς Φανερωμένης στὴ Ζάκυνθο. . . Κρητ Χρον ΚΕ' (1973) 218 - 222. [Ἓν συμφωνητικόν].

1319. **Βαγιακάκος Δικ. Β.** Συμβολὴ εἰς τὴν μελέτην τῆς δημώδους νομικῆς ὁρολογίας. Ξένιον III (1973) 519 - 571.

1320. **Γκίνης Δημ. Σ.** Περίγραμμα Μεταβυζαντινοῦ Δικαίου. Συμπλήρωμα πρῶτον. Ἐπ Βυζ Σπ 39 - 40 (1972 - 73) 201 - 246.

1321. **Γκόφας Δημ. Χ.** Διαμαρτυρικὸν (Προτέστον) τοῦ ἔτους 1807 ἐκ Σύρου. Ξένιον I (1973) 481 - 493.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1322. Δύο παλαιὰ ἔγγραφα. Ὀλυμπ Χρον Δ' (1973) 18 - 27.
Τὸ ἓν σχετικὸν πρὸς πωλητήριον, τὸ ἕτερον προικοσύμφωνον.

1323. **Κατσουρὸς Ἀντ. Φλ.** Οἱ Τοῦρκοι τῆς Νάξου. Ἐπετ Ἑταιρ Κυκλ Μελ Θ' (1971 - 73) 152 - 180.
Δημοσ. 14 δικαιοπρακτικὰ ἔγγραφα.

1324. **Ξηραδάκη Κούλα** Ἕνα προικοσύμφωνο πού συνετάγη στὸ Πάπιγκο τὸ 1880. Ἠπειρ Ἑστ ΚΒ' (1973), τεῦχ. 259 - 60, σ. 654 - 655.

1325. **Παπαθανασόπουλος Θαν. [- Ζερβογιάννης Νικ.]** Θεσμοὶ λαϊκοῦ δικαίου στὸ νομὸ Λασιθίου. Ἀμάλθεια Δ' (1973), τεῦχ. 15, σ. 140 - 144.

1326. **Πεντόγαλος Γεράσ.** Μιὰ προικοπαραλαβὴ στὰ χρόνια τῶν Βενετσιάνων στὴν Κεφαλονιά. Κεφαλον Πρόοδος Α' (1972), τεῦχ. 2, σ. 3 - 4. —Παραχώρηση μὲ διαθήκη κτηματικῆς περιουσίας σὲ μοναστήρι τῆς Κεφαλονιᾶς τὶς ἀρχὲς τοῦ ΙΖ' αἰώνα. Αὐτόθι, τεῦχ. 6, σ. 4. — Πρώτη γνωστὴ ἐνοικίαση κατοικίας στὸ Ἀργοστόλι τὸν ΙϚ' αἰώνα. Αὐτόθι Β' (1973), τεῦχ. 16, σ. 87 - 89.

1327. **Ποταμιάνος Διον.** Τὸ δωρητήριο τοῦ πρώτου ναοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας Πεσσάδας (Παλαιόχτιστης). Κεφαλον Πρόοδος Β' (1973), τεῦχ. 15, σ. 51-53.

1328. **Σαμαρᾶς Π.** Ἔγγραφα τουρκοκρατίας. Λεσβιακὰ Ϛ' (1973) 178 - 180.
Πωλητήριον 1, ἀποδεικτικὸν γράμμα διανομῆς 1.

1329. **Τουρτόγλου Μεν. Α.** Τινὰ περὶ ἀναλήσεως διαθηκῶν εἰς τὴν Νάξον κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα. (Παρατηρήσεις ἐπὶ ἀποφάσεως δραγομάνου τοῦ στόλου). Ἀθηνᾶ 73 - 74 (1972 - 73) 369 - 378.

1330. **Βολονάκη - Γεωργᾶ Εὐαγγελία** Συμαϊκὰ δικαιοπρακτικὰ ἔγγραφα τοῦ 18ου αἰώνα. Συμαϊκὰ Β' (1974) 200 - 245.
Δημοσ. 38 διάφορα δικαιοπρακτικὰ ἔγγραφα (πωλητήρια, διαθῆκαι κ.ἄ.). Εἰς τὰς σελ. 200 - 203 εἰσαγωγὴ ὑπὸ Ἀλ. Σ. Καρανικόλα, εἰς δὲ τὰς σελ. 240 - 45 εὑρετήριον κυρίων ὀνομάτων.

1331. **Γεωργουλᾶς Σ.** Πλατανοῦσσα. (Λαογραφία - ἱστορία - ὁμόλογα). Ἠπειρ Ἑστ ΚΒ' (1974), τεῦχ. 261-62, σ. 55 - 61.

1332. **Γρηγορόπουλος Θεόδ.** Προικοσύμφωνα [2] ἐκ Λιγούδιστας, νῦν Χώρας Τριφυλίας. Λαογρ ΚΘ' (1974) 359 - 360.

1333. **Καρανικόλας Ἀλέξ. Σ.** Συμαϊκὸ ἔγγραφο [προικοσύμφωνο] τοῦ 18ου αἰώνα μὲ φωνητικὴ γραφή. Συμαϊκὰ Β' (1974) 135 - 141.

1334. **Κύρρη Ἀθηνᾶ** Διανομὴ τοῦ νεροῦ τῆς Λαπήθου. Χρον Λαπήθου ΙΙ - ΙΙΙ (1972 - 74) 72 - 73.

1335. **Κύρρης Κ. Π.** Πωλητήριον τῆς οἰκογενείας Τσιμούρη καὶ συμφωνητικὸν ἔγγραφον μεταξὺ αὐτῆς καὶ ἄλλων οἰκογενειῶν ἐξ Ἁγίας Παρασκευῆς Λαπήθου. Χρον Λαπήθου ΙΙ - ΙΙΙ (1972 - 74) 64 - 66.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1336. **Μπέλλος Ἀν.** Ἕνα προικοσύμφωνο στὴν Κοζάνη τοῦ 1876. Περραιβία 4 (1974) 23 - 25.

1337. **Παπαζήσης Δημ.** Νομίσματα κυκλοφοροῦντα ἐν τῷ ἑλληνικῷ χώρῳ ἐπὶ τουρκοκρατίας καὶ ἡ ἀξία αὐτῶν ἐν συσχετισμῷ μὲ τὰ τουρκικά. Ἠπειρ Ἑστ ΚΓ' (1974), τεῦχ. 263 - 65, σ. 149 - 157.

1338. **Ράμφος Ἰω. Σπ.** Δικαιοπρακτικὰ ἔγγραφα ἐκ Κιμώλου (1692 - 1839). Κιμωλιακὰ Δ' (1974) 3 - 70.

Πωλητήρια 16, προικοσύμφωνα 10, διαθῆκαι 8, διάφορα 7.

1339. **Σακελλαρόπουλος Ν.** [4] Δικαιοπρακτικὰ ἔγγραφα Βερσιτσίου (Σειρῶν) Καλαβρύτων (1796 - 1847). Ἐπετ Καλαβρ 6 (1974) 68 - 73.

1440. **Σταλίδης Κ. Γ.** Μιὰ ἐδεσσαϊκὴ διαθήκη τοῦ 1874. Ἐδεσσ Χρον 7 (1974) 4 - 8.

1341. **Τσακουμακᾶς Προκ.** Διαθήκη ἔτους 1794 συνταχθεῖσα ἐν Πάτραις ἀφορῶσα εἰς τὴν μονὴν Ἁγ. Γεωργίου Φενεοῦ Κορινθίας. Πρακτ Α' Συν Ἀχαϊκῶν Σπ (1974) 115 - 129.

Ἐν σελ. 127 - 29 παρατηρήσεις ὑπὸ Π. Ι. Ζέπου καὶ Τ. Ἀθ. Γριτσοπούλου.

1342. **Χιόνης Κωνστ.** Ἀνέκδοτα ἔγγραφα τῆς Θάσου ἀναφερόμενα στὸ ἔθιμο τοῦ «παληκαριάτικου» καὶ «κοριτσιάτικου». Μακεδονικὰ 14 (1974) 139 - 150.

1343. **Ἀλιπράντης Νικ. Χρ.** Ἀνέκδοτα παριακὰ ἔγγραφα τῆς τουρκοκρατίας (1594 - 1836). Σιγίλλια καὶ ἔγγραφα τῆς μονῆς Ἁγίου Μηνᾶ Πάρου. Ἀθηνᾶ 75 (1974 - 75) 95 - 179.

Δημοσ. 74 ἔγγραφα, ἐν οἷς 2 προικοσύμφωνα, 9 διαθῆκαι, 27 πωλητήρια ἀκινήτων, 8 συμβάσεις καλλιεργείας κτημάτων κλπ. Εἰς τὰς σελ. 164 - 70 δημοσ. πίνακες κυρίως ὀνομάτων καὶ τοπωνυμίων, σελ. 171 - 76 πίνακες ἰδιωματικῶν λέξεων, εἰς σελ. 177 - 78 εὑρετήριον δημοσιευομένων ἐγγράφων.

1344. **Ἀνδρεάδης Ματθ.** Τινὰ περὶ δικαίου καὶ δικαιοσύνης ἐν Κορινθίᾳ κατὰ τοὺς πρώτους μετεπαναστατικοὺς χρόνους. Πρακτ Α' Συν Κορ Ἐρ (1975) 172 - 179.

1345. **Γιαννακόπουλος Ἀνδρ.** Ἀνέκδοτα ναυτικὰ ἔγγραφα ἐκ Πατρῶν (1810). Ἐκ τῶν ἀρχείων τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν Γαλλίας. Πελοποννησιακὰ ΙΑ' (1975) 65 - 79.

Ἐνδιαφέρον κυρίως διὰ τὰ ναυλοσύμφωνα καὶ τοὺς εἰς αὐτὰ ναυτικοὺς καὶ ἐμπορικοὺς ὅρους.

1346. **Εὐθυμίου Ἀναστ.** Παλαιὰ ἔγγραφα καὶ ἱστορικὲς ἐπιγραφὲς καὶ ἐνθυμίσεις ἐκ τῆς ἐπαρχίας Κονίτσης. Ἠπειρ Ἑστ ΚΒ' (1972), τεῦχ. 252 - 53 σ. 229 - 233, ΚΓ' (1974), τεῦχ. 263 - 65 σ. 196 - 97, τεῦχ. 269 - 70 σ. 521 - 23, τεῦχ. 271 - 72 σ. 633 - 637, ΚΔ' (1975), τεῦχ. 283 - 84 σ. 785 - 790.

Προικοσύμφωνα, πωλητήρια, ἐνθυμίσεις κ.ἄ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1347. **Ζερβογιάννης Ν.** Κρητικὰ συμβόλαια ἑνετοκρατίας (τῆς μονῆς Ἀρετίου Μεραμπέλλου). Ἀμάλθεια Γ' (1972), τεῦχ. 10 σ. 17 - 24, τεῦχ. 11 σ. 129 - 132, τεῦχ. 13 σ. 281 - 288, Δ' (1973), τεῦχ. 14 (1973) σ. 29 - 36, τεῦχ. 15 σ. 145 - 154, τεῦχ. 16 - 17 σ. 225 - 240, Ε' (1974), τεῦχ. 18 - 19 σ. 137 - 142, τεῦχ. 20 - 21 σ. 279 - 280, Ϛ' (1975), τεῦχ. 24 - 25 σ. 175 - 176.

1348. **Θέου Θεόδ.** 1. Τουρκικὰ χειρόγραφα ἀγοραπωλητήρια [Φράγκου Καρδίτσης]. 2. Ἐνθυμήσεις. Παρνασσὸς ΙΖ' (1975) 405 - 411.

1349. **Κισκήρας Ἰω. Π.** Τὰ μοιρολόγια ὡς πηγὴ δικαίου τῆς Μάνης. Λακων Σπ Β' (1975) 176 - 198.

1350. **Κουγέας Σωκρ. Β.** Ἡ ἀνθρωποκτονία (τὸ φονικὸ) ὡς διεγγύημα τρίτου ἐν Μάνῃ. Λακωνικὰ ΙΒ' (1975), τεῦχ. 68 σ. 53 - 55, τεῦχ. 70 σ. 116 - 118.

Ἀναδημοσιεύεται ἀπὸ τὸν τόμον «Προσφορὰ εἰς Στ. Κυριακίδην» (1953), σ. 364 κέξ.

1351. **Λαζαρίδης Κ. Π.** Μικρὲς παλιὲς ἀδημοσίευτες ζαγορίσιες διαθήκες. Ἠπειρ Ἑστ ΚΒ' (1973), τεῦχ. 256 - 58 σ. 449 - 460, τεῦχ. 261 - 62 σ. 40 - 46, ΚΓ' (1974), τεῦχ. 271 - 72 σ. 612 - 621, ΚΔ' (1975), τεῦχ. 277 - 78 σ. 313 - 325.

1352. **Ξηραδάκη Κούλλα** Ἕνας Σινασίτης κληροδοτεῖ τὸ 1788 εἴκοσι γρόσια στὴν Παναγία τοῦ Κύκκου. Κυπρ Λόγος 7 (1975), ἀρ. 37, σ. 25 - 28. [Μία διαθήκη].

1353. † **Παντελεήμων Καρανικόλας**, μητροπολίτης Κορινθίας, Δύο σειραὶ δικαιοπρακτικῶν καὶ ἄλλων ἐγγράφων. (Συλλογὴ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσείου Κορίνθου). Πρακτ Α' Συν Κορ Ἐρ (1975) 9 - 16.

1354. **Πλατάκης Ἐλ.** Οἱ μονὲς τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου στοὺς Γαλήνους καὶ τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος στὴ Φόδελε. Κρητολογία 1 (1975) 37 - 90.

Δημοσιεύονται ἐν τέλει διάφορα δικαιοπρακτικὰ ἔγγραφα.

4. Παιδικὴ ζωή. Παιδιαί.

[Βλ. καὶ τὰ ἄρθρα ὑπ' ἀριθμ. 156. 163. 174. 194. 206. 218. 233. 246. 249. 251. 291. 295. 314. 612. 1096]

1355. **Στεφόπουλος Ἀντ.** Παιδικὰ παραδοσιακὰ παιγνίδια ἀπὸ τὴ Χρυσὴ Καστοριᾶς. Μακεδονικὰ 12 (1972) 361 - 423.

1356. **Ταουσιάνης Χρ. Ν.** Λαογραφικὰ Ριζοκαρπάσου (παιγνίδια) [5]. Μόρφωσις ΚΗ' (1972), ἀρ. 327 - 28 σ. 21, ἀρ. 329 σ. 19.

1357. **Φωτόπουλος Κων.** Οἱ πετροπόλεμοι στὸν καιρὸ τῆς τουρκοκρατίας στὰ Γιάννινα. Ἠπειρ Ἑστ ΚΑ' (1972), τεῦχ. 239 - 40, σ. 190 - 194.

1358. **Κυριάκου Κυρ.** Τὸ καμηλὶ [1]. Μαθ Ἑστ ΚΔ' (1972 - 73), ἀρ. 53, σ. 121.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1359. **Πιερὴς Κων.** Συκιὰ [1]. Μαθ Ἑστ ΚΔ' (1973 - 73), ἀρ. 53, σ. 121. — Χωστὸ (= κρυφτό). Αὐτόθι.

1360. **Ταουσιάνης Χρ. Ν.** Κυπριακὰ παιγνίδια (ἀπὸ τὸ Ριζοκάρπασον) [2]. Μόρφωσις ΚΘ' (1973), ἀρ. 337 - 38, σ. 26.

1361. **Χατζιωνᾶς Στυλ.** Παιδικὰ τῆς Ἀλώνας [12]. Λαογρ Κύπρ Δ' (1974), τεῦχ. 11 - 12, σ. 67 - 68.

1362. **Λαζαρίδης Κ.** Παραδοσιακὰ παιγνίδια τοῦ χωριοῦ μου (Κουκκουλίου - Ζαγορίου) [54]. Ἠπειρ Ἑστ ΚΔ' (1975), τεῦχ. 273 - 74 σ. 28 - 42, τεῦχ. 275 - 76 σ. 166 - 189.

1363. **Τζημουράκας Χρ.** Γύρω στὸ τζάκι [2]. Μακεδ Ζωὴ τεῦχ. 104 (1975), σ. 38 - 39.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Α' ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΩΝ

'Αβούρης Μαρ. 1318
'Αβούρης Σπυρ. Ν. 949
'Αβραμέα Ἄννα 1022
'Αβράμης Β. 1166
'Αβτζῆς Γεώργ. 987
'Αγαπητίδης Σωτ. 1286
'Αγγελινάρας Γ. 583
'Αγγελόπουλος 'Ιω. 73, 154, 1120
'Αγιομαμίτης 'Αντών. 647
'Αθανασάκου Παρασκευὴ 584
'Αθανασιάδης Δημ. 'Αθ. 1109
'Αθανασιάδης Π. Σ. 97
'Αθανασιάδης Στάθ. 787
†'Αθανάσιος Παπᾶς, ἐπίσκοπος 'Ελενουπόλεως 491
Αἰκατερινίδης Γεώργ. Ν. 4, 16, 124, 274, 316, 332, 489, 926, 1225, 1226, 1243, 1255
'Αλατᾶς Χαράλ. 98
'Αλεξάκης 'Ελ. Π. 1297
'Αλεξάκης Μιχ. 1123
'Αλεξιάδης Μηνᾶς 'Αλ. 726
'Αλεξίου 'Αλέξ. 648, 759, 866
Alexiou Margaret 1148
'Αλεξίου Στυλ. 988
'Αλεξόπουλος Πολυχρ. 927
'Αλιπράντης Νικ. Χρ. 1343
'Αμαργιανάκης Γεώργ. Στ. 1093, 1243
'Αμοιραλῆς Γεώργ. 359
'Αμοργιανὸς 'Ιω. 214, 215
'Αμοργινὸς 'Ιω. 555
'Αμπατζῆ Μαρία 752
'Αναγιῶτος 'Ανδρ. 867
'Αναγνώστης Χρ. 730
'Αναστασέλλης Στρ. 1193
'Αναστασόπουλος Πλ. 216
'Ανδρεάδης 'Ερμόλ. 1164
'Ανδρεάδης Ματθ. 1344
'Ανδρεάδης Χρ. 125
'Ανδρέου Χαρ. 545
'Ανδρέου Χρ. 1078, 1079
'Ανδριώτης Ν. Π. 950, 1052
Andriotis Nik. βλ. 'Ανδριώτης Ν. Π.
'Αντωνιάδης Δημ. 856
'Αντωνίου 'Αντών. 541, 622
'Αντωνίου Παν. 868
'Αντωνουδίου Νικ. 623, 735
'Ανωγειανάκης Φοῖβος 1080, 1094, 1102
'Αποστολάκης Σταμ. 'Α. 360, 836
'Αποστολᾶτος Διον. 1110
'Αργυρὸς Παν. 1298
'Αρναουτάκη Μαρία 810, 813
'Αρναούτογλου Χρυσαυγὴ 492
'Αρσενίου Λάζ. 'Αρσ. 361
'Αρχέλαος Σαραντίδης Ι. 245
'Αρχιγένης Δημ. 375
'Ασδραχᾶς Σπ. 713
'Ασημακόπουλος Παν. 560
'Ασιατίδης 'Αθαν. 717
'Αστεριάδης 'Αγήνωρ 466

Βαβαρέτος Γεώργ. 561
Babiniotis G. 22
Βαγενᾶς Θ. 1005
Βαγιακάκος Δικ. Β. 1, 5, 23, 126, 673, 951, 952, 953, 673, 1006, 1023, 1046, 1319
Wagner Friedrich Christoph 467
Βακιρτζῆς Γ. 468
Βάλβης Κ. 75, 1287
Βαλέτας Γ. 62, 158, 238, 290, 442, 493, 1149
Βαμβακούσης 'Αχ. 174
Βάμβουκας Μιχ. 585
Βάος Ζαφ. 492α
Βάρδα Μαρία 552
Βαρίκα - Μοσκόβη Εὔρη 751
Βασιλάκης Βάσος 217, 253
Βασιλάκης Ν. 649
Βασιλειάδης Δημ. 409, 410, 442, 469, 470, 493
Βασιλείου Πάνος 964
Βατίδου Ὄλγα 155
Βαφειάδου Βαλασία 246, 1053
Βαφείδης Κ. 1047

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Baud - Bovy S. 706, 718, 728, 1081
Βέης Ν. 689
Βεΐκου - Σεραμέτη Κατίνα 218, 411, 1054
Βέλκος Γ. 674
Βεργωτῆς Γ. Θ. 1288
Βετσόπουλος Βασ. Γ. 1135
Βιβιλάκης Γ. 573
Βιολάρης Γλαῦκος 788, 791
Βίττης Φ. 869, 553α
Βλαχόπουλος Γ. 247
Βλάχος Σπ. Δ. 276
Βλάχου Ἑλένη 277
Βογιατζῆ - Μιχαλαριᾶ Μαρία 546
Βολονάκη - Γεωργᾶ Εὐαγγελία 1330
Boser - Sarivaxévanis Renée 412
Βουνᾶς Χρ. 471, 778
Βούρδας Γ. 278
Βοῦρνος Μιχ. 42
Boyle J. A. 908
Βρανούσης Λ. 961
Βρατσίστας Ἠλ. 1167
Βράχας Π. 870
Βροκίνης Λαυρέντιος 518

Γεδεὼν Σοφία Μ. 766
Georgacas D. 960
Γερμίδης Ἄγγ. 219
Γερουλάνος Μαρ. 1194
Γεωργαλλίδης Γ. 8
Γεωργαντῆ Μαριάννα 1278
Γεωργιάδης Θεόφρ. 279
Γεωργίου Ἀνδρονίκη 650
Γεωργίου Γεώργ. 857
Γεωργίου Τ. 1111
Γεωργούλας Σωκρ. Δ. 220, 1331
Γεωργοῦντζος Παν. Γ. 726, 1037
Γιαγκόπουλλος Ἀνδρ. 871
Γιαγκουλλῆς Κ. Γ. 308, 586, 587, 651, 690, 719
Γιαλούρης Νικ. 989
Γιαννακόπουλος Ἀνδρ. 6, 1345
Γιαννακόπουλος Βλ. 362, 588
Γιαννακόπουλος Τ. 76, 514, 525
Γιαννακοπούλου Ἑλένη 6
Γιανναροπούλου Ἰωάννα 175
Γιαννόπουλος Ἰω. 966, 1263
Γιαννουλέλλος Γ. 1024
Γιαννουλίδου Καλλιόπη Μ. 965
Γιαραλῆ - Παπαδοπούλου Δέσποινα 296
Γιαταγάνας Ἀγ. 1056
Γιούργαλις Ἰω. 1007
Γκανιάτσας Κων. 562, 568
Γκανούλης Γεώργ. 1264
Γκαρτζονίκας Δημ. 40
Γκιάλας Ἀθαν. 1136
Γκιάλας Ἰω. 176
Γκιάτης Ἀπ. 1124
Γκίζας Γ. 77
Γκιζέλης Γρηγ. 78, 99, 128, 707, 1256
Γκίκας Γιάννης Π. 624, 1112, 1113
Γκίνης Δημ. Σ. 1320
Γκλέκας Γ. Δ. 530, 558, 872, 990, 1055
Γκόρπας Βησσ. 177
Γκόρπας Θωμ. 177
Γκόφας Δημ. 1321
Γκριζιώτης Ἀχ. 675, 858, 859, 1103, 1195, 1196
Γλέζος Π. 1122
Γλύκας Ἀντ. 1168
Γόνης Δ. 1295
Γορούβας Νικ. 676
Γουήλ Ἄννα 1250
Γράβαλλος Π. 468
Γρηγορόπουλος Θεόδ. 1332
Γρῖσπος Π. 178
Γριτσόπουλος Τ. Ἀθ. 129, 194, 263, 290, 297, 357, 607, 708, 1019, 1260, 1265, 1295, 1341

Δάμος Στ. 652
Δανὸς Μ. 403
Δαράκη Πέπη 579, 589, 748
Δασκαλάκης Ἀπόστ. Β. 1289
Δαφναῖος Ἀ. 628
Δέδε - Μιχαὴλ Μαρία 1244
Δεμπόνος Ἄγγ.-Διον. 1197, 1228
Δετοράκης Θεοχ. Ε. 833
Δευτεραῖος Ἄγγ. Ν. 4
Δημάκης Χρ. 531, 1008
Δημητρακόπουλος Γ. 967
Δημητράκος Πέτρ. 1156
Δημητριάδης Βασ. 1025
Δημητριάδης Εὐάγγ. 473
Δημητρίου Γεώργ. 760
Δημητρίου Ἑλένη 474
Δημητρίου Νικ. 413
Δημητροκάλλης Γεώργ. 946, 1026
Δημόπουλος Χαρίλ. 1169

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Διαμάντης Α. 79, 130
Διδασκάλου Ἰφιγένεια 414, 626, 1229
Δογάνης Διαμαντ. Ἀ. 44, 563, 837
Δοκανάρης Ναπ. 954
Δούφλιας Κ. 248, 627, 653, 677, 1290
Δραγούμης Μάρκ. Φ. 1114
Δράκος Γ. 45
Δρανδάκης Ν. Β. 749
Δρουδάκης Ἀ. Κ. 591, 1137
Δρουδάκης Κ. Δ. 1098

Ἐγγονόπουλος Ν. 415
Ἐλευθεριάδης Ἀλέξ. 628
Ἑξαδακτύλου Ἀνδρούλα 677α, 1125, 1198
Ἐξάρχου Νικόλ. 280
Εὐαγγελᾶτος Σπ. Ἀ. 1060
Εὐαγγελινίδου Β. Α. 117
Εὐαγγελινάκη Μαρία 542
Εὐθυμίου Ἀναστ. 1346
Εὐπραξιάδης Λάζ. 249
Ἐφραιμίδης - Σανταῖος Ἰω. 743

Ζαγελῆς Δημ. 962
Ζαμπούνη Αἰκατερίνη 576
Ζαμπούνη Εὐθυμία 629
Ζαράκας Ν. 1119
Zarmas Pieris 1115
Ζαφείρης Χρ. 80
Ζαφειράμητσος Μ. 838
Ζαχαρίου Κ. 363, 1213
Ζεγκίνης Ἰω. 882
Ζέπος Π. Ι. 1341
Ζέρβας Γεώργ. 444
Ζερβογιάννης Ν. 81, 630, 1347
Ζερβὸς Γιάνν. Κλ. 801
Ζερβὸς Γιάνν. Σκ. 753, 761, 762
Ζερζελίδης Γ. 754
Ζησόπουλος Κ. Α. 179
Ζιώγας Κ. 1227
Ζιώτας Παν. 1170
Ζούρου Φράσω 164, 221, 582, 1149
Ζουρούδης Γεώργ. 476
Ζωγραφάκης Γ. 445, 873, 991
Ζωίδης Ἀριστ. 1134
Ζώντου Σοφία 1219
Ζώρα Πόπη 416
Ζώρας Γ. Θ. 1068
Ζώρας Λεων. 1082

Ἤμελλος Στ. Δ. 48, 100, 101, 131, 302, 304, 364, 383, 526, 535, 827, 891, 903, 905, 912

Θαβώρης Ἀ. Ἰ. 960
Θανασούλια Βούλα 565
Θέμελης Δημ. Γ. 1076, 1081, 1083, 1104
Θεοδωρακάκου - Βαρελίδου Πόπη 418
Θεοδωρίδης Θεόδ. 968
Θεοτοκᾶς Γ. 1065
Θέου Θεόδ. 1348
† Θεόφιλος, μητρ. Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως 298
Θεοχάρης Ι. Γ. 290
Θεοχαρίδης Νικηφ. 1009
Θηλυκὸς Ἀστέρ. 519
Θρακιώτης Κ. 102, 250, 1245
Θωμαδάκη Κατερίνα 1063
Θωμᾶς Γ. 909
Θωμόπουλος Ι. Α. 132, 928, 929, 941, 963

Jannarakis G. 819
Ἰγνατίου Ἀνδρ. 631
Ἰγνατίου Μεν. 1214
Imellos Steph. D. βλ. Ἤμελλος Στ. Δ.
Ioannides C. D. βλ. Ἰωαννίδης Κ. Δ.
Ἰωαννίδης Κ. Δ. 1084, 1085, 1095, 1096
Ἰωαννίδου Θ. 82, 475
Ἰωαννίδου - Μπαρμπαρίγου Μαρία 49
Ἰωάννου Γ. 575, 763, 1061
Jochalas Titos 302α
Ἰωσὴφ Σάββ. 547

Καβακόπουλος Παντ. 1105
Καββαδᾶς Στέφ. Δ. 913, 1266
Καδιανάκης Ἐμμ. 251
Καζαδέλλης Τιμόθ. 222
Κακαδέλλης Γ. 784
Κακούρη Κατερίνα Ἰ. 1215
Κακούτης Στ. 592
Κακριδῆς Φ. Ἰ. 691, 819, 892
Kakridis Ph. J. βλ. Κακριδῆς Φ. Ἰ.
Καλινδέρης Μιχ. Ἀθ. 1267, 1279
Καλλέρης Ι. Ν. 959
Καλλιάνης Δημ. Γ. 223, 384, 494, 792
Καλλιατάκη Κάλλια 908
Καλλιγιάννη Θάλεια 180, 732
Καλογεροπούλου Ἑλένη 419

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Καλοκύρης Κων. Δ. 1246
Καμηλάκης Λυκ. 790
Καμμᾶς Γεώργ. 577
Καμπασακαλῆς Δημ. 252
Καμπούρης Τζανῆς 802
Κανακάρης 'Αντών. 593
Κανελλάκης Χαρίλ. 992
Κανελλόπουλος Παν. Θεμ. 281
Καπελλᾶ Θεμελίνα 322, 329, 376
Καπόγλου 'Εσπερία 224
Καραβαλάκης Ι. Μ. 515
Καραβίδας Γ. 805
Καραγιαννάκος 'Απόστ. 38, 365, 420
Καραγιώργης 'Ανδρ. 104, 133, 874
Καραγιῶργος Παν. 296
Καραμεσίνης Μεν. 692, 840, 1171
Καράμπαλης Χρ. 720
Καραναστάσης 'Αν. Μ. 49, 755
Καρανικόλα - Χριστοφῆ "Αννα 756, 766
Καρανικόλας 'Αλ. Σ. 803, 918, 1262, 1330, 1333
Καρανικόλας Σωτ. 'Αλ. 925
Καραντώνης 'Ανδρ. 688
Καραπατάκης Κ. 396, 1165
Καραρᾶς Ν. 1097
Καρασταμάτη 'Ελένη 344
Καρατζᾶς Σταμ. 969, 982, 993
Καρεφυλλίδης Στυλ. 804
Καρτσωνάκης - Νάκης Ν. 181
Κάσης Μιχ. 445α
Κασσωτάκης 'Ανδρ. 1172
Κατσουρὸς 'Αντ. Φ. 442, 693, 890, 904, 947, 1028, 1325
Καφταντζῆς Γ. 225
Καχραμάνος Χαρ. 421
Καψῆς 'Αντ. 994
Καψωμένος Γ. Δ. 62, 632, 1086, 1098
Καψωμένος Δ. Κ. 566, 1137
Κελαϊδῆς Πάρις 841
Κεφαλᾶς Κωνστ. 309, 446
Κεφαλληνιάδης Νικ. 182, 226, 254, 337, 422, 447, 564, 694, 1299
Κιάος Γεώργ. 1138
Κισκήρας 'Ιω. 1349
Κλαδάκης Π. 1291
Κληρίδης Νέαρχ. 750
Κλουκίνας Γ. 358, 543
Κλώντζας Μαν. 1157
Κόκκαλης Παντ. 227, 1200
Κοκκίνης Σπυρ. 495, 1069
Κόκκινος Δημοσθ. 40, 51, 290, 423, 442, 452, 1134, 1305
Κόλιας Γ. Τ. 1039
Κομνηνὸς Μιχ. 687
Κονιδάρη Μ. 30
Κονομῆς Ν. 1057
Konstantinou Evang. 774
Κονταξάκης Γεώργ. 405, 424
Κονταξῆς Κ. 255
Κοντόβερος Λ. 317
Κοντομίχης Πανταζῆς 1122
Κοντοσόπουλος Νικ. Γ. 52, 520, 1658
Κορομήλης 'Ανδρ. 183
Κορρὲ Αἰκατερίνη Γ. 338, 339, 339α, 345, 477
Κόρφης Τάσος 737
Κοσκινᾶς Νικ. Σπ. 256
Κοσμετᾶτος - Φωκᾶς Ν. βλ. Φωκᾶς - Κοσμετᾶτος Νικόλ.
Κοσμόπουλος Ι. 578
Κοταμανίδης Σ. 955
Κοτσόβολης Νίκων 793
Κουγέας Σωκρ. Β. 1350
Κουδουνάρης 'Α. 956
Κουλερῆς 'Αριστοφ. 156
Κουμέντος Νικήτας Ι. 594, 1173, 1174
Κουμπαρίδου 'Αναστασία 536
Κούντουρας 'Αργ. 323
Κουρμούλης Γ. Ι. 956α
Κουτρούμπας Δημ. 1280
Κουτσανδρέας 'Αντ. 995
Κουτσανδρέας Δημ. 1048
Κουτσαντωνάκης 'Εμμ. Γ. 893, 899
Κουτσιλιέρης 'Ανάργ. Γ. 996
Κουτσιμανῆς Στ. 1029
Κουφουδάκης Νικ. 496
Κοψίδης Ράλλης 763
Κρεκούκιας Δημ. Α. 540, 567, 910
Κρητικὸς Παν. Γ. 959
Κριαρᾶς 'Ε. 1049
Κριάρης 'Αριστ. 785, 997
Κρικέλλης Κωστ. 257
Κυθρεώτης 'Ιάκ. 318, 532, 595, 596, 1150
Κυπριανοῦ Στέφ. 1216
Κυπριανοῦ Χρύσ. Στ. 7, 33, 85, 346, 355, 386, 557
Κυριαζόπουλος Βασ. 478, 496α
Κυριακίδης Θωμ. 184
Κυριακίδου - Νέστορος "Αλκη 311
Κυριάκου Κυρ. 1358

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Κύρρη 'Αθηνᾶ 1334
Κύρρης Κ. 8, 17, 324, 442, 493, 820, 933, 1010, 1335
Κύρρης Λεων. 258, 479
Κωνσταντινίδης Γεώργ. 157
Κωνσταντινίδης Δημ. 425, 448, 496β
Κωνσταντινόπουλος Β. 1175, 1282
Κωνσταντινόπουλος Χρῆστ. Γ. 357, 366, 1307
Κωνσταντουδάκη Μαρία 497
Κώνστας Κ. Σ. 185, 228, 942, 970, 1176, 1308
Κωστάκης Θαν. Π. 295, 312, 397, 406, 982, 1011
Κωστελίδης Φώτ. 1257
Κωτσέλης 'Αριστ. 387
Kykkotes Hierotheos 1281

Λαζαρίδης Κ. 201, 1177, 1351, 1362
Λαζάρου 'Αχ. 1012
Λαζόγκας Εὐθ. 229
Λαμνᾶτος Βασ. 377
Λαμπαδαρίδης Νικ. Σωτ. 186, 378
Λαμπιθιανάκη - Παπαδάκη Εὐαγγελία 1126
Λαμψίδης 'Οδ. 24, 777, 1109, 1303
Λάππας Κ. Θ. 3
Λασκαρᾶτος 'Ανδρ. 1258
Λάττας Χρ. Π. 259
Λειμώνα - Τρεμπέλα 'Ελένη 406, 449, 480
Λεμοναρῆς Εὐρ. 527, 569, 744, 1217
Λεονάρδος 'Αντ. 367
Λεοντῆς Δ. 794
Λεωνιδοπούλου - Στυλιανοῦ Ρέα 498
Λιάπης Γιάνν. 282
Λιάπης Κ. 842, 1178
Λίβας Χρ. 283, 633, 678, 679, 813α, 1283
Limona Dumitra 943
Λογκάκης 'Ανδρ. 260, 597
Λουκᾶτος Δημ. Σ. 18, 41, 55, 56, 106, 107, 134, 151, 162, 200, 270, 310, 353, 521, 695, 696, 818, 821, 822, 828, 830, 831, 832, 894, 930, 1179, 1180, 1247
Loukatos Dém. βλ. Λουκᾶτος Δημ. Σ.
Λυγίζος Γ. 449α
Λυκάκη 'Ελένη 549
Λώλης Ν. Β. 450, 481, 1151

Μαγγανᾶς Δημ. 'Α. 176, 203, 863
Μαγκούτης Πέτρ. 1116
Μαγκριώτης 'Ιω. 152
Μαζαράκη Δέσποινα Β. 1081, 1087, 1088, 1117
: Μάκιστος (Παπαχαραλάμπους) Κ. 158, 581
Μακρῆς Εὐάγγ. 921
Μακρῆς Κίτσος 86, 499
Μακρῆς Κων. 1152
Μακριδάκης 'Ανέστης 786
Μακρυμίχαλος Στέφ. 1059, 1305
Μάλαμας Λ. 805, 961
Μαλτέζου Χρύσα 957
Μαμαλίγκα - Ζαχαρίου 'Ελένη 731
Μαμέλης Γεώργ. 39
Μαμμόπουλος 'Αλέξ. Χ. 402, 452
Μάνεσης Στ. 925
Μάνος Σπ. 598
Μανουσάκης Γ. 599
Μαραγκὸς Δημ. 388
Μάργαρης Β. 34
Μαρκόπουλος Μάρκ. 389
Μαρμαρινὸς Κλ. 168, 170, 216, 235, 336, 416, 426, 462, 705, 898, 1207
Ματαυτσῆς Βασ. 261
Μάτσας Νέστορας 230, 284, 481α
Μαυρῆς Ν. Γ. 1, 25
Μαγαλλεκίδης Πολύκ. 1292
Mc Donald W. A. 960
Μέγας 'Αναστ. Χ. 9
Μέγας Γ. 'Α. 37, 57, 58, 71, 108, 109, 135, 136, 158, 162, 166, 172, 179, 197, 230, 233, 238, 249, 255, 262, 263, 270, 290, 377, 415, 427, 466, 507, 687, 688, 756, 766, 770, 771, 805, 822, 895, 1052, 1075, 1091, 1134, 1164, 1165, 1251, 1252, 1259
Μεγγρέλης Θ. 680
Μελίδου Γλυκερία 352
Μέλλιος Λάζ. 1218
Μέλλου 'Ερατὼ - Αἰκατερίνη 843, 1139, 1201
Μενάρδος Γεώργ. Σ. 600
Μενάρδος Σῖμ. 697
Μερακλῆς Μ. Γ. 16, 59, 60, 87, 110, 111, 119, 302, 311, 316, 432, 508, 775, 776, 803
Mercati Silvio Gius. 231
Μεργιανοῦ "Ανζελ 482
Μερικάκης Στυλ. 656
Μέρτζος Νικ. 501
Μηλιατζίδου - 'Ιωάννου Εὐδοκία 428, 429

Μηλίγκου - Μαρκαντώνη Μαρία 10, 19, 24α
Μηλιώρης Νικ. Ε. 35, 35α 1040
Μηνᾶς Κωνστ. 313, 789
Μηνδρινὸς Ματθ. 1077
Μιτάκης Διον. 844
Μιτσὸς Μαρκέλλος Θ. 232
Μιτσοτάκης Θεμ. Κ. 923, 1306
Μιχαὴλ (Στάμης) Σταῦρ. 537, 559, 657, 745, 922
Μιχαηλίδης - Νουάρος Μιχ. Γ. 1041, 1309, 1310
Μιχαηλίδου Ἁγνὴ 262
Μιχαλαριᾶ - Βογιατζῆ Μαρία 187
Μιχαλόπουλος Μιχ. 263
Μοσχόπουλος Γεώργ. 61
Μοσχόπουλος Μόσχ. 1163
Μουγογιάννης Γ. Γ. 197, 442, 467
Μουσελίμης Σπ. 188, 1030
Μουσόπουλος Θαν. 112, 483
Μουτσόπουλος Ν. Κ. 26, 88, 430, 453, 454, 502, 503
Μπακάκου - Μοσχούλα Καλλιόπη 165
Μπακιρτζῆς Χ. 1013
Μπαλάσκα - Κουτσογιάννου Γεωργία 1127
Μπάμιος Κ. 455, 998
Μπελιᾶ Ἑλένη 1031
Μπέλλος Ἀν. 1336
Μπενέκος Πέτρ. 264
Μπέντας Κωνστ. 368
Μπερερῆς Διον. 189
Μπιλλήρης Δημ. 739
Μπόνης Κ. Γ. 1118
Μπόντας Γεώργ. Μ. 780, 1181
Μποσινάκος Γ. 233
Μπότσαρης Μάρκ. 484
Μπουγάνης Σωτ. 234, 601
Μπουμπουλίδης Φαίδων Κ. 11, 20
Μπούρας Χαρ. 431
Μπουσιώτης Ἀνδρ. 1089
Μπριλλάκη - Καβακοπούλου Εἰρήνη 845
Μυλωνᾶς Ἀντ. 390

Νάθενας Ἀνδρ. 602
Νάστος Κλεάνθης 166
Νατσούλης Τ. 528, 795
Νεαμονιτάκης Χρυσόστ. 190
Νικολαΐδης Ἀντών. 931
Νικολάου Δημ. 883
Νικολάου Κυρ. 658, 916
Νίκολς Κ. 1090
Νομικὸς Ἀνδρ. 806, 1182, 1219
Νομικὸς Θεοφ. 456
Νομικὸς Στέφ. 492α

Ξανθούλης Ναπολ. 971
Ξενῆ Χριστίνα 659
Ξηραδάκη Κούλα 932, 933, 1324, 1352
Ξυδᾶ Μαρία 433
Ξύδης Θ. 31
Ξυστούρης Σάββας 319, 875, 884
Ξύστρος Ν. 1128

Οἰκονομίδης Δημ. Β. 12, 28, 89, 299, 709, 788α, 900, 906, 911, 1268, 1309
Οἰκονομίδου Φωτεινὴ 333
Ὀρφανίδης Γ. 681
Ὀρφανίδης Ν. 461
Οὐσταγιαννάκη - Ταχατάκη Εἰρήνη 604
Οὐσταμανωλάκη - Δουνδουλάκη Ἑλένη 1129

Παγκαλος Γεώργ. Ἰ. 1130
Παγώνης Π. 167, 1184, 1231
Παζαρᾶς Θεοχ. 972
Παϊδούσης Μικὲς 570
Παιωνίδου Ἕλλη 727
Πακτίτης Ν. 605
Παλλάντιος Μεν. 1099
Πάλλαρης Κυρ. 807
Παναγίου Νίτσα 1202
Παναγιωτάκης Ἀριστ. 191
Παναγιώτου Ν. 796
Παναγόπουλος Δ. 973
Πανάρετος Ἄνθ. 192, 265, 285, 325, 369, 378α, 398, 522
Πάνος Δημ. Ἀθ. 352α
Πανταζῆς Π. 885
Πανταζῆς Στάικος 1140
† Παντελεήμων Καρανικόλας, μητροπολίτης Κορινθίας 1353
Παντελοδῆμος Δημ. 606, 1293
Παπᾶ Ρένα 1203
Παπάγγελος Ἰωάν. 974
Παπαγεράκης Ἰωακ. 159
Παπαγεωργίου Ἀντ. 160
Παπαγεωργίου Γ.Π. 1261
Παπαγεωργίου Λέανδρ. 767, 1066
Παπαδάκη Εἰρήνη 266, 698

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Παπαδάκη 'Ελευθερία 235, 699, 1131, 1185
Παπαδημητρακόπουλος Παν. 1043, 1100
Παπαδογιάννης Μαν. 710, 846
Παπαδομαρκάκης Δημ. 847
Παπαδομῆτσος Χ. 635
Παπαδόπουλλος Θεόδ. 17, 548, 700, 711, 712, 727, 769, 975
Παπαδόπουλος Κων. Μ. 1032
Παπαδόπουλος Ν. Γ. 999
Παπαδόπουλος Σ. Ε. 1300
Παπαζήσης Δημ. 140, 1269, 1284, 1337
Παπαθανάση - Μουσιοπούλου Καλλιόπη 1294
Παπαθανασίου Εὐάγγ. 161, 682
Παπαθανασόπουλος 'Ηλίας 399, 683, 934, 935, 1000
Παπαθανασόπουλος Θαν. 391, 701, 811, 877, 1311, 1325
Παπαθωμόπουλος Μ. 721
Παπαϊωάννου Γ. Ι. 1033
Παπαϊωάννου Λάζ. 236
Παπαϊωάννου Σωτ. 193
Παπαλεξάνδρου 'Ανδρούλα 746
Παπαμηνᾶς Μην. 864
Παπαμιχαὴλ 'Άννα 'Ι. 539, 1239
Παπαναγιώτου 'Ιω. 808
Παπανδρέου 'Ανδρ. 237
Παπανδρέου Παναγιώτα 1141
Παπαντωνίου Γεώργ. 194
Παπαντωνίου 'Ιωάννα 340, 347, 348
Παπαρρηγόπουλος Πάνος 162
Παπασιώτης Λεων. 195
Παπαστάθης Χαράλ. 948
Παπασταύρου Σταῦρ. 286
Παπατρέχας Γερ. 'Ηρ. 976, 1050
Παπαφωτίου Κ. 1186
Παπαχαραλάμπους Γ. Χ. 303, 314, 523, 574, 581, 878, 886
Παπαχριστοδούλου Χ. Ι. 977
Παπαχρυσάνθου Γεώργ. Κ. 151
Παρασκάκη Στέλλα 62, 457
Παρασκευαΐδης Γ. Ε. 392, 1204, 1232
Παρασκευαΐδης Παν. 238
Παράσογλου Γεώργ. 556
Παραφεντίδου 'Αλεξάνδρα 90, 287, 330, 334, 335, 379, 434, 550, 554, 1205
Parkins Alta Ann 168
Παρλαμᾶς Μ. Γ. 1001
Πάροικος Ν. Κ. 1253
Πασαδαῖος 'Αριστ. 458, 459
Πατεράκης Μιχ. 661
Παυλίδης Βασ. 380, 1312
Πάφιος Χρ. 757
Pecoraro V. 1062
Πεδιαδίτης Μιχ. 848
Πέννας Π. Θ. 161
Πεντόγαλος Γεράσ. 936, 958, 1326
Περάκης Γεώργ. 196, 740
Περάνθης Μιχ. 662
Περιστέρης Σπυρ. Δ. 1076, 1091, 1106 ,1240
Περπερῆς Θεόδ. 288
Περραιβὸς Κ. 1206, 1220
Πέτροβιτς -'Ανδρουτσοπούλου Λότη 764
Πέτροβιτς Νατάλης 814
Πετρονώτης 'Αργ. 1001α
Πετρόπουλος Δ. Α. 295, 535, 607, 960, 978, 1164
Πετρόπουλος ἢ Σαγιᾶς Γ. 937
Πετρόχειλος Μιχ. 879
Πετρῶφ 'Ιω. 607
Πίγγουρας Χριστόδ. 823
Pieridou Angeliki G. 505
Πιερὴς Κων. 1359
Πιλαβάκης Κ. Α. 1034, 1035, 1313
Πιπῆς Χριστόδ. 1092
Πλατάκης 'Ελ. Κ. 979, 1002, 1014, 1072, 1354
Πλάτανος Β. 267, 268, 506, 1233
Πλατάρης Γεώργ. 197
Πλουμίδης Γ. 944
Πολίτης 'Αλέξ. 575, 713
Πολυμέρου Αἰκατερίνη 529
Ποταμιάνος Διον. 1327
Πουρναρᾶς Ν. Κ. 1270
Προβατάκης Θωμᾶς 485
Προβελέγγιος 'Αριστ. 507
Προμπονᾶς 'Ιω. Κ. 919, 980, 1003
Προυσῆς Κ. 64, 198

Radulesku N. 1076
Ραζῆ 'Αριάδνη 24
Ράμφος 'Ιω. Σπ. 199, 239, 300, 849, 1338
Ranke Kurt 776
Ραφτόπουλος Κων. 598
Ρίτσος Γρ. 636
Ροντογιάννης Παν. 240
Ρότσκος Κωνστ. 608
Ρούζιος Ναοὺμ 1314
Ρουσουνίδης 'Ανδρ. 269, 524, 663, 664, 714, 715, 741, 765, 850, 880, 1187, 1248

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ροῦσσος Μάρκ. 169
Ρούσσου Νάγια 294
Ρωμαῖος Κ. 115, 116, 306, 307, 341, 486, 538, 665, 722, 772, 865, 907, 1107, 1108, 1153, 1254

Σαββαντίδης Γεώργ. 824
Σάββας Μιχ. 637
Σακελλαρίδης Γεώργ. 920
Σακελλαρόπουλος Νώντας 200, 270, 1315, 1339
Σακελλῆς Ἰω. 65
Σαλαμάγκας Δημήτρ. 832
Σαλιάρης Α. 1051
Σαμαρᾶς Ζ. 1142
Σαμαρᾶς Ἠλ. 289
Σαμαρᾶς Π. 1328
Σαμαρᾶς Τ. 638
Σαμαρινιώτης Δημ. 1154
Σαμουηλίδης Χρ. 1064, 1070
Σαμσάρης Δημ. Κ. 296, 1261
Σαμψὼν Ἀδὰμ 1044
Σαράντης Θεόδ. Κ. Π. 141
Σαριγιόλης Θεόδ. 553
Σαρλῆς Βασ. Π. 271
Saunier G. 702
Σεϊτανίδης Δημ. 153
Σεραφεὶμ Κωνστ. 1143
Σιαμπανόπουλος Κων. 1188, 1207
Σιβενᾶς Κ. 1208, 1221
Σιγαλὸς Τάσ. 1155
Σιδηρόπουλος Ν. 533
Σιέττος Γ. 798, 1234
Σιμεωνίδης Σῖμ. 835
Σιμόπουλος Κυρ. 290
Σιόντης Κ. 1144
Σιταρᾶς Ἀπόστ. 170
Σιωμάπουλος Τ. 40
Σκανδαλίδης Μιχ. 291
Σκιαθίτης Παν. 1271
Σκλεπάρης Δημ. 241
Σκοπελίτης Στέλ. 507
Σκοπετέα Σοφία 703
Σκοτεινιᾶς Φ. 685
Σκούτερη Ἐλεονώρα 431
Σορδίνας Αὔγ. 370
Σορτικοῦ - Τεντοκάλη Μάγδα 460, 487
Σπαθαράκη Μαρία 66
Σπανάκης Στέργ. Γ. 381
Σπανὸς Κ. 639, 938, 1189
Σπινέλλη Κ.Δ. 117
Σπυριδάκης Γ. Κ. 118, 301, 315, 461, 723, 773, 896, 901, 1041, 1076, 1240, 1559α
Spyridakis G. βλ. Σπυριδάκης Γ. Κ.
Σπυρόπουλος Ἀπόστ. 67, 897, 902
Στάθης Γρηγ. Θ. 1118
Στάθης Προκ. 917
Σταλίδης Κων. Γ. 1274, 1295, 1340
Σταματόπουλος Τ. 488
Σταμέλος Δημ. 462, 463, 508
Σταυρινίδης Νικ. 716
Σταυρογιαννόπουλος Βασ. 781
Σταύρου Θρασύβ. 724
Σταύρου Τατιάνα 1285
Σταυρούλλας Γεώργ. 851
Στεφάνου Ἰωσ. 436
Στεφόπουλος Ἀνδρ. 1355
Στουγιανάκης Ἰω. 356
Στούπης Σπ. 201
Στυλιανοῦ Θεόδ. 639α
Στυλιανοῦ Π. 272, 292, 371, 372, 373, 1004, 1015, 1190, 1235
Συμεωνίδης Χαράλ. 982, 1041
Συμιγδαλᾶς Ἀντ. 609, 640, 641, 666, 686
Σφακιανάκης Κωνστ. 1101
Sfondouris Helen 983
Sfondouris John 983
Σφυρόερας Βασ. Βλ. 924
Σχίζας Θεοχ. 825
Σχισμένος Δ. 610
Σωτηράκης Ν. Δ. 202, 242, 393, 611
Σωτηρίου Μ. Γ. 801, 809, 945

Ταβλᾶς Γ. 571
Ταουσιάνης Χρ. Ν. 204, 544, 612, 642, 667, 733, 747, 1036, 1356, 1360
Ταρσούλη Ἀθηνᾶ 310, 852
Τατσιόπουλος Λ. 243, 273, 815
Τενεκετζῆς Θωμ. 225
Τέντας Ν. 143
Τζαφερόπουλος Ἀπ. 668
Τζελέπης Πάνος - Νικολὴς 408
Τζημουράκας Χρ. 382, 551, 1209, 1223, 1363
Τζιμούλης Κ. 468
Τζιρτζιπῆ Κυριακὴ 768
Τζοάννος Στ. 144
Τζουγανᾶτος Ν. 1258
Τόλης Δημ. 613

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Τοπάλης 'Αναστ. 205
Τουρτόγλου Μενέλ. 'Α. 1316, 1329
Τουσίμης Γεώργ. 1016, 1300α
Τριανταφύλλου Κ. 1017
Τριανταφύλλου Παντ. 704
Τριγκατζῆς Κ. 1145
Τροῦλλος 'Αντ. Γ. 274
Τσαγκαλᾶς Κ. Δ. 725, 728
Τσαγκάρη Στέλλα 437
Τσακιρίδου 'Ελένη 1146
Τσακνάκης 'Αθ. 1210, 1224
Τσακουμακᾶς Προκ. 1260, 1341
Τσαλίκογλου 'Εμμ. 206
Τσαούσης Παναγ. 438
Τσάρας Γιάνν. 607, 1296
Τσαρτσάρας 'Ιω. 1132
Τσελέκας Κ. 147, 354, 394, 1273
Τσιγκάνου - Δούσμανη Χαρὰ 614
Τσίγκος Στυλ. 207
Τσικριτσῆ - Κατσανάκη Χρυσούλα 939, 1037
Τσιρπανλῆς Ζαχ. Ν. 607
Τσιρπανλῆς Κ. Ν. 208
Τσιρώνης Δημ. 275, 671
Τσιτρούλη Αἰκατερίνη 439
Τσίτσας 'Α. 1159
Τσιώλη Ζωὴ 121
Τσολομήτης Δημ. 1121
Τσομπάνογλου Πηνελόπη 1160
Τσοπανάκης 'Αγαπητὸς Γ. 1317
Τσοῦχλος Κ. 209, 615
Τσῶλος Κων. 1133
Τωμαδάκης Βασ. 1073
Τωμαδάκης Ν. Β. 123, 1038

'Υφαντῆς Νικ. 1134

Φάκαλος Δημοσθ. 616
Φαλτάϊτς Μ. 95, 320, 326, 336, 464, 1241
Φαράντος Χαράλ. Δ. 13, 14, 36, 705, 898, 1161
Φαρμάκης Ν. 572
Φαρμακίδης Κωνστ. 465
Faure P. 984
Φίλη - Μπεσίου Γαρυφαλλιὰ 210
Φιλιππάκης 'Ιω. 1045
Φιλιππίδη 'Ελένη 350
Φιλιππίδης Δημ. 440
Φιλιππόπουλος Τάσ. 293
Φιλίππου Π. 816
Φλωράκης 'Αλ. 96, 172, 327
Φλῶρος Ζ. 888
Φλῶρος Π. 644
Φουφόπουλος Π. 817
Φραγκάκι Εὐαγγελία Κ. 489, 645, 853, 1018
Φραγκεδάκης 'Εμμ. Ι. 734, 782
Φραγκινέας Νικ. 854, 1272, 1275
Φραντζῆς 'Εμμ. 317
Φυτίδης Μιχ. 889
Φωκᾶς - Κοσμετᾶτος Νικόλ. 331, 441, 861, 881, 1277
Φωκίδου Λίτσα 1147, 1191, 1211
Φωτιάδης Θαν. 1071
Φωτόπουλος 'Αθ. Θ. 15, 21, 617, 1019, 1301
Φωτόπουλος Κων. 1357

Χαβιαρᾶς Δημοσθ. 321
Χαβιαρᾶς Νικ. 1020
Χαλέμης Θεοφ. Ζ. 1192
Χαλκιάδης Ζαχ. 173
Χαλλᾶ Μαρία 646
Χαλούλης Κωνστ. 1238
Χαραλαμπόπουλος Παν. 618
Χαραλάμπους Γεώργ. 516
Χαριτωνίδη 'Αγγελικὴ 510
Χασιακὸς Γεώργ. 211, 239α
Χασιώτης Ζήσης 672
Χατζηγεωργίου Γεώργ. 328, 395, 400, 914, 915
Χατζηθεοδούλου 'Ιάκ. 799
Χατζηιωάννου Κυρ. Π. 96α, 294, 800, 1249
Χατζηϊωσὴφ Χριστόδ. 212, 1021
Χατζηκώστας Λεόντιος 401
Χατζηκωστῆς Γ. 517, 619
Χατζηκωστῆς Νικόλ. 374
Χατζημιχάλη 'Αγγελικὴ 404
Χατζηφώτης Ι. Μ. 25, 29, 148, 173, 406, 442, 687, 705, 925, 963, 1041, 1262
Χατζίνης Γ. 230, 290, 408, 462, 1215
Χατζιωνᾶς Στυλ. 213, 534, 826, 1361
Χατζόπουλος Γ. Κ. 513
Herzfeld M. 1242
Χιδίρογλου Παῦλ. 1276, 1302
Χιόνης Κωνστ. 511, 1342
Χιονίδης Γ. Χ. 940
Χιωτάκης Γιάνν. 150
Χολέβας Νικ. Θ. 490
Holton Dav. 1074
Χονδρὸς Κυρ. Μιχ. 512

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Χριστιανόπουλος Ντ. 742
Χριστινίδης Νικ. 855
Χριστοδούλου Μενέλ. Ν. 8, 17, 70, 548, 620, 727, 758, 769, 985
Χριστόπουλος Π. Φ. 829
Χρυσάκη Τ. 30
Χρυσάνθης Κύπρος 49, 72, 149, 729
Χυτήρης Γερ. 305

Ψαθᾶ - Μητρακλῆ Βασιλικὴ 163, 244
Ψαθᾶς Ἀπόστ. Δ. 163, 244
Ψάλτης Ἐλ. 1162
Ψάνη Πηνελόπη 621
Ψημμένος Νικόλ. 986

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Β'. ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Περιοδικὰ ἐρευνηθέντα διὰ τὴν βιβλιογραφίαν καὶ βραχυγραφίαι αὐτῶν Σελ. 65

Α'. **Βιβλιογραφία** ..... » 70

Β'. **Γενικὰ καὶ σύμμεικτα**

α') Γενικὰ ..... » 73

β') Σύμμεικτα ..... » 80

1. Συλλογαὶ ..... » 80

2. Μελέται ..... » 94

Γ'. **Ὑλικὸς βίος καὶ τέχνη τοῦ λαοῦ**

1. *Συνοικισμός, οἰκία καὶ αὐλή. Ἔπιπλα καὶ σκεύη* ... » 97

2. *Ἐνδύματα - Καλλωπισμός* ..... » 98

3. *Τροφαὶ καὶ ποτὰ* ..... » 99

4. *Βίοι* (Γεωργικός, ποιμενικός, μελισσοκομικός, κυνηγετικός, ἁλιευτικὸς κλπ.) ..... » 100

5. *Βιοτεχνία καὶ λαϊκὴ τέχνη.* (Ἀρχιτεκτονική, χειροτεχνία, ὑφαντική, κεντητική, ξυλογλυπτική, ἀγγειοπλαστική, μεταλλουργική, λαϊκὰ ἐπιτηδεύματα) .. » 103

Δ'. **Πνευματικὸς βίος**

1. *Λαϊκὴ πίστις* ..... » 111

α') Θρησκευτικαὶ καὶ δεισιδαίμονες συνήθειαι τοῦ λαοῦ ..... » 111

β') Μαγεία. Ἐπῳδαὶ ..... » 113

1. Μαγεία ..... » 113

2. Ἐπῳδαὶ ..... » 113

γ') Μαντικὴ ..... » 114

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

2. *Λαϊκὴ κοσμοθεωρία καὶ ἐπιστήμη* ..... Σελ. 115
α') Κοσμογονικοὶ καὶ ἀστρολογικοὶ μῦθοι. Μετεωρολογία ..... » 115
β') Δημώδης ἰατρικὴ - κτηνιατρικὴ ..... » 115
3. *Δημώδης φιλολογία καὶ γλῶσσα* ..... » 116
α') Ἄσματα ..... » 116
1. Συλλογαὶ ..... » 116
2. Μελέται ..... » 123
β') Δίστιχα ..... » 127
γ') Ἐπῳδαὶ ..... » 128
δ') Μῦθοι ζώων ..... » 128
ε') Παραμύθια ..... » 128
1. Συλλογαὶ ..... » 128
2. Μελέται ..... » 130
ς') Εὐτράπελοι διηγήσεις. Ἀνέκδοτα. Περιπαίγματα » 130
ζ') Παροιμίαι καὶ γνῶμαι. Παροιμιώδεις ἐκφράσεις. » 131
1. Συλλογαὶ ..... » 131
2. Μελέται ..... » 133
η') Παραδόσεις ..... » 134
1. Συλλογαὶ ..... » 134
2. Μελέται ..... » 138
θ') Αἰνίγματα - Λογοπαίγνια ..... » 139
ι') Εὐχαί. Χαιρετισμοί. Ἀραί. Ὅρκοι. Βλασφημίαι. Προσφωνήσεις ..... » 139
ια') Γλῶσσα ..... » 140
1. Συνθηματικαὶ γλῶσσαι. Ὀνόματα: κύρια, ἐπώνυμα, παρωνύμια κλπ. ..... » 140
2. Τοπωνύμια ..... » 143
3. Γλωσσάρια. Λέξεις καὶ φράσεις λαογραφικῆς σημασίας ..... » 148
ιβ') Θέατρον ..... » 149
ιγ') Δημώδη βιβλία ..... » 150
Μουσικὴ καὶ χοροὶ ..... » 151

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ε'. **Κοινωνικὸς βίος**

1. *Οἱ κύριοι σταθμοὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς.* (Γέννησις, γάμος, τελευτὴ) ..... » 154
2. *Θρησκευτικὴ ζωή. Λαϊκὴ λατρεία* ..... » 157
   α') Συλλογαὶ ..... » 157
   β') Μελέται ..... » 162
3. *Κοινωνικὴ ζωὴ* ..... » 164
   α') Κοινωνικὴ ὀργάνωσις ..... » 164
   β') Λαϊκὸν δίκαιον ..... » 167
4. *Παιδικὴ ζωή. Παιδιαί.* ..... » 171

Πίνακες

α') **Ὀνομάτων τῶν συγγραφέων καὶ μεταφραστῶν** ..... » 173
β') **Περιεχομένων τῆς βιβλιογραφίας** ..... » 183

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1975, 1976

Α'. ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1975

Ὁ διευθυντὴς τοῦ Κέντρου Στέφανος Ἥμελλος διενήργησε λαογραφικὴν ἔρευναν διαρκείας 17 ἡμερῶν (27 Ἰουλ. - 13 Αὐγ.) εἰς τὰ χωρία: Ξινὸν Νερόν, Ἅγιος Παντελεήμων, Πέτραι καὶ Βεύη Ἀμυνταίου τῆς περιοχῆς Φλωρίνης. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐν λόγῳ ἐρεύνης συνελέχθη ποικίλη λαογραφικὴ ὕλη εἰς 155 σελ. τετραδ. περιλαμβάνουσα: παραδόσεις 49, τραγούδια 4, αἰνίγματα 6, παροιμίας 11, εὐτραπέλους διηγήσεις 2, παραμύθια 2, ἐπῳδὰς 3, μύθους 1, λατρευτικὰ ἔθιμα, τὰ κατὰ τὴν γέννησιν, τὸν γάμον καὶ τὴν τελευτὴν ἔθιμα, εἰδήσεις περὶ ἀμπελουργίας, λαϊκῆς οἰκίας, ἀλληλοβοηθείας, ποιμενικοῦ, ἁλιευτικοῦ καὶ γεωργικοῦ βίου, λαϊκὸν δίκαιον, πληροφορίας περὶ ἐνδυμασίας, δημώδους ἰατρικῆς, μαντικῆς, μαγικὰς καὶ δεισιδαίμονας συνηθείας κ.ἄ. Προσέτι ἠχογραφήθησαν ἐπὶ μιᾶς ταινίας 12 λαϊκαὶ μελῳδίαι (ἀρ. εἰσαγ. χειρ. 3801).

Ὡς διεπιστώθη ἐκ τῆς διενεργηθείσης ἐρεύνης, ὁ συλλογεὺς εὑρίσκει σήμερον μὲ μεγάλην δυσκολίαν ὑλικὸν ἐκ τῶν μνημείων τοῦ λόγου (τραγούδια, παροιμίαι, αἰνίγματα κ.ἄ.). Τοῦτο δὲν ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι δὲν ἐφέρετο παλαιότερον εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ τῆς περιοχῆς παρόμοιον ὑλικόν. Ἀντιθέτως, τόσον τραγούδια ὅσον καὶ ἄλλα μνημεῖα τοῦ πνευματικοῦ βίου τοῦ λαοῦ ἐκυκλοῦντο εἰς τὴν περιοχὴν εἰς τὸ γνωστὸν τοπικὸν ἰδίωμα, τὸ ὁποῖον σήμερον λόγῳ τῆς ἐπικρατήσεως τῆς κοινῆς νεοελληνικῆς δὲν ὁμιλεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον. Εἰς τὸν τελευταῖον τοῦτον λόγον ὀφείλεται καὶ ἡ ἰσχνότης τοῦ ὑλικοῦ τραγουδιῶν κλπ. εἰς τὴν καταρτισθεῖσαν συλλογὴν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς εἰδήσεις ἐκ τοῦ ὑλικοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ βίου τοῦ λαοῦ, αἱ ὁποῖαι εἶναι πλούσιαι.

Ὁ συντ. Ἄγγελος Δευτεραῖος ἐξετέλεσε λαογραφικὴν ἀποστολὴν διαρκείας 30 ἡμερῶν (1 - 30 Αὐγ.) εἰς τὰ χωρία Πολυδένδρι, Ριζώματα, Δάσκιον, Σφηκιὰ καὶ Χαράδρα τοῦ νομοῦ Ἠμαθίας. Διὰ καταγραφῆς καὶ ἠχογραφήσεως συνελέχθη εἰς 552 σελ. τετραδ. ποικίλη λαογραφικὴ ὕλη. Αὕτη περιλαμβάνει εἰδικώτερον: τραγούδια 241, παραδόσεις 69, παροιμίας 6, εὐχὰς 5, τοπωνύμια 42, εἰδήσεις ἀναφερομένας εἰς τὴν λαϊκὴν λατρείαν, ἀστρολογίαν καὶ μετεωρολογίαν, μαντικήν, μαγείαν, τὰς δεισιδαίμονας δοξασίας καὶ συνηθείας, τὰ κατὰ τὴν γέννησιν, τὸν γάμον καὶ τὴν τελευτὴν ἔθιμα, εἰδήσεις περὶ τῆς κοινωνικῆς ὀργανώσεως, περὶ τῆς κατοικίας, τῆς ἐνδυμασίας, τῶν τροφῶν, τῆς γεωργίας, τῆς ὑφαντικῆς, τῆς ξυλοτεχνίας, τοῦ ποιμενικοῦ βίου κ.ἄ. Πρὸς τούτοις εἰς 7 ταινίας μαγνητοφώνου ἠχογραφήθησαν 185 μελῳδίαι δημοτικῶν τραγουδιῶν καὶ χορῶν (ἀρ. εἰσαγ. χειρ. 3804).

Ὁ συντ. Γεώργιος Αἰκατερινίδης εἰργάσθη ἐπὶ 20 ἡμέρας (4 - 23 Αὐγ.) εἰς τὴν

περιοχὴν τοῦ νομοῦ Ροδόπης καὶ εἰδικώτερον εἰς τὰ χωρία: Κόσμιον, Γρατινή, Μαρώνεια, Προσκυνηταὶ καὶ Μεσοχώριον. Τὰ τρία πρῶτα ἐκ τῶν ὡς ἄνω χωρίων κατοικοῦνται ὑπὸ γηγενοῦς πληθυσμοῦ, τὰ δὲ δύο τελευταῖα, ἐκ τῶν ὁποίων ἠχογραφήθη μόνον δημώδης μουσική, ὑπὸ προσφύγων ἐξ Ἀνατολικῆς Θράκης.

Κατὰ τὴν ὡς ἄνω ἀποστολὴν κατεγράφησαν εἰς 304 σελίδας τετραδ. εἰδήσεις σχετικαὶ μὲ τὴν κατοικίαν, τὰς τροφάς, τὸν γεωργικὸν καὶ κτηνοτροφικὸν βίον, τὴν γέννησιν, τὸν γάμον, τὴν κοινωνικὴν ὀργάνωσιν καὶ τὴν λαϊκὴν λατρείαν. Ἠχογραφήθησαν ἔτι 150 μελῳδίαι τραγουδιῶν καὶ χορῶν, τὰς ὁποίας ἐξετέλεσαν τοπικοὶ τραγουδισταὶ καὶ ὀργανοπαῖκται μὲ γκάϊντα καὶ φλογέραν (ἀρ. εἰσαγ. χειρ. 3800).

Ἡ συντ. Ἑλένη Ψυχογιοῦ -Ἰωαννίδη ἀπεστάλη εἰς τὰ χωρία τοῦ ΒΔ τμήματος τοῦ νομοῦ Ἠλείας: Νεοχώριον, Μυρσίνη, Κάστρον, Κάτω Παναγιὰ καὶ εἰργάσθη εἰς αὐτὰ ἐπὶ 30 ἡμέρας (8 Αὐγ. - 7 Σεπτ.).

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀποστολῆς της κατέγραψε εἰς 746 σελ. τετραδ. παραδόσεις 90, τραγούδια 276, ἐπῳδὰς 41, παροιμίας 40, παραμύθια 14, αἰνίγματα 17, εὐχὰς 14, ἀρὰς 2, παιδιὰς 8, εἰδήσεις ἀναφερομένας εἰς τὴν λαϊκὴν λατρείαν, τὴν μαγείαν, τὴν μαντικήν, τὴν δημώδη ἰατρικήν, τὴν γέννησιν, τὸν γάμον καὶ τὴν τελευτήν, τὴν κοιν. ὀργάνωσιν, τὸ λαϊκὸν δίκαιον, τὴν μαντικήν, τὴν ἀστρολογίαν, τὸν γεωργικὸν καὶ κτηνοτροφικὸν βίον, τὴν λαϊκὴν οἰκίαν, τὰς τροφὰς κ.ἄ. Ἠχογραφήθησαν καὶ 270 μελῳδίαι τραγουδιῶν (ἀρ. εἰσαγ. χειρ. 3805).

Ἡ συντ. Μιράντα Τερζοπούλου μετέβη πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς λαογραφικῆς της ἀποστολῆς εἰς τὰ χωρία: Μαλαθριὰ (Δῖον), Νέα Τραπεζοῦς, Κάτω Ἅγιος Ἰωάννης, Κορινός, Κίτρος καὶ Λιτόχωρον Πιερίας, ὅπου παρέμεινεν ἐπὶ 30 ἡμέρας (18 Σεπτ. - 18 Ὀκτωβρ.). Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα συνέλεξε εἰς 632 σελίδας τετραδ. τραγούδια 288, παραδόσεις 13, παραμύθια 6, ἐπῳδὰς 24, παροιμίας 8, εὐχὰς 10, αἰνίγματα 2 καὶ εἰδήσεις ἀναφερομένας εἰς τὴν λαϊκὴν λατρείαν, τὴν κοινωνικὴν ὀργάνωσιν, τὸ λαϊκὸν δίκαιον, τὴν μαγείαν, τὴν δημώδη ἰατρικήν, τὴν μαντικήν, τὴν ἀστρολογίαν, τὴν μετεωρολογίαν, τὸν γάμον, τὴν τελευτήν, τὸν ἀγροτικὸν βίον κ.ἄ. Ἐπὶ πλέον ἠχογράφησε 262 μελῳδίας δημοτικῶν τραγουδιῶν καὶ χορῶν (ἀρ. εἰσαγ. χειρ. 3807).

Ἡ συντ. Αἰκατερίνη Πολυμέρου μετέβη πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποστολῆς της εἰς τὴν Καστορίαν καὶ Ἄργος Ὀρεστικὸν καὶ εἰς τὰ χωρία Κωσταράζι, Βογατσικὸν καὶ Γέρμα Καστορίας. Κατὰ τὴν διάρκειαν 32 ἡμερῶν (17 Σεπτ. - 19 Ὀκτωβρ.) κατέγραψε εἰς 635 σελ. τετραδ. πληροφορίας περὶ τῆς κατοικίας, τῆς ἐνδυμασίας, τῶν τροφῶν, τοῦ γεωργικοῦ καὶ ποιμενικοῦ βίου, τῆς ὑφαντικῆς, τῆς κεντητικῆς, τῆς μεταλλουργίας, τῆς σαγματοποιίας, τῆς γουνοποιίας, τῆς λαϊκῆς τέχνης, ἔθιμα κατὰ τὴν γέννησιν, τὸν γάμον καὶ τὴν τελευτήν, εἰδήσεις περὶ τῆς κοινωνικῆς ὀργανώσεως, τραγούδια 409, παραδόσεις 41, παροιμίας 45, χαιρετισμούς, εὐχάς, ἀράς, αἰνίγματα 25, ὀνόματα καὶ ἐπώνυμα, τοπωνύμια 101, εἰδήσεις ἀναφερομένας εἰς τὴν λαϊκὴν πίστιν καὶ λατρείαν, τὴν μαγείαν, τὴν ἀστρολογίαν καὶ μετεωρολογίαν, τὴν μαντικήν, τὰς δεισιδαίμονας δοξασίας καὶ συνηθείας. Ἠχογράφησε προσέτι 275 μελῳδίας (ἀρ. εἰσαγ. χειρ. 3806).

Ὁ συντ. Ἐλευθέριος Ἀλεξάκης μετέβη εἰς τὰ χωρία τοῦ ΒΑ τμήματος τοῦ

νομοῦ Γρεβενῶν Κνίδην, Πόρον, Φελλίον, Ταξιάρχην, Ἐλεύθερον Α καὶ Καλόχιον. Ἡ ἀποστολὴ αὕτη ἦτο διαρκείας 30 ἡμερῶν (25 Αὐγ. - 23 Σεπτεμ.). Κατ' αὐτὴν κατεγράφησαν εἰς 515 σελ. τετραδ. παραδόσεις 18, τραγούδια 150, ἐπῳδαὶ 9, παροιμίαι 12, παραμύθια 8, εὐχαὶ 14, παιδιαὶ 9, εἰδήσεις ἀναφερόμεναι εἰς τὴν λαϊκὴν λατρείαν, μαγείαν, μαντικήν, δημώδη ἰατρικήν, γέννησιν, γάμον, τελευτήν, κοινωνικὴν ὀργάνωσιν, λαϊκὸν δίκαιον, ἀστρολογίαν, μετεωρολογίαν, γεωργίαν καὶ κτηνοτροφικὸν βίον, λαϊκὴν οἰκίαν, τὰς τροφὰς κ.ἄ. Πέρα τούτου ἐγένοντο 148 ἠχογραφήσεις (ἀρ. εἰσ. χειρ. 3802).

Ὡς παρατηρεῖ ὁ συλλογεύς, ὁ λαϊκὸς πολιτισμὸς τῆς ἐν λόγῳ περιοχῆς εὑρίσκεται παρὰ τὴν σχετικὴν γεωγραφικὴν ἀπομόνωσιν εἰς ὑποχώρησιν, ὀφειλομένην κατὰ τὸ μέγιστον μέρος εἰς τὴν ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν μετανάστευσιν (μεγάλα ἀστικὰ κέντρα, Γερμανία κ.ἀ.), ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀποδιοργάνωσιν τῶν μικρῶν χωρίων καὶ οἰκισμῶν καὶ τὴν διακοπὴν τῆς παραδόσεως. Ἀντιθέτως ὁ λαϊκὸς πολιτισμὸς εἰς μεγαλύτερα χωρία διατηρεῖ μεγαλυτέραν ζωτικότητα.

Ὁ συντ. Παναγιώτης Καμηλάκης εἰργάσθη ἐπὶ 32 ἡμέρας (16 Σεπτ. - 17 Ὀκτ.) εἰς τὰς κοινότητας Γαλατινῆς, Δρυοβούνου, Ἐρατύρας καὶ Πενταλόφου, ὡς καὶ εἰς τὸν δῆμον Σιατίστης τῆς ἐπαρχίας Βοΐου.

Κατὰ τὴν ἐν λόγῳ ἀποστολήν του συνέλεξεν εἰς 986 σελ. τετραδ. πληροφορίας περὶ κατοικίας, ἐνδύματος, ὑποδέσεως, κομμώσεως καὶ καλλωπισμοῦ, περὶ τροφῶν καὶ ποτῶν, γεωργικοῦ καὶ ποιμενικοῦ βίου, ὑφαντικῆς, λαϊκῆς τέχνης, μεταλλουργίας, γεννήσεως, γάμου καὶ τελευτῆς, κοινωνικῆς ὀργανώσεως, λαϊκοῦ δικαίου, λαϊκῆς ἰατρικῆς, μετεωρολογίας, μαντικῆς, προλήψεις, λατρευτικὰ ἔθιμα, μαγικὰς καὶ δεισιδαίμονας συνηθείας, τραγούδια 384, δίστιχα 24, μύθους 2, παραμύθια 10, εὐτραπέλους διηγήσεις καὶ ἀνέκδοτα 10, παροιμίας, παροιμιώδεις ἐκφράσεις καὶ γνωμικὰ 130, αἰνίγματα 40, λογοπαίγνια καὶ καθαρογλωσσήματα 6, τοπωνύμια 110 κ.ἄ. Προσέτι ἠχογραφήθησαν 358 μελῳδίαι τραγουδιῶν (ἀρ. εἰσαγ. χειρ. 3803).

Ὁ ἐν λόγῳ συντάκτης ἐπισημαίνει τὸ πανελλήνιον φαινόμενον τῆς ὑποχωρήσεως τῶν στοιχείων τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ διὰ διαφόρους λόγους, τὸ ὁποῖον παρουσιάζεται ἐντονώτερον εἰς τὸν ὑλικὸν βίον, ὅπου αἱ τεχνικαὶ ἐξελίξεις ἔχουν μεταβάλει τὴν μορφὴν τῆς κατοικίας, τῆς ἐνδύσεως, τῶν καλλιεργειῶν τῆς γῆς κλπ. Διατήρησις τοῦ κατὰ παράδοσιν τρόπου ζωῆς παρατηρεῖται ἐντονωτέρα ἐν σχέσει πρὸς τὰ λοιπὰ ἐρευνηθέντα χωρία εἰς τὴν Γαλατινήν, εὑρισκομένην ἐν ἀπομονώσει μακρὰν τῶν ἀστικῶν κέντρων καὶ τῶν κόμβων συγκοινωνίας.

Β'. ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1976

Τὰς ἀποστολὰς τοῦ ἔτους τούτου, δεκαπενθημέρου διαρκείας, ἐξετέλεσαν οἱ κατωτέρω συντάκται ὡς ἑξῆς:

Ὁ συντ. Ἄγγελος Δευτεραῖος μετέβη καὶ ἠρεύνησε τὰ χωρία Βεργίναν καὶ Συκέαν τοῦ νομοῦ Ἠμαθίας (16 - 30 Αὐγ.). Ἡ ὑπ' αὐτοῦ συλλεχθεῖσα ὕλη περιλαμβάνει: τραγούδια 55, παραδόσεις 6, παροιμίας 6, εὐχὰς 2, τοπωνύμια 6, εἰδήσεις ἀναφερομένας εἰς τὴν λαϊκὴν λατρείαν, ἀστρολογίαν, μετεωρολογίαν, μαντι-

κήν, μαγείαν, δεισιδαίμονας δοξασίας καὶ συνηθείας, τὰ κατὰ τὴν γέννησιν, τὸν γάμον καὶ τὴν τελευτὴν ἔθιμα, εἰδήσεις περὶ τῆς κοινωνικῆς ὀργανώσεως, περὶ τοῦ γεωργικοῦ βίου κ.ἄ. Ἐξ ἄλλου ἠχογράφησε 40 μελῳδίας τραγουδιῶν (ἀρ. εἰσαγ. χειρ. 3895).

Ἡ συντ. Ἄννα Παπαμιχαὴλ εἰργάσθη ἰδίως εἰς τὸ χωρίον Καστανέα Εὐρυτανίας (13 - 27 Αὐγ.) καὶ κατέγραψε εἰς 282 σελ. τετραδ. τραγούδια 57, παραδόσεις 67, ἐπῳδὰς 3, αἰνίγματα 7, παροιμίας 16, εὐχὰς 32, ὅρκους 8, παιδιὰς 5, μύθους 3, εἰδήσεις σχετικὰς μὲ τὴν λαϊκὴν λατρείαν, τὴν λαϊκὴν ἰατρικήν, τὴν ἀστρολογίαν καὶ μετεωρολογίαν, τὴν μαντικήν, τὴν μαγείαν, τὰς δεισιδαίμονας δοξασίας καὶ συνηθείας, τὰ κατὰ τὴν γέννησιν, τὸν γάμον καὶ τὴν τελευτὴν ἔθιμα, τὴν κοινωνικὴν ὀργάνωσιν, τὸ λαϊκὸν δίκαιον, τὸν ζωϊκὸν καὶ φυτικὸν κόσμον, τὸν ποιμενικὸν καὶ γεωργικὸν βίον, τὰς τροφάς, τὴν κατοικίαν, τὸ ἔνδυμα, τὴν βαφικὴν κ.ἄ. Ἐπὶ πλέον ἠχογράφησε 45 μελῳδίας ᾀσμάτων καὶ λαϊκῶν χορῶν (ἀρ. εἰσαγ. χειρ. 3896).

Ὁ συντ. Γεώργιος Αἰκατερινίδης ἐπραγματοποίησεν ἀποστολὴν (18 Αὐγ. - 1 Σεπτ.) εἰς τὰ χωρία Ἄνθειαν καὶ Ἀγνάντιαν τοῦ νομοῦ Ἔβρου καὶ εἰς τὴν νῆσον Σαμοθράκην. Τὸ εἰς τὰ ἀνωτέρω χωρία περισυναχθὲν ὑλικὸν κατεγράφη παρὰ προσφύγων τῆς Ἀνατολικῆς Θρᾴκης. Γενικῶς ἡ συλλεχθεῖσα ὕλη, καταγραφεῖσα εἰς 263 σελ. τετραδ., περιλαμβάνει εἰδήσεις περὶ τροφῶν, γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας, ἐνδύματος, λαϊκῆς λατρείας, βιοτεχνίας, μαγείας καὶ δεισιδαιμονίας, παραδόσεις, τραγούδια κ.ἄ. Ἐξ ἄλλου αἱ ἠχογραφήσεις δημωδῶν μελῳδιῶν τραγουδιῶν καὶ χορῶν ἀνέρχονται εἰς 107 (μουσ. ὄργανα: γκάϊντα, βιολί, λύρα). Σημειωτέον ὅτι αἱ πραγματοποιηθεῖσαι εἰς Σαμοθράκην ἠχογραφήσεις μὲ λύραν προέρχονται ἀπὸ τὸν τελευταῖον ἐπιζῶντα λυράρην τῆς νήσου. Εἰς τὴν Σαμοθράκην ἠσχολήθη ἰδιαιτέρως ὁ αὐτὸς συντ. μὲ τὴν ἔρευναν τῆς τοπικῆς λαϊκῆς κατοικίας, ἡ ὁποία διασώζει ἀρχέγονον μορφήν, πρὸς περαιτέρω δὲ μελέτην τοῦ θέματος προέβη εἰς ἐξέτασιν ἱκανοῦ ἀριθμοῦ παλαιῶν οἰκιῶν καὶ λῆψιν μεγάλου ἀριθμοῦ σχετικῶν φωτογραφιῶν, ὡς καὶ εἰς καταγραφὴν τῆς τοπικῆς οἰκοδομικῆς ὁρολογίας (ἀρ. εἰσαγ. χειρ. 3888).

Ἡ συντ. Ἑλένη Ψυχογιοῦ -Ἰωαννίδη εἰργάσθη εἰς τὰ χωρία τοῦ ΒΑ τμήματος τοῦ νομοῦ Ἠλείας: Ἤλιδα (τ. Παλιόπολις), Αὐγεῖον (τ. Μπουχιώτι) καὶ Σιμόπουλον. Τὴν διαρκείας 15 ἡμερῶν ἀποστολήν της, ἀρξαμένην τὴν 17ην Αὐγ., ἠναγκάσθη νὰ διακόψῃ διὰ λόγους ὑγείας 3 ἡμέρας ἐνωρίτερον, συνεπλήρωσεν ὅμως αὐτὴν μεταβᾶσα δι' ἰδίων ἐξόδων εἰς τὰ αὐτὰ χωρία καὶ παραμείνασα εἰς αὐτὰ ἀπὸ 22 - 24 Νοεμβρίου.

Συνελέχθη εἰς 237 σελ. τετραδ. λαογραφικὴ ὕλη περιλαμβάνουσα: παραδόσεις 30, τραγούδια 89, ἐπῳδὰς 4, παροιμίας 6, παραμύθια 4, εὐχὰς 3, εἰδήσεις ἀναφερομένας εἰς τὴν λαϊκὴν λατρείαν, μαγείαν, μαντικήν, δημ. ἰατρικήν, γέννησιν, γάμον καὶ τελευτήν, κοινωνικὴν ὀργάνωσιν, λαϊκὸν δίκαιον, ἀστρολογίαν, μετεωρολογίαν, γεωργικὸν καὶ κτηνοτροφικὸν βίον, λαϊκὴν οἰκίαν, τροφὰς κ.ἄ. Ἠχογραφήθησαν ἐπίσης 83 μελῳδίαι ᾀσμάτων (ἀρ. εἰσαγ. χειρ. 3889).

Ἡ συντ. Μιράντα Τερζοπούλου μετέβη εἰς Πάργαν, Ἁγιὰν καὶ Ἀνθοῦσαν τοῦ νομοῦ Πρεβέζης (1 - 16 Ὀκτωβρ.).

Κατὰ τὴν ἀποστολήν της ταύτην κατεγράφη λαογραφικὴ ὕλη εἰς 274 σελ. τε-

τραδ. περιλαμβάνουσα: παραδόσεις 25, τραγούδια 44, παραμύθια 3 καὶ εἰδήσεις ἀναφερομένας εἰς τὴν λαϊκὴν λατρείαν, μαγείαν, δημώδη ἰατρικήν, γέννησιν, γάμον, κοινωνικὴν ὀργάνωσιν, λαϊκὸν δίκαιον, μαντικήν, ἀστρολογίαν, γεωργικὸν βίον, ὑλικὸν βίον κ.ἄ. Ἠχογραφήθησαν προσέτι 37 μελῳδίαι (ἀρ. εἰσαγ. χειρ. 3891).

Ἡ συντ. Αἰκατερίνη Πολυμέρου μετέβη πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς λαογραφικῆς της ἀποστολῆς εἰς τὰ χωρία: Μούρεσι, Ξουρίχτι, Ζαγορά, Ἀνήλιο, Τσαγκαράδα τοῦ νομοῦ Μαγνησίας. Κατὰ τὴν διάρκειάν της (13 - 27 Αὐγ.) συνελέχθη καὶ κατεγράφη εἰς 250 σελ. τετραδ. ὕλη περιλαμβάνουσα: εἰδήσεις περὶ κατοικίας, ἐνδυμασίας, τροφῶν, γεωργικοῦ καὶ ποιμενικοῦ βίου, σηροτροφίας, ὑφαντικῆς, κεντητικῆς, βαφικῆς, ἀνθρακοποιίας, τὰ κατὰ τὴν γέννησιν, τὸν γάμον καὶ τὴν τελευτὴν ἔθιμα, πληροφορίας περὶ τῆς κοινωνικῆς ὀργανώσεως, τραγούδια 61, παραδόσεις 49, παροιμίας 20, ἐπώνυμα καὶ τοπωνύμια, εἰδήσεις ἀναφερομένας εἰς τὴν λαϊκὴν πίστιν καὶ λατρείαν, τὴν μαγείαν, τὴν μετεωρολογίαν, τὴν μαντικήν, τὰς δεισιδαίμονας δοξασίας καὶ συνηθείας κ.ἄ. Ἠχογραφήθησαν 62 μελῳδίαι τραγουδιῶν καὶ χορῶν (ἀρ. εἰσαγ. χειρ. 3918).

Ὁ συντ. Ἐλευθέριος Ἀλεξάκης μετέβη εἰς τὰ χωρία τοῦ νοτίου τμήματος τοῦ νομοῦ Λακωνίας Νεάπολιν, Βελανίδια, Ἑλληνικὸν (Κουλέντια), Βελίας καὶ Λάγειαν (4 - 18 Σεπτ.).

Κατεγράφη ὕλη εἰς 412 σελ. τετραδ. περιλαμβάνουσα: παραδόσεις 75, τραγούδια 64, δίστιχα 101, ἐπῳδάς 7, παροιμίας 18, παραμύθια 6, εὐχὰς 14 καὶ εἰδήσεις σχετικὰς πρὸς τὴν λαϊκὴν λατρείαν, μαγείαν, μαντικήν, δημώδη ἰατρικήν, γέννησιν, γάμον, τελευτήν, κοινωνικὴν ὀργάνωσιν, λαϊκὸν δίκαιον, ἀστρολογίαν, μετεωρολογίαν, γεωργικὸν καὶ κτηνοτροφικὸν βίον, λαϊκὴν οἰκίαν, τροφὰς κ.ἄ. Ἠχογραφήθησαν 76 μελῳδίαι τραγουδιῶν καὶ χορῶν (ἀρ. εἰσαγ. χειρ. 3892).

Ὁ συντ. Παναγιώτης Καμηλάκης ἐπεσκέφθη πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποστολῆς του τὰ χωρία Πιτσίδια, Πετροκεφάλι, Μοῖρες, Φλαθιάκες καὶ Καμάρες τῆς περιοχῆς Μεσαρᾶς Ἡρακλείου Κρήτης (14 - 28 Αὐγ.). Κατεγράφη εἰς 373 σελ. τετραδ. ὕλη περιλαμβάνουσα: πληροφορίας περὶ κατοικίας, ἐνδυμασίας, ἀμπελουργίας, ἁλιείας, παραγωγῆς ἅλατος, ποιμενικοῦ βίου, γεννήσεως, γάμου, κοινωνικῆς ὀργανώσεως, τραγούδια 14, λαϊκὰ ποιήματα 5, μύθους 1, παραμύθια 6, εὐτραπέλους διηγήσεις 4, παραδόσεις 36, παροιμίας καὶ παροιμιώδεις φράσεις 176, δίστιχα 239, αἰνίγματα 41, παιδιὰς 3, ἐπῳδὰς 17, τοπωνύμια καὶ εἰδήσεις ἀναφερομένας εἰς τὴν λαϊκὴν πίστιν καὶ λατρείαν, τὴν λαϊκὴν ἰατρικήν, τὴν ἀστρολογίαν, τὴν μετεωρολογίαν, τὴν μαντικήν, τὰς προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίας, τὴν μαγείαν κ.ἄ. Ἠχογραφήθησαν 14 μελῳδίαι τραγουδιῶν καὶ χορῶν (ἀρ. εἰσ. χειρ. 3890).

Σ. Δ. Η.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

RÉSUMÉ

Rapports sur les missions folkloriques pendant les années 1975, 1976

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΑΙ ΚΑΤΑΤΕΘΕΙΣΑΙ ΕΙΣ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 1975, 1976[1]

Α'. ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1975

1. *Καλλιόπη Τζαννιδάκη -'Ασπραδάκη*, Ἱεράπετρα Κρήτης, 1975, 4ον, σ. 85 (Α.Ε. 3793).

2. *Παῦλ. Φ. 'Ιωαννίδης*, «Πασχαλινὰ παιγνίδια στὴν ἐπαρχία Πάφου», 1975, 4ον, σ. 69 (Α.Ε. 3794).

3. *Νικ. Β. Στασινός*, «Ἔθιμα Δωδεκαημέρου», Ἤπειρος, 1975, 4ον, σ. 48 (Α.Ε. 3795).

4. *Εὐάγγ. Ζορμπᾶς*, Φθιῶτις, 1973, 4ον, σ. 30 (Α.Ε. 3796).

5. *Εὐαγγελία Λαμπιθιανάκη - Παπαδάκη*, Κρήτη, 1972, 8ον, σ. 251 (Α.Ε. 3797).

6. *Χρ. Γ. Παπαδημητρίου*, 'Εμπεσὸς Βάλτου Αἰτ/νίας, 1975, 4ον, σ. 418 + 3 μαγνητοτ. (Α.Ε. 3798).

7. *Κ. Δ. Κονταξῆς*, Κουτσελιὸν 'Ιωαννίνων, 1975, 4ον, σ. 181 (Α.Ε. 3799).

8. *Γεώργ. Ν. Αἰκατερινίδης*, Ροδόπη, 1975, 8ον, σ. 304 (Α.Ε. 3800).

9. *Στέφ. Δ. Ἤμελλος*, 'Αμύνταιον Φλωρίνης, 1975, 8ον, σ. 155 (Α.Ε. 3801).

10. *'Ελευθ. Π. 'Αλεξάκης*, Γρεβενά, 1975, 8ον, σ. 515 (Α.Ε. 3802).

11. *Παν. Ι. Καμηλάκης*, Κοζάνη, 1975, 8ον, σ. 986 (Α.Ε. 3803).

12. *Ἄγγ. Ν. Δευτεραῖος*, 'Ημαθία, 1975, 8ον, σ. 552 (Α.Ε. 3804).

13. *'Ελένη Ψυχογιοῦ -'Ιωαννίδη*, 'Ηλεία, 1975, 8ον, σ. 746 (Α.Ε. 3805).

14. *Αἰκατερίνη Πολυμέρου*, Καστοριά, 1975, 8ον, σ. 635 (Α.Ε. 3806).

15. *Μιράντα Τερζοπούλου*, Πιερία, 1975, 8ον, σ. 632 (Α.Ε. 3807).

16. *Παναγιώτα Γιαννοπούλου*, Ζυγοβίστι 'Αρκαδίας, 1975, 8ον, σ. 643 + 3 μαγνητοτ. (Α.Ε. 3808).

17. *Νικόλ. 'Ιω. Λυμπέρης*, Ἄμπελος Σάμου, 1975, 8ον, σ. 540 + 1 μαγνητοτ. (Α.Ε. 3809).

18. *Πέτρ. Παγώνης*, «Φράσεις, παροιμίες καὶ γνωμικά», Πέτρα Τριφυλίας, 1975, 4ον, σ. 46 (Α.Ε. 3810).

19. *Κλεομένης Σ. Κώνστας*, «Λεύκωμα λαϊκῶν ὀργανοπαικτῶν Δυτ. 'Ελλά-

---

1. Σημειοῦνται: τὸ ὄνομα τοῦ συλλογέως, ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τῆς συλλογῆς, τὸ σχῆμα καὶ αἱ σελίδες τοῦ χειρογράφου, ὁ ἀριθμὸς εἰσαγωγῆς εἰς τὸ οἰκεῖον βιβλίον τοῦ Κέντρου, ὁ καταθέτης, ἐὰν οὗτος εἶναι διάφορος τοῦ συλλογέως, καὶ ὁ τίτλος ἢ τὸ περιεχόμενον, ἐφ' ὅσον ἡ συλλογὴ δὲν εἶναι γενικὴ ἀλλ' ἀφορᾷ εἰς εἰδικὸν θέμα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

δος», συλλογὴ - ἐπιμέλεια: Κ. Σ. Κώνστας, 1974, 4ον, σ. 88 (Α.Ε. 3811) (καταθέτης Κ. Σ. Κώνστας).

20. *Βάσος Ν. Βασιλάκης*, Μεσοχώρι Καρπάθου, 1974 - 75, 4ον, σ. 194 (Α.Ε. 3812).

21. *Χρύσω Σπυρέλη*, Ἅγιος Βλάσιος Τριχωνίδος, 1975, 8ον, σ. 564 (Α.Ε. 3813).

Β'. ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1976

1. *Γεώργ. Ν. Αἰκατερινίδης*, «Α'. Τὰ "Καρναβάλια" τοῦ Σοχοῦ, Β'. Οἱ "Μπούλες" τῆς Ναούσης», 7 - 8 Μαρτίου 1976, 8ον, σ. 76 (Α.Ε. 3814).

2. *Δόμνα Σαμίου*, «Μουσικὴ ἐκ Σαμοθράκης», 1976, 8ον, σ. 19 (Α.Ε. 3815).

3. *Κ. Χρ. Σιόντης*, Ἰωάννινα, 1976, 4ον, σ. 142 (Α.Ε. 3816).

4. *Εὐάγγ. Ζορμπᾶς*, Τσούκα Φθιώτιδος, 1970, 4ον, σ. 146 (Α.Ε. 3817).

5. *Βασίλ. Μπούρμπουλας*, Ναυπακτία, 1976, 4ον, σ. 13 (Α.Ε. 3818).

6. *Μόσχος Μοσχόπουλος*, [Τὸ κάψιμο τοῦ Ἰούδα], Γομάτιον Χαλκιδικῆς, 13 Ἀπρ. 1976, 4ον, σ. 3 (Α.Ε. 3819).

7. *Ἀνδρ. Ἀνδρεόπουλος*, [Λατρευτικὰ ἔθιμα], Σερνικάκιον Φωκίδος, 1975, 4ον, σ. 2 (Α.Ε. 3820).

8. *Γ. Παπαδόπουλος*, Πόντος, ἄ.ἔ., 4ον, σ. 124 (Α.Ε. 3821).

9. *Στέφ. Χρ. Κωλέττας*, Κάτω Λαψίστα Ἰωαννίνων, 1976, 8ον, σ. 341 (Α.Ε. 3822).

10. *Σοφία Πόγκα*, «Ἔθιμα Δωδεκαημέρου», Μαγούλα 1974, 8ον, σ. 18 (Α.Ε. 3823)[1].

11. *Ἑλένη Κονσολάκη*, «Τὸ πανηγύρι τοῦ ἁγίου Γεωργίου εἰς Πηγὴν Μελισσίων», 23 Ἀπριλίου 1974, 8ον, σ. 35 (Α.Ε. 3824).

12. *Σωτηρία Κατσικάρου*, «Ἔθιμα Δωδεκαημέρου», Πειραιεύς, 1974, 8ον, σ. 8 (Α.Ε. 3825).

13. *Ἑλένη Γκιόκα*, «Ἔθιμα Δωδεκαημέρου καὶ Πάσχα», Ἐλευσίς, 1974, 8ον, σ. 29 (Α.Ε. 3826).

14. *Ἑλένη Σάββα*, «Ἔθιμα Δωδεκαημέρου», Ἀθῆναι, 31 Δεκεμβρίου 1973, 8ον, σ. 59 (Α.Ε. 3827).

15. *Αἰκατερίνη Παπασπύρου*, «Ἔθιμα Δωδεκαημέρου», Ἀθῆναι, 24 καὶ 31 Δεκεμβρίου 1973, 8ον, σ. 52 (Α.Ε. 3828).

16. *Κυριακὴ Καζανίδου*, «Ἑορταστικὰ ἔθιμα», Πειραιεὺς κ.ἄ., 1974, 8ον, σ. 40 (Α.Ε. 3829).

17. *Μαρία Ζαράνη*, «Ἔθιμα παραμονῆς Χριστουγέννων», Πειραιεὺς κ.ἄ., 1974, 8ον, σ. 33 (Α.Ε. 3830).

18. *Μαριάνθη Μπουρλάκη*, Πειραιεύς, 1974, 8ον, σ. 36 (Α.Ε. 3831).

---

1. Τὰ χφα ἀρ. 3823 - 3887 προέρχονται ἀπὸ τὸ Λαογραφικὸν Φροντιστήριον τοῦ καθηγητοῦ Γ. Κ. Σπυριδάκη.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

19. *Π. Πλατανιώτου*, Πειραιεὺς κ.ἄ., 1974, 8ον, σ. 8 (Α.Ε. 3832).

20. *Μαγδαληνὴ Καρακωνσταντῆ*, «Ἔθιμα Δωδεκαημέρου», Ἀθῆναι, 1974, 8ον, σ. 18 (Α.Ε. 3833).

21. *Ἁγνὴ - Μαρία Μαρκαντωνάτου*, «Ἔθιμα Δωδεκαημέρου», Ἀθῆναι, 24 καὶ 31 Δεκεμβρίου 1974, 8ον, σ. 39 (Α.Ε. 3834).

22. *Ὄλγα Μπονόβα*, «Λατρευτικὰ ἔθιμα», Ἀθῆναι κ.ἄ., 1974, 8ον, σ. 42 (Α.Ε. 3835).

23. *Σεβαστὴ Ἀκτενίζογλου*, Ἀθῆναι, Ἀργολίς, 1974, 8ον, σ. 48 (Α.Ε. 3836).

24. *Παρασκευὴ Μαρκοπούλου*, Καρυστία Εὐβοίας, 1974, 8ον, σ. 42 (Α.Ε. 3837).

25. *Εἰρήνη Μεγαλοκονόμου*, Μυλοπόταμος Κυθήρων, 1974, 8ον, σ. 65 (Α.Ε. 3838).

26. *Φλώρα Τσαγκάτου*, Ἑρμούπολις Σύρου, 1974, 8ον, σ. 49 (Α.Ε. 3839).

27. *Εἰρήνη Κασιμάτη*, «Ἑορταστικὰ ἔθιμα», Λιβάδι Κυθήρων, 1974, 8ον, σ. 56 (Α.Ε. 3840).

28. *Χριστίνα Παπαδημητρίου*, Σαλαμίς, 1974, 8ον, σ. 39 (Α.Ε. 3841).

29. *Γεωργία Καμπούρη*, «Ἑορταστικὰ ἔθιμα», Λάμαρη Εὐβοίας, 1974, 8ον, σ. 28 (Α.Ε. 3842).

30. *Ἀφένδρα Νοστίμου*, «Ἑορταστικὰ ἔθιμα», Βασιλικὸν Εὐβοίας, 1974, 8ον, σ. 18 (Α.Ε. 3843).

31. *Εὐαγγελία Μπαταργιᾶ*, «Ἑορταστικὰ ἔθιμα», Μύτικας Εὐβοίας, 1974, 8ον, σ. 36 (Α.Ε. 3844).

32. *Καλλιόπη Κάραλη*, Πύργος Κύμης Εὐβοίας, 1973, 8ον, σ. 72 (Α.Ε. 3845).

33. *Σταυρούλα Σαμαϊλίδου*, «Ἔθιμα Δωδεκαημέρου», Μύρινα Λήμνου, 1974, 8ον, σ. 34 (Α.Ε. 3846).

34. *Σπυριδούλα Κωνσταντάρα*, «Ἑορταστικὰ ἔθιμα», Κάσπακας Λήμνου, 1974, 8ον, σ. 36 (Α.Ε. 3847).

35. *Γιαννούλα Φράγκου*, Ψαχνὰ Εὐβοίας, 1974, 8ον, σ. 43 (Α.Ε. 3848).

36. *Δήμητρα Ἐπισκοπάκη*, Βουρβουριὰ Νάξου, 1976, 8ον, σ. 39 (Α.Ε. 3849).

37. *Γεωργία Δρύλλη*, Ἀπείρανθος Νάξου, 1974, 8ον, σ. 30 (Α.Ε. 3850).

38. *Μαρία Κορρέ*, Νάξος, 1974, 8ον, σ. 39 (Α.Ε. 3851).

39. *Καλλιόπη Χωριανοπούλου*, «Ἔθιμα Δωδεκαημέρου», Κορωνὶς Νάξου, 1974, 8ον, σ. 19 (Α.Ε. 3852).

40. *Στυλιανὴ Ρεφενέ*, «Ἔθιμα Δωδεκαημέρου», Τρίποδες Νάξου, 1974, 8ον, σ. 19 (Α.Ε. 3853).

41. *Μαρία Σκληράκη*, «Ἔθιμα Δωδεκαημέρου», Ἀπείρανθος Νάξου, 1974, 8ον, σ. 26 (Α.Ε. 3854).

42. *Στυλιανὴ Πρωτονοταρίου*, «Τὰ ἔθιμα καὶ ἡ ζωὴ τῆς στάνης», Κόρωνος Νάξου, 1974, 8ον, σ. 16 (Α.Ε. 3855).

43. *Μαρία Μυλωνᾶ*, «Ἔθιμα Δωδεκαημέρου», Εὔβοια, 1974, 8ον, σ. 26 (Α.Ε. 3856).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

44. *Βασιλικὴ Λουκᾶ*, «Ἔθιμα Δωδεκαημέρου», Σαλαμίς, 1974, 8ον, σ. 26 (Α.Ε. 3857).

45. *Γεωργία Χρυσάλη*, Πύργος Κύμης Εὐβοίας, 1974, 8ον, σ. 76 (Α.Ε. 3858).

46. *Δέσποινα Σέρρα*, Βασιλικὸν Εὐβοίας, 1974, 8ον, σ. 49 (Α.Ε. 3859).

47. *Ἀλεξία Μαρκαντωνάκη*, Δελιανὰ Κισσάμου Χανίων, 1974, 8ον, σ. 55 (Α.Ε. 3860).

48. *Ἀριστέα Κοντοπυράκη*, Χανιὰ Κρήτης, 1974, 8ον, σ. 43 (Α.Ε. 3861).

49. *Εὐαγγελία Καμαριωτάκη*, «Ριζίτικα τραγούδια», Κάινα Χανίων, 1974, 8ον, σ. 38 (Α.Ε. 3862).

50. *Μαρία Παπαδάκη*, Λασίθι Κρήτης, 1974, 8ον, σ. 31 (Α.Ε. 3863).

51. *Μαρία Νεραντζάκη*, Παλαιόκαστρον Σητείας Κρήτης, 1974, 8ον, σ. 80 (Α.Ε. 3864).

52. *Αἰκατερίνη Σταυρακάκη*, Πισκοκέφαλον Σητείας Κρήτης, 1974, 8ον, σ. 57 (Α.Ε. 3865).

53. *Ἑλένη Μαθιουδάκη*, Ρέθυμνον Κρήτης, 1973, 8ον, σ. 40 (Α.Ε. 3866).

54. *Αἰκατερίνη Ἀϊλαμάκη*, Παλαιόκαστρον Σητείας, 1974, 8ον, σ. 37 (Α.Ε. 3867).

55. *Καλλιόπη Χριστουλάκη*, Ἁγία Παρασκευὴ Ρεθύμνου Κρήτης, 1974, 8ον, σ. 30 (Α.Ε. 3868).

56. *Εὐγενία Καλαντζῆ*, «Ἔθιμα Δωδεκαημέρου», Βούρβουρα Κυνουρίας, 1974, 8ον, σ. 34 (Α.Ε. 3869).

57. *Ἀθανασία Χριστοφιλοπούλου*, Εὔα Μεσσηνίας, 1974, 8ον, σ. 23 (Α.Ε. 3870).

58. *Εἰρήνη Χρονοπούλου*, Καρύταινα Γορτυνίας, 1974, 8ον, σ. 29 (Α.Ε. 3871).

59. *Γρηγία Γρηγορίου*, «Ἔθιμα Δωδεκαημέρου», Τεγέα Ἀρκαδίας, 1974, 8ον, σ. 23 (Α.Ε. 3872).

60. *Χαρίκλεια Κατρούτσου*, «Λατρευτικὰ ἔθιμα», Καλύβια Ἠλείας, 1974, 8ον, σ. 30 (Α.Ε. 3873).

61. *Εἰρήνη Ζαϊσανᾶ*, Πλατάνι Ἀργολίδος, 1974, 8ον, σ. 50 (Α.Ε. 3874).

62. *Ἀγγελινιὼ Χρουσῆ*, Ζαχάρω Ὀλυμπίας, 1974, 8ον, σ. 100 (Α.Ε. 3875).

63. *Αἰκατερίνη Κούλη*, Λαγκάδια Γορτυνίας, 1974, 8ον, σ. 104 (Α.Ε. 3876).

64. *Κρυστάλλω Πλακογιάννη*, Γυμνὸν Ἄργους, 1974, 8ον, σ. 37 (Α.Ε. 3877).

65. *Ἀθανασία Χαρίτου*, «Ἑορταστικὰ ἔθιμα», Πεταλίδιον Μεσσήνης, 1974, 8ον, σ. 37 (Α.Ε. 3878).

66. *Ἄννα Κανελλοπούλου*, Βλόγγος Ἀρκαδίας, 1974, 8ον, σ. 24 (Α.Ε. 3879).

67. *Πανωραία Κατσάνη*, «Ἑορταστικὰ ἔθιμα», Ἅγιοι Θεόδωροι Ἠλείας, 1974, 8ον, σ. 26 (Α.Ε. 3880).

68. *Γεωργία Πετρούλια*, «Δημοτικὰ τραγούδια», Κοπανάκι Τριφυλίας, 1974, 8ον, σ. 14 (Α.Ε. 3881).

69. *Ἰωάννα Δημοπούλου*, Κρουνοὶ Ἠλείας, 1974, 8ον, σ. 62 (Α.Ε. 3882).

70. *Χρυσούλα Τσιρώνη*, Λαγανᾶς Ἠλείας, 1974, 8ον, σ. 37 (Α.Ε. 3883).

71. *Εὐγενία Σταυροπούλου*, Ἴκλαινα Μεσσηνίας, 1974, 8ον, σ. 38 (Α.Ε. 3884).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

72. *Μαρία Ζήλου*, Καρτέρι Κορινθίας, 1974, 8ον, σ. 25 (Α.Ε. 3885).

73. *Τριανταφυλλιὰ Ρέππα*, Φανάριον Ἠλείας, 1974, 8ον, σ. 56 (Α.Ε. 3886).

74. *Παναγιώτα Προκοπίου*, Κανδήλα Τριπόλεως, 1974, 8ον, σ. 57 (Α.Ε. 3887).

75. *Γεώργ. Ν. Αἰκατερινίδης*, Ἔβρος (καὶ Σαμοθράκη), 1976, 8ον, σ. 327 (Α.Ε. 3888).

76. *Ἑλένη Ψυχογιοῦ -Ἰωαννίδη*, Ἠλεία, 1976, 8ον, σ. 245 (Α.Ε. 3889).

77. *Παναγ. Ἰ. Καμηλάκης*, Ἡράκλειον Κρήτης, 1976, 8ον, σ. 374 (Α.Ε. 3890).

78. *Μιράντα Τερζοπούλου*, Πρέβεζα, 1976, 8ον, σ. 292 (Α.Ε. 3891).

79. *Ἐλευθ. Π. Ἀλεξάκης*, Λακωνία, 1976, 8ον, σ. 546 (Α.Ε. 3892).

80. *Θεολόγος Κουμουνδοῦρος*, Λειψοί, 1976, 8ον, σ. 152 + 2 μαγνητ. (Α.Ε. 3893).

81. *Μιχ. Καρτσιώτης*, Πετροκέρασα Χαλκιδικῆς, 1976, 8ον, σ. 186 + 3 μαγνητοτ. (Α.Ε. 3894).

82. *Ἄγγ. Ν. Δευτεραῖος*, Βέροια, 1976, 8ον, σ. 200 (Α.Ε. 3895).

83. *Ἄννα Ἰ. Παπαμιχαήλ*, Καστανέα Εὐρυτανίας, 1976, 8ον, σ. 318 (Α.Ε. 3896).

84. *Ζαχαρίας Σαρρῆς*, «Οἱ τελετὲς τοῦ γάμου στὰ χωριὰ τῆς Κυνουρίας», 1975, 4ον, σ. 42 (Α.Ε. 3897).

85. *Ντόρης Διαλεχτός*, «Νεράιδες, καλλικάντζαροι καὶ βρικόλακες στὶς λεσβιακὲς παραδόσεις», 1976, 4ον, σ. 100 (Α.Ε. 3898).

86. *Χριστόφ. Γατανᾶς*, Φυτὰ Χίου, 1976, 4ον, σ. 246 + 1 μαγνητοτ. (Α.Ε. 3899).

87. *Νικόλ. Κ. Ἀντωνόπουλος*, Ἅγιος Γεώργιος Φθιώτιδος, 1971, 4ον, σ. 127 (Α.Ε. 3900).

88. *Ἀπόστ. Καστραντᾶς*, Τζίβα Ἀρκαδίας, 1976, 4ον, σ. 87 (Α.Ε. 3901).

89. *Μιχ. Κριάρης*, «Παραδόσεις ἱστορικῶν μοναστηρίων Ρόδου», 1976, 4ον, σ. 31 (Α.Ε. 3902).

90. *Νικ. Ζάρακας*, «Ἱστορία τῶν λεσπέρηδων τῆς Κῶ», 1976, 4ον, σ. 205 (Α.Ε. 3903).

91. *Κων. Τσιάμης*, Ἅγιος Κοσμᾶς Γρεβενῶν, 1976, 4ον, σ. 57 (Α.Ε. 3904).

92. *Μαρούλα Κλιάφα*, «Λαϊκὰ θεσσαλικὰ παραμύθια», 1976, 4ον, σ. 114 (Α.Ε. 3905).

93. Μαθητικὴ κοινότης B_2 τάξ. Γυμνασίου θηλέων Γαλατσίου Ἀθηνῶν, 1976, 4ον, σ. 108 (Α.Ε. 3906).

94. *Εὐθυμία Ἰλτσίου*, Ἀνδριανὴ Δράμας, 1974, 4ον, σ. 73 (Α.Ε. 3907)[1].

95. *Σιφτιλία Καμπακάκη*, Θυμαριὰ Ἔβρου, 1974, 4ον, σ. 34 (Α.Ε. 3908).

96. *Εἰρήνη Κατσίπη*, Ἐμπορεῖον Θήρας, 1974, 4ον, σ. 69 (Α.Ε. 3909).

---

1. Τὰ χφα 3907 - 3916 προέρχονται ὁμοίως ἀπὸ τὸ Λαογραφικὸν Φροντιστήριον τοῦ καθηγητοῦ Γ. Κ. Σπυριδάκη.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

97. *Σοφία Μενεγάτου*, «Ἔθιμα λαϊκῆς λατρείας», Ἀθῆναι κ.ἄ., 1974, 4ον + 8ον, σ. 163 (Α.Ε. 3910).

98. *Εἰρήνη Βλαστάρη*, Εὔβοια κ.ἄ., 1974, 4ον, σ. 46 (Α.Ε. 3911).

99. *Μαγδαληνὴ Καρακωνσταντῆ*, Μύκονος, 1974, 4ον, σ. 11 (Α.Ε. 3912).

100. *Μαργαρίτα Κωνσταντινίδου*, Μεθώνη κ.ἄ., 1974, 4ον, σ. 52 (Α.Ε. 3913).

101. *Ἀντιγόνη Ἰωαννίδου*, Μελίσσια Ἀττικῆς καὶ Πόντος, 1974, 4ον, σ. 50 (Α.Ε. 3914).

102. *Ἐλπίδα Μυτηλιοῦ*, «Λατρευτικὰ ἔθιμα», Τσαγκαράδα Πηλίου, 4ον, σ. 13 (Α.Ε. 3915).

103. *Γιασιμὼ Κακαντώνη*, Ἄνω Βαθὺ Σάμου, 1974, 4ον, σ. 30 (Α.Ε. 3916).

104. *Ἀθαν. Ντούλας*, Στράνωμα Ναυπακτίας, 8ον, σ. 175 (Α.Ε. 3917).

105. *Αἰκατερίνη Πολυμέρου*, Μαγνησία, 1976, 8ον, σ. 270 (Α.Ε. 3918).

106. *Δημ. Β. Οἰκονομίδης*, Βόρειος Ἤπειρος, 1958, 8ον, σ. 300 (Α.Ε. 3919).

107. *Χαριτίνη Ἀλπέντζου*, Παππαδάται Μεσολογγίου, ἄ.ἔ., 8ον, σ. 77 (Α.Ε. 3920).

108. *Τάσος Παπαποστόλου*, Εὔβοια, 1976, 4ον, σ. 181 (Α.Ε. 3921).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

RÉSUMÉ

Collections de materiel folklorique, deposées au Centre de Recherches du Folklore Hellénique pendant les années 1975, 1976.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 1975, 1976

Α'. ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1975

Τὸ ἐπιστημονικὸν προσωπικὸν τοῦ Κέντρου Ἐρεύνης τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας ἐνισχύθη κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος 1975 α') διὰ τῆς προσλήψεως εἰς αὐτὸ τοῦ συντ. Παναγιώτου Καμηλάκη (1.2.75) β') διὰ τῆς ἐπανόδου ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ἐκπαιδευτικῆς της ἀδείας τῆς συντ. Ἄννης Παπαμιχαὴλ (1.3.75).

Ἐπιτελεσθὲν ἔργον:

Α' Εἰσαγωγὴ λαογραφικῆς ὕλης.

Εἰς τὸ Κέντρον εἰσήχθησαν:

1. 21 λαογραφικαὶ συλλογαὶ (χειρόγραφοι ἢ δακτυλογραφημέναι) ἐκ σελίδων 7682. Ἐκ τῶν συλλογῶν τούτων 8 (ἐκ σελ. 4525) κατηρτίσθησαν ὑπὸ τοῦ ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ τοῦ Κέντρου κατὰ τὰς λαογραφικάς του ἀποστολὰς εἰς τὴν ὕπαιθρον.

2. 1661 ἠχογραφήσεις μουσικῆς δημοτικῶν τραγουδιῶν καὶ χορῶν. Ἐκ τῶν ἠχογραφήσεων τούτων αἱ 1577 προέρχονται ἐκ τῶν συντακτῶν τοῦ Κέντρου αἱ δὲ λοιπαὶ ἐκ προσφορᾶς ἰδιωτῶν, φίλων τῆς λαογραφίας.

3. 416 δίσκοι (εἰς διπλοῦν), ἰδίᾳ λαϊκῆς μουσικῆς, κατατεθέντες εἰς τὸ Κέντρον ὑπὸ διαφόρων παραγωγῶν μέσῳ τοῦ ἐργοστασίου τῆς Ἑλληνικῆς Φωνογραφικῆς Ἑταιρείας «Κολούμπια».

Β' Ἀρχειακὸν καὶ εὐρύτερον ἐπιστημονικὸν ἔργον.

α') Ἀπεδελτιώθη ὑπὸ τῶν γραφέων τοῦ Κέντρου ἡ λαογραφικὴ ὕλη 17 χ/φων συλλογῶν ἐπὶ 2765 δελτίων.

β') Ὑπὸ τῶν συντακτῶν: 1) κατετάχθησαν 7825 δελτία ποικίλης λαογραφικῆς ὕλης 2) ἀνακατετάχθησαν 3008 δελτία 3) ἐταξινομήθησαν 6658 δελτία καὶ 4) ἐτοποθετήθησαν εἰς τὰς οἰκείας δελτιοθήκας 42 ᾄσματα καὶ 4529 δελτία ἄλλης ὕλης.

Παραλλήλως ὁ διευθυντὴς καὶ οἱ συντάκται ἠσχολήθησαν: 1) μὲ τὴν ἐκλογὴν ὕλης ἐκ τοῦ ἀρχείου λυρικῶν ᾀσμάτων διὰ τὸν ὑπὸ ἔκδοσιν Β' τόμον τῆς Ἐκλογῆς Ἑλληνικῶν Δημοτικῶν Τραγουδιῶν 2) μὲ τὴν ἀποδελτίωσιν τοῦ ἐν τοῖς χ/φοις ὑλικοῦ διὰ τὴν σύνταξιν λαογραφικοῦ χάρτου τροφῶν καὶ ἄλλων θεμάτων 3) μὲ τὴν σύνταξιν ἐρωτηματολογίου διὰ τὸν ὑλικὸν βίον τοῦ λαοῦ 4) μὲ τὴν σύνταξιν εὑρε-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τηρίου ὀνομάτων καὶ πραγμάτων τῆς Βιβλιογραφίας τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας τῶν ἐτῶν 1921-1971 καὶ 5) μὲ τὴν σύνταξιν τῆς Βιβλιογραφίας τῆς ἑλληνικῆς λαογραφίας τῶν ἐτῶν 1972-1974.

Γ΄ Δημοσιεύματα.

α΄) Περατωθείσης τῆς ἐκτυπώσεως ἐκυκλοφορήθη εἰς β΄ ἔκδοσιν ὁ Β΄ τόμος τῶν Συμμείκτων τοῦ Ν. Γ. Πολίτου.

β΄) Συνεχίσθη ἡ προπαρασκευαστικὴ ἐργασία διὰ τὴν ἔκδοσιν τόμου δημωδῶν μελῳδιῶν ἐκ τῆς νησιωτικῆς Ἑλλάδος, τοῦ ἔργου τῆς μουσικολογικῆς ἐπεξεργασίας αὐτοῦ ἀνατεθέντος ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας εἰς τὸν μουσικολόγον Σπ. Περιστέρην.

γ΄) Ἐξετυπώθη τὸ λεύκωμα γεωργικῶν ἐργαλείων τοῦ Λαογραφικοῦ Ἄτλαντος.

δ΄) Ἤρξατο ἡ ἐκτύπωσις τοῦ ΚΓ΄ τόμου τῆς Ἐπετηρίδος τοῦ Κέντρου, ἡ ὁποία θὰ περιλάβῃ μελέτας τοῦ ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ, ὡς καὶ τὴν βιβλιογραφίαν τῆς ἑλληνικῆς λαογραφίας τῶν ἐτῶν 1800 - 1906, συνταχθεῖσαν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Δ. Β. Οἰκονομίδου.

Δ΄ Λαογραφικαὶ ἀποστολαὶ (βλ. σ. 186-188 τῆς Ἐπετηρίδος).

Ε΄ Βιβλιοθήκη.

Εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Κέντρου εἰσήχθησαν 100 δημοσιεύματα.

ϛ΄ Ἐπιστημονικὰ συνέδρια.

Τὸ Κέντρον ἀντεπροσωπεύθη α΄) εἰς τὸ ἐν Κομοτηνῇ Β΄ Συμπόσιον Λαογραφίας τοῦ Βορειοελλαδικοῦ χώρου (19-22/3/75) διὰ τοῦ διευθυντοῦ Στεφ. Ἡμέλλου καὶ τῶν συντακτῶν Ἀγγ. Δευτεραίου, Γεωργ. Αἰκατερινίδου, Αἰκατερίνης Πολυμέρου, οἵτινες καὶ προέβησαν εἰς σχετικὰς ἀνακοινώσεις, β΄) εἰς τὸ ἐν Σπάρτῃ συνελθὸν Α΄ Διεθνὲς Συνέδριον Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν (8 - 11 Σεπτ.) διὰ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Κέντρου Στεφ. Ἡμέλλου καὶ τῶν συντακτῶν Ἄννης Παπαμιχαὴλ καὶ Παναγ. Καμηλάκη, οἵτινες ποέβησαν εἰς ἀνακοινώσεις μὲ λαογραφικὰ θέματα.

Ζ΄ Εἰς τὴν Μουσειακὴν Συλλογὴν τοῦ Κέντρου εἰσήχθησαν 6 μουσειακὰ ἀντικείμενα (ἀρ. εἰσ. 802 - 807), τὰ ὁποῖα ἐκόμισαν ἀπὸ τὰς ἀποστολάς των οἱ συντάκται.

Τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Κέντρου καὶ τὴν ἐν αὐτῷ ἀποκειμένην λαογραφικὴν ὕλην ἐχρησιμοποίησαν πολλοὶ Ἕλληνες καὶ ξένοι ἐρευνηταί. Πρὸς τούτοις παρεσχέθησαν δι' ἀλληλογραφίας εἰς ἀλλοδαποὺς ἐρευνητὰς ἐπιστημονικαὶ πληροφορίαι, ἀφορῶσαι εἰς ἑλληνικὰ λαογραφικὰ θέματα.

Β΄. ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1976

Τὸ ἐπιτελεσθὲν ὑπὸ τοῦ Κέντρου Ἐρεύνης τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας ἔργον κατὰ τὸ ἔτος 1976 ἔχει ὡς ἀκολούθως:

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Α΄ Εἰσαγωγὴ λαογραφικῆς ὕλης.

α΄) 108 λαογραφικαὶ συλλογαὶ (χειρόγραφοι ἢ δακτυλογραφημέναι) ἐκ σελίγων 8756. Ἐκ τῶν συλλογῶν τούτων αἱ 9 (ἐκ σελίδων 2648) κατηρτίσθησαν ὑπὸ τοῦ ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ τοῦ Κέντρου κατὰ τὰς λαογραφικάς του ἀποστολὰς εἰς τὴν ὕπαιθρον.

β΄) 674 ἠχογραφήσεις μουσικῆς δημοτικῶν τραγουδιῶν καὶ χορῶν. Ἐκ τῶν ἠχογραφήσεων τούτων αἱ 485 προέρχονται ἐκ τῶν συντακτῶν τοῦ Κέντρου αἱ δὲ λοιπαὶ ἐκ προσφορᾶς ἰδιωτῶν, φίλων τῆς λαογραφίας.

γ΄) 272 δίσκοι (εἰς διπλοῦν), ἰδίᾳ λαϊκῆς μουσικῆς, κατατεθέντες εἰς τὸ Κέντρον ὑπὸ διαφόρων παραγωγῶν μέσῳ τοῦ ἐργοστασίου τῆς Ἑλληνικῆς Φωνογραφικῆς Ἑταιρείας «Κολούμπια».

Β΄ Ἀρχειακὸν καὶ εὐρύτερον ἐπιστημονικὸν ἔργον.

α΄) Ἀπεδελτιώθη ὑπὸ τῶν γραφέων τοῦ Κέντρου ἡ λαογραφικὴ ὕλη 13 χ/φων συλλογῶν ἐπὶ 7703 δελτίων.

β΄) Ὑπὸ τῶν συντακτῶν: 1) κατετάχθησαν 559 ᾄσματα καὶ 4878 δελτία ποικίλης λαογρ. ὕλης 2) ἐταξινομήθησαν 4378 δελτία καὶ ἐτοποθετήθησαν εἰς τὰς οἰκείας δελτιοθήκας 2490 δελτία ποικίλης λαογρ. ὕλης.

γ΄) Ὁ συντάκτης - μουσικὸς κατέγραψεν ἐπὶ 5 γράμμου 32 μελῳδίας, τὰς ὁποίας καὶ ἐπεξειργάσθη μουσικολογικῶς.

δ΄) Ὁ διευθυντὴς καὶ οἱ συντάκται ἠσχολήθησαν 1) μὲ τὴν ἐπιλογὴν ὕλης ἐκ τοῦ ἀρχείου λυρικῶν ᾀσμάτων διὰ τὸν ὑπὸ ἔκδοσιν Β΄ τόμον τῆς Ἐκλογῆς Ἑλληνικῶν Δημοτικῶν Τραγουδιῶν 2) μὲ τὴν ἀποδελτίωσιν τοῦ ἐν τοῖς χ/φοις ὑλικοῦ διὰ τὴν σύνταξιν λαογραφικοῦ χάρτου τροφῶν καὶ ἄλλων θεμάτων 3) μὲ τὴν σύνταξιν ἐρωτηματολογίου διὰ τὸν ὑλικὸν βίον τοῦ λαοῦ 4) μὲ τὴν ἀνασύνταξιν τῆς ὑπὸ τοῦ Ν. Γ. Πολίτου δημοσιευθείσης βιβλιογραφίας τῆς ἑλληνικῆς λαογραφίας τῶν ἐτῶν 1907-1920 καὶ τὴν ἐπέκτασιν αὐτῆς διὰ προσθηκῶν.

Γ΄ Δημοσιεύματα.

α΄) Ἐξετυπώθη ὁ ΚΓ΄ τόμος τῆς ἐπετηρίδος τοῦ Κέντρου ἀποτελούμενος ἐκ 19 τυπογραφικῶν φύλλων. Περιλαμβάνει μελέτας τοῦ διευθυντοῦ (2) τῆς συντακτρίας Αἰκατερίνης Πολυμέρου, τοῦ πρώην συντάκτου - μουσικοῦ Σπυρίδωνος Περιστέρη καὶ τὴν βιβλιογραφίαν τῆς ἑλληνικῆς λαογραφίας τῶν ἐτῶν 1800 - 1906, συνταχθεῖσαν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Δ. Β. Οἰκονομίδου.

β΄) Συνεχίσθη ὑπὸ τοῦ Σπυρ. Περιστέρη ἡ προετοιμασία τοῦ μουσικοῦ μέρους τοῦ τόμου δημοτικῆς μουσικῆς ἐκ τῆς νησιωτικῆς Ἑλλάδος.

γ΄) Ἤρχισεν ἡ προπαρασκευὴ διὰ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ λαογραφικοῦ χάρτου τῶν ἐξαρτημάτων ζεύξεως ὑπὸ τοῦ ἐπὶ ἀναθέσει ἔργου ἐν τῷ Κέντρῳ ἐργασθέντος Γρηγ. Δημητροπούλου τῇ ἐποπτείᾳ τοῦ διευθυντοῦ.

Δ΄ Λαογραφικαὶ ἀποστολαὶ (βλ. σ. 188-190 τῆς Ἐπετηρίδος).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ε΄ Κινηματογραφικὸν τμῆμα.

Τοῦτο ἐπλουτίσθη μὲ τὰ κάτωθι θέματα, κινηματογραφηθέντα ἐπὶ τόπου ὑπὸ τοῦ συντάκτου Γεωργ. Ν. Αἰκατερινίδου: α΄) τὰ «Καρναβάλια» τοῦ Σοχοῦ, β΄) οἱ «Μποῦλες» τῆς Ναούσης καὶ γ΄) τὸ κάψιμο τοῦ Ἰούδα εἰς Τημένιον Κυνουρίας.

Σ΄ Βιβλιοθήκη.

Εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Κέντρου εἰσήχθησαν 197 δημοσιεύματα.

Ζ΄ Ἐπιστημονικὰ συνέδρια.

α΄) Ὁ διευθυντὴς τοῦ Κέντρου προσκληθεὶς μετέσχεν ὡς ἐκπρόσωπος αὐτοῦ εἰς τὴν 6ην σύνοδον διὰ τὸν ἐθνολογικὸν Ἄτλαντα τῆς Εὐρώπης, λαβοῦσαν χώραν εἰς St. Pölten τῆς Αὐστρίας ἀπὸ 20 - 24 Σεπτ.

β΄) 1) Οἱ συντάκται Ἄννα Παπαμιχαήλ, Αἰκατερίνη Πολυμέρου καὶ Παναγιώτης Καμηλάκης μετέσχον τοῦ Δ΄ Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου (29-31 Αὐγούστου ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης), ἡ πρώτη μὲ ἀνακοίνωσιν 2) Ἡ συντάκτρια Ἄννα Παπαμιχαὴλ μετέσχε μὲ ἀνακοίνωσιν τοῦ 15ου Διεθνοῦς Βυζαντινολογικοῦ Συνεδρίου (6—11 Σεπτ.) 3) οἱ συντάκται Ἄννα Παπαμιχαήλ, Γεωργ. Αἰκατερινίδης, Αἰκατερίνη Πολυμέρου, Ἐλευθ. Ἀλεξάκης καὶ Παν. Καμηλάκης μετέσχον μὲ ἀνακοίνωσιν εἰς τὸ Γ΄ Συμπόσιον Λαογραφίας τοῦ Βορειοελλαδικοῦ χώρου ἐν Ἀλεξανδρουπόλει (14 - 18 Ὀκτωβρ.).

Τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Κέντρου καὶ τὴν ἐν αὐτῷ ἀποκειμένην λαογραφικὴν ὕλην ἐχρησιμοποίησαν πολλοὶ Ἕλληνες καὶ ξένοι ἐρευνηταί, παρεσχέθησαν δὲ δι' ἀλληλογραφίας εἰς ἀλλοδαποὺς ἐρευνητὰς ἐπιστημονικαὶ πληροφορίαι, σχετικαὶ μὲ ἑλληνικὰ λαογραφικὰ θέματα.

Σ. Δ. Η.

RÉSUMÉ

Exposés sur l' activité du Centre de Recherches du Folklore Hellénique pendant les années 1975, 1976.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΙΜΗΤΙΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΕΙΣ ΣΥΛΛΟΓΕΙΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΥΛΗΣ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 1975, 1976

Ἐκ τῶν ὑποβαλόντων κατὰ τὰ ἔτη 1974 - 1975 λαογραφικὰς συλλογὰς εἰς τὸ Κέντρον Λαογραφίας ἔτυχον τιμητικῶν διακρίσεων μετὰ πρότασιν τοῦ Διευθυντοῦ, εἰσήγησιν τῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἀπόφασιν τῆς Συγκλήτου τῆς Ἀκαδημίας συμφώνως πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθ. 27761/1952 ἐγκύκλιον αὐτῆς, οἱ ἑξῆς συλλογεῖς.

Α'. ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1975

Ι. ΠΡΩΤΟΣ ΕΠΑΙΝΟΣ ΜΕΤΑ ΧΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΜΟΙΒΗΣ ΔΡΧ. 10.000

Ἀνανίας Νικολαΐδης, διὰ τὴν συλλογήν του «Ποντιακὴ λαογραφία, ἤθη καὶ ἔθιμα ἑλληνισμοῦ τοῦ Πόντου» ἐκ 354 σελίδων (ἀρ. χ/φου 3788).

ΙΙ. ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΠΑΙΝΟΣ ΜΕΤΑ ΧΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΜΟΙΒΗΣ ΔΡΧ. 5.000

Κωνσταντῖνος Τζιάτζιος, διδ/λος, διὰ τὴν συλλογήν του «Λαογραφία κοινότητος Ἁγίου Χριστοφόρου Σερρῶν» ἐξ 163 σελίδων + 16 σελ. φωτογραφιῶν (ἀρ. χ/φου 3781).

ΙΙΙ. ΤΡΙΤΟΣ ΕΠΑΙΝΟΣ ΜΕΤΑ ΧΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΜΟΙΒΗΣ ΔΡΧ. 3.000

Ἀναστάσιος Κοντογιαννίδης, διὰ τὴν συλλογήν του «Ποντιακὰ ἤθη καὶ ἔθιμα στὸ χωριὸ Κομνηνὰ Ξάνθης» ἐξ 101 σελίδων (ἀρ. χ/φου 3790).

IV. ΤΕΤΑΡΤΟΣ ΕΠΑΙΝΟΣ ΑΝΕΥ ΧΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΜΟΙΒΗΣ

1. *Ἑλένη Βλάχου*, διὰ τὴν συλλογήν της «Λαογραφία Ἴμβρου» ἐκ 303 σελίδων (ἀρ. χ/φου 3783).
2. *Ἐμμανουὴλ Δημητρακάκης*, διδ/λος, διὰ τὴν συλλογήν του ἐξ Ἀκτούντων Ρεθύμνης Κρήτης ἐξ 80 σελίδων (ἀρ. χ/φου 3780).

Β'. ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1976

Ι. ΠΡΩΤΟΣ ΕΠΑΙΝΟΣ ΜΕΤΑ ΧΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΜΟΙΒΗΣ ΔΡΧ. 20.000

1. *Χρύσω Σπυρέλη*, διὰ τὴν συλλογήν της ἐξ Ἁγίου Βλασίου Αἰτωλοακαρνανίας ἐκ 564 σελίδων (ἀρ. χ/φου 3813).
2. *Παναγιώτα Γιαννοπούλου*, νηπιαγωγός, διὰ τὴν συλλογήν της «Τὸ Ζυγοβίτσι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

καὶ ἡ λαογραφία του» ἐκ 643 σελίδων καὶ 3 μαγνητοταινιῶν μὲ μελῳδίας δημοτικῶν τραγουδιῶν (ἀρ. χ/φου 3808).

3. *Χρῖστος Παπαδημητρίου*, διδ/λος - φιλόλογος, διὰ τὴν συλλογήν του «Ἐμπεσιώτικα» ἐκ 418 σελίδων καὶ 3 μαγνητοταινιῶν μὲ μελῳδίας δημοτικῶν τραγουδιῶν (ἀρ. χ/φου 3798).
4. *Νικόλαος Λυμπέρης*, ἐπιθεωρητὴς στοιχ. ἐκπαιδ/σεως, διὰ τὴν συλλογήν του «Λαογραφικὰ Ἀμπέλου Σάμου» ἐκ 520 σελίδων καὶ 1 μαγνητοταινίας (ἀρ. χ/φου 3809).

II. ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΠΑΙΝΟΣ ΜΕΤΑ ΧΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΜΟΙΒΗΣ ΔΡΧ. 15.000

Κωνστ. Κονταξῆς, διδ/λος, διὰ τὴν συλλογήν του τὸ «Κουτσελιὸ» ἐξ 181 σελίδων (ἀρ. χ/φου 3799).

III. ΤΡΙΤΟΣ ΕΠΑΙΝΟΣ ΜΕΤΑ ΧΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΜΟΙΒΗΣ ΔΡΧ. 7.000

1. *Βάσος Βασιλάκης*, τεχνολόγος καθηγητής, διὰ τὴν συλλογήν του ἐκ Μεσοχωρίου Καρπάθου ἐξ 194 σελίδων (ἀρ. χ/φου 3812).
2. *Εὐαγγελία Λαμπιθιανάκη - Παπαδάκη*, διδ/σα, διὰ τὴν συλλογήν της «Κρητικὴ Λαογραφία» ἐκ 251 σελίδων (ἀρ. χ/φου 3797).

IV. ΤΕΤΑΡΤΟΣ ΕΠΑΙΝΟΣ ΑΝΕΥ ΧΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΜΟΙΒΗΣ

Βασίλ. Γιαννόπουλος, διὰ τὴν συλλογήν του «Κορφιώτισσα ἢ Κοῦτσι» ἐξ 114 σελίδων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΛΗΦΘΕΝΤΑ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 1975 - 1976 ΕΞ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΕΤΗΡΙΔΑ, ΕΚ ΔΩΡΕΩΝ ΚΑΙ ΕΞ ΑΓΟΡΑΣ

(Revues reçues pendant les années 1975 - 1976 par donations, achat et en échange de l' Annuaire du Centre de Recherches du Folklore Hellénique)

Α'. ΕΛΛΗΝΙΚΑ

(en langue grecque)

Ἀμάλθεια. Τριμηνιαῖον ἱστορικὸν - λαογραφικὸν περιοδικόν. Ἅγιος Νικόλαος Κρήτης, ἔτ. Ϛ' (1975), Ζ' (1976).

Ἀρχεῖον Εὐβοϊκῶν Μελετῶν. Ἀθῆναι, τόμ. Κ' (1975). (Ἔκδοσις τῆς Ἑταιρείας Εὐβοϊκῶν Σπουδῶν).

Βαλκανικὴ Βιβλιογραφία. Ἵδρυμα Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἵμου. Θεσσαλονίκη, τόμ. Α' (1973), Β' (1975), Γ' (1974).

Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ἐν Θεσσαλονίκῃ, τόμ. 12 (1973), 14 (1975).

Θησαυρίσματα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν. Βενετία, τόμ. 11 (1976).

Κιμωλιακά. Ἐν Ἀθήναις, τόμ. Ε' (1975), Ϛ' (1976).

Κρητικὴ Ἑστία. Παγκρήτιο ἱστορικὸ λαογραφικὸ καὶ λογοτεχνικὸ περιοδικό. Ἀθῆναι, χρόν. 27 (1976).

Κυπριακαὶ Σπουδαί. Δελτίον τῆς Ἑταιρείας Κυπριακῶν Σπουδῶν. Ἐν Λευκωσίᾳ Κύπρου, τόμ. ΛΗ' (1974), ΛΘ (1975).

Κυπριακὸς Λόγος. Λευκωσία, ἔτ. 7 (1975).

Λακωνικά. Διμηνιαία ἐπιθεώρησις. Ὄργανον τοῦ Συνδέσμου τῶν ἐν Ἀττικῇ Λακεδαιμονίων. Ἀθῆναι, ἔτ. ΙΒ' (1975), ΙΓ' (1976).

Λαογραφία. Δελτίον τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφικῆς Ἑταιρείας. Ἐν Ἀθήναις, τόμ. ΚΘ' (1974).

Λαογραφικὴ Κύπρος. Λευκωσία, χρόν. Δ' (1974), Ε' (1975).

Μαθητικὴ Ἑστία. Περιοδικὸν τῶν μαθητῶν τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου. Λευκωσία Κύπρου, ἔτ. ΚΕ' (1974 - 75).

Μόρφωσις. Παγκύπριον ἐκπαιδευτικὸν περιοδικόν. Καραβᾶς Κύπρου, ἔτ. Λ' (1974), ΛΑ' (1975).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Νιοχώρι. (Νεοχώριον), ἔτ. Ϛ' (1975).

Τριφυλιακὴ Ἑστία. Περιοδικὴ ἔκδοση τοῦ Συλλόγου Κυπαρισσίων «Ἡ Ἀρκαδιά». Ἀθῆναι, τόμ. 2, τεύχ. 7 - 12 (1976).

Β'. ΞΕΝΑ

(en langues étrangères)

Bibliothèque du Musée de l'Homme. Paris. Liste des Acquisitions 1974.

Fataburen. Stockholm, 1975, 1976.

FF Communications. Helsinki, No 216.

Folklore. London, vol. 86 (1975).

Hessische Blätter für Volkskunde. Giessen, Bd. 64-65 (1973-74).

Izvestija. Bulletin de l' Institut et Musée d'Ethnographie. Sofia, t. XVI (1976).

Jahrbuch für Volksliedforschung. Berlin, Jahrg. 19 (1974), 20 (1975).

Journal of American Folklore. Philadelphia, vol. 88 (1975).

Journal of the Faculty of Arts. Malta, vol. VI (1974-5).

Národopisné Aktuality. Tschechoslowakei, vol XII (1974).

Nederlandse Volkundige Bibliografie. Antwerpen, deel XIX (1974), XX (1975).

Objets et Mondes. Paris, tome XV (1975).

Österreichische Zeitschrift für Volkskunde. Wien, Bd. 78 (1975), 79 (1976).

Proverbium (Société de Littérature Finnoise). No 25 (1975).

Revista de Etnografie si Folklor. Buçuresti, tom. 20 (1975), 21 (1976).

Revue des Etudes Sud-Est Européennes. Buçuresti, tom. XII (1974), XIII (1975).

Schweizerisches Archiv für Volkskunde. Basel, Bd. 71-72 (1975-576).

Zeitschrift für Volkskunde. Stuttgart, Jahrg. 71 (1975), 72 (1976).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΙΝΑΞ ΛΕΞΕΩΝ, ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

ἀβγὸ (κόκκινο) 8
ἄγαλμα 61, 62, 63, 64
—'Ακταίωνος 63, 'Ενυαλίου 63
ἀγάλματα: πού αἱματώνονται 61, πού ἀνταποδίδουν κτυπήματα 61, πού βλάπτονται 61, πού κλαίουν 61, πού τραυματίζονται 61, πού ὠχριοῦν 61· ἀγαλμάτων: δέσμευσις 62, 63, 64, ἐμψύχωσις 61, 64
ἅγιος Στέφανος 9
ἀλέκτωρ 9
'Αλέξανδριστὴς 62
'Αλέξανδρος 62
'Αλέξανδρος βασιλεὺς 5, 6
'Αλέξης 6
ἁλύσεις: συνδέουσαι τὸ ξόανον 64, δεσμεύουσαι εἰκόνας 61
ἀνθρωπολογία 12, 20, 21
— ἐξελικτικὴ 13
'Απόλλων 62
'Απόλλων Τύρου 63
'Απόλλωνος ξόανον 62
Apollo 62
'Αρταῦκτης 7
'Αρτέμιδος ἕδος 62
Ἄρτεμις Εὐρυνόμη 63
ἄσματα δημώδη 17
'Αστυπάλαια 49, 53
Ἄτλαντες: λαογραφικοὶ 26, ἐθνογραφικοὶ 26
'Αφροδίτη Μορφὼ 64

Βαλσαμᾶτα Κεφαλληνίας 48
βίος κοινωνικὸς 36, ψυχικὸς 36
Βλαχόπουλου Μικροῦ (τραγούδι) 5, 6
Βουλγαρίας πτῶσις 10
Βριγιοὶ (ἢ Οὐβριγιοί, 'Εβραῖος) βλ. 'Εβραῖοι

Γριτζὰν 'Ασὰρ 7

Δαίδαλος 64
δημιουργήματα: παλαιὰ 29, σύγχρονα 29
δημιουργία ὁμαδικὴ 24
διατήρησις 14
Διδυμότειχον 6
Διόνυσος 62
δίστιχα ἰαμβικὰ 40
δομὴ 28

'Εβραῖοι 8
ἐγκαταλείμματα 13, 14
ἐθνογραφία 12, 13, 21, 24, 26
ἐθνολογία 12, 13, 30
εἰκόνες ἁλυσοδένονται 61·
εἰκόνων: δέσμευσις 60, 61, ἐμψύχωσις 61, ἐνσωμάτωσις 61, μετακίνησις 60, 61· εἰκόνες ἁγίων 60, 61, ἁγίου Φανουρίου 60, Παναγίας 60, 61
'Ενυάλιος 63
ἐπιβιώματα 14
ἐπιβίωσις 14
ἐπιβιώσεων θεωρία 13, 14
ἐπιβιώσεως νόμος Tylor 32

'Ηρώδης 9

Fikte 15
fonctionalism 28

Herculis simulacrum 62

θεωρία λειτουργικὴ 28
Θράκη 7
θρησκειολογία συγκριτικὴ 22

ἰατρικὴ λαϊκὴ 24
'Ιησοῦς 9
'Ιούδας 9

Κεφαλληνία 47
Κίμωλος 51, 56
κοινωνία μεταβιομηχανικὴ 28
κοινωνιολογία 22, 30
Kunstdichtung 17
Κωνσταντῆς 5
Κωνσταντινουπόλεως ἅλωσις 3, 6 ,7, 10
Κώστας 6, 7

Λαογραφία ὡς ἐπιστήμη ἱστορικὴ 23
Λαογραφίας ψυχολογικὸν ἔργον 20
λαογραφικῆς ἐρεύνης στάδια 15
λαὸς 17, 35

Μαργαρίτης 7
Μανέττας καπετὰν 40
μέθοδος βιολογικὴ 25, δομικὴ 38, λειτουργικὴ 15, 38
μέτρον ἐλεγειακὸν 45
Μικρο-Κωνσταντῖνος 6
μουσικὴ ἠχογραφημένων παραλλαγῶν 46

Νίκη Ἄπτερος 63
Νικοδήμου Εὐαγγέλιον 9

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

'Ορχομένιοι 63
Οὐβριγιοὶ βλ. 'Εβραῖοι

Παναγία 60, πού τὴν δένουν μὲ ἁλυσίδες 60, πού τὴν καρφώνουν 61, Καρδιώτισσα 60, Λάσδας 61
Παναγίας εἰκὼν 60, 61
παράδοσις 19 - δημώδης 35, 60.
πετεινὸς 8, ψημένος 10, πετεινοῦ βραστοῦ ἀναβίωσις 3, 6
ποίησις δημώδης 17
Πόλη 3, 4, 6, 60
πολιτισμὸς λαϊκὸς 35, 36, ὑλικὸς 20
populus 20
Primitivenkunde 18
πρωτογονολογία 18

ρίμα τοῦ Μανέττα 40
Ρόδιοι ἀγαλματοποιοὶ 64

Σέριφος 50, 56
Σκιᾶς 'Ανδρέας 45
στίχος, -οι: 10/σύλλαβος 43, 45, — 15/σύλλαβος 41, — 14/σύλλαβοι 43, — 13/σύλλαβος 41, 44, — 12/σύλλαβοι μὲ τομὴν παύσεως 53, — 12/σύλλαβος 43, 46, — 11/σύλλαβος 41, —ἰαμβικὸς 12/σύλλαβος μὲ τομὴν 44, — 11/σύλλαβος 46, 52, 53, — μὲ ἄρτιον ἀριθμὸν συλλαβῶν 43, — μὲ περιττὸν ἀριθμὸν συλλαβῶν 41, — 8/σύλλαβοι 43
στιχουργήματος μορφὴ μεικτὴ 46
στοιχεῖα καταπεπτωκότα 16, 32
στρωμάτων λαϊκῶν διάκρισις 19
substratum 18
survivals 13
συμβιώματα 14
συμβίωσις 14
συνειρμικὸς τρόπος σκέψεως 18

τάξεις 31
Ταούγκ - γεμὲς 7
τομὴ μετὰ παύσεως 44
Τοῦρκος, -οι 4, 5, 6
Τσαρκατσιᾶνος Κεφαλληνίας 47
Τύρου ἅλωσις 62
τάξις χωρικῶν 18
τέχνη προφορικὴ 21
τεχνικὴ 28

χαρακτὴρ ὁμαδικὸς λαογραφικῶν φαινομένων 26
χοροὶ λαϊκοὶ 24
Χριστοῦ ἀνάστασις 8, 9, — γέννησις 9, — ταφὴ 8

ψάρια τηγανισμένα 3, 10

'Ωριᾶς Κάστρο 8

Volksdichtung 17
Vulgus in populo 18, 20

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ
(TABLE DES MATIÈRES)

Σελὶς

Στέφ. Δ. Ἥμελλος, Τὸ ἄγγελμα τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τραγούδια τῆς Θράκης. (L' annonce de la prise de Constantinople dans des chansons de Thrace) 3 - 10

Δημ. Β. Οἰκονομίδης, Ἔννοια καὶ σκοπὸς τῆς Λαογραφίας. (Signification et objectif des études folkloriques) ..... 11 - 39

Γεώργ. Στυλ. Ἀμαργιανάκης, Ἡ ρίμα τοῦ Μανέττα. (La chanson de Manetta) ..... 40 - 59

Στέφ. Δ. Ἥμελλος, Εἰκόνες ἁγίων δεσμευόμεναι. (Icônes liées) ..... 60 - 64

Γεώργ. Ν. Αἰκατερινίδης, Βιβλιογραφία Ἑλληνικῆς Λαογραφίας τῶν ἐτῶν 1972 - 1975. (Bibliographie du Folklore Grec des années 1972 - 1975) ..... 65 - 185

Ἐκθέσεις λαογραφικῶν ἀποστολῶν κατὰ τὰ ἔτη 1975, 1976. (Rapport sur les missions folkloriques pendant les années 1975, 1976) ..... 186 - 190

Λαογραφικαὶ συλλογαὶ κατατεθεῖσαι εἰς τὸ Κέντρον Ἐρεύνης τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας κατὰ τὰ ἔτη 1975, 1976. (Collections de material folklorique, deposées au Centre de Recherches du Folklore Hellénique pendant les années 1975, 1976) ..... 191 - 196

Ἐκθέσεις πεπραγμένων τοῦ Κέντρου Ἐρεύνης Ἑλληνικῆς Λαογραφίας κατὰ τὰ ἔτη 1975, 1976. (Exposés sur l'activité du Centre de Recherches du Folklore Hellénique pendant les années 1975, 1976) ..... 197 - 200

Τιμητικαὶ διακρίσεις εἰς συλλογεῖς λαογραφικῆς ὕλης κατὰ τὰ ἔτη 1975, 1976 ..... 201 - 202

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Περιοδικὰ ληφθέντα κατὰ τὰ ἔτη 1975 - 1976 ἐξ ἀνταλλαγῆς πρὸς τὴν Ἐπετηρίδα, ἐκ δωρεῶν καὶ ἐξ ἀγορᾶς. (Revues reçues pendant les années 1975 - 1976 par donations, achat et en échange de l' Annuaire du Centre de Recherches du Folklore Hellénique) ..... 203 - 204

Πίναξ λέξεων, κυρίων ὀνομάτων καὶ πραγμάτων ..... 205 - 206

Πίναξ περιεχομένων ..... 207 - 208

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΞΕΔΟΘΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΣΤΕΦ. Δ. ΗΜΕΛΛΟΥ
Η ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ ΕΠΕΡΑΤΩΘΗ
ΤΟΝ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΝ ΤΟΥ 1977

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Τυπογραφεῖον: Ἀδελφῶν Γ. ΡΟΔΗ Α.Ε., Ἀμαρουσίου 59, Ἀμαρούσιον

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ

(πρώην ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ)

---

1) Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ, Λαογραφικὰ σύμμεικτα, τ. Α'. Ἐν Ἀθήναις 1920, 8ον, σελ. 304.

2) Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ, Λαογραφικὰ σύμμεικτα, τ. Β'. Ἐν Ἀθήναις 1921, 8ον, σελ. 375.

3) ΣΤΙΛΠ. Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ, Ἑλληνικὴ Λαογραφία. Μέρος Α'. Μνημεῖα τοῦ λόγου. Ἐν Ἀθήναις 1922, 8ον, σελ. 446.

5) ΔΗΜ. ΛΟΥΚΟΠΟΥΛΟΥ, Αἰτωλικαὶ οἰκήσεις, σκεύη καὶ τροφαί. Μετὰ 77 εἰκόνων καὶ σχεδίων. Ἐν Ἀθήναις 1925, 8ον, σελ. η' + 145.

6) Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ, Λαογραφικὰ σύμμεικτα, τ. Γ'. Ἐν Ἀθήναις 1931, 8ον, σελ. 393.

7) (Γ. Κ. ΣΠΥΡΙΔΑΚΗ, Γ. Α. ΜΕΓΑ, Δ. Α. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ), Ἑλληνικὰ δημοτικὰ τραγούδια (Ἐκλογή), τ. Α'. Ἐν Ἀθήναις 1962, 8ον, σελ. λβ' + 517.

8) ΣΤΙΛΠ. Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ, Ἑλληνικὴ Λαογραφία. Μέρος Α'. Μνημεῖα τοῦ λόγου. Ἔκδ. β'. Ἐν Ἀθήναις 1965, 8ον, σελ. η' + 433.

9) Ἑλληνικὰ δημοτικὰ τραγούδια (Ἐκλογή), τ. Β'. [Παρασκευάζεται].

10) ΓΕΩΡΓ. Κ. ΣΠΥΡΙΔΑΚΗ καὶ ΣΠΥΡ. Δ. ΠΕΡΙΣΤΕΡΗ, Ἑλληνικὰ δημοτικὰ τραγούδια, τ. Γ' (Μουσικὴ ἐκλογή). Ἐν Ἀθήναις 1968, 4ον, σελ. μθ' + 417 + 5 δίσκ. μουσικῆς.

11) Ἑλληνικὰ δημοτικὰ τραγούδια. Μουσικὴ ἀνθολογία. Ἐκδιδομένη ἐπὶ τῷ ἑορτασμῷ τῆς 150ετηρίδος ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀγῶνος τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνεξαρτησίας. (Greek folk songs. A musical anthology. Published to celebrate the 150th anniversary of the outbreak of the struggle for Greek Independence). Μουσικὴ ἐπιμέλεια ΣΠ. ΠΕΡΙΣΤΕΡΗ, εἰσαγωγὴ καὶ ὑπομνήματα Γ. Α. ΜΕΓΑ. Ἀθῆναι 1972, 8ον, σελ. 45 + 3 δίσκ. μουσικῆς.

12) ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ ΠΑΣΑΔΑΙΟΥ, Ἡ λαϊκὴ ἀρχιτεκτονικὴ τῆς Ἴμβρου. Ἀθῆναι 1973, 8ον, σελ. 80 + πίν. 22.

13) Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ, Λαογραφικὰ σύμμεικτα, τ. Β', ἔκδ. β'. Ἐν Ἀθήναις 1975, 8ον, σελ. ϛ' + 2 + 471.

14) Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ, Λαογραφικὰ σύμμεικτα, τ. Δ' (ἐκτυποῦται).

Ἐπετηρὶς	τοῦ	Λαογραφικοῦ	Ἀρχείου	ἔτ.	Α'	(1939)	Ἐν	Ἀθήναις	1939
»	»	»	»	»	Β'	(1940)	»	»	1940
»	»	»	»	»	Γ'- Δ'	(1941 - 42)	»	»	1942
»	»	»	»	»	Ε'- ϛ'	(1943 - 44)	»	»	1949
»	»	»	»	τόμ.	5	(1945 - 49)	»	»	1950 - 51
»	»	»	»	»	6	(1950 - 51)	»	»	1951
»	»	»	»	»	7	(1952)	»	»	1953
»	»	»	»	»	8	(1953 - 54)	»	»	1956 - 57
»	»	»	»	»	9/10	(1955 - 57)	»	»	1958
»	»	»	»	»	11/12	(1958 - 59)	»	»	1960
»	»	»	»	»	13/14	(1960 - 61)	»	»	1962
»	»	»	»	»	15/16	(1962 - 63)	»	»	1964
»	»	»	»	»	17	(1964)	»	»	1965

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛ. ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ

Ἐπετηρὶς τοῦ Κέντρου Ἐρεύνης τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας	τόμ. 18/19	(1965 - 66)	Ἐν Ἀθήναις		1967
» » »	» 20/21	(1967 - 68)	»	»	1969
» » »	» 22	(1969 - 72)	»	»	1973 - 74
» » »	» 23	(1973 - 74)	»	»	1976
» » »	» 24	(1975 - 76)	»	»	1977

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΙΝΑΞ ΛΕΞΕΩΝ, ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

ἀβγὸ (κόκκινο) 8
ἄγαλμα 61, 62, 63, 64
—'Ακταίωνος 63, 'Ενυαλίου 63
ἀγάλματα: πού αἱματώνονται 61, πού ἀνταποδίδουν κτυπήματα 61, πού βλάπτονται 61, πού κλαίουν 61, πού τραυματίζονται 61, πού ὠχριοῦν 61· ἀγαλμάτων: δέσμευσις 62, 63, 64, ἐμψύχωσις 61, 64
ἅγιος Στέφανος 9
ἀλέκτωρ 9
'Αλέξανδριστὴς 62
'Αλέξανδρος 62
'Αλέξανδρος βασιλεὺς 5, 6
'Αλέξης 6
ἁλύσεις: συνδέουσαι τὸ ξόανον 64, δεσμεύουσαι εἰκόνας 61
ἀνθρωπολογία 12, 20, 21
— ἐξελικτικὴ 13
'Απόλλων 62
'Απόλλων Τύρου 63
'Απόλλωνος ξόανον 62
Apollo 62
'Αρταῦκτης 7
'Αρτέμιδος ἕδος 62
Ἄρτεμις Εὐρυνόμη 63
ἄσματα δημώδη 17
'Αστυπάλαια 49, 53
Ἄτλαντες: λαογραφικοὶ 26, ἐθνογραφικοὶ 26
'Αφροδίτη Μορφὼ 64

Βαλσαμᾶτα Κεφαλληνίας 48
βίος κοινωνικὸς 36, ψυχικὸς 36
Βλαχόπουλου Μικροῦ (τραγούδι) 5, 6
Βουλγαρίας πτῶσις 10
Βριγιοὶ (ἢ Οὐβριγιοί, 'Εβραῖος) βλ. 'Εβραῖοι

Γριτζὰν 'Ασὰρ 7

Δαίδαλος 64
δημιουργήματα: παλαιὰ 29, σύγχρονα 29
δημιουργία ὁμαδικὴ 24
διατήρησις 14
Διδυμότειχον 6
Διόνυσος 62
δίστιχα ἰαμβικὰ 40
δομὴ 28

'Εβραῖοι 8
ἐγκαταλείμματα 13, 14
ἐθνογραφία 12, 13, 21, 24, 26
ἐθνολογία 12, 13, 30
εἰκόνες ἁλυσοδένονται 61·
εἰκόνων: δέσμευσις 60, 61, ἐμψύχωσις 61, ἐνσωμάτωσις 61, μετακίνησις 60, 61· εἰκόνες ἁγίων 60, 61, ἁγίου Φανουρίου 60, Παναγίας 60, 61
'Ενυάλιος 63
ἐπιβιώματα 14
ἐπιβίωσις 14
ἐπιβιώσεων θεωρία 13, 14
ἐπιβιώσεως νόμος Tylor 32

'Ηρώδης 9

Fikte 15
fonctionalism 28

Herculis simulacrum 62

θεωρία λειτουργικὴ 28
Θράκη 7
θρησκειολογία συγκριτικὴ 22

ἰατρικὴ λαϊκὴ 24
'Ιησοῦς 9
'Ιούδας 9

Κεφαλληνία 47
Κίμωλος 51, 56
κοινωνία μεταβιομηχανικὴ 28
κοινωνιολογία 22, 30
Kunstdichtung 17
Κωνσταντῆς 5
Κωνσταντινουπόλεως ἅλωσις 3, 6 ,7, 10
Κώστας 6, 7

Λαογραφία ὡς ἐπιστήμη ἱστορικὴ 23
Λαογραφίας ψυχολογικὸν ἔργον 20
λαογραφικῆς ἐρεύνης στάδια 15
λαὸς 17, 35

Μαργαρίτης 7
Μανέττας καπετὰν 40
μέθοδος βιολογικὴ 25, δομικὴ 38, λειτουργικὴ 15, 38
μέτρον ἐλεγειακὸν 45
Μικρο-Κωνσταντῖνος 6
μουσικὴ ἠχογραφημένων παραλλαγῶν 46

Νίκη Ἄπτερος 63
Νικοδήμου Εὐαγγέλιον 9

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

'Ορχομένιοι 63
Οὐβριγιοὶ βλ. 'Εβραῖοι

Παναγία 60, πού τὴν δένουν μὲ ἁλυσίδες 60, πού τὴν καρφώνουν 61, Καρδιώτισσα 60, Λάσδας 61
Παναγίας εἰκὼν 60, 61
παράδοσις 19 - δημώδης 35, 60.
πετεινὸς 8, ψημένος 10, πετεινοῦ βραστοῦ ἀναβίωσις 3, 6
ποίησις δημώδης 17
Πόλη 3, 4, 6, 60
πολιτισμὸς λαϊκὸς 35, 36, ὑλικὸς 20
populus 20
Primitivenkunde 18
πρωτογονολογία 18

ρίμα τοῦ Μανέττα 40
Ρόδιοι ἀγαλματοποιοὶ 64

Σέριφος 50, 56
Σκιᾶς 'Ανδρέας 45
στίχος, -οι: 10/σύλλαβος 43, 45, — 15/σύλλαβος 41, — 14/σύλλαβοι 43, — 13/σύλλαβος 41, 44, — 12/σύλλαβοι μὲ τομὴν παύσεως 53, — 12/σύλλαβος 43, 46, — 11/σύλλαβος 41, —ἰαμβικὸς 12/σύλλαβος μὲ τομὴν 44, — 11/σύλλαβος 46, 52, 53, — μὲ ἄρτιον ἀριθμὸν συλλαβῶν 43, — μὲ περιττὸν ἀριθμὸν συλλαβῶν 41, — 8/σύλλαβοι 43
στιχουργήματος μορφὴ μεικτὴ 46
στοιχεῖα καταπεπτωκότα 16, 32
στρωμάτων λαϊκῶν διάκρισις 19
substratum 18
survivals 13
συμβιώματα 14
συμβίωσις 14
συνειρμικὸς τρόπος σκέψεως 18

τάξεις 31
Ταούγκ - γεμὲς 7
τομὴ μετὰ παύσεως 44
Τοῦρκος, -οι 4, 5, 6
Τσαρκατσιᾶνος Κεφαλληνίας 47
Τύρου ἅλωσις 62
τάξις χωρικῶν 18
τέχνη προφορικὴ 21
τεχνικὴ 28

χαρακτὴρ ὁμαδικὸς λαογραφικῶν φαινομένων 26
χοροὶ λαϊκοὶ 24
Χριστοῦ ἀνάστασις 8, 9, — γέννησις 9, — ταφὴ 8

ψάρια τηγανισμένα 3, 10

'Ωριᾶς Κάστρο 8

Volksdichtung 17
Vulgus in populo 18, 20

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ
(TABLE DES MATIÈRES)

Σελὶς

Στέφ. Δ. Ἥμελλος, Τὸ ἄγγελμα τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τραγούδια τῆς Θράκης. (L' annonce de la prise de Constantinople dans des chansons de Thrace) 3 - 10

Δημ. Β. Οἰκονομίδης, Ἔννοια καὶ σκοπὸς τῆς Λαογραφίας. (Signification et objectif des études folkloriques) ..... 11 - 39

Γεώργ. Στυλ. Ἀμαργιανάκης, Ἡ ρίμα τοῦ Μανέττα. (La chanson de Manetta) ..... 40 - 59

Στέφ. Δ. Ἥμελλος, Εἰκόνες ἁγίων δεσμευόμεναι. (Icônes liées) ..... 60 - 64

Γεώργ. Ν. Αἰκατερινίδης, Βιβλιογραφία Ἑλληνικῆς Λαογραφίας τῶν ἐτῶν 1972 - 1975. (Bibliographie du Folklore Grec des années 1972 - 1975) ..... 65 - 185

Ἐκθέσεις λαογραφικῶν ἀποστολῶν κατὰ τὰ ἔτη 1975, 1976. (Rapport sur les missions folkloriques pendant les années 1975, 1976) ..... 186 - 190

Λαογραφικαὶ συλλογαὶ κατατεθεῖσαι εἰς τὸ Κέντρον Ἐρεύνης τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας κατὰ τὰ ἔτη 1975, 1976. (Collections de material folklorique, deposées au Centre de Recherches du Folklore Hellénique pendant les années 1975, 1976) ..... 191 - 196

Ἐκθέσεις πεπραγμένων τοῦ Κέντρου Ἐρεύνης Ἑλληνικῆς Λαογραφίας κατὰ τὰ ἔτη 1975, 1976. (Exposés sur l'activité du Centre de Recherches du Folklore Hellénique pendant les années 1975, 1976) ..... 197 - 200

Τιμητικαὶ διακρίσεις εἰς συλλογεῖς λαογραφικῆς ὕλης κατὰ τὰ ἔτη 1975, 1976 ..... 201 - 202

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Περιοδικὰ ληφθέντα κατὰ τὰ ἔτη 1975 - 1976 ἐξ ἀνταλλαγῆς πρὸς τὴν Ἐπετηρίδα, ἐκ δωρεῶν καὶ ἐξ ἀγορᾶς. (Revues reçues pendant les années 1975 - 1976 par donations, achat et en échange de l' Annuaire du Centre de Recherches du Folklore Hellénique) ..... 203 - 204

Πίναξ λέξεων, κυρίων ὀνομάτων καὶ πραγμάτων ..... 205 - 206

Πίναξ περιεχομένων ..... 207 - 208

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ